ZhS-ì

INSTITUTUL DE LITERATURĂ AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE URSS

Academician A. A. ȘAHMATOV

REVIZUIRE

CRONICI RUSE

VODOV

secolele XIV-XVI

EDITURA ACADEMIEI DE ŞTIINŢE URSS MOSCOVA · 19 38 . LENINGRAD

Editori responsabili:

Academician A. S. O r l o v i acad. B. D. Grekov.

Editor al publicației M. D. Priselkov.

Editor tehnic L. A. Fedorov. — Corector A. V. Sorokina

Scris la tipărit pe 25 octombrie 1937 - Semnat pentru tipărire la 5 iulie 1938 - Format Boom. 72 X 110 număr, - 372 pagini * imprimare 234i. l. —27,98 școală-autor. l. — tip 47885. zn. în pch. l. — Tiraj 5000. — Lengorlit nr. 3005. — FHCO nr. 466.

ANI Nr 176. - Ordin Nr 1281

Preț 12 ruble. Legare 3 frecare.

Tipografia Academiei de Științe a URSS. Leningrad, V. O., 9 rând, 12

CUPRINS

CTPo.

•eu*

DE LA EDITOR

eu

Publicarea acestei lucrări de către regretatul academician A. A. Șahmatov va evoca, fără îndoială, un răspuns plin de viață nu numai din partea cercetătorilor care au cronicile rusești ca surse ale cercetării lor, ci și din partea unui număr în creștere rapidă de oameni interesați de destinele trecute ale popoarelor din URSS.

A. A. Șahmatov (1864-1920) a fost unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai „istoriei limbii și literaturii ruse” burgheze. La Universitatea din Moscova, unde A. A. Șahmatov se pregătea pentru activitatea științifică, studenții absolvenți erau obligați să lucreze în ambele specialități, fuzionate în predarea universitară într-un singur departament; și de-a lungul vieții sale academice ulterioare, A. A. Shahmatov se dedică destul de egal dezvoltării problemelor atât ale istoriei limbii ruse, cât și ale istoriei literaturii ruse, în ambele specialități lăsând lucrări care nu sunt numai remarcabile pentru timpul lor, dar de asemenea, în multe privințe, nu și-au pierdut semnificația pentru știința modernă. Acest lucru este valabil mai ales în legătură cu acele lucrări ale lui A. A. Șahmatov despre literatura rusă, unde s-a concentrat pe studierea istoriei cronicilor ruse și în care și-a propus să restaureze textul celebrului „Povestea anilor trecuti” de Nestor (începutul secolului al XII-lea), care a ajuns la noi nu direct, ci doar ca parte a cronicilor unui timp mult mai târziu - secolele XIV-XVI.

Întreprinzând astfel de lucrări, A. A. Șahmatov, după ce a dezlegat corect tekfurile de cronică din secolele XIV-XVI care au ajuns la noi, ca bolți de cronică, prin compararea atentă a textelor, restaurate pentru aproape fiecare dintre textele de cronică care au ajuns la noi sursele sale. , care sunt în principal și bolți de cronică, și au indicat ordinea și dependența reciprocă a tuturor etapelor lucrării de

cronică din prima jumătate a secolului al XI-lea. până în a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Doar în două dintre lucrările sale: 1) „Cronicile întregi rusești din secolele XIV și XV”. (Juriul. Min. Nar. Ave., 1900, nr. 9 și 11; 1901, nr. 11) și 2) „Cercetări asupra celor mai vechi coduri cronice rusești” (Sankt. Petersburg, 1908) A. A. Shakhmatov a depășit limitele de critică textuală studiind materialul cronicii și a încercat să facă o anumită evaluare a acestui material ca monument literar și, parțial, ca sursă istorică. Cu toate acestea, nefiind un istoric de specialitate, A. A. Shahmatov în această încercare, desigur, nu mulțumește cercetătorul modern nici cu formularea generală a întrebării despre atitudinea cronicarilor față de materialele lor, nici cu o serie de concluzii care decurg din aceasta. .

Lucrarea propusă aici de A. A. Șahmatov nu depășește studiul textului diferitelor ediții ale Povestea anilor trecuti, așa cum se reflectă în diferite colecții de cronici din secolele XIV-XV, și analiza acestor colecții din secolul al XIV-lea. secolele al XV-lea. în componenţa lor şi dependenţa reciprocă. Reconsiderând parțial concluziile sale anterioare cu privire la o serie de colecții de cronici, „implicând parțial noi colecții de cronici și liste în studiu, A. A. Shahmatov introduce pentru prima dată cititorul în lucrarea sa pregătitoare pentru generalizări mari și ample și aici se pot găsi multe importante concluzii și instrucțiuni pentru toți cei interesați să studieze cronicile rusești din secolele XI-XV.

II

Istoria manuscrisului autorului lucrării publicate a lui A. A. Shakhmatov este după cum urmează. A fost găsit în biroul regretatului academician A. A. Shahmatov (decedat la 16 august 1920) în timpul analizei lucrărilor sale de către membrii comisiei desemnați de Adunarea Generală a Academiei de Științe.

Manuscrisul nu avea titlu; conţinea 544 de pagini în 1/4 fracţii de coală, fără a număra lipirile foarte numeroase, ajungând uneori la dimensiunea unei pagini.

Prin amplasarea aici a bolților de cronică din secolele XIV-XV. în capitole individuale, din punct de vedere al importanţei listelor „Povestea anilor trecuti” care au coborât în ele pentru studiul compoziţiei şi textului primelor ediţii ale „Poveştii”, autorul în fiecare astfel de capitol oferă mai întâi o analiză a compoziției unui anumit set pe care l-a studiat, apoi descrie grafic relația acestui set cu codurile care îl preced și încheie capitolul cu un studiu deosebit și atent nu numai al compoziției, ci și al textului. din „Povestea” din acest cod

O cunoaștere mai apropiată a manuscrisului după datele sale externe nu lasă nicio îndoială că avem de-a face cu acest gen de lucrare a autorului, care, luând contur încă de la primii pași în studiul codurilor cronicilor, a însoțit apoi acest studiu în toate. timpurile ulterioare, reflectarea asupra sinelui și momentele de extindere a materialului de studiu, și momentele de aprofundare și restructurare a ceea ce a fost studiat anterior.

Natura lucrării, modul în schimbare de utilizare, scrierea de mână care se schimbă odată cu vârsta - totul sugerează că autorul a apelat la această lucrare de mai multe ori în timpul lucrării sale științifice, supunând-o în mod repetat unei revizuiri radicale.

Doar câteva pagini din primele capitole datează aparent din timpul studiului inițial al autorului asupra colecțiilor de cronici rusești (sfârșitul anilor 90).

Prima revizuire întreprinsă de A. A. Șahmatov în legătură cu pregătirea și publicarea celebrei sale lucrări „Cronicile întregii Ruse din secolele XIV-XV” la începutul anilor 900 a lăsat o urmă semnificativă. (Jurnal of Min. Nar. Ave. pentru 1900 si 1901). Fără îndoială că această prelucrare a determinat însăși compoziția bolților din secolele XIV-XV studiate și analizate aici.

Cea mai importantă parte a acestui manuscris datează din perioada revizuirii ulterioare, care, din păcate, s-a dovedit a fi ultima. Pe baza mențiunii autorului în textul lucrării volumului XVIII al Culegerii complete de cronici rusești, publicat în 1907, este evident că această ultimă revizuire a fost întreprinsă după data specificată, iar din semnul în creion de la pagina 375 din manuscrisul (adică, înainte de începutul capitolului XX, acum text tipărit): „S-au schimbat multe în vederea revizuirii disertației lui [HM] Karinsky” – este necesar să concluzionez că revizuirea manuscrisului a fost finalizată înainte de autorul a scris această recenzie în 1909. Se știe că în 1908 A.A Shakhmatov și-a publicat „Cercetarea asupra celor mai vechi coduri cronice” și este cel mai firesc să presupunem că cea mai recentă revizuire a manuscrisului este în legătură cu un general revizuirea și însumarea rezultatelor muncii de cercetare a autorului acumulate în diferite momente în perioada 1901-1908 pentru redactarea „Cercetării”.

În această formă a fost păstrat manuscrisul. Totuși, numeroase semne de creion făcute de autor în margini și în textul manuscrisului ne mărturisesc că din anumite motive autorul din nou

a acceptat o revizuire generală a manuscrisului în ansamblu și a stabilit repere pentru o nouă revizuire generală pentru a armoniza prezentarea cu propriile cercetări deja publicate de la publicarea „Investigații”.

Dar această reelaborare era destinată să se întâmple. Unul dintre semnele de creion ale autorului se referă la articolul autorului din colecția în cinstea prof. D. A. Korsakov, publicată la Kazan în 1913.

Aceasta înseamnă că a fost întreprinsă o revizuire a întregului manuscris după acest an. Dacă ne amintim că în 1915 A. A. Șahmatov a publicat un articol despre cronicile ruse în „Noul dicționar enciclopedic” al lui Brockhaus-Efron (vol. XXV), iar în 1916 a publicat volumul I al studiului său „Povestea anilor trecuti”, — · pentru care este scris. cu siguranță am trecut la citirea acestui manuscris în întregime, atunci ar fi cel mai firesc să punem semnele de creion pe manuscris în legătură cu pregătirea acestor publicații de către autor.

IV

Însemnările în creion ale autorului, din păcate, sunt acum adesea greu de înțeles sau ilizibile (de exemplu, în manuscrisul de la pp. 261, 328, 399; la p. 5 a capitolului despre Codul Moscovei din 1479; la p. 10 din capitolul despre cronicile lui Nikanor), sau par nesemnificative (pagina 3.80 a manuscrisului), dar unele merită menționate ca indicii destul de clare ale cercetărilor ulterioare ale autorului, dintre care unele nu au fost reflectate în publicații.

Deci, în capitolul XI despre Lista Comisiei din Cronica I din Novgorod (p. 237 în mână) în marjă față de următoarea poziție menționată în text: „dar prefer să ridic știrile Novgorod despre Lista Comisiei în părțile 1044- 1074. gg. la protograful acestei liste și în continuare la codul 1421 din următoarele motive...” - se notează: „nu așa!”, iar față de primul dintre următoarele considerente se pune în câmp un semn de întrebare.

La începutul capitolului XVI despre Cronica a 5-a din Novgorod, citim o notă în creion: „Consider acum că este mai probabil] ca sursa Cronicii a 5-a din Novgorod să fie lista Comisiei, dar a fost corectată conform Trinității, iar citirile codului au fost 1434 [an] - din Trinity” (pagina 196 a cărții).

Autorul a revenit la acest gând la finalul analizei compoziției Novgorodului 5 (la pagina 324 de mână, p. 207 a cărții): „Se pare că trebuie să ne gândim că Novgorod] 5-ul este de pe lista Comisiei. Hr Trinity List.”

La începutul capitolului XX despre Cronica lui Avraam, se remarcă faptul că am citat deja într-o altă legătură - „Se vor schimba multe, având în vedere revizuirea mea asupra [tezei lui HM] Karinsky”, iar în cadrul acestui capitol găsim un bucată de hârtie cu semnul: „la pagina 390”. Iată conținutul intrării de pe această foaie:

„Sunt din ce în ce mai convins că Cronograful a fost o sursă nu pentru compilatorul extrasului din bolta din 1448, ci pentru Abraham însuși. Acest lucru este deosebit de clar din compararea cronicii lui Avraam cu cronica lui Pavel și cronicarul Rogozhsky. De exemplu, uciderea lui Oleg Svyatoslavich de către Yaropolk la Avr[aamka] se spune sub 6481 [an], ca în Cronograf, și apoi sub 6485 [an]. Între timp, cronicarul Rogozhsky și Pavel cunosc doar 6485. Mier. Avr[aamka] are de două ori despre crearea unei biserici a Maicii Domnului, iar în altele - una.”

În Capitolul XXI despre Codul Moscovei din 1479 de la pagina 3 a acestui capitol din manuscrisul din marjă, față de poziția conform căreia acest Cod Moscova „se bazează pe Prima Sofia”, citim o notă în

creion (vezi pagina 257 a acestei cărți).): „Toate acestea trebuie schimbate prin prisma rezultatelor analizei Poveștii vremii. ani (vezi mai jos)". La pagina 8 a acestui capitol al manuscrisului (pagina 263 a cărții), în margine, împotriva cuvintelor: „deci, afirmăm că temelia arcului Moscovei este pusă de arcul Novgorod din 1448”. –

marcat scurt: „nu”. În cele din urmă, la pagina 26 a aceluiași capitol al manuscrisului, la dispoziția finală: „Așadar, la cele trei izvoare de mai sus ale Codului Moscovei - Codul din 1448, Cronicile Trinității și Rostov, se adaugă o altă patra - Policronul din 1423”, în creion în margine a notat: „Nu, este mai probabil să credem că bolta Moscovei a conectat Sofia 1 cu Policronul de la începutul secolului al XIV-lea”. (vezi pagina 281 din această carte).

În fine, la începutul capitolului XXVII despre Cronica Nikanor și altele asemănătoare, citim o notă în creion: „N3. Strânsă legătură cu colecția lui Borontz. Articolul meu din Colecția în cinstea lui D. A. Korsakov” (vezi pagina 346 a cărții).

V

Construcția întregii lucrări poartă aceleași urme de modificări ca și textul însuși. Din unele locuri din text, precum și din cele trei titluri de secțiuni care s-au păstrat sunt tăiate: I. Monumentele Cronicii Suzdal; II. Cronica rusă de sud; III. Cronica Novgorod - putem concluziona că planul original al autorului acoperea capitole individuale ale lucrării, care propunea o analiză a uneia sau alteia colecții care a ajuns până la noi, în secțiuni mari pe o bază istorică și geografică . Dar acest principiu a fost încălcat în timpul revizuirii, care a inclus în prezentare o analiză a codului 1448, adică un cod care nu ne-a ajuns direct. Această împrejurare l-a condus pe autor la ideea unei combinații diferite de capitole în departamente, care este acum disponibilă în manuscris, dar nu este suficient de clară pentru noi în justificarea sa. Având în vedere acest lucru, s-a decis publicarea manuscrisului fără nicio grupare a capitolelor pe departamente, acordând numere de ordine capitolelor existente ale manuscrisului (de la I la XXVII).

Manuscrisul, care este numerotat de autor, se împarte în două părți inegale. Primul, mare, care acoperă primele 20 de capitole ale acestei ediții, are numerotare continuă, de la 1 la 407 pagini, al doilea este format din cinci capitole separate, fiecare având propriul număr de pagini: „V. Cod Moscova 1479" are de la 1 la 42 de pagini; „VI. Ediția lui Tikhonov a Codului Rostov Vladychny" - de la 1 la 22 de pagini; „VII. Colecția rusă de vest en. Paul și un scurt extras din Codul din 1448.” – de la 1 la 32 de pagini; „VIII. Cronici lituaniene” - de la 1 la 20 de pagini și „IX. Nika-norovskaya și similare” - de la 1 la 20 de pagini.

Prima parte, cea mai mare, a lucrării, care are o numerotare continuă de la 1 la 407 pagini, a fost inițial împărțită de autor în patru secțiuni (secția I - primele 8 capitole; secția II - capitolele 9-13;

secția III - capitolele 14-19 și ultimul , secțiunea IV—ultimul—capitolul 20). Mai târziu, la vizualizarea manuscrisului, autorul a schițat împărțirea Secțiunii a III-a în două, pentru care a separat capitolele 14-16 de 17-19 cu o foaie de hârtie cu numărul IV, dar nu a fost pe deplin de acord cu această nouă împărțire cu cel vechi, de ce acum primele 20 de capitole din manuscris sunt împărțite în 5 secțiuni, dintre care două sunt desemnate „IV”.

VI

Din unele locuri din manuscris este destul de evident că autorul nu a considerat lucrarea sa asupra manuscrisului completă în ceea ce privește numărul de coduri de cronică implicate aici în studiu și analiză. În două locuri din manuscris, el trimite direct cititorul la monumentele de cronică ale secolului al XVI-lea, promițând că va da mai jos capitole speciale despre acestea (lista țarului și lista Voskresenskaya), pe care, din păcate, nu le găsim în manuscris. . Probabil asta

revizuirea viitoare trebuie să explice incompletitudinea autorului în forma actuală a manuscrisului de împărțire a întregii lucrări în secțiuni, precum și faptul că în secțiunea a IX-a a manuscrisului este dată o analiză a monumentului, în timp premergător celei studiul căruia este prezentat în secțiunea a V-a.

Deși lucrarea propusă în forma sa actuală nu a fost intenționată de către autor pentru publicare, ca supusă unei reîncărcări ulterioare a numărului de coduri revizuite și al procesării sale ulterioare pentru a se armoniza cu noile aspecte ale observațiilor autorului după 1907, publicarea sa este încă de interes științific indubitabil. În primul rând, această lucrare ne introduce în laboratorul marelui cercetător al cronicilor ruse, indicând pe ce material de cercetare complex și bogat de cercetare preliminară lucrări de generalizare atât de binecunoscute ale autorului ca „Coduri ale cronicilor întregi rusești”, „Cercetare”. ” și „Povestea anilor trecuti” au fost construite. Vol. I." Deosebit de instructivă aici este pregătirea pentru publicarea celei mai recente publicații, întrucât întreaga recenzie propusă a monumentelor de cronică, precum și toate lucrările autorului despre istoria scrierii cronicilor , au fost determinate de interesul pentru restaurarea volumului diferitelor ediții ale „Povestea” și textul lor, care l-a surprins pe autor chiar în momentul pregătirii pentru activitatea științifică și căruia i-a rămas fidel pe tot parcursul vieții sale ulterioare. Fiecare capitol al acestei lucrări, după ce a studiat și analizat unul sau altul monument de cronică, s-a încheiat cu o analiză specială a „Poveștii” acestui monument, iar doar dificultățile de natură tehnică au obligat această ediție să se limiteze la păstrarea acestor momente finale în studiul monumentelor de cronică numai pe parcursul primelor 5 capitole.

Lucrarea publicată conține multe studii noi și foarte valoroase ale autorului asupra monumentelor cronice, iar pentru cele mai vechi dintre ele - pe liste individuale.

În cele din urmă, studentul scriiturii cronice rusești nu va găsi niciodată o imagine de ansamblu atât de completă a compoziției monumentelor noastre cronice din secolele XIV-XV, unite în cadrul unei singure lucrări. la fel de necesar pentru toți cercetătorii care au printre surse texte de cronică pentru munca lor. Aceasta explică atât faptul că prezentul manuscris al lui A. A. Shahmatov în timpul vieții sale a fost deja folosit de unii oameni care lucrau pe probleme de scriere a cronicilor, datorită dispoziției obișnuite a autorului de a-i întâlni pe toți acești oameni la jumătatea drumului, cât și faptului că după moartea sa, studiul acestui manuscris a fost în mod continuu mulți cercetători au recurs și la care recurg.

Având în vedere inconsecvența unor prevederi ale acestei lucrări cu etapele ulterioare ale studiului de către autor al aceluiași material,1 în anexă este tipărit un articol de A. A. Shakhmatov din volumul XXV al Noului Dicționar Enciclopedic Brockhaus-Efron (sub cuvântul „cronici”) ca cea mai recentă construcție a autorului de seifuri de cronici a relațiilor ruse.

Titlul dat manuscrisului este împrumutat din raportul autorului despre acesta la o ședință a Comisiei arheografice din 18 ianuarie 1911 (Letop. zan. Arch. kom. for 1911, p. 5).

Manuscrisul a fost pregătit pentru această publicație de mine împreună cu fiica regretatului A. A. Shakhmatov, S. A. Konlan-Shakhmatova.

M. Priselkov.

1 În „Proceedings of the Historical-Arheographic Institute of the Academy of Sciences of the URSS”, vol. XVII: „Problems of Source Study”, a doua colecție (Lgr., 1936) a publicat lucrarea lui A. N. Nasonov „Despre Manuscris nepublicat al lui A. A. Shahmatov: „Review chronicle collections”, în care autorul face un experiment în compararea unora dintre concluziile acestui manuscris nepublicat cu publicațiile ulterioare ale lui A. A. Shahmatov.

CAPITOLUL I

CRONICA LAURENTIANĂ

Această cronică a fost compilată sau doar rescrisă din originalul terminat în 1377 pentru Marele Duce Dmitri Konstantinovici, cu binecuvântarea lui Dionisie, episcopul de Suzdal, Nijni Novgorod și Gorodets. În plus față de Povestea anilor trecuti, Cronica Laurențiană conține o narațiune despre evenimentele din Rusia de Sud și Suzdal (1111-1205) și apoi o prezentare a evenimentelor întregi rusești cu un caracter evident local Rostov la început (1206-1305).). Această natură complexă a Cronicii Laurențiane indică faptul că este o compilație din mai multe surse, mai multe cronici. Sarcina noastră este să identificăm aceste surse pentru a afla din ce monument de cronică a intrat Povestea anilor de altădată în Cronica Laurențiană. Analiza compoziției Cronicii Laurențiane este mult facilitată de faptul că până la 1205 inclusiv seamănă foarte mult cu Cronica Radzivilov. Având în vedere, pe de o parte, că Radzivilovskaya se încheie cu știrile din 1206 și, pe de altă parte, că din 1206 mâna cronicarului de Rostov se reflectă în

cronicarul laurențian1, concluzionăm că compilatorul cronicarului laurențian folosit, începând din 1206, alte izvoare decât înainte de acest an, și că izvorul Laurențianului, apropiindu-l de Radzivilovskaya, la fel ca acesta din urmă, s-a încheiat în 1206. Dacă tragem pentru comparație cu Radzivilovskaya și Laurențianul Cronicarul de Pereyaslavl de Suzdal, păstrat în colecția b. Arhiva de Afaceri Externe din Moscova în partea din 1138 (înainte de aceasta, colecția conținea o cronică de altă compoziție și origine), vom vedea o asemănare strânsă între Laurențian, Radzivilov și Pereyaslav în partea dinainte de 1205; în același timp, Radzivilovskaya este similară cu Pereyaslavskaya și alții. 1206, dar se întrerupe la o frază neterminată în descrierea morții Prințesei Maria Vsevolozha: „și i-am pus pe sfinții Maicii Domnului în biserică” (cf. în Pereyaslavskaya continuarea: „în mănăstiri, pe care ea ea însăși a creat și împodobit cu icoane și scripturi întreaga biserică”, etc. .d.). Această împrejurare se datorează proximității speciale a Radzivilovskaya de Pereyaslavskaya, în general

1 Sub 6714 (1206) găsim în Cronica Laurențiană o descriere foarte detaliată a călătoriei viitorului principe rostov Constantin la Novgorod, iar mai jos raportăm în detaliu și despre sosirea lui Constantin la tatăl său din Novgorod.

într-o serie de cazuri, contrastându-le cu cronica laurențiană1, face probabil ca Radzivilovskaya să se bazeze pe Pereyaslavskaya și, în plus, într-o copie a acesteia care pierduse sfârșitul conținând povestea evenimentelor din 1206-1214, în timp ce cronica Laurențiană se baza pe o altă cronică, apropiată de Pereyaslavskaya (și Radzivilovskaya). Dar ultima concluzie nu ne poate mulțumi prin prisma datelor clare care indică folosirea, de către redactorul Cronicii Laurențiane, a Cronicii Pereyaslavl în aceeași copie defectuoasă care a stat la baza Cronicii Radzivilov. Am menționat deja că această instanță și-a pierdut finalul; dar, în plus, datorită foilor amestecate în timpul legăturii, unele evenimente din 1203-1205. au fost declarate ■în el nu în locul său, ci după vestea din 1206 despre moartea Mariei Vsevolozhey; mier Aceasta este ordinea în prezentarea evenimentelor din 1203-1206. în Radzivilovskaya. Ca urmare, într-o copie defectuoasă a Cronicii Pereyaslavl ■ (la fel ca acum în Radzivilovskaya) sub 6711 (1203) a fost raportată știrea din 6713 (1205): moartea prințului Vladimir Iurievici de Murom, moartea fiica Marelui Duce Vsevolod 'Elena, împăcarea Olgovicilor • cu Vsevolod și Roman. Și acum vedem că unul dintre aceste evenimente, și anume moartea Elenei, este citit și în Laurențian sub 6711 (1203), iar Laurențianul nu conține niciuna dintre știrile din 1203-1205, care au fost rearanjate în Radzivilovskaya și ea. protograf - · Cronica Pereyaslavl; Astfel, în Laurențian sub 6711 citim despre capturarea Kievului de către Rurik și Olgovici și apoi despre moartea Elenei (1205), urmată de titlul din 1206: „În vara anului 6714”. Omiterea 6712 și 6713, precum și legătura sub 6711 a evenimentului din acest an cu evenimentul din 6713, este explicată satisfăcător pentru Lavrentievskaya prin presupunerea că a folosit aceeași copie defectuoasă a Cronicii Pereyaslavl, care a stat la baza a lui Radzivilovskaya. Având în vedere concluzia făcută mai sus

că baza cronicii laurentine este asemănătoare, dar nu identică cu Pereyaslavl, concluzionăm că Laurentianul a fost întocmit pe baza a două surse: 1) o cronică asemănătoare cu Pereyaslavl (care a fost, de asemenea, folosit ca bază a Laurentianului) și 2) cronica lui Pereyaslavl (care a servit ca auxiliar și, pe alocuri, totuși, principalul ajutor). După cum se poate vedea din cuprinsul Cronicii Laurențiane doar luate în considerare pentru anii 6711-6713, în această parte a acesteia a pus în paragină Cronica Pereyaslav, poate din cauza faptului că cealaltă sursă a ei (o cronică asemănătoare Cronicii Peryaslav).) nu a ajuns în acești ani. Aparent, folosind exclusiv Cronica Pereyaslav atunci când descriu evenimentele din 6711-6713. pasajul Laurențian explică omisiunea sub 6711 a segmentului care începe cu cuvintele „sobe în întregime”; Cronica Pereyaslav, după cum se poate concluziona pe baza Cronicii Radzivilov, a fost.

1 mier. omisiuni generale în comparație cu Laurențianul, de exemplu. sub 1193, 1194, 1195, 1196, 1198, 1201; știri inutile împotriva știrilor laurentine sub 1138, 1197, 1205, 1203-1205; diferențele lor mai mult sau mai puțin semnificative. v. Laurențian sub 1144, 1175, 1176, 1177 etc.

ilustrat și chiar în acest loc unde începe segmentul ratat în Laurențian, a fost plasat un desen (ca în Radzivilovskaya).

Așadar, am aflat că una dintre sursele Cronicii Laurențiane a fost Pereyaslavl. O altă sursă laurențiană, după cum am văzut, este o cronică asemănătoare celei de la Pereyaslavl, dar care se deosebește de aceasta prin unele trăsături semnificative care nu lasă nicio îndoială că în componența ei această cronică, pe care o vom numi cronica lui Vladimir, este mai veche decât Pereyaslavl. unu. Deci, de exemplu, este clar că versiunea Laurențiană din 1176 conține o versiune mai veche a poveștii despre lupta pentru stăpânirea regiunii Suzdal de către Iurievici și Rostislavici decât versiunea Pereyaslavsky (și Radzivilovsky). În Lavrentyevskaya, personajul principal din partea Iurievici este bătrânul Mikhalko; în Pereyaslavskaya (și RadZivilovskaya) numele lui Mikhalka este completat sistematic cu numele de Vsevolod1, ceea ce este destul de firesc să ne așteptăm de la cronicarul Vladimir de mai târziu, care a lucrat în timpul domniei lui Vsevolod Iurievici (1177-1212). Sub anul 1177, cronica care a stat la baza Cronicii Laurențiane conținea o poveste neterminată despre orbirea Rostislavichs, Mstislav și Propolk, care au fost ținuți la Vladimir, în casa de bușteni, ceea ce se vede din fraza neterminată din Laurențian. : „Prințul Vsevolod a fost trist pentru primul, care nu a putut reține oamenii, mulți dintre ei de dragul strigătului.” Această crimă monstruoasă a alarmat vechiul Rus': nici după 200 de ani, călugărul Lavrentiy nu îndrăznește să restaureze povestea tristă din cronica sa și, urmându-și sursa, o rupe la mijlocul propoziției. Era cu atât mai firesc ca un contemporan să tacă în legătură cu acest eveniment, care, desigur, a evocat o amintire dificilă în Vsevolod Yuryevich: de aceea, în Peryaslavskaya și Radzivilovskaya cuvintele atribuite în Lavrentievskaya unei mulțimi furioase de cetățeni Vladimir: „ De ce să-i rețin? vrem să orbim și”, prescurtat: „de ce să-

i scuturăm”, iar după ei, tot ce urmează este transmis cu cuvintele: „și ea l-a scos din pământ”. Așadar, cronica laurențiană se bazează pe o cronică mai veche ca compoziție, întrucât păstrează o poveste scrisă aparent chiar acolo, după evenimentul în sine, când încă nu apăruse în toată groaza ei și nu avusese încă timp să o găsească. condamnarea generală care a dat naștere la zvonuri despre vindecarea miraculoasă a prinților orbiți.1 2 Se reflectă marea vechime a cronicii care stă la baza cronicii laurentine, în comparație cu cronica Pereyaslavl.

1 Laur: „Volodimertsi. . . ascultarea lui Cernigov după Mikhalka”; Traducere iar Radziv: „Volodymirtsi este cu Pereyaslavtsi („cu Preyaslavtsi” este omis în Radziv). . . trimis la Cernigov pentru Mikhalko și fratele său Vsevolod”. Laurel: „Mikhalko din Moscova, lăsați-l pe Volodymyr să plece”; Traducere și Radziv: „Michalko a plecat de la Moscova la Volodymyr cu fratele său Vsevolod” etc. Mai jos cf. de asemenea Laurus: „Să punem capul în jos pentru Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pentru Mikhalko”; în Transl.: „Să punem capetele pentru ea și pentru Sfânta Născătoare de Dumnezeu”; Radziv. : „Și să ne întindem capetele pentru Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pentru domnitorii voștri”.

2 Cronicarul din Novgorod din 1177 relatează vindecarea miraculoasă a lui Mstislav și Yaroslav la Smolensk în Biserica lui Boris și Gleb.

înapoi în articolul din 1185 despre numirea lui Luca ca episcop de Rostov, Vladimir și Suzdal: lauda lui în Laurențian conține urme clare ale faptului că a fost scrisă înainte de moartea lui Luca (d. 1189), cf: „ care păzește oile verbale”, „nu te împotrivi că mănânci grindina, ci caută viitorul”, „roagă-te pentru turma care ți-a fost încredințată”; în Pereyaslavskaya (Radzivilovskaya urmează Lavrentievskaya) lauda a fost modificată din cauza morții lui Luca; cf: „care păstește oile verbale”, „care nu are un nume pentru orașul de aici, dar îl caută pe cel viitor”, „O, cinstite Episcop Louko, roagă-te pentru turma care ți-a fost încredințată în această lume”. Așadar, cronica care a stat la baza Cronicii Laurențiane a fost întocmită înainte de 1189, în timp ce cronica Pereyaslavl, întocmită, după cum vom vedea mai jos, în 1216, s-a bazat pe ediția ulterioară a Cronicii lui Vladimir, datând din vremea de după. 1189. În Laurențian, precum și în Cronica Pereyaslavl este posibil, aparent, să se indice finalul. Cronica lui Vladimir din ediția antică (înainte de 1189) este o discuție pioasă despre incendiul lui Vladimir din 18 aprilie 1185, care se încheie cu cuvintele: „acum și în vecii vecilor și în vecii nesfârșite, amin”. În favoarea încheierii codului în 1185, voi mai sublinia că până în 1185 inclusiv, Vsevolod Iurievici a fost numit prinț, iar din 1186, mare prinț.

Recunoscând astfel Cronica lui Vladimir din 1185 ca a doua sursă a Cronicii Laurențiane, vedem totuși că compoziția acesteia din urmă în partea anterioară anului 1206 nu poate fi urmărită până la cele două izvoare indicate. Nu tot conținutul Cronicii Laurențiane de după 1185 găsește o corespondență în Cronica Pereyaslavl (Radzivilov), iar între timp, permițând doar două surse pentru Cronica Laurențiană, ar trebui

să admitem că 1186-1205. împrumutat în întregime din a doua (după încetarea primului în 1185), adică din Cronica Pereyaslavl. Astfel, în Pereyaslavskaya (și Radzivilovskaya) nu există discuții lungi despre incendiul de la Vladimir din 23 iulie 6701 (1193), nici sub 6702 (1194) nu există știri despre renovarea Bisericii Fecioarei Maria din Vladimir și despre renovarea Bisericii Fecioarei Maria din Suzdal, nu și știrile din 6703 (1195) despre restaurarea fortificațiilor lui Oster Gorodets din regiunea Pereyaslavl de Sud de către tiun de Gurey al lui Vsevolod. Unde au ajuns toate acestea la Lavrentievskaya? Răspunsul la această întrebare este facilitat de comparația cu Cronica Hypatiană Laurențiană. După cum vom vedea mai jos, aproape întregul text al Lavrentievskaya până în anii 70 ai secolului al XII-lea își găsește omologul în Ipatievskaya; acesta din urmă, însă, conține știri de la Suzdal în povestea despre „ultimele trei decenii ale secolului al XII-lea, dintre care majoritatea coincid atât cu cronicile laurențiane, cât și cu cele ale lui Pereyaslavl. Prezența știrilor lui Suzdal în Cronica Ipatiev se explică, după cum vom vedea, prin faptul că alcătuirea

1 mier. „Prințul Vsevolod” sub 1177, 1178, 1180, 1181·, 1182, 1183, 1184 și 1185; iar sub 1186: „de la Marele Duce Vsevolod”, „la Marele Duce Vsevolod Yuryevich”, etc., sub 1187: „de la Vsevolod Marele Prinț”, etc. După 1186, în loc de „mare” folosim uneori epitete „ credincios”, „iubitor de Hristos”, iar înainte de 1186 Vsevolod era numit „credincios” doar un pas sub 1177.

Protograful acestei cronici, printre alte surse, a folosit Vladimir Polychronus de la începutul secolului al XIV-lea, adică compilația de cronici întregi rusești întocmite la curtea Mitropoliei întregii Rusii din Vladimir. Sub 6700 (1192), printre cele cinci știri Suzdal (care sunt toate prezente în Lavrentievskaya sub 6702), găsim în Ipatievskaya și acele două știri care nu sunt în Pereyaslavskaya, adică despre renovarea templelor Mamei. lui Dumnezeu în Vladimir şi Suzdal . În consecință, compilatorul lui Lavrentievskaya și protograful lui Ipatievskaya au o sursă comună Suzdal; conform presupunerii făcute mai sus, acesta a fost policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Analiza Cronicii laurentine în partea care ■ îmbrăţişează evenimentele din a doua jumătate a secolului al XIII-lea. și începutul secolului al XIV-lea, confirmă pe deplin această presupunere, căci ce altceva este Laurențianul în această parte, dacă nu o compilație integrală rusească? Găsim aici știri despre Vladimir, Tver, Novgorod, Smolensk, Ryazan și sudul Rusiei. Dacă compilatorul Laurentianului a folosit Polychron, expunând evenimentele din secolul al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea, atunci, desigur, ar fi putut împrumuta ceva din el în parte înainte de 1206 pentru a completa și corecta ambele surse - codul din 1185 şi Cronica Pereyaslavl. Sub 6665 (1157) vedem o urmă clară a folosirii lui Polychron pentru a corecta una dintre știrile Cronicii Pereyaslavl, și anume: în Pereyaslavl (și Radizivilovskaya) citim aici că Andrei Yuryevich a absolvit biserica, „chiar înaintea lui. tatăl a pus piatra de piatră a Sfântului Mântuitor.” în Pereyaslavli în nou”; după cum se vede din Ipatievskaya (ed. 1871, p. 337), Polychron a omis cuvintele „în Pereyaslavl în nou” (căci a omis în mai multe locuri numele locuitorilor Pereyaslavl,

introdus de cronicarul Pereyaslavl); aceeași trecere în Lavrentievskaya, unde citim: „încă înainte ca tatăl său să pună în piatră pe Sfântul Mântuitor”.

Dar Polychron, oricât de extins și versatil este în sensul folosirii numeroaselor surse, tot nu poate fi recunoscut ca singura sursă pentru Letopisețul Laurențian în partea de după 1205. După cum am menționat mai sus, din 1206 mâna cronicarului de Rostov a a fost descoperit în Laurentian Chronicle, o persoană apropiată prințului Konstantin Vsevolodich. Cele mai multe știri din Suzdal din 1206-1218. (Konstantin a murit în 1218) este pătruns de cea mai caldă și cordială atitudine față de „fericit”, „cuvios”, „iubitor de Hristos”, „credincios” prințul Constantin, iar sub 1218 există o laudă extinsă și sinceră pentru el; Înainte de aceasta, învățătura lui către copii este înregistrată. Simpatia pentru Constantin și copiii săi se reflectă și în știrile ulterioare: sub 1227 se menționează că în incendiul din Vladimir din 11 mai, printre altele, curtea „fericitului” principe Constantin și Biserica lui Mihail, „precum și Prințul Kostyantin iubitor de Hristos a fost furat”; în 1221, curtea castelului din Iaroslavl a fost „o colibă de foc” într-un incendiu la 27 iunie prin puterea crucii cinstite și rugăciunea „bunului” Kostyantin; sub 1224, s-a raportat sfințirea Bisericii Mântuitorului din Iaroslavl, „care a fost întemeiată de fericitul prinț Kostyantin”. În 1231 citim o lungă știre despre instalarea și activitățile episcopului de Rostov

Kirillsky etc. Avem toate motivele să credem că majoritatea acestor înregistrări de la Rostov nu au fost incluse în policronul lui Vladimir. Bazat în principal pe Cronica lui Vladimir, Polychron a descris evenimentele triste care au urmat morții lui Vsevolod în regiunea Suzdal într-o cu totul altă lumină decât Cronica Laurențiană. Cronica Învierii reflecta această parte a Policronului destul de complet; de la ea. este clar că Polichron, în prezentarea feudului Vsevolodish, nu a stat de partea lui Constantin, ci a lui George: în 6719, Constantin a refuzat să se supună tatălui său și, auzind de voința lui Vsevolod, care i-a încredințat lui George vechimea. , el „și-a ridicat sprâncenele cu mânie la frații săi, mai ales la George”; sub 6720, Constantin a început să comploteze o armată împotriva lui Gheorghe, „deși să-l ia pe Vladimir sub el”; sub 6721, „armata lui Kostyantin a început să comploteze din nou împotriva fraților săi”, etc. Lavrentievskaya nu spune nimic despre dezacordul lui Constantin cu tatăl său, cearta Vsevolodish este raportată pe scurt (sub 6720, 6721), iar vinovatul se dovedește a fi „cel dușman etern rău diavolul „Urăște întotdeauna binele neamului omenesc” (sub 6725). În consecință, înregistrările de la Rostov au venit la Cronica Laurențiană nu din Policron, ci dintr-o altă sursă ■—· evident din Cronica Rostov. Se poate presupune că redactorul Cronicii Laurențiane a găsit această Cronică de la Rostov (se pare că datează din anii 60 ai secolului al XIII-lea) în același set cu Cronica lui Vladimir din 1185, adică că aceasta din urmă a precedat înregistrările de la Rostov din secolul al XIII-lea. secol. În favoarea acestei presupuneri pot fi citate următoarele: 1) dacă înregistrările de la Rostov ar fi fost precedate de un alt început, s-ar fi reflectat în Cronica Laurentiană, între

timp, în partea anterioară anului 1206 (din care provin înregistrările de la Rostov) găsim doar trei izvoare - Cronica lui Vladimir din 1185., Pereyaslavskaya 1216 și Vladimir policron; 2) la fel cum la baza Cronicii Pereyaslav, o cronică simpatică prințului Iaroslav Bse-volodich și aparent alcătuită pentru el, a fost Cronica lui Vladimir (cum vom vedea, în ediția din jurul anului 1216), tot așa exact baza Rostovului. Cronica, o cronică simpatic Konstantin Vsevolodich ar fi putut primi Cronica lui Vladimir (într-una dintre edițiile sale mai vechi); 3) sub 6604 (1096), în descrierea bătăliei lui Mstislav Vladimirovici cu Oleg Svyatoslavich pe Kolaksha, în Lavrentyevskaya citim printre altele: „și Mstislav s-a dus împotriva lui cu novgorodienii și rostovenii” (ed. 1897, p. 231); cuvintele „și de la Rostov” nu se găsesc nici la Radzivilovskaya (se întoarce la Pereyaslavskaya) nici la Ipatievskaya (se întorc la Polychron); de aceea, au ajuns în Cronica Laurentiană din Cronica Vladimir din 1185. Este greu de recunoscut că se aflau în ediția originală a acestei cronici: dacă ar fi fost în ea, nu ar fi fost omise de edițiile ulterioare ale Cronica lui Vladimir, la care se întorc Pereyaslavl și Polychron. Prin urmare, se presupune că cuvintele „și de la Rostov” au fost introduse ulterior în Rostov, și anume chiar de persoana care deține înregistrările Rostov reflectate în Cronica Laurențiană. Astfel, căutăm o a treia bază pentru afirmația că Vladimirskaya

cronica din 1185 și consemnările de la Rostov din secolul al XIII-lea. a devenit cunoscut compilatorului Lavrentievskaya într-un singur monument.

Așadar, Cronica Laurențiană a combinat trei surse de cronică. În primul rând, Cronica lui Vladimir din 1185, cu Cronica de la Rostov atașată; din acesta sunt împrumutate: a) textul până în 1185, inclusiv discuţiile despre incendiul lui Vladimir, b) o parte semnificativă a conţinutului în partea care îmbrăţişează ştirile primelor şase decenii ale secolului al XIII-lea. În al doilea rând, Cronica Pereyaslav din 1216 într-o copie defectuoasă, care a adus povestea abia până în 1206: luată din ea. de altfel, cea mai mare parte a textului este din 1185-1205; ceva se întoarce la ea în partea dinainte de 1185, de exemplu, cel puțin povestea despre campania lui Mihail și Vsevolod Iurievici împotriva polovtsienilor din 1171, iar inserarea tendențioasă a numelui lui Vsevolod cu numele lui Mihail arată că suntem fără a se ocupa aici de redactorul Cronicii lui Vladimir în ediția din 1185 și de compilatorul ediției ulterioare a acestei cronici (comparați cele spuse mai sus despre inserarea numelui lui Vsevolod în povestea din 1177).1 În al treilea rând, Policronul de la început, secolul al XIV-lea: se întorc la el, după cum am văzut, mai multe știri din 1194 și 1195, reflecții evlavioase din 1193, precum și o parte semnificativă a textului care acoperă evenimentele din prima jumătate a secolului. al XIII-lea și, în sfârșit, aproape toate știrile din a doua jumătate a secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea; în plus, s-au făcut inserții din Polychron în părți înainte de 1185, așa cum se poate vedea din ediția știrilor din 1157 despre construcția Bisericii Mântuitorului din Pereyaslavl Suzdal (vezi mai sus).

Vom vorbi despre a doua dintre aceste surse - Cronica Pereyaslavl - mai jos când studiem Radzivilovskaya. Este potrivit să vorbim despre alte două izvoare – Cronica lui Vladimir din 1185 și Policronul – aici.

Compoziția Cronicii lui Vladimir este clarificată din analiza Cronicii Laurențiane, care, în parte, până în 1185 inclusiv, a transmis destul de exact textul antic al acestei cronici, în măsura în care a fost păstrată în ediția sa de la Rostov din secolul al XIII-lea. Aparent, doar în câteva locuri au fost făcute completări și modificări pe baza celorlalte două surse laurentine. La începutul Cronicii lui Vladimir a fost plasată „Povestea anilor trecuti" (vom vorbi despre caracteristicile ei mai jos). Probabil că a devenit cunoscut compilatorului Cronicii lui Vladimir dintr-un corpus din sudul Rusiei. Acest lucru este evident, apropo, din faptul că în spatele „Povestea anilor trecuti" din Lavrentievskaya se citește o compilație, o parte semnificativă din care se întoarce nu la cronica Suzdal sau Vladimir, ci la cronica Rusiei de Sud: știrile mai specifice Suzdal încep abia în 1157 (anul domniei lui Andrei Iurievici în regiunea Suzdal.

1 Aceeași campanie a lui Mihail Iurievici, dar fără a introduce numele lui Vsevolod, este expusă în Cronica Laurențiană de sub 1169. Că povestea despre această campanie de sub 1171 nu a fost împrumutată de la Policron din Cronica Laurențiană, este evident din unele dintre ele. trăsăturile sale în Cronica Ipatiev (6681 .): cf. aici sunt inutile împotriva inserării laurentine și Pereyaslavl a numelui lui Vsevolod.

lubric); înainte de acest an, relativ puține știri dezvăluie un cronicar apropiat de interesele sale, dacă nu de ținutul Suzdal, atunci de prințul Rostov Iuri Vladimirovici.1 Dimpotrivă, știrile clar din sudul Rusiei sunt citite și în anii 70 ai secolului al XII-lea, de exemplu, despre expulzarea de la Kiev Iaroslav Izyaslavich Svyatoslav Vsevolodich sub 1175 (mai târziu decât acesta și următorul, Cernigov, nu găsim știri despre înregistrările din sudul Rusiei în partea de dinainte de 1185 în Lavrentievskaya). Prin urmare, se poate presupune că Cronica lui Vladimir din 1185 se bazează pe cronica Rusiei de Sud, care datează din aproximativ 1175; compilatorul Vladimir l-a completat cu știri și articole de cronică Suzdal. De unde? le-a luat? Avea la dispoziție un seif Suzdal gata făcut? La această ultimă întrebare, mi se pare, ar trebui să se răspundă afirmativ. În primul rând, după cum sa menționat mai sus, înregistrarea evenimentelor din 1176 și 1177. descoperind clar" un contemporan apropiat care a scris sub impresia directă a celor întâmplate în acești ani: să ne amintim povestea despre orbirea Rostislavicilor; judecând după Lavrentievskaya, nu a fost transferat în întregime deja în codul Vladimir din 1185; compilatorul acestui cod a tăiat povestea teribilă a originalului său la jumătatea unei propoziții; prin urmare, compilatorul din 1185 avea la dispoziție o sursă scrisă. În al doilea rând, o analiză comparativă a Lavrentievskaya și Ipatievskaya demonstrează că în partea de dinainte de 1185, Lavrentievskaya dezvăluie un fel de atitudine dublă față de sursele lor comune: Povestea Lavrentievskaya a anilor trecuti este transmisă la fel de complet ca și Ipatievskaya; boltitorul din 1185 și-a copiat originalul cel mai sârguincios; dimpotrivă, cronica care

urmează „Poveștii” reprezintă o selecție clară dintr-o altă cronică detaliată, reflectată mai pe deplin în Ipatievskaya; mier Scurta știre a lui Lavrentievskaya despre campania prinților ruși împotriva polovțienilor sub 6620 cu un articol lung de Ipatievskaya sub 6619; sau scurta știre a lui Lavrentyevskaya despre instalarea episcopului Cernigov Theoktist sub 6621, cu un articol lung despre aceeași plasat în Ipatyevskaya sub 6620; sau scurtele știri ale lui Lavrentyevskaya despre campania lui Vladimir împotriva lui Gleb din Minsk sub 6623, cu un articol lung despre același lucru în Ipatyevskaya sub 6624 etc. Deci, înainte de IllOr., i.e. Înainte de sfârșitul Poveștii anilor trecuti, compilatorul Cronicii lui Vladimir își transmite integral originalul, iar din 1111 pare să-l scurteze. Această împrejurare conduce la presupunerea că redactorul Cronicii lui Vladimir, fără a modifica metodele de lucru, a combinat în lucrarea sa două surse, dintre care una a transmis textul cronicii integral, iar cealaltă a prezentat o scurtă selecție din textul integral. . Comparând această ipoteză,

1 mier. sub 1149 despre vitejia arătată de Andrei la Muravița, precum și la Luțk (Lavr., ed. a III-a, p. 307-309); sub 1150, cel puțin jumătate din întregul articol de cronică (începând cu cuvintele: „În aceeași vară au sosit polovțienii”, pp. 311-313); sub 1151 despre primejdia la care era expus Andrei (p. 315-316); sub 1154 despre campania nereușită a lui Yuri împotriva Rusiei de sud (p. 324); sub 1155 despre Andrei aducând icoana Maicii Domnului lui Vladimir (p. 328-329) etc.

Cu cele spuse mai sus că cronicarul Vladimir avea două surse la dispoziție - Suzdal și South Russian, concluzionăm că una dintre ele reprezenta textul integral, iar cealaltă o selecție prescurtată. Ni se pare probabil că sursa Suzdal a cronicarului Vladimir a prescurtat „Povestea anilor trecuti” și evenimentele din sudul Rusiei din secolul al XII-lea. (cf. transmiterea prescurtată a „Povestea anilor trecuti” și a evenimentelor din sudul Rusiei din cronica Novgorod, reflectate în lista sinodală a Primului Novgorod). Cronicarul Suzdal, ca și cel Novgorod, și-a îndreptat toată atenția asupra evenimentelor locale, punându-și să scrie propria cronică regională; dar mostre de cronici au venit atât la Novgorod, cât și la Suzdal din sud; este clar că cronica sudică se pune la baza celei locale. Cele mai vechi coduri se mulțumesc cu o selecție slabă din cronica sudică; dar dezvoltarea ulterioară a cronicilor presupune extinderea compilațiilor inițiale, slabe ca compoziție, și legătura cu acestea a altor colecții de cronici nelocale. Deci, secolul al XV-lea. Cronica din Novgorod este legată de Cronicile de la Rostov și Moscova. Tot în secolul al XII-lea. anticul arc Suzdal din vremurile lui Andrei Vogolyubsky (dar continuat sub Vsevolod) este legat de cronica rusă de sud. Revenind la întrebarea dacă cronicarul Vladimir din 1185 ar fi putut avea la dispoziție un corpus Suzdal mai vechi, constatăm că repetarea unor știri în Cronica Laurențiană *indică clar combinarea a două izvoare scrise în Cronica lui Vladimir din 1185. : de exemplu, sub 1111 ... citim în Lavrentievskaya aceeași știre despre campania prinților ruși împotriva polovțienilor, care este enumerată mai sus sub 1110; sub 1116 a fost

raportată moartea lui Oleg Svyatoslavich, înregistrată mai detaliat sub 1115; sub 1138, reconcilierea lui Yaropolk Vladimirovici cu Vsevolod Olgovich este menționată de două ori (ed. a III-a, p. 290); sub 1152 se relatează de două ori că Vladimirko, văzând puterea ugrică, a fugit la Przemysl (ed. a III-a, p. 320), etc. Cf. încă sub 1169 și 1168. știri: „Mstislav Andreevich și-a plantat Gleb la Kiev și s-a întors la Volodymyr”.

Având în vedere cele de mai sus, s-a dovedit că bolta Vladimir din 1185 avea la dispoziție: a) bolta Suzdal, 1 < b). Corpusul rusesc de sud, adus până în 1175, să ne oprim la întrebarea, de la ce corpus a împrumutat „Povestea anilor trecuti” - de la Suzdal sau din Rusia de Sud? Considerăm probabil că din sudul rusesc i pentru, așa cum sa indicat mai sus, Suzdal a reprezentat, aparent, doar o mică mostră din „Povestea”. Îmi imaginez întregul curs de activitate al cronicarului din 1185 în această formă: „Povestea anilor trecuti” este împrumutat în întregime din corpus rusesc de sud, deoarece selecțiile din Suzdal 1 *

1 În acest cod, cea mai veche știre Suzdal datează din anii 30 ai secolului al XII-lea: cf. sub 1135, vestea bătăliei rostoviților cu novgorodienii de pe muntele Zhdan. Aparent, este tipic pentru cronicarul Suzdal să folosească cuvântul „prinț” în numele prințului său Suzdal. mier. sub 1135 „Prințul George”, 1149 ■ „Prințul Gyurgi” (ed. a III-a, p. 306), „Giorgi. prinț” (ed. a III-a, p. 309) etc. d.

bolta părea complet insuficientă (dar, după cum vom vedea, o parte din bolta Suzdal a fost inclusă și în „Povestea”); din 1111, bolții Suzdal i s-a dat un loc mai proeminent, deoarece aproximativ de atunci transmitea mai pe deplin știrile din sudul Rusiei; Arcul din sudul Rusiei este anulat, nu mai este în întregime, dar sunt făcute mostre din ea pentru a completa selecțiile arcului Suzdal; Din aproximativ 1157, arcul Suzdal rămâne principala, aproape singura sursă, doar ocazional completată pe baza celei din sudul Rusiei.

Bolta Rusiei de Sud, care a fost în posesia cronicarului Vladimir în 1185, poate fi identificată prin locul de origine ca boltă. Pereyaslavsky, sudul Pereyaslavl. Influența cronicii Pereyaslavl asupra cronicii Suzdal este destul de naturală, având în vedere legătura care a fost stabilită între Pereyaslavl și regiunea Suzdal, datorită lui Iuri Vladimirovici și copiilor săi: din 1154 până în 1169 Gleb Yurievich a stat la Pereyaslavl, din 1169 până în 1188. Vladimir, fiul lui Glebov. Cronicarul Pereyaslavl se găsește în mai multe locuri din arcul Vladimir. 1185 (Cronica Laurențiană). Deci, sub 1144 citim: · „Iride Izya-slav din Novgorod, fiind cu frații săi”; indicarea unde a venit Pzyaslav este omisă; Între timp, este clar că a venit la Pereyaslavl (cf. în Înviere: · „Voi Pereyaslavl”); omiterea numelui Pereyaslavl indică faptul că înregistrarea a fost făcută tocmai în. acest oras. Sub 1169 citim despre campania lui Mihail Iurievici

împotriva polovtsienilor: cu el au fost 100 de Pereyaslavl și 1500 de Berendey; dacă cronicarul, povestind detaliile campaniei, spune: „ai noștri cu ajutorul lui Dumnezeu... au mers”··, este clar că el însuși este din Pereyaslavl. Să notăm, de asemenea, expresiile: „pe această parte a Niprului”, „pe această parte” pentru a desemna banca Kievului, de exemplu, sub 1151 (ed. a 3-a, p. 314), și în locul corespunzător al lui Ipatievskaya: „pe această parte”, „pe această parte”. Natura Pereyaslavl a cronicii este dovedită în continuare de prezența în ea a mai multor știri Pereyaslavl, de exemplu: sub 1118. instalarea lui Sylvester ca episcop de Pereyaslavl (omis la Ipatievskaya);, sub 1123, moarte. Sylvester cu o indicație exactă a zilei (această indicație este omisă în Ipatievskaya),;, căderea Bisericii lui Mihail cu o indicație exactă a zilei și a orei; sub 1126, Marcu a fost instalat ca episcop de Pereyaslavl pe 4 octombrie (în Ipatievskaya vestea este omisă); sub 1132, sosirea lui Izyaslav la Pereyaslavl în ziua doamnei (omis în Ipatievskaya); sub 1134, moartea episcopului Markel cu indicarea zilei (se omite indicarea zilei la Ipatievskaya); sub 1139, victoria lui Andrei Vladimirovici cu poporul Pereiaslavl asupra lui Vsevolod Olgovich;, sub 1141, moartea lui Andrei în Pereyaslavl cu o descriere a minunatului semn ceresc la înmormântarea sa; sub 1146, victoria lui Izyaslav și a poporului Pereyaslavl asupra lui Igor Olgovici „prin puterea cinstitei cruci și mijlocirea Sfântului Mihail” etc.

Din luarea în considerare a Letopiseței lui Vladimir din 1185 - principala sursă a Letopiseței Laurențiane, ne întoarcem la Policronul Începutului. Secolul al XIV-lea - o sursă auxiliară pentru partea antică a Laurențianului, principala și singura - pentru evenimentele de la sfârșitul secolului XIII și începutul secolului XIV. Vom vedea mai jos că policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. își descoperă:

influență asupra altor coduri — Cronica Ipatiev, de asemenea, Cronica antică din Novgorod conform listei sinodale; dar, în principal, s-a reflectat în Laurențian, motiv pentru care acesta din urmă se dovedește a fi cea mai importantă sursă pentru restaurarea Policronului. Având în vedere acest lucru, să spunem câteva cuvinte despre natura, timpul și locul de origine a acestui monument. După cum sa indicat mai sus, analiza Cronicii Laurențiane în partea care acoperă evenimentele din a doua jumătate a secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea dovedește prezența în ea a știrilor din diferite părți ale Rusiei antice; Să ne amintim lungul lanț de știri de la Tver, începând din 1285 (construirea Bisericii Schimbarea la Față din Tver), despre știrile de la Novgorod din 1300 și. 1301 (incendii la Novgorod și Torzhok, instalarea episcopului Theoktist), Rostov 1302 (furtună, cf. Moscova Academic sub 1301), Ryazan 1299 (moartea lui Yaroslav Pronsky) și 1300 („în același an Ryazan prinții din Yaroslavich"... știri ■ neterminat), Kursk sau Cernigov 1283 și 1284 (despre evenimentele din timpul domniei Kursk), Kostroma 1303 și 1305. (moartea lui Boris Andreevici și furtuna din 23 iunie) etc. Cercetătorul va trebui să decidă cum toate aceste știri ar putea fi combinate într-un singur set, ceea ce înseamnă cronicarul de la începutul secolului al XIV-lea, care a trăit, de exemplu, în Vladimir, a trebuit să contribuie la

înregistrările sale de lucru despre evenimentele de la Tver, Yaroslavl, Kursk, Novgorod? S-ar putea presupune că cronicarul s-a întâmplat să aibă la îndemână cronici – Tver, Novgorod, Rostov, Cernigov etc., și că tot ce trebuia să facă era să le combine știrile. Dar nu este permis să vorbim despre natura aleatorie a unei astfel de lucrări, care leagă știrile nu despre două sau trei centre ale vieții antice rusești, ci despre toată Rusia de nord-est și o parte din Rusia de sud. Ipoteza despre compilarea aleatorie a unei compilații integral rusești în componența sa poate fi contrastată cu o altă presupunere despre colectarea deliberată, deliberată, în vreun centru de cronici locale din toată Rusia, evidențe locale păstrate la bisericile și mănăstirile din Tver. Novgorod, Ryazan, Chernigov, Kostroma etc. Această presupunere este susținută de istoria ulterioară a cronicilor ruse, care demonstrează că mai târziu, din când în când, au apărut compilații sistematice de cronici integral rusești. Găsind în această împrejurare o bază solidă pentru ipoteza tocmai exprimată, decidem să o dezvoltăm cu următoarele considerații. La începutul secolului al XIV-lea. singurul centru în care s-a putut maturiza conștiința despre cauza întregii ruse, interesele întregii ruse a fost curtea mitropolitului, care în 1300 a fost transferată de la Kiev la Vladimir; Chiar în această perioadă, mitropolitul a început să fie intitulat Mitropolit al Întregii Rusii, prevăzând parcă pericolul iminent: destrămarea eparhiei sale. Mitropolitul ar fi putut concepe compilarea unei cronici întregi rusești, în care ar fi trebuit să se contopească toate cronicile locale. Implementarea unei astfel de întreprinderi era mai accesibilă mitropolitului decât oricui altcineva: nu trebuia decât să se adreseze episcopilor locali cu o cerere de a trimite liste cu cronicarii disponibili în biserici și mănăstiri.

Deci, Cronica Laurențiană într-o anumită parte reflectă cronica metropolitană integrală rusească. Sfârșitul Războiului Laurențian din 1305 este extrem de caracteristic. Să ne amintim că anul acesta moare Mitropolitul Maxim. Moartea acestui mitropolit nu a fost aleasă ca ultima zi de către redactorul codului întreg rusesc, care a fost numit, printre altele, Marele Cronicar și Policronul Vladimir? Un răspuns afirmativ la această întrebare ne-ar spune numele compilatorului primului policron Vladimir - a fost Petru, succesorul mitropolitului Maxim, care, evident, a vrut să aducă cronica evenimentelor rusești în ultimul an al lui Maxim. regulă. Deci, Policronul a fost compilat în primul sau al doilea deceniu al secolului al XIV-lea. Judecând după faptul că știrile Suzdal din 1194 și 1195 au fost împrumutate din ea în Cronica Laurențiană. (vezi mai sus) și că de acolo s-a luat știrea din 1157 despre construirea Bisericii Mântuitorului din regiunea Suzdal, tragem concluzia că una din temeliile principale ale Policronului a fost „Letopisețul Vladimir. Această cronică, foarte apropiată de codul lui Vladimir din 1185 și de Cronica lui Pereyaslav din 1216, nu era, totuși, identică cu acestea: astfel, se deosebea de codul din 1185 prin aceea că a continuat povestea dincolo de acest an (cum vom vedea mai jos, conținea un raport meteorologic al evenimentelor din secolul al XIII-lea); Se deosebea de Cronica Pereyaslavl, printre altele, prin

absența unor inserții ulterioare ale cronicarului local Pereyaslavl și, de asemenea, (cum vom vedea mai jos) printr-o prezentare diferită a unor evenimente de la începutul secolului al XIII-lea. Câteva trăsături caracteristice ale Cronicii lui Vladimir, care au stat la baza Policronului, vor fi prezentate mai jos când se analizează Cronica Ipatiev.

Relația dintre Cronica Laurențiană și predecesorii săi poate fi descrisă în Tabelul 1.

„Povestea anilor trecuti” conform listei Laurentian. Cercetările anterioare au descoperit că Cronica Laurențiană se bazează pe Codul Vladimir din 1185; • În consecință, ar trebui să i se construiască începutul cronicii, care să conțină un monument până în 1110, pe care am convenit să-l numim „Povestea anilor trecuti”. Codul Vladimir din 1185 a fost alcătuit probabil dintr-o combinație a două surse: cronica Pereiaslavlului de Sud în ediția care datează din anii 70 ai secolului XII și vechiul Cod Suzdal, la începutul căruia, în partea care relatează evenimentele lui non-Suzdal, a fost citită o scurtă selecție din Povestea anilor trecuti și Cronica Rusiei de Sud, adiacentă Povestea. Este posibil ca a doua sursă a Codului Vladimir să fi influențat și textul „Povestea Anilor Trecuți” din acest cod: este posibil ca unele știri succinte citite în „Povestea Anilor Apuse” conform listei Laurențiane reveniți la cronica Pereyaslavlului de Sud, dar mai precis la scurta În eșantionul Suzdal, este imposibil să dovedim astfel de împrumuturi cu datele pe care le avem la dispoziție. Este la fel de imposibil de dovedit că unele știri din Povestea anilor trecuti au fost scurtate sau publicate în Codul Vladimir din 1185 sub influența scurtului Suzdal.

mostră de cer. Având în vedere acest lucru, nu pot considera că este dovedit că eșantionul Suzdal a avut vreo influență asupra textului Codului Vladimir, în partea corespunzătoare Poveștii anilor trecuti.

Masa 1

Dar dacă în acest fel Codul Vladimir din 1185 ne conduce, în partea corespunzătoare „Poveștii”, direct la textul „Poveștii” care a fost citit în cronica Pereiaslavlului de Sud, astfel cum a fost modificată în anii 70 ai secolului al XII-lea , atunci nu rezultă că textul Cronicii Laurențiane a revenit direct la aceeași cronică a Pereyaslavlului de Sud. Am văzut printre sursele auxiliare ale Cronicii Laurențiane, cu una

„laturi, policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea, iar pe de altă parte, cronica lui Pereyaslavl de Suzdal. În plus, am descoperit că Codul Vladimir a devenit disponibil pentru compilatorul Cronicii Laurențiane nu în forma sa originală, ci în ediția Rostov din

secolul al XIII-lea. Nu putem indica influența acestei ediții asupra textului antic al Codului Vladimir în partea corespunzătoare Poveștii anilor trecuti: este prudent, poate, să eliminăm ideea posibilității unei astfel de influențe. Dar este imposibil să negem influența asupra textului antic al Codului Vladimir din 1185 (în ediția de la Rostov din secolul al XIII-lea) din ambele surse mai sus menționate ale Cronicii Laurențiane, fie doar pentru că ambele surse conțineau textul. din „Povestea anilor trecuti” în același întreg, și parțial (aceasta se aplică în special Policronului de la începutul secolului al XIV-lea) într-o formă mai completă decât bolta lui Vladimir din 1185. Influența Policronului Vladimir din începutul secolului al XIV-lea. iar cronica lui Pereyaslavl din Suzdal pe textul Cronicii laurentine în partea corespunzătoare „Povestea anilor trecuti” ar fi putut afecta atât inserțiile articolelor de cronică, cât și corectarea textului, înlocuirea unor cuvinte cu altele. În ceea ce privește inserțiile în textul „Povestea anilor trecuti” conform exemplarului laurențian, posibilitatea acestora nu poate fi refuzată, cel puțin având în vedere o inserție atât de evidentă precum „Instrucțiunea” lui Vladimir Monomakh sub 6604 (1096).): este plasat între raționamentul cronicarului despre originea polovțienilor, invocând amintiri din profeția lui Metodie de Patarsky, și o prezentare a conversației cronicarului cu novgorodianul Gyuryata Rogovich, care se încheie cu noi amintiri de la Metodie de Patarsky. ; în alte colecții de cronici nu există „Învățătura” lui Monomakh, iar articolele sale de cronică, separate în lista Laurențiană printr-un insert, sunt citite în legătură directă (cf. Radzivilovskaya, Ipatievskaya). Redactorul Cronicii Laurențiane a inserat „Instrucțiunea” lui Monomakh în textul Codului Vladimir din 1185 dintr-o altă sursă - cel mai probabil din Policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea: cronica integrală rusească, diversă în compoziția sa, putea conține și ea „Instrucțiunea” a lui Monomakh. Dar prezența unei inserții dovedite conduce la presupunerea existenței altor inserții în textul „Povestea anilor trecuti”, conform listei Laurentian.

În primul rând, ne punem întrebarea, de ce „Învățătura” lui Monomakh a fost introdusă tocmai sub 6604 (1096) și, mai mult, după rechemarea din Metodie de Patara? „Învățătura” lui Monomakh nu se poate referi în niciun caz la anul indicat, deși este posibil ca scrisoarea lui Monomakh către Oleg să fi fost marcată 6604. Dar de ce să inserați „Învățătura” și scrisoarea lui Monomakh atașată la mijlocul textului din 1096 și să rupă cu o asemenea inserție raționamentul cronicarului despre popoarele necurate întemnițate de Alexandru cel Mare? Atragem atenția asupra legăturii strânse dintre cele două articole de cronică despărțite prin inserție: primul dintre ele se termină cu cuvintele „și până astăzi, 8 generații de la sfârșitul secolului, necurați au fost întemnițați în munte de Alexandru. cel Mare!" ; al doilea, începând cu cuvintele „Încă vreau să spun ce am auzit înainte de acești 4 ani,

„Chiar și în poveștile lui Gyryatya Rogovich Novgorodianul”, descrie conversația cronicarului cu acest Gyryatya; acesta din urmă transmite informații tinereții sale, care a călătorit la Pechera și Ugra, despre niște popoare care trăiesc în spatele munților înalți și vor să taie

acești munți pentru a ieși din spatele lor; Această conversație, care introduce, sub forma unui comentariu la povestea lui Gyuryata, mesajul lui Metodiu din Tătarul despre popoarele necurate „nituite de regele Alexandru cel Mare”, se încheie aproximativ în același mod ca primul articol, și anume cu cuvintele : „în zilele din urmă până în ziua de azi trebuie să iasă 8 seminții din pustiul Etrivului, și aceste limbi murdare, care sunt în munții de la miezul nopții, trebuie să iasă și ele. prin porunca lui Dumnezeu”. Terminarea similară a ambelor articole luate în considerare, pe de o parte, conținutul lor similar, care servește drept dovadă a ideii că polovțienii au ieșit din deșertul Etrivian, unde Alexandru cel Mare i-a întemnițat, face probabil ca unul dintre aceste articole. , și anume al doilea, a fost alcătuit în dezvoltare un altul, și anume primul. Este posibil, desigur, ca această dezvoltare să aparțină chiar persoanei care a compus primul articol: după ce a vorbit despre Torkmen, Pecenegi, Torks și Polovtsians, și-a putut aminti și alte popoare, despre care „a auzit de la Novgorodian Gyuryata; după ce a relatat, conform lui Metodiu din Pătara, despre popoarele închise în spatele munților, el și-a putut aminti povestea despre popoarele nordice care trăiau în spatele munților și nu intrau în comunicare cu alte popoare. Dar este mult mai probabil să presupunem că al doilea articol a fost compilat de o altă persoană și compilat ca o dezvoltare directă a primului articol: acest lucru ar fi susținut în special de finalul general, readucând cititorul chiar în locul în care a plecat primul articol. l. Și această tehnică este întotdeauna tipică pentru inserare. Prin urmare, presupunem: în primul rând, că al doilea articol, care subliniază conversația cronicarului cu Gyuryata, nu a fost compilat de aceeași persoană ca primul, deci nu a fost compilatorul „Povestea anilor trecuti”; în al doilea rând, că codul Vladimir din 1185 conținea doar primul articol, iar al doilea a fost inserat de redactorul Cronicii Laurențiane. Presupunerea noastră este confirmată mai ales de locul pe care l-a ocupat acest al doilea articol în Cronica Laurențiană. Se citește aici după textul „Învățăturii” lui Monomakh, adică după acea inserție evidentă despre care am vorbit mai sus. Ne este clar ce a făcut, la prelucrarea textului Codexului Vladimir din 1185, Lavrenty (sau predecesorul său, dacă cronica a fost doar copiată și nu compilată de Lavrenty) după cuvintele „și până astăzi ■ 8 generații de la sfârșitul secolului au fost nituite în munte de către Alexander Mack -Donsky oameni necurați” un anumit tip de marcaj (de exemplu: cuvântul „vede”) pentru a indica faptul că în acest loc ar trebui să se facă o inserție dintr-o altă sursă. Scribul, ajungând la semnul indicat, a găsit semnul corespunzător (de asemenea „vezi”) sub două articole ale unei surse auxiliare (Policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea): sub „Învățătura” lui Monomakh, pe care Lawrence a intenționat să-l dea. include în codul său, dar evident sub un an diferit și cu un articol care descrie conversația cronicarului cu Gyuryata Rogovich. Fără a da seama că semnul conform articolului 6604. (1096) se referă în mod specific doar la al doilea loc, Lawrence sau un alt copist în mod eronat

Am copiat „Învățătura” lui Monomakh în loc de al doilea articol și apoi l-am corectat! greșeala sa prin rescrierea după „Instrucțiune” și documentele anexate acesteia a unui articol care conținea o conversație

între cronicar și Gyuryata novgorodiană. Mai jos vom reveni încă o dată la concluzia făcută aici și vom compara inserarea convorbirii cu Gyuryata cu alte inserții făcute în textul „Poveștii”, atât Policronul Vladimir, cât și un alt corpus de cronici care a fost la dispoziția compilatorului de Cronica Laurențiană, dar aici ne limităm la concluzia că Codul Vladimir din 1185 conținea textul „Povestea Anilor Trecuți” într-o ediție mai veche decât celelalte două coduri folosite de compilatorul Cronicii Laurențiane. Adevărat, se poate obiecta că presupunerea despre originea ulterioară a articolului care conține conversația cu Gyuryata nu este confirmată de listele care au ajuns la noi, căci toate conțin această conversație; dar această obiecție * cade atunci când ținem cont de faptul că toate exemplarele „Povestea anilor trecuti” care au ajuns la noi se întorc fie la Policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea, fie la cronica lui Pereyaslavl din Suzdal, sau la acea Cronica lui Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, care stă la baza cronicii lui Suzdal Pereyaslavl însuși.

Atragem atenția asupra încă o inserare în textul „Povestea anilor trecuti” conform listei Laurentian. Sub 6618 (Ill0), în lista Laurentiană, se citește raționament pios despre apariția miraculoasă a unui stâlp deasupra trapezei Mănăstirii Pechersk: aceste raționamente, începând cu cuvintele „Iată, acesta nu este un stâlp de foc, ci un înfățișare îngerească”, se termină cu cuvintele: „cum s-a spus: un înger înaintea mea te va preceda și îngerul tău va fi cu tine”. Dacă avem în vedere doar textul listei laurentine, s-ar putea parcurge acest articol fără a-i acorda o atenție deosebită, presupunând că raționamentul evlaviosului cronicar s-a încheiat tocmai cu cuvintele citate. Dar o comparație cu textul Cronicii Laurențiane a textului corespondent al Cronicii Ipatiev duce la o serie de considerații, al căror sens general este acel raționament evlavios despre înfățișarea miraculoasă a stâlpului nu a căzut complet în Cronica Laurențiană. În Cronica de la Ipatiev găsim o continuare a acestor argumente: autorul lor, fidel până la începutul pe care l-a pus, oferă o serie de dovezi că îngerii repartizați tuturor creaturilor în general ghidează și popoarele în mișcările lor; Cronicarul avea nevoie de aceste dovezi pentru a afirma că regimentele ruse în campania lor împotriva polovtsienilor au fost conduse de același înger care a apărut sub forma unui stâlp deasupra trapezei Mănăstirii Pechersk. În conformitate cu aceste considerații, citim în Cronica Ipatiev o descriere detaliată a campaniei prinților ruși împotriva polovțienilor în 6919 (Ill), și se spune că îngerul, care a apărut sub forma unui stâlp de foc, mutat de la trapeză la biserică și de acolo, la Gorodeț, unde Vladimir stătea pe atunci în sat. Radosyn și îngerul au început să-l încurajeze pe Vladimir să întreprindă o campanie cu frații săi care s-a încheiat cu o victorie glorioasă. Această campanie este menționată și în Cronica Laurențiană sub 6620 (1112), dar foarte mult și fără o mențiune secundară a fenomenului.

înger şi despre ajutorul lui miraculos. Ne punem întrebarea: unde sunt mai pe deplin păstrate raționamentele evlavioase ale cronicarului - în Laurențian sau în Cronica Hypatiană, unde raționamentul este întrerupt după un indiciu neclar sau unde sunt continuate și avansate până la campanie? împotriva polovtsienilor care i-au cauzat, iar victoria însăși atribuită încă o dată unui înger* sau îngerilor glorificați

pentru aceasta în extrase lungi din Amartol și din interpretarea lui Hippolit a cărții profetului Daniel? Afirmăm fără nicio ezitare că raționamentul privind aspectul stâlpului este mai sus. trapeza Mănăstirii Pecersk s-a păstrat în forma lor originală tocmai în Letopisețul Ipatiev și că redactorul Cronicii Laurențiane a citat doar o parte din aceste discuții, începutul lor. Și de aici, și având în vedere relația Cronicii Laurențiane stabilită mai sus cu Codul Vladimir din 1185, rezultă că aceste considerații nu se aflau deloc în acest cod - sursa principală a Cronicii Laurențiane. Redactorul Cronicii Laurențiane plănuia să le copieze dintr-una dintre sursele sale secundare: a început această copiere, dar, convins că raționamentul este foarte lung, că îl vor duce foarte departe de textul principal, a revenit la acest principal. text și copiat din el mai întâi postfață de starețul Sylvester, și apoi un lung șir de știri cronice din 6619 (Ill) și anii următori. În favoarea presupunerii exprimate aici, mai cităm următoarele: deși starețul Silvestru și-a compilat lucrarea în 6624 (1116), este clar că nu a intenționat să continue cronica. 6618 (IllO) g.; altminteri i-am fi găsit postscriptul nu în 6618 (IllO), ci în lanțul cronologic al evenimentelor ulterioare sub 6624 (1116); în continuare, este clar că descrierea glorioasei campanii a prinților ruși împotriva polovtsienilor nu i-a aparținut, căci dacă această descriere, citibilă cu toate trăsăturile unei intrări moderne în Ipatievskaya, ar fi aparținut lui Sylvester, am fi găsit în Ipatievskaya o notă de la Sylvester despre finalizarea lucrării sale în 6624 (1116) G. ; Între timp, în Ipatievskaya nu există această post-scriptie, iar textul evenimentelor ulterioare nu indică în niciun caz o întrerupere în povestea cronicii sub _ 6624 (1116); dimpotrivă, Ipatievskaya descrie evenimentele din 6625 (1117) în același detaliu ca și evenimentele din 6624 (1116).Dar dacă descrierea campaniei nu îi aparține lui Sylvester, atunci reflecțiile evlavioase nu îi pot aparține. care a legat fenomenul miraculos de peste Mănăstirea Pechersk cu campania glorioasă..

Din discuțiile anterioare rezultă că „Povestea anilor trecuti”, editată de starețul Sylvester, a fost păstrată cel mai bine în Codul Vladimir din 1185; În continuare, concluzionăm că ediția lui Silvestru a adus cronica până în anul 1110, și anume, la mesajul despre apariția miraculoasă a unui stâlp de foc *peste mănăstirea Pechersk.De altfel, imediat după această solie, a fost pusă o notă de către starețul Silvestru, mărturisind finalizarea lucrării sale de cronică în 6624 (1116) d. Mai mult, concluzionăm că ediția lui Sylvester a „Povestea anilor trecuți” a găsit curând un succesor în persoana unui contemporan: „Povestea anilor trecuti” în acest a doua ediție non-Sylvester s-a păstrat, de altfel, în Cronica Ipatiev.

c26

CAPITOLUL I

Convinși de transmiterea exactă a textului ediției Sylvester a Povestea Anilor Trecuți de către redactorul Codului Vladimir din 1185, am extras în același timp din discuțiile noastre anterioare un indiciu că Cronica Laurențiană reprezintă textul lui Vladimir. Codul (și, în consecință, ediția Sylvester) Povestea anilor trecuti") nu în forma sa originală, dar deja s-a schimbat semnificativ sub influența altor două surse cronice ale lui Laurentius. Și dacă Lavrentiy și-a permis să distribuie

textul Codului Vladimir cu inserții extinse (cf. sub 6604 și 6618), cu atât mai mult avem dreptul să presupunem că a corectat lecturile individuale ale Codului Vladimir în partea corespunzătoare „Povestea anilor trecuti” ca pe fundația policronului Vladimir și cronica lui Suzdal Pereyaslavl. Aceste considerații par să ne conducă la recunoașterea semnificației secundare a Cronicii Laurențiane la restaurarea textului original al ediției lui Sylvester din Povestea anilor trecuti. Dar nu facem o astfel de recunoaștere: în primul rând, ne este clar că Letopisețul Laurențian este singurul monument care și-a propus să reprezinte textul ediției lui Sylvester (căci la baza Cronicii Laurențiane a stat Codul Vladimir din 1185); între timp, baza tuturor celorlalte liste ale „Povestea anilor trecuti”, datând din policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. iar la cronica lui Pereyaslavl de Suzdal s-a bazat ediția post-Eilvestrov; în al doilea rând, însăși natura inserțiilor făcute în Cronica Laurențiană din celelalte surse ale sale le deosebește de textul principal; am văzut că aceste inserţii par parţial nepotrivite, ■eronate, iar parţial textul conţinut în ele este abreviat şi dat incomplet; Această împrejurare poate servi drept bază pentru a determina că în Cronica Laurențiană se întoarce la sursa sa principală - Codul Vladimir din 1185 și ediția lui Sylvester a „Povestea anilor trecuti” și că la surse auxiliare - Policronul și cronica lui Suzdal. Pereyaslavl. Desigur, acest criteriu nu poate fi considerat foarte definit și este posibil să te ghidezi după el doar dacă sunt disponibile și alte indicații.

Pe baza tocmai acestui criteriu, ar trebui să recunoaștem lauda citită în Cronica Laurențiană pentru Prințul Vladimir sub 6523 (1015) ca fiind împrumutată dintr-o sursă auxiliară. În primul rând, după cum a subliniat N.K. Nikolsky1, se observă o contradicție internă în laude: mai întâi se exprimă un reproș pentru faptul că Vladimir nu este venerat, în ciuda meritelor sale, apoi se spune că poporul rus, amintindu-și sfântul său botez, slăviți pe Dumnezeu în rugăciuni, cântări și psalmi. În al doilea rând, lauda la adresa lui Vladimir este expusă mult mai pe deplin în Ipatievskaya și conține un pasaj amplu între cuvintele „există grație din plin” și „este minunat să vezi cât de bine ai făcut”, omis în Laurentianskaya. . Textul de laudă din Cronica Laurențiană dă impresia că este scurt

1 Lectură creștină, 1902, iulie.

:.extrase din textul lui Ipatievskaya. Luând în considerare deplina probabilitate ca lauda cronică a lui Vladimir să fi fost păstrată în forma sa originală în „Povestea cum a fost botezat Vladimir luând Korsun” 1hb unul dintre tipurile de vieți de prolog ale lui Boris și Gleb,1 2 presupunem că în bolta lui Vladimir 1185 și în ediția lui Sylvester „Povestea anilor trecuti” lauda la adresa lui Vladimir a fost afirmată în același mod ca și în articolele abia amintite, 3 că atunci a fost răspândită această laudă (lăsăm deschisă deocamdată întrebarea în care monument anume), care în Policronul începutului secolului al XIV-lea . lauda a fost citită la fel de complet ca și în Cronica Hypatiană, că compilatorul Cronicii Laurențiane a completat scurta

laudă a sursei sale principale cu o inserție din sursa sa auxiliară - Polychron.

Ghidați de același criteriu, presupunem că finalul articolului despre uciderea lui Gleb, expus în Cronica Ipatiev mult mai detaliat decât în Cronica Laurențiană, a fost împrumutat de acesta din urmă nu din principal, ci dintr-un auxiliar. sursă; același lucru ar trebui spus despre lauda lui Boris și Gleb (cf. omiterea cuvintelor „bucură-te. Soarele strălucitor al bisericii, dobândit, luminează mereu în suferință spre slava mucenicului”). Ne punem presupunerea în legătură cu indicația extrasă din comparația „Povestea anilor trecuti” cu textul Cronicii I din Novgorod, indicând că în ediția Sylvester articolul despre uciderea lui Gleb a avut un alt final decât cel pe care îl avem noi. citit acum în Cronica Laurențiană și că nu era nicio laudă în ea pentru Boris și Gleb.

Recunoscând pe deplin că acest criteriu nu este doar vag, ci poate chiar induce în eroare în unele cazuri, insistăm în continuare asupra lui, printre altele, pe următoarea bază generală: „textul Cronicii Laurențiane, ca datând din ediția lui Sylvester din Povestea anilor trecuti, ar trebui să fie mai original decât textul din Ipatiev și din alte cronici; acolo unde este mai puțin original decât textul cronicilor indicate, cercetătorul are dreptul să-și asume împrumuturi nu din sursa principală a Cronicii Laurențiane, ci dintr-una din sursele auxiliare ale acesteia.

. Pentru a evalua metodele Cronicii Laurentiană atunci când se utilizează, pe de o parte, sursa principală, iar pe de altă parte, pe cele auxiliare, este important de reținut următorul loc. Sub 6370 (862), într-un articol despre chemarea prinților, citim în Laurențian: „și a venit cel mai bătrân Rurik,

1 Și această indicație îi aparține lui N.K. Nikolsky, op. cit.

2 mier. N.K. Nikolsky. „Materiale pentru lista pe timp a rușilor

scriitori”, p. 277–279. ··»

3 „Iată noul = Kostyantin din marea cetate a Romei, care a fost botezat el însuși și poporul său; Creează asta și asta ca el. De aceea, să păstrăm în amintire pe domnitorii Rusiei și poporul, aducând aminte de sfântul botez și slăvindu-se în rugăciuni și imnuri și psalmi, cântând Domnului oameni noi, luminați de duhul sfânt, așteptând cu nerăbdare nădejdea marelui Dumnezeu și Mântuitorului iar Domnul nostru Iisus Hristos să răsplătească pe toată lumea împotriva muncii unei bucurii nemărginite, acum toți țăranii o vor primi.”

iar celălalt este Sineus pe Beleozero, iar al treilea este Izborst Truvor”. Deci, indicația unde s-a așezat Rurik este omisă. Este sigur să spunem că în codul Vladimir din 1185, precum și în ediția lui Sylvester a Povestea anilor trecuti, după „cel mai vechi Rurik” s-a citit „seda-Novgorod”; așa a fost corectat, potrivit lui Karamzin, în

marginile Listei Trinității; se mai citește și în lista Comisiei din Novgorod 1, unde, după cum vom vedea, este reflectat un cod de cronică foarte vechi („și aici este cel mai vechi din Novgorod”). Care este motivul omiterii cmo⅛: „sѣde Novi-gorod” în Cronica Laurențiană? Cred că informațiile furnizate de redactorul acestei cronici în surse auxiliare: în ambele, adică în Policronul și în cronica lui Suzdal Pereyaslavl, se spunea că „Rurik a stat în Ladoza” și că abia mai târziu „a venit la Ilmer”, a tăiat „un oraș de deasupra Volhovului și poreclit Novgorod”. mier. o astfel de lectură atât în Radzivilovskaya, care reflecta Cronica Pereyaslavl, cât și în Ipatievskaya, care reflecta Policronul Vladimir. Văzând astfel că ambele surse auxiliare nu confirmă citirea sursei principale (Codul Vladimir din 1185 în ediția Rostov), compilatorul Cronicii Laurențiane a decis să omite complet cuvintele „Side Novgorod”. Din faptul că Lawrence a omis lectura sursei principale, ceea ce nu este de acord cu citirea surselor auxiliare, concluzionăm ce importanță a acordat Lawrence acestor surse ale sale. Adevărat, în acest caz nu a îndrăznit să introducă lecturile lor în textul său, deoarece acest lucru l-ar duce la o abatere semnificativă de la textul sursei principale, dar în același timp nu putea abandona lecturile sursei principale. Vom indica mai jos în capitolul consacrat Cronicii Radzivilov influența semnificativă pe care a avut-o cronica lui Suzdal Pereyaslavl asupra textului Cronicii Laurențiane. Un studiu comparativ al Cronicii Laurențiane cu alte cronici va arăta că nu este. a păstrat textul antic din „Povestea anilor trecuti”, deși în mare măsură și-a transmis cu acuratețe compoziția, eludând sursa principală, în special, în lecturi individuale, urmând-o, dimpotrivă, în transmiterea cursului general al narațiunii. .

Mai jos, examinând alte liste din Povestea anilor trecuti, va trebui să dăm o serie de lecturi în care acestea diferă de Cronica Laurențiană. Aici voi cita câteva locuri care dovedesc marea vechime a textului Cronicii Laurențiane, în comparație cel puțin cu cronicile Radzivilov, Ipatiev și Hlebnikov.

Sub 6552 (1044), un cronicar, contemporan cu Vseslav din Polotsk (decedat în 1101), vorbind despre bentita care i-a fost pusă lui Vseslav la naștere, adaugă: „În ziua de azi îl port pe Breslav; Din acest motiv, cei nemilostivi sunt dispuși să vărseze sânge”. Deci în Lavrentievskaya; în Radzivilovskaya, în loc de „purta”, timpul trecut „purta”, iar cuvântul „este” este omis; în Ipatievskaya și Khlebnikovskaya „purtau”, și vm. „și până astăzi” - „și până în zilele morții”; în cele din urmă, în Khlebnikovskaya vm. „există” citim „a fi”. Evident, doar Lavrentievskaya a păstrat originalul

ediţie a cuvintelor cronicarului. Sub 6605 (1097) în Lavrentievskaya „și există acea rană pe Vasilka chiar și acum”, în Radzivilovskaya aceste cuvinte sunt omise, în Khlebnikovskaya și Ipatievskaya sunt înlocuite cu altele: „și până acum există acea rană pe fața lui”. În același an, în Lavrentievskaya, cronicarul transmite cuvintele rostite lui de Davyd Igorevich astfel: „du-te la Vasilkov, omonimul tău” (de aici este clar că cronicarul se numea Vasily), în Radzivilovskaya și

Ipatievskaya cuvintele „omonim” sunt omise. Sub 6597 (1089), Lavrentievskaya povestește mai amănunțit și mai complet decât Radzivilovskaya și Ipatievskaya despre activitățile de construcție ale lui Efrem, Mitropolitul Pereiaslavl; despre acest Efraim cronicarul spune: „eunucul era înalt ca trup” (acesta este omis la Radzivilovskaya și Ipatievskaya); vm. „și orașul a pus o piatră din biserica sfântului mucenic Teodor”, în Radzivilovskaya și Ipatievskaya pe scurt: „și orașul este o piatră”. În legenda apostolului Andrei, unde se spune despre băile din Novgorod, în Lavrentievskaya citim: „și va fi stropit cu cvas”, care în Radzivilovskaya și Ipatievskaya este schimbat în „și va fi acoperit cu săpun”. Sub 6601 (1093) g., vm. cuvintele „mai mult decât” în Cronica Laurențiană („și din ce în ce mai groaznice”), în „adăugarea” Radzivilovskaya, în „adăugarea” Ipatiev. Sub 6579 (1071) în Laurențian: „și nu are 300 de oameni”, unde „nu” înseamnă „aproximativ, aproximativ”; în Radzivilovskaya și Ipatievskaya: „și despre ea sunt 300 de oameni”. Sub 6665 (1097), în loc de „copilăresc”, ca în Lavrentievskaya, citim în Radzivilovskaya și Ipatievskaya: „tinerețe” („și îl vei lua pe el și pe copilul lui”). Sub Ѣ604 (1096) în Lavrentievskaya „și fiul lui Izyaslav, nepotul lui Volodymer, Vsevolozh, a fost ucis”, în Radzivilovskaya și Ipatievskaya se greșește: „fiul lui Vsevolozh”. Sub 6604 (1096) în Lavrentievskaya: „și a aprins bologna lângă grindină”, în Radzivilovskaya și Ipatievskaya în loc de „bologna” - „pe nisip”; în același loc: „ușa către vechea dispensație”, în Radzivilovskaya și Ipatievskaya vm. „dispensare” -· „terț(e)”; în același loc: „Tortsi și Kumani reksha Polovtsi”, în Radzivilovskaya și Ipatievskaya „Kumani reksha” este omis; în același loc: „led Kunui peshtse” (ed. Laurel 1897, p. 231), care este omis la Radzivilovskaya și Ipatievskaya. Sub 6599 (1091) în lauda lui Teodosie: „și după plecarea voastră rugați-vă din această viață”, la Radzivilovskaya „se roagă după plecarea lui”, la Ipatievskaya „după plecarea lui se roagă”; în același loc: „în cuvintele cărților, distrându-te”, care este omis în Radzivilovskaya și Ipatievskaya.

Nu există nicio îndoială că într-un număr de alte liste este posibil să se indice citirile inițiale în comparație cu alte liste. Și în toate cazurile, astfel de lecturi indică una sau alta legătură între această listă și textul original din Povestea anilor trecuti. Lecturile de mai sus ale Cronicii Laurențiane sunt importante pentru noi deoarece servesc drept una dintre dovezile ipotezei făcute mai sus că baza Cronicii Laurențiane este prima ediție, Sylvester, a Poveștii anilor trecuti.

Printre astfel de dovezi includem acele lecturi ale Cronicii Laurențiane, care sunt identice cu lecturile din Cronica I din Novgorod conform Listei Comisiei. Mai jos vom indica semnificația conservatului

în acest monument al textului vom oferi dovezi în favoarea faptului că Novgorod 1 a reflectat (deși într-o revizuire ulterioară) un text mai vechi chiar decât cel reprezentat de ediția lui Sylvester a Povestea anilor trecuti. Prezentăm aici câteva lecturi comune Listei Laurențiane și Comisiei din Novgorod 1 și, în plus, diferite de lecturile lui Radzivilovskaya și Ipatievskaya, care, din motivele expuse mai jos,

reprezintă în aceste cazuri lecturi ulterioare care au apărut fie deja în a doua. ediție a „Povestea anilor trecuti” sau într-una din bolțile care au intermediat între această ediție și cronica Pereyaslavl (Suzdal Pereyaslavl) de la începutul secolului al XIII-lea.

■ Sub-6463 (955) „Țarul numit Tsemsky”, cf. „Țarul Kostyantin. fiul lui Leonov” (Radziv. și Ip.); „fă-i multe daruri”, cf. „a da” (Radziv., Ip.); „și urlă pentru a ajuta”, cf. „și sunt multe lucruri de ajutat” (Radziv., Ip.); „Dacă Dumnezeu vrea să aibă milă”, cf. „a crește” (Ip., Radziv.); „dacă ai știut”, cf. „chiar dacă ai cunoscut pe Dumnezeu” (Radziv., Ip.); „moartea> va accepta”, cf. „să moară prin moarte” (Radziv., Iy.); „și grecii au fugit”. mier „și a fugit grătar [și grătar tsobigoshcha]” (Radziv., Ip.); sub 6479 (971) r.. „[tu] mergi Svyatoslav la Rus’”, cf. „Svyatoslav merge la Rus” (Radziv., Ip.); sub 6488 (980) „și veda [o dă] ai săi”, cf. „în” (Radziv.), „în” (Ip.); „Idosha Tsaryugrad la greci”, în Radzivilovskaya și Ipatievskaya „la greci” este omis; „din ea s-a născut C în I top o po l k”, cf. „a naște pe Svyatopolk” (Radziv., Ip.); sub 6491 (983), · „nu sunt bos”, cf. „nu sunt bozi” (Radziv., Ip.); sub 6494 (986), „există puțină mâncare [mâncând puțin] vei fi”, cf. „hrana este prea mică pentru a exista” (Radziv.), „hrana nu ar putea exista” (Ip.); „din rușine și scuipat”, cf. „din frigul scuipatului” (Radziv.), „din rușine” (Ip.); „în Betleem. lichid, cf. „iudaismul” (Radziv., Ip.); „Vino [i] dosh. evreu”, cf. „vin zhydove” (Radziv.); ridicare 6496 (988) „pentru căsătorie”, cf. „pentru logodnă” (Radziv.), „pentru logodnă” (Ipat.); „Regina împărtășește din nou”, cf. „regina afacerilor” (Radziv., Ip.); „dacă cineva nu se găsește”, cf., „dacă cineva nu se găsește dimineața” (Radziv., Ipat.); „muncitor, dezgustător”, cf. „muncă, adversar” (Radziv., Ip.); „pe acest popor nou”, cf. "pe. noul nostru popor”; „mama [mama] acestor copii”, cf. „al nostru” (Radziv., Ip.); .„învățare cu cărți”, cf. „pentru învăţarea cărţilor” (Radziv., Ip.); „după rânduiala lui Dumnezeu”, cf. „structură” (Radziv., Ip.); „Dacă mi-aș fi milă de el”, cf. „Îl vreau [dacă]” (Radziv., Ip.); „Chiar dacă ne răsplătești, [tu] ești un păcătos pentru noi”, cf. „noi păcătoșii” (Radziv., Ip.); „din idolii deșerți”, cf. „de la un slujitor idol” (Radziv., Ip.); sub 6522 (1014) „vom distribui”, cf. „Razdavahu oamenilor” (Radziv.), „Razdavahu” (Ip.); „și o mie în Novgorod”, cf. „și o mie de grivne în Orașul Nou” (Ip. și Radziv.); sub 6523 (1015) „învelit într-un covor”, cf. „ascuns într-un covor” (Radziv., Ip.); „Dacă ar ști deja vestea”, cf. "[Și]; i-a spus [bo]” (Radziv., Ip.); „fiul lui ugresk”, cf. „acasă ougrin” (Radziv., Ip.); sub 6576 (1068) „păcat pentru noi”, cf. „păcat, de dragul nostru” (Radziv., Ip.); „[și] cu o găleată”, cf. „[și] dacă vătăm” (Rad-

ziv., Ii.); „Dumnezeu ne poruncește să trăim în ea”, cf. „a fi” (Radziv.., Ii.); „și smochinii tăi sunt câmpuri [și smochinii tăi și câmpurile]”; mier „și smoko.vye [fig], [și] câmpurile tale [și]” (Radziv., II.); „Să debarcăm echipa noastră”, cf. „vom ateriza echipa”; „jumătate [RZ!] ide lor”, cf. „jumătate dintre ei merg” (Radziv., Ptt); „Cine era ca el a fost biciuit”, cf. „și i-au biciuit pe kiyani care i-au biciuit” (Radziv., II..); sub 6582 (1074) „sărut pe frați după obicei”;, cf. „după obicei, frați [și] sărută” (Radziv., Ip.), etc.

Am sugerat mai sus că Cronica Laurențiană și-a corectat sursa principală după două auxiliare: Policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. şi cronica lui Suzdal Pereyaslavl.. Aceste corecţii pot fi descoperite printr-un studiu comparativ al cronicii laurentine cu alte cronici. Prezentarea ulterioară, și anume argumentele prezentate în capitolul despre Cronica Radzivilov, dă motive să recunoaștem ca revenind la policronul lui Vladimir acele lecturi care, fiind comune Cronicilor Laurențiane și Ipatiev, diferă de lecturile din Radzivilov și Novgorod I. Cronici.. O listă de astfel de lecturi, și anume acelea care sunt identice în ambele cronici trecute și diferă de lecturile generale ale Cronicilor Laurentian și Hypatian, sunt date acolo și nici în Radzivilovskaya. Aceste lecturi ar trebui, cel mai probabil, să fie urmărite fie la Policron, fie chiar la prima ediție a Povestea anilor trecuti, deoarece Cronica Ipatiev nu se număra printre sursele comune Lavrentievskaya; doar Polychron, dar și vechea Cronica de la Kiev cu ediția lui Sylvester a „Povestea anilor trecuti” conținută la început.

Sub 6477 (969), „komoni”, cf. „cai [kone]” în Radzivilovskaya și Novgorodskaya 1; citirea „komoni” aproape că se întoarce la ediția lui Sylvester; amendamentul „koni” ar fi putut apărea independent și independent, atât în textul Cronicii Radzivilov (sau Pereyaslavl), cât și în Cronica I Novgorod; sub 6479 (971) „au ascultat”, cf. „a ascultat”> (1 nov.), „au ascultat” (Radziv.); citirea „ascultătoare” se datorează unei erori care datează, poate, de la Polychron, dar poate și de ediția Sylvester a „Povestea anilor trecuti”; „dându-i sabia”, cf. „trimite-i o sabie” (1 nov.), „trimite o sabie” (Radziv.); „6494 (986) iată-te din nou”, cf. „te duci la tine” (1 nov.), „du-te pentru tine” (Radziv.); „sub 6576 (1078) „Din anumite motive nu te-ai putut înfrâna”, cf. „dintr-un motiv oarecare nu te-ai putut înfrâna” (1 nov.), „dintr-un motiv oarecare nu te-ai putut înfrâna” (Radziv); „ dintr-un motiv oarecare nu te puteai reține”, poate, s-a citit deja în ediția lui Sylvester a „Povestea anilor trecuti”;, „lovitură într-un cal”, cf. „lovitură în nѣ” (Novgor. 1), „grevă cu o suliță” (Radziv.)~ citirea „în cal” vs. „în nѣ” se pare că se întoarce la ediția lui Sylvester; sub 6579 (1071) „ a te dezonora”, cf.

Adică, în capitolul „Povestea anilor trecuti” conform Cronicii Radzivilov.

'32

CAPITOLUL I

Capitolul consacrat Cronicii Radzivilov expune temeiurile pe care le acceptăm ca împrumutate din cronica lui Pereyaslavl'-Suzdal acele lecturi ale Cronicii Laurențiane care îi sunt comune cu Razdzivilov-'Skaya, dacă în același timp sunt opuse. la lecturile comune din Ipatiev și Novgorod 1 . Există și o listă cu astfel de lecturi. Aici vom indica mai multe lecturi generale ale lui Radzivilovskaya și Laurențian, care nu au o corespondență în nicio lecturi generale ale Ipatiev și Novgorod 1, dar în același timp par a fi mai noi în comparație cu lecturile fie ale lui Ipatiev, fie ale Novgorodului. 1; Și astfel de lecturi pot fi urmărite, după cum cred, până la cronica lui Pereyaslavl din Suzdal.

Sub 6463 (955) „Am pierdut tot răul”, cf. „ferit de tot răul” (1 nov.), „ferit de tot” (Ioan); „la Sudu”, cf. „în instanță” (Ip). „în Susuda” (Novg. I-Hj; sub 6491 (983) „cosirea baldachinului”, cf. „tunsul baldachinului” (In.), „tăierea baldachinului” (1 nov.); sub 6486 (988) „de la Roma Silivester”, cf. „din Roma a venit Selivestr” (1 nov.), „din Roma întâi Solivostr” (Ip.); sub 6497 (989) „maica Domnului pururea fecioară”, cf. „și pururea fecioara Maria” (1 nov.), „veșnic fecioara Maria, Maica Domnului” (Ip.); sub 6582’ (1074) „a poruncit să cheme pe toți frații”, cf. „a poruncit să cheme toți frații ” (1 nov. - ya), „a poruncit fraților să adune totul” (Ip.), și alții.

Pe lângă lecturile care se întorc în Lavrentievskaya la una dintre cele trei surse ale sale, se pot nota în ea astfel de lecturi care se datorează conjecturilor editorului însuși. Includem aici acele lecturi care nu găsesc corespondență în alte liste antice, care sunt puse în contrast cu lecturile consoanelor din Novgorod I, Ipatiev și Radzivilov.

Sub 6453 (945) „venit din orașul Izkorsten”, wm. „a ieșit” (Radziv., Novg., 1), „a plecat” (Ip.); „Da, voi veni în mare onoare”, vm. „Voi merge” (1 noiembrie, Radziv., Ip.). Sub 6463 (955) „vreau să te binecuvânteze”, vm. „a avea” (1 nov., Radziv, Ip.); după „Am venit la Kiev” în Radzivilovskaya-Ipatievskaya a fost adăugat „și ca un râu”, în Novgorod 1: „și ca un râu despre ea”, în Lavrentievskaya acest lucru este omis; „Veți începe să vă bucurați”, vm. „începe” (1 noiembrie, Radziv., Itz.); sub 6476 (968) „dacă cineva nu începe dimineața”, vm. „dacă nu vine dimineața” (1 nov., Ip.), „dacă nu vine dimineața (Radziv.); sub 6479 (971) „apoi asigură luptă”, vm. „despre mine” (1 nov., Ip., Radziv.); „ine. zre na nya”, vm. „și nu a ezitat” (1 nov., Ip.), „și nu a ezitat” (Radzishch); „mort de rușine nu este un imam”, vm. „nu am” (Radziv., Ip.), „nu am” (1 nov.); sub 6486 (978) „și jumătate chishasya”, vm. „și s-a curățit pe jumătate” (Ip., Radziv.), „și a fost pe jumătate curățat” (1 nov.); „Regimentul de zornăituri”, vm. „regimentul de luptă” (1 nov., Radziv., Ip.); „pikhahu”, vm. „spikhahu” (1 noiembrie, Radziv.); „cădem t r u fħ și eu”, vm. „de sus sub cadavru (1 nov.), „de jos sub cadavru” (Radziv.), „de jos sub cadavru” (Ip.); sub 6488 (980) „a avea ceva ce vrei”, vm. „Voi începe să te am” (Ip., Radziv.), „Voi începe să te iubesc” (1 nov.); „se bol u kavstvo vash e”, vm. „lukovashe” (Radziv., Ip.); „măgulitor” (1 nov.); "in fata lui

®orisya",zm. „când vii, taci” (1 nov., Ill.), „și taci” (Radziv.); „și despre Yaropolk”, vm. „osѣdahu [osedyahu]” (1 noiembrie, Radziv., Ip.); „Alergă pentru oraș”, vm. „din oraș” (Radziv., Ip., 1 nov.); „și mintea lui nu are sfârșit”, vm. „numere” (Radziv., Ni., 1 nov.); „a conduce ca o navă”, vm. „era ca o corabie” (Radziv., Ni., 1 nov.); „în drum spre animale”, vm. „pe drumul mai multor animale” (1 nov., Ip.), „pe drum

animale” (Radziv.); „a crea cu o mână utilă”, vm. „a crea” (1 nov., Ip., Radziv.); sub 6492 (984) „Surete e”, vm. „și srete Radimichi” (1 nov., Ip.), „și srete” (Radziv.); sub 6493 (985) „Eliko Stone”, wm. „ca

o piatră” (1 nov.), „ca o piatră” (Radziv., Ip.); „și hameiul se odihnește să se înece”, vm. „și murdărește hameiul” (Radziv., Ip., 1 nov.); sub 6494 (986) „Nemtsi”, vm. „Germanii din [din] Roma” (Radziv., Ip., 1 nov.); „amintind de Vokhmit”, vm. „narichyusche [narichyuschi] Bokhmita” (1 nov., Radziv., Ip.); „curvia și toată necurăția”, vm. „și toată zgârcenia” (Radziv., Ip.), „și toată zgârcenia” (1 nov.); „adus fără vină”, vm. „predasha și” (Radziv., Ip., 1 nov.); „vrei să emită și”, vm. „Vreau să te las să intri” (Radziv., Ip., 1 nov.); „și te voi duce în paradis la Adam”, vm. „și irivede [yu] lui Adam” (1 nov., Ip., Radziv.); „de teamă de această distrugere”, vm. „distrugere” (1 nov., Ni.), „ucidere”> (Radziv.); „exil”, vm. „hula” (Radziv., 1 nov.), „hula” (Ip.); „siche 30 mii”, vm. „executat 3000 la număr” (1 nov., Ip.), „excizat .3 mii” (Radziv.); „Voi împrăștia toate rămășițele tale”, vm. „toate rămășițele tale” (Ip., 1 nov.), „toate rămășițele tale” (Radziv.); sub 6495 (987) „testă prima lor credință”, vm. „probați-le credința”. (Radziv.), „testați-le credința și slujirea” (1 nov., Ip.); „cum locuiește Dumnezeu cu oamenii”, vm. „parcă de aici [de acolo]” (Radziv., Ip., Novg., 1); „sunt rekosha”, vm. „ei hotărăsc” (Radziv., Ip., 1 nov.); sub 6496 (988) „și lupt cu greu din oraș”, vm. „cetăţeni [Cetăţeni]” (Radziv., Ni., 1 nov.); „ca și cum aș umbla plin de vorbire”, vm. „în ganya” (Radziv., Ip., 1 nov.); „a dat grindină”, vm. „departe de oraș” (1 nov., Ip., Radziv.); „după rânduiala lui Dumnezeu”, vm. „Construiesc” (1 nov., Radziv.), „construiesc” (Ip.); „de la marginea bisericii”, vm. „deschideți bisericile” (1 nov., Ip., Radziv.); „Hristos Dumnezeu”, vm. „mare Dumnezeu” (Ni., Radziv.), „zeu” (1 nov.); „nu besha... a auzit cuvintele cărții”, vm. „cuvinte livrești” (Ip., Radziv.), „cuvinte livrești” (1 nov.); în mărturisirea de credință: „precum perfecțiunea și esența irisului”, vm. „asemănător cu [y] și mereu prezent”’.’ (Radziv., Ni., nov. 1); „Omul nostru Icya Hristos este complet”, vm. "Domnul nostru"; „mătuși cu toiag”, vm. „biti” (Radziv., Ip., 1 nov.); „comandând creația”, vm. „a poruncit” (Radziv., Ip., 1 nov.); „și iată, șapte au fost deja învinși”, vm. „să biruim pe Eu sunt” (Radziv., Ip., 1 nov.); sub 6504 (996) „bătrân al omului”, vm. „gradsky” (Radziv., Ip., 1 nov.); „și mierea în albine”, vm. „în butoaie” (Radziv., Ip., 1 nov.); „dar cu încercare”, vm. „nb cu test” (Radziv., Ip., 1 nov.); sub 6497 (989) „despre construcția pământului”, vm. „a izolat construcția terenului” (Ni.), „despre structura terenului” (1 nov.), „despre amenajarea

pământesc” (Radziv.); sub 6562 (1054): „și așa cum trăiește,” vm. „Trăiesc pentru el” (Radziv., II., 1 nov.). Sub 6573 (1065) „de seara până dimineața”, vm. „până dimineața” (1 nov., Ip.), „până dimineața” (Radziv.); „Mi-e teamă că voi fi smuls la pământ”, vm. „a face comerț [a face comerț] de teamă de a cădea la pământ” (Radziv., II., 1 nov.); sub 6574 (1066) „până la șapte zile”, vm. „osmago” (Radziv., In., 1 nov.); sub 6575 (1067) „pe scuturi”, vm. „dus la scuturi”; sub 6576 (1068) „și cauciucul tău este fier”, vm. „și gâtul tău de fier” (Radziv., Ip.), „și gâtul tău de fier” (Novg, 1); „p o d-viga’ya

swara”, vm. „ridicare” (Radziv., 1 nov.), „ridicare” Hn.,); „Din acest motiv, cerem să nu le acceptăm”, vm. „De dragul lor, cerem [și] nu-i vom lipsi” (Radziv., Ni., 1 nov.); „O, voi scufunda”, vm. „despre voia slavei” (Radziv., Ni., 1 nov.); „din răutatea noastră”, vm. „despre propriile tale rele” (Radziv. Ni., 1 nov.); „mulți oameni”, vm. „sunt mulți oameni” (Radziv., I., 1 nov.); „echipă și rekosha”, vm. „echipă și resha” (Radziv., Ip., 1 nov.); „regimentul care vine”, vm. „going howl [going howl]” (Radziv., Ip., 1 nov.); „Voi fugi de la Kiev”, vm. „[la] Kiev iripsdshyu” (Ip., Radziv.), „Kievul a venit în fugă” (1 noiembrie); „dați prințului”, vm. „da-o prințului” (Ip., 1 nov.), „da-o prințului” (Radziv.); sub 6577 (1069) „fratele său Svyatopolk”, vm. „fratele său Svyatopolk” (1 noiembrie, Ip., Radziv.); sub 6579 (1071) „sima theienoma”, vm. „Sima este bătut” (Its.,) „Sim suntem bătuți” (Radziv.), „Sim din nou suntem bătuți” (1 nov.); „El este un nacha. sună din nou,” vm. „din nou” (1 nov., Ip., Radziv.); „ca ținuturile grecești”, vm. „ca și cum pământul grecesc [grec] ar fi pe [țara] rusească” (Radziv., Ip., 1 nov.); „ca mirosul meu și al prințului meu”, vm. "Prințul meu"; „Din cer pe pământ”, vm. "peste";. „răsturnat”, vm. „răsturnat”; „la elastic”, vm. „la elastic”; sub 6580> (1072) „și a poruncit poporului să cheme” vm. „chemare” (1 nov., Ip.), „carry-vati” (Radziv.); si etc.

mier. încă sub 6586 (1078) * „nu zbura în ea”, vm. „Bețele nici măcar nu vor zbura în el” (Radziv., Ip.); sub 6592 (1084) „Grky”, vm. „Grechniks” (Radziv., II.); sub 6559 (1051) „și a venit la acea mănăstire”, vm. „și am venit la o mănăstire din mănăstirile existente” (Ip.), „și am venit la acea mănăstire existentă” (Radziv.); „și Cazimir va da 8 sute de oameni pentru o venă”, vm. „și Cazimir va da 8 sute de oameni pentru un filon, pe care Boleslav i-a capturat, după ce l-a învins pe Iaroslav”; sub 6563 (1055) „în aceeași vară7 Vsevolod s-a dus la Torki”, vm. „În aceeași vară, Vsevolod a mers iarna la Torki pentru a-l vizita pe Voin”; sub 6576 (1068) „și oamenii au început să-i reproșeze”, vm. „și oamenii au început să vorbească”; sub 6580 (1072) „Episcopul Petru de Pereyaslavl”, vm. „Episcopul Petru, Pereiaslavsky, Mihail Gurgevski”; sub 6582 (1074) „și nu a fost răspuns la discursul lui Anthony”, vm. „și nu a fost nici glas, nici ascultare, și de multe ori verbul lui Antonie, și nu a fost niciun răspuns și nici o vorbă a lui Antonie”; „Însuși Teodosie s-a spălat și s-a ascuns cu propriile mâini și timp de 2 ani”, vm. „Feodosia. . .■ peste 2 ani, fii lângă el. Dar a fost uimitor de ciudat: doi ani întins, n-am gustat pâine, apă, legume, nici un fel de mâncare, nici limba unui verb, ci 2 ani culcat mut și surd”; sub 6586 (1078) g.

„luna aprilie”, vm. „luna 10 aprilie”; sub 6587 (1079) „esența oaselor și sării sale”, vm. „și oasele lui rămân acolo până astăzi”; sub 6594 (1086) „din toată moșia lui”, vm. „din tot vitele lui și din vii”; sub 6599 (1091) „Ioan Chernigovsky”, vm. „Ioan. Cernigovski, Marin Gurgevski”; „seara”, vm. „seara în amurg”; a omis în continuare: „În vara anului 6602, Svyatopolk a creat pacea cu polovtsianul și și-a dat o soție, fiica lui Tugorkan, prințul Polovtsianului”; sub 6604 (1096) „ne esmy”, vm. "mut"; „nefetova”, vm. „Afetova”; „și paznicul apucă”, vm. „Veștile vor veni la Olgovi, când paznicul lui este prins”; sub

6605 (1097) „să fie totul al nostru”, vm. „Toate să fie răspuns cinstit” (Ioan, și omis în Radziv); „Luptă” vm. „Pogo-rin”; „pentru dragoste prekyadashe”, vm. „concentrați-vă pe iubire și bucurie”; mai jos este omis „și au alergat lângă San la munte și s-au împins unul pe altul”; sub. 6608 (1100) „în Ostrom”, vm. „în Ostroz”; „Da, chiar dacă e frumos”, vm. „De ce vă place” („Da, vă place”), „Da, să-l hrănim”, vm. „și le hrănim [dați]”;, sub 6611 (1103). g. „Numele minunat al echipei”, vm. „Minunat sunt eu”; „Vrem să împuțim și să o distrugem”, vm. „vrem să-i distrugem pe cei împuțiți”; „și a ieșit din bărci”, vm. „pietonii din lods s-au așezat” [„plecat”] etc.

Corecțiile editoriale indicate, probabil, își datorează apariția, cel puțin în unele cazuri, lucrării editoriale nu a lui Lavrenty, ci a compilatorului codului Rostov din secolul al XIII-lea, care includea codul Vladimir din 1185, și unele dintre amendamentele revin, poate, chiar la acest cod sau chiar la sursa sa din sudul Rusiei. Este imposibil să nu observăm că lista Laurentiană nu a fost întocmită cu atenție, poate că asta nu depindea de munca editorială, ci de o corespondență slabă, dar, în orice caz, nu observăm prelucrarea atentă a textului din această listă; dimpotrivă, este plin de erori evidente. Apropo, să subliniem o serie de omisiuni care aparent au apărut ca urmare a copierii mecanice a originalului.

Sub 6360 (852) există o trecere: „430 de ani și de la exodul lui Moise” după cuvintele „exodul lui Moiseev”; sub 6453 (945) în contract există o omisiune: „pe ea este o cruce. . . ambasador al împărăției noastre”, după cuvintele „la împărăția noastră”; sub același an, după cuvintele „unde există”, se omite următoarele: „acum, curtea lui Vorotislavl și Chudin, și mai mult decât în afara orașului, și fără oraș: o altă curte, unde există”; sub 6454 (946), după cuvintele „cu fiul ei”, se omite următoarele: „la cetatea Iskorosten, ca și când l-au ucis pe soțul ei, și o sută lângă oraș cu fiul ei”; sub 6488 (980), după cuvintele „și așa a fost ucis Yaropolk”, se omite următoarele: „Varyashko a văzut cum a fost ucis Yaropolk”; în același loc, după „în pecenegi”, „și mulți dintre războinicii lui Volodimer din pecenegi” este omis; sub 6524 (1016) după „Odalate Yaroslav”, a omis: „văzând Svyatopolk, a fugit și l-a învins pe Iaroslav”; sub 6532 (1024) după cuvintele „de la varangi” se omite următoarele: „și varanii au muncit în nord și de aceea a venit Mstislav cu trupa lui și varangii au început să lupte”; sub 6582 (1074) după „în 2 ani” se omite următoarele: „Fă asta în jurul lui. . . și a rămas surd doi ani” etc.

cu*

Alte omisiuni sunt cauzate de neglijență simplă, de ex. 6442 (934) despre invazia ugrienilor asupra Constantinopolului (cf. înainte de aceasta și după aceasta o serie de ani goali); sub 6494 (986) în graiul filozofului: „și fii mai bătrân Nevrod”; Mai jos în profeția lui Osip sunt omise cuvintele: „Așa spune Domnul trupul”; sub 6496 (988) se omite următoarele: „și nici să nu te gândești ce să faci”; sub 6523 (1015) a omis: „hrivna și capul ei au fost aruncate”; mai jos este omis: „și acum, era nevoie de lacrimi dimineața și le-am vorbit”; chiar

mai jos: „Rus și Peceneg și din Izna sunt împotriva lui Lyubchyu amândoi”; sub 6562 (1054), în știrea campaniei lui Vsevolod împotriva Torks, s-a omis: „iarnă la război” (cf. Secțiunea, și Khlebnik., în Ipat.: „iarnă la război”); sub 6580 (1072) în povestea despre transferul monumentelor lui Boris și Gleb, numele lui Mihail Yuryevsky este omis; sub 6596 (1088), trei știri au fost omise, precum și începutul articolului de cronică pentru anul următor 6597.

Sub 6582 (1074), fără niciun motiv aparent, cuvintele au fost omise: „întinare și rău în vedenie; și abiye perisha besi de la el.” Sub 6586 (1078) se omite următoarele: „luna august” înaintea numelui zilei: „la 25”. Sub 6587 (1079) vm. „Și esența oaselor lui stă acolo până în ziua de azi”, citim: „Esența oaselor sale rămâne până astăzi”. Sub 6597 (1089) se omite următoarele: „și decorați orașul Pereyaslavl cu clădiri bisericești”. Sub 6599 (1091), în povestea despre descoperirea relicvelor lui Teodosie, numele lui Marin Yuryevsky este omis; numele anului 6602 (1094) și primele știri sub acesta despre căsătoria lui Svyatopolk sunt omise; sub 6604 (1096) cuvintele „la mormânt” au fost omise în știrile despre înmormântarea lui Tugorkan; sub 6605 (1097) în povestea despre orbirea lui Vasilko, cuvintele lui Davyd sunt omise: „amândoi au plecat”; Nr. 6615 (1107) a omis știrea cutremurului din 5 februarie etc. • Unele omisiuni au fost în mod evident făcute în mod deliberat, de ex. sub 6479 (971) ■omis: „esenţa grecilor este măgulitoare (deci la Radziv., iar la Ipat. o lectură mai nouă: înţelept) până astăzi”.

Menționăm aici doar acele omisiuni care nu se repetă în Cronica Radzivilov: despre omisiunile din lista laurențiană care sunt comune cu aceasta din urmă mai jos în articolul despre Cronica Radzivilov.

Pe lângă omisiuni, notăm lecturi distorsionate în lista Laurentianelor. Sub 6494 (986) în discursul filozofului: „căci cotul se numește fathom”, „pentru” în loc de „egupti bo”, ca în Radzivilovskaya și Ipatievskaya; la începutul „Povestea anilor trecuti”: „dai bine războinicului”, „bine” vm. „Aubrey”; sub 6391 (883) „primuchi urlet” în loc de „torturat ѣ”; sub 6453 (945) în acordul „la botezul Rus’”, vm. „Rusia nebotezată”; sub 6488 (990) „și priveliștile lor”, vm. "Ignoră-i"; mai jos „la gura râului”, vm. „pe gura Rusiei”; sub 6489 (981) „otya uga”, vm. „de la plug”; sub 6601 (1093) „venirea în locuri”, vm. „vino sabia”; sub 6599 (1091) „explicit”, vm. „ian”; sub 6604 (1096) „Papa Romei”, vm. „patarian”; sub 6611 .(1103) „Fericiți Cerneți”, vm. "oameni"; sub 6576 (1068) „mѣkh”, vm. „înțeles”; sub 6579 (1071) „la Yatin”, vm. „la Neyatin”; sub 6582 (1074) „plevashe”, vm. „Polivash”, etc. Unele dintre lecturile corupte par a fi corecții nereușite, de exemplu: „Îngerii tăi sunt în rai”, îi spune magicianul Novgorodianului, unde sunt „îngerii”, vm. „bozi”, ca în Radzivilovskaya

și Ipatievskaya; sub 6600 (1092) „în realitate au bătut loviturile”, vm. „navier” (Radziv.).

Din toate cele de mai sus, este clar cât de nesigur este textul Cronicii Laurențiane pentru a reconstrui din acesta textul original al

„Povestea anilor trecuti”. Pe de o parte, influența listelor în alcătuirea acestei cronici – policronul lui Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea și Cronica lui Pereyaslav din secolul al XIII-lea – a dus la pătrunderea în textul Cronicii Laurențiane a unui număr de lecturi care au schimbat și corectat ediția originală a „Poveștii”; pe de altă parte, deja în bolta Rostov din secolul al XIII-lea, principala sursă a bolții laurențiane, și protograful acesteia, bolta Vladimir din 1185, ar putea exista lecturi noi în comparație cu lecturile ediției originale a Poveștii. . Dar, în plus, nu poate fi exclusă posibilitatea ca însuși compilatorul lui Lavrentievskaya să fi introdus unele presupuneri și amendamente în lucrarea sa. În orice caz, o serie de distorsiuni și omisiuni ale textului trebuie să fie atribuite redactorului acestei cronici sau copiștilor ei.

CAPITOLUL II

CRONICA TRINITARĂ A ÎNCEPUTULUI SEC. XV.

Acest important monument al cronicilor de la Moscova, în marele detriment al științei, a ars în 1812. Era cunoscut lui Karamzin, care ne-a lăsat o scurtă descriere a lui în „Istoria statului rus” și a făcut multe extrase din el de-a lungul întregii primele cinci volume ale operei sale. În plus, a fost folosit în timpul publicării listei Laurențiane, începută de profesorii Chebotarev și Cherepanov, pentru comparație cu aceasta, iar toate caracteristicile și diferențele sale sunt indicate sub rând. Această ediție, adusă doar la 6415 (907), s-a păstrat ca o mare raritate în mai multe exemplare de probă; este retipărită în Anexa I la ediția din 1897 a Cronicii Laurențiane a Comisiei Arheografice. Din instrucțiunile lui Karamzin reiese clar că această cronică, scrisă pe pergament, a fost finalizată înainte de 1409. Probabil că a fost întocmit cam în aceeași perioadă. Informațiile noastre despre *Cronica Treimii au crescut semnificativ de când în Biblioteca Academiei de Științe a fost găsită așa-numita Cronica lui Simeon din secolul al XVI-lea, care se dovedește a varia de la 1177 (de la care începe) până la 1390, aproape identică. cu Trinitatea: despre această identitate se poate concluziona pe baza unor extrase păstrate în „Istoria” lui Karamzin. Datorită apropierii Cronicii Trinității de Simeonovskaya, putem afirma acum cu încredere că prima dintre ele a fost reflectată în Cronica Învierii, care împreună cu așa-numita. Rostov datează din codul cronic al Moscovei din 1480.

Luând în considerare toate datele pe care le avem la dispoziție pentru restaurarea Cronicii Trinității, afirmăm cu încredere că în partea de dinainte de 1305 (la care este întreruptă Cronica Laurențiană), ambele cronici - Laurențianul și Trinitatea - erau foarte asemănătoare între ele. , pe alocuri chiar identice. Astfel, ediția lui Cebotarev și Cherepanov ne convinge că textul Treimii era strâns asemănător cu textul Cronicii Laurențiane, divergând brusc cu acesta de textul Cronicilor Radzivilov și Ipatiev; Vă prezentăm mai jos o serie de erori clericale comune ambelor texte. Extrasele lui Karamzin, care în primele patru volume din „Istorie” fac o serie de referiri generale la ambele cronici, unite prin numele „harateinya”, dovedesc că asemănarea cronicii Laurentian (Pușkin) cu cronica Trinității a fost observată. de-a lungul primei dintre ele. Comparația Lavrentievskaya cu Simeonovskaya în părți din 1177-1305. confirmă închiderea

Asemănarea ei cu Treimea, de altfel, nair., textele 1177-1202; 1206—1228; 1250-1305 atât de aproape unul de altul încât diferențele dintre ele puteau fi indicate pe două sau trei pagini. Asemănarea strânsă a cronicilor Laurentian și Trinity duce la presupunerea că cronica Laurențiană este baza pentru Trinity. Dar, în același timp, nu există nicio îndoială că Troitskaya a folosit o altă sursă și a corectat textul lui Lavrentyevskaya pe baza acesteia. „Așadar, sub 1185, spre lauda episcopului Luca, cuvintele „care păsesc oile verbale" au fost înlocuite cu cuvintele „care păsesc oile verbale" {cf. Cronica Pereyaslav); sub 1196, s-a citit despre căsătoria lui Konstantin Vsevolodich și tonsura lui Vladimir Vsevolodich (comparați această știre prin abreviere în Cronica Pereyaslav); sub 1203-1205 conținea un text asemănător listei Radziwill, dar se deosebea prin mai multe informații suplimentare (în lista Laurențiană, după cum am văzut, textul din 1203-■ 1205 a fost omis); sub 1206, în știrea morții Mariei Vsevolozha, Trinity a citat numele episcopului Smolensk Ignatius, omis în Laurențian; în plus, ea a prezentat articolul despre moartea Mariei mult mai detaliat decât Lavrentievskaya, inserând în el o învățătură pentru copiii ei și strigătul fiului ei mai mare Constantin; Apoi s-a adus vestea despre campania yuzdalilor împotriva bulgarilor; sub 1229 s-au aflat știri despre pacea încheiată de bulgari cu Iuri Vsevolodich etc. Având în vedere toate acestea, presupunerea este volum. că Trinitatea și-a întemeiat fundația pe cea Laurențiană nu poate fi acceptată decât sub o altă presupunere, și anume că, ca sursă suplimentară, a folosit un alt corpus de cronică. Determinând natura acestui alt set, constatăm că în părțile sale cele mai vechi a fost, desigur, Cronica lui Vladimir, cf. inserările de mai sus din acesta în textul lui Lavrentievskaya. Știm deja că una dintre cele mai vechi ediții ale Cronicii lui Vladimir, datând din 1185 și reflectată în lista Laurențiană, a fost urmată de alte ediții ulterioare (una dintre ele, adusă la 1216, a fost folosită de compilatorul Cronicii Pereyaslavl) ; Cronica lui Vladimir a fost păstrată pe tot parcursul secolului al XIII-lea și la începutul secolului al XIV-lea. a fost folosit de compilația rusă, Vladimir Polychron. Poate că compilatorul Trinity avea acest Polychron la dispoziție. Este clar, în orice caz, că compilația Cronicii Trinității a fost „opera unui moscovit, care a folosit în mod evident două bolți antice Suzdal ca bază. Moscovitul a afectat, printre altele, adăugarea făcută la știrile din 1186 despre expulzarea lui Yaroslav Vladimirovici de către novgorodieni și invitația prințului Mstislav Davydovich. „Acesta este obiceiul lor", notează cronicarul Suzdal, dar creșterea moscovitului, care visa deja la cucerirea Novgorodului, indică o atitudine mai iritată față de libertățile din Novgorod; el scrie: „așa să fie obiceiul lor cu copiii curvei" (vezi Cronica lui Simeon). mier. o completare similară a fost adăugată de redactorul Cronicii I Sofia, care a atribuit-o știrilor din 1170 despre expulzarea Noului

1 În Pereyaslavskaya: „acesta este obiceiul lor".

rudele prințului Roman Andreevici: „astfel este obiceiul copiilor curvei”.

„Povestea anilor trecuti” conform listei Trinity, conform celei anterioare, reprezintă textul listei laurentine, corectat după un alt cod, cel mai probabil conform policronului Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Din păcate, informațiile noastre despre această parte a Listei Trinității sunt deosebit de rare. Ediția lui Chebotarev și Cherepanov a fost adusă doar la 907 și există foarte puține extrase în „Istoria” lui Karamzin din Troitskaya pentru știrile primelor secole. Datele prezentate în această ediție confirmă presupunerea că Cronica Trinității a copiat Cronica Laurențiană, atât prin asemănarea în general strânsă a textului ambelor cronici, cât și printr-o serie de erori clericale comune. Să remarcăm că în Troitskaya, în conformitate cu Lavrentyevskaya, a fost omisă indicația unde stătea Rurik, chemat să domnească: „dar în vârf este scris deasupra numelui Rurik Novg. . .”, notează Karamzin; conform instrucțiunilor lui Chebotarev și Cherepanov: „La cuvântul Rurik s-a adăugat următorul: „la Novgorod”. În conformitate cu Lavrentyevskaya, în Troitskaya s-a citit că „Niprul se varsă în Marea Popetsky ca o zhelela”, în timp ce în Radzivilovskaya și Ipatyevskaya erau „trei zhelela”; mai departe, în Lavrentyevskaya și Troitskaya „se vor uda cu kvas [usniyanom]”, vm. „viscol” ca în Radzivilovskaya și Ipatievskaya; mai jos, în Lavrentievskaya și Troitskaya, completările lui Radzivilovskaya și Ipatievskaya cu privire la Kiya sunt omise: „nu despre tot, ci numai despre acest lucru”, „pe care nu îl știm”; mai jos sunt omise cuvintele: „după ce i-au alungat pe Volokh ca Beș, au luat mai întâi țara Slovensk”; omis mai sus: „M-am așezat pe Dvina și i-am blestemat pe Polochani”; sub 6406 (898) „scriitor cursiv”, vm. „scriitor de câine”, ca în Radzivilovskaya și Ipatievskaya; mai sus la începutul „Poveștii” în Treime, în conformitate cu Laurențianul (unde este lăsat un spațiu gol), se omite indicarea dimensiunilor Turnului Babel etc.

Potrivit lui Karamzin, împăratul bizantin, sub care a fost botezată Olga, a fost numit în Trinitate, în conformitate cu Laurențianul (și contrar lui Radzivilov și Ipatiev) „Tzimiskiem” (I. G. R., vol. I, pr. 382). Sub 945 se omite următoarele: „Azi curtea Vorotislavlului... chiar există” (cf. vol. I, pr. 523). Sub 1089 se citi ca în Laur: „înainte în Peroyaslavl mitropolia” (I.G.R., vol. II, pr. 160). Din slipurile generale vom indica: „arvinya”, vm. „armenia”; „distruge” vm. "distruge"; „după ce s-a așezat”, vm. „după șapte”; „bun”, vm. „Aubrey”; „tryzno”, vm. „Voi scutura”; sub 6370: „Rus”, vm. „Rus”; · sub 6391: „suferiți urletul”, vm. „chinuindu-o”.

În apropiere vedem numeroase modificări aduse textului Cronicii Laurențiane de către compilatorul Trinității. Cele mai multe dintre ele coincid cu lecturile listelor Radzivilovsky și Ipatievsky și ne conduc astfel la Policronul Vladimir, unde s-a reflectat ediția ulterioară a Cronicii lui Vladimir. mier. inserați „și la Nirocuria”, apoi „Arabia Strong, Kolia, Komagini, Phoenicia all”, sub „partday part”, vm. „țara de jumătate de zi”, „godisha la Khozroya”, vm. „nakodisha pe Khozdroya” și „zhivyahu”, vm. „ca byahu”; insert 6370: „Varyazi Rusyo”, vm. „Varyaz sunt esența”; sub 6387: „din neamul lui”, vm. „din generația lor”; sub 6406 insert

cuvinte: „până și munții se numesc Ugorskia”, cf. de asemenea „Volokhov”, vm. „magian”, „poreclit”, vm. „foame”, etc.

Unele lecturi ale Cronicii Trinității sunt de acord numai cu Ipatievskaya > (și Khlebnikovskaya), care diferă de Radzivilovskaya: cf. sub inserția 6374, cuvintele „vară”, inserarea numelui „Gote (Gte)” la începutul „Poveștii” în lista ■ popoarelor tribului Afetian (omis în Laurențian și Radzivilovskaya), modificare acolo la citirea „magicianului” din lista Laurențiană către „Volokhov” * (în Radzivilovskaya omis); sub 6406 „din rodul cunoașterii I” (Radzivilovskaya și Lavrentievskaya - „nobilimea”); sub 6392 „pe ei”, vm. „na n” Lavrentievskaya și Radzivilovskaya; sub 6390 „toate”, vm. „și asta e tot”, ca în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya. Sub 6455 după „Olzhichi” și „până astăzi” (I.G.P., vol. I, pr. 377), vm. „și până acum”. Există amendamente care o apropie pe Trinity de Radzivilovskaya, spre deosebire de Ipatievskaya: cf. sub 6406· (898) g.: „înțeles”, vm. „înțelege”, ca în Laurențian și Ipatiev; „la începutul „Poveștii”: „creat”, vm. „a creat” Ipatievskaya, „a creat” Lavrentievskaya. Dar, pe lângă acestea și alte amendamente similare, găsim în Trinity o serie de altele care nu sunt justificate nici de listele Radzivilov, nici de Ipatiev. Unele dintre ele ne conduc la o sursă scrisă, care, după cea precedentă, ar putea fi Policronul Vladimir. Includem aici lectura „Lutici”, vm. „Ouluchi” Radzivilovskaya, Lavrentievskaya; „Oulichi” ■ Khlebnikovskaya și Ipatievskaya (în Ipatievskaya a fost refăcut în „Lutichi”) ' în povestea despre așezarea inițială a acestui trib, cf. „Lutichei” mai sus în povestea despre așezarea slavilor; moartea lui Mstislav, fratele lui Yaroslav, și nașterea lui Vyacheslav Yaroslavich sunt plasate în Troitskaya sub 6541 (1033) (cf. I.G.R., vol. II, pr. 31 și 46), în timp ce la Lavrentievskaya și Radzi-Vilovskaya sub 6544 (1036), iar în Ipatievskaya și Khlebnikovskaya sub 6542, (1034); mier dezacord în cronologie.Troitskaya cu alții și mai târziu, Nair, conform Lavrentyevskaya și alții.Vyacheslav a murit în 1058, în Trinity în 1057;. Yaroslavichs l-au eliberat pe Sudislav de sub yoruba de-a lungul râului Laurențian în 1059. în Trinity în 1058; Igor a murit și Torquay a murit în 1060, în Trinity în 1059; polovtsienii l-au învins pe Vsevolod în 1061, în Troitskaya în 1060. „Dar mai departe ■ cronologia este consecventă: căci în Pushkinskaya un an este desemnat ca pașnic, 1062, iar în Troitskaya sunt doi: 1061 și 1062” (I.G. II.R., vol. , pr. 114); Să remarcăm, de asemenea, că numele 6391 și 6392 din Trinity sunt omise, iar 6393 este „unit împreună cu următorul an 6394”, din care lista Laurențiană, în comparație cu lista Trinity, merge cu un an înainte la 6453, „în care converg amândoi [cronicile] și vara este considerată conform”, cf. editia Cebotarev si Cherepanov si I. G. P., vol. I, pr. 305, 317, 325. Sub 1100, congresul printilor de la Uvetichi in Troitskaya este programat pentru 30 iunie, intre timp la Lavrentievskaya si Radzivilovskaya, si in august. Ipatievskaya și Khlebnikovskaya pe 14 august.

Amendamentele și inserțiile rămase cunoscute de noi, făcute de compilatorul Troitskaya, se datorează aparent nu surselor sale scrise, ci uneia sau alteia considerente personale ale editorului. Să remarcăm inserarea „tepra” în numărul de triburi (finlandeze) care se află în

partea Iafet, cf. vestea din 1210 că voievodul V. carte Vsevolod „l-a luat pe Tepru” care stătea *

CAPITOLUL II

''42

■ evident, nu atât de departe de regiunile Suzdal; in acelasi loc numele Setgola (Lavr., Radziv., Ipat.) a fost corectat la Letgola. Sub 1018 vm. Budy (numele guvernatorului) - „Desfrânare” (I.G.P., vol. II, pr. 12). O notă puțin mai înaltă

. cronicarul că Dunărea și Nistrul curg către țări pline (locul este înțeles greșit, întrucât se referă la râul Tigru) se corectează astfel: „amândoi amiază”; „între Mida și Babilon” a fost corectat cu „între India și Babilon”; sub 6406, cuvintele „scrierea Azbukovnaya” sunt transmise prin: „interpretarea scripturilor Azbuki”, iar mai jos la cuvântul „scrisoare” se adaugă „cărțile lor”. Amplificarea, o tehnică obișnuită în scrierea cronică de mai târziu, merită o atenție deosebită: în povestea despre Sf. Andrei la cuvântul „va veni” se adaugă: „sfântul Apostol Andrei”; „devreme” se adaugă la cuvântul „dimineață”; vm. „a avea un oraș mare [a fi]” - „și a crea și a avea un oraș mare”; vm. „Novgorod” - „Novgorod cel Mare”; Mai jos în povestea despre începutul •Kieva.vm. „există o pădure în apropierea orașului” - „există o pădure în apropierea orașului Kiev”; sub 866, la cuvântul „de vânt” se adaugă „mare”; sub 907, după cuvintele „și mergând la oraș”, se adaugă „cu multă putere”; vm. „înfricosat” - „îngrozit”; „muritoare” se adaugă la cuvântul „otrăvire”; vm. „Nu am luptat cu ținuturile grecești”—· „Nu m-am luptat cu cetățenii în refugiu”; sub 947 d.Hr.: „și capcanele sale sunt pe tot pământul” - „și capcanele sale sunt până astăzi, în toată țara Rust și Novgorod”; sub vm. „și există un sat Olzhichi până în ziua de azi” - „și există un sat al acestuia lângă Kiev, lângă Desna Olzhichi până astăzi” (cf. I. G. R., vol. I, pr. 377). Sub 992 în povestea despre Kozhemyak, vm. „By Me and Cooking Together”, se pare, citiți: „By Me and Cooking Together” sau „By Me

■ Gătesc cu mama” (I.G.P., vol. I, pr. 470). În același timp, găsim în Troitskaya o reînnoire a limbii, o înlocuire a vechilor cuvinte și fraze: în povestea despre

. ap. Andrei, Vm. „coboară de pe munte” - „accelerează de pe munte”; vm. „de-a lungul muntelui Nipru” - „în susul Niprului”; vm. „și arde-l în căldură” - „și încălzi-l în căldură”; vm. „a se reuni și a fi nazist” - „și a fi târât nazist”; vm. „vor reuși și asta” - „ei înșiși se luptă cu tolma”; sub vm. „created a city” - „created a city”; vm. „oamenii sunt înțelepți și înțelegători” -■ „oamenii sunt pricepuți și înțelegători”; vm. „după acești frați” - „după acești frați am murit”; vm. „beastly manner” - „într-o manieră bestială”; sub 862 w. „frați” - „frați”; sub vm. „A cui este orașul acesta?” — „Este acesta un oraș mare?”; sub 866 w. „cât de puțini dintre ei au scăpat de asemenea necazuri” - „cât de puțini dintre ei au scăpat de asemenea necazuri”; sub 882 w. „și să-ți plantează bărbații” - „și să-ți plantează boierul”; sub 898 w. „iată, țara slovenească a fost trimisă la mine” - „iată, prinții sloveni au fost trimiși la mine”; vm. „nu respinge pedeapsa bisericească” - „nu respinge învățătura bisericească”; sub 907

w. „ai lor sunt prizonierii”—· „ai lor sunt prizonierii”; vm. „avem tribut” - „avem tribut

, dayati" (tot mai jos); sub 992 w.m. „pretorzhe chereva” - „brânză pretorzhe [yatnuyu?]”, cu „pielea” plasată în partea de sus; sub 1016 vm. „cine nu vine cu noi, noi înșine vom pieri” - „pe cine nu vine cu noi, noi înșine îl vom nimici” (I.G.P., vol. II, pr. 9).

Să remarcăm, în sfârșit, că sub 6562 (1054) în mesajul de distribuție. Administrația lui Yaroslav de volosturi în Lavrentievskaya, Radzivilovskaya și Ipatievskaya-

■skoy nu-l pomeneşte pe Igor, al cincilea fiu al lui Yaroslav; în Troitskaya, potrivit lui Karamzin, „cu o mână diferită este scris mai jos: „și lui Igor Volo-dimer”. Această însemnare s-a făcut pe baza cronicianului cronicar: cf. aceste cuvinte se află în lista Comisiei din Cronica I din Novgorod și în alte coduri care au intrat sub influența acelei ediții speciale a cronicii antice care s-a păstrat în lista menționată. S-ar putea crede că „cealaltă mână” a aparținut și celei de-a doua jumătate a secolului al XV-lea. și secolul al XVI-lea, care, prin urmare, a indicat că o creștere a fost făcută nu mai devreme de legătura dintre cronicile de la Moscova cu cele de la Novgorod. Aceasta este, probabil, originea inscripției „Novg. . ." (sau „sede Novgorod”) deasupra numelui lui Rurik în povestea despre chemarea prinților (vezi mai sus): cf. în Lista Comisiei: „și cel mai vechi din Novgorod”.

CAPITOLUL ∏l

CRONICA P A DZIVIL OB OR KONIGSBERG

Deci către proprietarul anterior și către locația anterioară

(în secolul al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea) se numește cronică, bazată pe caracteristici paleografice, compilată la sfârșitul secolului al XV-lea într-o regiune a Marii Ruse.1 Este ilustrată în tot textul cronicii, acoperind evenimente de la începutul Rusiei până la 1206 inclusiv. Există motive de a crede că originalul acestei cronici a fost și ilustrat.1 2 Ultimele pagini ale textului cronicii consemnează evenimentele din 1203-1205, în timp ce evenimentele din 1205-1206. se citesc în fața lor: acest lucru s-a întâmplat evident deoarece în originalul copiei Radziwill sau în protograful acestui original, ultimele foi au fost amestecate în timpul legăturii; pasajul care începe cu cuvintele „Marele Duce Vsevolod iubitor de Dumnezeu și milostiv” și se termină cu cuvintele: „În aceeași iarnă s-au luptat Olgovici cu Lituania”, a ajuns în. sfârșitul cronicii urmează cuvintele „și așează în biserică pe sfânta Născătoare de Dumnezeu” (în știrea din 1206). Funcționarea defectuoasă a originalului sau a protografului originalului copiei Radzivilov s-a reflectat și în faptul că sfârșitul cronicii nu a ajuns la noi, pentru cuvintele tocmai citate, așa cum reiese din comparație cu așa-zisul. Cronica Pereyaslavl nu includea inițial articole despre moartea Mariei Vsevolozha (la sfârșitul acestui articol, vezi Cronica Pereyaslavl).

Lista Radzivilov se aseamănă cel mai mult cu Lista academică de la Moscova din secolul al XV-lea. Asemănarea lor aproape tot timpul se transformă în mare parte în identitate. Această împrejurare m-a făcut mai întâi să presupun că prima parte a Listei academice de la Moscova (adusă, ca și Radzivilovsky, la 1206) nu este decât o copie a listei Radzivilovsky; În același timp, am explicat acuratețea mai mare a textului său (remarcată de A.F. Bychkov în prefața la ediția Cronicii Laurențiane) prin folosirea unei alte surse de cronică de către redactorul Listei academice de la Moscova. Dar cel mai apropiat este familiar -

1 Poate pe Beloozero; mier sub 862 citirea: „și de cealaltă parte ou noi-pe Belyozero", unde: „side ou noi" a înlocuit numele de Sineus.

2 mier. „Cercetarea mea asupra cronicii Radzivilov sau Konigsberg" (în ediția a II-a a Societății iubitorilor de scriere antică: „Cronica Radzivilovskaya sau Konigsberg", p. 30).

Fiind cu această listă mă obligă să renunț la părerea mea anterioară. Faptul este că Lista academică de la Moscova se dovedește a fi mai corectă decât Radzivilovsky pe toată durata ei; prin urmare, „presupunând că corecțiile au fost făcute după o altă listă, ar trebui să concluzionăm că redactorul Listei academice de la Moscova a folosit un monument care ar fi un dublu sau aproape dublu al listei Radzivilov, dar în același timp o listă mai corectă; Între timp, o astfel de concluzie ar echivala cu admiterea că lista academică din Moscova nu este o copie a lui Radzivilovsky, ci a dublei sale mai utile.1 Având în vedere acest lucru, admit că listele academice din Moscova și Radzivilovsky se întorc la un original comun. , și totuși, textul Listei academice de la Moscova a suferit unele corecții și inserții făcute pe baza unei alte sau a altor surse de cronică. Concluzia despre existența unui original comun pentru listele Moscova Academic și Radzivilov este importantă în problema ilustrării listei Radzivilov, deoarece Moscow Academic

1 mier. sub 980 la Academicianul Moscovei: „de departe strânge avere și se trezește din noapte" (Radz.: omis; ed. a III-a Laurel. Let. Arh. Com., p. 79); sub 992: „lasă ficatul soțului tău" (Radz.: omis, p. 121); ■de jos: „M-am lăsat să plec" (ca Lavr., iar în Radz.: „demis"); sub 1011: „Regina Anna din Volodymyr a murit" (Radz: omis, p. 127); sub 1024: „ca moliul strălucitor, strălucește" (ca în Lavr., iar în Radz.: „ca moliul strălucitor și strălucitor"); sub 1051 adăugat la Radz. după: „și mă duc pe munte" cuvintele: „locuiește singur dacă îți place"; sub 1074 „parcă n-ar avea putere" (ca Lavr., iar Radz.: „parcă n-ar avea", p. 188); sub 1075 „rupt" (Radz.: „ambasador"); sub 1078: „și nu vorbire" (Lavr.: „nu vorbire", iar în Radz.: „și nume", p. 196); sub 1089 „cladiri" (ca la Lavr., iar Radz.: „semn"); sub 1091 „demonici" (ca în Lavr., iar în Radz.: „și muți", p. 206); sub 1096 „la cetatea ta" (ca Lavr., iar în Radz.: „la cetatea ta", p. 229); mai jos este omis, ca Laurel, introdus în Radz. cuvântul „pokova" (p. 229); sub 1097 „cina" (ca Lavr., iar în Radz.: „șarpe", p. 248); sub 1100 „dumakhu" (ca Lavr., iar în Radz.: „gândește", p. 264); sub 1103

„Olgovi și Davydovi” (ca Lavr., iar în Radz.: „Olgovi”); sub „protolchekh” (ca Lavr., iar în Radz.: „pro-torchekh”); sub 1120 „ede și onde” (ca Lavr., iar în Radz.: „onde” este omis); sub 1138 „posulcem” (în Radz. „polcem”); sub 1144 „gati” (ca Lavr., iar în Radz.: „rati”); sub 1151 „la Tserepetov” (cf. Lavr.: „la Perepetov”, iar în Radz.: „la Perepetots”, p. 316); sub 1152 „și voi împinge” (ca Lavr., iar în Radz.: „și împinge”, p. 321); sub 1160: „din multe meleaguri” (cf. Laurus, „toate”, iar în Radz.: „inteligent”); sub 1169 „lasă-i să fie”. . . nu a eradicat” (ca în Lavr., iar în Radz.: „da bykh... nu a stârpit”, p. 343): sub 1171, „și Dumnezeu va ajuta” (ca în Lavr., și în Radz. : „și ajută-l pe Dumnezeu”); sub 1175: „Kutskov” (în Lavră: „Kuchkov”, în Radz: „kurkov”); sub 1176: „dar aceștia nu sunt” (Lavr.: „și aceștia nu sunt”, și Radz.: „și aceștia sunt kiyansii”, p. 356); sub 1177: „la curtea domnească” (ca la Lavr., iar la Radz.: „la curte”, p. 366); sub 1185: „în vecii vecilor, Amin” (în Radz. „în vecii vecilor”, p. 374); mai jos: „kumani rekshe Polovtsi” (ca în Lavr., și omis în Radz., p. 376); sub 1186 „în pândă” (ca Lavr., în Radz.: „în asediu”, p. 382); sub 1204 „poslaša” (Radz: - „slăvit”); sub 1205 „khrestyany” (Radz.: „khrestyany”); mai jos, ca în Lavra: „luna decembrie la 30, în pomenirea sfântului Apostol Timon” (în Radz. omis); sub 1206 „Episcopul Ioan” (Radz. „Ion”), și multe altele. etc.

lista conține indicații că este realizată dintr-un original ilustrat; mier sub 1024 se omite pasajul: „și lupta a fost puternică. . . iar Yakun a plecat peste ocean” în Moscow Academic, în timp ce la Radzivilovsky acest pasaj se încadrează între două tablouri. Aș dori să vă atrag atenția asupra faptului că lista academică din Moscova de la sfârșit are aceeași confuzie în prezentarea evenimentelor din 1203-1206 ca și cea Radzivilovsky; De aici concluzionez că această confuzie se întoarce la originalul comun al ambelor liste și, prin urmare, a fost cauzată de rearanjarea foilor în timpul legării în protograful acestui original. Cercetările ulterioare sunt dedicate problemei compoziției și originii nu a listei Radzivilovsky, ci a originalului acesteia (comună pentru Lista Academică de la Moscova), dar pentru concizie voi numi această cronică originală Radzivilovsky.

Cronica Radzivilov se dovedește a fi foarte asemănătoare cu cronica lui Pereyaslavl de Suzdal, care ne-a venit doar parțial din 1138 în colecția b. Arhiva Moscovei de afaceri externe a secolului al XV-lea. (cf. mai sus în articolul despre Cronica Laurentiană). În perioada de la 1138 la 1206 inclusiv, Radzivilovskaya este aproape identică cu Pereyaslavskaya, iar în unele locuri își scurtează și își publică știrile. După cum sa indicat, Radzivilovskaya se încheie cu un articol neterminat despre moartea lui V. Principesa Maria; la Pereyaslavskaya a fost finalizată, iar cronica a continuat până în 1214 inclusiv, cu nota care urmează ultimei știri: „Acum s-a întâmplat. Vara bisectă” se referă probabil la anul bisect 6724 (1216). Marea completitudine a Cronicii Pereyaslav sugerează că Cronica Radzivilov a fost întocmită pe baza acesteia și absența știrilor din 1206-1214 în Cronica Radzivilov. cauzat de faptul că copia Cronicii Pereyaslav aflată la dispoziția compilatorului său și-a pierdut ultimele pagini (și în plus, la sfârșitul acesteia, după cum am văzut, a existat o confuzie de frunze,

datorită erorii legatorului de cărți).); Am văzut mai sus că aceeași copie defectuoasă a Cronicii Pereyaslavl a fost la dispoziția redactorului Cronicii Laurențiane. Ipoteza despre originea lui Radziwilovskaya din cronica nepeflcnàBCKofi este confirmată de următoarele considerații. Redactorul Cronicii Pereyaslavl, care a lucrat, după cum a arătat editorul ei M. Obolensky, până în 1219, și-a bazat lucrarea pe Cronica lui Vladimir; de aici și asemănarea strânsă cu Cronica Laurențiană, care reflecta bolta lui Vladimir din 1185. Dar, în unele locuri, cronicarul Pereyaslav și-a schimbat textul, adăugând inserții legate de Pereyaslavl de Suzdal și de prințul său Yaroslav Vsevolodich. Astfel, sub 1157, s-a făcut o inserție: „și biserica, după ce a murit, a fost pusă mai întâi de părintele Sfântului său Mântuitor în Pereyaslavl în Novem”; 1 sub 1175 găsim într-un apel de rugăciune către Andrei Bogolyubsky un înlocuitor. pentru numele prințului Vsevolod (cf. Lavrentievskaya) numit după Yaroslav'; acolo, precum și sub 1176 și 1177. inserat despre poporul Pereyaslavl pentru a

1 În Lavrentievskaya, această știre a venit de la Polychron, care a folosit cronica Pereyaslavl, dar a emis cuvintele: „în Pereyaslavli în Novem”.

să indice rolul lor activ în chemarea iurievicilor la masa Suzdal; în cele din urmă, sub 1213 și 1214. găsim știri care se leagă cel mai strâns de Pereyaslavl și de prințul Yaroslav Vsevolodich.· Și se dovedește că unele dintre aceste inserții sunt citite și în Cronica Radzivilov: sub 1157, conține știri despre construcția Bisericii Mântuitorului „în Pereyaslavl Novem”; sub 1177 citim, ca în Pereyaslavskaya: „și Dumnezeu mi-a adus pe mine și pe fratele meu și pe Volodymyr și Pereyaslavl”, unde în Lavrentyevskaya este doar „Volodimertsy”. De aici, cred, rezultă inevitabil că printre izvoarele Cronicii Radzivilov s-a aflat Cronica Pereyaslavl. Această concluzie este confirmată și de faptul că nu este dificil să indicați o serie de lecturi generale ale cronicilor, lecturilor, Radzivilov și Pereyaslavl. deosebindu-le, паπр., de Laurențian. mier. sub 1157, indiciu că Andrei s-a așezat pe masa Suzdal pe 4 iunie (omis lui Laurel); sub 1166, absența în ambele cronici a știrilor despre campania lui Mstislav Andreevich (?) pentru Volok (Laurel); sub 1168, există o omisiune după cuvintele: „chiar dacă am făcut pentru păcate” - „al lor, mai ales pentru neadevărul Mitropolitului”; sub 1193 omisiune> reflecții evlavioase asupra focului Vladimir; sub 1194, nu s-a aflat nicio veste despre renovarea bisericilor Maicii Domnului din Vladimir și Suzdal; sub 1195, nu au fost știri despre renovarea lui Gorodets Vostrsky; sub 1201, omiterea cuvintelor: „cu mare bucurie lăudând pe Dumnezeu și pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pe Sfântul Mihail, care le-a dat domn, dorindu-i”; sub 1177, începutul poveștii a fost înlocuit cu cuvintele: „și a auzit-o de pe pământ”. despre orbirea Rostislavicilor (povestea în sine este omisă, așa cum am văzut în Lavr.); sub 1187, omiterea cuvintelor: „înainte de a fi Ryazan, episcopia Cernigovului”; sub 1175, omiterea cuvintelor: „căci puterile creației sunt de la Dumnezeu” (cf. Laurus, p. 351); sub 1205, a fost introdusă știrea omisă din Lavrentievskaya despre împăcarea Olgovicilor cu Vsevolod și Roman; sub 1206, citim un articol despre tonsura Mariei Vsevolozha; sub 1176 vedem

inserarea sistematică a numelui Vsevolod unde Lavrentyevskaya vorbește doar despre fratele său Mihail Yuryevich; sub 1175, numele locuitorilor Suzdal și Murom sunt introduse la sfârșit, unde Lavrentievskaya menționează numai locuitorii Rostov; sub 1197, sunt introduse cuvintele omise în versiunea laurențiană: „și un pustiu îi este chibritul”; sub 1175, numele lui Ephraim Moizich a fost inserat în lista numelor ucigașilor lui Andrei Bogolyubsky; sub 1186, textul profeției lui Isaia, enunțat în abrevierea Laurențiană, a fost completat; sub 1172 vm.: „auzind pe ai noştri, am slăvit pe Dumnezeu” - „auzind, sfânta Născătoare de Dumnezeu a hotărât această minune”; sub 1171 vm.: „și ai noștri cu ajutorul lui Dumnezeu ininkh izbisha” (ca în Lavr.); „și biruindu-l pe Polovtsy, cu ajutorul lui Dumnezeu, i-a bătut pe alții”; Mai jos este ziua victoriei asupra polovtsienilor: „miercuri” (Lavr, omis); chiar mai jos, în loc de: „și se va împlini într-o săptămână, ucizându-i înșiși pe cei murdari” (Laur.) - „într-o zi a săptămânii, înșiși i-au măcelărit pe cei (murdari)”; sub 1159: „Unde este tabăra sfântului mucenic Boris și Gleb?”, mai corect: „Unde este tabăra Sfântului Boris”; sub 1176 vm.: „și prințul însuși este tânăr, ascultând pe bolyar” ·— „și prințul însuși este tânăr, fiind bolyar slow-shasta”; sub acelaşi an la sfârşit în Laurenţian: „şi cine i-a fost

pe Merskaya”, și în Radzivilovskaya și Pereyaslavskaya: „Am fost cu el la Moscova”; sub 1185, un incendiu în Vladimir a izbucnit de-a lungul Lavrentievskaya pe 18 aprilie și de-a lungul Radzivilovskaya și Pereyaslavskaya pe 13 aprilie; mai sus în Radzivilovskaya și Pereyaslavskaya cuvintele „pe mită” sunt omise; în 1196, o biserică de piatră a fost fondată de-a lungul Lavrentievskaya în numele lui Akim și Anna și de-a lungul Pereyaslavskaya și Radzivilovskaya în numele concepției Fecioarei Maria etc.

Deci, avem motive întemeiate să concluzionam că Radzivilovskaya se bazează pe Cronica Pereyaslavl, care ne-a venit parțial din 1138 într-o copie târzie și nu în întregime corectă din colecția b. Moscova. arhiva afacerilor externe. Dar am subliniat deja mai sus că nu toate inserțiile făcute în cronica Pereyaslavl de către cronicarul local au fost incluse în cronica Radzivilovskaya: așadar, sub 1175, găsim în Radzivilovskaya (ca și în Laurențian) numele lui Vsevolod, și nu Yaroslav, într-o adresă de rugăciune către Andrei; din inserții cu numele lui Pereyaslavtsev sub 1175 și 1176. După cum am văzut, doar unul a ajuns la Radzi-Vilovskaya. De aici este clar că Radzi-Vilovskaya nu s-a bazat numai pe Cronica Pereiaslav, ci a corectat-o pe baza unei alte cronici Suzdal. O admitem. în această a doua sursă, Radzivilovskaya Laurentian Chronicle și, mai mult, din următoarele motive. În primul rând, în majoritatea cazurilor în care Radzivilovskaya se abate de la Pereyaslavskaya, converge cu Lavrentievskaya. Pe lângă omiterea inserțiilor Pereyaslavl sub 1175 și 1176, notăm o transmitere similară (în abreviere) sub 1177 a discursului poporului Pereyaslavl către Vsevolod în Radzivilovskaya și Laurențian, iar următoarele cuvinte păstrate în Pereyaslavlskaya sunt omise. : „de parcă imamii trăiesc < lor pentru ofensa ta, iar Dumnezeu ferește ca cineva să se întoarcă, dacă nu este ajutor de la Dumnezeu”

(cf. Lavr., p. 362). Mai mult, sub 1185, episcopul Luca a fost lăudat în Laurențian și Radziv. enunțat la timpul prezent ■ („vaziskaeshi”, „imashi”), în Pereyaslavskaya în trecut („iskaashe”, „nume”); sub 1175 la Radziv. și Laurus, se arată în mod eronat că Yaropolk Rostislavich s-a căsătorit pe 3 ianuarie, marți din Săptămâna cărnii, în Pereyaslavskaya este corect: „luna februarie în a 3-a zi”; sub 1172, înainte de cuvintele „acoperind cu mâna” în Radzivilovskaya și Lavrentievskaya, spre deosebire de Pereyaslavskaya, citim: „țărani”; sub 1169 la final. în Pereyaslavskaya „cuviosul prinț Andrey”, în Radzivilovskaya și Lavrentievskaya „binecuvântat”; sub 1176 în Radzivilovskaya și Laurențian este eronat: „ca în toată gheața”, în Pereyaslavskaya „ca în gheață”; sub 1164 în Radzivilovskaya și Laurențian „despre sărbătorile lui Dumnezeu”, în Pereyaslavskaya „despre sărbătorile Domnului”; sub 1197, după cuvintele „consiliul de mormânt al Sfântului Dimitrie”, a fost omis următorul text: „din el să plece în pace”, etc. • Să remarcăm în continuare omisiunile generale din Radzivilovskaya și Lavrentievskaya în comparație cu Pereyaslavskaya: de exemplu, sub 1196, știrile despre căsătorie au fost omise de la ei Konstantin Vsevolodich și tonsura fratelui său Vladimir; sub 1198, știrile despre novgorodieni acceptând din nou cumnatul lui Vsevolod Iaroslav și despre tonsura lui Svyatoslav (Gabriel) Vsevolodich a fost omisă. În cele din urmă, putem indica o serie de alte cazuri în care Radzivilovskaya și Lavrentiev

. '1/8

•skaya este transmisă mai pe deplin decât Pereyaslavskaya, text cronică: cf. sub 1186, discursul locuitorilor Polotsk, prescurtat în Pereyaslavskaya (Lavr., p. 383); sub 1187, vestea despre sosirea episcopului Cernigov Porfiry la Vsevolod, iar în Pereyaslavskaya a fost omis, de exemplu, că Porfiry a stat în mănăstirea Sfânta Înălțare, unde a sosit pentru sărbătoarea însăși; Mai jos, sub același an, discuțiile evlavioase despre epidemia din regiunea Suzdal sunt reduse semnificativ la Pereyaslavskaya; sub 1197 după cuvintele „și a mers în orașul Volodymyr în luna octombrie în anul 6”. eronat 16] zi”; în Pereyaslavskaya se omite: „în amintirea Sfântului Apostol Toma; și a fost mare bucurie în orașul Volodymeri”; sub 1200 în Pereyaslavskaya citim: „a conduce frații cu mare cinste”, în timp ce în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya: „a conduce frații cu cinste [Radziv. „cu bucurie”], Kostyantin, Yurgi [Radziv. omis], Yaroslav, Volodymer, și [omis] a fost mare bucurie în orașul Volodymeri”; sub 1201 în Pereyaslavl se omite următoarele: „și frații lui l-au desprins, „a fost bucurie în Pereyaslavl” etc.

În al doilea rând, toate celelalte cazuri în care Radzivilovskaya se abate de la Pereyaslavskaya (și nu este de acord cu Lavrentievskaya) pot fi explicate cu ușurință prin considerentele editoriale ale compilatorului Radzivilovskaya, care a fost ghidat de nimic mai mult decât dorința de a publica știri și detalii neinteresante, fie înlocuiți cutare sau cutare alt cuvânt și expresie sunt mai frecvente pentru el, mai de înțeles după părerea lui, pentru. cititor. Există mai ales multe omisiuni în Cronica Radzivilov, „care sunt dezvăluite când o comparăm cu Cronicile Laurențiane și Pereyaslav. .Sub 1112 omis despre moartea episcopului Cernigov Ioan, sub 1114 • despre instalarea

episcopului Daniel, moartea lui Sviatoslav Vladimirici și instalarea episcopului Kiril, sub 1118 despre moartea episcopului Lazăr .și instalarea lui Silvestru, sub 1122 despre moartea episcopului Daniel, sub 1123 la moartea lui Sylvester, prințul Davyd Svyatoslavich, episcopul Theoktist și la instalarea episcopului Simeon, sub 1124 la moartea lui Vasilko Rostislavich, văduva lui Snyatopolk și Volodar Rostislavich, sub 1126 la moartea văduvei Monomahova, sub 1134 ... despre moartea episcopului Markel, în 1138 despre moartea lui Euphemia Volodymyrovna, în 1183 despre moartea soției Olga Georgievna, în 1186 despre nașterea lui Konstantin Vsevolodich, în 1180 despre moartea lui Mstislav Rostislavich, sub 1196 despre nașterea lui Gabriel (Svyatoslav) Vsevolodich, sub 1198 despre nașterea lui Ivan Vsevolodich, sub 1202 despre moartea lui Fevronia, văduva lui Mihail Yuryevich etc.1 În special, instrucţiunile detaliate pentru zi şi oră sunt reduse sistematic.când s-a produs cutare sau cutare eveniment. Deci sub 1119 vm. „în luna ianuarie în a 15-a zi” - „în 15 ianuarie”; sub 1125 vm. „Mai în ziua de 19” - „19 mai”; sub 1126 w. „luna august în a 4-a zi” - „1 august * * *

1 Nu menționez omisiunile extinse de la 1151, 1154 și 1155 și „sub

1169 rr.,•так cum au apărut în original de către Radzivilovsky și academician

liste nu în mod intenționat, ci din cauza unor motive mecanice.

sută 14", sub 1144 vm. „luna iunie la 9” - „9 iunie”, etc. Deci sub, 1123 a omis: „luna octombrie în ziua a 4-a”, sub 1132 „luna aprilie; în ziua a 14-a”, sub 1185: „zi, luni, în memoria Sfântului Evdokim Novago”, sub 1188 vm. „în ziua de 18 a lunii martie, în Miercurea Floriilor, săptămâna” - „18 martie”, sub 1187 omis „în amintirea sfintei mucenice Eutimia”, sub 1194 omis: „în memoria Sfinților Markian și Marturias”. în ajunul Sfântului Dimitrie”, sub 1201 a omis: „în amintirea sfintei mucenice Eugenia”, sub 1206, în comparație cu Pereyaslavl, a omis „în amintirea sfântului mucenic Chrusanf și Darius”, etc. Foarte des referirea la zi și loc de înmormântare, nair, sub 1127, unde se omite următoarele: „și a fost înmormântat în ziua a 24-a”, sub 1146, unde se omite următoarele: „și luni a fost pus sicriul în biserica lui, și a luat jurăminte monahale în ea” .. Voi mai remarca câteva omisiuni: sub 1151, unde sunt omise următoarele: „aproape, formarea lui Andrei și Svyatoslav”; sub 1151, a fost omis un episod despre cum, în bătălia de la Kiev, un polovtsian l-a salvat pe Andrei, împiedicându-l cu forța să mai urmărească inamicul; Mai jos sunt omise cuvintele adresate de Andrei tatălui său, unde îi amintește de sărutul de pe cruce; sub 1195, omis despre Pereyaslavl: „în același an a fost tăiat”; sub 1168 a omis: „și Doamne ajută, și Sfânta Născătoare de Dumnezeu, și rugăciunea de astăzi către domnitorul Mstislav Andreevici cu fratele său”; sub 1175 în sintagma „Plevirea prințului a sădit cu

bucurie Volodymertsi în orașul Volodymeri” a fost omis r „Volodimertsi cu bucurie”; sub 1185, după cuvintele „iată marea mântuire a Domnului”, se omite următoarele: „prin prințul nostru și urlă peste vrăjmașii lor”, iar mai jos este omis: „s-au obținut arme și un cal și casa a fost înapoiată, ” etc.

Din ■ amendamentele editoriale și erorile lui Radzivilovskaya împotriva textului antic păstrat în Laurențian și Pereyaslavl, notăm: b sub 1164 „episcop nѣkto”, vm. „Leon Episcopul” într-un articol despre apariția ereziei leonțiane; sub 1187 Idosha „Kononov”’, vm. „la Popov”, ca în Pereyaslavskaya și Lavrentievskaya; sub 1186 „și i-a dat multe daruri”, vm„ „și i-a dat multe daruri”, ca la Pereyaslavl și Laurențian; sub, 1171 „întorcându-se la ea acasă la Kiev”, vm. „s-a întors la Kiev”; sub 1138 în sintagma „toi bo [i.e. e. Yaropolk] „a observa pământul rusesc”, înainte de „a observa” se inserează „prin harul lui Dumnezeu”; sub 1149 „Joia însăși”, vm. „doar până chiar joi”; sub 1151 „și scutul de pe el este otor-gosha” vm. „respins”, ca în Laurențian și Pereyaslavl;, sub 1152, „fără ezitare” vm. „Nu l-am bătut pe același” (Lavr.), „atunci i-am dat soției o ureche murdară” (ca în Transl.), mai jos „aleargă în fața lor” în loc de „sări în fața lor”. ei” (Lavr, and Transl.); sub 1154 „Nu ne deranjați tătarii”, vm. „Polovtsy” (ca în Laurus și Pereyasl.); sub 1159 după „nu îngropați trupul” vm. „a mea” se inserează: „viața mea va fi moartă” sub. 1160 wm. „Prințul Andrew iubitor de Dumnezeu” - „Iubitor de Hristos”; sub 1164 „și se închină” (înaintea „Sfântei Născătoare de Dumnezeu”), vm. "Lovit.

1 Mă concentrez asupra părții 1138-1206, deoarece este dificil de decis, fără τeκcται al lui Pereyaslavskaya, ce anume a fost introdus de editorul Radzivilovskaya.

frunte"; sub 1169 w. * „și sfânta Născătoare de Dumnezeu zeciuiește biserica” (după „În aceeași vară, Dumnezeu a făcut o minune”) „și sfânta Născătoare de Dumnezeu a făcut zeciuială”; sub 1170 „fericit” vm. "nobil". Printre greșelile evidente ale redactorului, remarcăm: sub 1171, „un fiu s-a născut lui Andrei” v.: „un fiu s-a născut lui Mstislav și Andreevici”; sub 1174 „(aşezat şi) în biserica din Murom” vm. „oh, bisericile lui Hristos din Murom” (cf. Pereyasl. și Lavr.); sub 1171 „ulcer” vm. „tricotat”; sub 1169 „Doamne și smerește-mă până la pământ” vm. „Dumnezeu și eu mor de moarte” (în originalul antic era evident la 3 sau la s); sub 1169 „din tată” vm. „de la socr”, „de la socr”; sub 1148 „Roslav [Iaroslav]” · vm. „Zhiroslava”; sub 1139 „ova kako” vm. „amândouă” etc. Să subliniem în sfârșit câteva dintre completările editorului la textul antic: vm. „Izyaslav s-a retras pe câmp, iar polovțienii au părăsit casele” (Laurel), „și Izyaslav s-au retras pe câmp și polovțienii au plecat de la el” (Retraducere) - în Radzivilovskaya citim: „Izyaslav s-a retras pe câmp, umplând mâinile lui cu polovtsienii despre durerea unui astfel de prinț - și Polovtsy a plecat de la el” (evident, „umplerea mâinilor Polovtsy despre vai de un astfel de prinț” - o glosă care a ajuns în text în timpul corespondenței); sub 1164, a fost introdus după „lovire cu fruntea” (adică: „închinat”) înainte de „sfânta Născătoare de Dumnezeu” - „și sărutat adesea pe sfânta Născătoare de Dumnezeu”; sub 1185 w.

„Mângâiere pe cel trist” - „Făcându-l pe apostol să spună, mângâiați pe cel trist” și alții.1

Așadar, suntem convinși că textul Cronicii Radzivilov este explicat destul de satisfăcător, ca o combinație a textului Cronicilor Laurențiane și Pereyaslavl; tot ceea ce este de prisos împotriva lor nu conține nimic faptic și poate fi pus pe seama speculațiilor editoriale.

Letopiseţul lui Radzivilov împreună cu colecţia b. Arhiva Afacerilor Externe din Moscova oferă material abundent și de încredere pentru restaurarea (deși nu în întregime) a cronicii Pereyaslavl (Pereyaslavl Zalessky), care a jucat un rol proeminent în istoria scrierii noastre cronice. După cum se vede din cea anterioară, această cronică se deosebea semnificativ de cronica laurențiană, sau mai precis de cea care stă la baza acesteia din urmă - bolta Vladimir din 1185. Apropo, ea conținea o continuare a cronicii, acoperind anii 1185-1214. . Alcătuirea știrilor acestei părți a Cronicii Pereyaslavl nu lasă nicio îndoială că datează din codul cronicii Vladimir, adus până în 1214 sau aproximativ până în 1214. În consecință, există motive de a crede că întreaga cronică a lui Pereyaslavl de Suzdal este nimic altceva decât o copie din codul cronicar Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, pe alocuri completat și schimbat de cronicarul Pereyaslav (amintim inserțiile menționate mai sus).

Astfel, Cronica Laurentiană ne conduce la arcul Vladimir din 1185, iar Cronica Pereyaslavl ne conduce către arcul Vladimir de la început. secolul al XIII-lea Ambele bolți diferă semnificativ unul de celălalt – și chiar atât.

1 De prisos împotriva lui Laurus, sub 1125: „ca tatăl ei” în laudă lui Monomakh; sub 1128: „și aceasta este scrisă aici în amintirea împărțirii” înainte de poveste; despre motivul vrăjmășiei dintre Vseslavich și Yaroslavichs - poate reveni la Cronica Pereyaslav.

nu numai prin faptul că mai târziu conținea știri care nu ar fi putut fi în cea antică, ci și prin reelaborarea editorială remarcabilă de către compilatorul de mai târziu a textului antic în partea dinainte de 1185. Această reelaborare s-a bazat parțial pe conjecturile editorului. , și parțial pe materialul faptic care a fost la dispoziția redactorului sub forma unei cronici. Vom vorbi mai departe despre speculațiile editorului, dar deocamdată vom prezenta dovezi că, completând codul Vladimir din 1185, compilatorul de mai târziu a folosit o alta și, în plus, nu cronicile lui Vladimir sau Suzdal. După sfârșitul arcului din 1185, în urma unui raționament pios despre incendiul din 18 aprilie, încheindu-se cu cuvântul „Amin”, găsim în cronica lui Pereyaslavl de Suzdal (și deci în arcul Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea). .) o poveste despre campania prinților ruși de sud împotriva polovțienilor (cf. despre aceeași campanie, dar într-o ediție diferită la Ipatievskaya sub 1183); povestea, din cauza minuțiozității ei (cf. lista prinților polovțieni

captivi, discursul lui Vladimir Glebovici. Pereiaslavsky) nu poate fi atribuită cronicarului Vladimir, dar aparține, evident, cronicarului rus din sud; sub următorul 1186 în Cronica Pereyaslav (și în bolta lui Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea), după două știri Suzdal, găsim o lungă poveste despre campania împotriva polovțenilor a lui Igor Olgovici Novgorod-Seversky; povestea se încheie cu discuții despre deznodământul nefericit al celebrei campanii; Nu există, desigur, nicio îndoială că această poveste a fost scrisă de la început până la sfârșit nu de un cetățean din Vladimir, ci de un sudic (cf. articolul despre aceeași campanie, dar într-o ediție diferită din Cronica Ipatiev). Pentru alte articole și știri din sudul Rusiei, ne aflăm în partea suplimentară a Vladimir Gadfly de la începutul secolului al XIII-lea. Nu îl găsim, dar cele două povești indicate despre evenimentele din Rusia de Sud sunt destul de suficiente pentru a confirma faptul că compilatorul de mai târziu Vladimir avea la dispoziție un corpus de cronici din Rusia de Sud. Ținând cont de faptul că în povestea despre campania din 1185, Vladimir Glebovici din Pereyaslavl i s-a acordat atenția principală, că în povestea despre campania lui Igor a fost introdus un episod din reflecția lui Vladimir asupra polovțienilor din Pereyaslavl, iar în regimentul lui Igor, se pare că , erau destul de mulți Pereyaslavliți („și după ce l-am fotografiat pe Igor cu doi fii în Pereyaslavl...”), ajungem la concluzia că codul cronicilor din Rusia de Sud, care a fost în posesia compilatorului de mai târziu Vladimir, era cronica lui South Pereyaslavl. . Așadar, după cum am văzut, cronica Pereiaslavlului de Sud din 1185 a fost la dispoziția cronicii Pereiaslavlului de Sud în ediția care a ajuns în secolul 70-XII, iar la dispoziția colecționarului de mai târziu a fost aceeași cronică, dar în ediție, care se încheie, poate, cu o poveste despre campania lui Igor din 1186

După cum sa indicat, în partea de dinainte de 1185 se găsesc în cronica Pereyaslavl (Pereyaslavl de Suzdal) și, prin urmare, în bolta lui Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, urme ale unei lucrări editoriale persistente asupra textului antic păstrat în Laurențian. Această lucrare a afectat parțial inserțiile și amendamentele datorate conjecturii editorului, parțial inserțiile care denunțau sursa scrisă. Găsim primul fel de diferență între bolta de mai târziu Vladimir și cea veche, nair., sub 1176, unde

dena a adăugat în mod consecvent numele lui Vsevolod Yuryevich la numele lui Mihail Yuryevich, căruia codul din 1185 (cf. Lavr.) i-a atribuit rolul principal în evenimentele descrise, în lupta cu Rostislavici pentru masa Suzdal, sau .nair. ., sub 1185, unde formele timpului prezent în lauda episcopului Luca sunt schimbate în forme ale timpului trecut, sau în redactarea articolului din 1177, care excludea complet începutul povestirii despre orbirea Rostislavicilor. . O inserție dintr-o sursă scrisă poate fi indicată sub 1171 (această inserție, prin Cronica Pereyaslav, și-a găsit drum și în textul Cronicii Laurențiane): aici citim un rezumat prescurtat al acelei campanii a lui Mihail Iurievici împotriva polovțienilor, care a fost stabilită în detaliu în codul 1185 sub 1169 an; această campanie, așa cum am indicat mai sus, a fost înregistrată de cronicarul din

Pereyaslavl de Sud și această înregistrare a fost transmisă destul de exact în codul din 1185; Cel mai avansat voltitor Vladimir, care a observat în rusă de sud. cronică o poveste cu numele lui Mihail Iurievici și fără să-și dea seama (poate datorită prezentării prescurtate a campaniei în sursa sa - ediția ulterioară a cronicii Pereiaslavlului de Sud) că a transmis-o deja, copiend codul din 1185 sub anul 1169, l-a inclus în codul său, dar în același timp, urmând tehnica lui obișnuită, a adăugat numele lui Vsevolod la numele lui Mihail Yuryevich („și Dumnezeu să-i ajute pe Mikhalko și Vsevolod împotriva murdarului” și mai sus: „cel ambasador al fratelui său Mikhalko împreună cu fratele său Vsevolod”). Deci, avem motive să afirmăm că mai târziu compilatorul Vladimir a completat textul codului din 1185 conform cronicii Pereyaslavlului de Sud de care dispunea.

Înainte de a lua în considerare textul „Povestea anilor trecuti” din Cronica Radzivilov, care, conform celei anterioare, reflectă codul Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, trebuie să ne oprim asupra întrebării dacă au existat ediții intermediare între Vladimir. codul 1185 și codul adus la aproximativ 1214 g. Această întrebare este importantă pentru noi deoarece ne interesează să știm cine a revizuit exact textul codului din 1185, ghidându-se după cronica Pereiaslavlului de Sud: editorul care a lucrat în jurul anului 1214. , sau un compilator anterior. Un studiu al Cronicii Pereyaslavl dă motive să ne gândim la existența unei ediții care a fost adusă până în 1193 și deja în ea textul antic al Codului Vladimir din 1185 este citit într-o formă revizuită. Comparând, tocmai, Cronica Pereyaslavl cu Cronica Laurentiană, ne convingem cu uşurinţă că, începând cu 1194, Letopiseţul Pereyaslavl nu transmite textul Cronicii lui Vladimir la fel de exact ca înainte de 1193: cf. omisiuni a doua stiri din 1194, un mesaj din 1195, cf. de asemenea omiterea unor ample discuţii despre incendiul din 23 iulie 1193, în timp ce discuţiile despre incendiul din acelaşi Vladimir din 1185 sunt date integral, cf. Există, de asemenea, o serie de abrevieri în știrile din 1194-1202, în timp ce înainte de 1192 abrevierile în Pereyaslavskaya sunt foarte rare în comparație cu Lavrentievskaya (cf. abrevierile sub 1186 și 1187, notate mai sus). Deci, din 1194 vedem în Pereyaslavskaya utilizarea unei surse diferite decât înainte de acest an. Ținând cont de faptul că în Cronica Laurențiană, discuțiile despre

despre incendiul din 1193 (au fost împrumutate în această cronică din policronul Vladimir) sunt închise cu cuvântul „amin”, care însoțește destul de consistent sfârșitul codurilor cronicilor, primim un indiciu că într-adevăr una dintre edițiile din Vladimir. Cronica a adus povestea până în anul 1193. Revenind la cronica Cronicii Pereyaslavl, vedem că aceasta transmitea exact și aproape fără prescurtare textul Codului Vladimir din 1193. Nu rezultă oare că redactorul acestei cronici f a avut la dispoziție Codul Vladimir din 1193, pe care l-a pus la baza lucrării sale? Dacă este așa, atunci concluzionăm că pentru a o completa cu știri ulterioare, pentru a o difuza până în 1214, redactorul Cronicii Pereyaslavl a folosit un alt cod de mai târziu Vladimir, pe care l-a transmis inexact și în formă abreviată. Așadar, avem câteva motive, deși nu foarte solide, să presupunem că prima revizuire a codului din 1185 a fost efectuată în secolul al XII-lea de către un editor care a adus cronica până în 1193.

Comparând poveștile despre campania lui Mihail Iurievici împotriva polovtsienilor din 1169 și 1171, vedem că acestea sunt două povești diferite despre același eveniment. Sub 1169 povestea este mai detaliată decât sub 1171, dar cu toate acestea sub 1171 citim detalii care lipsesc sub 1169; deci sub 1171 citim: „și am fost plin de 400 de copii și m-am lăsat să plec”; Apoi este indicată ziua victoriei: „săptămâna” (adică, învierea), care nu este sub 1169. În consecință, povestea din 1171 nu este o abreviere a poveștii din 1169, ci o narațiune independentă despre campania lui Mihail Iurievici. Acest lucru este confirmat și de faptul că, sub anul 1169, succesul campaniei și cauza înfrângerii polovțienilor este atribuită ajutorului „Mai Domnului a zecimii”, care era furioasă pentru că vânătorii au umplut volosta de zecimea orașului Polonoye, iar sub 1171 Mikhalko și Vsevolod au fost ajutați de Dumnezeu și rugăciune „zi și noapte”. Dar nu poate exista nicio îndoială că ambele povești au fost compilate de locuitorii Pereyaslavl: cf. și sub 1169 și sub 1171. utilizarea cuvântului „al nostru” spre deosebire de polovțieni, între timp, din povestea din 1169 se știe că armata lui Mihailov era formată din sute de Pereyaslavl și o mie și jumătate de Berendey. În consecință, avem dreptul de a concluziona că există două cronici în Pereiaslavl de Sud: una dintre ele s-a reflectat în bolta lui Vladimir din 1185 (Laur), iar cealaltă în bolta Vladimir de mai târziu (cf. Cronica prepeliței). Urlă, poate că prima dintre aceste cronici a fost domnească, iar a doua biserică sau mănăstire. Vorbind despre cronica princiară, ne amintim că Gleb Yuryevich, unul dintre personajele principale din povestea din 1169, a fost prințul Pereyaslavl din 1154 până în 1169, iar fiul său Vladimir stătea în Pereyaslavl în acel moment („prințul lui Pereyaslavl Glebovici Volodymer pe atunci era mic, ca de 12 ani"); Amintim, de asemenea, un indiciu al unui eveniment anterior, nepovestit în Cronica lui Vladimir, care ne permite să credem că Cronica lui Pereyaslav a vorbit mai detaliat despre isprăvile fratelui lui Glebov Mihail. Vom vedea acum că ambele cronici ale lui Pereyaslavl diferă una de alta în părțile lor principale - în „Povestea primilor ani”.

Relația Cronicii Radziwilov cu codurile care o preced poate fi descrisă în următorul tabel:

Masa 2

„Povestea anilor trecuti” conform Cronicii Radzivilov, conform celei anterioare, reflecta următoarele trei surse: 1) Cronica Laurențiană, 2) Cronica lui Suzdal Pereyaslavl, K) speculațiile editorului care a lucrat la ea. protograf la sfârșitul secolului al XIV-lea sau al XV-lea. Trebuie să decidem ce anume în textul „Poveștii” poate fi urmărit până la fiecare dintre sursele indicate.

Având în vedere dependența Cronicii Radzivilov de Cronica Laurențiană, ar părea corect să se retragă până la aceasta din urmă toate acele lecturi ale Cronicii Radzivilov care sunt identice cu Cronica Laurențiană; Există o mulțime de astfel de lecturi, care disting Lavrentievskaya și Radzivilovskaya de Ipatievskaya. Dar trebuie avut în

vedere, pe de o parte, că a doua sursă a Radzivilovskaya - cronica lui Suzdal Pereyaslavl - se întoarce, deși printr-o altă, sau două bolți, la aceeași boltă Vladimir din 1185, la care Se construiește Cronica Laurențiană. '. În consecință, lecturile generale ale cronicilor Radzivilov și Laurențiene dintr-o anumită parte se pot întoarce la arcul Vladimir din 1185. Pe de altă parte, una dintre izvoarele cronicii laurențiane a fost cronica lui „Suzdal Pereyaslavl, același cronică care stă la bază

și Radzivilovskaya; este clar că o serie de lecturi comune ale cronicilor Radzivilobskaya și Laurentian ar fi putut apărea ca urmare a influenței asupra ambelor cronici a unei surse comune - cronica lui Suzdal Pereyaslavl. De aici rezultă că lecturile comune Cronicii Radzivilov și Cronicii Laurențiane ar fi putut pătrunde în prima dintre ele nu numai din a doua, ci și din. altă sursă. Cronica Radzivilov.

Majoritatea lecturilor comune la Laurentian și Radziwilovskaya par, în termeni editoriali, a fi abateri de la textul original; acest lucru este dovedit atât de faptul că o serie de astfel de lecturi pot fi înțelese prin deteriorarea textului (omisiuni, distorsiuni), cât și de faptul că o altă serie este pusă în contrast cu astfel de lecturi ale Cronicii de la Ipatiev, care, prin prisma lor. coincidența cu lecturile din Novgorod 1, ar trebui să fie recunoscută ca mai originală decât lecturile lui Lavrentievskaya și Radzivilovskaya. Luând în considerare acest lucru, recunoaștem că o parte relativ nesemnificativă a lecturilor comune Laurențianului și Radzivilovskaya poate fi urmărită până la sursa lor originală - Codul Vladimir din 1185. Majoritatea acestor lecturi ar trebui atribuite, pe de o parte, la erorile editoriale și la presupuneri, compilatorul Cronicii Laurențiane, pe de altă parte, la modificările aduse textului „Povestea anilor trecuti” de către redactorul ediției a doua, din care provine cronica a II-a a Pereyaslavlului de Sud, care a stat la baza bolţii Vladimir de la începutul secolului al XII-lea. și, prin acest cod, și cronica lui Suzdal Pereyaslavl.. Se pune întrebarea, ce lecturi ar trebui atribuite redactorului Cronicii Laurențiane și cum rămâne cu redactorul Povestea anilor trecuti, care a lucrat la ea după Sylvester? Mă gândesc la editor. Cronica Laurențiană ar trebui să includă abrevieri și omisiuni ale textului original, iar în ceea ce privește compilatorul celei de-a doua ediții a Povestea anilor trecuti, toate acele amendamente și completări care au natura unor lecturi corectate, îmbunătățite. Motivele unei astfel de soluții la întrebarea pusă sunt următoarele: dacă omisiunile și abrevierile comune pentru Cronicile Laurențiane și Radzivilov s-au întors nu la Laurentian 4, ci la cronica lui Pereyaslavl din Suzdal și cu atât mai mult la primar. surse ale acestuia din urmă, de exemplu, la cea de-a doua ediție a anilor temporari „Povestea”, atunci este foarte probabil că aceștia nu ar fi fost incluși în textul Cronicii Laurențiane, care a folosit doar cronica lui Pereyaslavl din Suzdal. ca sursă auxiliară, secundară și nu putea distorsiona pe baza sursei sale principale - Codul Vladimir din 1185. Dimpotrivă, textele de abrevieri au fost introduse cu mare drag de redactorul Letopiseței Radzivilov, care a recurs la ele, așa cum am văzut, în alte părți ale operei sale la transmiterea textului cronicii

lui Pereyaslavl de Suzdal. Pentru compilatorul Cronicii Radziwill, ambele surse - Cronicile Laurentian și Pereyaslavl - erau echivalente; el, aparent, a preferat Cronica Laurențiană, unde povestea era mai scurtă și mai concisă. Având în vedere acest lucru, în ceea ce privește Cronica Laurențiană, includem următoarele abrevieri incluse în Cronica Radzivilov:

CRONICA RADZIVYLOV SAU KONIGSBERG „   57”

Sub 1015, în Radzivilovskaya, lauda lui Vladimir este declarată în același mod abreviat ca și în Laurențian, adică, în comparație cu Ipatievskaya, un pasaj amplu este omis, începând cu cuvintele: „chiar înainte, în ignoranța Domnul, ar fi fost păcate” și se termină cu cuvintele „rugăciune, pomana ta și milostenia ta au coborât ca amintire înaintea lui Dumnezeu”. În același an, în articolul despre uciderea lui Boris și Gleb, remarcăm omisiunea comună a cuvintelor lui Radzivilovskaya și Laurențian: „discursul este: cine se va răzbuna pe Ahab și discursul este mai bine să merg? ”, precum și segmentele: „la fel și verbul lui David și chiar și în adevăr ai dreptate. . . după chipul șarpelui”; „Și apoi am scos arma. . . pieri ca fumul”; „Ca un brici ascuțit. . . iar răutatea cuiva va fi satisfăcută”. Sub 1037 sunt omise cuvintele: „acesta este prințul înțelept. Iaroslav din această faptă a făcut Buna Vestire la porți, ca să fie mereu bucurie în acea cetate cu sfânta Vestire a Domnului și rugăciunea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și a Arhanghelului Gavriil” (cf. aceste cuvinte din Ipat.). Sub 1064 „și cu el alergarea Porei” este omisă. . . pe Rostislav Tmutorokanya”. Sub 1086, vestea despre întemeierea de către Vsevolod a Bisericii Sfântul Andrei, formarea unei mănăstiri în vârf, unde fiica sa Yanka a luat jurămintele monahale (în același timp, sub 6597 în Lavra, și Radziv. în numele lui Yanka este „pre-consacrat”) este omis. Sub 1110, Radzivilovskaya, ca și Lavrentievskaya, întrerupe raționamentul evlavios despre stâlpul de foc cu cuvintele: „fii îngerul tău cu tine” și apoi plasează un bilet de la starețul Sylvester.

Din alte treceri comune la Lavrentievskaya și Radzivilovskaya. Să le remarcăm mai întâi pe cele care au apărut mecanic în Lavrentievskaya și au natura unei greșeli de scriere, o eroare: sub 6453 (945) în tratatul de la Igor, după numele Turbern, se omite următoarele: „și alții Turbern, Ouleb, Turben”; sub, 6479 (971) după „Rus era în plină desfășurare” se omite următoarele: „Și Grecia este împotriva și regimentul șterge și Grecia se poticnește pe Rus”; sub 6472 (964) după „multe. si curajos” se omite: „este si curajos”; sub 6494 (986) după „cine e sărac ici și colo” - „dacă este un bogat ici și colo”; jos, după „înălțat la cer” - „și urcând mereu la cer”; sub 6496 (988) după „semănând învățătura ta în moduri diferite” - · „în același timp, păstrând credința în mai multe înțelegeri, nu în moduri diferite”; sub 6526 (1018) după „împotriva Svyatopolk” - „și învinge Yaroslav Svyatopolk”; sub 6581 (1073) după, „cu multe nume”—• „și cu soția lui, împărțind multe bogății”; sub 6579 (1071) după „verbal” - „mi-au arătat că există 5 dumnezei verbal”; mai jos este omis după „unde locuiesc” - „a spus că trăiesc zeii noștri”; sub 6582 (1074) după „și iată că Hristos vine la tine”1 - „și Isaac s-a ridicat și a văzut mulțimea și fețele lor mai mult decât soarele, și unul în mijlocul lor și syahu din fața lui mai mult decât toți dintre ei, iar cuvântul rostit lui este Isaac, atunci tu ești Hristos.” ; sub 6605 (1097) după „pe Polovtsian” - „și voi merge la Polovtsian”; mai jos, după ce „celor ce urăsc” este

omis „Vă voi răsplăti, precum sângele fiilor mei se va răzbuna și se va răzbuna și se va răzbuna pe vrăjmaș și pe cei ce urăsc”; sub 6610 (1102) după „a fost un oval pentru bine” - „a fost un semn pentru bine”.

1 „Cu îngerii” adăugată pentru aceasta în Cronica Radzivilovskaya se întoarce evident la Cronica Pereyaslavl; mier aceleași cuvinte în Ipatievskaya.

CAPITOLUL III

'58

Voi nota, de asemenea, abrevieri generale: sub 6597 (1089), în mesajul despre sfințirea Bisericii Pechersk din Radzivilovskaya și Lavrentievskaya, cuvintele „de la Rostov și Ivan” au fost omise după „Isaia”, iar sub cuvintele „și Anthony de egumenul lui Gurgov”; sub 6473 (965), „și a venit la Kiev” a fost omis la sfârșitul articolului; sub 6479 (971) se omite următoarele: „Rka, iată cetatea mea”, după cuvintele „luând orașul cu sulița”; mai jos, după „îngropare”, „tinerii din Svyatoslavli au fost îngropați” este omis; sub 6504 (996), în cuvântul de rugăciune al lui Vladimir, cuvintele „și iartă-i toate păcatele” sunt omise; sub 6463 (955) „la marginile vizierelor” vm. „pe marginile pereților vizierei”; sub 6488 (980) „a pus un idol” vm. „Fă din Perun un idol”; sub 6494 (986) v. după „umblarea lui”, „udat cu apă” este omis; mai jos „la început” vm. „la început de la început”; sub 6496 (988) „ca tatăl” vm. <„ca tatăl său și nevrednic de tatăl său”; înainte ca cuvintele „propriile lor învățături” să fie omise „sau altfel păstrați-le în moduri diferite”; sub 6579 (1071) după „orice viață, orice pește”, „sau ververitsa” este omis; sub 6491 (983) după „păstrarea credinței” „secretul” este omis; mai jos, după „dar esența lucrării cu mâinile în lemn” se omite „cu murătură și cuțit”; sub 6559 (1051) a fost omisă, poate în mod deliberat, observația despre Mănăstirea Pechersk că era „mai onorabilă decât toate celelalte”; sub 6663 (1095), în discursul trupei adresat lui Vladimir, care ezita să rupă compania în raport cu polovțienii capturați, cuvintele au fost omise: „Dumnezeu te-a adus în mâinile tale”; sub 6611 (1103) după cuvintele „și Dumnezeu a făcut mare mântuire”, „în ziua aceea de nobilul prinț rus și de toți țăranii” a fost omis; sub 6456 (946) • „copii” vm. „Velmi desk”, etc.

Voi mai da câteva omisiuni de același fel: sub 6453 (945), „gând” vm. „Drevlyenii s-au gândit”; sub 6476 (968) „să zburăm în această țară” vm. „să înnebunim împotriva acestei țări și a poporului”; sub 6488 (980) „și Yaropolk nu poate fi împotriva” vm. „împotriva lui Volodymyr”; „și închide-te (în) Kiev” vm. „și Yaropolk s-a închis la Kiev”; „Locul tatălui” vm. „în locul tatălui său”; „colectează” vm. „a colecta de departe”;. sub 6491 (983) - „atât de atent” vm. „s-a făcut atât de mult efort înainte”; sub 6494 (986) „dacă cineva este sărac, atunci acolo [acolo]” vm. „Dacă cineva este sărac, ici și colo, dacă cineva este bogat, aici și colo”; „Gândește-te și la acceptare” vm. „răul acceptării”; „Când îngerii laudă” vm. „Când îngerii Îl laudă pe Dumnezeu și El este cu ei”; „în pământ” m. „și du-te [și du-te] la pământ”; „[și] Dumnezeu s-a mâniat pe Israel” vm. „Și marele Dumnezeu s-a mâniat pe Israel”; „și despre înviere resha” vm. „și despre învierea Lui este o piață”; sub 6495 (987) „și spune în vorbire” la vm.

„și spune-le un discurs”; „parcă am merge la bulgari” vm. „noi mergem primii”; sub 6496 (988) „Volodimer este luminat” vm. „Volodymyr este luminat”; „[și] byvasha [byvashe]” vm. „[și] tu [ai fost] la acea cină”; sub 6523 [1015] „cu plâns” vm. „cu mare plâns [zelo]”; „Iată, l-am ucis pe Boris” vm. „El l-a ucis deja pe Boris”; sub 6562 (1054) „sâmbăta Postului I” vm. „luna februarie (la 20) sâmbăta primei săptămâni de post”; sub 6579 (1071) „da, chiar dacă le distrugem” vm. „da, dacă le distrugem [și] îi batem [i ucidem] pe aceștia”; „inim care conduce [vedushche]” vm., „iim conducător și ghicitor”.

Voi remarca o distorsiune generală: „șters [off] with old [decrepit]” vm. „vekhtem-ul a fost șters” (Novgor. 1, Ipat.).

Să trecem la o altă serie de lecturi ale Cronicii Radzivilov, comune cu Cronica Laurențiană - acestea sunt acele lecturi care diferă de lecturile din Ipatiev și Novgorod 1 prin înlocuirea unui cuvânt cu altul, rearanjarea cuvintelor, adăugarea de cuvinte explicative, etc. Eu ridic toate astfel de lecturi în Cronica Radziwill nu către Cronica Laurențiană, ci către sursa comună a ambelor cronici - la Cronica Pereyaslavl: că Cronica Laurențiană a primit aceste lecturi din Cronica Pereyaslavl (sau din Policronic, care prezenta un text destul de apropiat de Cronica Pereyaslavl), deduc din ceea ce se află în sursa principală Lavrentievskaya - Codul Vladimir din 1185 - conținea fără îndoială lecturi identice cu cele din 1-a Novgorod și Ipatievskaya, căci mai jos se vor da dovezi că baza ediției lui Sylvester a „Povestea anilor trecuti” s-a bazat pe un text apropiat de cel care ne-a venit în Cronica I din Novgorod. Cronica Radzivilov ar fi putut primi aceste lecturi atât de la Laurențian, cât și de la Pereyaslavl, deoarece aceste lecturi erau identice în ambele cronici numite; dar prefer să recunosc sursa lor drept Cronica Pereyaslav, având în vedere faptul că aceasta din urmă, după cum vom arăta mai jos, a avut cea mai decisivă influență asupra textului Cronicii Radzivilov. Voi da câteva lecturi generale Radzivilov și Laurențian, datând din Cronica Pereyaslavl; prin ea, unele dintre aceste lecturi pot fi urmărite până la bolta lui Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, iar unele mai departe până la a doua cronică a Pereyaslavlului de Sud. și chiar la cea de-a doua ediție a Povestea anilor trecuti.

Sub 6463 (955) „în numele regelui” vm. „chemarea” primei ediții a „Povestea anilor trecuti” (cf. I. și Novgor. 1); „Diverse boli” vm. "variat"; „rechinire și ține-te” vm. ."bunătate"; sub 6476 •(968)sr. „în puterea măreției” vm. "greu"; „vreau să se predea” vm. "a avea"; „a spus: Voi face asta” vm. „treziți-vă taco”; la sfârșitul articolului: „și a fost pace” vm. "paşnic"; mai sus: „și nu s-ar putea adăpa un cal pe soba lui Lybid” vm. „Pecenegi”; sub 6477 (969) „a fi la Kiev” vm. "Trăi"; „Roagă-te lui Dumnezeu pentru Rus” vm. „rugandu-se lui Dumnezeu”; sub 6479 (971) „să ne culcăm cu oase [care]” vm. "os"; „Hai să ne întindem capitolele” vm. „capetele noastre”; „și ea i-a trimis aur” vm. „poslasha”; „ei sunt poidosha [pridosha]” vm. „regii au mâncat”; „a început să laude și să iubească și să sărute” vm. „a început să iubească, să laude și să sărute”; sub 6483 (975) „pescuit deyushchi [deyushche]” vm. "pescuit"; „[și] acceptă-i volost” vm. „și

aduce puterea”; sub 6485 (977) „L-am văzut ca ieri” vm. „Am văzut-o ca ieri”; „și ambasadorul Yaropolk să-și caute fratele” vm. „și căutați-l pe ambasadorul Yaropolk”; „frumusețe de dragul feței ei” vm. „frumuseți”; sub 6488 (980) „p r and C t r fl-party to the city” vm. "ÎNCEPE"; „închide-te cu Yaropolk, măgulindu-l [flattering him]” vm. „M-am închis cu Yaropolk”; „pe dealul acela acum este o biserică [treptele bisericii] a Sfântului Vasile”; vm. „pe acel deal se află Biserica Sfântul Vasile”; „direcționează către

mințit" vm. „desconsiderare”; „Întinde mâinile către sărac” vm. „deschide [deschide]”; sub 6491 (983) „la sud de Volodymer” · vm. "de aici"; sub 6493 (985) „să mergem să căutăm lapotnicii” vm. „poideve”; sub 6494 (986) „care este credința ta” vm. „kaka”; „judecă [judecă] pământul” vm. "la pamant"; „Mintea este [înțelegerea] bună și. rău" vm. "înţelegere"; „Ia piatra și lovește-o. Să ridicăm piatra și u b i i "vm. „și obi Abel [el]”; „Mâncare sunt păstrătorul fratelui meu” vm. „Mâncare sunt tutorele fratelui meu”; „din acest motiv limba” vm*. „de dragul limbajului pero”; „Lasă pe Israel să iasă” vm. „lasă-l”, „și pune-l pe Moise în apă” vm. „Și Moise a pus-o în apă”; „și a început”. prooroci” vm. „și profeția lui Panasha”; „și a pecetluit sicriul cu peceți” vm. „sigilat”; „[și] gărzile vor fi plasate.” vm. "atașat"; „învățați toată țara să boteze în numele tatălui și al fiului și al duhului sfânt” vm. „botez [eu]”; „și urmărind slujba lor de la biserică” vm. „privind la biserică și la slujba lor”; „nu imam, mâncare să fie” vm. "Trăi"; sub 6496 (988) „proceed” vm. „Voi stropi esența [turnar]”; „[și] îmi fac cruce” vm. „imam xia boteza [fii botezat]”; „i z i-dosha Korsunians” vm. "ieși"; „și într-un pat uman cel mai pur” vm. „fată”; „Păstrează-ți virginitatea mamei tale” vm. "mamă"; „de parcă aș vedea slavă și trup” vm. „cu trupul tău”; „și [și] pângăriți haitele” - vm. „și aceasta pângărești [pângărește]”; „[aceleași] învățături ale lor” vm. "ceas"; „Vom striga către Domnul Dumnezeul nostru” – vm. „Domnului Dumnezeu”; „și de la soțiile credincioase” vm. „govѣippykh” _“p o s a d i s h a lui Yaroslav” vm. „și l-a băgat în închisoare pe Iaroslav”; sub 6497 (989) „Volodimer zhivyashe” vm. „Volodimir viu”; „asta-i tot” vm. „Vda”; sub 6504 (996) „pe biserica ta” vm. "acest"; „Rugăciuni de dragul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu” vm. "sfânt"; „și creați o vacanță” în .. „creând”; „distribuirea a 300 de grivne săracilor” vm. „distribuit”; „crearea [crearea] unei sărbători grozave” vm. "ușoară"; „oh e vira” vm., „un arici”; sub 6515 (907) „transfer” vm. "aduce"; sub 6523 (10Í5) „primirea și gândirea lui Cain”, vm. "sens"; „cu o echipă mică” - vm. „cu puțin”; „în nasade” vm. „în navă [nave]”; sub 6567 (1059) „s e d ѣ [sid ѣ] mai mult de 20 de ani și 4 (28)” vm. "gri"; sub 6573 (1065), „din întâmplare” vm. "porniți"; „și au început să strălucească și timp de 20 de zile” vm. „strălucire în 20 de zile”; sub 6576 (1068) g? „Doamne să fim murdari” vm. "dă drumul"; „din fericirea diavolului” vm. „respect”;, „om rău” vm. „în oameni”; „Mă întorc de la tine, mânia mea” vm. "Ma voi intoarce"; „și inima lor este departe de mine” vm. "ta"; „Dă-ne toate cererile noastre” vm. "va da"; mai jos: „kunami și bel yu” vm. "și așa mai departe"; sub 6577 (1069) „ce va mai merge” vm. "Da. inca"; sub 6579 (1071) „sitsa telling” vm. „sitse: spune”; „cufundându-se [și] în abis” vm. „vrinuvshe (vrinusha)”; „a adus iac I p e.v i” vm. "către el"; „în

adevăr este o minciună” vm. „minți [minți]”; „un fel de zeu” vm. „Atunci acest [indiciu este] Dumnezeu”; „și plantează și [și] mănâncă èro” vm. „și plantează în foc pentru totdeauna”; „Besi meta v sh e im” vm. „visând”; „Îl purtăm” -

vm. „atunci îl purtăm”; „crearea unui vis demonic” vm. „crearea unui vis demonic” ;. „a vorbi oamenilor” vm. "verb"; „Idosha și Stasha” vm. „stasha”; „sub scoot” vm. „pod skut”; „Voi crea mari minuni”, a spus Vm. „a spus mari minuni”; sub 6580 (1072) „și în s și stareță” vm. „și orice altceva”; „fiind creat [creat] o sărbătoare, ai sărbătorit strălucitor” vm. „fiind creat sărbătoarea luminilor”; sub 6582 (1074) „besi bo reche sow” vm. „besi bo [vorbire] toate”; „verb-.fly bo sitse” vm. „glagblashe [t] bo sitse”; „rapid 40 de zile” vm. „post 40”; „Atunci fii tatăl și starețul nostru” vm. "voi"; „Mi-a fost frică să nu se îmbolnăvească și să fie bolnav timp de cinci zile” vm. „Mă tem că este bolnav de cinci zile”.

De asemenea, se poate presupune că în următoarele exemple, Radzivilovskaya, împreună cu Lavrentievskaya, se abate de la textul antic (în aceste cazuri, lecturile lui Ipatievskaya nu pot fi confirmate de lecturile Primului Novgorodskaya; din cauza lipsei unui text în acesta din urmă): sub 6576 (1068) g. „satul Slavei și în mijlocul curții domnești” vm. "a pune"; sub 6600 (1092) în lista celor trei orașe luate de polovțieni, „Pryluk” a fost omis; sub 6603 (1095) „pe d în 0βp ѣ ou-Ratibor” vm. „în fân”; sub 6605 (1097) *g. „Vedosha și Velugorod” vm. „Zvenigorod”, etc.

Este greu, desigur, să decidem exact când fiecare dintre lecturile date aici a pătruns în textul din Povestea anilor trecuti. Suntem ferm doar pe faptul că aceste lecturi actualizate au fost în cronica lui Suzdal Pereyaslavl la începutul secolului al XIII-lea; dar considerăm probabil că alte corecții au aparținut compilatorului celei de-a doua ediții a The Tale of Gone Years, care, după cum vom vedea, a lucrat la un an sau doi după apariția ediției lui Sylvester.

Din lecturile comune ale Cronicii Radzivilov cu Cronica Laurentiană, trecem la lecturile pe care le împărtășește cu alte cronici și vom încerca să stabilim care dintre aceste lecturi poate fi urmărită până la aceeași Cronica Pereyaslavl.

În primul rând, vom evidenția câteva locuri în care Radzivilovskaya, diferită ■ de toate celelalte cronici, coincide cu 1-a Novgorod. Nu mă îndoiesc că toate astfel de lecturi ne conduc la Cronica Pereyaslavl și, prin aceasta, mai întâi la a doua, apoi la prima ediție a Povestea anilor trecuti. Lecturile Lavrentievskaya și Ipatievskaya, care le sunt opuse, se întorc la sursa comună a ambelor cronici - policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea.

Sub 6453 (945) „cu o echipă mică” vm’. „cu echipă mică” (Laur., Hn.); „Te trimit dimineață”, vm. „dimineața” (Laur., Ip.); „adormi” vm. „stropit” (Laur., Hn.); „de parcă ai turnat” vm. „ca sosposha” (Laur., Ip.); „Binecuvântată ești între femeile ruse” vm. „ești în rusă”

(Laurel); „Ești unul dintre prinții ruși” (Ip.); Nod 6477 (969) „în amintirea veșnică cei neprihăniți vor fi” vm. „va fi un om drept în memorie” (Laur., Ip.); sub 6478 (970) „da-ne Volodymer” vm. „Dă-ne Volodymer” (Laur., Ip.·); sub 6479 (971) „esența este că grecii sunt lingușitori până astăzi” vm. „esența Greciei

fii înțelept până astăzi” (Ip.); „Pecheneg verbose” vm. „Peceneg, verb” (Laur); sub 6488 (980) „și David iarăși a spus la fel” vm. „I'paki a vorbit și David” (Ip., Laurus); sub 6494 (986) „el vorbește” vm. „Volodimir a vorbit” (Laur., Ip.); „ca un copac bun pentru mâncare” vm. „a otrăvi” (Laur., Ip.); „poidivЂ” vm. „M-am dus la câmp” vm. „din câmp” (Ip.); „vei să stai pe câmp” (Laur); „și Abel l-a ascultat”, care este omis în Lavrentievskaya și Ipatievskaya; „a rămâne în acești oameni” vm. „a veni la oameni” (Laur., Ip.); „Și să iubești pe Domnul Dumnezeu. Israel" vm. „Și Dumnezeu a iubit pe Israel” (Laur., Ip.); „Vezi burta ta atârnată” vm. „Iată viața ta agățată” (Laur., Ip.); „ei decid” vm. „au decis pentru el” (Laur., Ip.); sub 6496 (988) „Țarul Vasily și Kostyantin” vm. „Țarul Vasily și Kostyantin” (Laur., Ip.); „după rânduiala lui Dumnezeu” vm. „Voi aranja” (Laur.), „cladire” (Ip.); "Intră." biserica" vm. „Am intrat în biserică” (Laur., Ip.); „Și așa am corectat” vm. „și așa am corectat” (Laur., Ip.); „cum se spune până astăzi” vm. „chiar” (Ip.), „ca” (Dafin); sub 6497 (989) „[și] a început să murmure împotriva prințului” vm. „nachahu” (Ip.), „startahut” (Dafin); sub 6523 (1015) „investit. în cancerul moromorului” vm. „în crustă” (Laur) „în mormântul de marmură” (Ip.); „acceptă-mă” vm. „Mă accepti” (Laur., Ip.); sub 6574 (1066) „un soț bun în armată” vm. „la armată” (Ip.), „raten” (Laur); sub 6575 (1067) „luarea scutului” vm. „pe scuturi” (Ip., Laur); sub 6576 (1068) „Dubrovy” vm. „păduri de stejar”; „cred în strănut” vm. „scuipat” (Laur.), „scuipat” (Ip.); „Nu e nimic de care să-ți fie frică”, vm. „nimic” (Laur., Iy.); sub 6579 (1071) „cu vene și adăpost” vm. „cu vene de sânge” (Laur., Ip.); „instigare demonică” vm. „învățare” (Laur), „învățare” (Ip.); „minciuna despre c e p e v” vm. „otsep” (Lavr., Ip.); „în grabă” vm. „în vis” (Laur., Ip.); „de parcă vei cheltui totul” vm. „parcă toată predica” (Laur.), „parcă aș ști totul” (Ip.); „Vreau să-l bat pe episcop” vm. „a distruge” (Laur.), „a distruge” (Ip.); „cheltui tot” vm. „Eu propovăduiesc totul” (Laur.), „Știu totul” (Ip.); sub 6582 (1074) „Doamne Iisuse Hristoase fiul lui Dumnezeu” vm. „Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru” (Laur., Ip.); „dată din vară lui Dumnezeu” vm. „din trup” (Laur., Ip.); „și așa merge” vm. „și tako isi [și] dyashe” (Laur., Ip.); „toți frații s-au adunat” vm. „toți s-au adunat [s-au adunat]” (Laur., Ip.); „Deja plec” vm. „Eu plec” (Lavr., Ip.) „ etc.

În continuare ne vom opri asupra legăturii strânse dintre Cronica Radzivilov și Cronica Ipatiev. Lecturile generale ale ambelor cronici sunt atât de caracteristice și le deosebesc atât de clar de alte cronici încât nu rămâne nicio îndoială cu privire la sursa comună pentru ambele cronici. Mai jos vom vedea că nu există niciun motiv să admitem Cronica Ipatiev a lui Pereyaslavl de Suzdal printre surse. Dar un loc proeminent printre izvoarele acestei cronici aparține Policronului de la începutul secolului al XIV-lea, iar acest Policron a

folosit, printre alte surse, dacă nu cronica lui Pereyaslavl din Suzdal, atunci cel puțin sursa primară a acestei cronici - bolta lui Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea. Această boltă a fost pusă ca temelie a Policronului. De aici,

lecturi generale ale Cronicilor Radzivilov și Hypatian – ne ghidează. la textul boltii Vladimir din secolul al XIII-lea.

Printre astfel de lecturi le includem, în primul rând, pe cele enumerate în capitolul consacrat Cronicii Laurențiane (p. 30 și urm.); ele sunt puse în contrast cu lecturile generale ale Laurentianului și Novgorodului 1; în al doilea rând, cele enumerate în același capitol (p. 28); ele sunt puse în contrast cu lecturi în mod clar mai primitive ale Cronicii Laurențiane. Nu vom repeta aici lecturile date pe aceste pagini. Dar vom prezenta aici o serie de lecturi generale ale Cronicilor Radzivilov și Ipatiev.

La început: „și Niprul se va varsa în Marea Poneta în trei râuri", vm. „zherelom" (Laur); „care a trecut [a se citi: a venit] la el la rege nu era cunoscut, ci numai despre această chestiune, după cum se spune, de parcă ar fi primit o mare cinste. este de la împăratul, pe care [pe care] nu-l cunoaștem, sub care vin împărații", vm. „care a venit la rege să-i spună că a primit o mare cinste. de la rege, sub care au venit regi" (Laur.); „Tivertsi sedyahu de-a lungul Byry și de-a lungul Niprului", vm. „de-a lungul Nistrului" (Laur); sub 6370 (862) „și a încins toată Rus' și a venit întâi la sloveni și a dărâmat orașul Ladoga și a așezat în Ladoza bătrânul Rurik", vm. „înconjurați toată Rus' în jur și a venit cel mai bătrân Rurik" (Laurel), cf. „și am venit la Novgorod, iar cel vechi a plecat la Novgorod"; mai jos: „și singur Rurik a acceptat toată puterea și s-a dus la Ilmer și a tăiat orașul de deasupra lui Volhov, iar porecla, [și] Novgorod și prințul stăteau acolo", vm. „iar Rurik a acceptat puterea."

Acordăm o importanță deosebită ultimelor două pasaje în care se vorbește despre chemarea prinților. Considerăm că versiunea păstrată în Radzivilovskaya și Ipatievskaya este o versiune foarte veche, deși cea mai nouă în comparație cu lectura din Laurențian, deoarece citirea acestuia din urmă este confirmată în Novgorod 1 și, prin urmare, ar trebui ridicată la ediția lui Sylvester a Povestea anilor trecuti. Versiunea care relatează sosirea lui Rurik în Ladoga, vechimea lui Ladoga înainte de Novgorod, își datorează apariția, desigur, legendei locale Ladoga. Vom vedea mai jos (când studiem Cronica Ipatiev) că compilatorul celei de-a 2-a ediții a Poveștii anilor trecuti (care a lucrat în 1018) are o descriere a conversației sale cu locuitorii din Ladoga când le-a vizitat orașul în timpul așezării unei zidul nou al orașului (în 1014 .). Consider că este absolut necesar să conectez articolul 1014 cu varianta din povestea despre chemarea prinților: autorul comun pentru varianta din articolul 862 și articolul 1014 pare evident, dar mai multe despre asta mai jos. Aici evidențiem lecturile indicate de Radzivilovskaya și Ipatievskaya, ca, fără îndoială, revenind la cea de-a doua ediție a Povestea anilor trecuti. Să indicăm și lecturile generale ale lui Radzivilovskaya și Ipatievskaya.

Sub 6463 (955) și în multe alte locuri: „la ambasador” vm. „rupt” (Dafin); sub 6485 (977) orasul „s-a ridicat in arme” vm. „plin pe jumătate” (1 nov.); iod 6488 (980) „mare este Domnul” vm. „mare Domn [al nostru]” (1 nov., Laurel); sub 6494 (986) „care a creat cerul și pământul” vm. „cine a creat” (Lavr.), „cine a creat aceasta” (1 nov.); „Lasă-mă să-și consum propriul om

CAPITOLUL II

„64

•creat”, .cf. „Lasă-mă să-l consum” (Lavr.), „Lasă-mă să-l consum (1 nov.); sub 6496 (988) „cuvântul lui Perun până astăzi este ren”, cf. „și de atunci voi trece prin [și] Perunya ren, așa cum [același] se va vorbi până astăzi” (Lavr., 1 nov.); sub 6496 (988) „ca până în ziua de azi se spune că Perun este ren”, cf. „și de atunci am auzit [auzit și] Perunya ren, așa cum [aceeași] am vorbit până astăzi” (Lavr., 1 nov.); „din neveiglas [neveglas] aceasta”, cf. „din ignoranță”. .[Laur], „din nevenas” [Novg. 1]; sub 6504 (996) „cu Ondronik Chshshsky” vm. „cu Andrikhlom Cheshsky” (Laurel), „cu Andrikhlom Ceshsky” (1 nov.); sub 6496 (988) „împotriva darului tău gratuit” vm. „împotriva recompensei tale gratuite să răsplătească” (Lavr.), „împotriva recompensei tale gratuite” (1 nov.); sub 6523 (1015) în lauda lui Boris și Gleb cu „raze binecuvântate” vm. „razele divine” (Laur); sub 6577 (1069) „care a fost biciuit ca el”, cf. „ca besha pe care l-au biciuit” (Lavr și 1 nov.); sub 6579 (1071) „preotul lui Pneva” vm. „Popina Pneva” (Laur, 1 nov.); „oameni inѢkh 300” vm. „oamenii nu sunt 300” (Lavr.), „oamenii sunt 300” (1 nov.).

Voi nota, de asemenea, omisiuni comune în Cronicile Radzivilov și Ipatiev: în acordul din 6453 (945), numele „Prasten Bernov” este omis; mai jos, după „să meargă pe creștinii noștri din Rus’ la companie”, „după credința lor” este omis; sub 6523 (1015), în lauda lui Boris și Gleb, între cuvintele „bucură-te” și „rază strălucitoare”, „șarpele rău s-a îndreptat” este omis; mai jos, după ce „și oamenii din Novgorod comit violență”, „și față de soțiile lor” este omis; sub 6524 „(1016) după cuvintele „înainte de atunci Yaroslav” „Novegorod” este omis; sub ı6582 (1074), după cuvintele „și umblă în întuneric”, „și întuneric umbli” este omisă; sub 6505 (1097) „teza lui” este omisă.

Toate aceste lecturi generale ar fi putut apărea pentru prima dată într-una dintre protografele bolții Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea. sau în sine; nu există niciun motiv pentru a le urmări până la cea de-a doua ediție a Povestea anilor trecuti. Acest lucru este deosebit de clar pentru acele lecturi care au caracterul unor simple greșeli de scriere: cf. omisiuni mecanice, cum ar fi omiterea cuvintelor „și rupe gheața cu ele” după „și lovește gheața” sub 6524 (1016) sau distorsiuni, precum „Lalikh” vm. „Abimelec”; „Oricine și-a bătut pe frații, fiii lui Ghedeon” sub 6527 (1019), sau „în scaun a desculț o sută pe flacără” vm. „intrat” sub 6582 (1074), sau „chiar dacă sunt din pustie”, vm. „a căutat” și alții.

Să subliniem aici încă o dată că compilatorul Gadzivilovskaya a recurs la a doua sa sursă - Cronica Pereyaslavl doar pentru a corecta lecturile primei surse - Cronica Laurențiană, și nu pentru a completa

textul acesteia din urmă cu știri și articole care lipsesc. din ea. Acest lucru reiese mai ales din faptul că, în ciuda tuturor diferențelor dintre textul lui Radzivilovskaya și cel laurențian, există o singură știre care este de prisos pentru cea Laurențiană: aceasta este știrea din 6615 (1107): „Și pe 5 februarie pământul s-a cutremurat înaintea zorilor din noapte” (în Ipatyevskaya distorsionat: „în a 15-a zi m-am cutremurat înaintea azururilor”)'1,

1 Tac cu privire la completarea Radzivilovskaya cu omisiunile evidente ale Cronicii Laurentian pe baza Cronicii Pereyaslavl.

Să ne oprim acum asupra acelor lecturi ale Cronicii Radzivilov care au fost incluse în ea de către compilatorul ei, adică de către compilatorii protografului Listelor academice Radzivilovsky și Moscova. Aceasta include omisiuni și abrevieri intenționate, apoi actualizarea lexicală și, în final, greșelile de scriere și erorile evidente. Am văzut mai sus cât a redus redactorul Cronicii Radzivilov în partea a doua. În primul, adică în Povestea anilor trecuti, întâlnim aceeași atitudine față de textul antic.

mier. sub 6532 (1024), o omisiune extinsă a articolului despre Magi care au apărut la Suzdal, sub 6519 (IOll), vestea morții Annei a fost omisă; există în special multe omisiuni la sfârșitul „Poveștii”: sub 6610 (1102), știrea despre moartea lui Yaroslav Yaropolchich și căsătoria lui Boleslav cu Sby-slava, fiica lui Svyatopolk, a fost omisă; sub 6612 (1104) sunt omise sosirea mitropolitului Nikephoros, moartea lui Vyacheslav Iaropolcici și faptul că la 18 decembrie mitropolitul Nikephoros era așezat pe masă; sub 6614 (1106) ' omis despre tonsura Eupraxia Vsevolodotsna, sosirea lui Izbygnev la Svyatopolk și tonsura Svyatosha; sub 6615 (1107) se omite moartea soției lui Vladimir; mai jos despre moartea mamei lui Svyatopolk; sub 6616 (1108) despre moartea Ecaterinei Vsevolodovna. Să remarcăm în continuare reducerea unor știri, de exemplu, sub 6616 (1108) știrile despre scrierea lui Teodosie în sinodic, apoi o serie de omisiuni de detalii neimportante în poveste, despre orbirea lui Vasilko (de altfel , cuvintele: „și există și acum rana aceea pe Vasilko” ; • omisiuni în povestea 6609 (IlOl) Cuvintele „lună” și „zi” sunt omise sistematic, de exemplu. sub 6586 (1078) „10 aprilie” vm. „luna aprilie în zi” (ca la Ipat.); sub 6599 (1091) „14 august joi” vs. „luna august în a 14-a zi, în ziua de joi” (ca în Laurus), etc. Adesea, întreaga dată este omisă, de exemplu. sub 6609 (IlOl) „luna aprilie în ziua a 14-a la ora 9 miercuri” (știrea morții lui Vseslav) a fost omisă; sub 6612 (1104), indicațiile zilelor nunții fiicelor lui Volodar și Svyatopolk sunt omise, sub 6611 (1103), ziua înfrângerii lui Yaroslav Svyatoslavich de către mordovieni este omisă etc. Printre alte omisiuni, menționăm sub 6612 (1104). 6504 (996) în rugăciunea lui Vladimir: „Și acest popor nou a făcut ceea ce a sădit mâna ta dreaptă”; sub 6550 (992) „îți vei elibera soțul în ficat” este omis; sub 6545 (1037) cuvintele lui Solomon: „Am chemat frica de Domnul lumina mea, înțelepciunea mea, respingerea mea”; sub 6582 (1074) în povestea despre Isaac „și roagă-te pentru el”; sub 6601 (1093) „după moartea fratelui său”, iar mai jos „lumea a făcut cu ei”, mai jos „ca râul înainte”; sub 6604 (1096) „și în ziua aceea Domnul este mare mântuire”, sub 6611 (1103) „ovo kutya” și multe altele. etc.

Din actualizările lexicale voi nota: la începutul cronicii, „conceput în pântece” vm. "în pântec"; sub 6463 (955) „câștigă-ți soția” vm. „înțelege-te ca soție” (1 nov.), „înțelegi-te ca soție” (Laur.); „Ești g la g o-leshi mi” vm. "verb"; sub 6576 (1068) „dacă nu te apropii” vm. "incepe"; sub 6577 (969) „pe Dunăre” vm. „pe Dunăre”; „nu există moarte” vm. „căci există nemurire”; sub 6579 (971) „Te voi ispit din nou” vm. „ispitire și din nou”; sub 6585 (977) „pe și cu sub și sub cadavru” vm. „de sus” sau „de jos”; sub 6494 (986) în discursul filozofului „Suie-te la robul meu” vm. "Intră

robului meu”; „și Avram s-a dus la Ogari” vm. „și am intrat”; „casa mea se va numi casa mea” vm. „Casa mea de rugăciune se va chema”; „mâncare, dacă ești mic” vm. "nu prea mult"; „și obrajii mei pe accent” vm. „pentru urechi”; „burta ta atârnă” vm. „viața ta atârnând”; sub 6496 (988) la sfârşitul anului: „dar plâng pentru mort” vm. „de către morți” sau „mort”; mai jos „yezdasi noi” vm. „să ne răsplătească”; sub 6495 (987) „vezi” vm. "uite"; sub 6496 (988) „unde este târguire” vm. „unde comerțul Korsoutienilor”; „pe marginea bisericii” vm. "deschide"; „pentru logodnă” vm. „ne betrothal” (Ip.); mai jos „idolii sunt corectați-. decide" vm. „idoli”; sub 6497 (989) „despre ordinea pământului”, vm. „construcții” sau „cladiri”. Sub 6501 (993) „care ar fi luptat cu Pechenizhin” vm. „yal”; „ca tovarăș al ambasadorului” vm. „la mărfuri”; „după armată” vm. „pe bunuri”;, sub 6504 (996) „articole împotriva>> vm. „răbda împotriva”; „300 var medu” vm. „probar”; „un prinț deliberat și un popor deliberat” vm. „un soț deliberat”; sub 6522 (1014) „L yu d e m razdavahu” vm. „gridem”;, sub 6523 (1015) g. „lyublyashe velmi” vm. „ grozav”; „de parcă ar vrea deja să distrugă”, în alte liste nu există „deja”; sub 6550 (1042) g., „piele” vm. „Huzy”. Sub 6559 (1051) „de la rege și de la boieri” vm. „de la domn și de la boieri”; mai jos „mnikh” vm. "negru"; sub 6562 (1054) „spinner” vm. „ceartă”;, sub 6573 (1065) „prezența Antiohiei” vm. „găsirea invaziei Ahthoxobo [armata]”; „de seara până dimineața” vm. „înainte de exterior”; sub 6576 (1068) „lovirea sulițelor” vm. "Pe spatele calului"; „trimis prințului spunând” vm. „prințului”. Sub 6582 (1074) „mnihom” vm. „cernorizem”; „asemenea trucuri murdare” vm. „astfel de gânduri”; mai jos „lasă-l tonsura și” vm. „ca să se călugărească”; „în cizme fragile” vm. „în muncă în găurile de vierme în cei călcați”; „bucăt” vm. "bucătar"; mai jos „din părintele celui pierdut” vm. „copii”; sub 6601 (1093) „Rostislav căuta și din și cu kasha” vm. „a câștigat”; sub 6604 (1096) „uşă către mănăstire” vm. „vraya la mănăstire” sub 6605 (1097) „la odăiță” vm. „vystobku”.

Unele dintre lecturile lui Radziwilovskaya par a fi deliberate, amendamente împotriva textului antic; deci nair., sub 6453 (945) „vrea să aibă pace cu prințul și dragostea rusă și pentru alți prinți”, în Laurențian (și Ip.) „vrea să aibă pace cu prințul și dragostea rusă” (inserați „ pentru alți prinți” cf. în textul 907); sub 6582 (1074) în

sintagma „da, de la starețul Nikon până la răni” „Nikon” este omis, cf. Mai sus, în povestea despre Matei cel Perspicace, cuvintele „și după Stefan Nikon” sunt omise. Sub 1071 în povestea Magilor cf. omisiunea cuvintelor: „chiar dacă o persoană moare, trupul merge pe pământ, iar sufletul se duce la Dumnezeu” (cuvintele magilor), mai jos omis: „discursul lui Ima Yan: ce fel de zeu stă în prăpastie ?”, mai jos omis: „sitse nama bozi say "; sub 6562 (1054) bjjæ. „și Vsevolod și tot poporul l-au plâns”—■ „Vsevolod și Kiyans”; sub 6605 (1097) cuvintele: „Volodimer a fost atât de bun: a avut dragoste de mitropolit, și de episcop și de stareț, și mai mult, iubind treapta Cerneh și iubind călugărul, care venea la el, hrănit și beat”, schimbat în: „ Volodymyr, care Îl iubea pe Dumnezeu, avea dragoste pentru rangul preot și popor

Skip pitt, iubitor și ciudat și sărac, hrănit și hrănit”; Aparent, schimbarea a fost cauzată de faptul că în Cronica Pereyaslavl toate acestea au fost prezentate sub forma timpului prezent, cf. în Plat. „Volodimer este atât de dragoste-ură”, iar în Radzivilovskaya însăși mai jos, în conformitate cu Ipatievskaya: „Cine vede pe cineva este zgomotos sau într-un gol” vm. de ce în Lavrentievskaya „pe toți îi vedeți”; sub 1072, s-a omis o remarcă despre biserica construită de Izyaslav, „care rămâne și astăzi”; sub 1015, în semn de laudă a lui Vladimir, citim: „noi, țăranii existenței, nu putem ridica un drum aproape opus lui”, în timp ce la Lavrentievskaya și Ipatievskaya „nu urcăm moșii”.

În cele din urmă, notăm câteva inserții minore: sub 6476

(968) g. „Vustrubisha bisha velmi” vm. „Vustrubisha velmi”; sub 6477

(969) „Bucurați-vă de cunoașterea pământului rusesc”, cf. în Lavrentievskaya și Ipatievskaya „cunoașterea rusă”; sub 6483 (975) „a existat o graniță între ură și furie”, ultimele două cuvinte nu sunt în Lavrentievskaya și Ipatievskaya; sub 6496 (988) „nu putem da sora noastră pentru tine” vm. "Pentru dumneavoastră"; mai jos: „nu scapi de această boală” vm. „exces din aceasta”; mai jos: „bebelușii sunt de-a lungul pieptului de la mal” vm. „tinerii de pe mal”; sub 6576 (1068) „și într-o noapte au venit și au copulat și s-au dus împotriva lor” vm. „și noaptea a umblat împotriva lui însuși”; mai jos la sfârșitul anului: „crucea este pentru prinț și poporul credincios în luptă” biruință. „Crucea îl va ajuta pe prinț în luptă”; sub 6599 (1091) „ridicat și purtat pe o monatya și purtat pe un cadru” vm. „vzlozhype și pe varimantyo și efectuat”; sub 6601 (1093) după cuvintele „și păcătuiesc des în toate zilele mele” s-a adăugat: „dar prin mila Lui, Domnul ne-a mântuit”; sub 6603 (1095) la sfârşitul anului, după „Mă duc în ţările de la miezul nopţii”, se adaugă: „cum să mă minunez”. Sub 6496 (988) în textul lui Radzivilovskaya a fost adăugată glosa: vm. „Voi dormi pe furiș” citim „Voi dormi pe furiș”: evident, cuvântul „deget” trebuia să interpreteze cuvântul „Voi dormi”. Din erorile clericale și erorile evidente ale lui Radzivilovskaya, remarcăm la începutul cronicii omisiunea de nume: „Rus Agnyans”, imediat dedesubt „Romani” este omisă; sub 6494 (986) în graiul filozofului: „închină-te

la bou” vm. „Valu”; sub 6496 (988) vm. „și fifa ucenicului său” - „și amândoi ucenicilor săi”; sub 6495 (987) „și regele și-a convocat bolyarii” vm. "prinţ"; sub 6504 (996) „din prima credință” vm. „a respins credințele”; sub 6496 (988) „preot” vm. "adăuga"; sub 6523 (1015) „prime moarte” vm. "pasiune"; sub 6532 (1024) „cu trupa lui sub aripă” vm. „după strigăt”; sub, 6576 (1068) „ploua devreme și târziu” vm. „devreme și târziu”; „planul Diavolului” vm. „fapte”; sub 6578 (1070) „fiul Mstislav s-a născut lui Vsevolod” vm. „Rostislav”; sub 6586 (1078) „răturnarea apostolului” vm. „completare”; sub 6594 (1086) „cu fiul său” vm. „cu fiii mei”; sub 6597 (1089) „alte semne” vm. „cladiri”; sub 6603 (1095) „cu Olegovich” vm. „cu devgenevichem”; sub 6604 (1096) „la Rostislav” vm. „la Rostov”; „din munte” vm. „biciulă”; mai jos „nu voi trimite” vm. „Nu am ascultat”; sub 6605 (1097) „și tu însuți mănânci și te distrezi” vm. „piita” etc. d.

5*

Dintre omisiunile apărute ca urmare a corespondenței mecanice, notăm sub 6496 (988) omisiunea cuvintelor „Mare ești, Doamne, minunate sunt faptele Tale pe care le-am onorat ieri de la oameni” (înainte de aceasta „a primi de la oameni”); aceeași omisiune în Cronica Laurențiană, dar din Lista academică de la Moscova putem concluziona că această omisiune nu a fost în originalul Radzivilovskaya; sub aceiași ani, la sfârșitul acestuia, după ce „ai devenit rob Domnului”, „ai roadele tale” este omis. . . David a spus: lucrează pentru Domnul”; după ce „și Yaroslav Rostov” este omis „cel mai în vârstă Vysheslav Novgorod l-a plantat pe Yaroslav Novgorod, iar Boris Rostov”, etc.

CAPITOLUL IV

CRONICA IPATEVIANĂ

Cronica Ipatiev este reprezentată de o singură listă - Lista Ipatiev, deoarece Khlebnikovsky (și celelalte liste adiacente acesteia) ar trebui să fie recunoscute ca monument independent care a fost supus revizuirii corpusului de cronici comun acestuia și a Listei Ipatiev. Prin urmare, vom lua în considerare Cronica lui Hlebnikov separat.

Ca parte a extinsei colecții de cronici, numită Cronica Ipatiev după locul de care aparține lista, se pot distinge două părți principale, îmbinate una cu cealaltă parcă mecanic. Prima, începând cu „Povestea anilor trecuti”, este adusă până în 6706 (1198), după care se citește o înregistrare extinsă a așezării unui zid de piatră în Mănăstirea Mihai, pe Vydobycha, de către Marele Duce Rurik Rostislavich ; al doilea, care începe după lauda lui Rurik Rostislavich, descrie evenimentele petrecute în sud-vestul Rusiei după moartea Marelui Duce Roman Mstislavich; Această cronică galic-voliana se deosebea de prima parte, printre altele, prin absența unei rețele cronologice, care este o trăsătură indispensabilă a tuturor cronicilor rusești vechi în general; indicațiile „în vara anului 6712”, „în vara anului 6713”, etc. au fost introduse de compilatorul lui Ipatievsky, care nu era protograful său, după cum se vede din Cronica lui Hlebnikov; judecând după aceste indicații, precum și alte considerații, cronica galic-voliana a fost completată în Cronica de la Ipatiev aproximativ până la începutul

anilor 90 ai secolului XIII.1 Așadar, două monumente sunt legate în Cronica de la Ipatiev; Această legătură pare aproape mecanică: după cuvântul „Amin”, care încheie laudele lui Rurik, citim: „După moartea Marelui Duce Roman, autocratul mereu memorabil al întregii Rusii”. Dar un studiu mai atent al ambelor părți ale Cronicii Ipatiev relevă și o oarecare legătură internă între ele: așa că în partea a doua găsim câteva articole cunoscute din alte colecții de cronici în legătură cu articolele incluse în prima parte (povestea masacrului de la Kalki). , precum și invazia de sud a Rusiei de către Batu, de exemplu, în Cronica Învierii, unde există o serie de articole identice cu articolele din sudul Rusiei din prima parte a Cronicii Ipatiev); deci, pe de alta parte,

1 mier. M. S. Hrushevsky, Cronologia evenimentelor din sezonul de vară Galiția-Volyn, Zap. Ştiinţă Camarad numit după Şevcenko, vol. XLI, 1901.

în prima parte este ușor să găsești articole și știri de origine, fără îndoială, galic-voliana și, prin urmare, citite probabil la începutul cronicii gallego-voline, care a fost inclusă în partea a doua a Cronicii Ipatiev. Astfel, după o examinare mai atentă a compoziției Cronicii Ipatiev, nu mai putem vorbi despre legătura mecanică a două monumente din ea. Este mai probabil să presupunem că prima parte a Ipatievskaya a fost o compilație complexă, care a inclus mai multe surse de cronică. ,Una dintre ele a fost sursa principală, principală: a fost adusă abia în 1198 și s-a încheiat cu o înregistrare a construcției zidului mănăstirii Vydubitsky; alte surse au fost folosite pentru diseminarea știrilor și componența celei principale, dar unele dintre ele au mers mai departe decât cea principală; compilatorul lui Ipatiev a adăugat la compilația sa principală acea parte a cronicii galice-voline pe care nu a putut-o folosi până în 1198; dar în această parte a cronicii Galician-Volyn a adăugat povestea bătăliei de la Kalka, povestea invaziei lui Batu și poate altceva dintr-o altă sursă auxiliară. Scopul acestui studiu nu poate include o analiză detaliată a Cronicii Ipatiev. Ne limităm doar la scurte remarci despre codurile cronice mai vechi reflectate în ea.

Principala sursă a Cronicii Ipatiev ar trebui să fie numită Cronica de la Kiev: conținutul principal al acestei cronici este evenimentele legate într-un fel sau altul de Kiev. După observația de mai sus cu privire la faptul că sursa principală a Ipatievskaya s-a încheiat în 1198 și intrarea ulterioară despre construcția zidului mănăstirii Vydubitsky, putem vorbi cu siguranță despre locul în care a fost întocmit Cronica de la Kiev - acesta este Mikhailovsky Mănăstirea Vydubitsky, adică aceeași mănăstire în care a abat Sylvester, compilatorul Povestea anilor trecuti. Acordăm o atenție deosebită acestui lucru, deoarece din faptul că se află în Cronica Ipatiev, o cronică compilată în Mănăstirea Vydubitsky, rezultă inevitabil că „Povestea anilor trecuti” conținută în ea se întoarce la originalul antic al stareţului Silvestru. lui Vydubitsky. Înregistrarea zidului mănăstirii de către Rurik, împreună cu laudele ample aduse acestui principe, ne face să credem că articolele din Cronica Ipatiev,

reflectând o dispoziție deosebită față de Rurik Rostislavich, se întorc la aceeași cronică Vydubitsky: să ne amintim că starețul lui Vydubitsky Andrian, instalat în 1190 ca episcop de Belgorod, a fost părintele spiritual al lui Rurik; mier. sub 1173, știri detaliate despre nașterea fiului lui Rurik Mihail Rostislav, sub 1174, știri despre domnia lui Rurik la Kiev („și a intrat la Kiev cu mare glorie și onoare”), sub 1180, laudă pentru Rurik, care a cedat vechimea lui Svyatoslav Vsevolodich ; aceasta nu-l împiedică pe cronicar să-l numească pe Rurik Marele Duce, iar Svyatoslav pur și simplu Prinț, de exemplu, sub 1183 (ed. 426), 1185 (ed. 429-430); Să remarcăm în continuare vestea căsătoriei lui Rostislav Rurikovici în 1187 (ed. 443), a domniei lui Rurik la Kiev în 1194 (ed. 457) și „întreaga țară rusă s-a bucurat de prinții lui Rurik, Kiyanul. și țăranii și urâciunea”; sub 1197

citim despre construcția de către Rurik a Bisericii Apostolului din Belgorod, iar la sărbătoarea cu ocazia acestei sărbători îl vedem pe Andrian, episcopul de Iuriev (și Belgorod), precum și pe Moise, starețul lui Vydubitsky; Mai jos sunt știrile despre construcția de către Rurik a Bisericii Sf. Vasile din Kiev; sub 1198, despre nașterea fiicei lui Rostislav Rurikovich, Euphrosyne, care a fost luată să fie crescută la Kiev de bunicul și bunica ei; în același loc despre dăruirea fiicei nobilului mare duce Rurik pentru Iaroslav Glebovici către Ryazan. Dacă acordăm atenție faptului că toate activitățile guvernamentale ale lui Svyatoslav Vsevolodich sunt descrise de cronicar ca rezultat al întâlnirilor și gândurilor comune cu Rurik (de exemplu, sub 1183, „Prințul Svyatoslav Vsevolodich, după ce a făcut avere cu potrivitorul său Rurik,” sub 1187 : „ „Prințul Svyatoslav și chibritul său Rurik au decis să meargă la Polovtsian”, sub <192. „Prințul Svyatoslav și chibritorul său Rurik... și au stat la Kanev toată vara”, etc.:), cu inserarea numelui a lui Rurik pare tendențios și, aparent, nu contemporan cu înregistrările în sine, 1 putem concluziona cu ușurință că majoritatea știrilor Cronicii de la Ipatiev din a doua jumătate a secolului al XII-lea. împrumutat din Cronica Vydubitsky, părtinitoare față de Rurik și, în acest sens, a reelaborat știrile cronicii din sursele sale primare. S-ar putea crede că cronicarul Vydubitsky a folosit Cronica de la Pechersk printre sursele sale: cf. împrumuturi evidente de la ea, de exemplu, sub 1168 (moartea lui Rostislav Mstislavich, unde este transmisă relația sa strânsă cu mănăstirea Pechersk și starețul IIolikarp), sub 1170 (știrea morții lui Yaropolk Izyaslavich), sub 1171 (moartea lui Vladimir Andreevici, pentru trupul căruia, de altfel, a fost trimis starețul Policarp; cf. „nemernicul cu Vladimir din Vyshegorod”), sub 1174 > (despre sosirea lui Roman Rostislavich la Kiev), sub 1182 (despre moartea lui Arhimandritul Policarp și alegerea în locul lui Vasily) etc.

Ne întoarcem la sursele auxiliare ale Cronicii Ipatiev. Să amintim mai întâi Cronica Galician-Volyn. O serie de știri din prima parte a Ipatievskaya se întorc, după cum am spus, la sursa Galician-Volyn. Astfel, în 1145, a fost raportată execuția lui Petrok de către Vladislav Lyadsky; cronicarul vede în această răzbunare pentru ceea ce Petrok i-a făcut prințului. Volodar, capturat de el, „s-a scris despre el în anii trecuți”; o aluzie la evenimentul din 1122. Sub 1146 găsim o

poveste despre campania lui Vsevolod Olgovich și a fraților săi împotriva prințului galic Volodymyrka; aceeași campanie a fost descrisă mai sus în 1144, conform unei surse, al cărei compilator nu a simpatizat nici cu Volodymyr, căci el îl numește multi-verbal, nici pe galici; sub 1146 s-a simțit mâna galicianului: prin providența lui Dumnezeu au început să cadă ploaia și zăpada, întârziind mișcarea armatei inamice. Sub 1149, se relatează cum prințul Vladimir al Galiției l-a împăcat pe Izyaslav cu unchii săi Vyacheslav și Yuri, invocând discuții pioase despre datoria.

1 mier. sub 1184: „Svyatoslav Vsevolodich și Rurik Rostislavich. . . ■Mă voi duce împotriva lor fără să gătesc”; „du-te” a fost de acord cu Svyatoslav; de aceea numele lui Rurik a fost inserat mai târziu (p. 429).

treburile domnești (ed. 273); sub 1150 campania este descrisă în detaliu. Vladimir la Kiev pentru a-l ajuta pe Iuri, iar vestea că Vladimir a mers la Vyshgorod pentru a-i venera pe martiri, de acolo la Sofia și la Fecioara Maria a Zeciuielilor, de acolo la Mănăstirea Pechersky (p. 280) a putut fi înregistrată doar de un galic. , o persoană apropiată acestui prinț; sub 1165, s-a raportat că Andronik din țar-grad a sosit la Yaroslav Vladimirovici al Galiției; sub 1173 se povestește despre arderea stăpânei lui Yaroslav, Anastasia, de către galici; sub 1187 se raportează moartea lui Yaroslav și i se laude; sub 1190 la aprobarea lui Vladimir Yaroslavich la Galich etc.

Mai departe, printre izvoarele auxiliare ale Cronicii de la Ipatiev ar trebui incluse unele cronici de la Cernigov, simpatice cu Olgovici. Acest lucru se poate vedea dintr-o serie de articole și știri ale Cronicii Ipatiev; mier. sub 1142, vestea morții episcopului Cernigovului „fericit” Panteleimon; sub 1146, o poveste despre cearta dintre prinții Cernigovi și despre încălcarea de către Davydovici a sărutului crucii către Olgovici (cf. Ipat., ed. 230-231); mai jos, cronicarul îi condamnă pe Davidovici pentru că nu s-au alăturat lui Svyatoslav Olgovich după capturarea lui Igor (p. 234); bineînțeles, cetățeanul Cernigov este cel care relatează mai jos despre jaful moșiilor și sechestrarea turmelor lui Svyatoslav și Igor (p. 235); sub 1147, în povestea uciderii lui Igor, se reflectă mâna unui cronicar care simpatizează cu Igor: este făcută rugăciunea lungă a lui Igor, el este numit în scurtă laudă ca un bun campion al patriei sale; Sângele și chiar hainele sale, imediat după moarte, au început să facă vindecări miraculoase, iar toate lumânările s-au aprins ca prin minune peste trupul său; sub 1164, povestește în detaliu despre evenimentele care au avut loc la „Cernigov după moartea lui Svyatoslav Olgovich și despre lingușirea episcopului Antonie, grec de naștere; sub 1167 despre victoria lui Oleg Svyatoslavich căzută de Bopyak; sub 1173 despre nașterea fiului lui Igor Svyatoslavich, Vladimir; sub e 1174 despre nașterea fiului lui Yaroslav Vsevolodich Rostislav; în același loc despre campania lui Igor și victoria lui asupra polovțienilor în ziua profetului Ilie; în același loc despre întemeierea Bisericii lui Mihai din Cernigov de către Svyatoslav Vsevolodich; sub 1175 despre nașterea fiului lui Igor Oleg; sub 1177 despre nașterea fiului lui Igor,

Svyatoslav; sub 1179 despre căsătoria lui Vsevolod Svyatoslavich cu fiica lui Cazimir al Poloniei; mai jos despre moartea lui Oleg Svyatoslavich pe 16 ianuarie; sub 1185, este descrisă în detaliu campania nefericită a lui Igor împotriva polovțienilor, sub 1186, despre sfințirea Bisericii Buna Vestire din Cernigov; sub 1187 despre întoarcerea lui Vladimir Igorevici din captivitatea polovtsiană și nunta sa cu Konchakovna; sub 1191 despre două campanii ale olgovicilor împotriva polovtsienilor; sub 1194, o poveste detaliată despre moartea lui Svyatoslav Vsevolodich; sub 1196 despre moartea lui Vsevolod Svyatoslavich; sub 1198 despre moartea lui Yaroslav Vsevolodich și „fericitul său prinț Igor Svyatoslavich s-a așezat pe masă”, și mulți alții.

În sfârșit, să ne oprim mai în detaliu asupra celui de-al patrulea izvor al primei părți a Letopisețului Ipatiev, izvor la care se întoarce o bună jumătate din textul său. Această sursă este aproape în primul rând de Înviere

Cronica Sensk. Se știe că, începând cu aproximativ 1117 și terminând în 1196, Cronicile Învierii și Ipatiev conțin o serie de articole generale referitoare atât la evenimentele din Rusia de Sud, cât și la Suzdal; în același timp, știrile Suzdal ale Cronicii Ipatiev se dovedesc în cea mai mare parte a fi asemănătoare Cronicilor Laurențian și Radzivilov. S-ar putea crede că Voskresenskaya și Ipatievskaya, independent unul de celălalt, au combinat știrile despre arcul Suzdal cu știrile despre arcul de sud al Rusiei. Dar o astfel de presupunere nu rezistă criticilor: se dovedește, de exemplu, că un text similar cu Lavrentievskaya este inserat atât în Ipatievskaya, cât și în Voskresenskaya, în același loc, într-un text care se presupune că datează din corpus rusesc de sud. Deci sub 6655 (1147) citim atât în Ipatievskaya, cât și în Voskresenskaya un text general, începând cu cuvintele „În vara anului 6655. Gyurga a plecat să lupte cu volosta Novgorochka”; după cuvintele „și ceea ce ai luat este al tău, altfel te vom întoarce – și-ți vom săruta crucea și nu o vom lua” (Ji., p. 242; cf. Învierea, VII, p. 39: „și am prins tot ce este al meu, dar vă vom săruta pe cruce și așa ne descurcăm"), găsim atât în Ipatiev, cât și în Voskresenskaya un pasaj identic cu Cronica Laurențiană: „Aceeași vară, ambasador Volodymyr. iar (Ip. omis) Izyaslav (în Ip. Izyaslav) Davydovich din Cernigov ambasadori. . . Vom face pace cu el în dragoste, ne vom lupta cu el în dragoste” (Cf. Lavr., p. 299, și la fel ca la Ipatiev se omite conjuncția „și” și se citește Vm. Izyaslav „ Izyaslav”); în spatele acestui pasaj din Ipatievskaya, la fel ca și în Voskresenskaya: „Izyaslav Mstislavich s-a gândit la Davydovich. . . fiți gata în avans; mergeți înainte pe potecă” ■ (între timp în Lavra: „Izyaslav l-a trimis dinainte pe Sviatoslav, sora sa-chich, la Cernigov, poruncindu-le să-și termine călătoria”); în continuare, Ipatyevskaya și Voskresenskaya sunt din nou similare cu Lavrentyevskaya: „și Svyatoslav a mers la Cernigov. . . dar nu vrei să mergi.” Apoi în ambele urmează un pasaj amplu care nu se află în Laur: „Izyaslav și-a chemat boierii și întreaga sa echipă. . . Olnya Olgovich, deși cu copii,” etc. Gândindu-ne la relațiile reciproce dintre trei texte - cronicile Ipatiev, Învierea și Laurențian, care ies din locul în cauză, trebuie să admitem în orice caz că legătura pasajelor citite în Laurențian. cu un text mai amplu al cronicii de

sud, se întoarce la sursa comună a lui Ipatiev și Voskresenskaya, pentru că nu se poate ca fiecare dintre cei doi compilatori ai acestor cronici să fi putut combina ambele surse ale cronicii în același mod. Este imposibil să presupunem că textul lui Voskresenskaya se întoarce la Ipatievskaya, având în vedere faptul că în multe locuri (și chiar sub anul 6655 în studiu) textul lui Voskresenskaya se dovedește a fi mai util decât textul monumentului. fiind restaurat conform listelor Ipatiev și Hlebnikov.1 Dar textul nu este mai vechi?

1 mier. sub 6655 trece la Ipat. înaintea cuvintelor „Cuvântarea episcopului de Cernigov": „Adunarea episcopilor ruși Izyaslav de Cernigov Ano-friya. . . Smolensk Manuel" (Învierea, VII, 39); sau sub 6454 la sfârșitul anului după cuvintele „Gyurgi a venit la el": „râul nu se întristează pentru fiul meu; Dacă Dumnezeu l-a luat pe acela, atunci îți voi trimite altul; pe aia l-am mancat si"; sau reaprovizionare mai mare a două

com din Cronicile Ipatiev și Învierea, textul Cronicii Laurențiane în sine? Avem motive să vedem în ea o compilație din două (sau mai multe) surse, dintre care una era Cronica Laurențiană? Nu este mai ușor să recunoaștem textul Lavrentievskaya ca o reducere, un extras din textul restaurat conform Ipatievskaya și Voskresenskaya? Cred că studiul textului din 6655 discutat mai sus nu poate oferi date suficiente pentru a rezolva aceste probleme; într-adevăr, pasajele de mai sus din Lavrentievskaya, identice cu Ipatievskaya și Voskresenskaya, ar fi putut fi extrase de compilatorul lui Lavrentievskaya sau, ceea ce ar fi mai probabil*; mai ales având în vedere cronica lui Pereyaslavl de Suzdal care a ajuns până la noi de la începutul secolului al XIII-lea,1 de către compilatorul uneia dintre sursele sale, - extras dintr-un text mai complet, reflectat (mai târziu) în sursa comună. lui Voskresenskaya şi Ipatievskaya. În alte locuri din textul cronic al lui Ipatievskaya și Voskresenskaya, este clar că a existat o combinație de articole din sudul Rusiei cu cele de Suzdal; știrile Suzdal, care le corespund în Laurențian, nu puteau fi, desigur, împrumutate în arcul Vladimir, care se află la temelia Laurențianului și Perey. Cronici slave, dintr-o compilație gata făcută din Rusia de Sud și Suz-. știri îndepărtate. Deci sub 6659 in Ipat. (p. 299), la fel ca în Voskresenskaya (VII, p. 53) după cuvintele „itu stasha sunt pline de această parte a Lybidului și au început să se lupte pentru Lybid", cuvintele care încheie un pasaj amplu către cronica rusă de sud. , obișnuit ca cel de Ipatiev, Așadar și în Cronica Învierii, citim în ele mesajul Suzdal despre isprăvile lui Andrei Iurievici, și segmentul: „Andrei Gyurgevich și Volodymer Andreevici. . . a traversat Lybid. . . echipa lui ignorantă (a se citi: ea). . . părintele lui a fost păstrat de Dumnezeu și rugăciune" corespunde textului Cronicii Laurențiane (p. 315-316); Mai jos este un fragment din cronica rusă de sud, începând cu cuvintele „Izyaslav și Rostislav au fost aduși la tatăl lor Vyacheslav" și se termină cu cuvintele „și astfel jumătate s-au dus la ei înșiși" (Ipat., p. 302; Învierea VII, 54), apare în Ipatievskaya și în Voskresenskaya între două segmente ale cronicii Suzdal („Și în timp ce se duceau, s-au luptat, Andrei, noaptea, a îmbrăcat regimentul tatălui său... și-a întărit trupa" și mai jos: „ridicând o suliță". si calare in fata...

pazit fara vatamare”), segmente , neseparate printr-o inserare in Laurentian * Cronica (pp. 316-317). Locul tocmai indicat exclude orice posibilitate de a presupune că textul lui Lavrentyevskaya a fost extras dintr-un monument restaurat cu ajutorul lui Ipatyevskaya și Voskresenskaya. Dimpotrivă, vedem clar că acest monument a fost folosit

omisiuni ale listelor Ipatiev și Hlebnikov (ed., p. 236 și 237); sau omiterea după cuvintele „și nu le-a dat Putivlechi” a pasajului „ci lovind puternic din grindină. . . ca să nu vă dea plin; nu au cedat”; sau sub 6648, omiterea cuvintelor „în săptămâna de Shrovetide” după: „Martie în ziua a 5-a”.

1 Să observăm că în Pereyaslavskaya se citește și în mod eronat, în conformitate cu Ipatievskaya și Lavrentievskaya: „Volodimir Izyaslav Davydovich și Cernigov au trimis ambasadori la Prințul Izyaslav al Kievului”.

CRONICA IPATEVIANĂ

.Cronica Laurențiană sau protograful ei ca sursă și inserțiile separau părțile individuale ale articolelor extrase din ea. Suntem și mai confirmați în ipoteza că acest monument lega cronica sud-rusă de cea Suzdal (poate apărea îndoieli cu privire la apartenența pasajelor tocmai notate din cronica Suzdal) dacă acordăm atenție celei de-a doua jumătate a secolului al XII-lea. în Cronica de la Ipatiev: vom găsi în ea o serie de știri de la Suzdal (Vladimir), începând cu mesajul despre domnia lui Andrei în ținutul Rostov și întemeierea de către acesta a Bisericii Maicii Domnului din Vladimir (Ii., p. . 337). În același timp, o comparație a textului Ipatievskaya cu articolele corespunzătoare ale Cronicii Laurențiane arată că Cronica Ipatiev reflecta bolta Suzdal (Vladimir) care a fost mai târziu decât cea care a stat la baza Cronicii Laurențiane. Astfel, unele lecturi ale acestui cod ne conduc la revizuirea ulterioară a Codului Vladimir, care s-a reflectat, după cum am văzut, în Cronica Pereyaslavl (și apoi în Radzivilov). mier. sub 6683 (1175) și 6684 (1176) inserții ale numelui lui Vsevolod cu numele lui Mihail, Iurievici, care distinge bolta lui Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea. (Cronica Pereyaslavl) din arcul din 1185 (Lavrentievskaya): Ipatiev-

- skaya „existența acelui Mikhalka și Vsevolod” (p. 404), „Mikhalka, care încă se culcă cu fratele ei Vsevolod” (p. 407), „Dumnezeu să-l ajute pe Mikhalko și pe fratele său Vsevolod”, „atunci Mikhalko și Vsevolod vor mănâncă” (p. 408).1

Dar multe lecturi din Cronica Ipatiev sunt, fără îndoială, mai tinere decât această revizuire ulterioară a Codului Vladimir. Deci, sub 6666 (1158) citim în știrea despre întemeierea Catedralei Vladimir: „terminați biserica

- 5 vârfuri, și împodobiți toate vârfurile cu aur și faceți în el un episcop”; aceste

- nu există cuvinte nici în Lavrentievskaya, nici în Pereyaslavskaya (Radzivilovskaya); ei, desigur, nu ar fi putut fi în bolțile Vladimir de la sfârșitul secolului al XII-lea și începutul secolului al XIII-lea, deoarece contemporanii lui Andrei și Vsevolod

Yuryevich și-au amintit bine că Andrei a construit o catedrală cu o cupolă și că, după incendiul din 1193, Vsevolod a adăugat încă patru domuri la ea 1 2 Între timp, izvorul Vladimir din Letopiseţul Ipatiev mai vorbeşte de două ori despre cele cinci vârfuri instalate de Andrei; mier sub 6683 (1175) în lauda lui Andrei („și biserica s-a terminat cu piatră, Sfânta Născătoare de Dumnezeu... și au fost cele 5 vârfuri ale ei”) și sub 6691 (1183) într-o solie despre focul lui Vladimir („ şi adunarea bisericească

• Sfânta Născătoare de Dumnezeu a Cupola de Aur, și toate cele 5 vârfuri de aur arse, care a fost împodobită de fericitul Principe Andrei”). Compoziția târzie a sursei Vladimir a Letopiseței Ipatiev afectează și un anumit editorial

1 Să remarcăm aici că Voskresenskaya conține un text mai apropiat de Lavrentievskaya: acesta, după cum vom vedea, provine din faptul că (indiferent de sursa sa comună cu Ipatievskaya) a folosit cronica de la Moscova, care se baza pe Treime. Cronica, care, după cum am văzut deja, a urmat până la mijlocul secolului al XIII-lea. .Lavrentievskaya.

2 mier. în lauda lui Vsevolod, citită sub 1212 în Voskresenskaya: „așezându-l în Biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu din Vladimir, fratele său Andrei îl crease, în primul rând, apoi a ridicat 4 turnuri și le-a trimis de asemenea. jos." mier. înapoi în Laurențian sub 1160 „și auriți vârful lui”, care ® Ipatievskaya a fost schimbat în: „și auriți vârful ei” (p. 350);

schimbări semnificative la care a suferit vestea vechii bolți Vladimir. Astfel, sub același 6666 (1158) în mesajul despre alegerea lui Andrei Iurievici la numele locuitorilor Rostov și Suzdal, a fost adăugat următorul: „și tot poporul Volodymyr”, care răspunde în mod clar la o inserție ulterioară, ca precum și mai jos după cuvintele: „și sădit și pe luați masa de la Rostov și Suzdal” a adăugat: „și. Volodymyri"; sub 6672 (1164) și 6674 (1166) în știrile Vladimir despre moartea prinților Izyaslav Andreevich și Yaroslav Yuryevich, îngropați în Vladimir, vedem inserarea cuvintelor: „și tatăl prințului Andrei și fratele său Mstislav l-au plâns”, „și fratele Andrei a plâns pentru el”; inserții și amplificări similare sunt comune în bolțile ulterioare; mier de asemenea, „și tatăl său și tot pământul Suzhdal au plâns pentru el” în știrea morții lui Mstislav Andreevich (6681). Răspândirea legendei despre uciderea lui Andrei Vogolyubsky (unele detalii au trecut și în Voskresenskaya), și mai ales laudele pentru el și rugăciunile puse în gura lui Andreeva, mărturisesc, de asemenea, editorului de mai târziu, care, totuși, avea câteva înregistrări antice (cf. episodul cu Kuzmishch). Așadar, monumentul, restaurat pe baza pasajelor comune din Cronicile Ipatiev și Învierii, a reprezentat o combinație a Cronicii Rusiei de Sud (sau Cronicilor Rusiei de Sud) nu cu acele bolți antice ale Vladimir care s-au reflectat în Cronicile Laurențiane și Pereyaslavl, ci odată cu prelucrarea ulterioară a Letopiseţei lui Vladimir. Unde și când s-ar putea produce o astfel de legătură, unde s-ar putea ridica un monument care a stat la baza, pe de o parte, a Letopisețului de la Ipatiev și, pe de altă parte, a Cronicii Învierii?"

Cronica Învierii, așa cum vom vedea mai jos, ne conduce la Codul Moscovei, dintre care unele ediții datează din 1479, 1472 și din anii anteriori. Acest cod este compus dintr-o combinație a așa-numitei Cronici a Sophiei 1 cu textul Treimii de la începutul secolului al XV-lea și al textul policronului Vladimir din 1423. Articole extinse din sudul Rusiei, comune pentru Voskresenskaya și Ipatievskaya, nu puteau fi împrumutate în Codul Moscovei nici din Sophia, nici din Cronica Trinității, prin urmare, au intrat în el din Policronul din 1423. Dar, după cum am văzut, apariția primului Policron, prima cronică integrală rusească, este mai veche decât 1423; datează de la începutul secolului al XIV-lea, pe vremea mitropolitului Petru. Policronul din 1423 a desenat conținutul său principal din edițiile mai vechi ale cronicii metropolitane și, astfel, articolele din sudul Rusiei din Cronica Învierii, ca multe altele din ea, pot fi urmărite până la Policronul de la începutul secolului al XIV-lea. Nu vedem obstacole în calea recunoașterii aceluiași Policron de la începutul secolului al XIV-lea. sursa Cronicii Ipatiev. Mai sus, în articolul despre Cronica Laurențiană, sunt prezentate dovezi că Polychron de la începutul secolului al XIV-lea. a servit drept sursă a acestei cronici: textul evenimentelor din a doua jumătate a secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea a fost împrumutat din el și din acesta au provenit unele inserții și modificări ale părților mai vechi ale codexului. Deci, apropo, după cum s-a indicat, vestea din 1157 este urmărită până la Policron: „și biserica, trecând, chiar înainte ca tatăl său să fi pus temelia Sfântului Mântuitor”; aici lipsește indicația că această biserică a fost construită în Pereyaslavl și Suzdal (după cum demonstrează Pereyaslavl, iar după aceasta Radzi-

: cronica Vilovskaia). Știri cu aceeași omisiune găsim și la Ipatievskaya (p. 337). Este foarte probabil să presupunem că atât în știrile de la Laurențian, cât și de la Ipatiev, această știre a fost transferată de la Iolichron, care la rândul său a împrumutat-o din Cronica Pereyaslavl, dar a eliminat cuvintele „în Pereyaslavl Novem”, la fel cum mai târziu compilatorul Cronicii Radzivilov. eliminat sub 1175, 1176 și 1177 inserţii tendenţioase ale cronicarului Pereyaslav (vezi mai sus). Am văzut mai sus că vestea din 1185-1205. reveniți în Cronica Laurențiană la Cronica Pereyaslavl, dar sub 1194 găsim două știri (renovarea bisericilor din Vladimir și Suzdal), iar sub 1195 o știre1 (reînnoirea lui Gorodets Ostersky), care nu sunt (și nu au fost) în Cronica Pereyaslavl; am presupus că au fost împrumutate în Laurențian de la Polychron. Ipatievskaya, referitor la primele două știri, mărturisește că ele se aflau într-adevăr în Polychron (cf. 6700, p. 453).

Așadar, studiul anterior stabilește că una dintre sursele Cronicii Ipatiev a fost policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea: desigur, de la acesta titlul „Marele Duce al întregii Rusii” în anexa la Vladimir, foarte caracteristic unui monument la fel de vechi precum Cronica Ipatiev, a venit la Ipatiev Monomakh (cf. sub 1120, în știrea morții sale); termenul „All Rus'” are o nouă origine; a fost adăugat pentru prima dată la titlul de mitropolit și, mai mult, se pare că nu mai devreme de sfârșitul secolului al XIII-lea. Imitându-l pe

mitropolit, Marele Voievod de Vladimir a adăugat titlului său „toată Rusul” la începutul secolului al XIV-lea, adică chiar în momentul apariției Policronului. În consecință, citirea Cronicii Ipatiev de sub 1126, unde Monomakh este numit Marele Duce al Rusiei, nu poate fi mai veche decât începutul secolului al XIV-lea. Policronul Vladimir, reconstruit în mare parte din Cronica Ipatiev, a fost o combinație nu numai a cronicii ruse de sud cu Suzdal; cuprindea mai multe cronici sudice și mai multe Suzdal (Vladimir, Rostov, Pereyaslavl).1 Astfel, în rusul de sud

1 Astfel, din Transl. s-a împrumutat vestea despre construirea Bisericii Mântuitorului. Studiu comparativ al lui Laurus., Redel. si Ipat. cronicile demonstrează că acesta din urmă, se pare că prin Polychron, folosea atât textul mai vechi al codului Vladimir (textul din 1185, reflectat în Rostov, apoi în cronica Laur), cât și textul mai nou al aceluiași cod (textul text de la începutul secolului al XIII-lea, reflectat în Cronica Pereyaslav). De aceea lecturi Ipat. coincid fie cu Laurul, cronica, fie cu Peredița. (Radziv.). Deci, asemănător lui Laurus, sub 1149: <„condamna-i singur” (p. 272), în timp ce la Peredel, și Radziv: „condamna-i singur”; sub 1152: „și alții au fost alungați în cetate” (p. 315), în timp ce la Peredel și Radziv: „și alții au fost alungați în curți”; sub 1158 nici in Laurus nici in Ipat. nu este specificată ziua când Andrei a stat pe masă în regiunea Suzdal, la Pereyaslavl și Radziv: „4 iunie”; sub 1159 in Ipat. (p. 338) și în Lavra: „unde sfinții mucenici Boris și Gleb au devenit tabără”, în Pereyasl. și Radziv: „Du-te în tabăra Sfântului Boris”; sub 1172 in Ipat. „(p. 379) și în Lavra: „și altor polovțieni rușilor”, între timp în Pereyasl. iar Radziv: „și celuilalt Polovtsy la Korsun”, mai jos „la Ipat. și Laurus: „Vine Gleb Yuryevich” și în Pereyasl. și Radziv:

Știrile despre Lolichron reflectă fie cronicarul de la Kiev, fie de Cernigov, fie de cronicarul galic sau de Volyn. Cp., de exemplu, un Kievit sub 6659: „Și așa s-au dus (kiyenii), fără să se părăsească, toți, cu bucurie pentru prinții lor, și pe cai și animale de companie, mulți oameni” sau, de exemplu , sub 6662 în povestea morții lui Vyacheslav și pomana împărțită de Rostislav; sau sub 6666 în știrea morții văduvei lui Gleb Vseslavich, fiica lui Yaropolk Izyaslavich, care și-a donat toate averile Mănăstirii Pechersk etc. Vedem Cernigov, de exemplu, în știrile din 6655 despre asediul Mstislavichs din orașul Glebnya din regiunea Cernigov și „Dumnezeu și Sfânta Născătoare de Dumnezeu și sfântul mucenic care a eliberat orașul de o armată puternică” sau mai sus c. povestea despre jaful curții lui Svyatoslav Olgovich din Putivl, în rapoarte despre mișcările lui Svyatoslav, îndepărtarea de Mstislavichs și Daviddovichs, sau în știrile din 6667 despre moartea Mitropolitului. Constantin (vezi Învierea, VII, p. 70), sau în știrile din 6659 despre trimiterea locuitorilor Polotsk la Svyatoslav Olgovich „cu dragoste, de parcă l-ar fi avut ca tată și ar merge în ascultare de el”; poate și sub 6667 într-un articol lung despre evenimentele de la Polotsk, cauzat de știrile campaniei lui Rogvblod Borisovich, cu regimentul lui Svyatoslav Olgovich, care a plecat să caute voloste etc. Galicianul se găsește în știrile din 6654 despre asediul lui Zvenigorod al Galiției de către Vsevolod Olgovich,

iar cetățenii „prin puterea lui Dumnezeu au stins focul” aprins de asediatori. Printre cronicile sudice pe care Polychron le-a folosit, au existat, fără îndoială, cele care au fost combinate cu cea Suzdal prin cronica Pereiaslavlului de Sud la sfârșitul secolului al XII-lea. mier. sub 6659 în Lavrentyevskaya există un rezumat prescurtat al unor evenimente, prezentate în detaliu în Polychron (Ipat. și Învierea), de exemplu, în povestea cum rănitul Izyaslav Mstislavich a fost aproape ucis de proprii războinici, Lavrentyevskaya conţine fraze preluate dintr-o poveste care a venit prin Polychron: „Am vrut să-mi omor lacheii, fără să-l cunosc, dar mi-am dat jos casca şi am ştiut”, cf. Ipatievskaya (p. 303): „atunci oamenii de pe jos vor să omoare, chiar mai rău decât militarul, fără să-l cunoască”, a spus Izyaslav. . . și a dat jos mantaua și a știut și”; tot sub 6660 în povestea înfrângerii lui Vladimir al Galiției: cf. Lavrentievskaya:

"Să mergem." Dimpotriva, sub 1144 in Ipat. și Prepeliță. (Radziv): „și între ei râul Belka”, în Lavra: „melka”, sub 1149 și 1152. Ipat. și Prepeliță: „pe jos” (p. 272), „pe jos” (p. 315), în Lavră: „pe jos”, „pe jos” (308, 321); sub 1148 in Ipat. (p. 253) și Perenslavskaya (Radziv.): „(alias) · după ce a adunat o echipă, a pornit”, în Lavr.ts „s-a ridicat și s-a adunat. . "; sub 1154 in Ipat. (p. 328) și Prepeliță. (Radziv.): „și fii împotriva lui Smolensk; și i-a venit vestea”, iar în Lavra: „și i-a venit vestea împotriva lui Smolensk”; sub 1141 in Ipat. și Prepeliță. (Radziv.): „Gorodensky”, în Lavră: „Gorodetsky”; sub 1154 in Ipat. (p. 322) și Prepeliță. (Radziv.) a omis „cu urlet”: „tatăl a fost trimis în aceeași toamnă”, în Lavr.: „cu urlet”; sub 1177 in Ipat. (pag. 410) și Prepeliță. (Radziv): „a fost mare bucurie în orașul Volodymyr”, în Lavra: „a fost mare bucurie în Volodymyr”; mai jos: „acum drazhishi”, iar în Lavr. „și o ții”; mai jos: „preda inamicul nostru”, iar în Laurel: „ai dușmanul nostru” etc.

CRONICA IPATEVIANĂ

79<i „Anghilele reginei au văzut regimentele lui Volodimerkov. L-am împins pe același spre ei fără nicio pregătire. Volodimerko, văzând puterea Ugrskaya, sări în față. ei”, în Ipatievskaya (p. 310): „Văzând regimentele lui Volodimer, regele <· și toate trupele sale, fără nici un ajutor, au năvălit totul la ei, fiecare în vadul lui, și au călărit de pretutindeni la regimentul lui Volodimer; și așa a călcat în picioare. . . Volodymer, văzând puterea poporului ugric, a sărit în fața lor și a fost zdrobit în Munții Ugra și Klobuki negru”, sau sub 6662 în povestea despre moartea lui Vyacheslav la Lavrentievskaya: „Când au trecut Niprul, știrile a venit la el: Viaceslav a murit în onoare; Și-a părăsit regimentele cu Svyatoslav, iar el însuși a mers la Kiev și și-a depus trupele cu mare cinste la Sfânta Sofia, iar câmpia inundabilă a folosirii trupei lui Vyacheslav, mergeți la Cernigov”;,, cf. Ipatievskaya (p. 325): „și trece Niprul la Vyshegorod. . . I-a adus pe ugri la Rostislav de la Kiev și i-a spus: Dumnezeu l-a ucis pe tatăl tău Viaceslav. a vorbit Rostislav. . . Rostislav a auzit aceasta, și astfel și-a părăsit regimentele și s-a condus singur la Kiev; și astfel plângând pe tatăl său și l-a însoțit cu mare cinste la mormânt, cu mulțime de oameni, și l-a așezat la Sfânta Sofia, unde zace străbunicul lui Iaroslav și tatăl său Volodimir. Și astfel Rostislav și-a ascuns trupul. . . iar potopul în sine nu este de nici un folos echipei lui Vyacheslav, se întorc în această țară la regimentele lor. . . măcar dă-i lui Cernigov de băut”.

Printre împrumuturile Cronicii Ipatiev de la Policron trebuie să includem ■ articole despre invazia tătarilor, introduse în partea a doua a acesteia, în Letopiseţul Galicio-Volyn: cf. o poveste despre capturarea lui Kozelsk (p. 519-520), capturarea Cernigovului (p. 520) și Kiev (p. 520-519 și 522-523); Texte identice găsim, printre altele, în Cronica Învierii (VII, p. 143-145).

Cele patru monumente de cronică indicate - arcul Kievului, adus până în 1198, Cernigov, Galiția-Volyn, adus până la sfârșitul secolului al XIII-lea și policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Se pare că numărul surselor pentru Cronica de la Ipatiev se epuizează. Permiteți-mi să remarc acum că compilatorul lui Ipatiev din corpurile de la Kiev, Cernigov și Galiția-Volyn a întâlnit multe articole deja incluse în Polychron, care, după cum am văzut, a folosit el însuși un număr semnificativ de cronici din sudul Rusiei. Ca urmare, munca de analiză a Cronicii Ipatiev, de descompunere în părțile sale componente, devine deosebit de dificilă. Momentul întocmirii Cronicii Ipatiev este determinat de folosirea ei ca izvor, policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. - acesta este secolul al XIV-lea. Locul de compilare, desigur, este sudul Rus'ului: acest lucru este evidenţiat, de altfel, de preferinţa acordată Cronicii Galice-Volyn faţă de Policron atunci când prezintă evenimentele din secolul al XIII-lea.

„Povestea timpului X Let” din Cronica Ipatiev ar putea. reflectă toate cele patru surse care au servit la compilarea acestei cronici. Dar, se pare, ne putem limita la presupunerea că partea inițială a Cronicii Ipatiev, Povestea anilor trecuti, a fost influențată de doar două surse - în primul rând, Codul de la Kiev, adus până în 1198 și, în al doilea rând,

în al doilea rând, Polychrona. Cronicile Galiția-Volyn și Cernigov, dacă ar conține „Povestea anilor trecuti”, era puțin probabil să se afle într-o astfel de ediție care să dea motive de a o prefera edițiilor Codului de la Kiev și Polychron, care sunt, fără îndoială, sursele principale. din prima parte a Cronicii Ipatiev. Bolta Kievului, după cum am văzut, a fost alcătuită în Mănăstirea Sf. Mihail Vydubitsky; această împrejurare nu poate decât să fie comparată cu existența Cronicii Vydubitsky la începutul secolului al XII-lea, pentru că știm că „Povestea anilor trecuti” în prima sa ediție a fost întocmită de Sylvester, starețul Mănăstirii Vydubitsky. Nu ar trebui să concluzionăm de aici despre continuitatea lucrării de cronică în această mănăstire, fondată de Vsevolod Yaroslavich și numită în vechime „Vsevolozhim” (Nair., sub 1070, 1088, 1169 1). În orice caz, cronicarul Vydubitsky 1198-1199. Povestea anilor trecuti, editată de abatele Sylvester, nu putea decât să fie cunoscută. Iată temeiul presupunerii că Cronica Ipatiev și-a bazat ediția Povestea Anilor Trecuți pe textul antic al starețului Silvestru, adică același text care a ajuns în bolta lui Vladimir din 1185, trecut de acolo în bolta Rostovului din 1185. secolul al XIII-lea . iar apoi în Cronica Laurentiană. Această presupunere este justificată de o serie de alte indicații, și anume, o

analiză a textului Cronicii Ipatiev: analiza dezvăluie o asemănare strânsă a lecturilor Cronicii Ipatiev cu lecturile din Novgorod 1 (Lista Comisiei) și astfel de asemănarea nu poate fi explicată decât prin vechime, originalitatea lecturilor Cronicii Ipatiev, pentru Novgorod Cronica I ne duce la textul care a precedat ediția lui Sylvester a Povestea anilor trecuti. În plus, analiza relevă o asemănare foarte strânsă între lecturile Cronicii Ipatiev și lecturile Cronicii Laurențiane: totuși, sursa comună a ambelor cronici a fost, de altfel, Policronul de la începutul secolului al XIV-lea, dar există motive. pentru a atribui multe dintre lecturile comune ale acestor cronici nu Policronului, ci unei alte surse comune, care ar fi putut fi exact ediția lui Sylvester din Povestea anilor trecuți. Rețineți că unele erori clericale sunt comune celor Ipatiev și Lavrentiev; ar fi, probabil, dificil să le ridicăm la ediția Sylvester, dar nu trebuie să pierdem din vedere faptul că între această ediție și Codul Vladimir, pe de o parte, Codul de la Kiev din 1198-1199, pe de altă parte, ar fi putut exista una sau alta ediţie intermediară a arcului Kievului (spre arcul Vladimir -■ vom întâlni o altă ediţie intermediară sub forma cronicii Pereiaslavlului de Sud). Mai jos vom analiza în detaliu acele lecturi ale Cronicii Ipatiev care au aparținut de preferință sursei sale principale - Cronica Kievului Vydubitsky din 1198-1199.

O altă serie de lecturi ar trebui, conform celei precedente, să conducă la policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. La baza Policronului a fost bolta Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, care se deosebea semnificativ de bolta Vladimir din 1185, după cum am văzut, în partea corespunzătoare „Poveștii”.

1 Această presupunere a fost făcută de D. I. Ilovaisky.

i

!ani de timp"; în timp ce codul din 1185 reprezintă textul „Poveștii” în prima ediție, Sylvester, codul începutului secolului al XIII-lea; a urmat cea de-a doua ediție a „Poveștii”, pe care a extras-o din cronica a II-a a Pereyaslavlului de Sud. Dovezile în acest sens au fost deja oferite mai sus. Aici vom prezenta o serie de alte motive, ghidându-ne după datele Cronicii Ipatiev.

Cronica de la Ipatiev mărturisește că textul pe care l-a folosit - „Povestea anilor trecuti” nu s-a încheiat cu postscriptia starețului Silvestru, plasată după știrea cronicii din 1110: cauzată de vestea din acest an despre apariția miraculoasă a unui stâlp de foc peste Mănăstirea Pechersk ■ raționamentul evlavios este o trecere la povestea glorioasei campanie a prinților împotriva Polovtsy, iar această poveste dezvăluie un contemporan, iar raționamentul evlavios care încheie articolul 1111 nu lasă nicio îndoială că aceste raționamente aparțin aceluiași persoană ca raționamentul de sub 1110. Mi se pare că nu există nicio îndoială că sub 1114 întâlnim același autor: „În această vară”, citim, „Ladoga a fost întemeiat cu pietre pe bazilicii de către Pavel, primarul sub prințul Mstislav. Am venit la Ladoga, le-am povestit locuitorilor din Ladoga despre noi” etc. Locuitorii din Ladoga

au povestit cronicarului despre pietricele de sticlă căzute dintr-un nor; i-au povestit despre poveștile bătrânilor care au umblat pentru Ugra și pentru Samoyad, despre cum în prezența lor dormea un nor și în acel nor era o mică floare sălbatică, care, crescând, a început să meargă pe pământ și despre cum dintr-un alt nor dormea căprioare mici, care, crescând, s-au împrăștiat și pe pământ. Cronicarul îl cheamă pe primarul Pavel și pe toți locuitorii din Ladoga să asiste la transmiterea exactă a acestui fenomen. „Dacă cineva nu are încredere în asta”, adaugă cronicarul, „să onorăm cronograful”, iar apoi urmează o serie de extrase din cronograf, care relatează o serie întreagă de fenomene miraculoase, care au constat în faptul că anumite obiectele au căzut din cer. Cu toate acestea, mesajul despre Hefaistos îl duce pe cronicar departe de subiect. Cronicarul își încheie raționamentul cu cuvintele psalmistului: „Ridică norii din sfârșitul pământului”. „Iată, acesta a fost ultimul pământ”, notează cronicarul, „despre care a vorbit „Prima poveste”. Nu avem nicio îndoială că elocvența cronicarului, reflectată în articolul din 1114, își expune identitatea cu elocventul compilator al raționamentelor evlavioase din 1110 și 1111 și concluzionăm că succesorul „Poveștii anilor trecuti” nu s-a oprit la descrierea campaniei din 1111, dar a continuat-o și povestirile din 1112-1114. Dar nu avem de ce să credem că lucrarea succesorului s-a oprit la articolul 1114: contemporanul a afectat și știrile de cronică care au urmat imediat acest articol. Număr abundent de știri din 1115, 1116 și 1117. poate servi drept dovadă că cronica a fost întocmită de un contemporan chiar sub acești ani. Abia din 1118 vedem o scădere neașteptată a știrilor: sub 1117 sunt nouă știri, sub 1118 doar două, sub 1119 tot două, sub 1120 iar două. Cred că după 1117 trebuie să căutăm sfârșitul lucrării succesorului lui Sylvester, că lucrarea acestui succesor a fost finalizată abia până în 1117. Acest succesor, „pe care îl vom numi compilatorul celei de-a doua ediții a Poveștii.

ani temporari”, aparține textului din 1110-1117, păstrat astfel în Cronica Ipatiev. Dar este necesar să-i atribuim o parte din ceea ce se citește acum în „Povestea” în toate exemplarele acestui monument, citit tocmai pentru că în toate listele care au ajuns la noi, textul ambelor ediții ale „Povestea anilor trecuti”. ” este combinat. Deja analiza Cronicii Laurentiană a arătat prezența în textul „Poveștii” a unor articole datând din a doua ediție, cred că în interesul chestiunii nu ar fi de prisos să repetăm lucrarea pe care am făcut-o mai sus în baza pe datele prezentate de Cronica Ipatiev.

■ Sub anul 1096, după discuția cronicarului Liu despre apariția polovțienilor și originea lor, citim: „Vreau să spun, ceea ce am auzit înainte de aceștia acum 4 ani, i-am spus lui Guriata Rogovich, un novgorodian, spunând asta.” În ce a constat conversația cronicarului cu Gyuryata și ce legătură a stabilit cronicarul între mesajul făcut de Gyuryata din cuvintele tinereții sale, care a călătorit la Ugra, și profeția lui Metodie din Patara despre popoarele întemnițate de Alexandru cel Mare, am schițat mai sus în capitolul despre Cronica Laurentiană. Aici atragem atenția asupra strânsă legătură dintre

articolul de cronică indicat și articolul din 1114, pe care tocmai l-am examinat. Această legătură indică în primul rând un autor comun pentru ambele articole.

Autorul comun este dezvăluit de următoarele comparații: în primul rând, este clar că compilatorul articolului 1096 este un sudic, un rezident la Kiev, care a vizitat accidental nordul Novgorod; acest lucru se poate vedea din faptul că Guryata. Rogovich este numit novgorodian, din cauza faptului că autorul a trebuit să dea astfel de definiții care nu sunt necesare pentru cititorul nordic, dar, desigur, necesare pentru cel sudic: Pechera este caracterizat ca „oameni care dau tribut lui Novugorod”; Ugra este caracterizat ca „oamenii își vorbesc limba și se așează cu Samoiedul la petrecerile de la miezul nopții”; dar compilatorul articolului 1114 este și un sudic, un Kievit, care a ajuns accidental în nordul Novgorod; acest lucru este dezvăluit încă de la începutul poveștii sale: „cine a venit la Ladoga”, acest lucru este evident și din conversația sa cu locuitorii Ladoga, pentru că acesta din urmă nu i-ar fi raportat novgorodianului despre fenomene miraculoase despre care el însuși ar fi putut ști de la povestiri orale care circulă în Nord. În al doilea rând, din articolul din 1114 extragem un indiciu că cronicarul se afla în nordul Novgorodului și, de altfel, în Ladoga în 1114; în articolul 1096, cronicarul spune despre sine că a vorbit cu novgorodianul Gyuryata Rogovich „înainte de acești patru ani”, adică cu patru ani înainte de a întocmi cronica; dacă presupunem, conform celei anterioare, că cronica (a doua ediție a Poveștii anilor trecuti) a fost întocmită în 1117 sau 1118, rezultă că cronicarul a discutat cu Guryata în 1113 sau 1114, adică în același an. când a avut loc o conversație între el și locuitorii Ladoga - și acest lucru, desigur, duce direct la identificarea autorilor articolelor din 1096 și 1114. În al treilea rând, aceleași tehnici se remarcă în ambele articole: astfel, ambele sunt prezentate sub forma unui dialog între cronicar și locuitorii Nordului; Astfel, între ambele articole există o apropiere textuală: cf. sub 1096: „Ugras sunt oameni cu o limbă și

se vor așeza cu Samoiedul în țările de la miezul nopții”, sub 1114: „și esența și bărbații de odinioară s-au dus pentru Ugra și pentru Samoyad, ca și când ei înșiși ar fi dispărut în țările de la miezul nopții”; sub 1096: „De minune găsim o nouă minune”, sub 1114: „Nu este minunat”; sub 1096? cronicarul vorbește cu cuvintele „Am hotărât să merg la Guryat”, sub 1114: „de aceea sunt uimit”; dar ceea ce reunește ambele articole, în special, este comentariul dat de cronicar, pe de o parte, la povestea novgorodianului Gyuryata Rogovich și, pe de altă parte, la povestea locuitorilor din Ladoga: un comentariu al unei persoane livrești, foarte bine citit în literatura cronografică și capabil să relaționeze narațiunile conținute în cărți la fenomenele moderne.

Pe lângă articolul 1096, compilatorul celei de-a doua ediții a Povestea anilor trecuti, desigur, a mai avut câteva completări pe care le-a făcut textului primei ediții. Este dificil să se determine cu exactitate aceste completări în starea listelor care au ajuns la noi, dar, cu toate acestea, unele indicații valoroase sunt extrase dintr-o comparație a Lavrentievskaya, care, după cum am văzut, transmite în

principal textul primei ediții, cu Ipatievskaya, unde, după cum suntem convinși, partea care cuprinde 1111-1117, a doua ediție a reflectat destul de deplin. Lăsând deoparte modificările editoriale minore, ne oprim doar asupra completărilor care sunt mai mult sau mai puțin integrale în conținut. Criteriul de recunoaștere a unui loc sau acela din Cronica de la Ipatiev ca inserție apărută în cea de-a doua ediție a Poveștii Anilor Trecuți, recunoaștem fie absența lui în Cronica Laurențiană, fie transmiterea sa prescurtată în Cronica Laurențiană, fie în cele din urmă. înlocuire în Cronica Laurentiană cu un alt text. Adevărat, ghidați de acest criteriu, nu am putut recunoaște articolul 1096 tocmai considerat ca o inserție , dar în acest caz Lavrentievskaya dezvăluie în mod clar inserția prin faptul că acest articol este citit nu unde în Ipatievskaya, ci după inserția evidentă și incontestabilă, care este „Învățătura” lui Vladimir Monomakh. Facem o altă rezervă: comparând Lavrentievskaya și Ipatievskaya, putem extrage o indicație a inserțiilor făcute în textul antic din Povestea Anilor Trecuți, dar nu toate astfel de inserții trebuie să se întoarcă neapărat la cea de-a doua ediție a Poveștii din trecut. Ani; această a doua ediție era cunoscută de redactorul Cronicii Ipatiev nu direct, ci prin policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Prin urmare, unele dintre inserțiile găsite în Ipatievskaya s-ar putea să nu fie mai vechi decât Policronul, iar cele mai vechi se pot întoarce la una dintre bolțile care s-au interpus între cea de-a doua ediție a Poveștii Anilor Trecuți și Policron (bolta Vladimir din începutul secolului al XIII-lea, cronica South Pereyaslavl 2). În lista de mai jos, marchem toate inserțiile și, pe baza conținutului lor intern (singurul criteriu disponibil!), stabilim pe care dintre ele să le urmărim până la a doua ediție a Povestea anilor trecuti și care la edițiile ulterioare ale cronicilor. .

Sub '6370 (862) în Ipatievskaya, așa cum am văzut deja, există o variantă a poveștii despre chemarea prinților stabilită în Lavrentievskaya. Faptul că această versiune este citită și în Radzivilovskaya, în special 6*

dovedește în mod convingător că este mai în vârstă decât Polychron, pentru că a putut intra în Cronica Radzivilovskaya doar din Cronica Pereyaslavl de la începutul secolului al XIII-lea. Conform acestei versiuni, cel mai mare dintre prinții varangi, Rurik, stă în Ladoga, pe care l-a întemeiat împreună cu frații săi („și dărâma orașul Ladoga”); După moartea fraților, Rurik a fondat Novgorod și s-a stabilit în el. Această poveste nu se poate întoarce în nici un fel la ediția lui Sylvester a Povestea anilor de altădată: acest lucru este dovedit atât de textul lui Lavrentievskaya, cât și de faptul că Sylvester, la începutul Povestea anilor de altădată, a atribuit slovenilor fondarea Novgorodului. cu mult înainte de chemarea prinţilor. Am sugerat mai sus, în capitolul III, că versiunea chemării prinților conține legenda locală Ladoga, dar nu a indicat modul în care tradiția Ladoga ar putea pătrunde în compoziția Poveștii Anilor Trecuți. Acum că știm despre călătoriile cronicarului-compilator al celei de-a doua ediții în nordul Novgorodului și, printre altele, la Ladoga, când putem spune cu siguranță că cronicarul era interesat de legendele lui Ladoga (cf.

conversația sa cu Pavel cel primar și locuitorii din Ladoga), avem dreptate să afirmăm că o opțiune în povestea despre chemarea prinților a fost introdusă de compilatorul celei de-a doua ediții a „Povestea anilor trecuti” pe baza poveștii locuitorilor din Ladoga. că și-a amintit, care se pare că a expus vechimea Ladoga la Novgorod în fața iscoditorilor Kieviți și a atribuit orașului lor onoarea președintelui asupra altor orașe din regiunea Novgorod.

Mai sus, la începutul „Povestea anilor trecuti” găsim următoarea inserție în povestea despre fondatorul Kievului - Kiev: „și care a venit la el la rege, nu la familia lui (a se citi: cu care nu au existat prieteni), dar   numai

„Despre aceasta putem spune că am primit mare cinste de la rege, pe care nu știam sub cine vin regii.” Se inserează subliniatul, iar restul se citește în Laurențian. Așa că inserția a fost făcută de o persoană care a încercat să afle sub cine a venit regele grec Kiy la Constantinopol și a recunoscut că nu a putut afla. Deci inserția a fost precedată de un certificat în cronograf. Ținând cont de faptul că aceeași inserție este citită și în Radzivilovskaya și că, prin urmare, este mai veche decât Polychronul de la începutul secolului al XIV-lea, deoarece a venit la Radzivilovskaya din Cronica Pereyaslavl de la începutul secolului al XIII-lea, cel mai probabil atribuim e la compilatorul celei de-a doua ediții a Povestea anilor trecuti”, care, după cum știm, a fost citită în cronograful grec.

Sub 6463 (955) în Ipatievskaya citim la începutul povestirii despre botezul Olgăi: „Și atunci va fi un rege pe nume Kostyantin, fiul lui Monov”, în loc de Lavrentievskaya: „ar fi atunci un rege pe nume Tsemski. .” Am notat aceeași lectură ca la Ipatievskaya în Radzivilovskaya; prin urmare, modificarea propriu-zisă a textului antic din Povestea anilor trecuti este mai veche decât Policronul de la începutul secolului al XIV-lea. Având în vedere familiaritatea redactorului celei de-a doua ediții cu monumentele cronografice, atribuim această modificare relatării sale.

Sub 6523 (1015), în Ipatievskaya, lauda lui Vladimir este prezentată mai pe deplin și mai lung decât în Lavrentievskaya. Urmează Radzivilovskaya

Lavrentievskaia. Prin urmare, este imposibil să obținem o indicație din acesta că textul lui Ipatievskaya a fost mai vechi decât Policronul de la începutul secolului al XIV-lea. Dimpotrivă, considerăm probabil că laudele extinse pentru Vladimir aparțin compilatorului Policronului, în timp ce Povestea anilor trecuti, așa cum am arătat mai sus, conținea laude scurte, care se pare că au trecut de la prima ediție la a doua. Și înainte de lauda din Lavrentievskaya, după cum am văzut, a fost extras de acesta din sursa sa auxiliară - Vladimir Polychron.

Sub 6523 (1015), în Ipatievskaya, cu mai multe detalii decât în Lavrentievskaya, este expusă povestea uciderii lui Boris; Sfârșitul poveștii despre uciderea lui Gleb este deosebit de comun.

Radzivilovskaya o urmează pe Lavrentievskaya și, astfel, ne privează de posibilitatea de a afirma că textul lui Ipatievskaya în acest caz este mai vechi decât Polychron. Este posibil ca adăugările la legenda despre uciderea lui Boris și Gleb să fi fost făcute de compilatorul Polychron și din aceasta să fi fost transferate la Ipatievskaya. Cu toate acestea, va trebui să luăm în considerare această problemă în detaliu mai târziu.

În lauda lui Boris și Gleb, Ipatievskaya conține următorul pasaj, care este absent în Lavrentievskaya: „biserica se bucură de soarele strălucitor, dobândind puterea de a lumina mereu în suferință spre slava martirului”. La fel citim și în Radzivilovskaya. În consecință, toată chestia asta este mai veche decât Polychron. Poate că se întoarce tocmai la cea de-a doua ediție a Poveștii Anilor Trecuți, al cărei compilator, sub 1015, a descris în detaliu transferul moaștelor prinților în noua biserică de piatră.

Sub 6545 (1037), după mesajul despre construirea de biserici la Kiev de către Iaroslav, citim în Ipatievskaya: „acești înțelepți prinț Iaroslav au adus apoi vestirea la porți, ca să dea mereu bucurie acelui oraș cu sfânta vestire a Doamne și rugăciunea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și a arhanghelului Gavrila.” Aceste cuvinte nu sunt prezente în Radzivilovskaya (precum și în Lavrentievskaya) și, prin urmare, nu avem niciun motiv direct să le recunoaștem ca fiind mai vechi decât Polychron. Mi se pare că au fost incluși pentru prima dată în Policron; cronicarul de la Kiev cu greu ar fi spus „acel oraș” despre Kiev.

Începând din ultimul sfert al secolului al XI-lea, găsim în Ipatievskaya o serie de știri care lipsesc în Lavrentievskaya. De asemenea, nu se găsesc în Radzivilovskaya (cu excepția uneia - vestea cutremurului din 1107). Cu toate acestea, decidem să le recunoaștem ca fiind inserate în textul „Povestea anilor trecuti” înainte de compilarea Policronului de la începutul secolului al XIV-lea, și asta din următoarele motive: aceste știri își expun compilatorul, în primul rând, ca contemporan și, în al doilea rând, ca persoană apropiată lui Vladimir Monomakh, pentru cei mai mulți dintre ei au o relație sau alta cu acest prinț. Ținând cont de faptul că această știre nu se afla în prima ediție a Povestea anilor trecuti și că redactorul ediției a doua a acesteia ar trebui recunoscut ca un contemporan al lui Monomakh și ca o persoană deosebit de favorizată față de el (ceea ce este evident chiar și din descrierea campaniei prinților din 1111).), considerăm probabil să presupunem că aceste știri au fost introduse în textul „Povestea anilor trecuti” de către redactorul ediției a doua a acesteia. Să enumeram aceste știri:

Sub 6584 (1076): „în aceeași vară, fiul lui Vengeance-Olav, nepotul lui Vsevolozh, i s-a născut lui Volodimer”; Se mai adaugă acolo că Vsevolod Yaroslavich a scris pe masă la 1 ianuarie. Sub 6595 (1087): „În această vară, Vsevolod a mers la Przemysl”. Sub 6606 (1098): în aceeași vară, Volodimer a pus la curtea prințului biserica de piatră a Sfintei Maicii Domnului Pereyaslavl. În același an, Volodymyr Monomakh a fondat un oraș pe Västri.” Sub 6607 (1099): „în această vară a fost un semn peste

Volodymyr, luna aprilie, două cercuri, și în ea ca soarele și ceasul al șaselea, iar noaptea ca secolul al 3-lea al zorilor strălucitori de olido.” Sub 6609 (IlOl): „în aceeași vară, Volodimer a întemeiat biserica Sfintei Născătoare de Dumnezeu din Smolensk pe o piatră care nu a fost răscumpărată”. În 6610 (1102) „în acelaşi an, a murit prinţul Volo-Dislav de Lyadsk”; mai jos: „în aceeași vară s-a născut fiul lui Volodymer, Andrea”. Sub 6613 (1105): „A căzut vârful Sfântului Andrei”; mai jos: „în aceeași vară a apărut o stea cu o boală în apus și a stat o lună”; mai jos: „aceeași vară Stink a venit iarna, în Zaruba [victoria] lui Torka și Berendya”. Sub 6614 (1106): „în aceeași vară era întuneric în soarele lui august”. Sub 6615 (1107): „în a 15-a zi a lunii pământul s-a cutremurat înaintea azururilor” (a se citi: „zori”). Sub 6617 (1109) s-a adăugat că Dmitri Ivorovich a fost trimis de Vladimir împotriva polovțienilor și a capturat 1000 de vezh de la ei. Sub 6618 (IllO): „în aceeași vară polovțienii au venit să lupte lângă Pereyaslavl în sat; în aceeași vară, Polovtsi au fost luați [întorcându-se în multe sate]”.

. Așadar, comparând Cronica Ipatiev cu Cronica Laurențiană, se determină compoziția și natura celei de-a doua ediții a Povestea anilor trecuti. Să repetăm pe scurt concluziile la care ne-au condus cercetările noastre anterioare.

A doua ediție a Povestea anilor trecuti a fost compilată în 1117 sau 1118 de o persoană apropiată de Monomakh; ea a continuat textul primei ediții cu articole de cronică din 1110-1117. și l-a distribuit cu mai multe inserții cauzate de: a) cunoașterea de către cronicar a legendelor nordului Novgorod, unde a vizitat în 1114 (cf. sub 862 și 1096); b) cunoștința cronicarului cu crongrafele și lucrările părinților bisericii (cf. la începutul cronicii despre Cius, sub 955 modificarea numelui împăratului grec, apoi sub 1096, 1110 și anii următori); c) evenimente contemporane cronicarului (cf. știrile din 1076 și anii următori). Cea de-a doua ediție a Poveștii anilor trecuti a fost inclusă în cronica a doua a Pereiaslavlului de Sud (prima ediție a Poveștii a fost citită în cronica I). De aici s-a mutat în arcul Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, care a stat la baza Policronului de la începutul secolului al XIV-lea. Polychron a inclus în componența sa textul „Povestea anilor trecuti”, împrumutat din codul numit, l-a completat cu mai multe inserții din alte surse (lauda lui Vladimir, câteva rânduri de laudă lui Yaroslav sub 1037, detalii despre povestea asasinarea lui Boris l Gleb și a altora.). Din Policron, textul „Poveștii” a fost transferat în Cronica Ipatiev, dar aici a fost combinat cu textul primei ediții a „Poveștii”, împrumutat în Cronica Ipatiev din Cronica de la Kiev a Mănăstirii Vydubitsky din 1198-1199.

Astfel, analiza Cronicii de la Ipatiev stabilește prezența în ea a împrumutării din două surse - Cronica de la Kiev și Policron.; Ținând cont că din textul Policronului se distinge textul celei de-a doua ediții a „Povestea anilor trecuti”, iar din textul Cronicii de la Kiev textul primei ediții a „Poveștii”, putem urmări lecturile Cronicii de la Ipatiev către următoarele patru surse primare: 1) prima ediție a „Povestea anilor de altădată”, 2) Cronica de la Kiev 1198-1199, ;3)

ediția a doua a Povestea anilor trecuti, 4) Policron. Să ne ocupăm acum de indicații mai detaliate despre exact care lecturi ale Cronicii Ipatiev revin la fiecare dintre cele patru surse indicate.

De la prima ediție a Povestea anilor trecuti, acele lecturi ale Ipatievskaya, care, diferit de Laurențian și Radzivilovskaya, * converg cu 1-a Novgorodskaya. Asemenea lecturi au fost deja date mai sus în capitolul III, la pagina 59. Să remarcăm aici mai multe lecturi similare, unde în locurile potrivite Lavrentievskaya și Radzivilovskaya diverge una de alta.

Sub 6477 (969) „Mă vezi bolnav”, cf. „vede-mă bolnav” (Radziv.), „vede-mă bolnav” (Laur..). Sub 6485 (977), „a fost adus de tatăl său”, etc., „a fost adus de tatăl său” (Laur.), „de tatăl său a fost adus de el” (Radziv.). Sub 6479 (971) „și nu pozr ѣ nya”, cf. „nu degeaba” (Lavr.), „nu degeaba” (Radziv.); „și Svyatoslav a mers să lupte spre oraș”, în Radzivilovskaya și Lavrentievskaya „lupta” este omisă; „Tsarevii au mâncat și s-au întors la țar” („și cuvintele țarevului, văzând asta, au venit la țar”), cf. „au venit la rege”; „Încercă și una [ispitește pe unul] din nou”, cf. în Laurențian „ispite și iar”, „ispitirea din nou” a lui Radzivilov. Sub 6488 (980) „închiderea”, în Radzivilovskaya și Lavrentievskaya „venirea” este omisă; „sya oubo.lounovashe” (1 noiembrie: „seyoubo lingușitor”), în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya nu există „oubo”; „a face [rău] în oraș”, în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya nu există „în oraș”; sub 6493 (985) „și compania a vrut să trăiască între ei”, cf. „între unii și alții” (Lavr și Radziv.). Sub 6494 (986) „la început de la început”, cf. „până la început” (Lavr.), „de la început” (Radziv.); „când îngerii Îl slăvesc pe Dumnezeu și El este cu ei” („când îngerii Îl slăvesc pe Dumnezeu și El îl slăvește pe Dumnezeu împreună cu ei”), cf. „când îngerii sunt gloriosi” (Lavr și Radziv.); „Mi-am deschis ochii”, cf. „deschide-ți ochii” (Laur.), „deschide-ți ochii” (Radziv.); „și Cain s-a ridicat (și Cain s-a ridicat)”, cf. „[și] ridică” (Lavr., Radziv.); „și Domnul Dumnezeu a vorbit lui Noe”, cf. „și Domnul a vorbit lui Noevi” (Laur., Radziv.); „dispăruți 3000 la număr”, cf. „tăiat 30 mii” (Lavr.), „tăiat 3 mii” (Radziv); sub 6496 (988) „și iată, auzind pe rege” („acestea sunt verbele auzirii regelui”), cf. „[și] l-a auzit pe rege”; „și verificați acest lucru” („pângărește”), cf. „și [și] profanați haitele” (Radziv., Lavr.); „intră în oubo la servitorul meu” - în Radzivilovskaya și Lavrentievskaya nu există „oubo”; „și de la altul a făcut publicitate unui alt loc de muncă timp de 7 ani”, în Radzivilovskaya și Lavrentievskaya nu există „muncă”; „temer de această distrugere”, ■cf. „distrugere” (Lavr.), „ucidere” (Radziv.); ridică 6496 (988) „descendenții Romei”, cf. „convergent” (Radziv.), „convergent” (Laurel); "există puține

gorod [orașul mic]”, cf. „sunt chiar puține orașe” (Radziv.), „chiar și mic, oraș” (Laurel). Sub '6579 (1071) „a început să sune din nou”, cf. „a început să cheme din nou” (Laur.), „a început să cheme” (Radziv);, „chiar dacă îi distrugem și îi omorâm pe toți” („da, dacă îi distrugem și îi ucidem pe aceștia”), cf. „chiar dacă le distrugi”; sub 6582 (1074) „a avea mai presus de orice”, cf. „mai bine să ai” (Laur.), „mai

bine decât să ai” (Radziv); „ai (ai) > dragoste în tine”, cf. „ai dragoste pentru tine în aceasta” (Laur.) „ai dragoste” (Radziv.).

Ne întoarcem la prima ediție a „Povestea anilor trecuti” acele lecturi, Ipatievskaya, care îi sunt comune cu Novgorod 1 și Lavrentievskaya, dar diferă de Radzivilovskaya. Un număr de astfel de lecturi sunt date în Capitolul III, la pagina 65 și urm.

În plus, lecturile lui Ipatievskaya sunt construite înapoi la prima ediție a Poveștii, care îi sunt comune cu Novgorod 1 și Radzivilovskaya, dar diferă de Lavrentievskaya. Un număr de astfel de lecturi sunt date în Capitolul I, la pagina 32 și urm.

În cele din urmă, prima ediție a Poveștii anilor trecuti include probabil acele lecturi care, deși nu găsesc confirmare în Cronica I din Novgorod, totuși par a fi mai originale decât lecturile altor liste (Cronicile Laurențiane și Radzivilov).

Sub 6544 (1036) „și tako peribоșa, și bunătatea lor a trecut până astăzi”, în Laurențian și Radzivilovskaya „și așa pieri” este omis;, sub 6545 (1037): „totul este emanat din înțelepciune”; Lavrentyevskaya - „poduri”, Radzivilovskaya - „milă”. Sub 6582 (1074): „Am promis în aceeași noapte”, cf. „chiar tu ești” (Laur.), „chiar tu ești” (Radziv.); „frații, după ce au cântat slujba de dimineață înainte de zori, s-au dus în chiliile lor”, este omis în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya; „Căci numele lui este lumesc, nebunie”, cf. Lavrentyevskaya „căci numele lui este nebunie”, și în Radzivilovskaya. omis; „Și te rogi lui Dumnezeu la nesfârșit zi și noapte.” omis în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya; „Și iată, Hristos vine la voi, iată, îngeri. Și Isaac s-a ridicat și a văzut mulțimea, iar fețele lor erau mai mult decât soarele, și unul în mijlocul lor, și syahu-ul de pe fața lui era mai mult decât toate; și i-a spus: „Isaac este Hristosul”, în versiunea Laurențiană a omis „sunt îngeri și Isaak s-a ridicat”. . . atunci ești Hristos”, în Radzivilovskaya, „Și Isaac s-a ridicat... atunci ești Hristos”; sub 6597 (1089), „Biserica Sfintei Maicii Domnului Pechersk a Mănăstirii Teodosiev a fost sfințită de către Mitropolitul Ivan și Episcopul Luka de Belogorod, și Episcopul de Rostov Isakem și Ivan, Episcopul de Cernigov și Aitonem Guriov k și m b . stareț”, subliniatul este omis atât în Laurențian, cât și în Radzivilovskaya.; „Am construit șapte zile de rogalie”, în Lavrentyevskaya. „7 zile covrigi”, în Radzivilovskaya „7 covrigi”; „o limbă ciudată și nelegiuită, mai grăitoare decât întregul pământ”, în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya: „cel mai fără de lege”; sub 6600 (1092): „tuten stonashe” · cf. „stanyashe” (Lavr., Radziv.); sub 6601 (1093) „cuvenirea nouă.v r u ts ъ. devotat ființei”, omis în Laurențian și Radzivilovskaya.. Sub 6603 (1095) „Dumnezeu te-a adus în mâinile tale, pentru care te-a păzit mereu<”.

companie de mers”, cf. Lavrentyevskaya și Radzivilovskaya, în schimb, „da, sunt întotdeauna o companie de mers pe jos pentru tine”; sub 6605 (1097) „Ipriid Davyd i sidosh v y s t e b c i” (ambele aceste cuvinte sunt tăiate în manuscris), omise în Laurențian și Radzivilovskaya; „de

parcă Berendichs vin la mine” și Lavrentievskaya și Radzivilovskaya „la tine”; „Am vrut să-i cer pe Svyatopolk și Volodymer de șapte ori pentru polovtsian și mă voi duce și mă voi lupta pentru polovtsian, ca să pot câștiga glorie pentru mine însumi”, cf. în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya: „și de șapte ori vrei să-i ceri lui Svyatopolk și Velodimer [Radziv. : Și. Mă voi duce]: la polovțieni, ca să-mi câștig slavă”; „Dar din cauza închisorii mele, cei care erau berendichi au venit la mine și inima mea s-a bucurat, și mintea mea s-a bucurat, și Dumnezeu m-a destituit și m-a omorât”, cf. „pentru darul meu, Dumnezeu să mă dea jos și să mă smerească” (Laur.), „dar pentru darul meu, Dumnezeu să mă smerească” (Radziv.); „și dați deoparte orașul Buzhsk Volodar”, cf. „și Volodar a făcut un pas înapoi în oraș”; „dar te putem bate pentru tine, dar nu ne luptăm pentru ei”, în Lavrentievskaya este omis, în Radzivilovskaya: „și nu pentru ei”; „și în zorii zilei de luni i-am spânzurat pe Lazor și Vasil”, cf. „și dimineața în zori” (Lavr., Radziv.); „Svyatopolk a părăsit orașul, iar David în oraș”, c. Lavrentievskaya și Radzivilovskaya sunt omise; „și în vara următoare, prinții Svyatopolk, Volodymer, Davyd și Oleg au fost cu el”, omis în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya; „Volodimer este atât de amabil”, cf. „byashe” (Dafin); sub 6608 (1100) „frații au visat toți la Svyatopolk, Volodymer, Oleg”, vm. acest Lavrentievskaya și Radzivilovskaya „frații toți Svyatopolk, Volodymer, Davyd, Oleg”; sub 6610 (1102) „pune gândul de bine în inima prințului rus”, omis în Laurențian și Radzivilovskaya; „etichetat de Ștefan episcopul care a fost fost egumen al mănăstirii Pechersk”, în Laurențian și Radzivilovskaya „etichetat de Ștefan starețul de Pechersk”; si etc.

După cum sa sugerat mai sus, prima ediție a „Povestea anilor trecuti” • era cunoscută de compilatorul Cronicii Ipatiev din Cronica de la Kiev. 1198-1199.Dar nu tot ce s-a citit în textul „Poveștii” în ediția acestei cronici se întoarce cu siguranță la textul original al primei ediții, este foarte probabil ca unele modificări aduse textului „Poveștii”. ” au fost realizate de redactorul Cronicii de la Kiev din 1198-1199 Prin urmare, unele lecturi ale Letopiseiului Ipatiev, și anume cele ale lecturilor sale care nu-și găsesc corespondență în alte liste, se pot întoarce la Letopisețul de la Kiev de la sfârșitul secolului al XII-lea. secol. Îmi este greu să identific aici exact astfel de lecturi, dar printre ele includ, de exemplu, textele articolului 6616 (1108), despre includerea lui Teodosie în sinodic. Este foarte probabil ca ediția originală a acestui articol să fi fost păstrată în Laurențian; în Ipatievskaya a fost renovat; Astfel, starețul din Pechersk Theoktist este numit stareț arhimandrit, în timp ce mănăstirea Pechersk a devenit arhimandrit la începutul anilor 60 ai secolului al XII-lea; în continuare, inserția este o referire la viața lui Teodosie. Svyatopolk a promis să-l includă pe Teodosie în sinodic: „toată lumea își cunoaște viața, iar Svyatopolk a început să notifice viața lui Feodosievo”, iar cuvântul „înștiința” este împrumutat, desigur, din fraza anterioară conform Cronicii Laurențiane:

„și a început să-i ceară prințului Svyatopolk să-l scrie pe Teodosie în senanik”. Cred că revizuirea articolului 1Ī08 a fost făcută de compilatorul Kievskaya. cronica din 1198-1199 bazată pe una dintre

sursele acestei cronici - · Cronica de la Pechersk, astfel cum a fost modificată la sfârșitul secolului al XII-lea. (Se pare că această ediție s-a încheiat cu știrea din 1182 despre instalarea lui Vasily l ca stareț la Pechersk după moartea arhimandritului Policarp).

Cele mai multe dintre aceste lecturi ale lui Ipatievskaya se întorc la a treia sursă primară - a doua ediție a Povestea anilor trecuti, care, întâmplător. -cu lecturile lui Radzivilovskaya, ele diferă de lecturile lui Novgorod 1 și Lavrentievskaya. Lista acestor lecturi este dată mai sus, în Capitolul I, la pp. 28 și urm., precum și la pp. 30-31, mai departe în Capitolul III la pp. 63-64. Citând astfel de lecturi pe ultimele pagini pe care le-am indicat, am indicat că nu toate se pot întoarce la cea de-a doua ediție a Povestea anilor trecuti:

■ multe dintre ele ar fi putut apărea într-unul din arcadele intermediare, departamente. clădirea boltă Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea. din Povestea anilor trecuti, ediția din 1118, sau chiar în acest Cod Vladimir. Singurul. un semn semnificativ prin care una sau alta citire a lui Ipatievskaya este comună cu Radzi-. Vilovskaya, ar trebui ridicată la Povestea anilor trecuti în sine, în a doua ediție, există o evaluare a acestei opțiuni din partea semnificației sale interne. Am evidențiat mai sus, la pagina 63, lecturi care, cel mai probabil, se întorc la cea de-a doua ediție a Povestea anilor trecuti. Aici indicăm

, apoi pentru o serie de lecturi ale Cronicilor generalului Ipatiev si Radzivilov, . fără a încerca să le ridice la ediția din 1118; în care

■ totuși, prezentăm doar acele lecturi care par mai noi decât lecturile Laurentianului, pentru că nu există nicio îndoială că multe dintre lecturile Ipatiev și Radzivilov sunt mai vechi decât lecturile Laurențiane și, prin urmare, pot

și să fie ridicat la prima ediție a Povestea anilor trecuti.

Sub 6559 (1051) „biserică mică” vm. "biserică"; „Voi respinge [Radziv. :

- de sus] abis pentru tine”, vm. „Voi deschide abisurile pentru tine.” Sub 6582 (1074) „smearing” vm. „somfry”; „devine realitate” vm. "o sa se indeplineasca"; sub 6586 (1078) „nici dorind cea mai mare parte” (Radziv.: - „mai onorat”) vm. „parohie mai mare”; sub 6597 (1089) „și voi zidi în ea o clădire mare” vm. „și construiește o mare extindere”; „Pune biserica pe poartă

■ Sf. Feodor" vm. „Construiți o biserică la porțile orașului în numele Sf.

■ același martir Teodor”; „Și Sfântul Andrei la biserica de la poartă și cetatea este piatră și baia zidită este piatră” vm. „și puneți pe Sfântul Andrei la biserică de la poartă și clădirea băilor”; „și decora clădirile orașului Pereyaslavl

. biserica" vm. „și cetatea a pus o piatră din biserica sfântului mucenic Teodor”; sub. 6599 (1091) „și soție” vm. "unui prieten"; „și plin de viață în dragoste” vm. „și rămâneți îndrăgostiți unii de

alții”; „pe țara din stânga”. vm. "pe strada"; „Ridicându-se în tăcere, împodobit cu smerenie” vm. „cu tăcere s-a ridicat cu smerenie și s-a împodobit, bucurându-se de cuvintele cărților”; „și să fie gelos cu reținere și să-și urmeze obiceiul.” vm. „asemănător vieții sale și gelos pe abstinență, urmând obiceiul

- el”; sub 6601 (1093) „plâns mare în cetate” vm. „Plânge în oraș, nu

bucurie"; „Da, oarecum umilit” vm. „Da, neglijul s-a retras”; „din această „Sela” vm. „Semăn totul”; sub 6604 (1096) „și ini prinți mnozi tu padosha” vm. „și mulți prinți i-au învins pe ai noștri în toamna aceea”; „și zaysgosha po p e s ku lângă oraș” vm. „bologna”’; „întors (întors) la Rostov” vm. „backup”; sub 6605 (1097) „împotriva lui Volodar” vm. „împotriva fratelui lui Vasilkov Volodar”; sub 6608 (1100) „cui ești jignit” (în Radziv. omis) vm. „cui ne plângem”; sub 6610 (1102) „și văzând semnele, poporul credincios cu suspine se roagă lui Dumnezeu cu lacrimi” vm. „mulțime binecuvântată”; si etc.

Mai departe, acele articole din Cronica Ipatiev pe care le-am notat mai sus la pagina 63 se întorc la a treia sursă - cea de-a doua ediție a Povestea Anilor Trecuți: în aceste articole vedem inserții în textul antic din Povestea Anilor Apuse.

La a patra sursă primară - policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Construim, în primul rând, acele lecturi generale ale cronicilor hipatiene și laurentine, care sunt puse în contrast cu lecturile din Radzivilov și. Novgorod 1. Am oferit o listă de astfel de lecturi mai sus în capitolul III, la pagina 61. Aici includem și acele cazuri în care lecturile evident eronate sau actualizate ale lecturilor Ipatiev și Laurențian corespund unei lecturi mai vechi și mai originale din Radzivilovskaya (în absența unei corespondențe în Novgorod 1) . În aceste cazuri, Radzivilovskaya urmează în mod evident textul antic din Povestea anilor trecuti, care în Polychron - sursa comună a lui Ipatievskaya și Lavrentievskaya - este transmis incorect sau cu o modificare editorială.

Sub 6573 (1065) „în Africa” vm. „în Tracia” (Radziv); sub 6582 (1074) „și dacă cineva se lipește de floarea celor ce cântă de la frați” („căruia floarea celor ce cântă de la frați”) vm. „și dacă te agățai de cineva, erai sculptat de frații cântăreți”; sub 6604 (1096) „Mstislav a trecut focul de la Novgorod”, vm. „Mstislav a trecut prin foc de la novgorodieni și i-a înșelat pe novgorodieni de pe cai” (Radziv); sub 6583 (1075) „regele lui Iuda l-a lăudat pe Ezechia regele Solomon al Asurului” (Laurel: „regele lui Asur)”, iar „lui Solomon” este o eroare. „salom”; sub 6479 (971) „l-au ascultat” vm. "asculta"; sub 6582 (1074) „zeciuiala trupului a fost dată lui Dumnezeu” vm. "vară"; sub 6600 (1092) „și așa simțim oamenii trupului” vm. „Polotskaya”; sub 6611 (1103) „prin vărsare (Ipat. corectat în „vărsare”, Laurus, „a vărsa”) sângele țăranilor”; si etc.

Mai mult, urmărim până la Polychron unele dintre lecturile lui Ipatievskaya, care nu sunt confirmate de Lavrentievskaya. Aceasta include, apropo, o serie de creșteri reale. Astfel, sub 6496 (988), biserica construită de Vladimir în Kopcyne pe munte, care a fost turnată de korsunieni în timpul asediului orașului lor de către Vladimir , a fost numită Biserica lui Ioan Botezătorul: „Povestea anilor trecuti” în ediția I, după cum se vede din mărturia concordantă a Laurențianului și Novgorod I, nu cunoștea acest nume; Nici cea de-a doua ediție a Poveștii nu l-a cunoscut, după cum se poate concluziona din. Radzivilovskaya; .prin urmare este cel mai probabil să se construiască creșterea indicată la Polychron,

pentru Polychron, pe lângă cronici, a folosit și alte surse. Sub: 6552 (1044) în numele Bisericii Maicii Domnului, unde au fost îngropate oasele prinților Yaropolk și Oleg, s-a adăugat „în Volodymyr”. Sub 6558 (1050) este indicată ziua morții soției lui Yaroslav - 10 februarie. Sub 6562 (1054), în povestea despre moartea lui Yaroslav din prima ediție a Poveștii, așa cum se poate vedea din mărturia concordantă a Laurențianului și Novgorod-ului 1, a fost omisă indicația unde a fost bătrânul Yaroslavich Izyaslav în timpul acesteia: cf. Lavrentyevskaya: „Eu exist atunci la Izyaslav” (și același lucru în Novgorod 1); în Ipatievskaya citim: „La Izyaslav apoi prinț în Turov”; Cred că presupunerea unde se afla Izyaslav la momentul morții tatălui său aparține compilatorului Polychron; Cronica Radzivilov nu dă motive să presupunem că această modificare datează din a doua ediție a Povestea anilor trecuti. În același an, la Ipatievskaya este indicată ziua morții lui Yaroslav - 20 februarie; acordul în acest caz între Ipatievskaya și codurile ulterioare (cf. Învierea și altele) face probabil ca această inserție să fi fost citită în Polychron și să-și datoreze aspectul compilatorului său. Sub 6578 (1070), la cuvintele „biserica Sfântul Mihail a fost întemeiată, în mănăstirea Vsevolozh” din Ipatievskaya, conform Polychron (mă voi referi din nou la Voskr. etc.), „pe Vidobychi” s-a adăugat . Sub 6581 (1073) la Ipatyevskaya se raportează că Biserica Pechersk a fost fondată de prințul Svyatoslav Yaroslavich și starețul Teodosie, între timp în Lavrentyevskaya și alții, o indicație a participării directe a lui Svyatoslav este omisă: și aici, se pare, avem de-a face cu conjectura compilatorului Polychron, care ar putea ține cont de știri din alte surse legate de acest eveniment. Sub 6583 (1075), ziua sfârșitului Bisericii Pechersk a fost numită 1 iulie, în timp ce în Lavrentievskaya era 11, iar în Radzivilovskaya era 3 iulie. Sub 6607 (1099), ziua acordului de pace de la Uvetichi este afișată la Ipatievskaya pe 14 august și nu pe 10, ca la Lavrentievskaya. Urlă, probabil, indicația din Cronica Ipatiev că Vladimir a fost botezat în Biserica Korsun din Sofia este urmărită până la Polychron; mărturia consonantică a lui Lavrentievskaya și Novgorod 1 indică faptul că, conform primei ediții a „Poveștii anilor trecuti”, el a fost botezat în Biserica lui Vasile (sau în Vasilitsa, cf. în Novgorod 1 „Sfântul Basilisc”). ; judecând după Radzivilovskaya, a doua ediție l-a înlocuit pe Vasile cu Maica Domnului; apariția Sophiei sugerează că compilatorul lui Ipatievskaya avea o astfel de sursă, care a supus unei revizuiri articolul din cronica despre botezul lui Vladimir, iar o astfel de sursă era Polychron; totuși, în ediția

ulterioară a lui Polychron (după cum se poate vedea din Novgorod. 4, Sof. 1, Învierea etc.) biserica Korsun a fost numită de Iacov, dar, așa cum vom vedea mai jos, în ediția Polychron 1423, legenda botezului lui Vladimir a fost puternic revizuită și supusă inserțiilor și completărilor din alte surse.

După ce am examinat lecturile Cronicii de la Ipatiev, care se datorează influenței surselor sale, trecem la acele lecturi ale ei care au apărut din cauza presupunerilor sau a greșelii redactorului său. Să ne oprim asupra distribuției textului, a omisiunilor, a actualizărilor textului și a erorilor evidente.

Distribuirea textului (amplificare) - această tehnică obișnuită a colecțiilor de cronici ulterioare poate fi indicată în Cronica Ipatiev pentru un număr întreg de cazuri.

Sub 6370 (862) „de parcă un bou ne-ar îmbrăca și ne-ar vâsli pe rând de drept”, vm. „judecat [judecat] corect”. Sub 6391 (883) „este timpul să le impunem tribut” vm. „Omagiu spectaculos pentru ei.” Sub 6406 (898) „toate limbile vorbesc în moduri diferite despre măreția lui Dumnezeu”, în Laurențian și Radzivilovskaya nu există „diferent”. Sub 6453 (945) „atunci duce toată turma una câte una” la vm. „Atunci scoateți toată turma”. Sub 6454 (946) „velmi detesk” vm. "copilăresc"; „Vara este întreagă” vm. "vară"; „a crea răzbunare” vm. „bombăni”. Sub 6463 (955) „sensenu velmi” vm. "plin de înțeles"; „Dacă vrea cineva să fie botezat” vm. „Dacă cineva vrea să fie botezat.” Sub 6455 (947) x\ după „și după Luza”, înaintea cuvintelor „și tribut și quitrents”, se inserează „cimitire”. Sub 6473 (965) ”g. „și a fost luptă între ei” vm. „și războiul se terminase”. Sub 6476 (968): „și un tânăr a spus: pot trece; De dragul orășenilor, era mai bine pentru tineri: dacă poți, du-te.” Sub 6496 (988), după „a adus dobândirea credinței”, s-a adăugat „prințul nostru Volodymer”. Sub 6488 (980) „și fugi din oraș” vm. "evitat" Sub 6505 (997) „și era imposibil să-l ajuți pe Volodymer, și era imposibil să-i dai ceva de băut și de frica lui Dumnezeu încă nu adunaseră un urlet pentru el” vm. „Și nu ai fi putut să-l ajuți pe Volodymer, dacă nu ar fi avut probleme.” Sub 6494 (986) „și Dumnezeu a fost supărat pe Israel velmi”, nu există „velmi” în Laurențian și Radzivilovskaya. În conformitate cu 6453 (945) „nu călărim pe cal sau pe vreun vehicul sau pe jos”, ultimele trei cuvinte nu sunt în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya. În conformitate cu 6496 (988), „ambasadorii lor sunt ai lor în tot orașul”, „ai lor” nu este prezent în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya. Sub 6500 (992) „și ambasadorul la Borzo” vm. – L-am trimis pe ambasador. Sub 6505 (997) „a ordonat lui Velmi să toarne apă” vm. „comanda rosytiti velmi”; mai jos „și varsha jeleu și yasha” vm. „și varisha și yasha”. Sub 6527 (1019) „nu poți urca un cal” vm. „nu poți deveni gri”; la sfârșitul anului: „Iaroslav a venit la Kiev” vm. „Iaroslav este la Kiev.” Sub 6545 (1037) „și bucurați-vă de învățăturile vocii divine”, în Laurențian și Radzivilovskaya nu există „voce”; „aceștia sunt Yaroslav ■fiul Volodymer” vm. "Poftim." Sub 6562 (1054) „frații aceluiași tată și ■aceeași mamă” vm. „frații aceluiași tată și mamă”. Sub 6569 (1061) „a fost un prim rău împotriva „pământului rusesc din urâciuni””, în

Lavrentievskaya și Radzivilovskaya nu există „pe pământul rusesc”. Sub 6579 (1071) „și mâncarea magicianului” vm. „și dă-i jos”; „în pragul acelui templu în lateral”; în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya nu există „deoparte”; „care prin magie a poruncit câinelui să vorbească uman” este omis în „comenzile” Laurentian și Radzivilovskaya; „și a fost o mare răzvrătire” vm. „și a fost o mare răzvrătire”. Sub 6582 (1074) „și roagă-te lui Dumnezeu fără încetare zi și noapte” vm. „și acela se roagă lui Dumnezeu”. Sub 6586 (1078) „în cancer, Kamyan și pestilence” vm. „în raci de marmură”. Sub 6586 (1078) „ar spune cineva: s-au dus kiyanii, care l-au scos pe Vseslav din tăietură” vm. „Cui altcineva ai spune: tăiați și tăiați.” Sub 6597 (1089) „smerit cu mintea” vm. „smeren”. Sub 6600 (1092) „a fost minunat să vezi un miracol în Polotsk” vm. „Este uimitor să fii

Polotsk”. Sub 6601 (1093) „Joia Mare”' vm. „patru”; mai jos· „în ziua Sfintei Înălțari” vm. „ziua ascensiunii” Sub 6603 (1095) „și echipa copiilor lui Ratibor a început să se gândească”, vm., „echipa lui Ratibor”. Sub 6604 (1096) „și Volodymer a început să vrea să ordone echipele” vm. – Și deși Volodymer va ordona echipelor. Sub 6605 (1097) „cu mare plâns și mare geamăt” vm. „Plângem cu mare plângere.” Sub 6611 (1103) „și nu am putut răspunde împotriva lui” vm. „și nu MΘror⅛a, răspunde.” Sub 6530 (1022) „și scoate cuțitul și înjunghie laringele cu un cuțit. iar Rededya a fost repede înjunghiată de moarte” vm. „Și scoateți cuțitul și tăiați Rededk>”.

Voi semnala mai multe omisiuni, cel mai probabil datorate redactorului Cronicii Ipatiev.

Sub 6370 (862), după „și de la acei varangi a fost supranumit Țara Rusă”, a fost omis un loc neînțeles în întregime, citit în Lavrentievskaya după cum urmează: „voi sunteți oamenii din Novgorod din familia Varangian, înainte de a nu exista cuvânt"; este posibil, totuși, ca această omisiune să fi apărut deja în cea de-a doua ediție a Povestea anilor trecuți și ca astfel aceste cuvinte să nu mai fi fost în Policronul începutului secolului al XIV-lea. Sub 6393 (885), „nordicii” au fost omisi din numărul triburilor supuse lui Oleg. Sub 6450 (942), la sfârșitul știrilor despre moartea lui Semeon, „Bulgar” a fost omis. Sub 6449 (941) după „sunt mulți sfinți ai bisericii și focul celor trădați”, „mănăstirile și satele din Zhgosha” sunt omise. Sub 6453 (945), cuvântul „rote” a fost omis în expresia „și l-a condus pe țăranul Rus’ la biserica Sf. Ilie”. Mai jos, înainte de „echipă Ŗkosha”, „aceași vară” este omis; mai jos, după „a conectat multă miere”, „și vazva-risha” este omis. Sub 6463 (955) după „Leontov” se omite următoarele: „și o voi îmbrăca pe Olga.” Sub 6475 (967) după „cine a luptat” se omite „la amândoi”. Sub 6476 (968), după „și vine un urlet pentru mine”, „cu prințul meu” este omis. Sub 6479 (971) după „și i-a trimis o sabie și alte arme”, „și i-a adus-o” a fost omis, după ce „și Svyatoslav a vorbit în zadar”, „din tinerețea sa” a fost omis. Sub 6488 (980), cuvintele guvernatorului Blud către mesagerii lui Vladimir au fost omise: „sunteți în inimă și în prietenie” (în Khlebn. în schimb: „acceptați”, iar în Ipat. mai târziu deasupra liniei: „ești în favoarea)”; mai jos, după „a-ți tăcut cu Yaropol”, „a-l linguși” este

omis; De asemenea, după „Mi-am adus fiii”, „și fiicele” este omis; mai jos în lista fiilor lui Vladimir, după Svyatoslav, „și Mstislav” este omis; mai jos, după „ori de câte ori va fi”, se omite următoarele: „toți vor fi îmbrăcați”. Sub 6491 (983), după „la iatvingieni”, „și învinge iatvingienii” a fost omis. Sub 6494 (986), după „respingerea lui Dumnezeu”, „și risipa” este omisă; mai jos, după „Dumnezeu te-a iubit”, „și legea ta” este omisă; mai jos după - „din copulația masculină” și omis. „și femeie”; mai jos, după „a fost răstignit”, „și îngropat” este omis; mai jos, după „ascultă”, „da spune” este omis; Mai jos, în discursul filozofului, după „de pe câmp”, „și Abel l-a ascultat” este omis; mai jos, după „loviți și”, „ ridicați o piatră” este omis; mai jos, după „în doi din toți”, „vitele și din toate, păsările și din toți” este omis; mai jos, după „privind spre cer”, se omite următoarele: „și vezi stelele și cerul”; mai jos, după „și a zămislit”, „și a născut un fiu” (Agar); mai jos, după „uciderea egipteanului”, „evreul ofensator” este omis; mai jos după „ai milă de ei și” omite-

Se spune că „le eliberează întotdeauna”. Sub 6495 (987), după „și suflarea în germani și vederea”, „sunt mulți în temple” este omis. Sub 6496 (988), după „hrană cum să-l întorci pe Dumnezeu”, „tu” este omis; mai jos, după „unite rozniem”, „vechi [sy]” este omis; mai jos, după „a rămas fără”, „a rămas fără” este omis; mai jos, printre părinţii care au fost la al treilea sinod, „Juvenal din Ierusalim” este omis; chiar mai jos, după „vânt în ziua”, „și de aici am trecut ziua lui Perun” este omis. Sub 6501 (993), după „trei ani”, „dacă doar soțul nostru ar putea lovi, ne-am lupta trei ani”; mai jos, după „și a venit boul [taurul]”, „mare și” este omis; mai jos, după „puneți-vă armele”, „și începeți acel tapet” este omis. Sub 6505 (997), după „vor să transmită”, „și curelele le-au fost în talie” a fost omis. Sub 6523 (1015) după „okannyi” „mesajul” (Goryaser) este omis; după „a lăuda răul este puternic și fără cai”, „toată ziua” este omis. Sub 6530 (1022), după „și soția mea”, „și copiii mei” este omis. Sub 6536 (1028) a fost omisă știrea „Semnul șerpilor a apărut în cer, ca și cum ar putea vedea tot pământul”. Sub 6551 (1043), după „Volodimer a văzut”, „cu echipa lui” a fost omis. Sub 6559 (1051) după „Dumnezeu a pus-o pe el”, „în inimă” (sau „pe minte”) este omis; mai jos, după „și văzând mănăstirea existentă”, „și trăirea” se omite; mai jos, după „Nu am aur sau argint”, „dar bani” este omis. Sub 6561 (1053), după „un fiu s-a născut”, „a-i spune numele” a fost omis. Sub 6579 (1071), după „înfăptuirea de minuni împotriva lui Moise”, „dar în curând neputând rezista lui Moise” este omis; mai jos, după „echipa lui”, „idosha și [stasha]” este omis. Sub 6582 (1074), după „Adam a fost transfigurat”, „primul” este omis; mai jos, după „esența acelei viziuni este nedemnă”, „dar aceasta este conform adevărului” este omisă. Sub 6584 (1076), după „și s-a întâmplat”, „la Cernigov” a fost omis. Sub 6586 (1078) după „și au fost în loc”, „la sat” este omis; mai jos, după „și l-a întins”, „trupul lui” („pe sanie”) este omis; mai jos, după „podyakh ot vayu”, „a nu ceda” este omis. Sub 6599 (1091), după „carnal”, „patimile și” („dorințele”) sunt omise; Mai jos, la sfârșitul anului, după „ou Rostov”, „Izh skor” a fost omis. Sub 6600 (1092) după „a traversat [a se citi: nisip] Priluk” „transportul” a fost omis; mai jos, după „și

multe sate ai luptat”, „în ambele țări” este omis; mai jos, după „vânzare”, „cruste ca vânzarea” este omisă. Sub 6601 (1093), după „acest binecuvântat principe Vsevolod din copilărie”, „iubitor de Dumnezeu” este omis; mai jos, la sfârşitul anului, după „şi cu rudele”, se omite „multe familii de ţărani care păzesc tristeţea”; mai jos, după „spune familiei sale”, „și suspin” este omis; mai jos, după „cum suntem urâți de Dumnezeu”, „să nu fie” este omis. Sub 6603 (1095), după „pe sinitsi ou Ratibor”, „cu alaiul său” a fost omis; mai jos, se omite indicarea zilei morții lui Itlar și a echipei sale: „Februarie în ziua a 24-a”. Sub 6604 (1096), după ce „prietenii au intrat în oraș”, „Oleg a intrat în oraș” a fost omis; la sfârșitul anului următor, „și răzbunarea” este omis „a venit”. Sub 6605 (1097), după „la rugăciune”, „prințesa” a fost omisă; mai jos, după „Rangul de iubitor Chernorizetsky”, „și cerneală iubitoare” este omisă; mai jos, la sfârșitul anului, după „pe gard-lekh”, „prin gaură” este omis; chiar mai jos, după „și plantează”, „în el” („fiu”) este omis. Sub 6606 (1098) a fost omis „ca înainte”

CAPITOLUL IV

„Ea a spus vară.” Sub 6607 (1099), după „ziua de 12 iunie”, „vara ■ 6608” este omis; mai jos, după „Svyatopolk Putyatu Volodymer”, „Orogostya și” este omis; mai jos, la sfârșitul anului, după „și fii cu tine”, „o putere” este omisă („Re-myshl”). Sub 6609 (IlOl), după „luna septembrie în ziua a 15-a”, „și disipat diferit” a fost omis. După 6610 (1102), după „cum spunem”, „după” a fost omis. Sub 6611 (1103) vm. „Nu sunt un timp acum” - „nu sunt un timp”; mai jos, după „Davyd Svyatslavich”, „Davyd Vseslavich” este omis; mai jos, după „și vsteregosh”, „paznicii ruși” este omis. Sub 6614 (1106), după „chiar a intrat în cronică”, „de la el ai auzit șahul” a fost omis. Sub 6618 (IllO), după „iată stâlpul”, „primul” este omis.

În final, voi nota cazuri de actualizare a limbii antice în Cronica Ipatiev. La început: „vor lua măturile și vor începe să coadă” vm. „Răsuciți o crenguță tânără [ia o creangă] și luptați cu voi înșivă.” Sub 6360 (852) „să revenim la ceea ce este prezent” vm. "anterior". Sub 6463 (955) „Voi chema pe Cezar” vm. „vozvo”. Sub 6406 (898) „minte de carte” vm. "imagine". Sub 6387 (879) „byashe bo molod velmi” vm. „copil” (Laurel), „mic” (Radziv); sub 6390 (882) „Igor e tânăr” vm. "copilăresc". Sub 6406 (898) „Velmi the Greyhound Writer” vm. – Scribul ogarului este grozav. Sub 6453. (945) „perezhgosha movnytsia” vm. „încălzire” („istbu”); „prietenii noștri” vm. "echipă"; mai jos „depărtați” vm. "cu exceptia"; sub „tinerețe” vm. "[one's] echipă." Sub 6463 (955) „moarte și mor” vm. „Acceptă moartea” Sub 6476 (968) „pierderea mea” vm. „Ohabiv”. Sub 6478 (970) „Milostivirea Olzhinei” vm. – Menajera Olzinei. Sub 6479 (971) „departe degeaba” vm. „cu excepția degeaba”; Mai jos în contract: „Nu aleg oameni” vm. "urla". Sub 6465 „retrageți-vă departe de oraș”. „Retrageți-vă, cu excepția orașului.” Sub 6485 (977) „frumusețea feței ei” vm. „frumusețe de dragul feței ei”. Sub 6488 (980) „a se apropia de oraș cu luptă” vm. „a se pregăti pentru o grămadă de abuz”; mai jos „odihnește-ți coatele pe fus” vm. „papură”; mai jos „deschide-ți mâinile”, vm. „se extinde”. Sub. 6493 (985) „Nu ne plătiți acest tribut” vm. "nu da." Sub 6392 (884) „tribut a da” vm. "A plăti tribut." Sub 6495 (987) „după aceea nu poate accepta întristarea” vm. „Nu accepta durerea după aceea.” Sub 6494 (986) „mi-au căzut umerii pe răni” vm. "creastă"; „și copulează

fără separare” vm. „ocazional”. Sub 6500 (992) g. „ne vѣm” vm. "Nu știu"; „Vsklikosha Rus” vm. „fata clică”. Sub 6505 (997) „de-a lungul cursurilor superioare” vm. "suprem"; mai jos la sfarsitul anului „da iti vezi ochii” vm. „să-ți vezi ochii.” Sub 6504 (996) „mult my yard” vm. "dolesti" „Frăție cu războinicii” vm. "urla." Sub 6527 (1019) „și n-ar fi nimeni în urma celui care seceră” vm. „vângăritor”. Sub 6542 (1034) „și a devenit singurul conducător al țării ruse” vm. „autocrat” („autocrat”). Sub 6523 (1015) „pe Smyadin în nave” vm. „în şopron”. Sub' 6576 (1068) "kunami and speedy" vm. "lenjerie de corp." Sub 6579 (1Q71) „în două zile” vm. „noi veve” (Lavr.), „știm” (Radziv.); „Știu totul”!, vm. „Voi cheltui tot” (de două ori); „L-am atârnat pe un copac” vm. „pe stejar”; în același loc „rudă” vm. "naștere"; dedesubt „atârnă” („cruce”) vm. "pune-l" Sub 6580 $\frac{1}{8}$ (1072) „a luat-o pe umeri”, vm. „pe cadru”. Sub 6582 (1074)

„a cules o floare din sân” vm. "model"; mai jos „trage capra cu sac” vm. "blană"; mai jos „fie-l să mănânce” vm. "otravă"; sub „cruce” .vm. „Marchează-ți fața cu imaginea crucii”. Sub 6586 (1078) „pentru sufletul pierdut al lui Khrestyansk” vm. "ruinat". Sub 6598 (1090) „iată că a venit mortul” vm. „Navier” (ca Radziv.). Sub 6599 (1091) „rucal” vm. „bagel”; mai jos „și chiar în ceasul acela am stat pe moaștele Fedosieva” vm. „și ca în rangul săpăturilor pe moaștele Feodosieva”; sub „oameni care au dat clic” vm. "strigăt". Sub 6601 (1093) „din copilărie timpurie” vm. „izdetska”; „strigă pe toate străzile despre multitudinea de oameni” vm. "simplifica"; sub „fața palidă” vm. „fețe pustii”; mai jos în ger, ținând vm. "in iarna." Sub 6603 (1095) „cu cea mai bună echipă” vm. "pâine"; mai jos „și a început să fie supărat pe Olga” vm. „a avea furie”. Sub 6604 (1096) „vom face un rând” vm. „să facem ordine”; mai subțire „în fața orășenilor” vm. „în fața oamenilor orașului”; mai jos „Nici să nu te duci dracului cu noi, nici să nu te gândești” vm. „nu pentru sfaturi pentru noi”; dedesubt „între .calea ce vine la Berestovoe” .vm. „merg”; mai jos „dar vom eschiva ceea ce am făcut deja” vm. „Să revenim în față.” Sub 6607 (1099) „șezând în jurul mâinii” vm. "cu exceptia". Sub 6609 (1101) „sup up in the city” vm. „zasta și în oraș”. Sub 6611 (1103) „și ce zici de a-l avea” vm. "cal". Sub 6614 (1106) „în cronicar” vm. „în cronică sunt șapte”, legal. la începutul cronicii: „Harul lui Gheorghe în scrisoare” vm. „scris de vară”.

Să remarcăm câteva lecturi speciale din Cronica Ipatiev. La început: „după stâlpii celuilalt” vm. "agitând". Sub (6390 (882) „a pus-o pe zeița Sfântului Nicolae" în „biserică" (listele Laurel și Comis. din 1 noiembrie). Sub 6477 (§69) „poporul lăudat se va bucura de cei drepți. " vm. „lauda celor neprihăniți” (Laurus și Comis.). Lod 6479 (971) „esența grecilor este înțeleaptă până în ziua de azi” vm. „măgul.” Sub 6390 (882) g. . „atac sub Ougorskoe" vm. „swoop". Sub '6392 (884) „tribut a da" vm. „tribut a plăti". Sub 6406 (898) „în locul celui de-al cincilea apostol Andronic" vm. „pe masă". Sub 6453 (945) g. <$\frac{3}{4}$a da: mi se mic" vm. „da asta este propio mic pentru tine"; mai jos „bătrânii orașului .i0zh z e" vm. „retragere". Sub 6463 (955) " binecuvântat ești în rusul X prințul X" v. „în soțiile rușilor" (ca în listele Radziv. și Kommiss.). Sub 6479 (971). „nu imam a scăpa" v. „a scăpa.

„ Sub '6485 (977) „vezi ce vrei” v. „vezi ce ai vrut [în Radziv. - omis].” Sub 6488 (980) „Și pământul rus a fost pângărit de cereri” cu „sânge”. Sub 6494 (986) în discursul filozofului „Vreau să ucid idolul” vm. „măturați idolii”; mai jos „și Yakov este sincer” vm. "drept"; „mâncând carne și grăsime și pâine până te vei sătura” vm. „carne, ceapă și pâine până ești sătul”; „încă slujind lui Ilie” vm. „judecare”; de mai jos „te face să umbli cu Domnul” vm. "lege"; „Nu-mi voi aminti păcatul. Eu lor'vm.' „fără lege”; „Iată, o fecioară a rămas însărcinată în pântece și a născut un fiu” vm. „Iată, fecioara va rămâne însărcinată în pântece”; „Am bătut copilul 14 mii” vm. „cabana bebelușului”; „și multe alte mari minuni” vm. „velya”; „La fel și Dumnezeu

otmѢg cu t v o r i»vm. <dând." Sub 6495 (987) *în râul templu în Ropata"· vm. „în templu”; „dacă ar fi primit botez bunica Ivoya Olga”; în Laurențian și Radziwilovskaya „botezul” este omis. Sub 6496 (988) „Poslast news” vm. „Veștile sunt bune”; „pentru încălcări josnice și da” vm. „pentru a da necurat”; „după structura lui Dumnezeu” vm. „Construiesc” (Radziv.), „Voi aranja” (Laurel);, mai jos „și așa profanezi” vm. „și [un] paki osvernyaege”; sub „adevărata credință” vm. „a mâncat în Lyakha” (Lavr.), „corectat” (Radziv.); mai jos „la a șaptea adunare” vm. „și șapte s-au adunat”; mai jos la sfârşitul anului „Domnului nostru Dumnezeu>> vm. „Domnului Dumnezeului nostru”; „Vom mânca în Trinity” vm. "noi cântăm." Sub. 6501 (993)' „despre u s r Ѣ't Ѣ I on Trubeshi” vm. „la rahat”. Sub 6504 (996) g.

.„și nap Episcop Volodymer” vm. „și decide eliskopi Volodymer”. Sub. 6505.(997) g. „înainte armata e mare fără trecere” vm. „demonul s-a oprit”; „Ce ai făcut de dragul întâlnirii” vm. „Ce s-a întâmplat de dragul întâlnirii.” Sub 6523 (1015) „de la dușmanul advers” vm. "diavol"; Mai jos, în textul psalmului „în lume păcătoșii merg în iad” vm. – Lasă-i să se întoarcă. Sub 6524 (1016) „și toată noaptea te îmbăta cu echipa ta”, „bea” vm. „băut fi” (Lavr.), „bere” (Radziv.). Sub 6526 (1018) „Îți voi străpunge burta cu cod” vm. „să pătrundem”; de mai jos „îmi vei răspândi echipa prin oraș pentru mâncare” în .. „pentru hrănire”. IIod 6527 (1019) „și tapetul a fost combinat” vm. „și dă jos tapetul”; dedesubt „este mormântul lui în acel deșert până în ziua de azi”, vm. "până azi"; „indicație de către prințul rus” vm. „pentru pedeapsă”. Sub 6532 (1024) „înainte să se resemneze” vm. „dondezhe”. Sub 6542 (1034) „a făcut însuși Biserica Sfântului Mântuitor” vm. „Deja am amanet-o singur.” Sub 6545 (1037) „și traducerea din greacă în limba slovenă”, vm. „în scriere slovenă”. Sub 6559 (1051) „a face pe Yaroslav Larion Mitropolit al Rus’” vm. „Rusina”; mai jos „și du-te la mănăstire” vm. "mers pe jos"; mai jos „și cei care nu-l pot conține” vm. „și cei care nu-l pot conține”; mai jos „și de acolo au început să cheme mănăstirea. Pechersk” în loc de „și de acolo a început mănăstirea Pechersk”. Sub. 6562 (1054) „Aveți dragoste între voi”, vm. „ai dragoste în tine”;, mai jos „Popov dar se cântă obiceiul cântecului” vm. „Popov cântă cântece obișnuite.” Sub 6563 (1055) „și a revenit la b s despre i s și” vm. „S-au întors de nicăieri.” Sub 6573 .(1065) „și întoarce la b s în aproximativ s și” vm. „din nou” (Radziv. „pentru sia”); mai jos „se aprinde brusc” vm.

"s-a întâmplat"; mai jos „chiar și așa sunt în locul Antiohiei” vm. "manifesta." Sub 6574 (1066) „Rostislav cu ѣ d i sch u v Tmutorokani” vm. "fiind"; mai jos „ourek moarte până la sfârșitul zilei” vm. „până în zilele lui Osmago” (Radziv.)’, „până în ziua lui Semago” (Laur).. Sub 6576 (1068) „Dumnezeu să vină peste noi pe cei murdari” vm. "dă drumul"; mai jos „nu vrei răul în oameni” vm. „la oameni.”; mai jos „dar inima ta este departe de mine”, „tau” vm. „ikh” (Lavr și Radziv.). Sub 6579 (1071) „diavolul te-a înșelat” vm. "demon"; mai jos „atunci zeii tăi au dreptul să-ți spună” vm. „ți-au spus corect”; mai jos „m-au bătut”, vm. "ucis"; „a început să cheme din nou demoni” vm. „din nou”;, „vrăjitorie demonică” vm. magie"; „înfrânge episcopul” vm. „distruge” („bate”, Radziv. și Kommiss.). Sub 6580 (1072)

„fiind creat sărbătoarea luminilor” vm. „Sărbătoarea ta este sărbătorită cu lumină”; „Cheamă Doamne, miluiește-te” vm. „vozvati [apel]”. Sub 6582 (1074) „în gura psalmul lui David” vm. "Psaltire"; „Sunt mici [puține] turte dulce” vm. „încărcare”; „Stabiliți-vă ca stareț” Vm. „a avea pe sine”; mai jos „și s ѣ do sh a ou him” vm. „ghemuit”; „Acest dar a fost dat de la Dumnezeu” vm. "dat"; „oferiți viitorul” vm. „predica înaintea viitorului”; „a sărit afară să mănânce prin coloană” vm. „a sărit peste mulțime”; „Îi voi da banii lui” vm. "otravă". Sub 6585 (1077)r. „Clauză împotriva fratelui” vm. "Mă duc." Sub 6586 (1078) „ambele copulate” vm. „amândoi care s-au poticnit”. Sub 6597 (1089) „să nu facă așa” vm. „syak”. Sub 6599 (1091) „la aceeași oră” vm. "Oh se chin." Sub 6600 (1092) „multe semne s-au întâmplat” vm. „la nivel local”. Sub 6601 (1093) „răul-neishu este mai mare decât tot pământul” vm. „cel mai fără de lege întreg pământul”; mai jos „Sunt un gardian al acelorași oameni” vm. „ca o făptură”; „Doamne, Doamne, nu te răzbuna pe doi oameni” vm. "de două ori"; „și așa și cu b. ъ p poni a X y s i "vm. „întrebând”; „Adeseori păcătuiesc” vm. „Păcătuiesc”. Sub 6604 (1096) „nu este drept să judeci de către un episcop și un călugăr sau un smerd” vm. „Nu este corect să-l judec pe episcop, fie pe stareț, fie pe smerd.” Sub 6605 (1097) „și cunoști rana de pe fața lui” vm. „și rana aceea rămâne pe Vasilka până astăzi”; mai jos „și acum care este vina înaintea lui” vm. „și acum dezvăluie vinovăția lui”; mai jos „începeți să creați” vm. "a avea"; „Liakhov a promis că va crea asta” vm. „promițând să-l ajute”; „într-o dată Svyatopolk pe pământ” vm. „a ciocăni”. Sub 6607 (1099) „cui ești jignit” vm. „Cui te plângi de noi?” Sub 6609 (IlOl) „taci Yaroslav Yaropolchich ou Berestya” vm. „Zaratya Yaroslav Yaro-polchich Berestya.” Sub 6611 (1103) „nu este vremea să lupți primăvara” vm. „nu e bine să mergi la primăvară acum”; „Și la asta nu ne uităm ” vm. „oferiți”; mai jos „Oleg nu a ascultat asta” vm. „Nu vreau asta”; „și s-a dus pe jos la ei” vm. „Și mergi pe jos la ei.” Sub 6607 (1109) „și a pus zeița peste ea” vm. „și a făcut un zeu peste ea”.

Să enumeram câteva erori evidente în Cronica Ipatiev (repetate în Cronica lui Hlebnikov).

Sub 6360’ (852) „înainte de moartea lui Yaropolchi” vm. „Svyatopolchi”; sub 6477 (969) „a apărat cu forța pe fericita Olga” vm. "acest"; sub 6578 (1070) „s-a născut fiul lui Vseslav” vm. „oh Vsevolod”; sub 6579

(1071) „același la începutul razelor soției” vm. „namecast”; sub 6496 (988) „Luca bo euangelist primul ambasador în lume” 'vm. "la Roma". Sub 6577 (1069) „dacă vrei să mergi cu furie” vm. „a avea furie”; sub 6580 (10.72) „mai la 20” vm. „2”; sub 6582 (1074) „Prietenii i-au dat daruri” vm. „răni”; sub 6599 (1091) „depășirea vizitei” vm. „din milă”; sub 6601 (1093) „altă proprietate a rănilor” vm. "multe lucruri"; mai jos „și chiar beh acest oraș” vm. „az”; sub 6605 (1097) „erau deja Berestiani și Piniani și orașe mai înalte” vm. „care erau ca el, Berestianii și Pinianii și Vygoshevtsy”; sub 6604 (1096) „și rostoviții i-au dat lui și lui Pereyaslav tot pământul Murom” vm. "preot";

7*

sub 66Í1 (1103) „și marele Dumnezeu s-a îndurat de marii Poloveți” vm. „a îngrozi” („a arunca”).

De asemenea, este necesar să se sublinieze modificările și completările aduse Listei Ipatiev de către un cititor ulterior. Unele dintre ele s-ar putea datora unor presupuneri și presupuneri, dar cele mai multe dintre ele au fost împrumutate dintr-o altă cronică. Este deosebit de caracteristică modificarea din știrile din 6614 (1106. Această știre este menționată după cum urmează: „Trupele militare de lângă Zarechsk și ambasadorii lor Svyatopolk Yan, Ivank Zakharyich și Kozarin; și a condus Polovtsya la Dunăre, plin de deșeuri și Polovets este plin de deșeuri.” Mai târziu, „povoeva” a fost refăcută prin scrierea literei „sh” deasupra liniei de sub arc în „povoevasha”; cu „Yanya”, „Vyshatych” este adăugat deasupra liniei, iar „și fratele său Putyat” este adăugat în câmpul inferior cu un semn de înștiințare; „vgr^nivype” a fost refăcut în „ugonivshe”, ultimele trei cuvinte „și plin de otyasha” au fost tăiate și „issekosha” a fost adăugat deasupra liniei. Atenția noastră este atrasă de inserarea lui „Vyshatich și fratele său Putyat”. După cum se poate vedea din lista Hlebnikov, aceste cuvinte nu erau în lista originală Ipatiev - Cronica Ipatiev; nu sunt nici în Cronicile Laurentian și Radzivil; judecând după Cronica Învierii, ei nu se aflau în Treime, dar se află în Sofia 1 și Novgorod 4, unde citim: „Polovtsi au luptat lângă Zarechsk, iar ambasadorul lor a fost Svyatopolk Yan Vyshatich și fratele său Putyata. , iar Ivanka Zakharyin, și Kozarin și Yan, care i-au alungat, sunt plini de furie, iar izsekoshul murdar [a dispărut]”. Așadar, modificarea a fost făcută Cronicii Ipatiev fie dintr-una dintre cele două cronici numite, fie din originalul lor comun, fie în cele din urmă din sursa pe baza căreia a fost întocmit acest original, iar o astfel de sursă a fost, după cum vom vedea, Vladimir policron din 1423.

Să ne uităm la câteva amendamente și inserții. La începutul cronicii, în sintagma „Dunărea Nipru și Munții Caucaz, râul Ougorskaya”, cuvântul „Nipru” este înaintea cuvântului „Nistru”, cf. în Lavrentyevskaya în locul corespunzător „Nistru”, tot în Sofia' 1-a și Karamzinsky lista din Novgorod-a 4-a. În legenda lui Andrei, cuvântul „ts popriklyuchayu” („a venit și o sută sub munți”) este atribuit „al lui Dumnezeu”. În cea mai recentă listă de triburi din clanul sloven, „Buzha” este adăugat la numele „Severo”, adică Buzhans, cf. în Sofia 1 și Novgorod 4 „buhan de

nord”; sub numele „Oulici” se schimbă în „Lutichi”, cf. „Lutichi și Tiverichi” în Sofia 1 și Novgorod 4, precum și în Troitskaya. Mai jos, după „oumykahu ou water maiden”, „wives sobe” este adăugat la câmp, cf. în Sofiyskaya 1 și Novgorodskaya 4: „să smulgă o fată din apă pentru sine” (în Lavrentyevskaya, Radzivilovskaya și altele asemănătoare nu există o „soție” pentru el însuși). Mai jos, „limită” în „de la limită, prin mărturie și evlavie, a nu mânca carne” este convertită în „străbunica” (ca în Lavrentievskaya, Sofia 1, Novgorod 4; între timp, „limită” se citește și în Radzivilovskaya) ; 1 sub 6370 la cuvinte

1 Sub 6370 există un adaos interesant în numerele slave: <<6370. 600. și. 13 ani: 6958”, arătând că ea (și alții?) au fost făcute în 6958 i.e. 1450

„și până când avea doi soți nu din tribul său, ci din boier” este atribuit lui „Askold. și dird”, cf. la Sofia 1 și Novgorod 4: „Și are doi soți, Askold și Dir, nu din seminția lui, nici din boier” (în Lavrentievskaya și alții sunt numiți mai jos). Sub 6390, în expresia „pe acel mormânt a pus un altar Sfântului Nicolae”, „lacasul” este tăiat și deasupra lui este scris „Biserica Olma”, cf. Sofia .1 și Novgorod 4: „pe* acel mormânt Olma a ridicat Biserica Sfântul Nicolae” (în Lavra etc. altfel). Sub 6406, „recedarea pământului Volyn”: literele „boi” sunt scrise în zona răzuită; era evident „slovenă”, ca în Khlebnikovskaya, Lavrentievskaya, Radzivilovskaya; în Sofia 1 „Țara lui Volyn”. Sub 6416, cuvântul „pre” a fost corectat în „paruzie”, cf. „înfășurarea velelor” în Sofia 1st. Sub 6453 „să-i înțelegem pe soția Olga”: soția este tăiată și deasupra lui este scris „prințesa”, cf. Sofia prima „să-i înțelegem prințesa”. Sub 6479, Svyatoslav spune „apoi din nou din Rus’, după ce a acumulat o mulțime de urlete”, în margini aceasta este scrisă ca „primul”. Sub 6480 la cuvintele „înlănțuindu-și fruntea” de mai sus. linia este atribuită „aurului”, cf. Sfânta Sofia 1-a „și-a încătușat fruntea cu aur”. Sub 6488, în lista de nume ale fiilor lui Vladimir, „Stanislav” a fost adăugat la numele lui Svyatoslav pe teren, cf. Sofia 1 și Novgorod 4: „Svyatoslav [și] Stanislav”. Sub 6496 „și a poruncit să se apropie de oraș”: „a se apropia” s-a transformat în „stropire cu stropi”, cf. Novgorod 4 „Am poruncit să turnăm grindina” (la Sofia 1 este diferit: „Am poruncit să mă apropii de grindina și să turnăm praf”). Sub 6501, cuvântul „taur” a fost convertit sistematic în „bou”, cf. „bou” în Sofia 1 (în Novgorod 4 atât „bou” cât și „byk”); „ousnier” este tăiat și explicat prin cuvântul „kozhu”, ca în Sofia 1 și Novgorod 4. Sub 6504, cuvântul „provar” (miere) a fost transformat în „perevar”. Sub 6523 (1015), în câmpul inferior, cu un semn de înștiințare, se adaugă cuvintele „și sunt 1000 dintre ei” (novgorodieni care au participat la bătaia varangilor), cf. Sofia 1 (și Novgorod 4) „a executat 1000 de oameni” (în Lavrentievskaya și similar doar „și sich”). La sfârșitul anului 6524, „Iaroslav avea atunci 28 de ani”: „28” a fost transformat în „18”, cf. Sophia 1 „atunci Yaroslav avea 18 ani.” Sub 6534 la sfârșit, după „și a fost mare tăcere în pământ”, este atribuit „rusului” (în Sofia și Novgorod 4, acesta nu este cazul). Sub 6563, „Vsevolod a mers la Torki în iarna războiului”: „prin război” a fost transportat „la război” (cf. Khlebnikovskaya și Radzivilovskaya, dar la Sofia 1 și

Novgorod 4 această știre nu este prezentă). Sub 6579, „zeii noștri nu vor îndrăzni”, apoi este atribuit „băuturii” (dar în Sofia Ί-th și Novgorod 4, ca în Laurențian și Radzivilovskaya „vin”); mai jos, după „Annia Zamvria, cu magia de a crea miracole împotriva lui Moise”, se adaugă „dar în curând nu este posibil” (cf. Lavrentievskaya și Radzivilovskaya; la Sofia 1 și Novgorod 4 aceste cuvinte nu sunt prezente). Sub 6601 la „și alții din acest oraș”, · „orașul” este convertit în „sate” (cf. în Radzivilovskaya „limba acestui sat”, în Lavrentievskaya „limba semănării tuturor”; la Sofia 1 și Novgorod 4 asta nu e loc). Sub 6604, „îngropat în munte” (citit și în Khlebnikovskaya) a fost convertit în „nituit” (Lavrentyevskaya: „nituit”, Radzivilovskaya: „nituit”).

Sub 6605 „Davydova este skolata”: „kolola” este tăiat și „solstil” este scris deasupra liniei; dedesubt „sozvasha” (veche) este convertit în „sozvonisha”; de mai jos „Ludioslav” a fost corectat, în conformitate cu toate celelalte liste, la „Volodislav”; „episcop [ikh Kupana]” corectat la „biskup” (în Laurențian „piskopa”); mai sus „[Koloman și 2] „episcopi” este corectat cu „piskuna” (Lavr, „piskopa”). Sub 6611, după „și urlă lui Dumnezeu”, se adaugă, după Lavrentyevskaya și alții: „și jură lui Dumnezeu”; mai sus, după „și Davyd Svyatslavich”, se adaugă, potrivit Lavrentyevskaya și alții, „și Davyd Vseslavich”. Sub 6618 (1110) „din același an, luând Polovtsi ou Chin”, literele „ouchi” au fost transferate la „iduchi”, iar apoi după „na” a fost adăugat „zad o mulțime de sate”, adică „luând Polovtsi”. întorcându-se mult așezat”; mai jos, după „nu este foc”, se adaugă „nici un stâlp”, și chiar mai jos, „într-un mod diferit” se corectează în „în altă viziune”, cf. Khlebnikovsky „cu o viziune diferită”.

-Dacă decidem să urmărim completările și inserțiile considerate ale listei Ipatiev la o singură sursă, vom vedea că o astfel de sursă nu ar putea fi nici Cronica I-a Sofia, nici Cronica a IV-a Novgorod (căci nu toate completările și inserțiile pot fi explicate din acesta din urmă), dar că această sursă conținea un text apropiat de Sofia 1 (și, mai mult, de ea în special) și de Novgorod 4. Având în vedere acest lucru, recunosc că textul listei Ipatiev a fost corectat după policronul Vladimir din 1423, care, după cum vom vedea, a influențat semnificativ textul protografului ambelor cronici numite.

CAPITOLUL V

HRONICĂ HLEBNIKOV

Prin acest nume ne referim la copia Hlebnikov a Cronicii Ipatiev, care este cunoscută de mult timp în știință din variantele extrase din ea în timpul publicării Cronicilor Laurențiane și Ipatiev. Lista Hlebnikov datează din secolul al XVI-lea; deținut de Biblioteca Publică; scris fără îndoială în Rus' de Sud. Alături de el se află câteva alte liste care par a fi copii ale acestuia: aceasta este lista Pogodinsky din secolul al XVI-lea. Nr. 1401, foarte defectuos, din cauza faptului că a fost copiat de pe Khlebnikovski când s-au amestecat foile din el; Lista Nisanului din Cracovia este scrisă cu litere latine și se pare că este

copiată din lista Pogodinsky. Lista Ermolaevsky a secolului al XVIII-lea. seamănă foarte mult cu Khlebnikovsky, dar este corectat conform unei alte liste și este lăsat deoparte de noi.

Cronica lui Hlebnikov, pe toată lungimea sa, se dovedește a fi identică în general, și anume în compoziția sa cu Cronica Ipatiev. Nu există nicio îndoială că ambele cronici se întorc la un original comun și atât Khlebnikovskaya, cât și Ipatievskaya au deviat în mare măsură de la acesta. Printre diferentele semnificative. între ele este inserarea unei rețele cronologice în Cronica de la Ipatiev în ultima parte, care conține o poveste despre evenimentele Galicia-Volyn; Khlebnikovskaya nu are ani și, uneori, în loc de o indicație exactă a anului, conține indicații vagi, cum ar fi „aceeași vară”, „mai târziu”, „până în ziua de azi”, etc. - Este greu de pus la îndoială că Khlebnikovskaya a păstrat în acest caz particularitatea protografului ei, ștearsă la Ipatievskaya. Dar este posibil să presupunem că anii au fost deja indicați în original de Khlebnikovskaya și Ipatievskaya, iar în cel din urmă au fost inserați în text, iar în primul au fost omisi. Această presupunere este sugerată de postscriptul păstrat în Khlebnikovskaya^ pe teren înainte de povestea despre invazia lui Batu: „Armata lui Batu a început în Rus’ în vara anului 6746”, în loc de textul lui Ipatievskaya: „Masacrul lui Batu. În vara lui 6745." Presupunerea făcută ar elimina necesitatea de a presupune că textul Cronicii Ipatiev a suferit o revizuire editorială amănunțită în comparație cu textul Cronicii Hlebnikov. Adevărat, diferențele textuale dintre Ipatievskaya și Khlebnikovskaya sunt foarte semnificative; ele ar putea fi explicate, poate, prin modificările editoriale aduse de Cronica Ipatiev, corectând

kami cauzat de influența altor liste; într-un număr semnificativ de cazuri, diferența de lecturi din Ipatievskaya și Khlebnikovskaya corespunde diferenței de lecturi din alte colecții de cronici. Dar un studiu mai atent al diferențelor dintre Ipatievskaya și Khlebnikovskaya duce la o concluzie diferită, și anume că compilatorul lui Khlebnikovskaya, în întregul text, dacă nu în întregul text, atunci o parte semnificativă a acestuia, a corectat textul originalului său (care a fost, de asemenea, originalul pentru Ipatievskaya) și un alt monument. Am ajuns la această concluzie examinând textul „Povestea anilor trecuti” bazat pe Cronica lui Hlebnikov. Fără a o extinde și la alte părți ale Cronicii Hlebnikov, vom indica considerentele pe care le-am avut în vedere.

„Povestea anilor trecuti” conform Cronicii lui Khlebnikov este în general identică cu textul corespunzător din Cronica Ipatiev. Cu foarte puține excepții, componența articolelor și știrilor din ambele cronici este aproape aceeași. Dar textul ambelor cronici prezintă diferențe foarte semnificative. În același timp, se dovedește că, în cele mai multe cazuri, lecturile originale (speciale) ale Cronicii Ipatiev din Cronica Hlebnikov sunt puse în contrast cu lecturi care sunt identice fie cu Cronica Adzivilov, fie cu Cronica Laurențiană, fie cu Cronica Laurențiană și Cronici Radzivilov. Am văzut mai sus că printre izvoarele Cronicilor Ipatiev și Hlebnikov, originalul lor comun, s-au

numărat și cele al căror text era apropiat de Radzivilovskaya (Policron) și de Cronica Laurențiană (Policron, cod Kiev 1198-1199); de aici se putea concluziona că Khlebnikovskaya ■a păstrat lecturi antice ale surselor primare, distorsionate sau actualizate în Ipatievskaya. Dar o astfel de concluzie întâlnește, în primul rând, următoarea obiecție: există o serie de lecturi și, în plus, unele foarte caracteristice (de exemplu, sub formă de greșeli evidente), comune lui Ipatiev și Lavrentievskaya, la care în Khlebnikovskaya sunt lecturi opuse identice cu Radzivilovskaya. Dacă presupunem că în originalul comun al lui Ipatievskaya și Khlebnikovskaya a existat o lectură a lui Khlebnikovskaya (identică cu Radzivilovskaya), atunci lectura diferită a lui Ipatievskaya va trebui să fie explicată ca urmare a convergenței textului ei cu textul Lavrentievskaya. Astfel, lecturile lui Ipatievskaya și Lavrentievskaya, lecturile care sunt în mod clar eronate „din corpul” lui Vm. „din vară”, „Solomon” vm. „salom”, „ascultare” vm. „ascultă”, „iată-te” vm. „abține”, „carnal” vm. „Polotskaya”, în Khlebnikovskaya și Radzivilovskaya corespund lecturilor corecte, corectate. Presupunând că în originalul Ipatievskaya s-a citit „salom” sau „Polotskaya”, trebuie să explicăm lecturile eronate „Solomon” sau „carnal” ca urmare a convergenței cronicilor Ipatiev și Laurentian.. Dar este o astfel de explicație probabilă ? A fost într-adevăr compilatorul Ipatievskaya atât de neglijent încât a preferat citirea în mod evident eronată a listei folosite pentru editare și corectare decât citirea corectă a originalului său? În continuare, se pune întrebarea în ce legătură cu astfel de lecturi, unde Ipatievskaya converge cu Lavrentievskaya și Khlebnikovskaya cu Radzivilovskaya, sunt acele lecturi în care Ipatievskaya, împreună cu Radzivilovskaya, se opun lui Khleb-

Vakovskaya și Lavrentievskaya. Deci, sub 1016, în lauda lui Boris și Gleb, în Ipatiev și Radzivilovskaya „luminezi [luminezi] cu spiritul divin”, în Khlebnikovskaya și Lavrentievskaya „luminezi cu spiritul divin”; sub 65⅛5 (1037) în „tribul” Ipatiev și Radzivilovskaya, în Khlebnikovskaya și Lavrentievskaya „pismo”; sub 6559 (1061) în Ipatievskaya și Radzivilovskaya „Izhe m-a tonsurat”, în Khlebnikovskaya și Lavrentyevskaya „imzhe m-a tonsurat”; sub 6576 (1068) în Ipatievskaya și Radzivilovskaya „despre propria lor răutate”, în Khlebnikovskaya și Lavrentievskaya „despre răutatea plugurilor noastre”, etc. Cum se citi în originalul Khlebnikovskaya și Ipatievskaya: „scrisoare” sau „trib”, „like” sau „imzhe”? Dacă presupunem că așa se citește acum în Khlebnikovskaya, atunci se dovedește că Ipatievskaya și-a corectat textul conform unei liste apropiate de Radzivilovskaya; dar tocmai am văzut că ea a înlocuit lecturile lui Radziwilovskaya cu cele eronate Lavrentievskaya. În cele din urmă, unde lecturile lui Ipatievskaya sunt puse în contrast cu lecturile lui Khlebnikovskaya, comune cu Radzivilovskaya și Lavrentievskaya, Ipatievskaya ar trebui să admită o abatere de neînțeles atât de la sursa principală, cât și de la sursa ei auxiliară, pentru sursa ei auxiliară, conform celei anterioare, ar fi aproape de Lavrentievskaya și Radzivilovskaya. Toate acestea se bazează pe presupunerea că Ipatievskaya a corectat textul, care a fost păstrat într-o formă mai originală în Khlebnikovskaya. Dar dacă presupunem că

Khlebnikovskaya a fost cea care a fost supusă corectării și, în plus, conform unui text de cronică care a combinat lecturile lui Lavrentievskaya și Radzivilovskaya, atunci nu vom întâlni nicio obiecție la o astfel de presupunere. Având în vedere acest lucru, acceptăm că compilatorul Cronicii Hlebnikov a revizuit textul care stă la baza ei și Cronicii Ipatiev pe baza codului cronicii, care, în primul rând, era similar cu textul sursei principale și, în al doilea rând, reprezenta o serie de lecturi comune Radzivilovskaya și Cronica Laurențiană. Considerăm probabil ca această colecție de cronici să fie identică cu una dintre sursele originale ale Cronicilor Ipatiev și Hlebnikov, și anume policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Această concluzie se bazează atât pe faptul că Policronul a reprezentat lecturile comune cu Radzivilovskaya și Laurențianul, pentru sursa primară a Radzivilovskaya - bolta Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, a stat la baza Policronului, iar Polychronul însuși a influențat textul Laurențianului și asupra faptului că lecturile din Khlebnikovskaya , care nu găsesc o corespondență în cele Radzivilovskaya și Laurențian, sunt cel mai probabil urmărite tocmai la un astfel de monument, unde textul din „Povestea anilor trecuti” a fost supusă adăugărilor și corecțiilor bazate pe alte surse. Considerăm că concluzia pe care am făcut-o este foarte semnificativă pentru restaurarea textului Policronului de la începutul secolului al XIV-lea și, prin urmare, vom prezenta o serie de lecturi ale lui Khlebnikovskaya, distribuindu-le în funcție de relațiile lor reciproce cu Ipatievskaya. , pe de o parte, și Radzivilovskaya, Lavrentievskaya, pe de altă parte. '

Khlebnikovskaya prezintă o lectură similară cu Radzivilovskaya, iar Ipatievskaya cu Lavrentievskaya, iar lectura lui Ipatievskaya se întoarce la

la codul Kievului din 1198-1199 și citirea lui Khlebnikovskaya la Polychron

* începutul secolului al XIV-lea. Exemple:

La începutul cronicii Ipat. și Laurus,: „de unde [țara rusă a venit] a început să mănânce”, în Khlebn. iar Radziv: „a început să mănânce” este omis; mai jos, în Khlebn. și Radziv. „țările amiezii”, în Ipat. și Laurus, „miezul nopții”. Sub .. 6463 (945) în Khlebn. și Radziv. „ca turnarea”, în Ipat. și Laurel, „ca sos-posha”; în Khlebn. și Radziv. „cu un [același] prieten mic” (Khlebn., Radziv., tot în 1 nov.); lui Ipat. și Laurus, „cu o echipă mică”. Sub 6479; (971) „și cu ko u s i m [și unul și] de asemenea” în Ipat. iar Laurus, „ispitire”; . sub 6494 (986), în discursul filozofului din Khlebn. și Radziv. „și în n i d e Avram, la Agar”, în Ipat. și Laurus, „și a urcat înăuntru”; în Khlebn. și Radziv. „Casa mea este o casă de rugăciune pentru a spune”, în Ipat. și Laurus, „a fi chemat”; în Khlebn. și Radziv. „din o sută de scuipe”, în Ipat. și Laurus, „de la, rușine”; ■în Khlebn. și Radziv. „Iată-ți burta atârnată” (tot în 1 nov.), la Ipat. și Laurus, „iată viața ta agățată”; sub 6523 (1015) în Khlebn. și Radziv. „Bine ați venit din toată inima”, în Ipat. și Laurel/shriYa you”; sub 6527 (1019) în

Khlebn. și Radziv. „Macelul răului nu s-a întâmplat niciodată în Rus’”, în Ipat. iar Laurus, „nu a fost”; sub 6551 (1043) în Khlebn. și Radziv. „întors” la Ipat. și Laurus, „backup”; sub 6576 (1068) în Khlebn. și Radziv. „De ce nu te entuziasmezi”, în Ipat. și Laurus, „de ce nu îndrăznești?”; în Khlebn. și Radziv. „Să revenim la ceea ce este prezent”, în Ipat. și Laurus, „pachete” omise; în Khlebn. și Radziv. „trimis prințului l [principiilor] textual”, în Ipat. iar Laurus, „verbal” este omis;

în Khlebn. și Radziv. „Nu e nimic [de care să-ți fie] frică de besi [de care să-ți fie frică de besi]”, în Ipat. și Laurus, „nimic” (în 1 noiembrie tot „nimic”); sub 6579 (1071) în Khlebn. y Radziv. „cine vrea să dea credință vrăjitorului”, în Ipat. și -Laur, „ca”; în Khlebn. și Radziv. „ce vrei să fii azi”, · în Ipat. Și· . Laurel, „ce”; sub 6582 (1074) în -Khlebn. și Radziv. „Domnul Icyce Hristos fiul lui Dumnezeu” (tot în 1 nov.), în Ipat. și Laurus, „Dumnezeul nostru”; în Khlebn. și Radziv. „din vara dăruită lui Dumnezeu” (tot în 1 nov.), la Ipat. și Laurus, „din trup”; în Khlebn. și Radziv. „Deja plec” (la fel în 1 nov.), către Ipat. iar Laurus, „deja” este omis; sub 6586 (1078) r1 in Khlebn. și Radziv. „cum vorbește,” în Ipat. „ca verbul a zbura”, în Laurus, „precum Ioan cu verbul a zbura”; sub 6604 (1096) în Khlebn. și Radziv. „[și] numărul lor [este] 4 triburi [4 triburi]”, în Ipat. și Laurus, „există o minciună [căută esența] triburilor lor

- 4"; în Khlebn. și Radziv. „a dat-o în cale”, în Ipat. și Laurus, „există mâncare” ■la miezul nopții”; în Khlebn. și Radziv. „să profaneze pământul, împingându-i în țările de la miezul nopții”, în Ipat. și Laurus, „să pângărească pământul [la] miezul nopții

• ţări”; sub 6505 (1097) în Khlebn. și Radziv. „și vei ieși împotriva”, în Ipat. și Laurus, „ieșiți”; lui Ipat. și Laurus, „care luase masa cu el”, în Khlebn. și Radziv. „cel care a luat masa” este omis; mai sus în Khlebn. și Radziv. „a spăla”, în Ipat. iar Laurus, „corect”; mai jos în Khlebn. și Radziv. „Îmi întind capul”, în Ipat. și Radziv.· „Voi aduna”; sub 6609 (IlOl) se omite „a 9-a zi de miercuri”; sub 6545 (1037), în Khlebn. și Radziv. "Tată

>.'bo el”, Ipat. și Laurus, „tatăl acestui lucru”. Sub 6540 (1032) în Khlebn. si Radziv.-

„nord”, Ipat. Laurus, „nord”; în Khlebn. și Radziv. „și a căzut cap la cap cu nordul”, în Ipat. și Laurus, „și poporul varangian a coborât la nord”; sub 6524 (1016) g. în Khlebn. și Radziv. „hai să te punem”, în Ipat. și Laurus, „și te vom pune”; sub 6550 (1042) în Khlebn. și Radziv. „le smulge pielea”, în Ipat. iar Laurus, „coace-le”; sub 6576 (1068) în Khlebn'. și Radziv. „cu lacrimi ne spălăm toate păcatele”, în Ipat. iar Laurus, „al nostru” este omis; sub 6605 (1097) in Khlebn..i Radziv. „Vasilko a spus asta din noapte”, în Ipat. „fii”, în Laurel, „sinoi”, etc.

Este de remarcat faptul că, în cea mai mare parte, lecturile lui Ipatiev și Lavrentievskaya sunt susținute de 1 Novgorod și, astfel, se întorc la prima ediție a Povestea anilor trecuti, dar în unele cazuri (menționate mai sus) 1 Novgorod coincide cu 1. Khlebnikovskaya și

Radzivilovskaya: relatate aici lecturile se întorc și la prima ediție a Poveștii anilor trecuti, iar lecturile Ipatiev și * Lavrentiev, care se abat de la ele, au apărut evident în arcul Kievului, care a stat la baza, pe aceea mâna, a arcului Vladimir din 1185, iar pe de altă parte, cod Kiev 1198-1199. Deci lecturi asemănătoare celor indicate mai sus: „burtă” în Hlebn., .Radziv. şi.Novg. 1, „viață” în Ipat. și Laurus, „fiul lui Dumnezeu” în Khlebn., Radziv. și Novg. 1, „Dumnezeul nostru” în Ipat. și Lavr., „se az deja” în Khlebn., Radziv. și Novg. 1, „se az” în Ipat. și Lavr., „nimic” în Khlebn., Radziv. și Novg. 1, „nimic” în Ipat. și Lavr., servesc ca un indiciu clar al existenței unui cod intermediar între prima ediție a „Poveștii anilor trecuti” și Codul Vladimir din 1185.

Khlebnikovskaya reprezintă o lectură similară cu Lavrentievskaya, și Ipatievskaya cu Radzivilovskaya, iar lectura Khlebnikovskaya și Lavrentievskaya se întoarce la Polychron, iar citirea Ipatievskaya și Radzivilovskaya la codul Kiev-19198 Radzivilovskaya la Cronica Pereyaslavl de la începutul secolului al XIII-lea, iar sursa principală este prima ediție a Povestea anilor trecuti. Exemple:

Sub 6500(992)r. în Khlebn. iar Laurus, „sala gloriei tineretului”, cf. Ipat. „înainte de noi Pereyaslav tânărul”, Radziv^ „înainte de noi Pereyaslav numele acelui tânăr”; sub 6505 (997) în Khlebn. și Laurus, „alegerea bărbaților strălucitori în orașele Florilor]”; mier Ipat. „în oraș”, și în Radziv. oluitseno; sub 6544 (1036) în Khlebn. „Paharul a început să se ridice”, la Laurus, „poharul a început să se ridice”, cf. lui Ipat. și Radziv. „începe nachasha [pochasha]”;. sub 6576 (1068) în Khlebn. și Laurus, „strugurii și smochinele voastre”, cf. lui Ipat. și Radziv. „struguri. al tău și smochin vae [și ‘vaie]”; în Khlebn. iar Laurus, „din ce în ce mai epuizat”, în Ipat. și Radziv. „nu pot”; sub 6582 (1074) „bătrânul a spus fraților”, în Ipat. și Radziv. "poveste"; sub 6564 (1076) în Khlebn. și Laurus, „și a fost așezat la Cernigov la Sfântul Mântuitor”, la Ipat. și Radziv. „Oh Spasa”; sub 6592 (1084) „Grecii Zaya”, în Ipat. și Radziv. „Grech-neki”; sub 6600 (1092) în Khlebn. și Laurel, „parcă aș fi fost ucis”, în Ipat. și Radziv. „navier”; în Khlebn. și Laurus, „înaintea mâncătorului de carne”, în Ipat. și Radziv. „la stația de prelucrare a cărnii”; sub 6604 (1096) „Sunt despre focul în fața vântului”; ■ .în Ipat. și Radziv.. „aki”; sub 6605 (1097) în Khlebn. iar Laurus, „un Vasilko

neștiind asta”; lui Ipat. și Radziv. „nu știi”; mai jos „și Idosha-v y st b u [la Laur, la izvor]”, cf. lui Ipat. „în Gridnytsia” (lectura inițială), în Radziv. „la comora”; „făcându-l pe preot într-un drept de drept”, cf. Ipat. și Radziv. „ozvoloche na n”; în Khlebn. iar Laurus, „având dragoste de mitropolit și de episcop și de stareț”, în Ipat. „și la stareț” ' este omis (în Radziv. „Am dragoste pentru rangul preot”); ridică 6608 (1100) în Khlebn. iar Laurus, „de ce nu este păcat”, în Ipat. și Radziv. „nu vă milă [nu vă compătimește]”; în Khlebn. iar Laurus, „în bouz-skom (în buzhskim)”, în Ipat. și Radziv. „în divin” [„în divin”]; sub 6616 (1108) în Khlebn. și Laurus, „a crea [și a crea]” cf. Ipat. „promițător” (în Radziv. omis); sub 6676 (1067) în Khlebn. și Laurus, „dat pe scuturi”, în Ipatus. și Radziv. „a lua

scuturi [scut]”; sub 6577 (1069) în Khlebn. și Laurus, „fratele său Svyatopolk”, în Ipat. și Radziv. (și 1 nov.) „al lui”; sub 6579 (1071) în Khlebn. și Laurus, „învățătură demonică”, în Radziv. (și 1 nov.) „incitare”, în Ipat. "învăţare";. sub 6582 (1074) în Khlebn. și Laurus, „parcă nu ar fi nicio postare aici”, la Radziv. (și 1 nov.) „tonsurat”, în Ipat. „tuns-i părul”; sub 6586· (1078) în Khlebn. iar Laurus, „nu-i spune: de câte ori am venit”, în Ipat.. „cheamă-l”, în Radziv. „și cheamă-l”.

Khlebnikovskaya prezintă o lectură similară cu Lavrentievskaya. Radzivilovskaya, iar Ipatievskaya are o lectură excelentă, care coincide cu Novgorod 1. Asemenea lecturi ale lui Khlebnikovskaya se întorc la Polychron, în timp ce lecturile lui Ipatievskaya se întorc la Codul de la Kiev din 1198-1199 (și la prima ediție a „To Incur Bygone Years”).

Exemple:

Sub 6494 (986) în Hlebn., Radziv. și Laurus, „raționând binele și răul”, în Ipat. și Novg. 1-a „înțelegere” („înțelegere”); în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „Sunt gardianul fratelui meu”, în Ipat. și Novg. 1 „la mea”; în Khlebnik., Radziv. și Laurus, „și a pecetluit mormântul cu peceți”, în Ipat. și Novg. 1 „sigilat”; sub 6496 (988) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „din orașul Korsun”, în Ipai. și Novg. primul „scăpat”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „parcă s-a înălțat în slavă cu trupul său” („cu slavă și trup” în Radziv. și Laurus), în Ipat. și Novg. 1 „ca și cum mi-aș fi văzut propria carne”;, în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „coborând din Roma”, la Hypatus. și Novg. 1 „convergent”; sub 6497 (989) în Khlebn și Laurus, „maica Domnului mereu fecioară”, în Ipat. și Novg. Prima „Maria mereu fecioară [theotokos]”;. sub 6504 . (996) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „cu o mulțime considerabilă de oameni”, în Ipat. și Novg. primul „te sun”; sub 6523 (1015) în Khlebn. Radziv. iar Laurus, „cu plâns”, în Ipat. și Novg. 1 „cu mare plâns [zelo]”; sub, 6576 (1068) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „care a chemat [și] pădurea până la capăt”; lui Ipat. și Novg. în primul rând fără „măgulire”; sub 6579 (1071) în Khlebn.,. Radziv. iar Laurus, „besi care mesteca cu ei”, în Ipat. și Novg. Primul „visare”.

Khlebnikovskaya prezintă o lectură asemănătoare cu Lavrentievskaya și Radzivilovskaya, dar diferită de Ipatievskaya, în care lectura nu găsește corespondență cu Novgorodskaya.1st. Astfel de lecturi ale lui Khlebnikovskaya sunt încântătoare

, datează din Polychron, în timp ce lecturile lui Ipatievskaya sunt urmărite fie la codul din 1198-1199 (în cazul în care aceste lecturi sunt relativ vechi), fie la modificarea editorială a compilatorului lui Ipatievskaya însuși (aceasta se aplică lecturilor mai noi).

Exemple:

Sub 6682 (1074) d.Hr. Khlebn., Radziv. iar Laurus, „a poruncit să cheme pe toți frații”, la Ipat. „aduna” (în 1 nov. „suzvati”); sub 6491 (983)

în Khlebn. „Unde astăzi biserica este Sfânta Născătoare de Dumnezeu”, în Lavr și Radz. „unde [este] o biserică a sfintei [sfânte] Născătoare de Dumnezeu”, în Ipat. „unde Biserica Sfânta Maica Domnului”; 1 sub 6390 (882) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „care acum îl numește Ugorsk, unde este acum curtea lui Olmin”, la Ipat. „unde [unde] acum” este omis; sub 6523 (1015) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „[și] am înșelat [și] tăiat”, în Ipat. „sunt 1000” a adăugat; sub >6453 (945) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „cu bolyarii și demnitarii”, în Ipat. „sabra”; sub 6454 (946) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „sub pază”, în Ipat. "pe margine"; sub 6463 (955) în Khlebn., Radziv. și Laurel. „Hristos are puterea de a te mântui”, în Ipat. „Hristos te va mântui”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „înțelepciunea lui Solomon”, în Ipat. "înţelepciune"; în Hlebn., Radziv. și Laurel - „și nu dai seama”, în Ipat. „și nu înțelegi”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „one priati”, vm. „acceptați o limbă”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „mama nu ascultă”, în Ipat. „mama nu ascultă”; sub 6479 (971) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „dacă fugim, este o rușine pentru Imam”, în Ipat. "S.U.A"; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „și a adus sabia”, lui Ipat. omis; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și preia puterea [volost] lui”, în Ipat. „și vei lua singur puterea”; sub 6488 (980) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „imati înrădăcinat pe ei”, în Ipat. "Aleatoriu"; sub 6494·(986) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „șaptezeci de soții roșii fiecare, în Ipat „roșu”; în Khlebn., _Radz.° și Laurus, „singurul zeu”, în Ipat. „singur lui Dumnezeu”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „așteaptă acum pocăința”, în Ipat. "si aceste; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „fiarele, vitele și târâtoarele de pe pământ au fost create în ziua a șasea”, și în Ipat. „pe a cincea”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „Cain a decis să-l omoare pe Abel”, în Ipat. „pentru uciderea lui Avelev”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „iată zeul său de onoare”, în Ipat. „din aceasta”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „vom coborî stâlpul la cer”, în Ipat, „vom coborî”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „Voi ispiti pe zeii tatălui meu”; lui Ipat. "dumnezeu"; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „fecioara care să conceapă”, în Ipat. "concepe"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și multe alte profeții”, în Ipat. „profeție”; în mărturisirea de credință în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „fără timp”, în Ipat. „și atemporal”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „imobil din fire”, în Ipat. "nemişcat"; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „mântuiește-ți făptura”, în Ipat., „pentru a păstori”; în Khlebn. „Icoanele vin la prima imagine”, în Lavra și Radziv. „pictogramă prima imagine la

1 Aparent, citirea <<bѣ>> duce la compilatorul protografului Cronicilor Ipatiev și Hlebnikov, care a trăit în secolul al XIV-lea. Dacă era Kievit, știa că Biserica Maicii Domnului a fost construită, după invazia lui Batu, într-un alt loc.

mers [trece]”, iar în Ipat. „ca venirea la prima imagine”; în Ipat., Radziv.-i Lavr, „Voi stropi cu apă”, în Ipat. „puritate”;, sub 6499 (991) în Khlebn., Radziv. iar Laurel, „sudy”, în Ipat. „împrumuturi bisericești”; sub 6601 (993) · în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „punând pe ea fier fierbinte”, în Ipat. "pune-l în"; sub 6600 (992) în Khlebn., Radziv: și Laurus, „tu ești soțul tău”, în Ipat. "dă drumul"; sub 6504 (996) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „pentru sărbătoarea Schimbării la

Față a Domnului”, în Ipat. „înainte de Schimbarea la Față a Domnului”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „a poruncit”. amenajează miză”, în Ipat. „atașa”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și așa a făcut cu oamenii lui”, în Ipat. „și totuși creându-și propriul popor”;. în Hlebn., Radziv. și Laurus, „deci trezește-te”, în Ipat. „Da, așa să fie”; sub 6504 (996) în Khlebn. , Radziv. iar Laurus, „după dispensarea acestei zile și zile”, în Ipat. „după structură”; 6505 (997) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „a poruncit”. a face un tsezh pentru neveste”, în Ipat. „Le-am poruncit să zidească biserica”; în Hlebn., Radziv. și Laurel; „Comandă de trimis dimineață”, lui Ipat. „L-am terminat dimineața”;: în Khlebn., Radziv. și Laurus, „și parcă am gătit jeleu”, în Ipat. „și parcă aș găti jeleu în fața lor”; sub 6523 (1015) în Khlebn., Radziv. iar Dafinul, „pus în Sfânta Născătoare de Dumnezeu”, în Ipat. „v. Biserica Sfânta Născătoare de Dumnezeu”; mai jos în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „cu plâns”, în Ipat. „cu mare plâns”; mai jos în Khlebn., Radziv. și Laurus, „care a fost botezat [a fost botezat]. el însuși și ai lui”, în Ipat. „Cine botează tot poporul său”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „noi țăranii nu dăm ■ cinste”, în Ipat. „și munte”, mai jos în Khlebn., Radziv. şi L§,vr. „împotriva fratelui său mai mare”, în Ipat. „nostru” este omis; în Khlebn.·, Radziv. iar Laurus, „noaptea pe Altou”, în Ipat. „doza noaptea”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „marele aur grivne”, în Ipat. „hryvnia în aur”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „vinând cu chipurile martirilor”, la Ipat. „martiri”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „dacă fratele [meu] ți-ar fi văzut fața”, în Ipat. „Dacă ți-aș fi văzut fața”; mai jos în Khlebn., Radziv. și Laurel, „[și] vindecare. daruri [vindecătoare]”, în Ipat. „daruri de vindecare”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „iubire cerească luminoasă”, în Ipat. „cerurile sunt frumoase”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „neștiind că Dumnezeu vrea să-i dea putere”, în Ipat. „zeu” este omis; mai jos în Chlebn?, Radziv. și Laurus, „omorâți-l pe Boris și pe Gleb ambasadorul”, în Ipat. „trimiterea lui obi Boris și Gleb”; sub 6526 (1018) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „și a venit la Volyn”, în Ipat. „și sub de Wielyn”;, în Khlebn., Radziv. și Laurus, „fugând cu patru bărbați”, în Ipat. „fugi cu patru oameni!”; sub 6527 (1019) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „parcă prin satisfacerea sângelui soacrei [Radziv.: curent]”, în Ipat. „sângele curge”; în Hlebn., Radziv. și Laurel, „mâncare care se va căsători”, în Ipat. „ori de câte ori cineva se căsătorește”; în Khlebn., Radziv. și Laurus, „care s-a născut din perversiune”, în Ipat. „a cărui asemănare a născut”; sub 6529 (1021) în Khlebn., Radziv. și Laurel, „poim, novgorodieni”, în Ipat. „Vom mânca o mulțime de Novgorodets”; sub 6534 (1026) g.

în Khleb., Radziv. iar Laurus, „în dragoste frăţească”, în Ipat. „în dragoste frățească” sub 6542 (1034) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „ca ficații de Kyei”: în Ipat. „precum ficatul ambelor, Kiev stă”; sub 6545 (1037) în Khlebn.,

HRONICĂ HLEBNIKOV

Ili"'

Radziv. iar Laurus, „și mănăstirea a început să fie”, în Ipat. "pentru o vreme"; . în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și Solomon [Laur.: Simon] lăudând [laude] și e{yu] verb”, în Ipat. „și Solomon a lăudat verbul”; în Khlebn., . Radziv. și Laurus, „luminile mele, înțelepciunea mea”, în Ipat. „lumina mea este înțelepciunea mea”; în Chlebn/, Radziv. și

Laurus, „și [și] cei puternici beau adevărul”, în Ipat. "băutură"; în Khlebn., Radziv..i Lavr, „Te iubesc, care mă iubește”, în Ipat. „dragoste iubitoare”; sub 6552 (1044) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „Sunt chemat pe capul lui”, în Ipat. "ulcer"; mai jos în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „iată ulcerul”, în Ipat. „Iată, este o rană pe capul lui”; mai jos în Khlebn., Radziv. iar Laurus, se omite lectura Ipat.: „În vara lui 6554. În vara aceasta tăcerea era mare”; sub 6559 (1051) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „pune pe Dumnezeu în inima prințului”, în Ipat. "a pune"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „ide [idezhe] fi Larion. a săpat o sobă”, în Ipat. „pecheru”; mai jos în Khlebn., Radziv. și Laurus, „și-a murit viața în ea”, în Ipat. „în ea”; în Khlebn., Radziv. şi Laurus, „stăţea şi fraţii pentru biserica cea mare. . . [si] 'celula este posta vish si multi', in Ipat. „pune”, „pune”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „totul vine”, în Ipat. "inventa"; în Hlebn., Radziv. și Laurel. „De ce se numește Pechersky”, în Ipat. a adăugat: „mana’styr”; sub 6562 (1054) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „marele prinț al rușilor, Yaroslav, a odihnit la Ipat. „mare” este omis; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „dar rămâi liniștit, ascultând frate cu frate”, în Ipat. „dar ascultați frate și frate și rămâneți pașnici”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „vei trăi toți ■ anii”, în Ipat. "a trai"; sub 6567 (1059) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „în spatele coroanei crucii”, în Ipat. "conducere"; sub 6571 (1063) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „arzând tot orașul Vseslav”, în Ipat. „tot orașul a ars”; sub 6573 (1065) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „în apă și în apă”, în Ipat. . „vyvergosha”; sub 6575 (1067) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „învingând pe Izya-slav, Svyatoslav, Vsevolod”, în Ipat. "a depasi"; mai jos în Khlebn., Radziv. și Laurus, „și la a 10-a zi”, la Ipat. "Iunie"; în Hlebn., Radziv. și-Laurus, „și-l pune în groapă cu cei doi fii ai săi”; lui Ipat. „și m-am așezat cu doi dintre fiii mei”; sub 6576 (1068) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „seducătorul multora”, în Ipat. „a fi ispitit de mulți”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „nu dorind să meargă [pe] calea mea”, în Ipat. "mers pe jos"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „al nostru de dragul răutății”, în Ipat. "păcat"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „ne străduim spre bine”, în Ipat. "Trage-. ne aplecăm de la rău la bine”; sub 6578 (1070) în Khlebn., Radziv. și Laurel.

„aceeași vară”, la Ipat. „aceeași vară”; sub 6579 (1071) în Khlebn., Radziv. . iar Laurus, „besi bo under tokshe”, în Ipat. „potokshe”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și oubivasheta [Radziv.: oubivashata]”, în Ipat. „și ucis”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „păcătuind pe Yan cu un topor”, în Ipat. „zreshi”;

în Hlebn., Radziv. și Laurel. „Yang este un topor de vârcolac”, în Ipat. „cu un topor”: , în Khlebn., Radziv. și Laurus, „și Dumnezeu este în cer [în rai] stând”.

lui Ipat. „șezând în rai”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „pune [eu] înaintea ta în barcă”, în Ipat. „și lasă-mă să merg înaintea mea în corăbii”; în Khlobn., Radziv. și Laurus, „ceea ce îți spun zeii”, în Ipat. „Ce vă spun zeii?

a ta"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „dacă te aud”, în Ipat. „Dacă nu te las să pleci”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „prin învățătura demonilor”, în Ipat. "diavolesc"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „unde ar trebui să fiu”, în Ipat. "unde sa fiu"; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și cei drepți sunt așezați într-o locuință cerească”, în Ipat. „și cei drepți vor fi așezați într-o împărăție cerească și într-un cămin”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „verbul este lashet pentru că voi traversa [preidou] de-a lungul Volhovului înaintea tuturor”, în Ipat. „de îndată ce vin”; sub 6580 (1072) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „Episcopul Petru de Pereyaslavl”, în Ipat. „Petru” este omis; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „nu te duce la un bătrân [și nu te duce]”, la Ipat. „stasha”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „fraţii au luat masa cu zgârcenie cu boierii lor la Ipat. „koizhdo”; sub 6581 (1073) în Khlebn., Radziv.· și Lavr, „precum Izyaslav este wooing. [Dafin. : s v a t i t s i] cu Vseslav”, în Ipat. "scoală-te"; sub 6582 (1074) g.

în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „ei seamănă [toate] gândurile călugărului”, în Ipat. „gândurile” este omis; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „sărbătorind lumina în Duminica Domnului”, la Ipat. „on” este omis; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „cu frații”, în Ipat. "aduna"; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „de la cel mai bătrân la cel mai mic”, la Ipat. - "chiar si inainte"; în Hlebn., Radziv. și Laurel, „mâncare cu frică”, în Ipat. „sopa-sem”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „cuvânt vechi”, în Ipat. „sdartsevo”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „fie că este verzhashe pe altul”, în Ipat. "Mai tare";

în Hlebn., Radziv. și Laurus, „ca să scoți ochiul unei persoane”, în Ipat. <<3pat•com"; în Khlebn., Radziv., Lavr, „în același timp”, în Ipat, „în același timp”; în Khlebn., Radziv., Lavr, „și nu ezitați să mergeți la biserică”, în Ipat. „katserkvi iti”; în Hlebn., Radziv. Laurel, „ducând victoria la b e s”, în Ipat. „la puteri demonice”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și semnificat prin cruce”, în Ipat. "semnul crucii"; în Khlebn, Radziv și Laurus, „a trăi mai puternic”, în Ipat. "început"; sub 6583 (1075) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „tot el a fost dus în Babilon”, la Ipat. „o, Babilon”; sub 6586 (1078) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „dar nu face asta, ci [bine] fiul său”, în Ipat. „nici fiul său”; sub 6593 (1085) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „vda-shasya Lutsk”, în Ipat. „dasasya”; sub 6599 (1091)r. în Khlebn., Radziv. și Laurus, „cu coroane și lumânări”, în Ipat. „din întuneric”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „se uită la cancerul tău”, în Ipat·. „la mână”;, în Khlebn., Radziv. și Laurus, „vom rezista opoziției cu munca noastră între ele”, în Ipat. "ultraj"; sub 6601 (1093) în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „marele prinț Vsevolod a odihnit”, în Ipat. nu există „mare”; în Hlebn., Radziv. și Laurel.

„ambasadori vzazh în ystebow [Radziv. : v y z b u, Laurel. : vy st o b k u], în Ipat. „la pivniță”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „universul s-a predat”, în Ipat. „va ceda în robie”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „hail everything [Laur.: the citys are all devastated], the villages are devastated”, în Ipat. „Orașul este gol”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „ochii ridicați la cer”, în Ipat. „hărțuitor”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „mai mult decât toate privințele, durerea tuturor păcatelor s-a întâmplat, de parcă s-ar fi întâmplat mai mult decât toată iluminarea”, în Ipat. „primii sunt luminați mai ales”; sub 6603 (1095) în Khlebn., Radziv. și Laurel.

„[și] s-au urcat [s-au urcat] în colibă [isotka]”, în Ipat. „și urletul se duce la colibă”; sub 6604 (1096) în Khlebn., Radziv. iar Laurus, „care s-a urcat pe podea”, la Ipat. „care a fugit pe jos”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „n a ho-dihom chyudo [novo]”, în Ipat., „găsim”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „pentru că a luat tributul”, în Ipat. „izoima”; în Hlebn., Radziv. şi Lavr., „şi Mstislav pr ii de la Judecata”, în Ipat. „poide”; în Hlebn., Radziv. iar Laurus, „pe Coulaca”, în Ipat. "pe Kolac" sub 6605 (1097) în Khlebn., Radziv. și Laurus, „și David și Dumnezeu s-au ridicat”; lui Ipat. „leze”; în Hlebn., Radziv. și Laurus, „și cere apă”, în Ipat. "cere"; în Khlebn., Lavr.- şi Radziv. „Atunci îți voi da ce oraș pe care îl iubești”, lui Ipat. „Atunci vă voi da orice oraș”; în Khlebn., Lavr și Radziv. „Dă-ți orașul și Terebovl este al meu”, în Ipat. „abo și Terebovl”; în Khlebn., Lavr și Radziv. "a venit primavara"; lui Ipat. „devenit”; în Khlebn., Lavr și Radziv. •„creatorul lumii”, în Ipat. "Revino-ti in fire"; în Khlebn., Lavr și Radziv. „și discursul lui Volodislav Davydov”, în Ipat. „Discursul lui Volodislav”; în Khlebn., Lavr și Radziv. „cu o singură abordare [Laurel. : sosit] în oraşul de sub turnuri,” în Ipat. „deșert”; sub 6611 (1103) în Khlebn., Laurus și Radziv. „și l-a trimis pe Altunopa înaintea lui [ca] gardian”, în Ipat. „și ambasadorul”; .sub 6615 (1107) în Khlebn., Lavr și Radziv. „și du-te o rugăciune la acel stareț existent”, în Ipat. „tu” este omis; în Khlebn., Lavr și Radziv. „și Oleg cântă fiicei lui Lenin pentru fiul său”, în Ipat. „pentru fiu” este omis; în Khlebn., Lavr și Radz. „Nepotului lui Girgenev [G Igrenev]”, în Ipat. „Yanevu”; sub 6618 (1100) * în Khlebn., Lavr și Radziv. „și slujitorii lui *au ars foc [arzând]”, în Ipat. "flacără"; si multe altele etc.1 1 * * * * * * *

1 Voi nota aici câteva erori evidente ale Cronicii Ipatiev, corectate de Cronica Hleb-Inikov, în conformitate cu Cronica Laurentiană și Radzivilov. Sub 6362 „călugărițe” vm. „moștenitori”; sub 6494, în graiul filozofului, restaurat

după „ariciul va fi binecuvântat” cuvintele „numele noului arici va fi binecuvântat”; mai sus •„în Samaria” vm. „în Suriya”; în lista fiilor lui Vladimir „Iaroslav” vm. "Yaro-

regiment"; sub 6501 „există soț” vm. "nobil"; sub 6453 „în peregbekh” vm. "în rând"; sub 6505 „și bucuria era mare” vm. „grad”; sub 6573 ■ „Țara Palestinei” vm. „Palenskaya”; sub 6605 „și rekosha Davydovi popor” vm. — David și oamenii. În plus, Khlebnikovskaya, din nou în acord cu Lavrentievskaya și Radzivilovskaya, a restaurat o serie de omisiuni din Cronica Ipatiev. Sub 6390 „și a venit la Smolensk de la Krivichi”; sub 6451 - „căpcăun”; sub 6494, în discursul filozofului, „și am văzut stelele și cerul”; mai jos „și naște un fiu pe Agar”; dedesubt „Domnul și Domnul s-au ridicat în timp ce dormea”, apoi „și curge râul”. "Fericit"; sub 6524 „și rupe gheața”; sub 6532 „Mstislav la Cernigov și la Novgorod”; sub 6592 „și a venit prognast Yaropolk”; sub 6601 g.

„Tsroslavihom nu avea respect”; sub 6603 „luarea granițelor și”; sub 6604

„vestea a venit la Izyaslav”; mai jos „Oleg este în oraș”; mai jos „Răzbunarea este glorie, iar Yaroslav va merge împotriva”; sub 6607 „Davyda la Volodymer

și fugi"; sub 6610 „și în Volodimeri își va pune fiul ”; sub 6611.

- „și jurăminte lui Dumnezeu”; sub 6614 și 6615'. Lacune mari, indicate în Ipatievskaya prin linii goale lăsate, au fost umplute. Se pare că se poate crede că cele mai multe dintre omisiunile indicate revin la originalul Cronicii Ipatiev: cf. în partea care urmează „Povestea anilor trecuti” există o serie de omisiuni care nu au fost completate în Khlebnikovskaya.

Unele lecturi ale Cronicii Hlebnikov coincid cu lecturile: Cronicii I din Novgorod, care se deosebesc de Cronicile de la Ipatiev și Laurențian; și Radzivilovskaya. De asemenea, urmărim astfel de lecturi ale lui Khlebnikovskaya până la Polychron, care în aceste cazuri a păstrat textul sursei originale – prima ediție a „Povestea timpului”. lăsa"; Urmărim lecturile listelor rămase până la arcul Kievului, care stă la baza: a) arcul din 1198-1199, izvorul Ipatiev; b) Bolta lui Vladimir din 1185 - sursa Lavrentievskaya (care a raportat lecturile ei lui Radzivilovskaya). Voi da mai multe astfel de lecturi.

Sub 6463 (955) în Khlebn. și Novg. 1 * „înlăturat de tot răul”, în Ipat., Laurus și Radziv. "Tot"; sub 6477 (969) în Khlebn. şi nov.. 1 „rugăciune lui Dumnezeu pentru Rus'”, în Ipat. „rugandu-se lui Dumnezeu pentru Rus”, în Radziv. și Laurus, „roagă-te lui Dumnezeu pentru Rus”; sub 6488 (980) in Khlebn.. si Novg. 1 „mare este Domnul nostru”, în Ipat., Laurus și Radziv. „nostru>” este omis; sub 6491 (983) în Khlebn. și Novg. 1 „tăierea baldachinului”, în Lavr, și Radziv. „cose”, în Ipat. „sekosha”; sub 6494 (986) in Khlebn.. si Novg. Prima „posedare a tuturor”, în Laurus, Radziv. iar Ipat.. „prin ei” este omis; în Khlebn. și Novg. 1. „Jur pe acest [același] Davyd”, în Lavr., Radziv. si Ipat. "dumnezeu"; în „Khlebn. și Novg. 1 „și na-rekout nume emou”, c. Lavr., Radziv. si Ipat. „vor chema”; în Khlebn.. şi Novg. Primul „a dus la paradis și pe credincioși”, la Lavra și Radziv. „în” (în Ipat. omis); sub 6496 (988) în mărturisirea de credință în Khlebn. și 1 nov. „dar este un singur Dumnezeu”, în Lavr., Radziv. si Ipat. „dar” este omis; sub 6504 (996) Khlebn. și Novg. 1 „nu pot [a] merge”, în Lavr., Radziv. si Ipat. „nu putea merge”; sub 6523 (1015) în Khlebn. și Novg. 1. „ca și când vor [a] despre u și t i”, în Lavr., Radziv. si Ipat. "a distuge"; sub 6568< (1060) în Khlebn. „Ovii din iarnă după moarte”, în Novg. 1-a „izomrosha”, în Lavra., Radziv. si Ipat. „mudder” este omis; sub 6571 (1063) in Khlebn.. si Novg. 1 „nu a fost bine”, în Lavr., Radziv. si Ipat. „nu e bine să se întâmple”, și altele.

■ Cronica lui Hlebnikov a extras din Policron nu numai astfel de lecturi care sunt în acord cu listele cunoscute și examinate de noi, ci și cele care nu au corespondență nici în Laurențian, nici în Radzivilov, nici în Novgorod 1. Pentru a afirma că multe dintre aceste lecturi se întorc tocmai la Polychron, găsim indicii de ordin dublu.Unele dintre aceste lecturi se dovedesc a fi identice cu lecturile unor coduri ulterioare, bazate pe textul ultimei ediții a Polychron, și anume ediția din 1423; alte lecturi conțin completări de fapt, sugerând că editorul monumentului folosește nu numai date cronice, ci o varietate de materiale istorice și literare - dar tocmai aceasta era natura policronului Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Prin urmare, astfel de lecturi, precum și cele care apropie Cronica lui Hlebnikov de Policronul de mai târziu, pot fi urmărite probabil tocmai până la Policronul de la începutul secolului al XIV-lea.

Voi cita câteva dintre lecturile lui Khlebnikovskaya, care își găsesc corespondența în colecțiile ulterioare.

HRONICĂ HLEBNIKOV

115

La început, în prima listă a triburilor slave, după numele „Lutichs” („Lyahov și poreclit Polyane Lyakhov, Druzii Lyutich”) în. Khlebnikovskaya a adăugat „Lituania”, cf. o creștere a Lituaniei în același loc în Ermolinskaya, Lvovskaya și Tverskaya („și ini Lituania”); mai jos, în loc de „la Lovot”, „de-a lungul Lovot” citim „la Volot”, „de-a lungul Volot”, cf. tot la Lvovskaya, două liste ale lui Voskresenskaya, în Cronograful din 1512, în listă. Tsarskogo Sophia Cronica I și Nikonovskaya; sub 6374, cuvintele „în râu” („Sfânta Maica Domnului a purtat haina divină cu cântări în râul Omochisha”) au fost corectate „în mare”; mier „în mare [mare]” în Chronograph-1512, lista țarului din prima cronică a Sophiei, Lvov, Tver și Nikon; sub 6453 în tratatul de la Igor „și din întregul cnezat” vm. „și de la toți [toți] prinții” din listele senior, cf. în Sofia 1: „din toate principatele”; sub 6523 (1015) după „și care a venit la el pe Volga” s-a adăugat „pe gura lui Tma”, (corectat mai târziu: „gura lui Smedyn”), cf. în Tverskaya „la gura râului Tami” (XV, p. 130); sub vm. „calul s-a zgâriat și piciorul nu este suficient” în „pauza” lui Hlebnikov, cf. tot în Tverskaya.

Dintre completările efective din textul Cronicii Hlebnikov, atenția noastră se concentrează în primul rând pe inserarea în titlul cronicii numită după Nestor: în Cronica Ipatiev, potrivit lui Radzivilovskaya, titlul sună astfel: „Povestea lui. Anii trecuti ai mănăstirii călugărului Fedosiev Pecher-skago de unde a venit pământul rusesc a început să mănânce și cine a început să domnească în ea.” Rețineți că cuvintele „a început să mănânce” își găsesc omologul în Laurențian („și de unde țara rusă a început să mănânce”). Poate, la-. 1, titlul introdus, pe lângă cuvintele „a început să mănânce”, se întoarce în originalul lui Ipatievskaya și Khlebnikovskaya la codul din 1198-1199, iar cuvintele „a început să mănânce” au fost împrumutate de ei de la Polychron (cf. . Lavrentievskaya). Compilatorul lui Khlebnikovskaya, ghidat în amendamentele sale de Polychron, a omis cuvintele „a început să mănânce” ca fiind introduse necorespunzător, dar a adăugat după

„principat”: „și de la Koudou Rouskaa pământul a început să mănânce” - adăugarea, după cum poate fi văzut de la Lavrentievskaya, se poate întoarce tocmai la Polychron; dar dacă este așa, atunci este probabil să se retragă la Polychron o modificare mai semnificativă, și anume, înlocuirea cuvântului „chernoriztsa” cu cuvintele „Nester monkoriztsa”. De aici am deriva un indiciu că a fost primul compilator al Policronului Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea care a decis să-i atribuie lui Nestor Povestea anilor trecuti. Postăm-. ` ar fi în legătură cu aceste încă două inserții, revenind la Polychron în Khlebnikovskaya, în știrile referitoare la Mănăstirea Pechersky: sub 6599 (1091), la cuvântul „egumen” a fost adăugat „Ioan”; sub 6614 (1106) „Nikola” a fost adăugat la numele lui Svyatosha, în știrile tonsurii sale.

■Vom evidenția corecții în textele biblice. Sub 6463 (955) vm. „lucrătorul celor răi este departe de a înțelege” în „lucrările” lui Hlebnikov (Proverbele lui Solomon, XIII, p. 20); vm. „fiecare om rău se acceptă până la capăt” în Khlebnikovskaya „dezonoare”; sub 6494 (986) vm. „el ar fi la început” în „puterea ar fi” a lui Hlebnikov; vm. „și nu există sfârșit în lumea lui” în „limita sfârșitului” a lui Hlebnikov; vm. „Mâncarea nu a putut

. 8*

tu vei fi printre miile de Iuda” în „vei fi cel mai mic dintre domnii lui Iuda” a lui Hlebnikov; vm. „Și cu siguranță vei deveni un bătrân și vei deveni prințul lor [deveni un prinț]” în cuvântul lui Hlebnikov „care va salva poporul din Moa”; sub vm. „Voi urma promisiunea tatălui meu” în Khlebnikovskaya „al meu pentru tine”; mai sus, vm. „binecuvântează tribul pământului” în Khlebnikovskaya „tot tribul pământului”; sub 6545 (1037) vm. „cei care Mă caută vor străluci”, în Hlebnikov „vor găsi har”; sub 6586 (1078) vm. „Dar oricine își lasă golul pentru prietenii săi”, în Khlebnikovskaya „al său, cel mare va fi chemat în împărăția cerurilor”.

Să notăm și amendamente în texte legate de raționamentul pios. şi evenimentele istorico-bisericeşti. Sub 6494 (986) în graiul filosofului: vm. „co-pacificare” - „co-pacificare”; vm. „și numărul lumii pământești” - „credință”; vm. „Pilate a poruncit să fie răstignit” - „Pilate a poruncit să fie răstignit”; sub 6496 (988) în mărturisirea de credință: vm. „fără început”—· „fără început”; vm. „mother’s virginity” - „mother’s virginity”; vm. „imaginea rabinului” - „imaginea rabinului”; sub vm. „botez, pocăință pentru iertarea păcatelor” - „botez”; sub 6523 (1015) în lauda lui Boris și Gleb: „doubting the passion-troper” vm. "pasiune"; vm. „biserica se bucură de soarele strălucitor dobândind” - „biserica se bucură” (un număr dublu cauzat aparent de prezența a două biserici pe Alta, de lemn și de piatră); sub 6527 (1019) vm. „chiar dacă s-a îndepărtat în mod natural de aici cu corpul ei” - „cu trupul ei departe de aici”; sub 6582 (1074) în lauda lui Teodosie: vm. „T/tu ești tatăl nostru în lume” — „învățător și învățător al tuturor”; sub 6601 (1093) vm. „Acesta este batogul lui Dumnezeu” - „flace”; sub 6618 (IllO) vm. „Ovo cu foc, Ovo

cu un stâlp, Ovo altfel” - „Ovo cu o imagine de foc, Ovo cu o viziune diferită.”

Să subliniem mai multe cazuri de distribuție a textului (amplificare). Sub 6453 (945), după „ei stau în peregbekh”, se adaugă „mărire”; sub 6523 (1015) după „a fura de la oi și altora cu kunas și a împărți multe”, s-a adăugat „părintele bogăției”; sub 6524 (1016) după „îmbătă-te cu echipa ta”, a fost adăugat „minciună”; mai jos, după „Am lovit gheața și am rupt gheața”, a adăugat „cu urletul Svyatopolcha și cu multe inundații din ape”; sub 6545 (1037), după ce „credința țărănească a început să se înmulțească”, s-a adăugat „în Rousi” (cf. o poștă similară în Ipatievskaya); sub 6546, 6548, 6549, după vestea venitului lui Yaroslav, s-a adăugat „și cuceriți [eu]”; sub 6559 (1051) după „fără a lăsa cuptorul timp de 40 de ani”, s-a adăugat din nou „fără a lăsa cuptorul”; vm. „Prințului Izyaslav” - „Marele Prinț Izyaslav”.

Înlocuirea unor cuvinte și expresii cu altele este destul de comună. Sub 6491 (983) g.m. „nu mâncați, căci nici nu beau, nici nu vorbesc” - „nu vorbesc”; sub 6530 (1022) vm. „de dragul distrugerii echipei între noi” - „vrem să ucidem”; sub 6542 (1034) vm. „ochi mari” - „mari sunt ochii”; sub 6551 (1043) vm. „a-i da pe Iaroslav sora lui” - „a da”; sub 6552 (1044) vm. „din aceeași vară” - „în același timp” și „în această vară”; sub 6573 wm. „și regimentele celui care anunță” - „amândouă apar”; sub 6576 (1068)

vm. „și să spunem echipei noastre” - „să spunem prietenilor noștri: să luăm niște cină”; sub 6579 (1071) vm. „povoznikom” - „submariner”; vm. „dragul” - „patria”; sub 6586 (1078) vm. „ar trebui să spună cineva ceva” - „deet”; sub 6598 (1090) vm. „și voi construi o ușă mare în ea” - „acoperire”; sub 6601 (1093) vm. „nu mușca împotriva lor” - „nu fi diferit”; vm. „pământ pustiu pe pământ” - „ridicat” (de două ori); sub 6605 (1097) vm. „pentru neînțelegerea mea” - „aroganță”, etc.

Voi mai da câteva corecturi nereușite făcute de Cronica lui Hlebnikov. Sub 1091 în Ipatievskaya: „M-am supărat pe rană, am îndurat-o. în fața peșterii” (cf. în Lavrentievskaya: „așezat pe varimantya și efectuat și în fața peșterii”), în Khlebnikovskaya „și în Lavrentievskaya: „așezat pe cadru și efectuat în fața peșterii. ” Modificarea revine la Polychron și mai departe la Codul Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea, după cum se poate concluziona din Radzivilovskaya, unde sunt combinate lecturile Codului Vladimir de la începutul secolului al XIII-lea. (Cronica Pereyaslavl) și Cronică Laurențiană: „și l-a pus pe monnet și l-a purtat pe un cadru în fața peșterii”; sub 6583 (1075) vm. „aceasta este esența smetye luchype” (ca și în Ipatievskaya, iar „smetye” a înlocuit lectura antică „kmetye” a Lavrentievskaya și Radzivilovskaya), în Khlebnikovskaya citim: „aceasta este esența cuștii luchype”; sub 6488 (980), omisiunea cuvintelor „voievod Bluda” (în Ipatievskaya rămâne doar următoarele: „Voi fi”) a fost completată cu cuvântul: „priati”, cf. în Lavrentievskaya și Radzivilovskaya: „Voi fi în inima ta și în prietenie”.

Studiul Cronicii Hlebnikov în diferențele sale față de Cronica Ipatiev nu trebuie să piardă din vedere următoarele două împrejurări care împiedică urmărirea acestor diferențe până la Policronul de la începutul secolului al XIV-lea. În primul rând, unele lecturi ale Cronicii Hlebnikov, care par pentru a fi corectat în comparație cu Cronica Ipatiev, poate proveni din originalul său principal, comun cu Ipatievskaya, pentru că nu există nicio îndoială că Ipatievskaya a făcut unele modificări și distorsiuni la originalul ei. Astfel, un mesaj mai corect de la Khlebnikovskaya în 6618 (IllO) despre raidul polovtsian asupra Pereyaslavl și capturarea pe care au făcut-o de la Chyuchin poate fi urmărit până la originalul comun al lui Khlebnikovskaya și Ipatievskaya; în același mod, lectura lui Khlebnikovskaya „și inima mea s-a bucurat și mintea mea s-a bucurat” (sub 1097) pare mai originală decât lectura coruptă a lui Ipatievskaya: „și inima mea s-a bucurat și inima s-a bucurat” și nu neapărat. conduce-ne la Polychron, pentru că, desigur, originalul lui Ipatievskaya și Khlebnikovskaya ar putea fi destul de util în anumite părți. În al doilea rând, în cursul corespondenței, în Cronica lui Hlebnikov ar fi putut fi introduse lecturi vădit eronate, pe care nu există niciun motiv să le urmărim nici la Policron, nici la originalul Cronicilor Hlebnikov și Ipatiev: cf. sub 6576 (1068) „de-a lungul malului” wm. „la pivniță”; sub 6579 (1071) „în rușine” vm. "pe gard"; sub 6582 (1074) „o altă noapte” bmí „alți oameni”; „curățat” VM. „Lyskat”; sub 6589 (1081) „și făcând bătălii crâncene”, vm. „și yasta Ratibor”; sub 6605 (1097) „stai pe C în vârful regimentului”, vm. "pentru Crăciun"; sub 6598 (1090) „buză zveltă”, vm. „baie construită”; sub 6545 (1037) „do s i t

adesea”, vm. "a merita"; sub 6611 (1103) „în Tropolchekh”, vm. "in multime"; sub 6615 (1107) „a Oyrpe yasha”, vm. „și Cyrpa yasha”, etc. Să remarcăm, de asemenea, omisiuni care nu erau în originalul lui Khlebnikovskaya și nici, aparent, în cronologie, de exemplu: „vară pașnică” sub 6537, „chiar și acum vara care ieșea 6604 acuza 4 pe etaje. ” sub 6604 , „aduceți lucrurile sfinte la Sfânta Născătoare de Dumnezeu” sub 6515, și unele altele.

CAPITOLUL VI

CHRICALERUL ȚĂRILOR RUSI (SO PAZ. „CHRICALERUL PEREYASLAVL OF SUZDAL”)

În colecția b. „Arhiva principală a afacerilor externe din Moscova nr. 902/1468, conform caracteristicilor sale paleografice datând din secolul al XV-lea, pe ultimele sale cincizeci de pagini există un cod de cronică intitulat „Cronica țarilor ruși”. Editorul acestei cronici, M. A. Obolensky, a numit-o „Cronicerul lui Pereyaslavl din Suzdal”1, pe baza conținutului ei: într-adevăr, în povestea despre evenimentele din a doua jumătate a secolului al XII-lea și începutul secolului al XIII-lea. Există o serie de date care ne conduc la un cronicar care a trăit în Pereyaslavl din Suzdal și a lucrat între 1216 și 1219. Dar, după cum vom vedea, Cronica Pereyaslavl a fost doar una dintre sursele codului luat în considerare, compilat în. în orice caz, mai târziu de secolul al XIII-lea. Colecția Arhivei de Afaceri Externe, conform lui M. A. Obolensky, este o copie a unui manuscris rescris în 1261. Într-adevăr, partea principală a colecției, și acestea ar trebui recunoscute ca

acele articole `ero pe care le are în comun cu Cronograful Vilna nr. 109 (147) secolul al XVI-lea, datează de la monument, alcătuit aproximativ în 1261 sau 1262, după cum se vede din articolul intitulat „Oukaz al înșelăciunii murdare a femeii care o numește zeu pe Sovia” și plasat în Cronograful de Arhivă de pe fol. 25 vol., iar în Vilensky la l. 25 În acest articol, Soviy, care se presupune că era șeful credinței păgâne la care au aderat Lituania, Yatvingienii, Prusacii, Em, Lib și alte popoare, este numit contemporan cu Abimelec și, în același timp, se indică faptul că de la Abimelec și Soviy până în această vară, „în timpul domniei a început să scrie aceste cărți”, sunt 3446 de ani.Dacă compilatorul articolului despre Sovya a numărat de la crearea lumii până la Avraam (un contemporan cu Abimelec) 3324 de ani, tot atâtea Cronografele rusești credeau, potrivit cronicarului Patriarhului Nicefor, atunci momentul scrierii este comun pentru Arhivă și Vilna. Cronograful este determinat a fi 6770 (1261 sau 1262 d.Hr.). Dar nu există niciun motiv pentru a include „Cronicul țarilor ruși” printre articolele principale ale colecției, deoarece nu se află în cronograful Vilna. V. M. Istrin a dovedit că originalul comun al cronografelor Arhivă și Vilna s-a încheiat în același loc unde se termină acum cronograful Vilna.1 2 În spatele acestui final în Arhivă

1 „Cronicerul lui Pereslavl de Suzdal, întocmit la începutul secolului al XIII-lea ^între 1214 și 1219), publicat de M. A. Obolensky>>. Moscova, 1851.

2 V. M. Istrin. Alexandria cronografelor rusești, pagina 133.

Cronograful urmează pe ll. 478-480, un articol intitulat „Începutul Regatului lui Constantin al orașului grecesc” și care conține o listă a împăraților bizantini de la Constantin la Leu, Alexandru și Constantin (prima jumătate a secolului al X-lea); în spatele acestui articol, pe l. 481, „Cronicerul țarilor ruși” este plasat. Astfel, este clar că acest cronicar nu a făcut parte din colecția din 1262, așa cum lista împăraților bizantini nu a fost inclusă în ea. Începutul „Cronicii țarilor ruși” a fost păstrat într-o altă listă, și anume în colecția secolului al XV-lea, care a aparținut anterior lui Nikiforov, iar acum este proprietatea Academiei de Științe; pe l. 211 rpm - 226 rpm textul acestui cronicar este plasat până la jumătatea articolului 6415 (907); textul este întrerupt din cauza pierderii foilor. Înainte de aceasta este plasat Cronicarul Patriarhului Nicefor în ediție, distribuită cu inserții din Vremennik de Amartol și primele articole din „Povestea anilor trecuti”; Dar. Acest cronicar nu este inclus în întregime; se termină la articolul „Despre Abraham како> cunoașterea căutării lui Dumnezeu” (întorcându-se la Amartol). Otrăvându-ne pe problema relației reciproce a ambelor liste din „Cronica țarilor ruși”, noi. Trebuie să recunoaștem că este imposibil să ridicăm lista Nikiforov la lista Arhivei Moscovei: Lista Nikiforov, foarte aproape de Arhiva Moscovei și, în plus, în general mai puțin funcțională decât aceasta, se dovedește a fi mai completă în mai multe locuri, iar unul original.1 În consecinţă, ambele. Listele „Cronicii țarilor ruși” care au ajuns până la noi se întorc la un original comun. Se poate afirma cu încredere că din același original, în aceste două liste au fost incluse fragmente

din Cronicarul Patriarhului Nicefor - începutul Cronicarului în lista Nicefor și sfârșitul în Lista Academică de la Moscova, pentru, desigur, Lista împăraților creștini din Lista Academică de la Moscova (fol. 478 -480) datează de la Cronicarul Nikephoros. Această încredere apare ca urmare a legăturii neîndoielnice care se observă între textele „Cronicii Țarilor ruși” și textele ediției larg răspândite a cronicarului Nikiforov, citite în lista Nikiforov. După cum se indică în cronicar, cu excepția inserțiilor din.

1 Așadar, la începutul leiopisului, următoarele lecturi sunt mai inițiale în lista lui Nikiforov: „la fel de la Rus’ poți merge de-a lungul Bolza”, la Moscova. arc. „iti” omis; mai jos „învățați-i mărturisirea mare”, la Mosk. arc. „kako”; „abia ieși, abia trăi”, · la Moscova. arc. „abia” omis; mai jos „este doar limba rusă”, în Mosk. arc. „limba” este omisă; chiar acolo „bozhana”, în Moscova-arch. „lideri”;. mai jos „și postisha până în același an”, în Moscova-Arh. „și a suferit până în acel an”;, „de-a lungul Bugului și de-a lungul Niprului” (cf. Ipat. și Radziv.), · la Moscova-arh. „de-a lungul Boagului și de-a lungul Nistrului”; mai jos „și fratele nu s-a îndrăgostit”, în Moscova-Arh. "întuneric"; „văruit răzuit”, în Moscova-Arh. „frec alb”; „Femeile plimbări sub apă”, în Moscow-Arch. „în mod sugestiv”; „arme dintr-o singură țară”, în Moscova-Arh. „armele acestei țări”; sub 6406 ι⅛ „Ești un mare retor, rege! Poți să vindeci o boală incurabilă a sufletului”, în Moscow Arch. omis;, sub 6390 „Olmin Dvor”, în Moscova Arh. „Olgin”; sub 6415 „uglady” (cf. Radziv., Sof. 1 etc.), în Moskov.-ar'h. „oh grady”; mai jos „mix da. mănâncă”, în Moscova-Arh. „Lasă-l pe iubitul tău să mănânce”. Pe de altă parte, în · Nykif. destul de multe omisiuni; a omis, de exemplu, toate cele 6410; sub 6415 „th to Pereyaslav”, etc._

Amartola, a inclus articole de la începutul „Povestea anilor trecuti”; mier fragment: „După potop cei 3 fii ai lui Noe. . . cei care merg spre est în porțiunea Simov ou” (nu se poate gândi la împrumut direct de la Amartol având în vedere inserțiile: „sloveni”, precum și râuri rusești); extras suplimentar: „După partea lui Afetov, Ros va fi așezat. . ·. și se vor întâlni cu seminția poporului boor”; în sfârșit, un articol despre pandemoniu. Astfel, se dovedește că ediția cronicarului lui Nikiforov în cauză includea exact acele articole din „Povestea anilor trecuti” care au fost publicate în „Cronica țarilor ruși”, care începe chiar cu fraza („acesta este atât de important din tribul Afetov că se numesc noriți, adică sloveni”), cu care se încheie împrumuturile din Povestea anilor trecuti în ediția comună. Cronicarul lui Nikiforov, („din această limbă slovenul este din tribul lui Afetov, numit Noriți, care este esența slovenului”). Deci, între „Cronica țarilor ruși” și ediția pe scară largă a cronicarului lui Nikiforov, se observă o legătură internă strânsă: ambele monumente au fost compilate de aceeași persoană și au fost supuse unei redactări comune. Această legătură pare să se reflecte chiar în titlul „Cronicii țarilor ruși”: ar fi putut fi extras din titlul general, care în ediția comună a cronicarului lui Nikiforov precede titlul particular al acestui cronicar: „Cronometratorul Marile Regate, din care a venit regatul și domnia Rusiei” . Fără îndoială că această Carte provizorie a ajuns la

noi doar fragmentare: printre ele includem atât pasaje păstrate în lista Nikiforov, cât și în lista b. Arhiva Moscova, Afaceri Externe. Însuși titlul Vremnik-ului arată că acesta includea un cronograf, o declarație a evenimentelor din istoria lumii, pe de o parte, și o cronică rusă, pe de altă parte. Următoarea analiză a problemei originii și compoziției Vremnikului va deveni posibilă după un studiu critic al cronicii ruse incluse în acesta. A fost reflectat cu acuratețe în Cronicarul Țarilor ruși? O analiză a acestui monument nu ar da motive pentru a afirma că Temporarul Marilor Regate a fost doar una dintre sursele compilației sale?   *

Suntem opriți, pe de o parte, de complexitatea, pe de altă parte, de ciudățenia compoziției „Cronicii țarilor ruși” conform Listei arhivelor de la Moscova. În primul rând, prezența a două surse incluse în compoziția sa este destul de clar dezvăluită. În urma „Povestea anilor trecuti”, și anume povestea despre apariția miraculoasă a unui stâlp de foc peste Mănăstirea Pechersk în 1110 și speculațiile rezultate despre apariția îngerilor, au fost puse două știri: în 1137 despre instalarea Smolenskului. Episcopul Manuel şi în 1143 despre teribilul bure; ambele stiri sunt necunoscute din Cronicile Laurentian sau Radzivil (prima stire este acolo, dar intr-o editie scurta), dar sunt citite in aceeasi editie in Cronica Ipatiev, iar din aceasta din urma rezulta ca a izbucnit furtuna din 1143. lângă Kotelnich, orașul domniei Kievului. În spatele acestei știri găsim în „Cronica țarilor ruși” fragmente din „Povestea anilor trecuti”, și anume știrea din 1102 despre semnele pe lună și soare și un fragment din raționamentul din 1110 despre apariția îngerilor. („În anii Kypa ai regelui Persiei... viziune îngerească

.nu s-a prezentat”, cf. Ipatievskaya sub 1111). Acest pasaj este urmat de un text de cronică care acoperă știrile din 1138-1214, foarte asemănător cu textul Laurențianului, în principal Cronica Radzivilovskaya. Luarea în considerare a acestui text l-a condus pe M.A.Obolensky la concluzia că el aparține cronicii lui Pereyaslavl din Suzdal: op. sub 1175, într-o rugăciune adresată lui Andrei Bogolyubsky, numele prințului Vsevolod Iurievici a fost înlocuit cu numele fiului lui Vsevolod Iaroslav, prinț de Pereyaslav din 1213 până în 1222; mai jos sunt o serie de inserturi despre participarea poporului Pereyaslav la evenimentele care au urmat morții lui Andrei; sub 1176 și 1177 .inserții similare ale numelui poporului Pereyaslavl cu numele poporului Volodymyr; în cele din urmă, sub 1213 și 1214. mai multe intrări care îl incriminează clar pe cronicarul Pereyaslav. Deci, în al doilea rând, este ciudat că „Cronica țarilor ruși”, prin însuși titlul ei, precum și datorită legăturii cu „Cartea timpului a marilor regate”, și-a împrumutat conținutul, începând cu anul 1138, de la cronica lui Pereyaslavl din Suzdal. Prezența în acest Cronicar a două surse necontopite complet (Cronica de la Kiev, cf. știrile din 1137 și 1143 și Cronica Pereyaslavl), reflectată în partea 1138-1214’. o singură sursă (Cronica Pereyaslav), inconsecvența începutului Cronicarului cu sfârșitul său - toate acestea ne conduc la presupunerea că Arhiva Moscovei și listele Nikiforov au reflectat nu doar o „Cronică a Țarilor ruși”, ci mai multe cronici. surse, într-o compilație care nu a fost supusă cu o prelucrare corespunzătoare. Două surse pentru această

compilație au devenit deja clare din studiul anterior - acesta este, în primul rând, „Vremennikul Marilor Regate” și, în al doilea rând, cronica lui Pereyaslavl din Suzdal. Ultima cronică, pe lângă partea care acoperă evenimentele din 1138-1214, include probabil ceva în „Povestea anilor trecuti”; Pe lângă început (vol. 3. parte cronografică), „Povestea Anilor Apuse” poate include și textul „Povestea Anilor Apuse” în întregime sau în cea mai mare parte a acestuia. Știrile din 1137 și 1143 Ele par să ne conducă la o a treia sursă - la Cronica de la Kiev, pentru că furtuna de la Kotelnich a fost înregistrată, desigur, de un locuitor din Kiev sau din împrejurimile sale. Textul „Povestea anilor trecuti” de. Lista Arhivelor din Moscova confirmă, după cum vom vedea, presupunerea făcută aici despre cele trei surse ale compilației numite „Croniceru1 țarilor ruși”. Având în vedere acest lucru, ne vom opri aici asupra unei definiții mai precise a naturii și compoziției fiecăreia dintre cele trei surse indicate ale acestei compilații.

După cum vom vedea mai jos, în „Cronica țarilor ruși”, în „Povestea anilor trecuti” există o serie de lecturi similare Cronicii de la Ipatiev și diferite de lecturile Cronicilor Laurențian și Radzivilov. Ținând cont de faptul că știrile din 1137 și 1143. identic cu știrile corespunzătoare ale Cronicii Ipatiev, putem presupune cu încredere existența unei surse comune pentru Cronica Ipatiev și „Cronica țarilor ruși”, pe care este firesc să le recunoaștem drept Cronica Vydubitsky de la Kiev, despre care am discutat mai sus. . Împrumuturile de la ea nu se întorc la 1143, deoarece sfârșitul „Cronicii țarilor ruși”

: începând din 1138, se întoarce la o singură sursă - la Cronica Pereyaslavl.

Această a doua sursă a Cronicarului țarilor ruși a fost compilată între 1216 și 1219. Chiar la sfârşitul Cronicarului citim: „atunci a fost o vară salt”; 6722 (1214) nu era înalt; următorul an bisect a fost 6724 (1216); de aceea, considerăm probabil să atribuim această intrare anului 1216. Că Cronica Pereyaslav a fost întocmită cel târziu în 1219 a fost dovedit de M. A. Obolensky, care a comparat locul în care cronicarul Îl cere lui Dumnezeu nașterea copiilor nobili ai prințului Yaroslav Vsevolodich și l. prințesă (1175), cu vestea care a ajuns la noi despre nașterea fiului lui Iaroslav, Fiodor, în 1219. Comparația textului din 1138-1214. conform „Cronicii Țarilor ruși” cu textul corespunzător al Cronicilor Laurențian și Radzivilov arată că Cronica Pereyaslavl, din care acest text a fost împrumutat în Cronicar, a fost foarte asemănătoare cu cronicile numite. Știm că Cronica Laurențiană în partea sa principală transmite Cronica lui Vladimir XIIb.; asemănare cu Cronica Pereyaslavl. cu Lavrentievskaya este firesc să explicăm prin faptul că bolta lui Vladimir a fost pusă la temelie. Pereyaslavl din Suzdal, un oraș apanat al domniei Vladimir, trebuia să-și primească cronica din cea precedentă; capitala Vladimir; o astfel de afirmație este necesară mai ales având în vedere caracterul domnesc pe care îl avea această cronică, iar caracterul domnesc se reflectă clar în 1175 în apelul rugător al cronicarului la ucisul Andrei Boro (cf. mai sus). La fel, Cronica domnească de la Rostov, păstrată de o persoană apropiată lui Konstantin Vsevolodich, și-a pus temelia pe Cronica lui Vladimir, așa cum am văzut în articolul despre Letopisețul Laurențian.

Dependența strânsă a cronicarului Pereyaslav de cronica lui Vladimir ne face să presupunem că aproape întregul conținut al operei sale de cronică a fost împrumutat din cronica lui Vladimir, dar doar puțin? care are un caracter cu totul local, se datorează condeiului cronicarului însuşi. În consecinţă, credem că la baza Letopiseţei Pereiaslavl a stat Letopiseţul lui Vladimir, adus până în 6724 (1216) sau 6722 (1214). Studierea Letopiseţei Radzivilov. am văzut că sursa sa principală era Cronica Pereyaslavl; compilatorul lui Radzivilovskaya a dat peste o copie a Cronicii Pereyaslavl, unde s-a pierdut sfârșitul și unde ultimele foi au fost amestecate; dependența strânsă de sursa sa principală nu a permis compilatorului Radzivilovskaya să-l continue în 1206, ultimul din copia deteriorată a Pereyaslavskaya pe care a folosit-o. A doua sursă a lui Radzivilovskaya a fost Cronica Laurențiană. În consecință, tot conținutul de fapt al Radzivilovskaya, care nu poate reveni la Cronica Laurențiană, trebuie ridicat în ea la Cronica Pereyaslavl.' De aici rezultă inevitabil că „Cronica țarilor ruși” din „Povestea anilor trecuti” nu urmează Cronica lui Pereyaslav, ci alte surse. Astfel, din Cronica Radzivilov este clar că Pereyaslavskaya a numit biserica din Korsun, unde a fost botezat

Vladimir, Biserica Fecioarei Maria; între timp, în „Cronica țarilor ruși” se numește Biserica lui Vasily; Astfel, în legenda apostolului Andrei, Cronica Pereyaslavl spunea că novgorodienii s-au udat în băile lor cu „săpun”, în timp ce „Cronica țarilor ruși”, conform lui Lavrentievskaya, prezintă lectura ca „kvas ousniyan”. Din astfel de exemple devine clar că „Povestea anilor trecuti” conform „Cronicii țarilor ruși” nu este posibil să se regăsească în întregime până la Cronica Pereyaslav, la fel cum textul nair din 1138–214 este în întregime urmărit până la aceasta. Dimpotrivă, avem o serie de motive să credem că „Cronica Țarilor ruși” alcătuiește în „Povestea anilor trecuti” lecturile Cronicii Pereyaslavl cu lecturile Cronicii de la Kiev (pe care am discutat mai sus), precum și cu lecturile unei a treia surse; Trecem la definirea lui.

S-a indicat mai sus că ediția pe scară largă a lui Nikiforov, cronicarul, păstrată în pasajul inițial din lista Nikiforov, este în strânsă legătură cu „Cronica țarilor ruși” și conține semne clare ale lucrării editoriale comune ei și acestui cronicar. . Această legătură poate fi interpretată în două moduri: se poate presupune că redactorul „Cronicii Țarilor Rusi” l-a avut printre surse pe Cronicarul Patriarhului. Nikephoros, pe care l-a completat cu articole de cronică din celelalte surse ale sale; dar se mai poate presupune și că Cronicarul lui Nikephoros a devenit cunoscut compilatorului „Cronicii Țarilor Rusi” într-o ediție deja răspândită, într-o ediție care cuprindea deja câteva articole din „Povestea anilor trecuti”; în acest caz, ar trebui să recunoaștem că tocmai absența acestor articole în „Povestea anilor trecuti”, citită în „Cronica țarilor ruși”, a fost deja remarcată în sursa Cronicarului din care Cronicarul lui Nikephoros în ediția comună și „Povestea anilor trecuti” care a urmat au fost împrumutate. A doua presupunere o găsesc mai probabilă: este clar, în primul rând, că titlul care precede titlul de Cronicar al Patriarhului Nicefor („Vremennik al Marilor Regate”, etc.) nu poate face referire la

modesta compilație pe care „Cronica Țarii ruși” pare să fie ”; în al doilea rând, chiar acest titlu, care în partea sa finală menționează și domnia rusă, dovedește că a fost urmat de un monument care a îmbrățișat atât cronograful, cât și cronica rusă; prin urmare, este clar că compilația pe care o examinăm este doar un extras dintr-o lucrare mai extinsă; în al treilea rând, voi repet acest lucru încă o dată, o comparație a titlului „Cronica țarilor ruși” cu titlul „Vremennik al Marilor Regate” indică faptul că ambele titluri au fost compuse nu de una, ci de persoane diferite, iar titlul „ Cronica Țarilor ruși” a fost compusă sub influența titlului „Temporar al marilor regate”. Deci, pare probabil ca editorul compilației noastre să fi împrumutat de la unul. o sursă comună, atât ediția larg răspândită a cronicarului Nikiforov (cronograf), cât și textul cronicii care o urmează; împrumutul se face prescurtat, în extracție; Din acest extras se poate forma doar o idee aproximativă a volumului și conținutului acestei surse, care a fost

•titlu „Cartea timpului a Marilor Regate”; Mai mult decât atât, textul cronicii, așa cum se arată mai sus, a fost, pe lângă abreviere, fuzionat cu textele altor două surse - Cronicile de la Kiev și Pereyaslavl. Cu toate acestea, excluzând din „Cronica Țarilor ruși” ceea ce poate fi anunțat ambelor cronici numite, obținem un material semnificativ care, evident, se întoarce la „Vremennikul Marilor Regate”; tot acest material se referă la Povestea anilor trecuti și, prin urmare, îl vom lua în considerare mai jos. Dar să indicăm acum motivele pentru care este posibil să identificăm „Vremennikul Marilor Regate” cu Vladimir Polychron de la începutul secolului al XIV-lea, pe care îl cunoaștem deja din cercetările anterioare.

Policronul lui Vladimir, după cum am văzut, s-a reflectat în cronicile Ipatiev și Laurențiane; în continuare, pe baza acesteia, s-au adus multe modificări Cronicii lui Hlebnikov, care se întoarce la același original comun cu Cronica Ipatiev; în sfârşit, după cum vom vedea mai jos, Policron de la începutul secolului al XIV-lea. a servit drept bază pentru ediția ulterioară a lui Polychron, ediția din 1423, restaurată, printre altele, conform Sophiei I, Novgorodului IV și altor coduri cronice din secolul al XV-lea. „Cronicul Țarilor Ruși” prezintă multe lecturi similare Cronicilor Ipatiev și Laurențiane, dar, așa cum se va arăta mai jos, aceste lecturi pot fi urmărite și din altă sursă a acesteia - Cronica de la Kiev, care, potrivit datelor dezvăluite în studiul Cronicii Ipatiev, prima ediție a Povestea anilor trecuti, adică chiar ediția care s-a reflectat în Cronica Laurențiană. Dar lecturile „Cronicii Țarilor ruși”, comune cu Cronica lui Hlebnikov și diferite de lecturile Cronicilor Radzivilov, Laurențian și Ipatiev, ar trebui urmărite în mod specific până la Policronul Vladimir, deoarece conform celui precedent, Cronica lui Hlebnikov diferă de textul Cronicii Ipatiev prin faptul că a fost influențată de Policron. Mai jos vom oferi mai multe astfel de lecturi, dar este important de reținut că unele dintre ele pot fi urmărite până la Cronica Pereyaslav - sursa „Cronicii țarilor ruși”, o sursă care a ajuns la noi în lista Radzivilov . nu în forma sa originală, ci în legătură cu Cronica Laurențiană. Următoarea coincidență dintre Cronica lui Hlebnikov și Cronicarul țarilor ruși merită și mai multă atenție. La începutul

„Povestea anilor trecuti”, în povestea despre pandemoniu, în Lavrentievsky, Ipatievsky, Radzivilovsky citim: „[și] mulți ani păstrăm rămășițele”, dar în ediția răspândită a cronicarului Nikiforov, înainte de „Cronica țarilor ruși”, la cuvântul „rămășiță” s-a adăugat „a ta”; Această adăugare se găsește atât în Cronica lui Hlebnikov, cât și în compilațiile din secolul al XV-lea datând din Polychron. 1423 fSof. 1: „stop”, „stop”; Novg. 4: „oprește-ți”). Nu există nicio îndoială că inserarea articolelor de cronică a fost făcută în ediția larg răspândită a cronicarului Nikiforov, nu din Cronica Pereyaslavl, deoarece nu există nicio indicație a legăturii Cronicii Pereyaslavl cu cronograful. Între timp, chiar numele Polychron, dat bolții mitropolitane, indică se pare că

în ea cronica rusă a fost prezentată nu singură, ci după cronica evenimentelor mondiale. În plus, după cum vom vedea mai jos, unele culegeri de cronici, strâns legate de Policronul din 1423, preced cronica, urmând evident exemplul Policronului, cu extrase cronografice (de exemplu, colecția Tver, Cronica lui Abramka etc. .). În consecință, cu mare probabilitate putem urmări ediția larg răspândită a cronicarului Nikiforov până la Policronul de la începutul secolului al XIV-lea, și acest lucru este cu atât mai mult cu cât textul articolului de cronică inclus în acesta este similar cu Cronica lui Khlebnikov, care a fost dependentă direct de ea. — Deci, avem motive să afirmăm că policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. a fost numit „Vremennik al Marilor Regate”, mai departe că includea articole cronografice și liste ale împăraților bizantini și, în sfârșit, cea din „Povestea anilor trecuti”, care a început cronica rusă, liste care se întorc parțial la Amartol, parțial altor surse cronografice au fost excluse țări și popoare, precum și povestea pandemoniului: toate acestea au fost incluse în partea cronografică a Policronului.1

Rezumând rezultatele studiului anterior, vedem că. izvoarele culegerii cronicilor, păstrate în formă incompletă. Listele Nikiforov și Arhivele Moscovei, au servit: în primul rând, „Vremennikul Marilor Regate”, adică Vladimir Polychron de la începutul secolului al XIV-lea, și în al doilea rând, Codul Kiev Vydubitsky, poate în ediția care a ajuns în 1198 (cf. utilizarea lui aceasta editată de redactorul Cronicii Ipatiev); în al treilea rând, Cronica lui Pereyaslav, adusă până în 1214. Compilatorul și-a bazat lucrarea pe Polychron; făcând din ea o selecție de articole cronografice (această selecție a fost mai completă decât în lista Nikiforov, deoarece, judecând după Arhiva Moscovei, conținea și o listă a împăraților bizantini), compilatorul a făcut, potrivit Polychron, un extras din „Povestea anilor trecuti””, extras corectat din celelalte două surse ale sale. După 1110, a părăsit Polychron complet; după ce a descoperit mai întâi ezitarea în care dintre celelalte două surse să urmeze, după ce a scris știrile din 1137 și 1138 din Cronica de la Kiev, a trecut la Cronica Pereyaslavl. Din el scrie știrile din 1102 despre semnele cerești care din anumite motive i s-au părut interesante, apoi un fragment dintr-o discuție despre o viziune îngerească dintr-un articol din 1111 și, în cele din urmă, din 1138 până în 1214. oferă o copie destul de exactă a întregii părți rămase nefolosite din Cronica Pereyaslavl. Vom vorbi mai jos despre

câteva tehnici editoriale, precum și despre conjecturile și completările editorului, atunci când vom analiza „Povestea anilor trecuti”.1 2 Aici ne vom opri asupra chestiunii timpului și locului compilației.

1 Adăugarea cuvintelor „unde se găsesc șoimi” la numele „Pechery” aparține probabil compilatorului Polychron. Adăugarea „cuvântului potrivit zarekshe” în articolul despre pandemoniu amintește puternic de articolul lui Epiphanius (din Ankirot), plasat în Colecția din 1073.

2 Sub 980, în loc de „înainte de a vorbi”, ca în Laurențianul și în alte cronici, citim: „Cartea Regilor a fost rostită de Grigorie despre Solomon”, iar în

Utilizarea Policronului de la începutul secolului al XIV-lea, pe de o parte, disponibilitatea listelor de compilare datând din secolul al XV-lea, pe de altă parte, definesc această perioadă a secolelor XIV-XV. Originea sa ulterioară este dovedită și prin înlocuirea numelui polovțienilor și pecenegilor în mai multe locuri cu numele tătarilor, de exemplu: sub 898. 993, 996, 1091 Mai mult, mai târziu, după cum a remarcat Berezhkov în studiul său asupra acestei compilații, utilizarea cuvântului „țar”, „domnie” în loc de „prinț”, „principat” (882: „și prinț și regat Oleg la Kiev" ; 862: „și să ne împărăm peste noi înșine”; cf. însuși titlul: „Cronica țarilor ruși”). O astfel de utilizare a cuvintelor * nu indică neapărat secolul al XV-lea, căci chiar și în secolul al XIV-lea, nair., Dmitri Donskoy este numit rege de către compilatorul vieții sale. Dar poate, împreună cu alte date, poate indica locația probabilă a compilației noastre. Acesta era la vest sau la sud-vest de Rus'. Creșterea statului lituano-rus ar putea fi reflectată și în idei despre puterea mare-ducală. Alcătuitorul laudelor, Vytautas (care a murit în 1431), îl numește rege; Olgerd ar putea fi numit la fel. Indicarea vestului şi sud-vestului Rus'ului ca loc unde s-a întocmit compilaţia noastră, derivăm, printre altele, din unele trăsături lexicale; Olga le spune drevlyanilor: „Mă urmăresc cu alaiul soțului meu, repartizat la comoară”; cuvântul „kourgan”, folosit în povestea despre obiceiurile vyatichi, krivichi și altor triburi, venea de la tătari sau alți turci aproape în primul rând în sudul Rusiei.

în textul dat mai târziu, „a pierit” - „a plutit”. Ținând cont de faptul că era firesc să numim „cartea regală” cărțile regilor plasate în lista de arhive Mockobcko după intrarea în care presbiterul Grigore era menționat ca traducător al cărților legământului lui Dumnezeu, de ce este posibil să asociați numele lui Grigorie în mod specific cu cărțile Regilor? , că inserția de mai sus a fost făcută de compilatorul listei de arhive Mockobcko atunci când a inclus în ea Cronicarul Țarilor Rusi.

CAPITOLUL VII

LISTA SINODALA A CRONICEI I NOVGOROD

Istoria literară a Cronicii I Novgorod pare destul de complexă și confuză, printre altele, pentru că începutul Cronicii Novgorodului datează din cele mai îndepărtate timpuri, până în secolul al XI-lea, în timp ce monumentele de origine relativ nouă. Astfel, trăsăturile paleografice ale listei sinodale l-au convins pe A. I. Sobolevsky că a fost întocmit în XIVb., iar cu această concluzie, după cum vom vedea, ceea ce știm despre izvoarele sale este consecvent. Partea principală a listei sinodale datează din 1330; începând de la ultimele știri din acest an, există diferite scrieri de mână; Ultimele evenimente înregistrate au fost anii 1337, 1345 și 1352, iar conținutul înregistrărilor indică apariția lor în Mănăstirea Iurievski de lângă Novgorod. Dar chiar și în partea principală vedem mai multe scrieri de mână, care au dat cercetătorilor motive să presupună că părți separate ale Listei sinodale au fost compilate și scrise în momente diferite: primul scris de mână este pentru evenimente până la 1199 inclusiv, al doilea este din ultimele știri. din 1199 până la 1234 (se rupe la o frază neterminată), a treia de la 1234 până la 1330. Este greu, însă, să admitem că aceste scrieri de mână sunt diferite în timp; Ar fi de neînțeles să schimbi a doua și a treia scriere de mână într-o jumătate de frază;1 prima scriere de mână, dacă, după cum mi se pare, surprinde și primele cuvinte din povestea din 1200 („Lovot a fost luat de Lituania și în sus. lui Nalyutsya") este înlocuit cu al doilea tot pe o frază neterminată. Având în vedere acest lucru, este mai probabil să presupunem că originalul antic a fost copiat în secolul al XIV-lea. trei cărturari din școli diferite și poate generații. În consecință, ceea ce face obiectul cercetării noastre nu este lista sinodală în sine, ci originalul ei, de îndată ce începem să vorbim despre compoziția și originea Cronicii I Novgorod. Acest monument, finalizat înainte de 1330, a fost probabil alcătuit cam în aceeași perioadă. Analiza sa este foarte complicată de faptul că lista sinodală și-a pierdut începutul; prima pagină începe cu a doua jumătate a discursurilor de reproș ale lui Svyatopolkov adresate guvernatorului Coada lupului, rostite de acesta înainte de bătălia de la Lyubetsk (declarată în 1016). Este imposibil să restabiliți începutul pierdut folosind alte liste ale Cronicii I din Novgorod:

1 Este posibil ca finalul manuscrisului, scris la mâna a doua, să fi fost pierdut și să fi fost înlocuit cu un final scris la mâna a treia.

■Acest lucru este evident din diferența lor totală cu lista sinodală în partea de la 1016 la 1074 inclusiv; abia din 1075 vedem asemănări, iar pe alocuri chiar identitate, continuând până în 1333. Studiu comparativ al listelor sinodale și a altor liste în partea de la 1075 la 1333. ne convinge că protograful acestor ultime liste a fost copiat din același original ca și Sinodal, iar pe alocuri textul lor este mai exact și mai complet decât această listă. Cp.,'nair., de prisos în listele Comisiei, Tolstoi și Academic, de prisos împotriva Sinodului, sub 1169 („nici atunci .childish byyashe sy"), 1193 (instalarea arhiepiscopului Martyrius și epivod. cu perevetnikul). Savitsa) , sub 1194 (numele constructorului templului Filip: „Radoslav Danilovici"), sub 1196 (numele maestrului care a construit Biserica lui Chiril în mănăstirea din Nelezen: „Korov Yakovlich"), sub 1199 (numele constructorului Bisericii celor Patruzeci de Mucenici: „Proksha Malyshevich"), sub 1200, (adăugat: „în Klin" pentru a indica locul luptei cu Lituania),

sub 1211 / (adăugat: „după apoi da lui,” - τ.•e. Lui Vyacheslav Prokshinich - „sănătate și mântuire prin iertarea păcatelor și rugăciunile sfinților 40 de martiri”), etc. Lăsând deoparte listele din secolul al XV-lea deocamdată, să spunem câteva cuvinte despre izvoarele Cronicii sinodale. Baza sa principală a fost, după cum s-ar putea presupune, bolta Novgorod Sophia, care a fost, fără îndoială, menținută multă vreme la curtea domnitorului; Acest lucru este confirmat, printre altele, de abundența de informații despre evenimente legate într-un fel sau altul de casa domnitorului; instalarea arhiepiscopilor, călătoriile lor, construirea și sfințirea de biserici de către aceștia - totul: acest lucru se notează foarte minuțios și consecvent. Dar chiar pe primele pagini ale listei sinodale găsim o împrejurare care pare să contrazică presupunerea noastră: sub 1144, cronicarul spune despre sine că în acest an a fost făcut preot de către Arhiepiscopul Nifon ; O comparație a acestei știri cu știrile din 1188: despre moartea preotului Bisericii lui Iacob, German Vojata, *care a slujit la Biserica lui Iacob timp de jumătate de ani, a dat lui Prozorovsky motive pentru a-l identifica pe cronicar cu German Vojata, preot al Bisericii lui Iacov...în capătul Nerevski. Așadar, în partea sa cea mai veche, acoperind evenimente aproximativ până la sfârșitul anilor 80 ai secolului al XII-lea, Cronica sinodală ar trebui recunoscută ca o reflectare nu a Codului Sophia Vladyka, ci a cronicii păstrate de Biserica lui Iacov. Astfel, avem ocazia să vorbim despre două izvoare ale Cronicii sinodale: cronica Voyatei germane și bolta Sophiei Vladyka. Cu toate acestea, ipoteza de mai sus că baza principală a Cronicii sinodale a fost Codul Sophia Vladyka rămâne valabilă, deoarece Cronica Voyata în sine s-a bazat, desigur, pe Codul Vladyka: acest lucru se poate vedea din unele înregistrări antice incluse în ea și transferate. la Cronica sinodală, .-înregistrări referitoare la Catedrala Sf. Sofia, cf. sub 1045 despre incendiul Sofia, :under:1066 despre atacul asupra Novgorodului de către Vseslav, care a scos clopotele din Sofia, ■sub 1069 despre găsirea miraculoasă a crucii lui Vladimir Yaroslavich la Sofia, sub 1108 despre ceea ce în primăvară a început să picteze Sofia, în 1110, că la 20 decembrie, episcopul Ioan a sosit la Novgorod etc. Mi se pare probabil că cronica lui Voyata este prima sau una dintre

primele încercări de a da un tratament literar Arhiepiscopului Sofia. German Voyata a profitat de vreo cronică sudică rusă* (concluzionam aceasta din știrile sudice ruse cuprinse în ea) și, după ce a scurtat-o, a introdus în ea știri din Novgorod extrase din Bolta Sofia; Mai mult, din aproximativ anii 20 ai secolului al XII-lea, conținutul principal al cronicii Voyata este știrile din Novgorod. Mai jos ne vom opri mai detaliat asupra compoziției acestei cronici și aici observăm că, se pare, ea și-a găsit curând un succesor, poate în persoana urmașului lui Herman, în preoția Bisericii lui Iacov; Astfel, sub 1188 s-a făcut un act de deces. Herman Vojata; iar sub 1230, Timotei sacristanul apare ca un cronicar, care cel mai probabil poate fi identificat cu Timotei sacristanul Bisericii lui Iacov, care a copiat în 1262 Prologul Bisericii a unei imagini miraculoase; 1 Timotei a

completat corpus de cronici, evident, antic (la mijlocul secolului al XIII-lea.), iar sursa adăugării a fost aceeași boltă Sophia Vladyka. Această împrejurare modifică ușor concluzia propusă mai sus: sursele Cronicii sinodale trebuie recunoscute nu ca Cronica Voyata în sine, ci ca ediția sa ulterioară, pe de o parte, și Cronica Sophia Vladyka, pe de altă parte. Redactorul Cronicii sinodale și-a bazat lucrarea pe bolta de cronici a Bisericii lui Iacov, dar a corectat-o, completată și continuată* după bolta Sophiei Vladyka. Prezența a două izvoare este reflectată în multe locuri în Cronica sinodală: astfel, sub 1196, sfințirea Bisericii lui Chiril din Nelezen de către episcopul Martyrius a fost consemnată de două ori, prima dată în detaliu, indicând ziua sfințirii, iar al doilea la sfârșitul anului pe scurt; Cred că prima știre a fost luată direct din arcul domnului, iar a doua din. înregistrările bisericii lui Iacov; în 1201, s-a repetat vestea spusă deja în 1199: alegerea lui Mitrofan ca domnitor; „tai orașul în Rus’” (cf. sub 1199 - „tai orașul în Rus’”).

Dar redactorul Cronicii sinodale nu s-a limitat la compilarea celor două surse din Novgorod. Vedem în opera sa o serie de articole și știri care apropie textul Cronicii sinodale de Cronica Laurențiană și altele; prin urmare, aceasta indică prezența unei a treia surse, pentru că Laurențianul și alte cronici similare Suydal nu au fost influențate nici de Codul Sophia, nici de Cronica Novgorod a Bisericii lui Iacov; O sursă specială, și nu Novgorod, este indicată și de faptul că conținutul știrilor comune Cronicilor sinodale și Laurențiane nu este Novgorod. Deci, sub 1205, a fost înregistrată moartea soției lui Vsevolod Yuryevich (Lavrentyevskaya și Radzivilovskaya sub 1206), sub 1210, campania lui Vsevolod împotriva Ryazan (Lavrentyevskaya sub 1207), sub 1218, un articol lung despre ucișii lui Konstantin G și prinți și Konstantin G. din Ryazan , frații lor (cf. Laurențian sub 1217) sub 1224 un articol lung despre masacrul de la Kalka (literal aproape similar începutului acestui articol în Laurențian sub 1223), sub 1230 despre cutremur^

1 I. I. Sreznevski, Paleografia slavă, Sankt Petersburg, 1885>, p. 191.

care s-a întâmplat vineri în a patra (în mod eronat în Sinodal: în a cincea) săptămână după Paști și s-a simțit în sudul Rusiei (cf. Laurențian sub același an), sub 1236 despre cucerirea pământului bulgar de către tătari (cf. . Laurențian sub același an) și etc. De aici reiese clar că în izvorul comun al Cronicilor sinodale și laurentine au existat nu numai Suzdal, ci și evenimente din sudul Rusiei (sub 1223-1224, Bătălia de la Kalka). Privind Cronica Laurentiană, am văzut asta pentru secolul al XIII-lea. avea două izvoare: cronica de la Rostov din secolul al XIII-lea. și Polychron de la începutul secolului al XIV-lea. Și astfel avem o presupunere că sursa comună pentru cronicile Cnno-distante și laurentine a fost Policronul de la începutul secolului al XIV-lea. În Polychron, după cum ați văzut, știrile și articolele de la Suzdal au fost combinate cu cele din Rusia de Sud; din ea, de exemplu, știrile detaliate despre evenimentele din sudul Rusiei din 1235 e., omise în Cronica Laurențiană, ar fi putut ajunge în Cronica sinodală. Polychron ar trebui recunoscut în orice caz ca sursă secundară sau suplimentară a Cronicii sinodale. În articolul consacrat luării în considerare a Listei Comisiei, vom evidenția mai multe articole și

știri care au venit de la Policron la Cronica sinodală (în originalul acestei cronici), dar deocamdată ne oprim asupra comentariilor deja făcute și rezumă următoarele rezultate ale studiului anterior..

Lista sinodală originală a fost întocmită în jurul anului 1330 pe baza a trei surse: cronica Bisericii lui Iacov, Bolta Sofia Vladychny și Policronul Vladimir de la începutul secolului al XIV-lea. Lista sinodală își transmite originalul destul de exact, dar, după cum vom vedea, a făcut și câteva abrevieri. Cronica Bisericii lui Iacov a fost una dintre prelucrările literare ale Arhiepiscopului Sofia. A fost cunoscută în mai multe ediții: cea mai veche datează din a doua jumătate a secolului al XII-lea. (Herman Voyata), alaturi de sfarsitul secolului al XII-lea. (cronicarul care a consemnat moartea lui Voyata), unul dintre cei mai târziu la mijlocul secolului al XIII-lea. (sagradul Timofey).

Începutul Cronicii sinodale prin codul cronicii, Biserica lui Iacov este urmărită până la cronica lui Herman Vojata. Din această cronică, printre altele, la Sinodal au venit articole și știri despre „Povestea anilor trecuti”. Așadar, să ne oprim în detaliu asupra compoziției, volumului și timpului de apariție a cronicii Voyata. Herman Vojata a fost preot la Biserica lui Iacov între 1144 și 1189. În consecință, el și-a întreprins munca înainte de 1189. Faptul că sub 1144 l-a numit arhiepiscop pe Vladyka Niphon arată că Voyata și-a început munca după 1165, căci abia în 1165 episcopul Ilya a fost instalat ca arhiepiscop. După cum sa menționat mai sus, lucrarea lui Herman a fost o compilație de știri din Novgorod cu știri despre o cronică din sudul Rusiei. S-ar putea crede că această cronică a Rusiei de Sud a ajuns abia în anii șaptezeci. Secolul al XII-lea: și anume, abia până în 1174 citim în știrile sinodale sud-rusești, constând în principal din mesaje despre schimbarea marilor prinți: cf. sub 1146, 1147, 1151 (Victoria lui Izyaslav asupra lui Yuri pe 17 iulie). 1154 (moartea lui Izyaslav la 14 noiembrie), 1157 (moartea lui Yuri), 1158 (exilul lui Izyaslav Davydovich și invitația la masa lui Rostislav), 1160 (victorie.

9*

Rostislav peste Izyaslav Davydovich), 1167 (Mstislav Izyaslavich s-a stabilit), 1171 (moartea lui Vladimir Mstislavich), 1172 (Mikhail Yuryevich s-a stabilit), 1174 (Roman Rostislavich s-a stabilit). Cronica sinodală nu știe nimic despre Svyatoslav Vsevolodich și Rurik Rostislavich; tace despre campaniile prinților din sud împotriva polovtsienilor din anii '80. Dar dacă Voyata a avut la dispoziție codul de cronică a Rusiei de Sud, adus până în anii 70, atunci de aici putem concluziona că munca lui Voyata a început în anii 70 sau 80 ai secolului al XII-lea.

CAPITOLUL VIH

REFLECTII ALE POLICRONULUI VLADIMIR din secolul al XV-lea. CRONOGRAF RUS

Prin cronograf rus mă refer aici la monumentul care a ajuns până la noi în edițiile descrise de A. N. Popov în „Review of Russian Edition

Chronographs” sub titlul general Chronograph of the first edition. Sub acest nume, savantul cercetător a unit două ediții, semnificativ diferite una de cealaltă; Pe una dintre ele l-a numit o ediție împărțită în capitole, pe cealaltă o ediție neîmpărțită în capitole. Preferăm alte denumiri: ediția, împărțită în 208 capitole, se va numi ediția din 1512 după timpul alcătuirii ei; cealaltă ediție, cunoscută în prezent din cinci liste (A.N. Popov cunoștea doar un exemplar al lui Tolstoi. Otd. 1 No. 172), este definită ca o modificare a cronografului din sudul Rusiei (sfârșitul secolului al XVI-lea).1 Ambele ediții se întorc fără îndoială la una comună cu originalul, după cum a subliniat A. N. Popov (numărul 2, pp. 24-25), și apoi dovedită de V. M. Istrin (Alexandria cronografelor rusești, pp. 283-288). *Nu este locul pentru a descrie în detaliu istoria literară a monumentului pentru care sunt construite ambele ediții, dar este necesar să subliniem pe scurt principalele argumente în favoarea faptului că a fost întocmit în Rusia, și nu printre slavii din sud, după cum presupunea A. N. Popov.

Compoziția cronografului, din care provin atât ediția din 1512, cât și alterarea din sudul Rusiei, dovedește posibilitatea apariției sale în Rusia. Într-adevăr, toate sursele reflectate în ea sunt disponibile în liste rusești care datează din secolul al XV-lea; În acest sens, materialele slave de sud (sârbe) utilizate de compilator nu fac excepție; A ajuns la noi o colecție din secolul al XV-lea, care conține aproape toate sursele sârbești ale cronografului (și acestea includ, printre altele, Paralipomenos Zonarin, viața lui Stefan Lazarevich, viața lui Stefan Dechansky, viața lui Hilarion Meglin, sârb). Alexandria: toate aceste articole sunt citite în colecția fostei Biblioteci Volokolamsk nr. 515). Baza cronografului este, fără îndoială, un monument rusesc: cronicarul elen din a doua ediție. Printre sursele sale a fost cronica rusă, care este dovedită de unii comune ediției din 1512 și a rusului de sud.

1 mier. articol de S.P.Rozanov în ZhMNP, 1904, ianuarie.

modificări cu extrase din ea.1 Potrivit surselor ruse, sunt distribuite articole din compoziţia sud-slavă (A. N. Popov, v. 2, pp. 21-22).

După cum au menționat atât A.N. Popov, cât și V.M. Istrin, glosele rusești se găsesc în cronograf; binecunoscuta glosă din Alexandria („Alexander în greacă, dar în rusă se alege verbul”) este disponibilă atât în ediția din 1512, cât și în adaptarea sudică rusă. În consecință, a fost citit în originalul lor comun.

Căutările și studiile pe termen lung ale cronografelor slave de sud (sârbe) au dus de mult la concluzia că crongrafele sârbești, similare cu cele rusești, revin la cronograful rus ca sursă principală.

După ce am indicat motivele pentru care cronograful, și anume originalul comun pentru ediția din 1512 și pentru modificarea din sudul Rusiei, poate fi considerat compilat în Rusia, mă întorc la întrebarea timpului apariției sale. Ediția generală originală din 1512 și alterarea sudică a Rusiei au fost finalizate înainte de capturarea

Tsaryagradului de către turci (1453). Acest lucru este dovedit de faptul că atât ediția din 1512, cât și alterarea din sudul Rusiei menționează acest eveniment. Adevărat, articolele în care este descrisă căderea Constantinopolului sunt prezentate diferit în ambele monumente; este adevărat că acest lucru dă motive să presupunem că în originalul lor evenimentul de la 1453 nu a fost expus în cutare sau cutare poveste, ci a fost transmis doar într-o scurtă notă de cronică, mai ales că povestea care a ajuns până la noi în Sud. Adaptarea rusă este aparent de origine destul de târzie (A.I. Sobolevsky) și plasată la sfârșitul ediției din 1512, „Plaiarea pentru capturarea Tsaryagrad" pare să fie din condeiul compilatorului acestei ediții (A. Shakhmatov). Dar, cu toate acestea, avem un indiciu că evenimentul din 1453 era cunoscut de compilatorul ediției originale din 1512 și de modificarea Rusiei de Sud. Extragem această indicație din ultimul articol, comun ambelor monumente, despre domnia lui Constantin Paleolog. O citez pentru ambele monumente:

• Ediția 1512

Potrivit lui Kaluyana, fratele grec Konstantin a primit sceptrul. La urma urmei, deci, orașul domnitor datorează mult turcilor fără Dumnezeu și multe orașe au fost cucerite și capturate, iar puterea lor s-a extins mult cu permisiunea lui Dumnezeu, dar puterea greacă s-a sărăcit.

Modificare sud-rusă

Potrivit lui Kalowan, fiul lui Manouil, care a domnit la Constantinopol, fratele său era Konstantin Dragosh Paleologus. 11 ani.La urma urmei, orașul domnitor a suferit atunci mult din cauza turcilor fără Dumnezeu și multe orașe primite și capturate, iar puterea lor s-a extins mult cu permisiunea lui Dumnezeu, dar cea grecească a fost pierdută.

1 De exemplu, știrile despre capturarea Bulgariei de către Svyatoslav, știrile din 6848 despre domnia lui Simeon Ivanovici, știrile din 6863 (6862) despre domnia lui Ivan Ivanovici, știrile despre căsătoria țarului Manuel cu Anna Vasilievna .

Atragem atenția asupra diferenței semnificative dintre cele două ediții citate ale articolului despre domnia lui Constantin Paleolog. Modificarea sud-rusă indică numărul de ani ai domniei sale (11); ediția din 1612 nu conține această indicație. Dar avem motive să afirmăm că ediția originală din 1512, și deci în general pentru. Ea și modificarea protografului din Rusia de Sud, numărul de ani ai domniei lui Constantin a fost, de asemenea, determinat de numărul unsprezece. Cert este că în ediția din 1512, în urma acestui articol după titlul „Marele Ducat al Rusiei", sunt descrise evenimentele rusești din perioada de zece ani -6950-6959 (1442-1451), urmate de capitolul 208, care conține un articol despre capturarea Tsaryagradului în 6961 (1453).Așadar, conform ediției din 1512, domnia lui Constantin a început în 1442, prin urmare, a durat 11 ani, adică același număr de ani ca indicat de

modificarea din sudul Rusiei. Evenimentele rusești, astfel cum au fost modificate în 1512, sunt aranjate în funcție de domniile împăraților bizantini (astfel, în domnia lui Manuel, care a durat 33 de ani, ■sunt descrise evenimentele din 6901-6933). Prin urmare, putem spune cu încredere că numărul de ani ai domniei lui Ioan, predecesorul lui Konstantinov, a fost determinat în ediția din 1512, în conformitate cu alterarea din sudul Rusiei - a XVII-a: într-adevăr, în ediția din 1512, în timpul domniei lui Kalu-yan, sunt descrise evenimentele rusești din 6933. 6949; mier în adaptarea rusă de sud: „După Manuel, regii regatului din oraș, fiul său Kir Kaluyan, în vârstă de 17 ani, era ortodox.”1

Dar, după cum știți, Ioan Paleologo a domnit nu 17 ani, ci 23 de ani și 3 luni; urmașul său Konstantin nu are 11 ani, ci 4 ani și 8 luni. „De unde au venit instrucțiunile eronate din protograful ediției din 1512 și din modificarea rusă de sud? Suma domniilor ambilor fraţi conform cronografului (28) ■converge cu suma efectivă a anilor domniei lor (27 l. 11 luni). „În consecință, cronograful determină corect anul inițial al domniei lui Ioan (6933). Dar de ce anul 6449 este recunoscut ca sfârșit și, în legătură cu aceasta, numărul de ani ai domniei lui Constantin crește de la 4 ani la 11? Desigur, nu poate fi vorba de o eroare clericală sau de o eroare accidentală: o astfel de presupunere este avertizată de prezența unor date incorecte în ambele monumente care au apărut din cronograf și nu au putut fi șterse în ediția din 1512 de către omiterea deliberată a indicațiilor anilor domniei lui Ioan și Constantin. Acordarea numărului de ani ai domniei lui Constantin cu numărul de ani ai domniei lui Ioan dovedește că s-a făcut o greșeală în ceea ce privește nu ambele domnii, ci doar una dintre ele. În consecință, protograful ediției din 1512 și alterarea din sudul Rusiei au primit în sursă o indicație incorectă a numărului de ani ai uneia dintre cele două domnii și au convenit cu el numărul de ani ai celeilalte domnii. Acest lucru sugerează că sursa cronografului specificat a fost un cronograf dintr-o ediție mai veche, care a ajuns doar până în 1442 și, prin urmare, a avut o bază

1 În ediția din 1512, numărul 17 este omis: „În vara anului 6933, după spusele lui Manuel, regele a început să domnească la Constantinopol, fiul său Kir Kaluyan. Ortodox."

capacitatea de a determina numărul de ani ai lui Ioan al 17-lea. Aceasta este cea mai veche ediție! Cronograful s-a încheiat astfel cu evenimentele rusești din 6449 (1441), iar după ele se citi articolul „Despre Marea domnie a Serbiei și despre restaurarea ei” (acest articol este disponibil atât în ediția din 1512, cât și în sudul rusesc). modificare). Ediția ulterioară, întocmită în a doua jumătate a secolului al XVb., după cucerirea Constantinopolului, a adăugat la sursa principală, în primul rând, un articol despre domnia lui Constantin (determinând numărul de ani ai domniei sale ca al 11-lea, adică, intervalul de la 1442 la 1453.), în al doilea rând, o descriere a evenimentelor rusești din 1442—1451, în al treilea rând și, în sfârșit, un mesaj despre capturarea Tsaryagradului de către turci.

• Deci, luarea în considerare a protografului ediției din 1512 și a modificării din sudul Rusiei ne conduce la monumentul care stă la baza acestui protograf: acesta este cel mai vechi tip de cronograf rusesc, adus la 1441. Nu avem niciun motiv să presupunem o ediție și mai veche, mai ales dacă ne amintim că Cronograful cuprindea lucrările scriitorilor din a doua jumătate a secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea: Evfimy Tarnovsky, Grigory Tsamblak, Konstantin Kostenchsky.1 Motivul pentru care cronograful rus a fost adus la 1441 a fost probabil faptul că a fost întocmit tocmai anul acesta.

Multe din cronograf demonstrează că a fost compilat nu de un rus, ci de un om de știință sârb sau bulgar. În primul rând, să remarcăm utilizarea pe scară largă a lucrărilor slave de sud, care au apărut cu puțin timp înainte de 1442; în al doilea rând, o transmitere inexactă a evenimentelor rusești (Nair.,, mesajul despre căsătoria fiicei prințului Vasily Dmitrievich cu împăratul Manuel, în timp ce Anna Vasilievna s-a căsătorit cu fiul lui Manuil, Ioan; despre alte inexactități vom vorbi mai jos); în al treilea rând, în special pe. Originea sârbă a compilatorului cronografului este indicată de numeroase sârbisme, chiar și în articole care datează din cronica rusă. Aceste genuri coo6pai• ne permit să ne oprim asupra lui Pachomius Serbinus și să-l recunoaștem ca compilator al cronografului, pe care l-a finalizat până în 1441. O astfel de recunoaștere nu va întâmpina dificultăți cronologice, pentru că într-un manuscris al Trinity Sergius Lavra au fost două înregistrări Pachomius. păstrat, dintre care unul se referă, până în 1443, iar celălalt până în 1445. Deci este posibil ca Pahomius să fi compilat cronograful rus (la scurt timp după sosirea sa în Rusia) în 1442, în al 18-lea an al domniei împăratului Ioan, Naleologos. Mai jos, revenind la compilatorul Cronografului rus, îl voi identifica cu Pahbmiy Serbin.

Studiul anterior ne oferă motive să vorbim despre următoarele patru ediții ale cronografului: ediția originală a părintelui Pahomie din 1442; despre ediția din a doua jumătate a secolului al XV-lea, care a completat cronograful cu știri din 1442-1451. și un mesaj despre capturarea Tsaryagradului; despre ediția din 1512 și despre alterarea rusă de sud, care s-a bazat pe a doua ediție, după părerea noastră. Sarcina noastră este să stabilim natura știrilor... cronice rusești incluse în cronograf. Asemenea știri sunt disponibile

1 Viața despotului Ștefan Lazarevici a fost scrisă de Constantin în 1431.

atât în ediția din 1512, cât și în alterarea sud-rusă, dar între ambele ediții care au ajuns până la noi există foarte puține în comun tocmai în secțiunea de știri rusești: știrile generale ale ambelor ediții sunt date de noi mai sus, în nota; acestea sunt puse în contrast cu o serie întreagă de știri despre alterarea Rusiei de Sud, care nu găsesc o corespondență în ediția din 1512 a Modificarii Rusiei de Sud, în general, reprezintă foarte puține știri rusești; Mai mult, au un caracter complet aleatoriu; nu vom găsi aici nici un cuvânt despre domnia Olgăi, sau despre botezul ei, sau despre Vladimir și botezul lui Rus, sau despre Batu și invazia tătarilor. Dimpotrivă, aici sunt transmise în detaliu campaniile Rusiei împotriva Constantinopolului

(sub Oleg și Igor), uciderea lui Askold și Dir, cucerirea lui Vyatichi, Yas și Kasogs de către Svyatoslav, victoria lui asupra Kozarilor, sunt raportate asediul Kievului de către pecenegi; este dat un articol amplu despre apariția crucii onorabile lui Andrei Iurievici în timpul campaniei sale împotriva bulgarilor (numiți kazanieni), se menționează instalarea mitropolitului Petru, începutul domniilor lui Semyon și Ivan Ivanovici, precum și Vasily Vasilyevich și alții. Natura aleatorie a știrilor rusești în modificarea Rusiei de Sud face probabil ca compilatorul modificării să publice în mod deliberat știrile rusești ale originalului său, încercând, pe de o parte, să-și scurteze lucrarea și, pe de altă parte, a adauga. El este și mai interesat de caracterul unei compilații de istorie mondială, care a fost mult perturbată în originalul său de inserțiile abundente de știri rusești; Așadar, în protograful reelaborării Rusiei de Sud au fost mult mai multe articole rusești; dar doar mici fragmente din ele au ajuns la noi în listele ediției din Rusia de Sud. Comparând aceste fragmente cu știrile rusești din ediția din 1512, vedem diferențe semnificative între ele, așa cum sa indicat. Deci, de exemplu, conform versiunii din sudul Rusiei, Igor la moartea lui Rurik avea deja 15 ani („atunci, avea 15 ani"); conform ediției din 1512, Igor a rămas „foarte mic" după tatăl său; vorbind despre primul atac al Rus'ului asupra Constantinopolului, alterarea rusă de sud spune că în fruntea Rus'ului se aflau „principii Kievului Askold și Dir", dar ediția din 1512 nu menționează aceste nume în povestea corespunzătoare; mai departe, în adaptarea sudică rusă, în povestea despre campania lui Igor, care s-a încheiat în pace (cf. „Povestea anilor trecuti" sub 944), el inserează o listă cu orașe cărora grecii trebuiau să le aducă tribut „după impozitarea", astfel cum a fost modificată în 1512. lista (după Povestea anilor trecuti)> se citește când descrie campania lui Oleg; relatând despre asediul Kievului de către pecenegi, adaptarea sudică a Rusiei aderă la textul „Povestea anilor trecuti" și nu conține fraza citită în ediția din 1512: „și așa îi vei aduce [Pretich] [Olga] și nepoții ei] afară din oraș" etc. d. De aici avem dreptul de a concluziona că protograful reelaborării ruse de sud a reprezentat o alcătuire diferită de articole și știri rusești decât ediția din 1512 și protograful acesteia. În consecință, a doua ediție a cronografului (așa cum s-a indicat mai sus) nu ar putea fi un protograf direct al modificării ruse de sud; între a doua ediție, la care datează ediția din 1512, și alterarea sudică a Rusiei, este necesar să presupunem existența unei alte ediții, care se deosebea de a doua, de altfel, prin revizuirea părții rusești a cronograf.

. ■

Deci, pe de o parte, prima ediție a lui Pahomius; a doua ediție din a doua jumătate a secolului al XV-lea, a treia ediție din 1512; pe de altă parte, prima ediție a lui Pahomius, a doua ediție din a doua jumătate a secolului al XV-lea, a patra ediție, alterarea sud-rusă. Existența presupusei ediții a patra este confirmată de alte date.

Atragem atenția asupra celor trei ediții ulterioare, care stau în strânsă relație una cu cealaltă și sunt construite pe aceeași

■ motive. Primul dintre ele a ajuns la noi doar în partea sa rusă, adică într-un extras a cărui sarcină era să selecteze articolele de cronograf rusesc: aici

■ se referă la un monument cunoscut sub numele de „Cartea provizorie rusă” (publicată la Moscova de două ori, în 1790 și 1820).1 Din acest monument reiese că a existat o ediție a cronografului care combina articole din ediția din 1512 cu articole din altă ediție. Presupunem că această altă ediție a fost cea de-a patra ediție pe care tocmai am menționat-o, care stă la baza modificării sud-rusiei. Presupunerea noastră se bazează, printre altele, pe unele lecturi generale care reunesc „Vremennik rusesc” și adaptarea sud-rusă. Deci, nair., în adaptarea rusă de sud, în povestea despre traducerea cărților în limba slavă, s-a păstrat o frază care se întoarce la viața de prolog a lui Chiril; 1 2 în „Vremennikul rusesc” chiar această viață de prolog este citit. Sub 6899 (1391) citim într-o adaptare sudică rusă: „după Ivan Paleoloza, fiul regatului din Tsarigrad.

■ Imanouil-ul său, în vârstă de 33 de ani, a fost binecuvântat și făcut Patriarh de Antonie în vara lui februarie 6899 în ziua a 11-a din săptămâna Fiului Risipitor”; cuvintele cuprinse între ghilimele lipsesc în ediția din 1512; sunt introduse de la început

■ articolul „Despre încoronarea regatului de către Manuel”, care face parte din mersul lui Pimenov către Constantinopol și plasat împreună cu Plimbarea în „Vremennikul rusesc” (ed. 1820, v. I, p. 311 și urm.). Al doilea dintre cei care se opresc la

■ atenția noastră pentru edițiile cronografului datează din 1599 și este prezentată. două liste: Academia de Științe (cod: 31. 6. 27) și biblioteca lui A. S. Uvarov Nr. 1362 (63) (această listă este indicată de S. P. Rozanov în articolul pe care îl vom numi mai jos). Această ediție a combinat ediția pe care tocmai o restaurasem din „Vremennikul rusesc”, sau mai precis, cea sugerată de

■întemeind-o, astfel cum a fost modificată în 1512; totuși, începând cu capitolul 196 (după povestea despre asasinarea lui Batu), urmează exclusiv ediția din 1512. De aceea, în primele 195 de capitole găsim, în primul rând, o serie de articole, generale

■ cu „Cartea timpului rusesc” (cf. lecturi generale din articolul intitulat „Începutul Principatului Svyatoslavov”, alte articole generale, cum ar fi, de exemplu, viața de prolog a lui Chiril, întreaga poveste din „Începutul al domniei Marelui Duce Vladimer de Kiev” la articolul despre botezul ugrienilor, o poveste despre evenimentele din 1204, 1217,

1 Vezi despre acest monument mai detaliat în articolul [A. A. Șahmatov.] „Cu privire la problema originii Cronografului >> (Colecția Departamentului II de Științe Academice, vol. LXVI, nr. 8, 1899, p. 42 și urm.).

2 „Biahou, din orașul Selowna, fiul lui Lev centurionul, este cunoscut că vorbește greacă și slovenă și a studiat filozofia în patru limbi: greacă, romană, siriană, evreiască.”

.precum și tot ce urmează până la și inclusiv articolul despre uciderea lui Vaty și sub 1224 și 1237. inserții din legenda despre imaginea lui Nikolin cu un episod despre Evpatiy Kolovrat inclus în ea),^ în al doilea rând, există multe lecturi și articole comune modificării din sudul Rusiei, conducându-ne la o a patra ediție specială a cronografului (pentru o listă a acestora). , vezi S.P.Rozanov în capitolul III al articolului „Note despre problema cronografelor rusești”, plasat în ZhMNP, 1904, ianuarie). Că ediția din 1599 a folosit două surse, dintre care a doua

• a existat o ediție din 1512, reiese clar din faptul că partea rusă a acestei ediții, începând cu capitolul 196, se abate de la „Vremennikul rusesc” și urmează, după cum sa indicat, exclusiv ediția din 1512; în plus, Același lucru este evident, de exemplu, din faptul că evenimentele de la începutul domniei lui Vladimir sunt spuse de două ori: mai întâi, similar cu ediția din 1512, și apoi cu rusul Vremennik. A treia ediție a cronografului pe care îl luăm în considerare datează din 1601 și este reprezentată, potrivit lui S.P.Rozanov (vezi articolul său numit), de trei liste: Pogodinsky nr. 1441, Uvarovsky nr. 1363 și Bolypakovski nr. 21. Ediția θτ⅞ pusă fundamentul ediției pe care am asumat-o pe baza provizorii rusești, dar l-am completat și schimbat conform ediției din 1512 și, totuși, de la capitolul 179 (din evenimentele

• în urma uciderii lui Yaropolk de către Vladimir) ediția din 1601 aderă doar la ediția din 1512, fără a se referi la sursa principală. - Originea independentă a ediției din 1601, independentă de ediția din 1599, este evidentă din faptul că ambele ediții diferă semnificativ una de cealaltă, iar una sau alta transmite mai îndeaproape textul ediției din 1512 (diferențele sunt indicate de S.P. Rozanov, ZhMNP, 1904, ianuarie, p. 123-124). Din precedentul rezultă că secolul al XVI-lea. a apărut o ediție a cronografului care combina ediția din 1512 cu textul altuia mai original

• (cum a demonstrat Rozanov) redactori. Să-l numim pe acesta. ediţia celei de-a cincea ediţii. ■ Din a cincea ediție a fost extrasă compilația care a stat la baza Vremennikului rusesc. Din aceasta a apărut ediția din 1599, care a revizuit ediția a cincea după ediția din 1512; din ea a apărut ediția din 1601, care a revizuit și ediția a cincea conform ediției din 1512, dar independent și independent de ediția din 1599. Considerăm posibil ca ediția mai originală a cronografului, care în ediția a cincea a fost combinat cu ediția din 1512 se identifică cu ediția a patra, adică cu aceea

• tocmai cea care a dat naștere modificării rusești de sud: acest lucru este dovedit de lecturi și articole comune Vremennikului rusesc și edițiile din 1599, 1601, cu alterarea rusească de sud (cf. mai sus). Cum a fost a patra ediție la origine? Cred că este o combinație a celei de-a doua ediții (a doua jumătate a secolului al XV-lea) cu inserții extinse din cronicile rusești și din alte surse istorice. Momentul în care a apărut o astfel de ediție a fost, se pare, mijlocul secolului al XVI-lea: astfel, povestea cronică a „Temporanului rus” ajunge la 1533, adică până la sfârșitul domniei.

1 Legenda lui Mercur de Smolensk, citită în „Vremennik rusesc” ι (I, pp. 136-142), a fost omisă în ediția din 1599.

Vasily Ivanovici (până la 21 august 7041; postscriptie despre contopirea clopotului, 3 decembrie 7042—1 inserție); această poveste este însoțită de legende: despre moartea lui Alexandru cel Fiercios (d. 30 decembrie 1533), despre viața lui Danil Pereyaslavsky (d. 7 aprilie 1540).

Contrar presupunerii mele anterioare, consider incredibil că Nikon Chronicle a folosit această (a patra) ediție a cronografului, chiar pentru apariția Nikon Chronicle, compilația celor mai vechi părți ale sale (înainte de 1520) pe care o atribui acum timpului. între 1529 și 1539. Între timp, nu există nicio îndoială că Nikon Chronicle, pe lângă ediția cu cronograf din 1512, a folosit și o ediție similară în textul articolelor sale cu modificarea din sudul Rusiei (pentru dovezi, vezi lucrarea mea menționată mai sus). Așadar, pare probabil că compilatorul Cronicii Nikon a folosit sursa principală a celei de-a patra ediții a cronografului (de la care datează alterarea sudică a Rusiei), și anume ediția a doua, ediția a doua jumătate a secolului al XV-lea.

Rezultatele studiului anterior pot fi prezentate în Tabelul 3, arătând relația reciprocă dintre edițiile cronografului rusesc (secolele XV-XVI).

Ne întoarcem la subiectul principal al cercetării noastre, cronica rusă inclusă în cronograf. Din precedentul rezultă că a apărut la mijlocul secolului al XVI-lea. a patra ediție a reelaborat partea rusă a cronografului, completând-o cu noi articole și noi extrase. Deci, partea rusă din cronograful ediția a patra ne duce în secolul al XVI-lea. și la compilațiile complexe de cronici ale vremii. Prin urmare, lăsăm deoparte toate reflecțiile edițiilor a patra și a cincea care au ajuns până la noi, adică atât modificarea rusă de sud, cât și „Vremennik rusesc” și edițiile din 1599 și 1601. Ne concentrăm atenţia exclusiv asupra listelor din cea de-a treia ediţie care au ajuns la noi, ediţia din 1512, şi le examinăm pe cele ■-conţinute. ele conţin articole de cronică rusă.

În ceea ce privește articolele rusești, listele ediției din 1512 pot fi împărțite în întregi și abreviate. Cele complete includ: lista Societății iubitorilor de scriere antică nr. 97, Noul Ierusalim (Învierea), Chudovsky, Shchapovsky etc.; la cele prescurtate: Pogodinsky nr. 1404a, 1439,1440, Schitul nr. 2 și trei liste aparținând lui A.N. Popov.1 2 Nu mă îndoiesc că listele complete au păstrat mai exact compoziția originală a ediției din 1512 decât cele prescurtate. . Acest lucru este evident, printre altele, din faptul că în lista prescurtată sunt omise unele pasaje din textul articolelor sârbe (de exemplu, în capitolul 204 „Marele Ducat al Serbiei”, în al 203-lea „Despre musulmani”). - articole care au fost incluse, fără îndoială, în ediția originală a cronografului. Diferența dintre liste complete și abrevieri

1 „Cu privire la problema originii Cronografului”, pp. 56-57.

2 Despre aceste liste, vezi articolul lui S. P. Rozanov, de asemenea A. N. Popov; în „Revista cronografelor ediției ruse” și în „Colecția de slavă și rusă: lucrări și articole”.

Acest efect este mai ales pronunțat în partea de cronograf care ne interesează, și anume în partea rusă a acestuia. Se pare că listele complete conțin o serie de abrevieri în textul articolelor rusești; listele prescurtate nu sunt lipsite de abrevieri similare în comparație cu textul listelor complete, deși

Masa 3

în general, recurg nu la abrevieri minore în text, ci la omisiuni mai extinse. Astfel, listele prescurtate omit știri din 6863-6872, 6876-887 €, sfârșitul știrilor din 6897, o serie de știri din 6898, știri despre căsătoria prințesei Anna Vasilievna, știri 6*903, 6907-69330, . , 6933-6949 etc. Din cauza absenței abrevierilor mai mult sau mai puțin vizibile în listele prescurtate față de textul listelor complete,1 cred că acestea

1 Lăsăm deoparte contracțiile cauzate de motive mecanice. De exemplu, după ce cuvintele „din fiii țărilor răsăritene” sunt omise

Ei transmit destul de exact textul acelor știri și articole pe care nu le-au omis dintr-un motiv sau altul. Și asta ne duce la concluzia că omisiunile din listele complete, în comparație cu cele prescurtate, dovedesc că este vorba de reducerea textului original al cronografului din acestea, și nu de adăugarea sau corectarea acestuia în listele abreviate. . Având în vedere acest lucru, mai jos, la examinarea textului cronografului din partea corespunzătoare Povestea anilor trecuti, vom lua în considerare atât textul listelor complete, cât și a celor abreviate. Ambele liste ne conduc independent una de cealaltă la ediția originală din 1512. Dintre listele complete, acordăm preferință listei Societății Iubitorilor de Scriere Antică din aceleași motive pentru care S.P.Rozanov a inclus-o în ediția sa a cronografului. (cf. articolul său). Această listă este mai precisă și oarecum mai completă decât Noua Ierarhie - listele Salima și Chudov; Să fim atenți, printre altele, la... transferul numelor Svyatoslav și Svyatopolk, conform originalului „Tsvetoslav”, „Tsvetopolk” (o caracteristică introdusă în textul cronicii de către sârbul Haxo-miy); Adevărat, această listă nu conține ultimul articol „Despre prinderea țar-gradului de la țarul fără zeu Amurat”, articol comun tuturor listelor ediției din 1512, dar acest lucru nu înlătură meritele sale remarcabile.1 Liste complete. - Pogodinsky Nr. 1443 și lăsăm deoparte listele Shchapov pentru că vedem actualizări în ele, indicând prelucrarea ulterioară: astfel, în lista

Shchapov este inserat sub 6620 (1112) un cunoscut articol despre regalia monomakhiană; în Pogodinsky nr. 1443, după știrea din 2 iulie 6959 (1451), se introduc mai multe știri ale aceluiași 6959, precum și 6960 și 6961, care lipsesc atât în alte liste complete, cât și în cele prescurtate.

Textul listelor complete (al Societății Iubitorilor de Scriere Antică, Noul Ierusalim, Chudovskoy) ne conduce, alături de textul listelor scurtate, la ediția din 1512. Am recunoscut această ediție drept a treia, sugerând existența între ea și ediția bisericească (Pachomius) a unei alte ediții, întocmit în a doua jumătate a secolului al XV-lea Ne punem întrebarea: știrile rusești au fost citite și în a doua și prima ediție? Nu au apărut pentru prima dată în a treia? Consider incredibil că inserarea știrilor rusești în cronograf a aparținut redactorului din 1512. În primul rând, ediția din 1512 a scurtat semnificativ textul original al cronografului: acest lucru se poate observa comparându-l cu reflecțiile ulterioare ale celei de-a patra ediții care au ajuns la noi; în al doilea rând, există articole ediții generale 1512

„și țările la amiază"; după „își stau limba Murom", „meshchera lor, Mordva lor" este omisă; după ce „și de la femeia greacă Tsvetpolk" este omis „și de la ea ia afinul care este din greacă și vino la el având în pântece nu de la Tsvet Polk".

1 După știrea din 2 iulie 1451, în lista Societății Iubitorilor de Scriere Antică, o altă mână, de mai târziu, conține articole despre întemeierea Bizanțului și cucerirea Constantinopolului (povestea extinsă a lui Iskender); iar apoi vine cronica, din 1453 până în 1507; După aceasta, vestea din 1510 este prezentată pe o nouă foaie de hârtie. 1511, 1523 și 1514, în cele din urmă, vestea din 1534 despre moartea principelui este atribuită cinabrului. Vasily Ivanovici și mai jos știrile din 1536 despre moartea lui Georgy Ivanovich ..

și modificarea din sudul Rusiei și în partea rusă a cronografului (de exemplu, despre cucerirea Bulgariei de către Svyatoslav)"; în consecință, articole rusești au fost citite, în orice caz, în a doua ediție a cronografului; în al treilea rând, editorul din 1512, respingând indicațiile eronate (ale ediției a doua) privind numărul de ani ai domniei lui Ioan și Constantin Paleologul, a aranjat știrile rusești timp de 17 ani în domnia lui Ioan și 11 ani în domnia lui Constantin. ; prin urmare, această aranjare (și deci inserarea în sine a știrilor) nu ar fi putut fi făcută de redactorul din 1512, ci aparține compilatorului ediției a doua.

Așadar, știrile rusești din a treia ediție se întorc la a doua ediție. Ne confruntăm cu o nouă întrebare: compilatorul acestei a doua ediții a inclus în cronograf toate știrile rusești, sau le-a găsit deja în prima ediție: altfel, au existat deja împrumuturi din cronicile rusești în opera lui Pahomius? Fără îndoială că redactorul celei de-a doua ediții a folosit cronica rusă: din aceasta a adăugat știrile din 6950-6959, căci prima ediție, așa cum s-a indicat mai sus, a ajuns doar la 6949 (1441). Dar, desigur, nu nu decurge de aici în niciun caz toate știrile

rusești despre cronograf nu trebuie incluse de compilatorul celei de-a doua ediții. Este probabil ca, introducând știri din 6950-6959, compilatorul celei de-a doua ediții a imitat metodele primei ediții, care, în timpul fiecărei domnii a împăraților bizantini, a citat evenimentele rusești corespunzătoare în timp. După ce a amintit de domnia lui Constantin Paleologul și arătând numărul de ani ai acestei domnii (11), redactorul celei de-a doua ediții, urmând ordinea adoptată în prima ediție, a pus înaintea povestirii cuceririi Constantinopolului (6961) un selecție din cronica rusă, acoperind evenimentele din 6950-6^59. ., mier. la sfârșitul primei ediții a cronografului există un articol despre pustiirea regatului sârb, iar înainte de acesta o descriere a evenimentelor rusești din 6933-6949, corespunzătoare celor șaptesprezece ani ai domniei lui Kaluyan. În favoarea faptului că evenimentele rusești au fost deja citite în prima ediție (Pachomius) a cronografului, pot fi date următoarele considerații: în primul rând, în titlul cronografului (desigur, conform ediției din 1512), cronicarii ruși sunt numite printre surse („și de la ruși” cronicar atât al sârbesc, cât și al bulgarului”), în al doilea rând, în știrile rusești ale cronografului se remarcă sârbisme, dovedind că au fost incluse în cronograf de un sârb: așa Svyatoslav și regimentul Svyato sunt numiți în mod constant Tsvetoslav și Tsvetopolk (unele liste ale ediției din 1512 și între ele, de asemenea, Noul Ierusalim au restaurat forma rusă a acestor nume); Astfel, în povestea despre lupta tineretului Pereyaslav cu peceneghinii, taurul (sau bou) din cronica rusă este înlocuit cu cuvântul tinerețe (cf. sârbească iunats = taur tânăr); deci, sub 6915 citim: „moscoviții au fost bătuți lângă Vyazma” în loc de: „și moscoviții erau lângă Vyazma”; în al treilea rând, unele articole de origine fără îndoială iugoslavă (sârbă) sunt strâns îmbinate în cronograf cu cele rusești, iar combinația de articole rusești și sârbe se datorează, desigur, autorului cronografului, și nu refacerii sale ulterioare: aceasta include articolul despre crimă

Batu, plasat în același mod ca în viața lui Pahomius a prințului Mihail Cernigov și a boierului Fiodor, în spatele unei nuvele despre uciderea lor în hoardă (originea sârbă a articolului este dovedită chiar de intriga sa, precum și de trăsăturile lexicale). , de exemplu, cuvintele: kral, planina), precum și povestea „Despre Temir, care l-a învins pe țarul Baozit”, la finalul căreia se povestește despre invadarea granițelor ruse de către Temir (povestea este împrumutată din viața lui despotul Stefan Lazarevici); în al patrulea rând, în sfârșit, redactorul străin al articolelor și știrilor rusești incluse în cronograf este expus prin unele *erori făcute în prezentarea lor: de exemplu, uciderea lui Yaropolk Izyaslavich a fost atribuită în mod eronat la 6600 (vm. 6594-6595), sfințirea a Bisericii Pechersk - la 6606 au fost 6607 (vm. 6597); în continuare s-a relatat în mod eronat despre căsătoria imp. Manu-ila.na. fiicele prințului Vasily Dmitrievich și despre cei șase fii ai împăratului care i s-au născut, în timp ce Anna Vasilievna era soția fiului lui Manuil, Kaluyan, și a murit fără copii; Este puțin probabil ca astfel de greșeli, în special ultima, să fi putut fi făcute de o persoană rusă familiarizată cu vara. păsăricile.

Având în vedere toate acestea, cred că întreaga parte rusă a cronografului, inclusiv până la 6949 (1441), a fost inclusă în acesta de către Pahomius, compilatorul primei ediții principale. De unde a împrumutat Pahomius articole și știri rusești? Fără îndoială din codul cronicii, pentru toate yuni can Dyt sunt indicate într-unul sau altul cod al secolelor al XV-lea și al XVI-lea care a ajuns până la noi. Întrebarea se rezumă la dacă compilatorul cronografului a avut la dispoziție un singur cod de cronică sau dacă a folosit mai multe. Ținând cont de prezentarea prescurtată, fragmentară, a știrilor rusești în cronograf, consider probabil că lui Pahomius nu i-a păsat diseminarea secțiunii rusești a operei sale și, prin urmare, s-ar fi putut limita la o singură sursă de cronică. Această sursă se dovedește a fi foarte asemănătoare cu cronicile Novgorod, 4th și Sofia, dar „nu poate fi identificată cu una sau alta din cronicile OiHX. Unele știri ale cronografului, comune acestuia cu al patrulea Novgorod, nu se găsesc în Sofia;1 există, dimpotrivă, știri care se citesc atât în cronograf, cât și în Sofia, dar nu sunt disponibile în Novgorod 4. ;1 2 în sfârșit, cronograful conține o mulțime de știri, complet necunoscute fie din Novgorod 4, fie din Sofia.3 Novgorod 4

1 De ex. despre mare și foamete sub 1307; despre întoarcerea lui Iuri Danilovici din • hoarda cu ambasadorii hanului sub 1315 (Novgorod 4 sub 1317); despre arderea Iaroslavlului în 1322; despre foametea din 1332; despre construirea Bisericii Arhanghelului Mihail în 1334.

'2 De ex. despre mare în Nizhny Pereyaslavl sub 1364 (totuși, această știre nu se afla în cea mai veche ediție a Cronicii Sofia).

3 National despre căsătoria lui Mihail Andreevici de Suzdal în 1305; ••că Mitropolitul Petru a fost instalat ca Patriarh Atanasie (tot în versiunea sudică a Rusiei) în 1307; despre moartea lui Tokhta și urcarea uzbecului în 1313; despre mare la Tver sub 1318; despre vindecări miraculoase la mormântul mitropolitului Petru în 1346 și 1350; „despre moartea lui Berdibek, urcarea lui Kulpa și uciderea lui de către Naurus sub 1369; · despre nașterea fiului lui Dmitri Ivanovici, Konstantin > sub 1389 etc.

sch Sophia, după cum vom vedea, se întoarce la un original comun, și anume, la codul din 1448. Dar acest cod nu putea fi sursa pentru știrile rusești despre cronograf: în plus, o astfel de presupunere ar fi fost contrazisă de chiar atunci când cronograful a fost compilat (1442), este imposibil să fiți de acord cu el din cauza faptului că multe dintre știrile cronografului sunt în mod egal omise atât din Sofia, cât și din Novgorod 4, ceea ce înseamnă că nu erau în codul 1448. Să presupunem că compilatorul cronografului a completat codul de la 1448 după o altă sursă de cronică, pare incredibil, mai ales dacă ținem cont că cronograful diferă de bolta din 1448 (restaurată prin compararea Novgorod 4th și Sophia) prin inserând nu numai știri întregi, ci și mici completări, care, desigur, au fost de interes pentru savantul sârb, care și-a propus să prezinte partea rusă a cronografului în formă prescurtată.1 Având în vedere aceste considerații, este probabil pentru a explica apropierea cronografului

de arcul anului 1448 folosind surse comune sau o sursă comună. Codul din 1448, așa cum va fi indicat mai jos, a fost o combinație a cronicii întregi rusești, așa cum a fost modificată în 1423, cu cronica Novgorod. Ne oprim pe presupunerea că Pahomie a extras articole și știri rusești tocmai din cronica integral rusă în ediția ulterioară, ediția adusă până în 1441. Cronica integral rusească despre care vorbim a fost păstrată la curtea mitropolitului de toată Rusia, de altfel, s-a păstrat de la an la an, ■ aparent fiind supusă din când în când la tratamente literare. Nu i-a fost greu lui Pahomius să o cunoască în timpul șederii sale la Moscova și la Lavra Trinity-Sergius. Caracterul integral rusesc al știrilor de la cronograful Pachomius vorbește în favoarea acestei presupuneri, care se reflectă tocmai în faptul că printre aceste știri vom găsi știri locale din diferite regiuni și orașe ale Rusiei: există știri de la Novgorod (botezul din Novgorod în 991; atacul lui Vseslav asupra Novgorodului în 1067. ; ziua morții lui Vladimir Iaroslavici în 1052; sfințirea noii Biserici Sofia în 1050); Suzdal și Nijni Novgorod (furtună în Gorodets în 1366, moartea prințului Konstantin Vasilyevich și alte evenimente în 1355, atacul lui Arapsha în 1378); Tver (moartea prințului Mihail Alexandrovici în 1399); Rusă de Vest și Smolensk (căsătoria lui Yagaila în 1381, ciuma la Smolensk în 1387, capturarea Smolenskului de către Vytautas în 1395, congresul lui Vytautas și moartea acestuia în 1430); Moscova, etc.

1 Astfel, în codul din 1448, judecând după cei Sofia, au fost numite următoarele orașe, jefuite în 1408 de Edigei: Pereyaslavl, Iuriev, Dmitrov; Vereya (1409) a fost adăugată la cronograf; Cronograful include și o listă a orașelor devastate de Batu (Kostroma, Kashin, Uglich și Ksnyatin nu sunt nici în Sofia, nici în Novgorod 4).

CAPITOLUL IX

Bolta DOMNULUI ROSTOV din secolul al XV-lea.

La fel ca și cronograful, bolta Rostov nu a ajuns la noi în forma sa originală. Dar s-a reflectat destul de pe deplin în trei liste ale secolului al XVI-lea, care fac obiectul studiului nostru. Acestea includ: în primul rând, așa-numitele. Cronica Ermolinsk, compilată în secolul al XV-lea. și a coborât în lista începutului secolului al XVI-lea; în al doilea rând, lista Uvarovsky nr. 188. datând din secolul al XVI-lea; în al treilea rând, lista Kirillobelozersky din secolul 17. Nr.454, stocată în Comisia arheografică.

Cronica de la Ermolinsk a fost adusă până în 1481; la sfârşitul ei sunt postscripte ale evenimentelor din 1485-1489. Comparând în al doilea și al treilea sferturi ale secolului al XV-lea. textul Cronicii Ermolinsk cu textul listei cronografice a Cronicii a 4-a Novgorod și lista Tsarskogo Sophia 1, vedem o asemănare destul de strânsă între ele doar în partea de până la 1472 inclusiv; începând din 1473, o altă sursă este descoperită în mod clar în Ermolinskaya. Această observație poate fi legată de faptul că în 1472 a fost menționat ultima dată Vasily Dmitriev Ermolin, ale cărui activități de construcție cronica le urmărește încă din 1462. Rapoartele despre această activitate trebuie

considerate ca inserții în cronica terminată. Faptul că în 1473 nu s-au raportat detalii despre căderea Catedralei Adormirea Maicii Domnului, aflată în construcție, face probabil ca corpus de cronici care a servit la alcătuirea protografului Cronicii Ermolinului să ajungă, ca și acest protograf, abia până în 1472. Și această concluzie este confirmată de observația de mai sus cu privire la deosebirea Cronicii Ermolin cu listele Cronografului și Țarsky tocmai din 1473. În partea de până la 1472 inclusiv, altfel în textul protografului Cronicii Ermolin două părți sunt tranșant. distins: primul se încheie în 6926 (1418) cu vestea uciderii lui Anfal și Nester pe Vyatka; apoi o pauză până în 6933 (1425); partea a doua, începând cu vestea morții prințului. Vasily Dmitrievich, ajuns, conform celui precedent, până în 1472 inclusiv. Protograful Cronicii Ermolin, înainte de includerea mesajelor despre constructorul Vasily Dmitriev Ermolin, era, după presupunerea noastră, aproape identică cu bolta Rostov Vladyka. Printre alte motive, voi cita, în primul rând, prezența în prima parte a acestuia, sub 1396, a listei domnitorilor de Rostov, dată cu ocazia instalării arhiepiscopului Grigorie în acest an; lista a fost completată

lui Baccnana Ryl, care a domnit din 1467 până în 1481. În al doilea rând, arcul Rostov al domnitorului s-a reflectat în știrile din 1463 despre descoperirea relicvelor principelui. Fyodor Rostislavich și fiii săi din Iaroslavl: o atitudine ironică față de relicve, o comparație cu făcătorii de minuni proaspăt bătuți ai lui Ivan Agafonovici, funcționar sau boier al Marelui Duce, tâlhar și distrugător al pământului Iaroslavl, ne conduce tocmai la Rostov casa regală, unde arhiepiscopul Trifon a negat sfințenia moaștelor descoperite, iar mai jos vedem că codul adus până în 1472 se baza pe codul mai vechi alcătuit sau menținut sub Trifon (1462-1467).

Lista lui Uvarov nr. 188 se încheie cu o poveste despre moartea și înmormântarea prințului Semyon Ivanovici în 6926 (1518), adică la fel ca, de exemplu, lista de arhivă a Cronicii a II-a a Sofia, cu care este similară în cunoscut. , cu toate acestea, în interiorul. Dar această poveste, ale cărei ultime rânduri sunt aranjate sub forma unei piramide, așa cum se obișnuia deseori să încheie manuscrisele, este urmată de cuvintele: „În aceeași vară, august, la comandă”, plasate chiar în vârful piramida. Aceste cuvinte formează începutul următoarei știri din 1518, păstrate în Cronica din Lvov: „în aceeași vară din august, prinderea marelui duce Vasily Ivanovici [a demontat Biserica Înălțarea Domnului din mănăstire de dragul dărăpănare în interiorul orașului din Moscova”. Din aceasta rezultă clar că sfârșitul listei Uvarov (sau protograful acesteia) în 1518 nu se datorează faptului că sursele acestui cod au ajuns la 1518, povestea morții prințului. Semyon Ivanovici, dar de alte considerații ale compilatorului codului. Este posibil ca una dintre sursele listei Uvarov să se fi încheiat efectiv în 1518, iar acest lucru l-a determinat pe compilator să-și oprească munca în acel an, în ciuda oportunității care i s-a oferit de a o continua. De asemenea, este posibil ca protograful listei Uvarov să fi continuat mult mai departe, dar în timpul revizuirii sfârșitul acesteia a dispărut, datorită înlocuirii sale cu text împrumutat dintr-o sursă adusă înainte de 1518. 1 Mai jos vom prezenta câteva motive pentru această ultimă presupunere. Luând în considerare textul listei Uvarov în relația sa cu alte colecții de cronici, ajungem la concluzia că este

alcătuită din următoarele patru părți. Prima este de la începutul cronicii până la știrea din 6925 (1417) despre moartea fiului prințului în iulie. Vasily Dmitrievich Ivan: această parte, așa cum subliniem din nou mai jos, este identică cu Cronica Ermolin (prima parte a acestei cronici). A doua parte a listei Uvarov începe cu știrile din 6925 (1417) despre sosirea prințului Nijni Novgorod Danil Borisovici la Moscova și se termină cu 6986 (1478). Este similar cu textul acelui cod Moscova, care a fost reflectat în Cronica Nikanor (Academia de Științe), în același mod. Cronica Rostov (fosta Arhiva Ministerului Afacerilor Externe), precum și, într-o versiune ulterioară, revizuită, în Cronica Învierii;

1 Pe lângă lista arhivistică indicată, · Cronica din Lvov ne conduce și la codul adus până în 1518, unde povestea despre moartea prințului. Semyon Ivanovici vedem o repetare a știrilor raportate mai sus (și anume, despre sosirea lui Vladimir Plemyannikov și a lui Kliment Grecul la Moscova), adică o tranziție către o altă sursă.

asemănarea cu Nikanorovskaya (terminată în 1472) poate fi considerată aproape identică. A treia parte a listei Uvarov acoperă textul 6986 (1478) - 6997 (1489). și nu poate fi identificat cu niciun alt cod de cronică, deși este similar cu majoritatea Moscovei j⅛το∏Hсеп. A patra parte, care începe în 6998 (1490), merge până la sfârșit și se termină, după cum sa indicat, cu povestea morții prințului Semyon Ivanovici în 7026 (1518). Doar prima parte a listei Uvarov poate fi ridicată la Arcul domnitorului Rostov, adică acea parte care este identică cu cronica Ermolinsky: acest lucru poate fi văzut, de exemplu, din faptul că povestea despre descoperirea făcătorilor de minuni din Iaroslavl în 6971 (1463) este prezentată în Uvarov. enumerați nu în conformitate cu codul domnului Rostov (cf. mai sus), ci cu Cronica de la Moscova (cf. Voskresenskaya și alții). Dimpotrivă, apartenența primei părți a listei Uvarov în mod specific la arcul domnitorilor de la Rostov este dovedită de lista conducătorilor de la Rostov plasată aici, ca în Ermolinskaya (1396); această listă din Uvarovsky nr. 188 a fost adusă nu lui Vassian, ca în Ermolinskaya, ci lui Trifon, predecesorul său. Ținând cont de asemănarea strânsă, aproape identitatea Ermolinskaya și Uvarovsky nr. 188 (până în 1417), concluzionăm că ambele monumente revin la același protograf, de altfel, alcătuit în timpul domniei arhiepiscopului Trifon (1462-1467): pt. Ermolinskaya, o indicație a Extragem pe Trifon (și nu Vassian) din textul articolului din 1463 despre descoperirea relicvelor făcătorilor de minuni din Iaroslavl și pentru Uvarovsky nr. 188 din lista conducătorilor Rostov, plasat sub 1396.

Lista Kirillobelozersky nr. 454 reprezintă un text prescurtat al cronicii, în care multe știri sunt omise și scurtate, chiar și ani întregi sunt omise. Începând în același mod cu Ermolinskaya și Uvarovsky nr. 188, lista Kirillobelozersky a fost adusă la 7041 (1533), terminând cu vestea întemnițarii fostului țar din Kazan în Beloozero; După această veste, foile au fost rupte, așa că este imposibil să

spunem exact în ce an a ajuns manuscrisul nostru. În partea de până la 6925 (1417) (cf. asemănarea listei Uvarov nr. 188 cu cronica Ermolinsky înainte de acest an), lista Kirillobelozersky pare a fi o abreviere a textului listei Uvarov, ceea ce este dovedit de lecturile comune, deosebindu-le de Ermolinskaya (mai jos vor fi enumerate câteva exemple de astfel de lecturi comune). Din 6926 (1418) asemănarea continuă, dar se explică aparent prin faptul că Uvarovsky No. 188 și Kirillobelozersky au folosit surse similare în această parte: prin urmare, găsim în Kirillobelozersky astfel de știri care nu sunt în Uvarovsky, de exemplu, sub 6935. (1427) despre moartea lui Cyril Belozersky ' (cf. Învierea), sub 6936 (1428) despre moartea starețului Mănăstirii Serghie Nikon. Deci, lista Kirillobelozersky nu poate fi considerată o reducere a listei Uvarovsky. Dar nimic nu ne împiedică să o considerăm ca pe o abreviere a protografului listei Uvarov; admițând acest lucru, ar trebui să acceptăm că compilatorul listei Uvarov și-a urmat protograful abia până în 6925 (1417), după care și-a înlocuit textul cu împrumuturi din alte surse,

parte din cele prezentate mai sus în timpul revizuirii listei Uvarov. Considerațiile că protograful listei Uvarov nu s-a încheiat cu 1518, ci a continuat mai departe, sunt date mai sus.

Deci, putem recunoaște cronica Ermolinsky drept bolta Rostov în partea de până la 1472 inclusiv, lista Uvarovsky doar în partea până la 6925 (1417).În ceea ce privește lista Kirillobelozersky, pare probabil că în ea bolta Rostov poate fi urmărit numai în partea de până la 6925 (1417)

Codul Rostov, reflectat în limitele de mai sus în lista Uvarovsky, a fost întocmit sub Arhiepiscopul Tryphon, deci înainte de 1467. Cronica Ermolinsk reprezintă ediția ulterioară a acestui cod, compilată sub Arhiepiscopul Vassian Ryla, adică înainte de 1481. După cum am menționat mai sus, Ediția lui Trifonov a ajuns cel puțin în 1464, pentru că știrile din 1463 despre descoperirea făcătorilor de minuni din Iaroslavl citite în ea făceau parte din această ediție. Prin urmare, ediția lui Vassian s-a diferit de cea a lui Trifonov, se pare, doar prin adăugarea evenimentelor din 1464-1472, precum și modificări editoriale.

Este sigur să spunem că ediția lui Trifonov a fost precedată de alta, mai veche. Mai jos vom vedea că în codul din 1448 s-au păstrat urme ale unei ediții mai vechi a codului Rostov, care stă la baza cronicilor Novgorod 4 și Sofia 1: în ea găsim o listă a domnitorilor Rostov sub 1396 ; lista a fost adusă lui Grigorie (1396-1417).

Întocmirea unei liste de domnitori de Rostov tocmai cu ocazia instalării lui Grigore (1396) face probabil ca una dintre edițiile antice ale codului Rostov, care, însă, nu a ajuns la noi, a fost întocmită sub episcopul Grigorie.

Din nefericire, cercetarea noastră trebuie să se limiteze la edițiile Trifonov și Vassian, deoarece ne-au ajuns puține informații despre cea a lui Efremov, iar ediția Grigoriev nu a fost o reflectare a Polychron, ci sursa ei. Consider că edițiile Codului Rostov Vladychny care au ajuns la noi sunt o reflectare a Polichronului și pe aceste temeiuri.

În primul rând, bolta Rostov, după cum se poate concluziona din Ermolinskaya, precum și din Uvarovsky nr. 188, a reprezentat două părți, separate una de cealaltă printr-o pauză: în Ermolinskaya prima parte ajunge la 6926 (1418), a doua începe din 6933. (1425) G.; în lista Uvarov, prima parte ajunge la 6925 (1417), iar a doua este înlocuită, după cum am văzut, de împrumuturi din alte surse. Așadar, prima parte, în limita sa cronologică, se apropie de volumul Policronului din 1423, care se pare că s-a încheiat tot în 1418 și, mai mult, ca și Cronica Ermolin, cu vestea uciderii lui Anfal și Nester la Vyatka.1 o coincidență nu poate

1 În Sophia 1, această știre este urmată de o serie de ani goali (6927, 6928, 6929) și apoi de câteva știri din 6930 (1422), după care listele lui Karamzin și Obolensky, care sunt mai vechi ca compoziție decât restul , Stop. După această veste, Novgorod 4 nu mai are nicio asemănare cu Sofia 1.

fi accidental și indică faptul că prima parte a Codului Rostov ar trebui recunoscută ca o reducere a Polychronului, un extras din acesta. În al doilea rând, corpus studiat pare, fără îndoială, legat în alcătuirea știrilor pe care le conține de cronicile I Sofia și IV Novgorod: mai jos vom vedea că inserțiile care deosebesc textul corpusului Rostov de „Povestea Anilor Trecuți” aduc este mai aproape de aceste cronici și cronograf; în prezentarea evenimentelor din secolele XII-XV.' știrile rare despre bolta Rostov nu pot fi citite în 1-a Sofia, 4-a Novgorod sau în cronograf. Între timp, după cum indicăm mai jos și așa cum se arată mai sus pentru cronograf, textul monumentelor numite datează tocmai din Policronul din 1423. În al treilea rând, o trecere în revistă rapidă a textului bolții Rostov este suficientă pentru a ne asigura că această boltă din începutul până la sfârșit conținea o cronică de natură integral rusească; dar cronica integral-rusă din prima jumătate sau primul sfert al secolului al XV-lea. a fost întocmit tocmai la curtea mitropolitului; prin urmare, declarațiile prescurtate ale cronicii întregi rusești trebuie urmărite până la codul metropolitan, adică la policronul Vladimir din 1423.

CAPITOLUL X

CRONICI 1448

Până acum, subiectul cercetărilor noastre au fost cronici care au ajuns până la noi în copii sau în originale; Adevărat, am extras indicii ale monumentelor de cronică pierdute, dar nu am făcut din monumentele restaurate prin studiu comparativ obiectele observațiilor noastre directe, amânând această sarcină până la următoarea parte. După ce am întâlnit cronicile de la Moscova și Novgorod din a doua jumătate a secolului al XV-lea, va trebui să ne retragem de la abordările anterioare și, amânând studiul listelor care ne-au ajuns până la capitolele următoare, să ne îndreptăm atenția către restaurarea acelei comunități. sursă, cele două familii mai vechi ale monumentelor dinaintea studiului nostru, pe care noi, din motivele expuse mai jos,

le vom numi arcul anului 1448. Hotărâm să facem o astfel de retragere având în vedere indiscutabilitatea deplină a originii acestor două familii dintr-un izvor comun și posibilitatea refacerii strămoșului lor în întreg volumul monumentului cronicar. Aceste familii sunt: Novgorod 4 și Sofia 1 cronici. Aceste nume convenționale aparțin editorilor ediției Culegerii complete de cronici rusești (vol. IV, V și VI). În capitolele următoare vom examina în detaliu componența acestor familii, adică liste separate ale Novgorodului 4 și Sofia 1, dar aici ne vom limita la următoarele comentarii.

Cronica a IV-a din Novgorod se referă la colecția de cronici, care, conform mai multor exemplare, a fost publicată în Volumul IV al Colecției complete de cronici rusești, dar, din păcate, nu în întregime, ci doar parțial din 6621 (1113). cunoașterea manuscriselor ne-a dezvăluit existența a două grupuri antice conform cărora listele din Novgorod 4 pot fi luate în considerare; Prima include Novorossiysk în secolul al XV-lea. și Golitsinsky (Publ. bib. Q. XVII. Nr. 62) secolul al XVI-lea. şi Tolstoi (Publ. bib. Q. IV. Nr. 138), la al doilea - Sinodal Nr. 152, Fro-.lovsky (Publ. bib. F. IV. Nr. 235), Stroevsky (Publ. bib. Vremea ■ Nr. 2035), Academice (Ştiinţe Academice 16. 3. 2) etc. În publicaţia Comisiei de Arheografie s-a luat în considerare doar a doua grupă de liste.1

1 Lista cronografică (Sinod. Nr. 280) ar trebui lăsată deoparte. O vom lua în considerare în special sub numele de cod al Cronicii a 5-a Novgorod. ' ,

Prin Cronica I Sophia înțelegem colecția de cronici plasată în partea a doua a a V-a și la începutul volumului VI a Culegerii complete de cronici rusești. Listele acestui ledupis pot fi împărțite în mai multe grupe, dintre care cele mai vechi și în același timp puternic divergente de toate celelalte sunt, așa cum vom vedea în capitolul dedicat Cronicii I Sophia, liste ale colecțiilor lui Karamzin (Biblioteca Publică) și Obolensky (fostă Arhiva principală a Moscovei a Ministerului Afacerilor Externe).

Cronicile Novgorod 4 și Sofia 1, așa cum este ușor de observat, chiar și cu o trecere în revistă rapidă a lor, sunt atât de asemănătoare între ele, încât presupunerea unei surse comune pentru ele devine complet inevitabilă. Această presupunere este necesară mai ales că un studiu comparativ al ambelor cronici exclude posibilitatea unei alte presupuneri, și anume că una dintre ele ar fi provenit din cealaltă. Această posibilitate este infirmată de faptul că, pe de o parte, Cronica a IV-a din Novgorod se dovedește a fi, în alcătuirea textului, Cronica I a Sofia originală1, pe de altă parte, Cronica I a Sofia, chiar și în acelea. din articolele sale în care evenimentele de la Novgorod sunt prezentate, într- un număr de cazuri, mai vechi decât Cronica a IV-a Novgorod și mai aproape de textul Cronicii I Novgorod.1 2 Pentru a determina gradul de similitudine dintre Cronicile IV Novgorod și Sofia I. , vom semnala, printre altele, următoarele: textul „Poveștii

1 Hanp., sub 6904 (1396) găsim la Novgorod a 4-a listă a posesiunilor Rostov, cu Grigorie numit pe locul 35; în lista Sofia 1 lista este omisă, iar în K.O.se afirmă în mod eronat că Grigorie a domnit 35 de ani; sub 6807 (1299) în cronica a 4-a Novgorod, după vestea venirii la Vladimir a Mitropolitului: Maxim, Novgorod. incendiu din 18 aprilie, între timp la Sofia 1 mesajul despre incendiu este omis, drept urmare este indicat greșit pe 18 aprilie, ca zi de sosire în Vladimir, Mitropolit. Maxim;, sub 6703 (1195) în Sofia 1, știrile din 6722 și 6723, descrise în Cronica a 4-a Novgorod cu indicația cronologică corectă, sunt afirmate eronat; sub 6746 (1238) după povestea despre uciderea lui Vasilko Konstantinovich și laude pentru el în al 4-lea insert Novgorod, care nu este în Laurențian; insertul începe cu cuvintele: „Despre iubitul prinț al Rusiei” și se termină: „să ne amintim de păcatele noastre și să ne pocăim”; în Sofia 1 s-au păstrat doar ultimele rânduri ale insertului (sunt așezate înaintea laudei lui Vasilko, V, p. 174: „văzând dragostea... și ne vom pocăi”). Voi remarca și absența în Sofia 1 (V, p. 25'2) a unei prefațe la viața lui Mihail Alexandrovici (IV, p. 259), a unei scrisori a lui Edigei (V, se··>. 257 și IV). , p. 110—>111), povestea despre moartea domnitorului Tver Arsenie (IV, p. 111-112) și multe altele. etc.

2 mier. sub 1269, unde tulburările interne din Novgorod, pregătirile pentru campania împotriva germanilor și Korela sunt stabilite în conformitate cu 1 Novgorod, în timp ce în 4 Novgorod a fost raportată doar alegerea lui Ratibor la o mie; sub. 6808 (1300), în conformitate cu 1-a Novgorodskaya despre construirea unui oraș pe Okhta, în a 4-a Novgorodskaya pe scurt; sub 6831 (1323) despre înființarea orașului Orehov de către novgorodieni, în conformitate cu Novgorod-ul 1, omis în Novgorod-ul 4; sub 6837 (1329) despre sosirea lui Ivan Danilovici la Novgorod, în conformitate cu al 1-lea Novgorod, în al 4-lea Novgorod pe scurt; sub 6847 (1339), conform seriei I Novgorod de știri de la Novgorod, legate de relația novgorodienilor cu prințul Moscovei, în partea a 4-a a Novgorodului, sunt omise, unele sunt prezentate mai scurt etc.

ani temporari” până la începutul secolului al XI-lea. în ambele cronici este aproape identic; Textul articolelor 6524-6579 este aproape identic, urmat de textul articolelor 6624-6664, 6666-6676, 6678-6682, 6684-6710, 6712-6719, 6720-6731, 7473. 6781—6826 etc. Așadar, un studiu comparativ al cronicilor de la Novgorod al IV-lea și al Sofia I-a duce la restaurarea textului colecției de cronici care nu a ajuns la noi, care a suferit o revizuire amănunțită atât de către redactorul cronicilor de la Novgorod al IV-lea, cât și de la Sofia I.

Să ne oprim mai întâi asupra chestiunii volumului acestei colecții, adică asupra întrebării în ce an a fost adusă. Această întrebare se rezolvă, cred, luând în considerare exact în ce an încetează asemănarea ambelor cronici comparate. Ultimul articol comun dintre cronicile I Sofia și a IV-a Novgorod este articolul 6926 (1418), care conține o declarație a uneia dintre luptele din Novgorod: în Sofia I (K. O.) este menționat în formă prescurtată, în Novgorod a IV-a. în detaliu şi, în plus, asemănător cronicilor 1 şi 2 din Novgorod. În Cronica 1 Sofia

(K.O.) există o omisiune în urma acestui articol, care depindea, evident, de pierderea frunzelor din Cronica 1 Sofia originală conform listelor K.O.; în urma știrilor de mai sus din Novgorod din 1418, citim despre moartea prințesei Anastasia, soția lui Yuri Dmitrievich, la 11 iulie și despre incendiul de la Moscova din 18 august: ambele evenimente au avut loc nu în 1418, ci în 1422, după cum se vede din textul altor liste ale Cronicii I Sophia. Odată cu vestea incendiului de la Moscova din 18 august, cea mai veche ediție a Letopiseței I Sofia (listele K.O.) încetează. Protograful ei a subliniat în mod evident evenimentele din 1419-1421. (povestea despre ei s-a pierdut din cauza pierderii paginilor din original), iar printre aceste evenimente ar putea fi și cele pe care le-am citit în anii corespunzători ai celui de-al 4-lea Novgorod. Ținând cont de faptul că cea mai veche ediție a Letopisei I din Sofia, așa cum se va arăta în locul ei, este foarte apropiată ca compoziție de codul din 1448 și, spre deosebire de cea mai veche ediție a Cronicii a IV-a din Novgorod, nu a fost influențată de alte surse cronice, concluzionez că. codul 1448 —■ originalul general al Cronicilor I Sofia și Novgorod a IV-a —■ a fost adus până la evenimentul din 18 august 1422. Cronica a IV-a Novgorod nu a păstrat ultimele știri de la Moscova despre originalul său, deoarece în general omitea o semnificație semnificativă. număr de știri non-Novgorod, concentrând toată atenția asupra istoriei Novgorodului și revizuind chiar codul din 1448 cu ajutorul unei surse de cronică special Novgorod.1

Să prezentăm acum motivele atribuirii sursei studiate la 1448. Atât în Sofia 1, cât și în cronica a 4-a Novgorod și

1 Mai jos vom indica motivele pentru care în codul 1448 este necesar să se facă distincția între două părți - cele principale și cele suplimentare. Când vorbim despre sfârșitul arcului din 1448 la evenimentul din 1422, ne referim la partea sa principală. Partea suplimentară, care se deosebea de cea principală prin lipsa unei prelucrări adecvate, cuprindea, după cum vom vedea, evenimentele din 1423-1446. Această parte suplimentară a fost lăsată complet deoparte de redactorul Cronicii I-a Sofia, dar a fost reprodusă mai mult sau mai puțin complet de către redactorii Cronicii a IV-a Novgorod.

că în aproape toate listele, sub 6888 (1380) citim: „În vara lui 6888: . . Și vestirea va veni în ziua cea mare; și în primul rând va fi în 80 de ani și în 4 ani, și apoi va fi în 80 de ani fără un an și apoi va fi în 11 ani” (IV, p. 75 și nota, m; V, p. . 238). Sensul acestei fraze este clar, excluzând, totuși, ultimele sale cuvinte: „și apoi va fi în 11 ani”, cuvinte care necesită un comentariu special. Buna Vestire a coincis de fapt cu Paștele în 6880 (1380) și în 6804 (1296): cf. un indiciu că o asemenea coincidență a avut loc cu 84 de ani înainte de 1380 în cuvintele cronicarului; aceeași coincidență s-a petrecut în 6967 (1459): cf. o indicație a acestui lucru în cuvintele: „și apoi peste 80 de ani nu va mai fi vară.”1 Deci, ambele indicații atât pentru 1296, cât și pentru 1459 au fost date de redactorul articolului din 1380 și, în plus, evident, de un contemporan cronicar. Dar pot să-i aparțină și cuvintele: „și atunci va fi peste 11 ani”?

Bineînțeles că nu, pentru că în 6899 (1391) Paștele nu coincidea cu Buna Vestire. Aceste cuvinte ar fi putut fi scrise doar de o persoană care a lucrat la cronică într-un an care a precedat anul coincidenței Bunei Vestiri cu Paștele cu un interval de unsprezece ani.1 2 Un astfel de an în secolele XIV-XVI. s-ar fi putut întâmpla sub 1369, 1440 și 1532, deoarece Paștele a coincis cu Buna Vestire în 1380, 1459 și 1543. Din cei trei ani indicați, ne oprim la 1448, pentru că nu se poate vorbi despre 1369 pentru că tocmai mesajul pe care l-am dat nu poate fi mai vechi de 1380, sub care se citește; nu ne putem gândi la 1532, deoarece majoritatea exemplarelor cronicilor din Novgorod 4 și Sofia 1 datează din secolul al XV-lea. Așadar, a fost făcută postscriptia: „și apoi va fi în 11 ani" la textul știrilor întocmite în 1380. 1448. În consecință, sursa primară a cronicilor din Novgorod 4 și Sofia 1, unde această frază a fost deja citită, a fost compilată în orice caz nu mai devreme de 1448. Acceptăm că a fost compilată tocmai în 1448, deoarece cine, cum aceste cuvinte nu ar fi putut aparține redactorului corpusului de cronici aflat în studiu. Presupunerea noastră, după cum vom vedea, este confirmată de faptul că compilarea celor mai vechi liste, atât cronicile Novgorod 4, cât și cronicile Sofia 1, se încadrează la începutul anilor 50 ai secolului al XV-lea.

Codul din 1448 a îmbrățișat cronica rusă până în 1422 (cf. mai sus) și, judecând după Novgorod 4 și Sofia 1, a avut un întreg rusesc.

1 mier. Cronica lui Avraam sub 1459: „Și vestirea a venit în ziua cea mare" (XVI, p. 199).

2 Prepoziția din fraza de mai sus are pentru prima dată sensul de modern pentru („și înainte de asta coincidența a fost de 84 de ani"); și ambele alte ori înseamnă prin. Cp., de exemplu, în articolul cronologic al lui Kirik .1136: „În acel an (adică 6644) a fost o perioadă înaltă. Buna Vestire era în miercurea săptămânii de post, iar ziua lui Petru era luni în timpul săptămânii de post. Nu se ridică mai sus de atât. Acest lucru nu se întâmplă des. Dar din vara asta timp de 248 de ani va fi la fel, iar Dumnezeu, cu mila lui, va păstra pacea până atunci". mier. de asemenea, de exemplu, în cronicarul elen (Chudovskaya sp.): „În vara anului 5548 și după Înălțarea Domnului timp de 15 ani". Sub 6811 în Novgorod 4: „Boris Andreevici a repausat pe 25 februarie; Potrivit lui, Danil din Moscova a murit într-o săptămână, 4 martie."

ɪapaiiɪep, adică nu conținea știri despre o singură regiune, ci despre toate sau aproape toate regiunile ținutului rus. Ar fi o greșeală, totuși, să credem că codul din 1448 a combinat o serie de cronici locale, așa cum a fost, ca urmare a unei astfel de combinații, că, de exemplu, a fost compilat codul integral rusesc din 1423 (pe care îl vom despre care vorbim în capitolele XIV și XVIII) sau codul integral rusesc al vremurilor mitropolitului Petru (despre care am vorbit mai sus și capitolele I, IV și V). Acest lucru este contrazis de caracterul predominant pe care știrile de la Novgorod îl aveau în codul din 1448: abundența acestor știri, includerea lor sistematică în cod, începând cu secolul al XI-lea și terminând cu secolul al XV-lea, detalii

referitoare la viața internă a Novgorodului. - toate acestea nu sunt • lasă îndoieli că codul din 1448 a fost întocmit la Novgorod sau în regiunea Novgorod și, în plus, prin combinarea cronicii locale din Novgorod cu codul cronicii integral rusești, întocmit, după cum am văzut, la curte. a mitropolitului. Deja din primele pagini ale codului din 1448 (stabilit pe baza Novgorod 4th și Sophia 1st) este clar că el a căutat să includă întreaga cronică locală Novgorod în compoziția sa: după articolele introductive „Povestea anilor trecuti” este plasat prefață la Sophia vremennik („Sophia vremennik se numește cronica prinților ruși și țara lui Rouskiy”, etc.), chiar prefața cu care începe cronica I din Novgorod conform listei Comisiei și altora similare (vezi Capitolul XI-XIII) . Textul suplimentar al codului din 1448 dezvăluie dorința de a transmite exact textul acelei cronici din Novgorod, care s-a reflectat în Cronica I din Novgorod, care a ajuns până la noi, deși nu există nicio îndoială că această cronică a fost mai veche decât Cronica I din Novgorod. (întocmit în orice caz, ediția listei Comisiei, nu mai devreme de anii 50 ai secolului al XV-lea; vezi capitolul XI), precum și mai detaliat. Așadar, o comparație a codului din 1448 din partea sa din Novgorod cu Cronica 1 din Novgorod duce la restaurarea acelei Cronici din Novgorod, care a servit ca sursă principală a Cronicii 1 din Novgorod (conform Listei Comisiei). Această cronică a fost numită Temporară Sophia și a fost finalizată aproximativ până în 1421 (căci codul din 1448, aderând la izvoarele sale, nu a trecut în partea sa principală dincolo de 1422). Această împrejurare ne îndeamnă să numim Cronica din Novgorod, care stă la baza codului din 1448, Codul Novgorod din 1421. După cum vom vedea mai jos, acest cod prezintă un interes deosebit pentru cercetătorul cronicilor antice rusești, deoarece la început nu a fost citit „Povestea anilor trecuti”, ci mai degrabă un cronicar antic, deși a fost inclus în legătură cu știrile din Novgorod, extrase de compilatorul din 1421 din sursele din Novgorod. „Un accident fericit ne-a păstrat numele compilatorului codului din 1421. Se numea Matvey Mikhailov, după cum se poate vedea dintr-o serie de știri incluse în codul din 1448 și de acolo transferate la Novgorod 4th, știri referitoare la la viata de familie a cronicarului.1 Presupunem ca stirile acestea

1 Sub 6883 (1375) cronicarul a plasat o notă despre nașterea sa, sub >6390 (1382) despre moartea tatălui său, sub 6913 (1405) despre moartea mamei sale, sub 6914 (1406) despre căsătoria sa, sub 6919 (1411) despre nașterea unui fiu.

în codul din 1421 s-au citit în margini. Dovadă că această știre nu aparține redactorului Cronicii a IV-a Novgorod, ci sursei primare a acestei cronici, este faptul că vestea morții părintelui Matvey. Mihailov, împreună cu știrile care au urmat despre finalizarea Bisericii Nașterea din Pol și sosirea domnitorului Suzdal Dionysius la Novgorod, au fost repetate în Novgorod 4 sub 6890 (1382) de două ori: prima - la începutul an, înainte de povestea captivității și a venirii țarului Tokhtamysh și a cuceririi Moscovei (IV, p. 83), a doua oară - la sfârșitul anului, după această poveste (IV, p. 90); inserarea povestirii menționate a dus la o repetare eronată a textului sursei Novgorod; dar inserarea acestei povestiri nu aparține compilatorului

din Novgorod al 4-lea (căci povestea este citită și în Sofia 1-a), ci compilatorului codului din 1448 (care a conectat articolele codului întreg rusesc cu articolele din Novgorod și știri); prin urmare, această repetare trebuie să fi avut loc în codul din 1448, care în sursa sa din Novgorod a găsit și știri despre moartea tatălui lui Matvey Mikhailov și alte știri legate de viața de familie a cronicarului. Se presupune că îl identificăm pe compilatorul codului din 1421, Matvey Mikhailov, cu registrul Novgorod Matvey Kusov, al cărui nume ne-a ajuns în mai multe înregistrări datând din primul sfert al secolului al XV-lea. Dacă o astfel de identificare este corectă, atunci lucrarea sa de cronică care a ajuns la noi capătă o semnificație deosebită. Faptul este că Matvey Kusov a fost navlositorul curții domnitorului; prin urmare, codul întocmit de el trebuie să fi avut o legătură directă cu cronica domnului.. Noi. deja menționat mai sus în cap. VII presupunerea că cronica Novgorod a fost păstrată continuu la curtea regală din Sofia și că din când în când a fost supusă unor adaptări literare. Credem că munca lui Matvey Mikhailov reprezintă unul dintre aceste tratamente. De aici și apropierea sa de compoziție față de lista sinodală a Cronicii I din Novgorod, care și-a extras conținutul parțial din tratamente mai vechi ale codului domnului și parțial, poate, direct din acesta. Această apropiere ar trebui să servească drept unul dintre principiile călăuzitoare în restaurarea arcului din 1421 sau, mai precis, în descompunerea arcului din 1448 în ambele surse primare, care, conform celui precedent, au fost: în primul rând, arcul integral rusesc și, în al doilea rând, arcul Novgorod din 1421 G.

Am numit una dintre sursele primare ale codului 1448 un cod integral rusesc din următoarele motive. După cum s-a menționat mai sus, în codul din 1448 există știri și articole aparținând diferitelor regiuni ale țării ruse, cu o predominare clară, totuși, a știrilor și articolelor din Novgorod. Am explicat această predominanță prin faptul că codul din 1448 includea codul Novgorod din 1421. De unde a împrumutat articole și știri de origine Moscova, Tver, Nijni Novgorod, Rostov, Smolensk?1

1 Să notăm știrile de la Tver, nair., sub 6906 (1398), povestea morții principelui Mihail Alexandrovici (Sof. 1 și 4 nov.); sub 6917 (1409) povestea morții episcopului Arsenie (4 nov.); Rostov—· nair., sub 6904 (1369) lista domnitorilor de la Rostov, sub 6918 despre incendiul de la Rostov

Considerăm incredibil să admitem că legătura unor știri atât de disparate, care implică conectarea mai multor cronici locale, a fost opera compilatorului principal și recunoaștem ca atare compilatorul din 1448, care și-a propus să conecteze cronica din Novgorod cu cel integral rusesc. Combinarea cronicilor locale într-un singur întreg a fost munca compilatorilor colecțiilor de cronici întregi rusești, iar întreținerea acestora este cel mai firesc atribuită preocupărilor mitropoliților, direcți și la un moment dat singurii purtători ai ideii tuturor. -Unitatea Rusiei. Mai sus, examinând cronicile Laurentian, Ipatiev, Hlebnikov și Pereyaslavl, am ajuns la concluzia că cronica integral-rusă a apărut la început

secolul al XIV- lea   la curtea mitropolitului Petru; În timp ce studiam cronograful și codul Rostov Vladychny, am ajuns la necesitatea de a permite apariția unei noi ediții a codului de cronică integral rusesc (Polychron) la început.

Secolul XV Cred că analiza codului din 1448, care dezvăluie codul integral rusesc printre sursele sale, ne conduce tocmai la acest Policron de la începutul secolului al XV-lea. Nu acesta este locul unde să aflăm de ce datăm compoziția Policronului în 1423; dar o indicație indirectă a acestui an anume poate fi faptul că compilatorul din 1448 care l-a folosit a adus știrile cronicii abia până la 18 august 1422 (altfel până în ultima lună a anului 6930), din care rezultă că Polychron a ajuns la acest exact. an (și poate chiar înainte de asta au fost vești despre incendiul din 18 august). Nu există nicio îndoială că compilatorul codului din 1448 și-a transmis sursa integral rusească prin abreviere, mai ales acolo unde a trebuit să fie combinat cu sursa sa din Novgorod. Dar acest lucru nu l-a împiedicat să introducă în opera sa de la Polychron o serie de povești și legende extinse, de exemplu, despre bătălia de la Don (1380), despre capturarea Moscovei de la Tokhtamysh (1382), despre bătălia de la Vitovt cu Temir-Kutluy (1398), despre domnitorul Tver Arsenie (1409), despre moartea Mitropolitului. Ciprian cu includerea scrisorii sale spirituale (1406), despre moartea principelui. Mihail Alexandrovici Tverskoy (1399), despre viața și moartea prințului. Dmitri Ivanovici (1389), de asemenea scrisoarea lui Edigei (1408), legenda diaconului Alexandru despre Constantinopol (1395), etc. Aceasta arată ce sursă valoroasă ar trebui să fie pentru restaurarea Policronului

(Sof. 1 și 4 noiembrie); Nijni Novgorod - sub 6902 (1394) despre moartea prințului Boris Konstantinovici (Sof. 1 și 4 noiembrie), sub 6904 (1396) despre atacul prințului. Semyon Dmitrievich la Nijni cu țarevici Yentyak (4 noiembrie), sub 6910 (1402) despre moartea prințului. Semyon Dmitrievich (Sof. 1); Ryazan—■ sub 6902 (1394) despre campania lui Oleg Ivanovici la Lyubutsk și victoria lui asupra tătarilor (Soph. 1 și 4 noiembrie), sub 1904 (1396) despre campania lui Oleg Ivanovici împotriva Lituaniei și despre atacul lui Witold asupra principatului Ryazanovich (4 noiembrie); sub 6910 (1402) despre victoria Lituaniei asupra riazanilor de lângă Lyubutsk și capturarea lui Rodoslav Olegovich (4 noiembrie și Sof. 1); Smolensk - sub 6904 (1396) despre lupta prinților Smolensk Svyatoslavich, expulzarea lui Iuri Svyatoslavich, atacul lui Vitovt asupra Smolensk, capturarea orașului pe 28 septembrie (4 noiembrie), sub 6901 (1393) despre cesiunea lui principatul lituanian de către Jagiel către Vitovt (4 nov. și sof. 1), sub 6907’ (1399) despre bătălia dintre Vitovt și Temir-Kutluy (4 nov. și sof. 1) etc.

codul din 1448, la rândul său restaurat conform cronicilor I Sofia și a IV-a Novgorod, ar trebui recunoscut.

Cele două surse indicate nu epuizează conținutul codului 1448. Aceasta rezultă din următoarele considerații. Un studiu comparativ al

Cronografului și Bolta Rostov Vladychny (vezi cele două capitole anterioare) stabilește mai multe lecturi neîndoielnice ale Policronului din 1423; Un studiu al listei Comisiei din Cronica I din Novgorod, care, după cum vom vedea, datează din codul Novgorod din 1421, face de netăgăduită prezența anumitor știri și lecturi în acest ultim cod. Ghidați de aceste date, vedem că compilatorul codului din 1448 pe alocuri nu a urmat nici Policronul din 1423, nici codul Novgorod din 1421, ci a prezentat lecturi dintr-o altă sursă, a treia. Astfel, din Cronograf se vede că în Policronul de sub 6415 (907) se relata despre tributul impus de Oleg grecilor, tributul pe care grecii îl dădeau prinților ruși; și același lucru s-a citit și în codul Novgorod din 1421; 1 cod din 1448 nu reprezintă, sub 6415, o abatere de la textul obișnuit al „Povestea anilor trecuti”, inevitabil dacă ar fi condus doar de Polychron și Novgorod. codul 1421 (cf. Sofia 1 și Novgorod 4). Sub anul 6415, Policronul (după cum se poate vedea din Cronograf) spunea că grecii au închis Curtea (portul Tsargrad) cu lanțuri; 1 2 în bolta din 1448 (cf. Sofia 1 și Novgorod 4) această inserție în textul „Nu există nicio poveste despre anii trecuți. La fel, în codul din 1448 nu exista o serie întreagă de alte inserții prezentate de Polichron: de exemplu, nu se menționa pe Mitropolitul Mihai, preluat de Vladimir de la patriarhul Fotie (după cum relata Polichron, cf. Cronograf), nu s-a citit sub 6480 (972) a inscripției de pe castron făcută de prințul peceneg din craniul lui Svyatoslav (vezi bolta Rostov în reflexiile sale - Ermolinskaya și Uvarovskaya), nu s-a menționat numărul de oameni deliberați trimiși de drevlieni la Olga și ars de ea etc. În același timp, abateri similare de la Policron nu pot fi întotdeauna justificate de textul codului Novgorod din 1421, așa cum reiese în mod deosebit din articolul 6415. Având în vedere acest lucru, presupunem că compilatorul al codului din 1448 avea la îndemână o altă sursă de cronică, care conținea între altele și „Povestea anilor trecuti”. Există motive să credem că o astfel de sursă a fost cronica de la Rostov. Și anume, aflăm, în primul rând, că în codul din 1448, sub 6904 (1396), s-a citit o listă a domnitorilor de la Rostov; Această listă a fost întocmită în legătură cu numirea lui Grigorie ca episcop de Rostov (cf. Novgorod al 4-lea și Sophia 1), iar în codul din 1448 a fost adusă numai lui Grigorie, terminându-se cu cuvintele: „35 - acest Grigore”. 3 Adevărat, s-ar putea presupune

1 Cronograf (Policron): „și de multe ori dau tribut prinților ruși”; Lista Comisiei (Codul Novgorod din 1421): „pun tribut, da-l la sud. și până astăzi prințul rușilor”.

2 mier. în Cronograf: „lanțuri de fier”.

;În Novgorod 4, după cum vom vedea, această listă este continuată cu numele lui Dionysius și Efraim, dar în lista Karamzin din Letopisetul Novgorod nu este

că această listă a fost împrumutată de compilatorul codului din 1448 de la Polychron, care, desigur, a folosit, printre altele, Cronica de la Rostov, dar este încă mai probabil să se gândească la influența directă a acestei cronici asupra codului din 1448, mai probabil tocmai pentru

că nu a fost dovedit că și Polychron a furnizat această listă și nu ar fi clar de ce compilatorul codului. 1448 din codul integral rus ar fi tras exact lista conducătorilor Rostov, dacă s-ar fi citit în ea. În al doilea rând, influența Codului Rostov s-a reflectat și în împrumutarea mai multor știri de la Rostov în Codul din 1448; mier în special știrile detaliate din 6915 (1407) despre incendiul de la Rostov și renovarea bisericii catedrale (cf. Sophia 1 conform listelor lui K.O., iar în Novgorod 4 se prescurtă: „arderea Rostovului"). Am văzut mai sus că Cronica Ermolinskaya, împreună cu Uvarovskaya nr. 188, mărturisește existența Codului Rostov Vladyka în ediția întocmită sub Arhiepiscopul Trifon (1462-1467), iar un indiciu al unei astfel de redactări este lista conducătorilor Rostov. sub 1396, adus-' ny în Cronica Uvarov înaintea lui Trifon. Această ediție a codului domnului Rostov se află sub influența directă a cronicii mitropolitane întregi rusești, Policronul din 1423 și, prin urmare, nu poate fi identificată cu ediția pe care a folosit-o compilatorul codului din 1448, căci aceasta din urmă ne conduce la vremea arhiepiscopului Grigorie (1396-14/6). Dar ediția Trifonov a păstrat un indiciu că a fost precedată de o ediție finalizată înainte de 1418; Ediția Codului Rostov Vladychny, adusă până în 1419, este indicată și de Lista academică de la Moscova a Cronicii Suzdal, despre care vom vorbi mai jos în capitolul XIX. Această ediție, adusă până în 1418 sau 1419, ar trebui probabil identificată cu codul cronicii în care lista domnitorilor Rostovi dinaintea lui Grigorie a fost introdusă pentru prima dată în 1396, codul care a servit ca sursă pentru compilatorul codului din 1448. Din Pe baza considerațiilor de mai sus, este probabil să concluzionam că începutul codului domnului Rostov în ediția lui Grigoriev a codului domnului a fost similar cu începutul Listei academice de la Moscova a Cronicii Suzdal, și anume, conținea textul unuia dintre codurile antice ale regiunii Suzdal: în lista academică de la Moscova găsim textul așa-numitului . Cronica lui Radzivilov (cu modificări ulterioare la ea), dar în ediția lui Grigoriev citim cum. se pare că textul este asemănător (dar nu identic) cu cel laurențian, care, dintre codurile supraviețuitoare, a păstrat cel mai bine cronica antică Rostov.

care, după cum vom vedea, conține textul lui Novgorod 4 conform codului din 1448, se termină cu numele lui Grigore. La Sofia se omite lista I, iar despre Grigorie se spune: „Și Grigorie a fost episcop de Rostov timp de 35 de ani" (listele K. și O.); numărul 35, după cum a notat pe bună dreptate editorul volumului V al Culegerii complete de cronici rusești (p. 249, nota a) se referă la ordinea episcopilor de Rostov în funcție de momentul instalării lor (căci Grigorie a domnit 21 de ani).); În consecință, sintagma citată din Cronica I de la Sofia a înlocuit cuvintele: „acum Grigorie al 35-lea era deja episcop de Rostov", se citește (după cum se poate vedea din Cronica a IV-a din Novgorod) în codul din 1448, ceea ce dovedește că în izvorul 1 Sofia - th (adică, în codul din 1448) conținea lista care este plasată în Novgorod 4th.

'160

CAPITOLUL X

Deci, analiza codului din 1448 duce la descompunerea lui în următoarele trei surse: 1) Codul Novgorod din 1421, 2) Pblichron din 1423, 3) Codul Rostov Vladyka în ediția adusă până la 1418. Remarcăm aici dificultatea

dând o determinare exactă ce anume în codul din 1448 se întoarce la fiecare dintre aceste surse: această dificultate este deosebit de semnificativă deoarece Policronul din 1423 a folosit, fără îndoială, atât cronicile de la Novgorod, cât și cele de la Rostov, și în același timp, poate, tocmai în ediții. indicat de noi. Prin urmare, ceea ce duce cel mai probabil la bolta Novgorod din 1421 sau la bolta Rostov din 1418 poate fi de fapt împrumutat în bolta din 1448 de la Polychron.

Relația reciprocă a monumentelor supuse examinării noastre imediate poate fi descrisă în următorul tabel:

Masa 4

CAPITOLUL XI

LISTA COMISIEI A CRONICEI I NOVGOROD

Lista Cronicii 1 Novgorod, deținută de Comisia de arheografie și datând din sec. XVb., este prezentată destul de complet în publicația „Cronica Novgorod conform listei sinodale” (Sankt Petersburg, 1888). Aici sunt rezumate opțiunile pentru lista sinodală, printre altele, conform Listei Comisiei, iar acele părți din textul acestei liste care nu au corespondență în lista sinodală sunt tipărite integral: cf. începutul cronicii înainte de 1016 și sfârșitul ei din 1330; mier pasaje mai extinse, cuprinse între 1016 și 1074. și câteva inserții relativ mici în părți de la 1075 la 1330. În plus, ediția din 1888 conține toate articolele care preced textul cronicii și care îl urmează în Lista Comisiei.1 Este important de menționat că cronica este scrisă cu două caligrafii: prima scriere de mână este cea mai mare parte până în 1439 (pe fol. 251), a doua este partea care descrie evenimentele din 1440-1446. (ll. 251-258); articolele premergătoare și următoare cronicii au fost scrise la mâna a doua sau, în orice caz, foarte asemănătoare cu aceasta.1 2 Însuși începutul cronicarului (și anume prima sa pagină) s-a pierdut, dar poate fi restabilit cu ușurință folosind relații conexe. liste.

Aceste liste aferente sunt următoarele: Tolstoi și liste academice, luate în considerare în publicația indicată a Comisiei Arheografice, în apropierea acestora din urmă, lista Rumiantsev nr. 248; puțin mai departe este Lista Trinității (cf. tezaurele din ea în Rumyantsevsky nr. 247). Dar aceste liste au revizuit textul Listei Comisiei, sau mai precis protograful acesteia, pe baza altor cronici, și de aceea ele vor fi luate în considerare de noi separat, în capitolele următoare.

Strâns legat de Krmission în părți cunoscute și de Lista Sinodală: cercetările viitoare ar trebui să clarifice relația lor reciprocă.

În cele din urmă, codul 1448 pe care l-am examinat mai sus, restaurat conform celui de-al 4-lea Novgorod și 1-a Sofia, este foarte strâns legat de Lista Comisiei. Am văzut că de-a lungul acestui arc, începând de la început

1 Au fost omise doar două încercări ulterioare de a furniza un text fals: un fragment din „Învățăturile lui Monomakh” și rândurile de titlu ale cronicii lui Ioachim.

2 După cum se poate observa din numărarea caietelor, foile care conţin condensări premergătoare cronicii au fost ţesute mai târziu în începutul manuscrisului.

cuvinte către Sophia vremennik și terminând cu povestea luptei din Novgorod din 1418, vestea uciderii lui Anfal și Nester pe Vyatka și, se pare, de asemenea, evenimentele din 1419-1421, codul din 1448 a prezentat articole identice sau similare cu articole din Lista Comisiei . Am explicat această asemănare prin faptul că codul din 1448 s-a bazat pe codul Novgorod din 1421, care se află și la baza Listei Comisiei. Diferențele dintre codul 1448 și lista Comisiei sunt explicate, în primul rând, prin modul diferit de utilizare a originalului comun; în al doilea rând, și prin faptul că codul din 1448 a combinat textul sursei sale principale cu textele altor două cronici (Dolichron și Codul Rostov Vladychny), în timp ce Lista Comisiei, după cum vom vedea, a conectat textul principalului său sursa cu textul cronicii sinodale (sau protograful acestei cronici). Ca urmare a acestui fapt, articolele și știrile din Novgorod, prezentate în general mai detaliat în Lista Comisiei decât în codul 1448, sunt pe alocuri prescurtate sau omise în aceasta în comparație cu codul 14481.

■ Lista Comisiei în anumite părți ale acesteia, așa cum este indicat mai sus, seamănă foarte mult cu Cronica sinodală: aceasta indică utilizarea acestei cronici sau a protografului acesteia de către Lista Comisiei; dar şi în aceste părţi se dezvăluie influenţa unui alt izvor, evident apropiat de Cronica sinodală, care era codul din 1421. În alte părţi, care nu găsesc o corespondenţă în Cronica sinodală. Lista comisiilor a urmat codul din 1421, dar aparent

1 Voi indica câteva știri din codul din 1448, omise din Lista Comisiei: în 6835, ridicarea Bisericii Maicii Domnului din Desyatna; sub 6839, câteva fragmente dintr-un articol despre călătoria episcopului Vasily în ținutul Volyn pentru instalare; sub 6853 semnul de carte al Mântuitorului pe Kovalevo; iod 6855 pace cu Lituania; bătălia germanilor cu Lituania pe Stryava; sub 6858 a fost o furtună în Ziua Spiritului și ridicarea a trei biserici; în 6859 a fost fondată Biserica lui Boris și Gleb; sub 6866 a fost ridicată biserica Apostolului; sub 6869, renovarea orașului de piatră;, jumătate din 6872, ridicarea a două biserici și finalizarea orașului de piatră în orașul Korelsky, întoarcerea novgorodienilor din Ugra; sub 6873, un semn în Biserica lui Petru, o ciumă în Torzhok, temelia Bisericii Treimii; sub 6874 revenirea ushkuinikilor din Novgorod; sub 6875, un dezacord cu Dmitri al Moscovei, punerea bisericii de piatră a lui Petru; sub 6877 campania ușkuinikilor; sub 6878 la fel; sub 6879, ridicarea Bisericii Sfântul Andrei Nebunul, capturarea Yaroslavlului și Kostroma de către novgorodieni; sub 6880, pasaje mari din „poveste”. despre înfrângerea novgorodienilor de lângă Tver; sub 6882 a fost un incendiu în Mănăstirea Iuriev; sub 6883, o poveste lungă despre

Ushkuiniki, înființarea unui nou oraș de către Koreloi, finalizarea bisericii Kuzma și Demyan, înființarea (finalizarea) Bisericii lui Ioan, execuția Strigolnikilor; sub 6889 înființarea Bisericii din Blaise; sub 6890 sfârşitul Bisericii Naşterea Domnului; sub 6893 incendiu pe strada Danslavl, descrierea incendiului din 14 iunie și multe altele. etc.

Toate aceste știri sunt citite în Novgorod 4th și unele știri din 6874 și 6883. iar la Sofia 1. Voi mai nota: sub 6845, despre atacul german asupra orașului Korelsky, despre miracolul de pe strada Ryadyatina; sub 6885 despre campania tinerilor din Novgorod împotriva lui Tivrola'; sub 6874, discursul ambasadorilor din Novgorod la Dmitri Ivanovici cu privire la raidul Ushkuinik în regiunea Nijni Novgorod. Aceste știri se citesc în Sofia 1st.

a apărut și ca o a treia sursă. Prezența celui de-al treilea izvor este dovedită, în primul rând, de faptul că lista Comisiei conține textul cronic al anului 1422 și al anilor următori, care nu ar fi putut fi în codul din 1421; în al doilea rând, și prin faptul că unele monumente legate de Comisie conțin pe alocuri lecturi mai vechi decât el și rezultă că. că lecturile Listei Comisiei coincid cu lecturile din 1 Sofia și Novgorod 4, adică codul din 1448: astfel, la sfârșitul prefeței, Lista Trinității prezintă lectura „înainte de Oleksa și Isaac", între timp în Lista Comisiei, precum și în codul din 1448 „înainte de Alexandru și Isaac"; la începutul cronicii, după cum am spus mai sus, codul din 1421 prezenta în mesajul despre tributul impus Novgorodului, citirea: „chiar și acum să dau", între timp în lista Comisiei, ca și în codul din 1448, „ a nu da nici acum" ; în al treilea rând, prezenţa unei surse auxiliare* la codul 1421 este relevată la analiza unor articole din partea 1330-1421; Deci, sub 1380 găsim o poveste despre Bătălia de la Don; o comparație a acestei nuvele cu povestea extinsă plasată în Novgorod 4 și Sofia 1 (cod din 1448) dovedește că povestea Listei Comisiei a fost extrasă din acea poveste; Cu toate acestea, este puțin probabil ca un astfel de extras să fi putut fi citit deja în codul din 1421, pentru că este probabil să fi fost inclus pentru prima dată în cronică de către compilatorul Policronului din 1423; În același timp, este important de subliniat că textul Listei Comisiei nu poate fi explicat ca o abreviere din povestea ediției Cronicii a IV-a Novgorod; nu poate fi derivată din povestea din ediția Sophiei 1; Având în vedere faptul că unele fraze din textul listei Comisiei coincid cu 4 Novgorod, altele cu 1 Sofia, este foarte posibil să urmărim extragerea listei Comisiei până la povestea din ediția codului 1448. 1 Să remarcăm și articolul din 1415 despre instalarea lui Gregory Tsamblak, știrea din 1402 despre campania lui Roslav Olgovich Ryazansky pe pământul lituanian, 1404 despre asediul lui Bhtobtom de Smolensk, 1399 despre bătălia de la Vytautlu cu Temir și unele altele, a căror prezență în codul din 1421, care, se pare, se baza exclusiv pe materiale din Novgorod, este puțin probabil, mai ales că unele dintre aceste articole și știri corespund în codul din 1448 unor articole detaliate datând din urmă. la una sau alta cronică locală, care a fost inclusă în Policronul din 1423.

1 mier. în Novgorod 1: „Moscoviții, după ce au văzut multe numere fără precedent din armata tătară, au fost îngroziți și a apărut burta tatălui lor și s-au întors la moarte”; în Sofia 1: „moscoviții au văzut multe evenimente fără precedent, s-au speriat și au disperat”; în Novgorod al 4-lea: „și în același timp moscoviții au fost plini de suspine de multe lucruri fără precedent, apoi au văzut, s-au speriat și au disperat și s-au întors și au fugit”. Novgorod 1: „în afară de Dumnezeu a pus mâna dreaptă a marelui prinț Dmitri Ivanovici și a fratelui său, prințul Volodimir Andreevici, la victoria străinului”; Sofia 1: „Dumnezeu a ridicat mâna dreaptă a Marelui Duce Dm și tpi Ivanovici la victoria unui străin”; Novgorod 4: „Și Dumnezeu l-a adus pe prințul nostru la biruință ca străin.” Novgorod 1: „o, frate și sh și stropi pe ulcere”; Sophia 1: „dați-vă umerii pentru ulcere”; Novgorod 4: „despre umerii tăi pentru ulcere”.

unsprezece

(comparați mai ales scurtul extras din 1399 din Lista Comisiei cu o poveste detaliată de origine rusă occidentală din codul din 1448 și Policronul din 1423).

Aceeași concluzie despre utilizarea codului 1448 de către compilatorul Listei Comisiei este sugerată de analiza articolelor referitoare la exploatările lui Alexander Nevsky. Codul 1421 din articolele relevante a urmat, după cum s-ar putea crede, scurtele mesaje ale Cronicii sinodale (de exemplu, sub 1240 și 1242). Între timp, Lista Comisiei, în loc de știri scurte, conține sub 1240 și 1242. pasaje ample din faimoasa poveste a lui Alexandru; din ea au fost împrumutate și plasate mai jos fragmente din 1245 și 1251. 1 În consecință, fragmente din legenda despre Alexandru sunt inserții în lista Comisiei în comparație cu codul din 1421. Faptul că în codul din 1448 au fost stabilite articole * despre Alexandru în sine, ca și în Lista Comisiei, adică în aceeași compilare a textului legendei cu textul extraselor din Lista sinodală,1 2 dovedește fie că articolele despre Alexandru aveau această formă în sursa generală a Lista comisiilor și codul din 1448, sau că Lista comisiilor le-a împrumutat din codul din 1448. Prima este puțin probabilă dacă luăm în considerare că codul din 1421 a aderat exclusiv la sursele din Novgorod; iar cel de-al doilea este foarte probabil deoarece compilatorul din 1448 a fost compilatorul care a legat cronica din Novgorod cu cea integral rusească; legenda despre Aleksandra a fost inclusă tocmai în cronica integral rusească (Polychron), după cum se vede din Lavrentievskaya. La codul din 1448, includem în lista Comisiei și legenda despre uciderea lui Mihail de Cernigov (care nu este în Sinodal) sub 1245βr., știrea morții lui Yaroslav Vsevolodovich în Hoardă sub 1246, un scurt mesaj despre capturarea Constantinopolului de către cruciați (plasat după povestea extinsă despre același eveniment) sub 1204 etc. Deci, avem motive să afirmăm că lista Comisiei nu a putut fi întocmită doar pe baza a două surse din Novgorod, ci că compilatorul său s-a ghidat și de un al treilea - codul de cronică integral rusesc, deși în modificarea sa din Novgorod din 1448 d. Problema surselor Listei Comisiei nu poate fi totuși considerată rezolvată definitiv, deoarece nu am indicat unde știrile din 1423-1446 au fost împrumutate

în Lista Comisiei, care nu ar fi putut fi nici în codul din 1421, nici în cronica sinodală, nici, s-ar părea, în codul din 1448, căci în aceasta din urmă, judecând după 1 Sophia, povestea cronicii nu a depășit 1422. Rezolvarea întrebării despre

1 Moartea lui Alexandru, care a avut loc în 1263 și a fost povestită din nou sub 1263, este menționată și în 1251, încă o dată, în conformitate cu Sinodal.

2 Astfel, în Lista Comisiei, pe de o parte, Sofia 1 și Novgorod al 4-lea, pe de altă parte, există următoarele cuvinte care sunt de prisos față de textul Cronicii Laurențiane (care conține legenda lui Alexandru) și mergi înapoi la textul Listei sinodale (vezi sub 1240 .): „mulțime urlatoare”, „zelo”, „Sveya cu prințul și cu scârțâiturile ei și Murman și Sum și Em”; „o sută din Izhera”; „Vrem să acceptăm Ladoga, precum și Novgradul și întreaga regiune Novgorod”; „și guvernatorul lor Spiridon i-a ucis repede și i-a ucis și pe ei”; „Și în rest, după ce am săpat gropi, le-am săpat în durere, iar gerul a provocat multe ulcere”, etc.

izvor de împrumuturi a povestirii 1422-1446. se complică și de faptul că chiar din Lista Comisiei, cu o trecere rapidă în revistă a acestei *ultime părți a acesteia, reiese clar că completări la cronică în perioada 1422-1446. nu a apărut imediat, ci în două etape: cu o mână textul a fost scris înainte de 1439, cu cealaltă - textul din 1440 până în 1446. Având în vedere știrile din 1422-1439, întâlnim în articolul 6940 (1432) o asemenea trăsătură. a textului Lista comisiei, care sugerează / ideea că o parte din 1422-1439. a apărut în lista Comisiei nu imediat, ci treptat: mai întâi s-a format partea 1422-1432, iar apoi partea ulterioară până în 1439.

Având în vedere faptul că această trăsătură conduce la concluzia inevitabilă că partea principală a Listei Comisiei (adică partea de dinainte de 1439, partea scrisă cu aceeași scriere de mână) a fost influențată de munca a doi editori (dintre care unul a fost responsabil de alcătuirea cronicii din 1422 - · 1432, și o altă poveste 1432 - 1439), ne vom opri mai detaliat atât asupra acestei trăsături, cât și asupra consecințelor ce decurg din aceasta.

În lista Comisiei după articolul 6940 (1432)*, care conține știri: despre întoarcerea prinților din Hoardă „fără o mare domnie”, despre ridicarea unei biserici pe strada Chudintsev, despre sosirea prințului Iuri Semenovici la Novgorod din Lituania, despre incendiul și întemeierea bisericii Gheorghe,—· găsim o repetare a anului 6940 și în spatele numelui său („în vara anului 6940”) vestea întoarcerii principilor din Hoardă, și marea domnie a fost acordată prințului Vasily Vasilyevich și, prin urmare, o repetare a știrilor deja raportate mai sus: despre ridicarea unei biserici pe strada Chudintsev - și despre sosirea la Novgorod a prințului Iuri Semenovici din Lituania „cu prințesa sa”. Explic această trăsătură a Listei Comisiei doar prin faptul că protograful ei s-a încheiat cu vestea pietrei de temelie a Bisericii Sf. Gheorghe; știrea ulterioară din 6940, conținând

o repetare a știrilor deja relatate mai sus, a fost înscrisă în textul Listei Comisiei de un alt redactor, însuși redactorul Listei Comisiei, pe care îl deosebim astfel de redactorul protografului din Lista Comisiei . De unde a împrumutat redactorul protografului Listei Comisiei povestea despre evenimentele din 1422-1432, iar redactorul Listei Comisiei însuși povestea din 1432-1439? Cred că, în orice caz, din surse diferite, căci este greu de admis că aceeași sursă primară ar putea conține știri referitoare la evenimentul din 6940 despre revenirea prinților din Hoardă, în două astfel de ediții diferite, dintre care primul a raportat întoarcerea fără mare domnie, iar al doilea despre acordarea domniei lui Vasily Vasilyevich. Este de remarcat faptul că Cronica a IV-a din Novgorod, nici în ediția mai veche, adusă până în 1437 (listele Novorossiysk și Golitsinsky), nici în ediția ulterioară, adusă până în 1446-1447, nu conține contradicția care se observă în Lista comisiilor. În prima dintre aceste ediții, articolul 6940 conține știri despre întoarcerea prinților și acordarea „marii domnii lui Vasily Vasilyevich, despre înființarea unei biserici de către episcopul Euthymius la Chudintsevo.

strada, 1 despre sosirea prințului Iuri Semenovici la Novgorod din Lituania, 1 2 despre incendiul care a distrus cartierul, 3 despre biserica de piatră de temelie a Sf. Gheorghe 4 În a doua dintre edițiile indicate a Novgorodului 4 sub 6940. , citim primul articol al listei Comisiei, al doilea articol este omis, dar din acesta știrile despre întoarcerea prinților din Hoardă și acordarea marii domnii lui Vasily Vasilyevich au fost luate și introduse în articolul 6941. Comparând ambele ediții ale Cronicii a IV-a din Novgorod în raport cu ele din Lista Comisiei pentru 6940, ajungem la concluzia că a doua dintre aceste ediții reprezintă textul revizuit al Listei Comisiei. Dar nu avem de ce să ne asumăm influența directă a Listei Comisiei asupra celei de-a doua ediții a Cronicii a IV-a Novgorod; ar fi putut exercita influență prin ceea ce a venit de la el și a fost corectat conform codului din 1448 - Lista Academică a Cronicii I Novgorod; după cum vom vedea mai jos (în capitolul XIV), cea de-a doua ediție a Novgorodului a IV-a a împrumutat o parte din 1429-1443. din Lista Academică (și știrile din 1444-1446 din codul 1448). Dimpotrivă, prima dintre edițiile indicate din Novgorod 4 reprezintă, sub 6940, precum și în continuare, un text independent, independent de Lista Comisiei.5 Ținând cont de imposibilitatea de a permite împrumutarea textului Comisiei. Listați în partea din Novgorod 4th care ne ocupă cronica ediției specificate6, dar observând în același timp strânsa asemănare a poveștii Comisiei Listă și Novgorod 4th din anii 1432-1437, punem întrebarea din ce sursă comună ar fi putut împrumuta povestea despre evenimentele din 1432-1437. compilator al Listei Comisiei, pe de o parte, și Cronica a IV-a Novgorod, pe de altă parte?

Cercetările anterioare au găsit două surse comune pentru Lista Comisiei și Novgorod 4: codul 1421 și codul 1448. Dar prima dintre ele a fost folosită, desigur, de compilator, nu de Comisie.

1 G prin adăugarea, împotriva listei Comisiei, a cuvintelor: „în locul vechi, și bătrâna sărmană a fost luată”; Mai mult, episcopul

Eutimie, la fel ca în articolul al doilea din Lista Comisiei, nu este numit sfânt călugăr, așa cum este numit în primul articol din Lista Comisiei.

2 În același timp, a fost adăugat „cu prințesa”, ca în articolul al doilea din Lista Comisiei, în timp ce în primul articol nu există această creștere.

3 mier. Această știre se află în primul articol din Lista Comisiei, dar în al 4-lea Novgorod se adaugă: „și biserica a ars pe Sfântul Ioan Gura de Aur”.

4 Și această știre se află în primul articol din Lista Comisiei.

5 Hanp., sub 1434 în Novgorod 4 (Novrossiysk, Golitsinsky) citim: „în acea toamnă, Novgorod a luat lumea de la Pskov în mod vechi. În acea iarnă, episcopul Euthymia s-a dus să judece curtea din Pskov”, aceasta nu este în Lista Comisiei; sub 1435, după numele lui Onanya Semenovich, a fost numit Ostafya Norovykh, care este numit Ostafya Esifovich în Lista Comisiei; mai jos, după numele lui Mihail Buynosov, se adaugă: „și domnul ciocanului curții”; si etc.

6 Pe lângă faptul că ediția indicată aduce evenimente abia până în 1437, subliniem, de exemplu, că vestea listei Comisiei pentru 1434: „în acea toamnă, prințul Vasily Yuryevich a părăsit Novgorod și a jefuit mult de-a lungul Mestyei și de-a lungul Bezhichkiy Verkh și de-a lungul Zavolochya, și o mulțime de rău a venit de la el” corespunde celui de-al 4-lea Novgorod: „și călătoria de la Navagorod la Moscova”, etc.

„lista ionică și protograful acesteia; dimpotrivă, a doua, după cum se poate concluziona din următoarele considerații, a fost ghidată de redactorul Listei Comisiei, care și-a revizuit protografele pe baza „apei anului 1448”. Aceste considerații se bazează pe un studiu comparativ al Lista Comisiei, pe de o parte, cu Lista Trinității din Primul Novgorod (vezi. Capitolul XII), iar pe de altă parte, cu Cronica a 5-a Novgorod (vezi Capitolul XVI). Ambele monumente sugerează existența unei ediții mai vechi a textului Listei Comisiei, care se deosebea de ultima prin lipsa mai multor modificări aduse în baza codului din 1448. Dovezi le oferim mai jos în acest capitol (secțiunea B). Totodată, Lista Trinității, cu lista marilor prinți pe care o conține, dovedește că una dintre sursele sale (și avem dreptul să recunoaștem ca atare • ediția mai veche a Listei Comisiei, protograful acestei liste) • a fost întocmit în 1433 sau 1434, pentru că îl numește „marele prinț” Yuri Dmitrievich. Comparând aceasta cu concluzia făcută mai sus că protograful Listei Comisiei a fost finalizat înainte de 1432, iar compilatorul nu l-a cunoscut sau nu a vrut să îl cunoască; că marea domnie din 1432 i-a fost acordată lui Vasily Vasilyevich („prinții Rusiei au ieșit din hoardă fără o mare domnie”), primim o bază solidă pentru identificarea protografului Listei Comisiei cu acea ediție mai veche a Primului Novgorod. Cronica, care nu era dependentă de codul 1448, care este restaurată conform Listei Trinității și Cronicii a 5-a din Novgorod. Și acest lucru ne conduce la concluzia că

protograful Listei Comisiei a fost format independent de codul din 1448. Ținând cont de dependența Listei Comisiei de acest cod din 1448 și atribuindu-i o serie de diferențe între acesta și acesta. protograf, avem dreptul la o parte suplimentară care lipsea din protograful Listei Comisiei, adică partea care a îmbrățișat evenimentele din 1432-1439 să fie ridicată la bolta din 1448. Deci, sursa generală este sub forma unui cod din 1448. este determinată special pentru Lista Comisiei, și nu pentru protograful acesteia - pe de o parte, pentru Cronica a IV-a Novgorod - pe de altă parte. Dar cum putem permite ca redactorul Listei Comisiei, bazată pe codul din 1448, să aducă povestea cronicii până în 1439, iar compilatorul Cronicii a IV-a din Novgorod abia până în 1437? De asemenea, conectăm această întrebare cu alte două. Listele academice (și tolstoiene), urmând îndeaproape lista Comisiei, aduc povestea cronicii până în 1443; de unde au împrumutat partea din 1440-1443, care s-a dovedit a fi identică cu partea corespunzătoare a completărilor la lista Comisiei, care conține evenimente dinainte de 1440-1446? Mai mult, de unde provine tocmai această completare la Lista Comisiei, scrisă, se pare, de aceeași mână cu articolele istorice și juridice suplimentare de la începutul și sfârșitul cronicii?

Cred că tocmai aceste articole oferă un răspuns cert la toate cele trei întrebări propuse. Aceste articole ne conduc tocmai la codul din 1448, pentru că majoritatea se regăsesc fie în Cronica I Sofia, fie în Cronica a IV-a Novgorod, care, după cum știm deja, și-au bazat conținutul pe codul din 2448.

mier. lista mitropoliților cu lista atașată la Novgorod 4; Episcopii din Novgorod cu o listă atașată celui de-al 4-lea Novgorod (unde, totuși, a fost adus nu până la moartea lui Simeon, adică până în 1421, ci până la moartea lui Davyd, adică până în 1324); „numele tuturor orașelor rusești” cf. cu același articol în anexele la Novgorod 4; mai departe „Regula este legală cu privire la oamenii bisericii” cf. în listele Balzer și Goriușkin ale Sofia 1 (Culegere completă de cronici rusești, VI, p. 83); „Regulile Sfinților Părinți 165 ale Adunării a V-a asupra celor care jignesc Biserica lui Dumnezeu și autoritățile lor sfinte” cf. Acolo; Statutele bisericești ale lui Vladimir și Iaroslav cf. ibid.-(VI, p. 82-83 și 84-86); articole din Codul de drept al țarului Constantin (ed. 1888, p. 476-487) cf. în Cronica I Sofia (VI, p. 70-82); Adevărul rusesc mier. în Cronica I Sofia (VI, p. 57-68); Carta lui Yaroslav asupra podurilor cf. în Cronica I Sofia (VI, p. 68-69).

În consecință, textul din 1440-1446 ar fi putut fi împrumutat din aceeași sursă. Cum, însă, putem împaca această concluzie a noastră, care presupune aducerea cronicii în codul din 1448 la 1446, cu afirmația noastră anterioară că codul din 1448 s-a încheiat cu evenimentele din 1421-1422? Sub forma unei presupuneri, exprimăm că în codul din 1448 două părți erau puternic diferite: prima - cea principală până în 1422, se baza pe cele indicate în Capitol. X izvoare - bolta Novgorod din 1421, Policron din 1423, bolta Rostov din 1418; a doua - adițională, conținea știri din anii 1423-1446 împrumutate din Codul Arhiepiscopal Sofia, știri care nu erau puse în ordine, un

proiect de manuscris care nu a suferit prelucrare finală. Sofia 1st a lăsat această parte suplimentară deoparte. Redactorul primei ediții a Cronicii a IV-a din Novgorod a împrumutat de la ea doar o poveste despre evenimentele din 1422-1437, dintr-un motiv sau altul, neîndrăznind să editeze restul schiței manuscrisului. Compilat de Lista comisiei, care și-a revizuit protograful conform codului din 1448, a împrumutat din partea schiță a acesteia o poveste despre evenimentele din 1432-1439. Redactorul Listei academice a Cronicii 1 din Novgorod, care a supus textul Listei Comisiei unei noi revizuiri pe baza aceluiași cod din 1448 (vezi mai jos Capitolul XIII), și-a continuat textul pe baza aceleiași părți a proiectului de cod. din 1448 până în 1443 În cele din urmă, al doilea redactor al Listei Comisiei, care a împrumutat în lucrarea sa articole suplimentare din codul din 1448, bazate pe partea schiță a acestuia, a continuat povestea până în 1446.

Deci, întrebările puse mai sus au găsit un răspuns comun: sursa completărilor la Cronica a 4-a din Novgorod (în edițiile sale mai vechi), Lista Comisiei în partea sa principală, Lista Academică și, în sfârșit, Lista Comisiei în edițiile sale suplimentare. o parte a fost codul 1448. În favoarea acestei presupuneri, voi da următoarele considerații. Aceste completări sugerează în orice caz o sursă comună: cronica păstrată an de an nu putea fi așa (de exemplu, Cronica Arhiepiscopului Sofia), deoarece ar fi neclar de ce, de exemplu, compilatorul.

„LISTA comisiei din NOVGOROD 1 CRONICĂ 169”

prima ediție a Cronicii a IV-a din Novgorod, care a lucrat cel puțin după 1448, sa oprit în selecția sa din vreme și, prin urmare, cronica modernă, la 1437, compilatorul listei Comisiei - la 1439 etc. Aceasta este cu o singură parte. Pe de altă parte, este mai mult ca probabil ca compilatorul codului din 1448, care, după cum se vede din toate, a vrut să prezinte istoria scrisă a Novgorodului în întregime, și-a continuat munca până la evenimentele moderne, adică cel puțin până în 1446 d. Pentru a înțelege de ce codurile ulterioare au oprit selecția acestor evenimente moderne – unul la 1437, altele la 1439 etc., nu poate fi presupus decât în lista în sine a acestor evenimente din al doilea sfert al secolului al XV-lea. prezența unor astfel de motive care i-au obligat pe editorii de mai târziu să nu mai selecteze din ea la început, la mijloc, spre sfârșit etc.: astfel de motive ar putea fi caracterul neprocesat al listei în sine, natura ei grosieră, plasarea în mai multe caiete etc.

Să revenim la protograful listei Comisiei. De unde a împrumutat povestea cronică din 1422-1432, care nu era în sursa ei principală - codul din 1421? Această poveste este similară cu textul corespunzător din Novgorod al IV-lea (conform celui precedent, împrumutat din codul din 1448), dar prezintă și unele diferențe.1 Este imposibil de presupus că compilatorul protografului Listei Comisiei a împrumutat-o din codul de la 1448, ca ■ absența indicațiilor că codul de la 1448 ar fi fost la îndemâna compilatorului acestui monument (amintim datele de mai sus, conform cărora a apărut cu 15 ani înainte de codul din 1448, în 1433 sau 1434).), și contradicția știrilor 6840 (1432) din Lista Comisiei (principii s-au întors din Hoardă fără o mare domnie) corespunzătoare știrilor de la al 4-lea Novgorod (domnia a fost acordată lui Vasily Vasilyevich). Având în vedere acest lucru, presupun că redactorul

protografului Listei Comisiei a împrumutat partea 1422-■ 1432 din Codul Sofia Vladychny (cronica meteo Novgorod); acest cod a servit și ca sursă pentru partea suplimentară a codului din 1448, dar știrea cronicii domnitorului a fost deja corectată și completată aici (deși, după cum se vede, în formă de schiță).

Așadar, studiul anterior ne pune față în față cu două monumente în loc de unul: pe de o parte, trebuie să analizăm protograful Listei Comisiei, iar pe de altă parte, Lista Comisiei în sine și, în același timp, în ea. două tipuri, de bază și complicate prin adăugiri.

Protograful Listei Comisiei, conform celui precedent, a fost întocmit în 1433-1434. Am citat ca dovadă articolul lui Troitsky.

1 Hanp., sub 1423 în Lista Comisiei citim: „semne în soare", care nu este în Novgorod 4; sub 1424, după „doi ani", în comparație cu al 4-lea Novgorod, s-a adăugat: „în hol din casa Sfintei Sofia"; după „prin sorți" s-a adăugat „la tronul Sfintei Sofia", după „dengi skovash" s-a adăugat „pentru a face schimb de bani în toată țara rusă"; sub 6933 este indicată ziua morții lui Teodosie, starețul Treimii; sub 6934, la final, s-a adăugat - „3 săptămâni în armată și plecarea fără a lua"; sub 6935, la sfârșit a adăugat „minunat cu icoane și cărți". Pe de altă parte, în Novgorod 4 găsim știri și fraze inutile împotriva Listei Comisiei sub 6930-6934, 6936.

170

CAPITOLUL XI

O listă în care sunt enumerați marii duci ruși - cu Iuri Dmitrievich (1433-1434) numit ultimul; acest articol, ca multe alte lucruri, a fost inclus în Lista Trinității din protograful Listei Comisiei, despre care vom discuta mai jos, în Capitol. XII. Dar chiar și chiar în Lista Comisiei există dovezi pentru afirmația că protograful său (și nu el însuși, deoarece compilarea ei după 1448 este fără îndoială) a fost întocmit tocmai în 1433-1434. Las deoparte argumentul principal, care este că textul de cronică al protografului Listei Comisiei a fost finalizat înainte de 1432; Atragem atenția asupra următoarei împrejurări: în lista Comisiei sub 6497 (989) există liste, printre altele, ale mitropoliților ruși și ale arhiepiscopilor din Novgorod. Mitropoliții ruși au fost aduși la Gherasim: Gherasim a fost instalat ca mitropolit în 1433 și a domnit până în 1435. 1 Arhiepiscopii din Novgorod au fost aduși la Euthymius I, instalați în 1424 și au murit în 1429; succesorul său Eutimie al II-lea nu este menționat în listă, iar aceasta se datorează faptului că a fost numit arhiepiscop abia la 26 mai 1434 (cf. numele său de sfânt călugăr în 1432 și numit episcop în următorul 1433). Din listele pe care le-am indicat, reiese clar că au fost întocmite în cursul anului 1433 sau în prima jumătate a anului 1434, prin urmare, întocmirea cronicii în care sunt cuprinse aceste liste datează exact din această perioadă. Dar lista Comisiei a fost întocmită cel puțin după 1448; ■prin urmare, în 1433-1434. a fost întocmit un protograf al listei Comisiei.

Așadar, ajungem la aceeași concluzie ca mai sus pe baza ■listei Trinității din Cronica I din Novgorod. Codul din 1433, ca pentru concizie vom numi protograful Listei Comisiei, a fost întocmit, conform

celui precedent, pe baza următoarelor trei surse: 1) codul Novgorod din 1421, 2) Cronica sinodală, 3) codul Sofia Vladychny. Codul din 1433 se baza pe codul din 1421, dar în partea dinainte de 1330 era foarte aproape de Cronica sinodală și. probabil corectate și completate pe baza acestuia; o asemenea apropiere și corectare era cu atât mai posibilă și cu atât mai firească cu cât codul însuși din 1433 în anumite părți, și anume în partea de la 1075 la 1330, conținea un text foarte apropiat de Cronica sinodală. Copiind din codul din 1421 partea de la 1331 la 1421, compilatorul codului din 1433 a omis și a scurtat ceva (pentru o listă a unora dintre știrile pe care le-a omis, vezi mai sus în nota de la pagina 162). Partea din 1422 până în 1432 a fost împrumutată de la Bolta Sofia Vladychny.

Curând după 1448, a fost întocmit o cronică pe baza Listei Comisiei, în partea sa principală. Se bazează pe codul din 1433, dar a fost revizuit și completat conform codului din 1448. Din acesta au fost incluse în textul cronicii mai multe articole, știri individuale, precum și lecturi corectate. Mai sus am săpat în astfel de inserții și amendamente. Cp., nair., știri scurte despre capturarea Constantinopolului în 1204, articol despre uciderea lui Mihail de Cernigov sub

1 În Cronica din Novgorod este menționat sub 1434 (lista comisiei). *miercuri. numele său într-o înregistrare din Novgorod din 1433 (Likhachev, Sensul paleografic al filigranelor de hârtie, 1, p. 94).

1245; articole despre Alexandru Nevski sub 1240, 1242 și 1261, o poveste despre bătălia de la Kulikovo sub 13801 Cf. amendamentele pe care le-am indicat mai sus la sfârșitul prefeței: „Alexandra” în loc de „Olexa” sau la începutul cronicii „nici să nu dai” la vm. „a da chiar și acum”. S-ar putea crede că în unele locuri textul codului 1433 a fost supus abrevierilor și omisiunilor atunci când a fost transferat pe Lista Comisiei. În urma textului codului din 1433, o cronică suplimentară este dată din codul din 1448 (evenimentele din 1432-1439).

Determin ca momentul întocmirii listei Comisiei să fie 1453-1462. pe motiv că în lista prinților de sub 989 Dmitri Yuryevich Shemyaka, care ar fi putut fi numit ca atare la Novgorod între 1446 și 17 iunie 1453, nu a fost numit Mare Duce (cf. mai jos în studiul despre al 5-lea Novgorod); Anul 1462 este determinat de faptul că Vasily Vasilyevich, care a murit în acel an, este numit Mare Duce în această listă.

În cele din urmă, la scurt timp după întocmirea sa, partea principală a listei Comisiei a fost completată la sfârșit și în foile atașate la început, din nou bazate pe codul din 1448. Din aceasta, a fost o cronică a evenimentelor din 1440-1447. împrumutate, precum și o serie de articole istorice și juridice cuprinse în anexa la cronică. Dintre aceste articole, unele conțin indicații cronologice specifice. Pe de o parte, extragem 1423 ca moment cronologic: cf. în articolul „Cine a domnit cât de mult” există un indiciu că au trecut 97 de ani de la armata lui Turlakov (100 de ani minus trei): armata lui Turlakov a avut loc în 1327; în listele arhiepiscopilor din Novgorod, ultimul numit a

fost Simeon, care a murit în 1421; în lista principilor din Novgorod, ultimul principe se numește Vasily Dmitrievich, care a murit în 1425. De aici deduc că aceste articole se întorc la Policron, întocmit în 1423. Pe de altă parte, extragem momentul cronologic din 1425- 1448: astfel, Gherasim a fost numit ultimul mitropolit (1433-1435); Este posibil ca Isidor să nu fi fost numit ca destituit din preoție, iar nemenționarea numelui lui Iona (instalat în 1449) dovedește că lista mitropoliților a fost întocmită înainte de 1449; Vasily Vasilyevich (1425-1462) este numit Mare Duce în articolul: „Genealogia prinților Rusiei”. Deduc din aceasta că ambele articole au fost editate de compilatorul codului 1448.

Sarcina studierii Listei Comisiei este astfel de a urmări modul în care cele trei puncte menționate mai sus - compilarea „codului 1433, protograful Listei Comisiei, compilarea părții principale a Listei Comisiei, compilarea părților suplimentare. lui – au fost reflectate în textul său. Ne limităm la această sarcină examinând doar acea parte a Listei Comisiei care corespunde „Povestea anilor trecuti”, adică partea de la începutul cronicii până la aproximativ 1118 (am presupus că a doua ediție a „Povestea a anilor trecuti”

1 Aici, poate, ar trebui incluse și: știrea din 1222 despre capturarea Poloțkului de către prinții Smolensk la 17 ianuarie (această știre nu este în Sinodal), apoi câteva știri scurte de la Moscova și lituano-ruse, de exemplu. sub 1311, 1343, 1345, 1370

a fost adus la 1118). Împărțim studiul care ne așteaptă în două părți, în conformitate cu punctele abia stabilite: în primul rând, vom avea în vedere partea de cronică care ne interesează conform protografului Listei Comisiei, în măsura în care poate fi restaurată conform la Lista Comisiei și puținele indicii, totuși, ale ambelor alte surse - Lista Trinității și Novgorod 5 -th; apoi vom trece la o analiză conform Listei Comisiei în forma sa originală. La final, vom evidenția modificările aduse la reconcilierea listei Comisiei cu alta.

Relația Listei Comisiei cu alte liste de rang înalt legate de aceasta este prezentată în următorul tabel:

Masa 5

CAPITOLUL XII

LISTA TRINITARĂ A CRONICEI I NOVGOROD

Acest monument a fost considerat pierdut de ceva timp (de exemplu, în „Descrierea Manuscriselor Lavrei Treimii” întocmită de Arsenie, se menționează că această cronică a ars în 1812). Dar s-a dovedit că a fost stocat în b. Comisia arheografică. O copie a acestuia de la începutul secolului al XIX-lea. disponibil în Biblioteca Publică. Lenin nr. 247 (conform descrierii lui Vostokov). Începând cu celebra prefață, despre care am vorbit mai sus, el este adus la lauda lui Boris și Gleb în 1045 (și anume, la mijlocul raționamentului care însoțește povestea

uciderii lui Boris, Gleb și, în cele din urmă, Svyatoslav de către blestemat Svyatopolk); se termină cu cuvintele: „Dumnezeu dă lucrurile vechi pentru păcate, dar ridică lucrurile vechi ca Isaia". În spatele lor este un spațiu gol neterminat (3/4 coloane, apoi a doua coloană a părții din față a foii și întregul revers al acesteia - a 69-a foaie). Pe ll. 70-73 există o scrisoare de la Vsevolod Mstislavich, dată Bisericii lui Ivan cel Mare din curtea Petryatin. Pe l. 74 „familiile prinților Rou", pe fol. 75 cuvântul lui Efraim „cât de vrednică este cu toată sârguința cinstea cărții sfinte" și, în cele din urmă, pe fol. 76 explicarea semnelor numerice ale alfabetului slav (în textul cronicii toate semnele numerice sunt înlocuite cu cifre). Dintre articolele suplimentare enumerate, atenția noastră deosebită este atrasă către articolul „Clanurile prinților ruși". Se dovedește a fi aproape identic cu cel pe care l-am notat mai sus printre articolele suplimentare din Lista Comisiei; dar textul Listei Trinității este mai corect decât Lista Comisiei,1 în plus, sfârșitul Listei Trinității este diferit de cel al Listei Comisiei. În ultima listă, genealogia se termină cu cuvintele: „Ivan l-a născut pe Dmitri, Dmitri l-a născut pe Vasily, Vasily l-a născut pe Vasily" (adică Vasily Vasilyevich, Marele Duce din 1425 până în 1462 cu întreruperi). În Troitsky citim: „Și Ivan l-a născut pe prințul Dmitri. De aceea, Dmitri este onorat de cei neprihăniți. Și Dmitri l-a născut pe Yury." Deci, genealogia se termină cu Yuri Dmitrievich, care a slujit în marea domnie în 1433 și 1434. Nici fratele lui Iuriev, Vasily (1389-1425), nici nepotul său (care a stat pe tronul Marelui Duce) nu sunt numiți.

1 Hanp., în lista Comisiei: „Vsevolod l-a născut pe Volodimer, Volodymyr l-a născut pe Monomakh, Monomakh l-a născut pe Iuri", iar în Treime: „Și Vsevolod l-a născut pe Volodimer, numit și Manamakh, iar Volodymyr a născut la Gyurg." Cu numele de Yaroslav Vsevolodich în Troitsky se adaugă: „în acest moment a fost luat ordinul Potarsk", etc.

Nyi din 1425 până în 1433); nu sunt numiți deoarece acest articol nu intenționează să enumere toți marii duceți în general, ci doar strămoșii marelui duce modern într-o linie ascendentă directă (prin urmare, de exemplu, articolul nu îi numește pe marii duceți Izyaslav Yaroslavich, Svyatopolk Izyaslavich, Mstislav Vladimirovich, Andrey Yuryevich, Yuri Vsevolodich etc.) De aici concluzionăm că articolul „Liniile prinților de rând" a fost compilat în timpul marii domnii a lui Yuri Dmitrievich, adică în 1433 sau 1434. Ținând cont de legătura acestui articol cu textul cronicii (legătura se stabilește prin aceasta) că același articol este citit într-o altă cronică - Lista Comisiei), concluzionăm că în același 1433 sau 1434 a fost întocmit principala sursă a Listei Trinității, căci este greu de crezut că ea însăși a apărut în același an, având în vedere datele de mai jos.

Legătura strânsă dintre Lista Trinității și Lista Comisiei este evidentă. Dar am văzut că în Lista Comisiei există două indicii că protograful său a fost întocmit în 1433: aceasta este, în primul rând, o repetare a articolului de cronică din 1432, dovedind că protograful Listei Comisiei a fost finalizat înainte de acest an; în al doilea rând, listele de mitropoliți și „domni ai Novgorodului", indicând prin

numele mitropolitului Gherasim și arhiepiscopului Euthymius că compilatorul lor a lucrat în 1433 sau în prima jumătate a anului 1434. Așadar, iată primul motiv pentru a presupune că printre sursele de Lista Trinității este protograful Listei Comisiei, codul 1433 Un alt motiv este marea vechime a unor lecturi ale Listei Trinității în comparație cu Lista Comisiei, ceea ce nu permite posibilitatea ca Lista Comisiei să stea la baza Trinității. Listă; Te voi trimite din nou aici. la lectura de mai sus „înainte de Oleksi Isakya” vm. Lista Comisiei „înainte de Alexandru și Isaac”. A treia bază este legătura listei Troitskog cu partea binecunoscută a Cronicii a 5-a Novgorod (955-996), confirmată de unele lecturi generale (clipuri); Cronica a 5-a Novgorod a fost întocmită pe baza celei de-a 4-a Novgorod și a unei alte -* liste din cronica Novgorod, mai veche decât Comisia; Mă voi referi, de exemplu, la greșeala generală de tipar „torazno” vm. „gorozno”. Așadar, concluzionăm că lista Tritsky s-a bazat pe arcul din 1433.

Dar acest cod din 1433 a fost revizuit complet de către compilatorul Listei Trinității. Revizuirea a fost făcută pe baza, în primul rând, a unei liste din Povestea anilor trecuti. Acest lucru poate fi văzut dintr-o serie întreagă de lecturi care au înlocuit lecturile Comisiei și Codului din 1433 în Lista Trinității (cf. Novgorod 5); și din faptul că, începând cu povestea uciderii lui Gleb, lista Trinity părăsește în întregime textul Comisiei și urmează (pe scurtă distanță, însă), până la final, „Povestea anilor trecuti”; în al doilea rând, pe baza Listei Comisiei, care este evidentă din prezența în Lista Trinității a unor lecturi și a unor articole care datează din codul din 1448 și știm că acest cod a influențat formarea Listei Comisiei.

Nu îndrăznim să afirmăm cu hotărâre că monumentul defect care a ajuns la noi presupune existența unei liste complete, care cuprindea

conţine Cronica I din Novgorod împreună cu Povestea anilor trecuti. Este posibil, desigur, ca munca redactorului care a decis să alcătuiască un astfel de cod să rămână neterminată, să fi fost întreruptă acolo unde textul Poveștii anilor trecuți se desparte brusc de textul Cronicii I din Novgorod, și anume la cronică articol din 1015; dar este de asemenea posibil să presupunem că copia care ne-a ajuns din lucrare, completată în dimensiunile dorite, s-a rupt accidental la cuvintele citate mai sus: „iar cei vechi se îmbrățișează ca Isaia”. Consider a doua presupunere mai probabilă, atât pentru că textul Listei Trinității se termină la o frază neterminată, cât și pentru că cercetările ulterioare, de asemenea. Tocmai studiul Listei academice a Cronicii 1 din Novgorod este cel care ne va convinge că protograful Listei Trinității, care a fost sursa acestei liste, cuprindea o parte semnificativă și poate întregul text al Cronicii 1 din Novgorod.

Momentul întocmirii Listei Trinității este determinat de a doua jumătate a secolului al XV-lea, ceea ce este evident din faptul că printre sursele sale a fost și Lista Comisiei întocmite după 1448.

Relația cu alte liste de seniori aferente este prezentată în următorul tabel:

Masa 6

CAPITOLUL XIII

LISTA ACADEMICĂ A CRONICEI I NOVGOROD

Din trei liste ale Cronicii I din Novgorod - Academic, Tolstoi și Rumyantsev. (sec. XVIII, nr. 248), - liste care sunt apropiate una de cealaltă și revin la același original, am pus ca bază studiul academic al acestora din a doua jumătate a secolului al XV-lea, ținând cont de unele date care dovedesc că lista Tolstoi este o copie a Academic, iar Rumyantsevsky este o copie a lui Tolstoi. Această relație dintre liste este dovedită, de altfel, de omisiuni generale, care la Akademichesky depindeau de pierderea frunzelor, iar la Tolstoi și Rumyantsevsky, aproape de aceasta, de copierea unui original defect. Deci, de exemplu, sub 986 vedem în Lista academică după cuvintele „la început de la început” o omisiune de foi și textul conținut în ele, în locul corespunzător al lui Tolstoi și Rumyantsev o omisiune a textului; Mai jos vedem același lucru după cuvintele „nest mi hote (nia)”; tot sub 1068, în Akademichesky s-a pierdut o foaie care conținea textul după cuvântul „același” („și ne vorbește profetul” - „în ploaie locul lasă ploaia”) „yu”; în lista Tolstoi, în locul corespunzător „același yu”, iar textul dintre „același” și „yu” se pierde; la fel și sub 1204 după cuvintele „Grky și Varangiani ucisi cu pietre”, etc. Lista Rumyantsev este o copie a lui Tolstoi: acest lucru este dovedit atât de omisiunile generale (de exemplu, cele notate mai sus, cât și de dimensiunea omisiunilor, de exemplu, sub 986, nu coincide cu Academic, și cu lista Tolstoi), și derapaje generale („pufulat” vm. „pufulat” sub 1135’). Lista lui Rumiantsev este mult redusă în comparație cu cea a lui Tolstoi; Articolele au fost scurtate și multe știri au fost omise.

Lista academică este foarte greșită din cauza pierderii paginilor din ea; * 1 greșeală o obligă să recurgă la lista Tolstoi

1 Ceva s-a pierdut deja după ce a fost primit de V. N. Tatishchev în Biblioteca Academiei de Științe: de exemplu, din descrierea „Cronicii preotului Ioan”, plasată de Tatishchev în capitolul 8 al volumului I din „Istorie” , este clar că a cunoscut începutul Listei Academice , pierdut până când această listă a fost publicată în partea a 2-a

Volumul I (1786) din „Continuarea vechiului Vivliofika rusă” (publicarea începe cu o jumătate de propoziție în articolul 945): astfel, Tatișciov dă titlul cronicii: „Cronica prinților ruși și Țara Rusiei”. Tatishchev relatează că manuscrisul avea o semnătură: „cartea a fost scrisă în 6952. 1444”; această semnătură nu a supraviețuit.

, pentru a umple golurile. Lista academică se încheie cu o frază neterminată la începutul cronicii articolul 6949 (1441); judecând după

Tolstoi, care și-a păstrat finalul, a fost adus până la 1443 inclusiv; de unde presupunerea evidentă că a fost scrisă în 1444 (vezi nota anterioară). Lista academică se numește Cronica preotului Ioan pentru că, sub anul 1230, în cuvântul de rugăciune al cronicarului, în loc de „și mie, păcătosul Timotei, sacristan” (cf. Lista sinodală), scrie „și mie, iarăși păcătosul Ioan. .”

Analiza Listei academice, adică un studiu comparativ al acesteia și al altor liste ale Cronicii I din Novgorod, arată că aceasta a fost întocmită pe baza a două surse principale – Lista Comisiei și protograful Listei Trinității pe care tocmai am examinat-o. De acest lucru ne-a convins deja studiul anterior, și anume comparațiile făcute mai sus ale modificărilor editoriale aduse Listei Trinității cu lecturile Listei Academice. Astfel, am văzut că modificarea listei Trinity „Rus a venit la Constantinopol cu corăbii, numărul navelor a fost de două sute” (în locul citirii originale păstrate în Comisie: „yria-, Rusia a venit la Constantinopol în două sute). corăbii”) a fost introdus într-un mod distorsionat, deși , vedere în lista academică: „Rus a venit la Constantinopol în corăbii de două sute de corăbii”; Nu poate exista nicio îndoială că citirea Listei academice se întoarce la citirea Treimii și nu invers. Modificarea Listei Trinității „Igor Russkiy, ambasador la Grki, până la zece mii” vm. citirea inițială: „Ambasadorul Prințul Igor Grky Rus skidy 10 mii” este cauzată de citirea „Rus skid” pentru „Russ do”; în Akademichesky (Tolstovsky) citim „ambasadorul urlă la skidy 10 mii al Rusiei Ruse Grky Igor”; această lectură a combinat în mod clar modificarea Listei Trinității cu lectura Comisiei.

Așa că presupunem că lista Comisiei se bazează pe Lista Academică, și parțial până la 1439 inclusiv, adică într-un moment în care povestea despre evenimentele din 1440-1446 nu era încă inclusă în Lista Comisiei. Confirmăm această presupunere prin faptul că Lista Academică este asemănătoare Listei Comisiei pe aproape toată lungimea ei, și anume până în 1439: nu vom găsi o singură inserție semnificativă sau o singură omisiune semnificativă în Lista Academică față de Lista Comisiei. Ele se disting aproape exclusiv prin diferențe stilistice, iar unele dintre ele sunt explicate prin influența unei alte colecții de cronici pe Lista academică, în timp ce altele se datorează conjecturilor editoriale ale redactorului însuși a Listei academice.

Conform celui precedent, recunoaștem codul de cronică care a influențat Lista Academică ca protograf al Listei Trinității. Acest monument a ajuns la noi doar în partea sa inițială, până la 6523 (1015) inclusiv; dar Lista Academică arată clar că a fost continuată mai departe; vom vedea că în partea de dinainte de 6523 lista academică urmează Treimea în toate cazurile în care aceasta din urmă a apropiat textul codului din 1433 (mai mult sau mai puțin identic cu textul Comisiei).

A. A. Şahmatov.

12

178

CAPITOLUL XIII

listă) cu „Povestea anilor trecuti”; dar o convergență asemănătoare se remarcă * în Lista Academică și după 1015 în articolele 1054 și următoarele până în 1074; prin urmare, articolele corespunzătoare cu amendamentele corespunzătoare au fost citite în Lista Trinității. S-ar putea presupune, desigur, că Lista Academică a adus textul Listei Comisiei mai aproape de textul Povestea Anilor Trecuți, indiferent de compilatorul protografului Listei Trinității, dar o astfel de presupunere este incredibilă, în primul rând, pentru că în listele Academice și Trinity există foarte des, se dovedește că rezultatele unei astfel de apropieri sunt complet identice, în al doilea rând, pentru că și Lista Academică reprezintă o astfel de retragere στ, Lista de citire a Comisiei a Trinity, pentru care nu există corespondență. în Povestea anilor trecuti.1 Dar dacă protograful listei Trinity a atins 1074 g., ce ne poate împiedica să presupunem că a fost continuat și continuat? Ținând cont de transferul atent de către lista Trinității a compoziției codului din 1433,1 2 și compilatorul a recurs la o sursă auxiliară, el (protograful său) a recurs la numai în cazuri rare (Nair, sub 1015, în povestire). al uciderii lui Boris și Gleb), cred că protograful Listei Trinității acoperea întregul text al Cronicii 1 din Novgorod, cel puțin până în 1433, deosebindu-se de Lista Comisiei doar prin inserțiile unor articole ale întregii Ruse. cronică, care a influențat textul Listei Trinității din Povestea anilor trecuti. Această presupunere ne va explica. Este destul de satisfăcător cum este lista academică în povestea despre evenimentele din Novgorod din secolele XII-XIV. se dovedește în multe cazuri a fi mai exactă decât Lista Comisiei, completând omisiunile sale, restaurând lecturi mai vechi: la urma urmei, protograful Listei Trinității, care a influențat Lista Academică, a urmat textul codului din 1433, care a format baza Comisiei.3'

De remarcat că Lista Academică, prezentând anumite lecturi corectate, a păstrat urme ale faptului că s-a bazat, până la urmă, pe Lista Comisiei, iar lecturile unei alte liste mai corecte* erau superficiale, în concordanță cu lecturile din lista principală.4

1 mier. cazurile de mai sus, cum ar fi „o navă fără numere”, inserarea cuvântului „urlă”; Există, de asemenea, o eroare „la service” vm. „la glorie” sub 6494; „actual” vm. „zi” sub 6862; „pod” vm. „platformă” sub 6523 și multe altele. etc.

2 mier. editarea articolelor inițiale ale cronicii; mai departe, absența unui articol despre Kozhemyak sub 6501, un articol despre asediul Belgorodului sub 6504.

3 Cp.., de exemplu, sub 6867 (1359) din Lista Academică: „și nu m-am demn de a face o alegere de la om, ci m-am demnizat să accept o înștiințare de la Dumnezeu și să mă încred în mila Lui”, între timp în Comisie este stricat: „și nu s-a demnat să accepte un mesaj de la Dumnezeu și să se încreadă în mila Lui”. Sub 6839 este scris ceea ce a fost omis din Lista Comisiei: „fiind primit rangul de preoție de la Mitropolitul Teognost”. Sub 6843 este scris ceea ce a fost omis din Comisie „Dumnezeu nu a permis vărsarea de sânge”. Sub 1193, „eia este verbul care îi măgulește”, cf. în Sinodal - „și lingușire cu ei”, iar în lista Comisiei există o omisiune. mier. - există și o serie de cazuri în care lecturile Listei academice coincid cu Lista sinodală sau mai aproape de aceasta, spre deosebire de Lista Comisiei.

4 Cp., de exemplu, sub 1204 în știrea cuceririi Tsaryagradului: în Comisie „și a poruncit să nu intre nimeni aici”, - în Sinodal „că*

Printre sursele listei academice a fost codul din 1448. Mai jos, pentru partea corespunzătoare „Povestea anilor trecuti”, vom oferi dovezi mai detaliate pentru o astfel de presupunere și aici observăm că unele dintre amendamentele din legenda despre Alexandru sau în povestea despre Mihail de Cernigov ar fi putut fi împrumutată din codul din 1448. De acolo au fost împrumutate și unele amendamente în textul din 1434-1443. (care nu avea corespondență în lista Trinity). Cp. inserarea lui „Bardov” în articolul din 1435. În același cod urmărim articolele finale ale Listei academice (1440-1443), care nu erau în Lista Comisiei (a ajuns doar la 1439), sau probabil și în protograf. din Lista Trinității, deoarece , presupunând că protograful lui Troitsky a fost finalizat până în 1443, ar trebui să presupunem că a folosit, pe lângă cele trei surse indicate mai sus (codul din 1433, Komise, lista și cronica integral rusească).), de asemenea codul 1448 - aceleași date nu există o astfel de presupunere.

Străduindu-se, pe de o parte, să apropie textul sursei sale principale (lista Comisiei) de textul altor coduri, mai corecte și în raport cu textul celor mai vechi (codul din 1448 și protograful Trinity list), compilatorul Listei academice, pe de altă parte, și-a permis să facă o serie de modificări și modificări editoriale în textul originalului său. Aceste amendamente sunt destul de asemănătoare cu cele care au denaturat textul Listei Comisiei; vedem în aceasta influența indirectă a acestei liste (limbajul ei, modul ei de exprimare); cf. influența sus-menționată a metodelor compilatorului din 1433 asupra metodelor editoriale ale compilatorului Listei Comisiei. Este remarcabil că compilatorul protografului Listei Trinității, în ciuda influenței asupra lui atât din Lista Comisiei, cât și din codul din 1433, a fost complet eliberat de acest mod special de scriere, caracteristic compilatorilor din Novgorod. Dar compilatorul Listei academice a reînviat vechile tehnici. Voi da exemple de arhaizare a textului surselor sale.

Sub 1234, „înainte ca prințul să le lase să plece”, în Comisia și Sinodal „și”. Sub 1245 (în legenda despre Mihail de Cernigov) „în curând îl va prinde pe Fiodor”, în Comisie „va prinde și pe Fiodor”; „Sunt novicii care i-au spus prințului Batu lor”, în Komis, „care i-au spus

a nu ieși”, cod 1448: „parcă nu va ieși” (Sof. 1), - iar în Academic „parcă nu va intra nimeni”. Sub 1218 în Comisie este eronat: „și eu și boierii suntem slavă”, vm. „și eu sunt Borislav” (Sinod.), iar în Akademichesky „și lunca boierilor din Borislav”. Sub anul 1238, în Comisia „Biserica Apostolică Sf. Sofia și Sfinții Venerabili Ierarhi Chiril și Atanasie”, în Sinodal „Biserica Apostolică Sf. Sofia și Sfinții Kuril”, iar în Academică „Biserica Apostolică Sf. .Sophia și Sfântul Venerabil Kuril”. La fel și în legenda despre Alexandru: după lipsa inserției făcute de redactorul Listei Comisiei, vm. „cel mai drag Alexandru”, găsim în Academic „cel mai cinstit și prețios”, între timp în codul din 1448 și Cronica Pskov: „dragă”. În povestea despre Mihail

de Cernigov, în Comisie: „să nu le iei băutura în gură”, în codul din 1448 (Sof. 1) „să nu le bea băutura și să nu iei nimic murdar în gură”, și la Academic „nici să nu-și bea băutura”, iar restul este omis.

12*

Batev”; „și au ajuns la Regele Batu”, în Comisie „și au ajuns la Regele Batu” (la Sofia 1 „și au ajuns la Regele Batu”); „Am venit să mă închin în fața ta, regele nostru”, în Komissiyny „Am venit să mă închin înaintea ta” (în 1-a Sophia „Am venit să mă închin înaintea ta”); „a poruncit să-i aducă pe vrăjitorii săi, care au venit de acest vrăjitor”, în Comisie (și Sophia 1) nu există „același”; „atunci m-am dus în cele mai vechi timpuri să spun verbul ariciului Mihai”, în Comisie „apoi m-am dus la rege să spun discursul ariciului lui Mihai” (Sofia 1: „apoi m-am dus la rege să spun arici verbul Marelui Duce Mihai”); „și marele și neprihănit prinț Mihail al Kievului”, în Comisie (și Sofia 1) - nu există subliniere; „Vreau să sufăr pentru Hristos”, în Comisie (și Sophia 1) - nu se pune accent; „atunci au început să-l chinuie pe Fyodor, ca înainte, și pe Mihail cu același chin”, în Comisie „apoi din nou au început să-l chinuie pe Fiodor, ca înainte, Mihail” (aproape la fel în Sofia 1, dar nu există „pachet ”); sub 1252 în legenda despre Alexander Nevsky „sitsa bo el a suferit foarte mult”, în Comisie (și Sophia 1) nu există „sitsa bo he”; sub 1265 „când a spus cuvinte bune credinței creștine rămase”, în Comisie (și Sinodală) „a mângâiat credința țărănească rămasă”; sub 1240 în legenda lui Alexandru „și Dumnezeu i-a dat înțelepciune lui Solomon”, în Comisie (și Sofia 1-a) „și Dumnezeu i-a dat înțelepciune lui Solomon”; sub 1228 „și de atunci împachetează o sută de drumuri”, în Comisie (și Sinodală) nu există „hată”; sub 1240, în legenda lui Alexandru, „discursul lui Boris către fratele său Gleb, i-au spus să vâsle în grabă și să ne lase să ajutăm”, în Comisia (și Sofia 1-a) „discurs Boris: frate Gleb, i-au spus ogarului să vâsle. (borzo nu este în Sofia) da pomozheve" (în Sofia - „vom ajuta”); „și auzind o voce atât de groaznică și minunată și = amenințătoare”, în Comisie „o voce atât de groaznică”, iar la Sofia 1 „o astfel de voce”; „Încă stau tremurând și mă ține o mare frică”, în Comisie și Sophia 1 „Stău tremurând de groază” (în Comisie nu există „în groază”); „atunci să mergem curând”, în Comisie „atunci să mergem curând”; „de altfel, a apărut și aici”, în Comisie „aici a apărut și el”; sub 1242 „și abiye strѢtosta și”, în Comisie „și sretosha it”; sub 1352 „M-am întors înapoi la Novugorod, dar eram pe drum și boala mea era gravă și am murit”; în Comisie (și Novgorod 4) „și mergând de la Pskov la Novgorod, s-a oprit pe drum”; sub 1220 „în același timp, văzându-și soția, s-a dus la o altă mănăstire și a adoptat în același mod viața Chernech”, în Comisie (și aproape și în Sinodal) „în același timp, soția sa în o altă mănăstire a luat jurăminte monahale de la Sfânta Barbara” ; sub 1187 „o sută de notorietate”, în Comisia „Aproximativ o sută de kmetey” (în Sinodal „aproximativ o sută de kmetey”); sub 1181 „nu este nevoie să mănânce nimic”, în Comisie (și Sinodală) „căci nu este mâncare pentru ei”; sub 1174 „și de la capăt”, în Comisie „și de la capăt” (în Sinodal „și de la capăt”); sub 1240 „de la o mamă iubitoare de Dumnezeu pe nume Theodosia”, în Comisie

„din Feodosia, mama iubitoare de Dumnezeu” (la Sofia, „din mama sfintei Mari Ducese Feodosia”).

Datele anterioare ne conduc la concluzia că Cronica Novgorod conform Listei Academice a fost întocmită în a doua jumătate a secolului al XV-lea. bazat pe trei surse: Lista Comisiei, care a stat la baza, apoi protograful Troitsky și codul din 1448, întocmit de Academie; Lista oficială era, se pare, preotul Ioan, al cărui nume se citește în alocuția de rugăciune a cronicarului cu ocazia morții lui Sava, stareț al mănăstirii Sfântul Gheorghe: „și dă Dumnezeu prin rugăciunile sale tuturor creștinilor și mie. , un păcătos, Ioane.” În Lista Sinodală, la locul potrivit, scrie: „și voi fi un sacristan pentru păcătosul Timotei”, dar în Lista Comisiei aceste cuvinte sunt omise. Este îndoielnic că lectura „Ioan Papa” se întoarce la protograful Listei Trinității: redactorul Listei academice și-a supus lucrarea unei revizuiri editoriale atât de aprofundate încât, desigur, nu ar fi transferat o astfel de lectură. în ea, dar ar fi înlocuit numele altcuiva din adresa de rugăciune cu al său.

Relația listei academice cu alte coduri de seniori aferente este prezentată în următorul tabel:

Masa 7

CAPITOLUL XIV

NOVGOROD CRONICA a IV-a

Așa-zisul Cronica a IV-a din Novgorod este cunoscută din următoarele liste: Secolul academic al XVI-lea. (cod 16. 3. 2), Golitsinsky din secolul al XVI-lea. (Biblioteca publică din Leningrad Q. XVII. 62), Novorossiysk din a doua jumătate a secolului al XV-lea. (fostă Universitatea Novorossiysk nr. 81), Sinodal 1544. (b. Biblioteca Sinodală^ 44/152), Stroevsky, sfârșitul secolului al XV-lea sau începutul secolului al XVI-lea. (Biblioteca publică din Leningrad nr. 2035), Tolstoi defect al aceluiași timp. (Biblioteca publică din Leningrad, Filiala Tolstoi II Nr. 52) și Frolovsky din secolul al XVI-lea. (Biblioteca publică din Leningrad F. IV. 235).1

Aceste liste pot fi împărțite în următoarele grupuri, unite prin caracteristici comune.

Grupul de liste Novorossiysk și Golitsinsky: ambele liste merg doar până în 1437; se încheie cu vestea călătoriei la Moscova a arhiepiscopului de Novgorod Euthymius; după această știre la Novorossiysk există un apel de rugăciune al scribului, în lista Golitsin există o continuare, care acoperă anii 1438-1516, dar este scris de altă mână și nu are legătură directă cu cronica Novgorodului, deși în parte din 1446 este asemănător cu continuarea listei academice.1 2

Un grup de liste ale Academicului, Sinodal, Stroevsky, Frolovsky: 3 părțile principale ale tuturor acestor liste au fost aduse la știrile din 6955 (1447).

1 Despre lista Novorossiysk, vezi „Cronicile activităților Comisiei arheografice” pentru 1871 (numărul VI, ședința din 20 septembrie). Pentru restul, cu excepția lui Golitsinsky, vezi: în prefața la volumul IV al Colecției complete de cronici rusești, care a folosit toate aceste liste parțial din 1113. În ceea ce privește Lista cronografică (Sinodal nr. 280), o trimitem la al 5-lea Novgorod. Să vorbim separat despre lista Karamzin (Biblioteca publică din Leningrad F. IV. 603) și lista lui Dubrovsky (ibid., F. IV. 238).

2 Ultima știre a listei Golitsyn din 1518 este o postscriptie scrisă cu o scriere de mână diferită de textul anterior: „în vara anului 7021 a fost un rege în Polotsk și Ostrozhskaya era lângă Opochka cu multe forțe și a fost multă grindină. , iar acum au trecut şaizeci de ani. . ."

3 Lista lui Tolstoi, ca defectă și acoperă doar o parte din 1383 până în 1418, este lăsată deoparte. Pe baza lecturii „Basily of Suzdal” sub 6912 (IV, p. 107, nota, f.), concluzionăm că aparține primei ediții; același lucru este confirmat de prezența în el a mai multor știri despre viața de familie a cronicarului (6914, 6919), omise în a doua ediție (se află în lista Novorossiysk).

*o lupta in. carte Vasily Vasilyevich cu Dmitri Shemyaka și Ivan Mozhaisky; Cu această veste se încheie lista Frolovsky, care, la o examinare mai atentă, se dovedește a fi în strânsă legătură cu Academicianul1, din care putem concluziona că Academicianul s-a încheiat cândva la noi, unde Frolovsky: dar acest final (ultima foaie) a fost smuls și înlocuit cu altul (din cauza În Akademichesky nu există știri din 1447; în schimb există un mesaj despre sosirea ambasadorilor Pskov la Novgorod și alte știri din 6955-7023, care nu au legătură directă cu cronica din Novgorod).1 2

În ceea ce privește listele Stroevsky și sinodale, acestea sunt continuate de cronica Novgorod până în 1477.

Deci primul grup ne conduce la ediția, adusă până în 1437, a doua la ediția, adusă până în 1447. Ambele ediții, restaurate pe baza listelor indicate, reprezintă diferențe cunoscute de-a lungul întregii Cronici a IV-a Novgorod și începând de la 1429, aceste deosebiri sunt atât de semnificative încât ne obligă să recunoaștem partea comună a ambelor ediții, partea principală a cronicii, ajungând doar până la 1428. Pe baza acestei împrejurări, se poate concluziona că prima ediție, principală, a Cronicii a IV-a din Novgorod a ajuns doar până în 1428, iar una din edițiile ulterioare a completat-o în partea din 1429 până în 1437, iar alta în partea din 1429 până în 1447; dar este, de asemenea, posibil ca ediția ulterioară să se fi bazat pe cea care a adus povestea până în 1437 și, dintr-un motiv sau altul, a înlocuit partea din 1429 până în 1437 din alta.

1 Aceasta rezultă din greșelile de scriere și omisiunile generale. mier. sub 6499 ■ „și numit ¡și prepeliță”; sub 6575 „Am venit la Kamensk și oamenii din Kamensk s-au închis în oraș”; trece generală, națională, sub 6574. În același timp, lista Frolovsky a folosit-o pe cea academică când avea deja amendamente marginale și de altă natură. mier. sub 6579 în Academician: „cum va trece Domnul înaintea lor”: „nici” este tăiat, „totul” este scris deasupra rândului, iar în margine cu o notă de subsol: „de către popor”; în Frolovsky: „parcă Magul va trece înaintea întregului popor”; în același loc, în Academichesky: „și a fost o revoltă în oraș”, iar deasupra liniei „și zvonul nu era mic” (ultimele cuvinte nu sunt, de exemplu, în lista Novorossiysk); în Frolovsky „și a fost o revoltă în oraș și zvonul nu era mic”; în același loc, în Academic: „și îmbrăcați-vă veșmintele”, în margini: „în veșmintele sfântului”; în Frolovsky: „și îmbrăcați-vă veșmintele sfântului”. Sub 6598, în Akademichesky „iată, a venit pav”, „v” a fost tăiat și „m” a fost scris deasupra, în Frolovsky: „iată, a venit la noi”. Dar unele amendamente au trecut neobservate de redactorul listei Frolovsky: în Akademichesky, cu „lui îmi mototolesc pielea mâinilor” în margine cu o notă de subsol „fiind supărat pe mine, mi-am distrus pielea mâinilor”, în Frolovsky „și lui îmi mototolesc pielea mâinilor”. Cu toate acestea, lista lui Frolovsky a fost, se pare, verificată și corectată cu cea a lui Stroevsky.

2 Este foarte interesant de observat că Lista Academică în secolul al XVIII-lea. dobândit în Kholmogory: acest lucru se poate vedea din adăugiri ulterioare de la sfârșitul acestuia. Originea nordică a listei corespunde, probabil, cu compilarea ei în secolele XV-XVI. in nord. Sub 1453, singurul numit în lista academică a fost al treilea guvernator al Murmanskului dintre cei trei uciși de dvinieni: acesta este „Eshper” (IV, p. 124, notă, r.) ;. mier Există, de asemenea, un plus la știrile despre uciderea acestor guvernatori: „adus la Kolmogory” și, de asemenea, după cuvintele „la corăbiile evadării” - „și la mare”.

cronică monument și a continuat cronica pe baza aceluiași monument până în 1446. Din lipsa unor indicii directe ale existenței ediției, adusă până la 1428, vom avea în vedere doar două ediții atestate prin liste: prima, ajungând la 1437. , iar a doua, ajungând până în 1447. Numind însă ediția de dinainte de 1437 prima, nu exprimăm prin aceasta o ghicire cu privire la faptul că este în același timp și cea principală; numind ediția de dinainte de 1447 a doua, presupunem că ea provine din ediția din 1437. Presupunerea noastră că ediția adusă până la 1447 ar proveni din ediția adusă până la 1437 se confirmă, în primul rând, faptul că textul primei din 1437. aceste ediții sunt mai vechi decât textul celei de-a doua ediții și, în al doilea rând, faptul că ultima parte a celei de-a doua ediții, diferită de prima, adică partea din 1429 până în 1447, se dovedește a fi identică și, în plus, împrumutată. din Lista Academică a Cronicii I din Novgorod, în timp ce partea corespunzătoare a primei ediții (1429-1437) pare a fi o selecție independentă dintr-o sursă comună acesteia și Lista Comisiei.

Din păcate, absența unei astfel de ediții, în care trăsăturile atât ale primei ediții, cât și ale celei de-a doua ar fi urmărite din toate listele (volumul IV al Culegerii complete de cronici rusești se bazează doar pe listele celei de-a doua ediții), nu permiteți-mi să mă opresc în detaliu asupra relației dintre prima ediție și cea de-a doua. Mai jos, examinând „Povestea anilor trecuti” conform Novgorod 4th, voi nota în textul său principalele diferențe dintre ambele ediții, sugerând că concluzia din studiul acestei părți a monumentului în ambele ediții este corectă de extins . la întreg monumentul - aceeași concluzie și aceasta este că textul ediției a doua este mai nou decât textul ediției întâi.

În prezentarea următoare, unde vorbim despre Cronica a IV-a din Novgorod, fără a defini în mod direct cutare sau cutare ediție, cutare sau cutare listă a acesteia, ne referim fie la ediția I, fie la ediția principală, dacă diferă de prima.

Momentul întocmirii primei ediții a Cronicii a IV-a Novgorod este determinat de faptul că sursa sa principală a fost codul din 1448. Rezultă că această cronică a fost întocmită în a doua jumătate a secolului al XV-lea; să presupunem că a fost întocmit mai târziu, de exemplu, la începutul secolului al XVI-lea; imposibil' având în vedere faptul că unele dintre listele supravieţuitoare aparţin secolului al XV-lea.

Cronica a IV-a din Novgorod a fost întocmită pe baza a cel puțin trei surse. Aceasta rezultă dintr-o serie de caracteristici ale sale, conducându-ne la trei cronici.

Baza Cronicii a 4-a din Novgorod, așa cum se dovedește în capitolul X, este codul din 1448, care a fost o combinație a codului cronicii întregi rusești cu codul Novgorod din 1421. Apropo, urmărim știrile din 1422-1437. la acest cod. După cum sa indicat mai sus, codul din 1448 a reprezentat două părți, diferite una de cealaltă în alcătuirea lor: prima ajungea la 1422 și părea complet prelucrată editorial, iar a doua cuprindea o înregistrare grosieră a evenimentelor din 1422-1446. Compilatorul celui de-al patrulea din Novgorod a folosit ambele părți ale arcului, dar a folosit a doua parte conform căreia.

sau din alt motiv, transmisă doar până în 1437. Ținând cont că, după cum vom vedea, a doua sursă a Novgorodului IV a fost Cronica I Novgorod, în ediția care a adus povestea până în 1432, concluzionăm că din partea suplimentară la Codul din 1448, fără ajutorul unei alte surse, a extras doar o poveste despre ultimii cinci ani. Articole suplimentare ale cronicii se întorc la codul din 1448, și anume: o listă a orașelor îndepărtate și aproape, o listă a episcopilor din Novgorod (din anumite motive care se termină la David), o listă a mitropoliților (numele de familie al lui Gherasim este omis) , primarii din Novgorod, mii și arhimandriți.

A doua sursă a Cronicii a 4-a din Novgorod a fost Cronica I-a din Novgorod. Acest lucru este dovedit de prezența în Novgorod 4 a unui

număr de știri comune cu Novgorod 1. Adevărat, un număr semnificativ de astfel de știri ar fi putut veni la Novgorod 4 din codul din 1448, care a reprezentat o combinație a cronicii întregi rusești cu codul din 1421, care stă la baza listei Comisiei din Novgorod 1. Cronică. Dar în favoarea utilizării independente a Cronicii 1 din Novgorod din partea compilatorului Cronicii 4 Novgorod, prezentăm următoarele dovezi: în primul rând, în Cronica a 4-a Novgorod există repetări frecvente atât ale știrilor din Novgorod, cât și ale celor non-Novgorod, repetări. indicând folosirea a două surse, Mai mult, dintre cele două ediții ale știrilor repetate, una este identică cu Cronica I din Novgorod; 1 în al doilea rând, comparând textul Cronicii a IV-a Novgorod cu textul codului din 1448 restaurat din aceasta și din Cronica din Sofia, vedem că uneori știrile din Novgorod despre acest cod sunt înlocuite în știrile a 4-a din Novgorod, datând din Cronica 1 din Novgorod.1 2

Se pune întrebarea: ar putea compilatorul Novgorod 4th să folosească Lista Comisiei? Nu a folosit el codul 1433, care, după cum am văzut, poate fi recunoscut ca un protograf al Listei Comisiei? Această întrebare este dificil de rezolvat, din cauza insuficienței informațiilor noastre despre codul 1448. Dar cred că este mai probabil să presupunem că compilatorul Novgorod-ului 4 a fost ghidat nu de lista Comisiei, ci de protograful său - cod 1434 din următorul motiv: dacă avea în locaţia sa

1 Hanp., din 1274 despre moartea lui Vasily Yaroslavich după o sursă și sub 1276 după alta; sub 1294, de două ori despre moartea lui Dmitri Alexandrovici; sub 1366, de două ori despre ushkuiniki Novgorod; sub 1367, de două ori despre evenimentele de la Novgorod (IV, p. 66, nota, f.); sub · 1404 de două ori despre sosirea lui Yuri Svyatoslavich la Novgorod; sub 1352 moarte c. carte Simeon Ivanovici este prezentat conform Novgorodului 1, iar mai jos sub 1353 conform unei alte surse; sub 1377 moartea mitropolitului Alexei a fost raportată în conformitate cu 1 Novgorod, iar sub 1379 a fost menționată a doua oară; despre bătălia de pe râul Piana se citește mai întâi în abreviere sub 1378, iar mai jos în detaliu în același an; de asemenea, despre bătălia de la Vozha sub 1379; sub 1384, necazurile din Novgorod cu ocazia plângerilor orășenilor și Orekhovtsy împotriva prințului Patrick și construirea unui oraș pe Yama de către novgorodieni se vorbește de două ori și, în plus, o dată în conformitate cu 1-ul Novgorod etc.

2 Hanp., sub 1377, știri despre campania novgorodienilor la Marea Okiyan de pe Tivroga: compilatorul Novgorodului 4 urmează, între timp, Novgorod-ului 1. cum 1-a Sofia a păstrat un mesaj mai detaliat din codul 1448.

Pregătind lista Comisiei, a cărei parte principală ajungea la 1439 inclusiv, el ar fi adus cronica nu la 1437, ci la 1439.

A treia sursă a Cronicii a 4-a din Novgorod este dezvăluită de o serie de caracteristici ale acesteia. În primul rând, să subliniem din nou repetarea multor știri: o ediție a știrilor repetate duce la codul 1448, deoarece coincide cu Cronica I de la Sofia, iar cealaltă ar

trebui să conducă la o sursă specială când nu coincide cu Cronica I din Novgorod. Deci, Пo,zj 6646 (1138) citim despre moartea lui Yaropolk Vladimirovici și evenimentele ulterioare în conformitate cu 1-a Sofia; și apoi, după cuvintele „puneți pe Volodimer Davydovich la Cernigov”, aceleași evenimente. afirmat din nou cu anulări minore (cf. IV, p. 6, nota, c).1 Sub 6673 (1165), moartea lui Rostislav Mstislavich a fost raportată în conformitate cu *Sofia 1; Mai jos sub 6675, conform unei alte surse, acest eveniment este afirmat din nou. Sub 6674 (1166) și 6676 „(1168) se raportează din diverse surse despre domnia lui Mstislav Izyaslavich la Kiev; al doilea mesaj coincide cu Sophia 1,1 2 etc. În al doilea rând, ■să remarcăm articolul 139 6, care conține o listă a domnitorilor de la Rostov: am văzut că această listă se întoarce la codul din 1448; acolo a fost promovat la numele de arhiepiscop Grigore, a cărui instalare a fost raportată în 1396; aici lista este continuată cu numele lui Dionysius și Efraim; Efraim a fost domnitorul Rostovului din 1427 până în 1453; Este incredibil că cronicarul din Novgorod a adăugat singur pe lista din 1396; de aici concluzionăm despre o sursă scrisă de care dispune şi care conţine o listă a domnitorilor din Rostov în ediţia adusă lui Efrem. Și acest lucru ne conduce la recunoașterea celei de-a treia surse a Cronicii a IV-a Novgorod ca Codul Rostov Vladyka. Am văzut mai sus că Codul Rostov Vladyka, într-o ediție care datează din vremea arhiepiscopului Grigorie, a servit drept sursă pentru codul din 1448. Ediția ulterioară a acestui cod se pare că a apărut în timpul domniei lui Efraim; s-ar putea crede că această ediție a fost semnificativ diferită de cea anterioară, printre altele pentru că a apărut după 1423, adică după alcătuirea codului metropolitan integral rusesc, care a influențat fără îndoială revizuirea vechiului cod domnesc.3 Confirmarea de presupunerea noastră despre. Vedem, de asemenea, influența codului domnesc de la Rostov asupra cronicii a 4-a Novgorod în faptul că în această cronică există o serie de știri de la Rostov care sunt absente în cronica I Sophia și, prin urmare, nu se întorc la codul din 1448. .4

1 Acolo, apropo, este indicată ziua morții lui Yaropolk - 18 februarie, în timp ce mai sus: „aceeași toamnă”.

2 În același timp, Sofia 1 a înlocuit cuvintele „și du-te la Polovtsi” cu cuvintele „și du-te la hoardă”.

3 Pentru ediția din vremea arhiepiscopului Rostov Grigorie, vezi mai sus în capitolul IX.

4 mier. sub 6677 (1169) despre izgonirea episcopului Fedor „Belago Klobuchka” din ținutul Rostov. Sub 6683 (1175) despre domnia lui Mikhalko și Vsevolod în țara Suzdal, iar la sfârșit s-a adăugat „sfârșitul mesei zilei și luarea crucii Domnului prin mijlocirea părinților lor prin rugăciune, aurul lor. -

■'.cu o suliță și o sabie ascuțită.” Sub 6729 despre întemeierea catedralei din Suzdal

Compilatorul lui Novgorod 4 a prezentat toate cele trei surse ale sale în formă prescurtată. Acest lucru este evident mai ales din compararea lungului articol din 6916 (1408) despre incendiul de la Rostov din Cronica I de la Sofia cu vestea scurtă a Cronicii a IV-a Novgorod: „arde Rostov”; sau, de asemenea, dintr-o comparație de fragmente din legenda despre Alexandru după Sofia și Novgorod al IV-lea (în aceasta din urmă doar sub 1240); sau dintr-o abreviere în mai multe rânduri dintr-o poveste lungă ■despre uciderea lui Mihail de Cernigov; sau dintr-o abreviere asemănătoare a povestirii despre cucerirea Constantinopolului în 1204 etc.

Masa 8

Cea de-a doua ediție a Novgorod 4th diferă de prima în principal în finalul ei. După verificarea cu Lista academică Novgorod

biserici. Sub 6730 despre incendiul de la Yaroslavl. Sub 6733 despre întemeierea unei biserici de piatră în Nijni. Sub 6739 despre nașterea lui Boris Vasilkovici. Sub 6749 • despre nașterea lui Vasily Yaroslavich. Sub 6757 despre moartea principilor Vladimir Const. Uglitsky și Vasily Yaroslavici. Sub 6760, moartea lui Svyatoslav Bce-

Volodich. Sub 6761 despre nașterea lui Dmitri Borisovici. Sub 6733 naștere

Constantin Borisovici. Sub 6765 despre sosirea lui Gleb de pe pământul Kanova. Sub '6771 despre nașterea lui Mihail Glebovici. Sub 6772 „moartea lui Andrei Yaroslavich] și domnia fratelui său Yaroslav. Sub 6775 moartea lui Dmitry St.

Slavich. Sub 6788 despre acoperirea cu tablă a bisericii catedrale din Vladimir. Voi remarca acum asemănarea (editorial) a unora dintre aceste știri cu Lista academică de la Moscova a Cronicii Suzdal, care, după cum vom vedea, în partea corespunzătoare acestor știri se întoarce la Codul Rostov. mier. știri ■6771, 6772, 6763, 6761, 6757 (dar în loc de Vasily Yaroslavich scrie corect: Vasily Vsevolodich Yaroslavsky), 6749, 6765.

skoy 1st end al primei ediții, compilatorul celei de-a doua ediții l-a găsit nesatisfăcător. Apoi, începând din 1429, a apelat la Lista Academică și pe baza acesteia a dat textul pentru 1429-1443. Conform codului din 1448, el a adus cronica la știrile din 1446 despre prețul mare al secară (cu această știre, după cum s-ar putea crede pe baza celui de-al 5-lea Novgorod, codul din 1448 s-a încheiat) și apoi a completat aceasta cu o altă știre din 1446, o poveste despre tulburările din Novgorod și moartea primarului Sokira, și apoi știrile din 1447 despre lupta din. carte Vasily Vasilyevich cu Dmitri Shemyaka și Ivan Mozhaisky. De aici concluzionăm că timpul întocmirii celei de-a doua ediții nu este cu mult mai tânără decât aceste evenimente descrise din memorie sau din tradiția orală.

. Pe baza celor de mai sus, se poate crede că textul celei de-a doua ediții a Novgorodului 4 este în general apropiat și comparabil cu Lista academică, precum și cu codul din 1448. Însă ne este greu să indicăm urme clare ale unei astfel de lucrări editoriale. .

Relația ambelor ediții ale Cronicii a 4-a din Novgorod cu alte coduri mai vechi este prezentată în Tabelul 8 (la pagina 187).

CAPITOLUL XV

LISTA KARAMZIN A CRONICEI NOVGOROD

Colecția Bibliotecii Publice din Leningrad F. IV. 603, deținută de N. M. Karamzin, secolul al XVI-lea, conține în a doua jumătate a acesteia (prima este ocupată de ediția prescurtată a lui Paley) două selecții din cronica Novgorodului, scrise cu scriere de mână diferită de articolele care le precedă. Prima selecție începe la l. 179 cunoscut din listele Cronicii a 4-a Novgorod și din Lista Comisiei a articolului 1 Novgorod: „Și acestea sunt numele tuturor orașelor rusești din apropiere și de departe” și conține „Cronicul Țării Rusiei”, care conține povestirea cronică „Povestea anilor trecuti” și mai departe se arcuiește și se termină pe l. 301 cu următoarele cuvinte aparținând știrilor din 1411: „și de la Zavolochye ați plecat la război împotriva lui Murmani conform ordinului Novgorod, iar comandantul era Iakov Stepanovici și v-ați luptat cu ei” (cf. Cronica a IV-a Novgorod, Colecția completă de rusă). Cronici, IV, p. 113) . Apoi o pagină și jumătate sunt lăsate goale. C l.' 302 în aceeași scriere de mână cu „textul” precedent, există o selecție din cronică, începând cu știrea din 988 despre ridicarea de către Vladimir a Bisericii Sfântul Gheorghe din Kiev și construirea orașului Vladimir pe pământul sloven; selecția continuă până la pagina 425 și se termină cu cuvintele frazelor neterminate ale articolului de cronică din 1428: „altfel există stropi de argint” (Culegere completă de cronici rusești, IV, p. 121). Ultima parte a manuscrisului, scris de o mână ulterioară a secolului al XVII-lea, este țesut în aceasta: pe foile 426-529 există o continuare doar a celei din selecția indicată, începând cu cuvinte care continuă fraza atârnată din 1428: „pentru toate volosturile din Novgorod. iar în Zavolochie, pentru zece oameni o rublă” și terminând cu știrea din 1547: „în memoria sfântului mucenic Joulian al Tarsului, toată Moscova a ars” (Culegere completă de cronici rusești, IVi p. 307). de: Scrisul prințului Vsevolod, Epistola către Marele Voievod despre Ugra, Mitropolitul Spiritual al Ciprianului și câteva postscripte ulterioare (fol. 530-551).Ultima parte a cronicii conform listei Karamzin, însă, în părți din 1448 (până în 1547) sunt cunoscute din ediția b. Comisia arheografică a Cronicii I Pskov: această publicație aduce variantele listei Karamzin la textul acestei cronici în partea indicată a acesteia (cf. IV, p. 213 și urm.). Din 1448, lista Karamzin devine asemănătoare nu numai cu listele Cronicii I Pskov, ci și cu binecunoscuta categorie de liste din Cronica a V-a Novgorod (cf. mai jos),

cu care însă se aseamănă înainte și anume cu l. 426, din cuvintele de mai sus care termină știrile din 1428. De aici concluzionăm că lista Karamzin, care și-a pierdut finalul din cauza pierderii foilor, este completată cu foi țesute în ea, completate conform uneia dintre listele

a 5-a Novgorod. ; Această concluzie este susținută de faptul că în listele din Novgorod 5, după știrea din 1547 despre incendiul de la Moscova, se plasează următoarele: Manuscris c. carte Vsevolod și mesajul către Marele Duce Ugra (Nair., Pogodinsky No. 1404a).

Care sunt mostrele anterioare ale listei Karamzin, adică eșantionul de la începutul cronicii ruse până în 1411 și eșantionul de la 988 la 1428 (smuls din cauza pierderii frunzelor)? Ambele se dovedesc, în primul rând, a fi strâns legate de Cronica a IV-a Novgorod: aproape întregul text al ambelor mostre găsește corespondență deplină în textul acestei cronici; în al doilea rând, un eșantion îl completează clar pe celălalt, al doilea pe primul, ceea ce este evident atât din faptul că ambele nu conțin articole comune, cât și din. faptul că împreună epuizează aproape întregul text al celui de-al 4-lea Novgorod în părți până la 1428 inclusiv. De aici s-ar putea concluziona că avem în față două mostre din Cronica a IV-a din Novgorod, dintre care a doua și-a propus să umple golurile primei. Dar se dovedește că, în primul rând, unele articole din lista Karamzin nu se găsesc în Cronica a 4-a Novgorod: așa că sub 6897 (1389), după o descriere a ciumei din Novgorod, găsim în lista Karamzin „Lista scrisorilor de patriarhul catedralei” (sub acest titlu a fost pusă o scrisoare a Patriarhului Antonie); această carte nu se află în cronica a IV-a Novgorod, dar se poate crede că a fost în izvoarele cronicii a IV-a Novgorod, căci aceasta din urmă, datată 6898, evident, din cauza unor neînțelegeri, încheie chiar această carte cu cuvintele: „a au și scrisoarea în sine este semnată de mâna cinstită a mâinii patriarhale.”1 Mai departe, sub 6902 (1394), tot în a doua selecție, după vestea sosirii lui Andrei Olgerdovici la Novgorod, „Scrisoarea patriarhului Antonie către Novograd” este plasat; această carte nu se află în Novgorod 4, dar (ca Karamzinsky

1B din prima selecție a listei Karamzin sub 6897, după a patra știre care nu este disponibilă în Novgorod: „Marele prinț Dmitri Ivanovici a murit la Moscova”, găsim pasajul: „la fel. Era o mare mare primăvara, la Pskov. . . lăudându-l în cinste”, care corespunde începutului articolului de cronică din 6897 conform Cronicii a IV-a din Novgorod. Apoi, începând cu „Cuvântul despre viața și prezentarea Marelui Duce Dmitri Ivanovici ca țar rus”, urmează a doua parte a articolului din cronică din 6897 conform Cronicii a 4-a din Novgorod (se termină cu cuvintele „în a 3-a zi a moarte"). După aceasta, a fost plasată scrisoarea Patriarhului Antonie. După aceasta citim partea a doua a articolului de cronică din 6898, Cronica a IV-a din Novgorod: „În același an, mitropolitul Pimin a odihnit la Kiev. . . să fie o turmă și un păstor.” Între timp, prima parte a acestui articol: „șezând pe marea domnie. . . pe strada Rostkin” se citește în primul eșantion sub 6898. De aici concluzionăm că scrisoarea patriarhului ar trebui să fie datată din 6898 și că în sursa listei Karamzin s-a citit exact unde se termină acum în Novgorod 4, t i.e. după vestea despre finalizarea bisericii de piatră de pe strada Rostkin. Scrisoarea în sine este marcată cu luna septembrie 6898.

slisok în prima selecție) o menționează în 6902: „venit din. Constantinopolul, de la patriarhul Antonie, Vladyka Mihail de Vileomsk a adus două scrisori la Novgorod, învățându-i pe țărani.” Sub anul

6918, după vestea venirii Mitropolitului Fotie în Rus', citim „Mesajul Țarului Manuel și al Patriarhului Matei al Constantinopolului la Velikiy Novgrad”, iar după acesta „Mesajul Mitropolitan” (Mesajul lui Fotie din 29 august, 6918); nici unul, nici celălalt mesaj în Novgorod 4th. Nu. Pe lângă aceste articole extinse, lista Karamzin conține mai multe informații care lipsesc din Novgorod 4th; Mai sus, în nota de la pagina 190, vestea morții sale este dată de la el. carte Dmitri Ivanovici; sub 6919 (1411), după vestea ridicării bisericii de lemn Sf. Nicolae din Vejișchi, citim în a doua selecție a listei Karamzin, următoarea știre, dispărută în al 4-lea Novgorod: „În aceeași vară, Vladyka Ioan a ridicat o biserică făcătoare de minuni în piatră și în ea sunt create minuni mari și nenumărate în Hristos”; sub 6932 (1424), după vestea morții prințului Ivan Mihailovici Tverskoy și despre încredințarea lui Kashin fratelui său Vasily (cf. Novgorod 4 sub 1425), citim: „și apoi, pentru câteva zile de cătușe, Prințul Boris al prințului Vasily Kashinsky.”

În al doilea rând, în lista Karamzin unele știri din Novgorod 4 par a fi repetate și, totuși, ele sunt repetate într-o ediție diferită. Deci, sub 6664 (1156), la sfârșitul anului, în a doua selecție citim: „și novgorodienii din Arkady l-au condus pe stareț la baldachin”, cf. acest lucru este discutat în detaliu în Novgorod 4th la începutul anului 1156, precum și în prima selecție a listei Karamzin. Sub 6732 (1224), la sfârșitul anului, în cea de-a doua selecție citim: „Și Semyon Borisovich a zidit o biserică pe piatra Sf. Pavel Mărturisitorul și a Sf. Semion Dumnezeul-Primitorul și a Sf. Kostyantin și Olena. și a construit o mănăstire”; mier aceeași știre (fără ultimele trei cuvinte) · atât în Novgorod 4, cât și în prima selecție a listei Karamzin, la începutul anului 1224. Sub 6917 în a doua selecție: „Anfal s-a dus la bl-gars și acolo lângă el. echipă bătută de tătari și confiscată”;, cf. în Novgorod 1 și în prima selecție: „du-te Anfal la bulgari și acolo va fi bătut”.

În al treilea rând, unele știri sunt prezentate în lista Karamzin într-o ediție mai originală decât în Novgorod 4th. Deci, sub 6924 (1416) în Novgorod al 4-lea citim: „Ei au construit biserica pomului Sf. Ilie, capătul străzii Pruskaya, în mănăstiri”; în a doua selecție a listei Karamzin aceleași știri, dar în loc de „către mănăstiri” - „și înființați o mănăstire”. O atenție deosebită merită articolul 6904 privind instalarea episcopului Grigorie de Rostov. În al 4-lea Novgorod, după vestea instalării sale, se spune: „Iată Grigorie 30 și osmoi”;1 aceasta este o greșeală, căci Grigorie a fost episcopul al 35-lea, cf. mai jos în listă: „35. Grigory”; eroarea este cauzată de faptul că numele de familie este: „37. Efraim"

1 În lista Novorossiysk este oarecum diferit: „înainte ca Grigore 30 al 8-lea să devină episcopii de Rostov”; Să nu uităm că 8 este exprimat printr-o literă și cu un titlu: astfel „l e i” sta în loc de „le i”.

iar un scrib de mai târziu a sugerat că Grigorie a fost instalat după Efraim, deci al 38-lea. În lista Karamzin din a doua selecție citim:

„acest Grigorie era deja al 35-lea episcop de Rostov”; ,Urmează apoi în lista Novgorod a IV-a a episcopilor de Rostov: el este adus în ea, după cum tocmai am spus, la Efraim; în lista Karamzin lista este extinsă doar la Grigore, iar după numele său patru rânduri sunt lăsate goale. Este clar că în acest caz ediția listei Karamzin este originală, căci, desigur, lista episcopilor de Rostov, întocmită special cu ocazia instalării lui Grigorie, nu a putut trece la numele său. Am sugerat deja mai sus în capitolul X că această listă se întoarce în ediția sa originală (înainte de Grigorie) la codul din 1448 și, prin aceasta, la Codul Rostov Vladyka din vremurile arhiepiscopului Grigorie; Între timp, ediția aceluiași articol din Cronica a 4-a din Novgorod (înainte de Efraim) am urmărit-o până la Codul de la Rostov Vladychny de mai târziu, care servește ca o sursă suplimentară pentru compilatorul Cronicii a 4-a din Novgorod. Din aceasta concluzionăm că lista Karamzin reprezintă articolul 6904 așa cum a fost citit în codul din 1448.

Astfel, avem motive să presupunem că lista Karamzin sau protograful ei a folosit codul din 1448. În presupunerea noastră, mergem chiar mai departe: el a folosit codul din 1448, dar cunoștea și Cronica a IV-a din Novgorod, căci sub influența și anume, ediția ei a articolului 6904. Lista Karamzin a lăsat câteva rânduri goale după lista episcopilor de la Rostov: el a observat că dintre cele două surse ale sale, a doua (Novgorod 4) prezintă lista mai detaliat decât prima (codul de 1448); după ce a dat preferință primei surse, a remarcat dezacordul cu acesta a celei de-a doua surse, lăsând rânduri goale; poate că urma să verifice mărturia celei de-a doua surse pentru a profita de datele sale suplimentare și a lăsat un loc în care aceste date verificate sau suplimentare puteau fi introduse.

Presupunerea noastră despre utilizarea compilatorului listei Karamzin sau ceea ce, după cum vom vedea mai jos, sau mai degrabă compilatorul protografului acestei liste, codul din 1448 și Cronica a 4-a Novgorod, găsește confirmare în caracteristicile sale indicate. mai sus: conține astfel de știri și articole care nu sunt în Cronica a IV-a din Novgorod, dar care ar fi putut fi în codul din 1448; totodată, cu privire la unul dintre aceste articole, sunt date motive pentru care se poate accepta ca neîndoielnic faptul că a fost citit în codul din 1448 - sursa principală a Novgorodului al IV-lea; el repetă unele din știrile din Novgorod 4, deși într-o ediție puțin diferită: când se folosea două monumente similare, precum Novgorod 4th și bolta din 1448, astfel de repetări erau, desigur, inevitabile; în cele din urmă, el prezintă câteva știri într-o ediție mai originală decât a 4-a Novgorod: acest lucru este de înțeles deoarece codul din 1448 este mai vechi și mai original în compoziția sa decât 4-a Novgorod.

Deci, protograful listei Karamzin a fost o combinație a două cronici din Novgorod - cea de-a 4-a cronică Novgorod ulterioară și cea mai veche - codul din 1448. Am spus deja că, combinând ambele selecții ale listei Karamzin împreună, vom obține aproape text complet al cronicii a IV-a Novgorod. Prin urmare, ne oprim asupra ideii că protograful listei Karamzin se bazează pe Cronica a IV-a Novgorod, iar codul din 1448 a fost folosit ca sursă suplimentară pentru corecții și completări la

textul principal. Nu trebuie trecut cu vederea faptul că redactorul protografului listei Karamzin a omis unele știri din Novgorod 4 care i s-au părut neinteresante, chiar dacă au găsit o corespondență în codul din 1448. „Asta include și știrile morții unor primari. , precum si alte persoane, precum si noutati despre constructia unor biserici etc.1 '*

Mă întorc la întrebarea dacă protograful listei Karamzin a reprezentat un corpus de cronică obișnuit sau aceleași două selecții ca și lista Karamzin.Cred că selecțiile din protograf au fost făcute de compilatorul listei Karamzin și că protograful din această listă era sub forma unui corpus obișnuit. Acest lucru este confirmat de natura selecțiilor din lista lui Karamzinsky și de relația lor reciprocă. Ne imaginăm istoria apariției listei Karamzin aproximativ în această ordine. În secolul al XVI-lea A fost exagerat să alcătuiesc o scurtă cronică din Novgorod, poate cu scopul de a o pune ca bază pentru o cronică mai detaliată, modernă. În acest scop, a fost luată protograful listei Karamzin (reprezentând o combinație a Cronicii a IV-a Novgorod cu codul din 1448) și a fost făcută o selecție a unui cod mai scurt din acesta. Partea de dinainte de 988 a fost transferată integral, reducerile au început în 988; au fost omise știri care aveau caracter local și, în plus, non-Novgorod: de exemplu, sub 988, au fost omise construcția lui Vladimir și botezul lui Suzdal. teren; știrile neinteresante despre moartea prinților au fost omise: de exemplu, sub 1001 despre moartea lui Izyaslav Vladimirovici; sub 1011 „despre moartea Annei; În cele din urmă, unele știri bisericești care nu priveau Novgorod au fost omise: de exemplu, sub 1037 despre iluminarea Sofia la Kiev și înființarea metropolei; sub 1061 despre început * i

1 Astfel, știrea din 6628 despre numirea lui Zavid ca primar și moartea acestuia a fost omisă; 6751 despre moartea lui Stepan Tverdislavich; 6759 despre ploi și înghețuri care au deteriorat recoltele; 6772 despre a treia călătorie a lui Alexandru Nevski la hoardă;

i6λ846 despre potopul din Novgorod; 6853 despre furtuna de la Novgorod și numirea lui Matthew Varfolomeevich ca primar; 6856 despre semnarea Bisericii Învierii de pe Derevyanitsa; 6924 despre moartea lui Naum Kriloshanin Sophia; 6908 despre incendiul de la Novgorod și moartea fratelui lui Vasily Vladychna; 6862 despre numirea lui Alexandru ca primar. Există, de asemenea, omisiuni mai extinse, de exemplu în 6929 despre tulburările din Novgorod; sub 6763 există o poveste lungă despre evenimentele de la Novgorod; sub 6926, învățătura episcopului Simeon; sub .6927 despre furtuna din 9 aprilie și raționamentul despre acest eveniment etc.. La fel, toate știrile referitoare la familia lui Matvey Mikhailov, compilatorul codului din 1421, cuprinse în codul 4448, sunt omise.

A. A. Şahmatov.

13

Mănăstirea Pechersky; sub 1073 despre moartea lui Antonie.1, Începând din 1078, (să nu uităm că din 1074 Novgorod-ul 4 și codul 1448, în loc de articole lungi, reprezintă o selecție mai mult sau mai puțin incompletă din cronici),, reducerea se realizează mai sistematic, și anume, articolele nu sunt adăugate; Li se transmite doar începutul, prima lor veste, iar finalul articolului este omis. Astfel, a doua jumătate a articolului 1078, 1079, 1087, 1096, 1096, 1110, 1114, 1115, 1116, 1117, 1122, 1123, * 1125, 1127, 1127, 1127, etc. este omis, uneori, articolul 118, etc. este omisă, dacă știrea inițială nu are legătură directă cu Novgorod; Astfel, articolele 1086, 1089, 1090, 1093,1097,1101,1111,1131, s1141 etc. sunt omise sau dacă aceste articole conțin știri neimportante de la Novgorod, de exemplu, articolul 1120 despre sosirea lui Boris la Novgorod este omis pentru posadnik. . Cronica a IV-a din Novgorod, precum și codul din 1448, sunt întocmite în așa fel încât (începând din secolul al XII-lea) primele părți ale mesajelor grave conținute în ele sunt ocupate în general de știrile de la Novgorod (întorcându-se la codul de 1421), iar a doua parte a știrilor întregi rusești (întorcându-se la Polychron și Codul Rostov Vladychny). Ca urmare, ca urmare a sistemului de eșantionare de mai sus, prima parte a listei Karamzin s-a dovedit a fi predominant știri de la Novgorod Deci, de exemplu, în partea de la 6715 la 6775 (1207-1267) exclusiv Novgorod Anii 6726, 6729–6730, 6733, 6757, 6766, 6772, 6774, 6775, iar a doua parte a acestor ani Novgorod Izvestia au fost umplute și, de asemenea, transmise la 6715–6720, 6727–6728, 6731, 67344 ani. , 6736, 6737, 6758, 6759, 6769, 6773, conținând, în general, anii noi, 6721, Novgorod, contrariul; , 6724, 6742, 6743, 6746-6750, 6754, 6755, 6760, 6763, 6766 , 6767, 6770, completate în Novgorod 4 cu știri non-Novgorod, sunt omise complet. Selecția făcută după acest sistem se încheie, după cum am văzut, în 6919 (1411). Cred că, ajungând în acest an, redactorul listei Karamzin și-a dat seama că lucrarea anterioară nu și-a îndeplinit scopul; a observat că, din cauza unei anumite mecanicităţi, selecţia a omis o serie întreagă de ştiri din Novgorod, importante şi interesante datorită faptului că aceste ştiri erau citite nu la început, ci la sfârşitul unor articole de cronică; El a mai menționat că știrile întregi rusești pe care le-a omis ar putea fi de interes pentru cronica din Novgorod, deoarece în multe cazuri știrile din Novgorod sunt, de asemenea, legate de ele. Toate acestea l-au determinat pe compilator să întrerupă eșantionul, dar, fără a-l abandona, să reînnoiască

1 Pe lângă cele indicate, în partea anterioară anului 1074 sunt omise următoarele știri: sub, 6362 „începutul pământului rusesc”; sub 988 despre ridicarea Bisericii Sf. Gheorghe din Kiev; sub 1024, toată povestea despre Iaroslav bătând pe vrăjitori ']# Suzdal şi mai jos: „Iaroslav Volodymerich a bătut pe vrăjitori la Suzdal, iar fiorosul său frate Mstislav a stat la Cernigov>>; sub 1051 despre sosirea a trei cântăreți la Kiev; sub 1055 despre începutul domniei lui Izyaslav, sub care se afla Teodosie de Pechersk; sub 1065 „Prințul Vseslav de Polotsk era o armată la Pskov și existau vicii”; sub 1072 există un scurt mesaj despre transferul relicvelor lui Boris și Gleb. Rețineți că tot ce este omis în primul eșantion este prezent în al doilea, cu excepția știrilor din 6362 și povestea din 6532, care au fost omise complet.

Conform protografului, totul este omis. Așa a apărut o a doua selecție, care conține tot ceea ce prima a omis. Conform celui precedent, găsim aici fie părțile secunde ale articolelor de cronică ale Cronicii a IV-a Novgorod cu conținutul non-Novgorod, fie articole de cronică complete cu aceeași compoziție de știri. Ajuns la 1412, compilatorul și-a continuat a doua selecție prin simpla rescrie a textului protografului său. Este imposibil să răspundem în ce măsură a fost adusă colecția de cronici pentru partea principală a listei Karamzin (căci s-a pierdut sfârșitul părții principale). Prin urmare, nu putem spune în ce an a fost adusă cronica conform protografului listei Karamzin. Ținând cont, însă, că în lista Karamzin există lecturi ale celei de-a doua ediții a Cronicii a IV-a Novgorod,1 credem că sursa protografului listei Karamzin a fost Cronica a IV-a Novgorod din ediția a doua, așadar, în ediţia adusă până în 1446. , din care tragem concluzia că însuşi protograful listei Karamzin a adus cronica până în acelaşi an.1 2

1 Hanp., sub 6504 Karamzinsky, împreună cu listele ediției a doua, are: „300 provar medu”, în timp ce în ediția bisericească și, judecând după Sofia 1, tot în codul din 1448: „300 de hidromel Berkovsky” ; la începutul cronicii: „Nistrul Dunării”, între timp în prima ediție și în codul din 1448 (cf. Lista lui Tolstoi a Sophiei I): „Nipru Dunărea”. Sub 6454: „platom”, între timp în prima ediție și codul din 1448 (cf. Sophia 1) „platom”.

2 Adevărat, într-o serie de cazuri, lecturile listei Karamzin coincid nu cu cea de-a doua ediție, ci cu prima (lista Novorossiysk), dar eu urmăresc toate aceste cazuri la influența codului din 1448. Deci, pentru de exemplu, sub 6912 (1404) a doua ediție din Novgorod a IV-a: „marele prinț de Suzdal a murit”, unde „mare” este o greșeală. „Vasily”; mier „Vasiley” în ediția I, (lista Novorossiysk). Karamzinsky îl are și pe „Vasiley” sub influența codului din 1448 (cf. aceeași lectură din Sofia 1).

13^

CAPITOLUL XVI

NOVGOROD CRONICA a V-a1

Dăm acest nume convențional codului cronicii, care poate fi reconstruit din următoarele două monumente care au ajuns până la noi: în primul rând, Lista cronografică a Cronicii a IV-a din Novgorod (Biblioteca sinodală nr. 280); * 2 în al doilea rând, din cronica prescurtată din Novgorod, păstrată, de altfel, în următoarele liste: Pogodinsky nr. 1404a din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, Pogodinsky nr. 1402 de la sfârșitul secolului al XVI-lea, Academic nr. 34.4.32. (fostul nr. 991) sfârşitul XVIb., b. Comisia arheografică (Snegirev) secolul XVIII. și altele;3 textul lui Pogodinsky nr. 1404a este mai corect și original decât celelalte, plasat „■ (precum și Pogodinsky nr. 1402 și Academic No. 991) în spatele cronografului ediției din 1512. Atât Chronographic, cât și Listele Pogodinsky aduc Cronica din Novgorod abia până în 1446. ; în prima dintre aceste liste, Cronica Novgorodului este urmată de Cronica de la Moscova (sau Cronica All-Russian), începând cu știrea din 6954 (1446) despre nașterea fiului Marelui Duce Vasily Vasilyevich Andrei și adus la cronică articolul 7004 r (1496), care este tăiat la o frază neterminată urmată de un spațiu liber; în a doua listă a lui

Pogodinsky, Cronica Novgorodului este urmată de Cronica Pskov, începând cu știrea din 6955 (1447) despre campania prințului. Alexandru Vasilievici cu novgorodienii împotriva locuitorilor din Riga, prusaci și suedezi și terminând cu știrea din 21 iunie 7055 (1547) despre incendiul de la Moscova.(cf. P.S.V.L. IV, 213-307).4.

Deci partea generală a listelor Chronographic și Pogodinsky ajunge până în 1446, la știrile „în același an erau o jumătate de sută de cutii de secară”, adică aproximativ în același loc în care ajunge baza.

ɪ Nota lui A. A. Șahmatov în marginile manuscrisului: Acum consider că este mai [clar] că sursa Novgorodului] 5 a fost lista Comisiei, dar ■a fost corectată în conformitate cu Trinity și lecturile codului din 1434 [anul] — de la Troitsky.

2 Așa numit pentru că rezultă, c. manuscrise pentru Edlinsky și cronicarul roman de al doilea tip.

3 Să notăm aceeași cronică într-o revizuire ulterioară cu inserții interesante în lista secolului al XVII-lea. Muzeul Rumyantsev nr. 249.

4 Astfel, în lista Pogodinsky, partea de la 6937 (1428) la 7055 (1547) se dovedește a fi identică cu textul părții suplimentare (anexate după) a listei Karamzinsky, care, evident, a împrumutat-o din codul cronicii, identic cu lista Pogodinsky.

Această parte a listelor celei de-a doua ediții a Cronicii a 4-a din Novgorod.1 Este posibil să credem că Cronica din Novgorod, restaurată conform listelor Cronografice și Pogodinsky, nu a fost continuată mai departe, adică cu o altă știre din 6954 și știri. din 6955 (vezi nota anterioară) sub influența izvoarelor lor. Să trecem la întrebarea acestor surse.

În unele părți, compoziția Cronicii a 5-a din Novgorod, restaurată, să spunem din nou, până în 1446 conform listelor Cronografice și Pogodinsky, este destul de transparentă: avem în fața noastră o legătură a Cronicii a 4-a Novgorod cu 1a Novgorod. Această legătură poate fi considerată parțial mecanică, pentru că este suficient să ne uităm la textul celui de-al 5-lea Novgorod pentru a determina ce este în el pe baza uneia sau a altora dintre sursele pe care le-am indicat. Compilatorul celui de-al 5-lea Novgorod a urmat-o pe 4-a Novgorod parțial de la începutul cronicii până în 6463 (955), apoi sub 6479 (971) de la cuvintele „și ambasadorii au auzit prințului” până la sfârșitul anului (aici este tratatul de pace de la Svyatoslav cu grecii, care nu în Novgorodskaya 5); mai departe a urmat pe Novgorod 4 din 6505 (997) până în 6892 (lȘ84)r. El l-a urmat pe 1 Novgorod parțial din 6463 (955) până la locul indicat în articolul cronică 6479 (971); apoi de la 6480 (972) la 6504 (996); în cele din urmă, de la știrea completării bisericii de piatră a lui Filip în articolul cronică 6892 (1384) până la vestea incendiului de pe strada Ianev sub 6913 (1405).Dar nu putem urmări întreg textul din Novgorod 5 nici măcar în părțile indicate la 6913 (1405) oraș (pe la sfârșitul cronicii, vezi

mai jos) doar la două surse – Novgorod 4 și Novgorod 1. Presupunând că textul ambelor ne este oarecum cunoscut din listele care ne-au ajuns, putem observa în Novgorod al 5-lea în partea de dinainte de 6913 o serie de locuri care nu pot fi urmărite înapoi la nici una dintre sursele sale. Deci, de exemplu, în partea din 1384 până în 1405, mergând înapoi, după cum sa indicat, la 1 Novgorod, 1 2 citim sub 1385 despre sosirea lui Stefan de Perm la Novgorod și despre finalizarea Bisericii Fecioarei Maria. la Rodokovici: nici una, nici alta nu sunt știri nici la Novgorod 1, nici la Novgorod 4; Mai jos, sub 1403, citim un mesaj lung despre reținerea conducătorului Novgorod Ioan de către Ciprian la Moscova și eliberarea sa la insistențele lui V. carte Vasily Dmitrievich: și acest mesaj nu este nici în Novgorod 1, nici în Novgorod 4. Deja specificat

1 După cum se indică în capitolul XIV, lista principală a celei de-a doua ediții a Cronicii a IV-a din Novgorod a fost adusă la știrea din 6955, atribuită de unele liste la 6956, despre lupta prințului. Vasily cu Dmitri Shemyaka și Ivan Mozhaisky. Astfel, în urma știrilor tocmai date despre prețul secării, citim încă din 6954 despre frământările din Novgorod cu ocazia descoperirii unei nereguli în monedă și apoi vestea din 6955. Să remarcăm aici că a doua jumătate a Cronica a 5-a din Novgorod din 1309 până în 1446 păstrată în Cronica lui Avraam (vezi capitolul XX). Și aici, după cum se poate vedea din comparația dintre Vilna și Sinodal nr. 154, Novgorod a 5-a a fost întreruptă (în ediția originală a Cronicii lui Avraam) în 1446 la știrea prețului ridicat al secară din Novgorod.

2 Această parte, conform Listei cronografice, a fost publicată în Volumul IV al Colecției complete de cronici rusești separat de celelalte liste ale Novgorodului IV (p. 138-145).

Există suficiente locuri pentru: presupunerea că compilatorul Novgorod-ului 5 are o a treia sursă. Trecând la sfârșitul cronicii, la partea din 6913 până în 6954 (1405-1446), ne aflăm în fața căreia dintre cele două surse ale Novgorodului 5 ar putea fi atribuită această parte. S-ar părea că nu ar fi dificil să-l urmărim până la al 4-lea Novgorod, cu care această parte este într-adevăr în general asemănătoare": dar, în primul rând, fiind de acord cu o astfel de soluție a problemei, nu am putut înțelege de ce a fost 5-a Novgorod. întreruptă de știrea 1446 despre prețul mare al secară, când sursa ei este Novgorod 4, continuată cu o altă știre din același an și apoi cu un articol din 1447 următor; în al doilea rând, putem observa în articolele 1421, 1422 și altele câteva completări de fapt care lipsesc atât în Novgorod al 4-lea, cât și în Novgorod 1; 1 în al treilea rând, formularea articolelor 6940 și 6941. se dovedește în Novgorodskaya locul 5 mai aproape de Novgorodskaya 1 decât de Novgorodskaya 4.1 2

Având în vedere acest lucru, și mai ales având în vedere cea de-a doua dintre considerentele care tocmai am dat, mi se pare imposibil să ridic partea din 1405-1446.

1 Sub 1421, „Tsarko” a fost adăugat la numele primarului Alexandru Fominich. Sub 1422 se indică faptul că Biserica Învierii lui Hristos din Mănăstirea Buna Vestire a fost construită de Davyd Dmitrievich și alții.

2 Am avut deja ocazia să vorbim în detaliu despre ediția acestor articole în Lista Comisiei. Unele lucruri vor trebui repetate aici. În Lista Comisiei pentru anul 6940 citim: despre revenirea prinților din Hoardă fără o mare domnie, despre predarea bisericii de către Episcopul Sfântului Călugăr Eutimie pe strada Chudintsevo, despre sosirea prințului Iuri Semenovici din Lituania , despre focul cartierului și domnul curții, despre temelia bisericii de pe strada Borkovo; mai departe în lista Comisiei se repetă anul 6940 și sub acesta citim: despre întoarcerea prinților din Hoardă și marea domnie a fost dată lui Vasily Vasilyevich, despre înființarea unei biserici de către episcopul Euthymius pe strada Chudintsevo (cf. . mai sus), despre sosirea prințului Iuri Semenovici din ținutul lituanian „cu prințesa sa” (cf. mai sus); Urmează în lista Comisiei anul 6941, sub care citim: despre incendiul de pe strada Ianev, despre finalizarea bisericii de către borkoviți, despre ridicarea unui cort în curtea domnului. În Novgorod 4 sub 6940 găsim aceleași știri ca în primul articol din 6940 conform Listei Comisiei; iar sub 6941: despre incendiul de pe strada Ianev, despre întoarcerea principilor din Hoardă, iar marea domnie i s-a dat lui Vasily * Vasilievici (cf. Comisie sub 6940) și despre înființarea unei straje în curtea suveranului. În Novgorodskaya 5, a doua știre despre întoarcerea prinților din Hoardă este plasată sub 6941 (ca în Novgorodskaya 4), dar mai devreme decât vestea incendiului de pe strada Ianev (deci, ca și în Komissiynoye); în același timp, după el, ca și în Lista Comisiei, citim despre sosirea prințului Yuri Semenovici din ținutul lituanian „cu prințesa sa” (între timp, în Novgorod 4 despre aceasta de mai sus, în conformitate cu articolul bisericesc 6940 conform Listei Comisiei). Astfel, Novgorod 5 urmează clar lista Comisiei, și nu Novgorod 4, deși scurtează textul listei Comisiei (fără a raporta în 6940 despre incendiul cartierului și stăpâna curții, despre temelia bisericii). pe strada Borkova, despre sosirea lui Yuri Semenovich din Lituania, și sub 6941 fără a repeta știrea despre ridicarea unei biserici pe strada Chudintsevo); mier chiar sub 6941, adăugarea în știrile Novgorod 5 despre sfârșitul bisericii de către borkoviți, știre care nu se află în listele Novgorod 4, cu excepția, însă, a Academicului, care, după cum vom vedea, a împrumutat ceva din Novgorod 6, bazat pe Novgorod 5.

®· Novgorodskaya 5 până la Novgorodskaya 4. Este imposibil să credem că sursa acestei părți a fost Novgorod 1 (chiar în limitele, să zicem, 6940), deoarece în Novgorod 1 nu există acele știri de ultimă oră din 1446, care sunt citite în Novgorod 5; în plus, chiar și după 6940, textul celui de-al 5-lea Novgorod se dovedește a fi pe alocuri mai corect decât lista Comisiei (cf., nair., sub 1435, inserarea „Bardov” omisă în lista Comisiei), Rămânem cu presupunerea că ultima parte a Cronicii a 5-a Novgorod (1405-1446) a fost împrumutată dintr-o a treia sursă, introdusă din Cronica a 4-a Novgorod, dar nu identică cu aceasta. Este important de subliniat că compilatorul Novgorodului 5 a

notat locul din care s-a mutat la a treia sursă; și anume, în marginea Cronicii a 5-a din Novgorod, sub articolul 6913 (1405), începând cu cuvintele: „Și Vitovt cu Olger-dovitsy, cu Koribut, cu Lugven și cu Svetrigail”, era scris: „Și iată cu altul. vechi” (adică „și acesta”, sau: „și de aici a fost copiat de la un alt cronicar vechi”).1
Determinând mai îndeaproape ce era acest vechi cronicar, ne oprim atât pe asemănarea lui indicată cu Novgorod 4, cât și . pe asemănarea cu lista Comisiei: știm că sursa comună a listei Novgorod 4 și a Comisiei a fost Codul Novgorod din 1448; O recunoaștem ca a treia sursă a Novgorodului 5. Spuneam mai sus că tocmai din acest cod am împrumutat povestea despre evenimentele din al doilea sfert al secolului al XV-lea. o serie de coduri ulterioare Novgorod: partea principală a Listei Comisiei a luat din ea partea 1432-1439, prima ediție a Novgorodului a 4-a parte 1422-1437, Lista academică a Novgorod-ului prima parte 1440-1443, editorul de mai târziu din Lista Comisiei partea 1440 -1446; redactorul celei de-a doua ediții a părții a IV-a din Novgorod din 1429-1443, împrumutat din Lista Academică, ■a verificat-o cu codul din 1448 și a completat-o cu știri din 1444-1446. Și la fel ca bolțile menționate mai sus , Novgorod 5 își împrumută finalul din bolta din 1448, însă, începând cu 1405. În acest caz, se ridică două întrebări: în primul rând, de ce împrumutul din bolta din 1448 se oprește la știri 1446 despre prețul mare al secară; în al doilea rând, cum să înțelegem relația dintre ediția știrilor din 6940 din Novgorod a 5-a și presupusa ediție a acestora în codul din 1448. Răspunzând la prima întrebare, sugerăm că știrile cronice ale codului din 1448 s-au încheiat tocmai cu știrea indicată din 1446. Pravda, Novgorod 4 - I, până în 1446, mai adaugă o știre despre primarul Sokira și ancheta pe care a efectuat-o asupra Liveți și greutatea banilor de argint Armăsarul Fedor, iar apoi, sub 1447, relatează despre lupta lui Vasily Vasilyevich al Moscovei cu Ivan de Mozhaisk și Dmitri Shemyaka, dar nimic nu ne împiedică să presupunem că aceste două știri își datorează existența compilatorului din Novgorod 4th

1 Aceste cuvinte se citesc acum în Margins in the Chronographic List (Colecția completă de cronici rusești, vol. IV, p. 145, nota a). Într-o ediție specială a Novgorodului 5, din care au fost derivate Cronica lui Avraam, Sinodal - Nr. 154 și altele 1, acestea sunt incluse în text, dar din greșeală ceva mai mici decât ar fi trebuit, și anume după cuvintele: „Și în volost Smolensk ai făcut mult rău”

cronică, care a funcționat la începutul anilor 50 ai secolului al XV-lea. și putea completa cronica pe baza rapoartelor orale și a propriilor amintiri din timpul pe care tocmai îl trăise. Este mai dificil să răspunzi la a doua întrebare despre ediția știrilor din 6940 Novgorodskaya. al 5-lea. Examinând Lista Comisiei, am presupus că repetarea știrilor din 6940 în ea se datorează faptului că protograful acestei liste s-a încheiat în 6940; După ce a apelat la cealaltă sursă a lui, codul din 1448, compilatorul Listei Comisiei a scris în mod greșit din aceasta mai multe știri din același an 6940, pe care le declarase deja mai devreme. Rezultă că al doilea articol din 6940 conform listei Comisiei corespunde ediției exacte în care a fost prezentată știrea din 6940 conform codului 1448. Ce determină diferența

față de codul 1448, sesizabilă în Novgorod 5th? În acest articol, știrile din 6940 sunt prezentate nu în ediția codului din 1448, ci în ediția protografului Listei Comisiei.1 Cred că aici s-a simțit influența unei alte surse a Cronicii a 5-a Novgorod, anume Cronica a IV-a din Novgorod.. Articolul 6940 luat din ea si de la ea se ia numele 6941 inaintea celui de-al doilea; înștiințarea întoarcerii prinților din Hoardă (codul din 1448 cita această știre sub 6940). Influența lui Novgorod al IV-lea poate fi urmărită în alte articole din perioada 1405-1446. în Novgorod 5: astfel, ediția articolului 6943 apare în Novgorod 5 identic cu Novgorod 4th a doua ediție, între timp prima ediție a Novgorod 4th. dovedeste ca in codul din 1448 s-a stabilit cu unele anulari.. Deci afirmatia de mai sus ca partea din 1405-1446. împrumutat în Novgorod 5 din codul din 1448, completăm cu o indicație că în același timp a fost verificat și convenit cu Novgorod 4th.

Cu această remarcă încheiem întrebarea despre a treia sursă din Novgorod 5 - codul 1448. Revenim la întrebarea despre primele două surse ale sale - Novgorod 4 și Novgorod 1 pentru a stabili în ce ediție au fost disponibile. compilatorul Novgorodskaya 5-i..

Nu există nicio îndoială că a folosit Novgorod 4th în a doua ediție. Aceasta rezultă atât din influența tocmai indicată a textului său în articolele 6940, 6943 și în alți ani (știm că prima ediție diferă puternic de a doua, începând cu 6937), cât și dintr-o serie de lecturi și erori comune Novgorod 5. - a și câteva liste ale Cronicii a IV-a din Novgorod, ediția a doua. mier. „Polovtsy” vm. „poltsi” sub 6724 (1216) în Lista cronografică și în Stroevsky și Sinodal (volumul IV al Culegerii complete de cronici rusești, p. 22, nota 7); „a fost un semn pe Pohrestya” vm. „pe Pokhri” sub 6915 (1407) în aceleași trei liste; „a Bulat tami” vm. „a Bulat Temir” sub 6869 (1361) în Chronographic, Stroevsky, Synodal și Frolovskaya; „prin ce intrigă a fost luat orașul Kremeneț” vm. „astfel” sub 6926 (1418) în aceleași patru liste.

1 Astfel, știrea „prinții au lăsat hoarda fără o mare domnie” nu a fost citită în codul din 1448; mai departe, în știrile despre construirea bisericii de pe strada Chudintsev, episcopul Euthymius este numit un sfânt călugăr: în codul din 1448 a fost numit pur și simplu episcop, așa cum se poate vedea din al doilea articol din 6940 conform Listei Comisiei. .

În ceea ce privește Novgorod 1st, care a fost la dispoziția compilatorului Novgorod 5th, problema ediției sale nu pare pe deplin clară. Pe de o parte, mai sus, având în vedere istoria Listei Comisiei, precum și a Listei Trinității, am văzut că Novgorod 5 reprezintă, în părți datând din Novgorod 1, o serie de lecturi mai originale decât aceste liste; Ținând cont de faptul că ambele liste duc la restaurarea unei astfel de ediții a Cronicii 1 din Novgorod, care a fost adusă până în 1432 și întocmit nu mai târziu de mijlocul anului 1434, am presupus că aceste lecturi mai vechi ale Cronicii a 5-a Novgorod merg înapoi tocmai la codul din 1433. Deci, pe de o parte, este posibil să presupunem că Cronica I-a din Novgorod era cunoscută de redactorul Cronicii a 5-a Novgorod în ediția din 1433; pe de altă parte, o luare

în considerare a listei prinților din Novgorod, citită în al 5-lea Novgorod, în conformitate cu 1-ul Novgorod, sub 6497 (989) duce la o concluzie puțin diferită (am văzut că · deseori! 6480-6504 . merge). înapoi la Novgorod 5 și la Novgorod 1); : în această listă, Dmitri Shemyaka este numit ultimul prinț: „apoi Dmitri Ivanovici, apoi fiul său Vasily, apoi Vasily Vasilyevich, apoi Dmitri Yuryevich”. În Lista Comisiei, aceeași listă se termină diferit: „Dmitri Ivanovici; fiul său Vasily; opt Vasili Vasilievici”. Știm că lista Comisiei a păstrat fără modificări ediția în care au fost citite listele domnilor, posadnicii din Novgorod, precum și mitropoliții ruși în protograful său - codul din 1433.1 Dar avem motive să credem că lista prinților din Novgorod. , (marii duci Moscova) a suferit unele modificări în lista Comisiei, și anume lista Trinității indică faptul că la momentul întocmirii codului din 1433, nu Vasily Vasilyevich, ci Iuri Dmitrievici ar fi trebuit să fie numit Mare Duce. mier. Lista Marilor Duci din anexele la Lista Trinității, adusă lui Iuri Dmitrievici (vezi mai sus, Capitolul XII); mier tot sub 6942 în Novgorod 1: „prinț. Iuri Dmitrievici a luat orașul Moscova și s-a așezat pe Marea Ducesă” ■ și mai jos: „în același an a murit marele prinț Iuri Dmitrievici.” Având în vedere acest lucru, presupun că sfârșitul listei prinților din consiliu din 1433 s-a afirmat astfel: „Vasili Vasilievici în șapte ; apoi Iuri Dmitrievici.” Redactorul Listei Comisiei, care a lucrat între 1453 ■ și 1462 (vezi mai sus, capitolul XI), a eliberat numele lui Iuri Dmitrievici pentru că pe vremea lui a existat marele duce Vasily Vasilyevici și. menționarea lui Yuri. Lui Dmitrievici i s-ar fi putut părea fie o greșeală, fie un detaliu inutil. Nu rezultă din faptul că lista a 5-a Novgorod este continuată cu numele lui Dmitri Iurievici, că ediția listei 1 Novgorod care i-a fost la dispoziție a fost întocmită mai târziu decât ediția listei Comisiei? Dmitri Iurievici ar putea fi numit Marele Duce și Prinț de Novgorod

1 Aceasta rezultă din faptul că numele lui Gherasim în lista mitropoliților și absența numelui lui Euthymius al II-lea în lista conducătorilor din Novgorod indică în mod specific 1433 sau începutul lui 1434.

Sky între 1446 și ъ453.1 Nu rezultă de aici că ediția primului Novgorod, care a fost la dispoziția compilatorului Novgorodului ... al 5-lea, a fost întocmit între 1446 și 1453? Cum putem împăca cu aceasta concluzia de mai sus că această ediție datează din 1434? Cred că nu trebuie să deducem din prezența numelui Dmitri Yuryevich în Novgorodskaya 5 că același nume a fost în sursa sa Novgorodskaya 1. Adevărat, este imposibil să admitem că adăugarea acestui nume a fost făcută de compilatorul celui de-al 5-lea Novgorod pentru a continua lista prinților sub 989, este imposibil pentru că acest compilator a funcționat în orice caz mai târziu de 1453, anul de moartea Dmitri Iurievici, după cum se poate vedea din faptul că a numit codul din 1448 un „vechi” cronicar; prin urmare, . după ce a pornit să continue lista prinților, el va numi, în orice caz, din nou pe Vasily Vasilyevich (care a murit în 1462), și probabil și pe Ivan Vasilyevici (1462-1505). Dar aceste considerații ne readuc la ideea că numele lui Dmitri

Iurievici a fost dat în sursa celui de-al 5-lea Novgorod - în Cronica I-a Novgorod. Și într-adevăr, această sursă

■ a fost. motivul apariției numelui Dmitri Iurievici în al 5-lea Novgorod: dar presupun că nu scrie „mai târziu Dmitri Iurievici”, ci „mai târziu Iurei Dmitrievici”, adică revin la presupunerea făcută mai sus pe baza Treimii Listă. Compilatorul Novgorod 5th

■ a înlocuit numele uitatului Iuri Dmitrievici cu numele celui mai faimos și mai memorabil Dmitri Iurievici, sugerând că „Iurei Dmitrievici”

■/ (cod 1434) eroare materială vm. „Dmitrey Iurievici”. Deci, din lista prinților de sub 989, nu numai că nu tragem o inferență despre momentul întocmirii ediției de 1 Novgorod care ne interesează, ci, dimpotrivă, o confirmăm. concluzionand ca in aceasta editie lista printilor se incheia cu numele lui Yuri, Dmitrievici.

Așadar, am descoperit următoarele surse ale Novgorodului 5: 1) a doua ediție a Novgorod 4th, 2) Novgorod 1st, așa cum a fost modificat în 1433, 3) codul 1448.1 2

Să spunem câteva cuvinte despre modul în care compilatorul din Novgorod 5 a folosit aceste surse ale sale, referindu-ne la instrucțiunile deja făcute mai sus, care părți ale lucrării sale se bazează pe fiecare dintre aceste surse. Să ne amintim încă o dată că acest lucru dezvăluie ce

> a fost din sursele care au servit la alcătuirea textului principal în Noua

> urban 5th, dar că acest text principal a fost supus corecțiilor și completărilor din ambele alte surse. Credem că în fiecare parte a celui de-al 5-lea Novgorod se poate detecta influența tuturor celor trei surse, dintre care una, la rândul ei, a devenit principala. Deci, de exemplu, în parte

1 mier. în Novgorod 4 sub 1446: „și Dmitri Iurievici stătea pe Marele Ducat la Moscova >>; sub 1453: „marele prinț Dmitri a murit

Iurievici la Novgorod, 17 iulie.”

2 Mai jos, examinând „Povestea anilor trecuti” conform celui de-al 5-lea Novgorod, vom găsi încă două surse ale celui de-al 5-lea Novgorod, aparent deloc reflectate în restul acestei cronici.

•din 6505 până în 6892 vedem că Novgorod 4 stă la bază: iar textul conține împrumuturi din Novgorod 1 și din Codul din 1448.

Astfel, primului Novgorod îi atribuim, sub 6849 (1341), adăugarea la știrea uciderii prințului Gleb Svyatoslavich la Bryansk, cuvintele „și Mitropolitul a fost acolo, dar nu i-a putut liniști” (cf. în 1 Novgorod

sub 1340.); sau sub 6868 (1360) o completare la știrea instalării episcopului Alexy și a sosirii lui la Novgorod „și de dragul novgorodienilor, noul conducător” (cf. în Novgorod 1: „și ea s-a bucurat cu mare bucurie pe acea zi"). La codul din 1448 includem inserarea știrii: „S-a născut prințul Andrei Ivanovici” sub 6835 (1327), cf. tot la Sofia 1; i se fac și unele modificări, cum ar fi, de exemplu, „sub țarul Chanibek” în legenda Bătăliei de la Don, în loc de „Chanib”, ca în listele din Novgorod al IV-lea (volumul IV al Colecției complete). din Cronicile Ruse, p. 77, nota , G); poate și adăugarea „în 70 de zile” la știrea din 6678 despre înființarea unei mănăstiri și a unei biserici prin arh. Ilya cu fratele său Gavril (volumul IV al Culegerii complete de cronici rusești, ed. 1, p. 13, nota a).

În plus, observăm că al 5-lea Novgorod și-a redus semnificativ sursele, și anume textul celui de-al 4-lea Novgorod. Deci, sub 1160 omis despre incendiul de la Rostov (volumul IV al Culegerii complete de cronici rusești, ed. 1, p. 11, nota, e), sub 1164, a fost omis întreg mesajul despre episcopul Suzdal Leon (ibid., nota, h.), sub 1165 omis despre moartea lui Rostislav Mstislavich

- (ibid., nota, i), sub 1147, moartea starețului Anton este omisă (ibid.,

p. 8, nota, b), sub 1199 despre impozitarea orașului din Pyce (p. 18, nota, h), sub 1204 despre moartea primarului Miroshka Neznanich și instalarea primarului Mihail Stepanovici (p. 19, nota, d .), sub 1221, despre expulzarea lui Vsevolod de către novgorodieni și despre întemeierea unei biserici catedrale la Suzdal (p. 27, nota, c), sub 1298, despre călătoria lui Andrei Alexandrovici la Pereyaslavl și campania lui Fiodor din Yaroslavl la Smolensk (p. 45 , nota, m), sub 1322 despre campania lui Iuri Danilovici la Vyborg și sosirea lui Dmitri Mihailovici pentru marea domnie (p. 49, nota, i), sub 1367 despre dezacordurile dintre Novgorodienii cu sec. carte Dmitri Ivanovici și despre împăcarea cu el, precum și despre întemeierea Bisericii Lazuta, în 1369 despre Ushkuiniki din Novgorod, bătut de bulgari (p. 66, nota j), în 1371 despre incendiul din Novgorod și Torzhok (p. 66, nota, paragraf), etc.1 Găsim și în textul 1 Novgorod sub 1384-1405 o serie de abrevieri, de exemplu, sub 1396 despre incendiul Mănăstirii Antonov, sub 1399 un apel de rugăciune de la un contemporan - un cronicar despre sfințirea de către Episcopul Ioan a Bisericii Mijlocirea Fecioarei Maria pe Menajerie, în 1400 despre ridicarea unei biserici pe strada Ianev, în 1401 despre incendiul orașului Molvotichi etc. ·■ >

1 Rețineți că textul codului <⅛1448 (în partea 1405-1446) a fost ușor scurtat. În comparație cu Novgorod 4, a omis, de exemplu, sub 1411.

- despre nașterea fiului lui Lugvenius (p. 113, nota o), sub 1406 despre eclipsa de soare '(p. 109, nota d). Să remarcăm în continuare reducerea la 6940 (1432), precum și omisiunea știrilor despre circumstanțele de acasă ale cronicarului Matvey Mikhailov.

Editorul Cronicii a 5-a din Novgorod a introdus amendamente la textul său care nu erau justificate de surse. Astfel, sub 6890 (1382) în articolul despre capturarea lui Tokhtamysh citim „vărsând sângele lor ca apa în jurul Ierusalimului”, ceea ce este în conformitate cu textul psalmului corespunzător (Culegere completă de cronici ruse, vol. IV, ed. . 1, p. 88, cca, d); în secția 4 Novgorod. „Ierusalim” - „Moscova” a fost și el în arcul anului 1448, așa cum se poate vedea din prima Sofia. În același loc, în loc să se citească „atunci a luat totul și a pierdut”, se propune lectura „atunci totul a fost jefuit într-o oră”. Sub 6856 (1348), capturarea Oreshokului de către novgorodieni este determinată în Novgorod 4 în mod eronat pe 25 februarie, marți (căci marți a căzut nu pe 25 februarie, ci pe 24 februarie) în memoria descoperirii capului lui Ioan Botezătorul ; în Novgorod 1 data nu este indicată și luna, în Novgorod 5 nu sunt indicate, dar vm. „25 februarie” este scris „marțea săptămânii curate”. Sub 6848 (1340) vm. „Nu a fost vătămată de nimic” despre armata rusă care stătea lângă Smolensk (deci în Novgorod 4 și, de asemenea, în bolta din 1448, cf. Sofia 1), în Novgorod 5 citim: „și nu a fost amărâtă de nimic. ” . Sub 6867 (1359) vm. „și x l a m i d y cu ei, au rupt” Novgorod 4, citim în Novgorod 5 „porturi”. Sub 6863 (1355) vm. „După ce și-a strâns cinstit patria de la prinți mai puternici decât el” din al 4-lea Novgorod, citim în al 5-lea Novgorod „și-a strâns cinstit și amenințător patria de la prinți mai puternici decât el și de la tătari”. Sub 6883 (1375) vm. „sunt și tapetați în jurul ienupărului” Novgorodskaya 4th, în Novgorodskaya 5th „sunt tapetați în jurul topiturii”. Sub 6886 (1378) vm. „și buclele au fost desfăcute” Novgorodskaya 4, în Novgorodskaya 5 „și buclele au fost deschise”. Sub 6388 (1380) în legenda Bătăliei de la Don vm. „cum ești singurul în înălțime pe tot pământul”, ca în al 4-lea Novgorod și în bolta din 1448- (cf. 1-a Sofia), în al 5-lea Novgorod citim „cum ești una în cer și pe pământ ”; mai sus, în același loc, după * se adaugă cuvintele „și să le fie rușine și rușine” · în Novgorod 5 „căutându-ne”. Sub 6825 (1317) ' vm. „și eliberează pe Mihailo din Tferi novgorodienilor, ca să fie luat” Novgorod 4, în Novgorod 5 citim „ce stătea în talie” și multe altele. etc.

Aș dori să vă atrag atenția asupra legăturii dintre compilatorul Cronicii a 5-a Novgorod și Biserica Panteleimon din Novgorod. Am văzut că această cronică a publicat o mulțime de știri* din al 4-lea Novgorod și, printre altele, știri despre construcția de biserici. Așadar, introducerea a trei știri referitoare la biserica din Panteleimon nu poate fi explicată întâmplător, ci, desigur, a fost cauzată de una sau alta relație a cronicarului însuși cu această biserică. Această știre este următoarea: sub 6664, a fost adăugată după cuvintele: „în aceeași vară, comercianții de peste mări au ridicat Biserica Sfânta Vineri pe Torgovishchi” - „și Fiodor Pineșchinitsa St. Pantelemon.” „În vara anului 6716, Fyodor Pineshchinitsa a construit biserica Sf. Cameele lui Pantelemon.1 Sub 6880 (1372):

1 În Novgorod 4 și Novgorod 1: „biserica super-construită a Sf. Panteleimon în mănăstirea Fiodor Pineșchinits” și, mai mult, sub 6715. O contradicție evidentă a știrilor din 66.64 cu știrile din 6716 (pentru* Fiodor Pineshchinits nu a putut începe să construiască sau să reconstruiască biserica după 52 de ani din nou) a explicat

„În același an, biserica a fost renovată pe piatra Sfântului Panteleimon, dar nu a fost construită.”1 Pe lângă știrile despre biserica din Panteleimon, găsim o singură inserție în Novgorod al 5-lea - este vorba despre construcția Bisericii Sfântul Ioan Tăierea Capului de către Moise Domazhirich în 6682 (1174).

Nu pot spune nimic cert despre momentul întocmirii celui de-al 5-lea Novgorod, dar trag concluzia din definiția codului din 1448 din el ca un cronicar „vechi”, că a fost compilat nu mai devreme de anii 60 ai secolului al XV-lea. secol.

Să vorbim aici despre trăsăturile ambelor ediții în care a ajuns până la noi ziua de 5 Novgorod: aceasta este, pe de o parte, Lista cronografică a celei de-a 4-a Novgorod, iar pe de altă parte, Cronica Novgorod-Pskov, prezentată, printre alte lucruri, după lista Pogodinsky.

Lista cronografică, care, după cum am văzut, aduce povestea cronicii la o frază neterminată în articolul din 1496, bazată pe Novgorod 5, a completat-o cu textul din 1446-1496. dintr-o altă cronică, nu Novgorod. Este cel mai strâns legat de codul pe baza căruia, pe de o parte, a fost completată lista Cronicii 1-a Sofia a țarului, iar pe de altă parte, acea listă a Cronicii I-a Sofia care nu ne-a ajuns, sfârșitul căruia se citește în așa-numitul. „Extract din cronica rusă conform listei Noului Ierusalim.” Va trebui să vorbim despre acest cod atunci când vom analiza lista Țarsky. Aici ne vom limita la observaţia că unele completări din acesta au fost incluse în textul ■listei cronografice de sub 1446. Mier. adăugând cuvintele „și de la Moscova Ivan Starkov a implorat pe Marele Voievod, și de la oaspeți și de la călugării troeți” <IV τ., cτp. 126, nota, a; V vol., p. 268); în același loc de mai sus, la începutul anului s-a adăugat „Am venit la Pereslav în ziua lui Dmitri și apoi la Moscova” (volumul IV, p. 125, notă la; volumul V, p. 268). Poate că ceva din Lista cronografică chiar înainte de 1441 a fost împrumutat din același cod, dar nu pot indica astfel de locuri. Lista Cronografică a fost corectată și completată în multe locuri de un cititor ulterior: aceste note din margini și de sub rânduri fac și completări efective la știrile Listei Cronografice, din care se vede că se bazează pe reconcilierea acesteia cu alt set. Este încă dificil să decidem ce fel de cod a fost acesta, dar acum să acordăm atenție faptului că aceste modificări într-un număr semnificativ de cazuri au fost transferate în cronica Hhkohob, care, după cum vom vedea, a inclus Lista cronografică printre sursele sale. Să notăm într-o notă de subsol câteva dintre aceste amendamente.* 1 2

Este, desigur, tradiția bisericească că biserica a început în 6664 și că Fyodor Pineshchinitsa a fost constructorul ei (evident, nu o biserică de lemn din secolul al XII-lea, ci o biserică de piatră de la începutul secolului al XIII-lea).

1 Această știre este atât în Pogodinsky, cât și în Chronographic, în timp ce primele două sunt doar în Chronographic, ceea ce se explică prin reducerea sistematică a textului din Pogodinsky. Cronica lui Avraamka, care transmite cu acuratețe textul celui de-al 5-lea Novgorod dintr-un loc binecunoscut, a omis știrea din 1372.

2 Sub 6638, în loc de „instalarea arhiepiscopului Nifon” este scris în Cronografic conform curățeniei „din același an, Preasfințitul Mihail, Mitropolitul Kievului și al Întregii Rusii, l-a instalat pe Nifon episcop de Novgorod” (IV vol. , p. 4,

Masa 9

aproximativ A). Sub 6664, în știrile „locuirea arhiepiscopului de Novgorod pe 18 aprilie”, cuvântul „arhiepiscop” a fost corectat cu „episcop”, iar pe 18 aprilie a fost schimbat în 8 aprilie (p. 9, nota la). Sub 6889, cuvintele „Arseni este din Pskov” sunt corectate cu o notă în marjă „Arseni este un bătrân, deși este instalat ca conducător al Pskovului” (p. 52, nota l). Sub 6851, în știrea plimbării* Mitropolit. Oeognost din Hoardă a spus „și a fost bătut, iar Yasha însuși a fost chinuit”.

Cronica Novgorod-Pskov, bazată pe 5-a Novgorod, o completează, după cum am văzut, cu textul Cronicii 1-a din Pskov din 1447 până în 1547. Editorul acestui nou cod a scurtat semnificativ textul din 5-a Novgorod, omițând în este tot ceea ce, în opinia lui, nu și-a putut imagina. de interes general, iar ceea ce se referea, se pare, nu era cititorul Novgorod, ci cel mai probabil cel Pskov. Știri despre schimbarea primarilor din Novgorod, și despre construirea de biserici în Novgorod, * 1 despre incendiile din Novgorod sunt omise aproape sistematic, dar sunt omise și știrile politice, nair., sub 6858 despre pacea cu nemții, despre expulzare. a primarului de către Novgorodienii Fiodor, despre uciderea lui Iuri Vitovtovici lângă Izborsk, în 6845, despre Ivan al Moscovei trimiterea unei armate în Dvina; mesajele despre nașterea și moartea prinților sunt de asemenea omise. Pe lângă omisiunile de știri, găsim și abrevieri; Apropo, a suferit reduceri puternice. legenda Bătăliei de la Don (deja scurtată, în comparație cu Novgorod 4, în Novgorod 5 în sine).

Relația dintre Novgorod 5th și alte bolți mai vechi este descrisă în Tabelul 9 (la pagina 206). *

„și mai multe” sunt mâzgălite, iar între rânduri scrie: „răul nostru l-a defăimat! oameni, și așa Tatari l-a obosit și l-a epuizat, spunând „sitse” (p. 57, nota e). Sub 6879, odată cu vestea căsătoriei lui Vladimir Andreevici, Olgerd a adăugat într-o notă pe teren: „își cântă fiica, pe nume Elena” etc.

1 Hanp., sub 6732, vreo trei biserici construite de Semyon Borisovich; . sub 6696 despre Biserica Adormirea Maicii Domnului din mănăstirea Arkazh; sub 6700 despre Biserica Mântuitorului din Ruse; sub 6687 despre Biserica Buna Vestire; sub 6678 despre construirea

Mănăstirii Buna Vestire; sub 6851 despre Biserica Buna Vestire de pe Așezământ; . sub 6858 vreo trei biserici etc.

* Notă de A. A. Shakhmatov în marginile manuscrisului: „Se pare că trebuie să ne gândim că > Novgorod] al 5-lea din lista Comisiei ψ Lista Trinității.

CAPITOLUL XVII

PRIMA EDIȚIE A CRONICEI I SOPHIA

Comparând listele din Cronica I Sofia care au ajuns la noi și evidențiind din ele lista lui Țarsky, complicată de inserții din alte coduri, vedem că acestea se încadrează în două grupe: prima este reprezentată de listele lui Karamzin și Obolensky, iar a doua. de Tolstoi, Vorontsovsky, Walzersky și alții. Aceste grupuri diferă unele de altele în principal prin faptul că prima dintre ele conține un număr semnificativ de știri din Novgorod care sunt omise sau nu sunt disponibile în al doilea; totuși, pe lângă știrile de la Novgorod, primul grup <.are alte articole și știri inutile împotriva celui de-al doilea; În plus, diferențele dintre ambele grupuri includ faptul că limba listelor din primul grup este mai apropiată de limba Cronicii a 4-a Novgorod decât limba listelor din al doilea grup; în cele din urmă, o diferență importantă este genealogia marilor prinți, așezați în ambele grupuri în același mod ca în al 4-lea Novgorod, sub 6395 (887): în primul grup este adus fiilor lui Vasily Dmitrievich, iar în al doilea (în cei mai vechi reprezentanți ai săi) la fiii lui Vasily Vasilyevich. Ținând cont atât de trăsăturile acestei genealogii, cât și de apropierea mai mare a listelor primului grup de Novgorod al 4-lea și explicând această apropiere ca o consecință a originii lor dintr-o sursă comună - codul Novgorod din 1448, la care listele de prima grupă sunt astfel mai apropiate, decât listele celei de-a doua - recunosc ediția listelor primei grupe a Letopiseței I Sophia ca fiind mai veche decât ediția celui de-al doilea grup. Ținând cont că din textul primei grupe se poate deduce textul listelor celei de-a doua, fără a recurge la presupusa sursă primară a Letopisei I Sophia - codul din 1448, definesc ediția listelor din a doua grupă ca prima ediție a acestei cronici, iar ediția listelor din a doua grupă ca a doua ediție.

Fosta listă Karamzin, acum deținută de Biblioteca Publică de Stat din Leningrad, unde este listată sub codul Q. IV. JV" 298, scrisă la sfârșitul secolului al XV-lea sau începutul secolului al XVI-lea, a aparținut anterior lui Zasets și este menționat sub numele său în „Istoria statului rus”. A adus la Novgorod vestea uciderii lui Anfal și a fiului său Nester la Vyatka (1418, cf. Novgorod 4th, Complete Collection of Russian Chronicles, IV, p. 118), după care urmează vestea de la Moscova despre moartea Anastasiei. aceeași linie, soția prințului Yuri Dmitrievich (1422,

„R. Vorontsovsky, Balzerovsky și alte liste ale Cronicii I Sophia, Colecția completă de cronici rusești, V, p. 260). Această știre nu a fost finalizată din cauza pierderii paginii următoare și se termină astfel: „Prințul Yuryev Dmi.”1

Lista lui M. A. Obolensky, aparținând lui b. Arhiva principală a afacerilor externe din Moscova, scrisă în secolul al XV-lea. Adus, ca și lista anterioară, la știrile din Novgorod din 1418 despre uciderea lui Anfal și Nester; .urmat în aceeași linie și știrile de la Moscova: despre moartea Anastasiei la Zvenigorod (aceeași știri, dar nefinalizate, se află în lista Karamzin ^) și despre incendiul de la Moscova care a început pe 18 august (ambele știri, potrivit altor din 1422 datează listele Cronicilor I Sofia, precum şi Cronica Învierii etc.). Această știre din 18 august 1422 în lista lui Obolensky este urmată de încă trei înregistrări, făcute cu scrisuri de mână diferite și, evident, în momente diferite; înregistrările datează din 1481, 1508 și 1505. și nu au nimic în comun cu partea principală a listei noastre.

Listele K.O. (așa cum le vom prescurta) sunt atât de „apropiate* una de cealaltă, încât sugerează o singură protografă comună pentru ambele, care, totuși, nu poate fi recunoscută ca lista principală a primei ediții a Letopiseiului I de la Sofia (vezi . mai jos). Să ne oprim asupra întrebării în ce an a fost adusă această protografă și ce explică ruptura ciudată atât în K. cât și în O. dintre știrile de la Novgorod din 1418 și următoarele știri de la Moscova din 1422. Cred că dovezile O. lista este destul de suficientă pentru afirmația că protograful listelor lui K. și O. s-a încheiat cu știrile de la Moscova din 18 august 1422. O pauză între știri: - „În aceeași vară Anfal și fiul său Nester au fost ucis repede, pe Vyatka, ■ de la Mihail Rozsokhin” și știrea: „Luni Pe 11 iulie, bine-intenționatul prințes Anastasia, prințul Iuriev Dmitrievici, a încetat din viață la Zvenigorod.” Îmi explic că în protograful lui K.O. pe care s-au prezentat știrile din 1419, 1420, 1421 și 1422 s-au pierdut. Așadar, prima ediție a Cronicii I Sophia a adus povestea la știri la 18 august 1422.

După cum tocmai am indicat și așa cum a fost dezvoltat în detaliu mai sus, în capitolul X, Cronica I de la Sofia și-a împrumutat conținutul din codul Novgorod din 1448. În acest cod, așa cum am avut ocazia să vedem, s-au distins două părți: principal și suplimentar . Principala a fost o compilație a cronicilor întregi rusești și din Novgorod, iar cronica integrală rusească, după cum presupunem, a fost identică cu codul metropolitan, policronul Vladimir din 1423 și cronica din Novgorod cu codul din 1421, compilat. pe baza codului domnului de către inspectorul Matvey Mikhailov Kusov. Parte suplimentară a seifului

1 În locul foii pierdute sau foilor pierdute din lista Karamzin, sunt țesute trei foi, umplute cu scris de mână ulterioare și care conțin știri din 1418-1425, identice cu ceea ce a reprezentat Codul Moscovei din 1480 în acești ani și foarte aproape de Cronica Învierii (VIII , p. 90-92). Se termină cu cuvintele: „dar tocmai l-am pierdut pe prințul Ivan Vasilevici după ce m-am rugat pentru el”, aparținând articolului „6983 (1425)”, care a fost întrerupt din cauza pierderii cearșafurilor.

1448 conținea o selecție de știri, nereglementate și, poate, nici măcar prezentate în ordine strict cronologică, de la 142& până la 1446. (înainte de știrea prețului mare la secară); Selecția a fost făcută pe baza cronicii domnului din Novgorod și poate și pe alte materiale. Prima ediție a Cronicii I Sophia cu compoziția sa confirmă presupunerile noastre cu privire la compoziția codului din 1448: în primul rând, a fost finalizată până la sfârșitul anului 6930 (1422), adică la fel ca partea principală a acestui cod și chiar şi cu propriul finalul indică faptul că arcul. 1448 a compilat știrile de la Novgorod cu știri întregi rusești, în special Moscova; 1 terminând aceste știri de la Moscova la 18 august 1422, prima ediție a Cronicii I Sophia oferă o indicație clară a timpului compilării celei de-a doua surse a compilației 1448 - acesta este 1423 ., care este lămurit nu numai pe baza acestei mărturii a Cronicii I Sofia, ci și a altor date.1 2 În al doilea rând, lasă fără atenție partea suplimentară a codului din 1448 (care a conturat evenimentele din 1423-1446) - și acest lucru dovedește că partea suplimentară a acesteia diferea brusc de cea principală; iar acest lucru este confirmat de bolțile Novgorodului, care au prezentat în întregime partea principală a bolții din 1448, mulțumindu-se cu o selecție parțială din cea suplimentară (astfel, prima ediție a Novgorodului IV împrumută de la ea vestea din 1423-). 1437, Lista comisiei, în ediția principală, știrile 1433–1439, Lista academică, Novgorod 1-a știri din 1440–1443 etc.).

Așadar, prima ediție a Cronicii I Sofia este un extras din codul Novgorod din 1448, și anume din partea sa principală.

1 mier. sub 6926, un mesaj despre Dashka din Ostrog, care merge înapoi la o sursă rusă de vest, apoi știri despre un semn de la o icoană dintr-o biserică din Novgorod. Anastasia, apoi un mesaj despre Necazurile din Novgorod, știri despre uciderea lui Anfal și Nester, urmate de știri de la Moscova despre moartea Anastasiei și incendiul de la Moscova.

2 Aceste date includ dovezi extrase din articole suplimentare citite în anexele la codurile din Novgorod, bazate pe codul din 1448. Articolul care conține genealogia marilor duci se încheie cu o listă a fiilor lui Vasily Dmitrievich (fiul lui Vasily Vasilyevich Yuri). , născut în 1437, nenumit) ; mier Cronica I din Novgorod (1888, p. 433). În lista mitropoliților ruși, Fotie (care a murit în 1431) a fost numit ultimul; cf. Lista Novorossiysk (și în lista Comisiei, Gerasim a fost adăugat din lista sub 989). Lista domnitorilor din Novgorod se termină cu Simeon, fiind menționată moartea lui, care s-a petrecut la 15 iunie 1421. Așadar, avem o indicație a timpului de la 1421 la 1431. O limităm cu încă o indicație: după Simeon, nimeni nu a fost numit conducătorul Novgorodului; acest lucru nu s-ar fi putut întâmpla după 1424, când Euthymius a fost instalat ca episcop. Deci, articole suplimentare din codul 1448, care revin la codul integral rusesc, indică momentul compilației, 1421-1424. Dar în articolul: „Cine a domnit pentru câți ani” există o indicație mai precisă. Se termină cu indicația: „Dmitri Ivanovici · 27 de ani”, prin urmare, Vasily Dmitrievich este încă în viață, încă membru. prinț (a murit în 1425); După aceasta citim: „Armata lui Turlakov avea aproape 100 de ani când l-au luat pe Volodymyr”. Armata lui Turlakov, când a fost luat Vladimir, a avut loc

în 1327. În consecință, cuvintele de mai sus au fost scrise în 1424 sau 1423.

Definindu-l ca un extras din acest cod, ne referim la relatia lui cu Novgorod al 4-lea, ceea ce demonstreaza ca textul codului din 1448 a fost supus reducerii de catre redactorul Cronicii 1 din Sofia si, mai mult, nu numai in articolele sale din Novgorod. .

Deci, ea a omis, nair., știrile despre moartea episcopului de la Tver Arsenie, iar între timp în codul din 1448, judecând după al 4-lea Novgorod, sub 6916 exista o știre scurtă despre aceasta, iar sub 6917 o poveste detaliată despre la fel; sub același 6916, a fost omisă bătălia tătarilor cu prințul Ryazan Fiodor Olgovici, precum și un articol despre ambasada Edigei la Marele Duce; sub 6911 a omis: „casa de tăiere Pereyaslavl"; sub 6908, a fost raportată pe scurt domnia lui Ivan Mihailovici la Tver; sub 6907: în articolul: „Despre odihna prințului Mihail Tfersky" prefața Cronicii de la Tver („De câte ori singurul nou venit vizibil în marele oraș a stat o sumă bună... să primim din vârful consacrat"), păstrat în Novgorod al IV-lea (IV, ed. 1, p. 359); sub 6904, mesajul despre instalarea lui Grigore ca episcop de Rostov a fost scurtat (lista predecesorilor săi a fost omisă); sub 6998, botezul a trei tătari la Moscova a fost omis, iar știrile despre lupta dintre Tax-Tamysh și soțul ei, un „gigant puternic din ținutul Shamarkhan", a fost mutat sub 6900 de ani etc.1

1 Asemenea omisiuni și abrevieri nu împiedică Sofia 1 să fie în multe locuri mai completă decât Novgorod-ul 4, care la rândul său a scurtat corpus, 1448. Voi semnala aici câteva știri din Novgorod, mai pe deplin transmise sau adăugate la Sofia 1. , comparativ cu Novgorodskaya al 4-lea. Sub 6858 despre sosirea lui Nifont la Novgorod; 6751 moartea lui Varlaam Khutynsky (K.O.); un semn de la o icoană din Pskov; sub 6752, moartea soției lui Yaroslav Vsevolodovich Feodosia la Novgorod; sub 6760, despre războiul novgorodienilor cu Lituania, al pskovienilor cu germanii (K.O.); sub 6761 despre sosirea prințului Yaroslav Yaroslavich din ținutul Nizovsky la Pskov; sub 6764 despre încercarea suedezilor cu aliații? construi un oraș pe Norov (K.O.); despre campania lui Alexandru împotriva pământului suedez și a lui Chud; sub 6767 despre întemnițarea lui Dmitri Alexandrovici ca prinț la Novgorod; sub 6774 despre sosirea prințului Yaroslav Yaroslavich la Novgorod și intenția sa de a merge la Pskov; sub 6776 despre campania novgorodienilor cu prințul Yuri în Lituania; sub 6777 despre o serie întreagă de evenimente din Novgorod (începând cu cuvintele: „în același an a sosit prințul Yaroslav la Novgorod"); sub 6782 mai multe detalii despre moartea Arhiepiscopului Dolmat; sub 6784 mai multe detalii despre instalarea lui Clement; sub 6787 despre construirea c. carte Dmitry din orașul Koporia;. sub 6785, mai multe detalii despre sosirea lui Dmitri Alexandrovici la Novgorod; sub 6802 despre trimiterea cărții. Andrei Alexandrovici primar din Torzhok; sub, 6926 despre semnul din icoana Anastasiei etc.. În toate aceste locuri textul Sofia 1 coincide cu textul cronicii 1 Novgorod, ceea ce este de înțeles dacă ținem cont că în Sofia 1 prin cod. din 1448 codul din 1421 a fost reflectat, iar codul din 1421 includea textul Cronicii I din Novgorod. Prin urmare,

Sofia 1 converge cu Novgorod 1 și în evenimente care nu sunt în mod specific Novgorod: cf. sub 6659 despre victoria din 17 iulie a lui Izyaslav și Vyacheslav' (cf. K.O.) asupra lui Iuri și moartea soției lui Izyaslav; sub 6660 despre moartea lui Izyaslav, despre moartea lui Vyacheslav, despre domnia lui Izyaslav Davydovich la Kiev; sub 6663 despre domnia lui Iuri Vladimirovici la Kiev; sub 6691, despre campania lui Vsevolod împotriva bulgarilor; despre bătălia de la Pskov cu Lituania (K.O.); sub 6767 despre o eclipsă de lună; sub 6848 despre uciderea prințului din Bryansk. Gleba, Svyatosla-

tu

Se pune întrebarea dacă redactorul primei ediții a Cronicii I Sofia și-a completat originalul, codul din 1448, din alte surse? Un studiu amănunţit al acestei probleme m-a condus la convingerea că în prezentarea evenimentelor din secolele XIII-XV. prima ediție a Cronicii I din Sofia se bazează numai pe codul din 1448. Într-adevăr, tot ceea ce este de prisos în ea πjjπ își găsește omologul în Novgorod 1, conform Listei Comisiei, care, pe baza sursei primare a codului din 1448, codul din Novgorod din 1421, este completat conform codului din 1448, sau reprezintă legende mai mult sau mai puțin extinse, asemănătoare cu cele citite în codul din 1448 (cf. despre uciderea lui Mihail Yaroslavich Tverskoy în 6827), sau se întoarce la Cronica din Novgorod, care nu poate decât să fie identificată cu arcul din 1448 (de exemplu, sub 6845 despre asediul german al orașului Korelsky și trădarea lui Valit: K.O., iar apoi despre semnul, din icoana din Biserica Trinității pe Strada Ryaditin). Adăugirile rămase sunt atât de nesemnificative încât absența lor în Novgorod 4 poate fi explicată cu succes ca urmare a reducerii din ultimul text al codului din 1448 * 1 Spre deosebire de aceasta, în prezentarea evenimentelor din 11 și 12 secole. Găsim urme de folosire a unei alte surse. Deci, sub 6665 vedem o serie de evenimente în sudul Rusiei și unul în Suzdal, absent în Novgorod 4; sub 6683 • uciderea lui Andrei Vogolyubsky, transmisă în Novgorod 4 în două rânduri, este prezentată în detaliu semnificativ; Mai ales o mulțime de informații inutile împotriva știrilor din Novgorod a 4-a apar la sfârșitul „Poveștii anilor trecuti” după 1074; Mai jos le vom enumera, dar aici observăm că împotriva multora dintre ele, listele K.O. (și parțial unul K.) au semnele: „și este scris

Vich etc. Mai notăm că la Sofia 1 se păstrează mai pe deplin legenda despre Alexandru Nevski, „puternic prescurtată în Novgorod 4 (1249, 1250, 1251, 1262); mai departe, sub .6753 găsim povestea uciderii lui Mihail de Cernigov (omisă în Novgorod 4; se află în Comisie); sub 6711, povestea cuceririi Constantinopolului (omise în al 4-lea Novgorod; este în 1-a Novgorod), completată de legenda despre icoana Preacuratei Hodegetria, despre haina Maicii Domnului Blachernae; sub 6827 există o legendă lungă despre uciderea lui Mihail Yaroslavich Tverskoy (nu este în Novgorod 4th sau în Comisia Sc.).

1 mier. unele inserţii în articole referitoare la Pskov Dovmont'(6774, 6775, 6779, 6807); sub 6777, un mesaj despre moartea lui Dmitri Svyatoslavich și tonsura sa în schemă; sub 6778 t. raţionament evlavios

privitor la uciderea cărţii de către tătari. Roman Olgovici; sub 6834, cuvinte în plus la final despre moaștele Mitropolitului. Petra; sub 6835, câteva cuvinte în plus în articolul despre Sholkanovshchina; sub 6849 există un mesaj mai detaliat despre moartea lui Ivan Danilovici; sub 6855 există un mesaj despre uciderea lui Eustathius Kruglets de către Olgerd pentru credința ortodoxă; sub 6883, o referire la textul evanghelic de la sfârșitul mesajului despre moartea ușkuynikilor din Novgorod; sub 6903 despre atacul regelui „fiul lui Kalo-yaan Andronikov” cu turcii la Constantinopol și victoria asupra lui de către Manuel; 6915 despre incendiul de la Rostov (K.O., în Novgorod 4, transferat pe scurt sub „6916); sub 6918, câteva detalii despre ruina lui Vladimir de către țareviciul Tolcheia (unele dintre ele sunt în Lista Comisiei); sub 6923 mai multe despre eclipsa din 7 iunie; sub 6925, o indicație a locului de înmormântare al principelui. Ivan Vasilievici. Deci, doar trei fapte suplimentare: 6777 moartea lui Dmitri Svyatoslavich, 6855 uciderea lui Krugdets, 6903 atacul lui Kaloyaan asupra Constantinopolului.

în Kievsky”, „uita-te în Kievsky” (prima astfel de marcă este sub 1077, ultima este sub 1090). Cred că aceste semne dovedesc folosirea de către compilator a protografului listelor K.O. a unui fel de cod de cronică numit Cronicarul Kyiv sau recunoscut de acest compilator ca atare. După cum vom vedea mai jos, protograful listelor lui K.O. nu poate fi identificat cu lista principală a primei ediții a Letopisei I a Sofia. Se pune întrebarea: aceste note au fost în lista principală a primei ediții, au fost incluse de compilatorul protografului listelor, K.O.? Având în vedere faptul că aproape toate știrile „Cronicarului de la Kiev” pot fi citite în cea de-a doua ediție a Cronicii I Sofia, recunosc că acest cronicar a fost folosit nu de redactorul protografului listelor K.O., ci de către redactorul listei principale a primei ediţii a Letopiseţei I Sofia . Vestea din 6665 „Atunci Rostislav Mstislavich a venit la Kiev... împărțind orașele fiului și fiului său, Boris Turov, Vasilkov. Porosye" sunt citite într-o prezentare similară în Laurentian Chronicle (sub 6662); următoarea știre despre transferul icoanei de către Andrei la Vladimir într-o prezentare similară se găsește și în Cronica Laurențiană (sub 6663). Astfel, întregul articol din 6665 din 1-a Sofia poate fi recunoscut ca un extras din textul corespunzător al Laurentianului; dar acest lucru încă nu ne dă dreptul să considerăm sursa acestui articol ca fiind Cronica Suzdal, căci aceleași evenimente, deși într-o prezentare puțin diferită, sunt citite sub anii 6662 și 6663. și în Ipatievskaya; opi ar putea fi citit într-o prezentare și mai apropiată de Cronica Laurențiană într-un alt cronicar „Kiev” legat de Cronica de la Ipatiev. Articolul 6683 despre uciderea lui Andrei Bogolyubsky se dovedește a fi în Sofia 1 foarte apropiat de textul Cronicii Ipatiev și diferă de povestea Lavrentievskaya și a altora similare prin mai multe detalii. În aceasta văd o indicație și mai clară a utilizării unei cronici asemănătoare Cronicii Ipatiev, pe care, din anumite motive, compilatorul ediției I a Cronicii I Sophia o numește „Cronica de la Kiev”. Se pare că această cronică a acoperit doar evenimentele dinainte de secolul al XII-lea. inclusive; prin urmare, nu vom găsi păturile sale în secolele al XIII-lea și următoarele.

Demonstrând astfel că, într-o oarecare măsură, Cronica I Sofia și-a completat sursa principală, codul din 1448, cu o sursă auxiliară, să mai spunem încă o dată că în raport cu această sursă editorul a manifestat o atitudine destul de liberă, scurtând-o. , rearanjarea articolelor. În plus, el a actualizat limbajul originalului său - vom oferi dovezi în acest sens mai jos, luând în considerare textul din Povestea anilor trecuti.

În ceea ce privește momentul întocmirii primei ediții a Cronicii I Sofia, se stabilește a fi 1448-1462. din următoarele motive. Folosirea codului 1448 demonstrează că lucrările la Cronica I din Sofia au avut loc nu mai devreme de anul acesta. Timpul până în 1462 este determinat de faptul că în articolul genealogic, citit sub 887, ultimul dintre principii numiți în el, Vasily Vasilyevich, este numit Marele Prinț (vol. V, p. 90, nota c). Mai jos vom lămuri mai detaliat relația dintre textul genealogiei după Sophia

1 la articolul corespunzător din codul 1448, dar aici ne limităm la otita medie! o concluzie cronologică, deși este posibil să o punem la îndoială și noi când vedem că lectura protografului K.O. nu poate fi urmărită până la lista principală a ediției I a Cronicii I Sophia. Dar protograful K.O. este mai tânăr decât această listă; prin urmare, ediția I a fost întocmită în orice caz înainte de 1462.

După cum s-a indicat, avem motive să credem că protograful listelor lui K.O. nu a fost identic cu lista principală a primei ediții a Cronicii I de la Sofia. Luăm un indiciu în acest sens din faptul că... în cazuri frecvente, citirea listelor din a doua ediție, care se întoarce la lista principală a primei, se dovedește a fi mai originală decât citirea listelor K.O.; în același timp, judecăm originalitatea lor după coincidența lor cu Cronica a IV-a din Novgorod. Deci, de exemplu, sub 1418 în K.O. „și că unul dintre consilierii lui din oraș a fost luat” vm. ceea ce în a doua ediție: „pluton”, care este în conformitate cu Novgorod 4; sub 6906, în testamentul Marelui Duce de Tver Mihail în K.O., „Rzhev” a fost omis, care se află la a doua ediție, în conformitate cu al 4-lea Novgorod; sub 6906, în povestea despre masacrul lui Vytautas cu Temir Kutluy, în K.O. „și regele a creat mult rău în țara Lituaniei”, între timp, în a doua ediție, „a fost multă distrugere”, cf. . în Novgorod 4: „și multă distrugere”; sub 6901 în K.O.: „mitropolitul i-a trimis lui Dmitrov o sută și jumătate de ruble”, în a doua ediție, în conformitate cu al 4-lea Novgorod: „jumătate de sfert” (dar în același loc, contrar celui de-al 4-lea Novgorod: „Pentru a Dmitry” vm. „Dmitroku”); sub 6894, K.O. a omis: „și sfârșitul lui Nerevsky”, dar aceasta este în a doua ediție, conform Novgorodului a IV-a; - mai sus se omite: „și strănepotul Marelui Duce Gleb”, contrar ediției a II-a și în Novgorod a IV-a (în aceasta din urmă „strănepotul lui Gleb”); sub 6883 în K. (în O. omisiune): „și nevestele și copiii și fecioarele roșii și cele vândute”, în a doua ediție, ca și în Novgorod a IV-a, nu există „roșu”; sub 6883 de mai sus în K. „și orașele Zubtsev, Velgorodok”, în a doua ediție s-a adăugat: „orașul Staritsa”, cf. în Novgorodskaya 4: „Zubtsev, Belgorod (în

Akademichesky: „Belgorodok”), Gorodok”; sub 6847 în K.O. „în dimineața de a vedea orașul”, iar în a doua ediție: „tot orașul”, cf. tot în Novgorod 1; sub 6831 în K. există o eroare: „și byuchi bine”, în O. „și byuchi”, în a doua ediție, conform celui de-al IV-lea Novgorod: „și zidul byuchi”; sub 6918, la știrea instalării lui Photius K.O. se adaugă: „viața lui în preoție era de 22 de ani”; si multe altele etc.

Voi observa, de asemenea, că editorii listelor lui K.O., fiecare pe cont propriu, au introdus ceva în munca lor împotriva textului protografului. Deci, în K. găsim o serie de omisiuni, completate de lista lui O.: de exemplu, V volum, p. 245, notă, și; p. 234, nota, i; p. 119, nota, d; p. 223, nota, mare; p. 221, nota, a; p. 194, nota, d și multe altele. etc.; iar în O. există lacune completate de lista lui K., de exemplu: p. 185, notă, şi; p. 191, nota, e; p. 214, cca. e., etc. În plus, K.O. prezintă fiecare lecturi originale pe alocuri, de exemplu, în O. vm. „Mă voi duce la Niz” sub 6792: „Mă voi duce și voi acumula trupe împotriva lor”; sub 6780 "Intorcandu-se

la les" vm. „întoarcerea pentru a scăpa”; în K. „pe nedrept cu diverse execuții” sub 6894 vm. „fără milă”; sub 6810 „la un pământ îndepărtat” vm. „la pământul Don”; sub 6750 „la Ladoga” vm. „la Latygola”, etc.

Relația dintre ambele ediții ale Primei Cronici Sophia și codurile mai vechi este prezentată în următorul tabel:

Masa 10

CAPITOLUL XVIII

EDIȚIA A DOUA A CRONICEI I SOPHIA

Cea de-a doua ediție a Cronicii I Sofia include listele Tolstoi, Vorontsovsky, Balzerovsky, Toryushkinsky. Lista celei de-a doua ediții a stat și la baza așa-numitei Cronici a II-a Sofia (lista Voskresensky, actualizată la 1534). Mai mult, lista aceleiași ediții stă la baza listei lui Țarski (căreia ii este dedicat un capitol special mai jos).* Aceeași listă stă la baza colecției Cronicii Novgorod care a ajuns la noi în a doua parte și tipărit în volumul VI al Colecției complete de cronici rusești sub titlul „Fragment din cronică conform listei Învierea Noului Ierusalim”.

A doua ediție a Cronicii I Sophia a fost o consecință a prelucrării primei ediții; ea a distribuit textul listei principale a primei ediții cu inserții și completări din alte surse. Din cauza disfuncționalității listelor, este dificil de stabilit compoziția originală a celei de-a doua ediții: Lista Tolstoi, din cauza pierderii frunzelor, se termină cu cuvintele: „În aceeași vară era un semn din icoana Sfânta Născătoare de Dumnezeu a mijlocirii, și [ky]” în articolul 6982 (1418) Lista Vorontsov, după 1423 diferă de restul listelor, împrumutând o parte din 1424 până în 1486, aparent dintr-un alt set. * 1 Lista lui Balzer, din despre care Toryushkinsky este o copie (cf. volumul VI, p. 15, nota d), se încheie cu un articol despre evenimentele din 1471: „Cuvinte alese

din sfintele scripturi despre adevăr și smerenie, lucrătorul evlaviei, credincioșii în. Prințul Ivan Vasilievici.” Acest articol este citit în urma știrilor din 1462 despre moartea Marelui Duce Vasily Vasilyevich. Ținând cont de faptul că articolul 1462 și articolele predecesoare ale acestuia 1461, 1467, 1464 și 1460 nu sunt legate prin ordine cronologică strictă de partea principală a cronicii (determinată de continuitatea ordinii cronologice), terminând cu articolul din 1456; ținând cont și de pauza de trei ani de după acest an (și, πa∏p., sub 1458 ne puteam aștepta la un mesaj despre nașterea principelui Ivan Ivanovici), presupun că a doua ediție a Letopiseței I Sofia a fost finalizată în principalul din lista mea până în 1456. Astfel, articolele 1460, 1464, 1467, 1461, 1462, „Cuvintele alese” din lista Balzer le recunosc drept ultimele completări.

'i* * Acest capitol din lista lui Ţarski nu este disponibil în manuscrisul lui A. A. Şahmatov.

1 Lista Vorontsov rămâne inaccesibilă cercetării științifice.

influențe. În sprijin, mă refer la faptul că articolul 1456 se dovedește a fi ultimul articol comun listei Balzer și listei Țarsky.1 În ceea ce privește lista Voskresepsky, începând din 1392, părăsește textul Cronicii I de la Sofia și urmează alte surse. Poate, având în vedere rezultatul obținut, avem dreptul să stabilim momentul întocmirii celei de-a doua ediții a Letopiseței I Sofia din 1456-1457. Că a fost întocmit înainte de 15 februarie 1458, adică înainte de nașterea lui. Marele Duce Ivan Vasilyevich (un astfel de titlu în timpul vieții tatălui său) erupție Ivan, concluzionez și din faptul că în articolul genealogic plasat sub 6395 (887), lista prinților s-a încheiat în lista principală a celei de-a doua ediții a Cronica I Sofia cu numele lui Yuri (născut la 1441 g.) și Andrei (născut la 1446), fiii lui V. carte Vasili Vasilievici și nu l-a menționat pe Ivan, fiul marelui duce Ivan Vasilevici.1 2

Pe cum se bazează cea de-a doua ediție a Letopiseței I Sofia. a spus, lista principală a primei ediții. Adăugarea evenimentelor de la 1422 la 14563 sugerează că compilatorul a luat o altă sursă. Definiția sa nu poate prezenta nicio dificultate din cauza însăși compoziției știrilor împrumutate de la ea: aceasta este Cronica de la Moscova. Această definiție este confirmată de faptul că știrile din 1422-1456. Cronica I Sophia găsește o corespondență în Codul Cronicilor din Moscova din 1480, despre care vezi în capitolul. XXI, iar la Sofia 1 sunt expuse parțial

1 Cu toate acestea, lista lui Țarsky include și „Cuvintele alese”, care au fost, evident, citite ca o anexă ulterioară a listei — protograful lui Balzerovski. pe de o parte, Țarsky pe de altă parte.

2 Sfârșitul genealogiei este transmis cel mai bine în Lista Învierii (a 2-a Cronica Sophia); mier în ea: „Fiii lui Vasily Vasilyevich: prințul Ivan, prințul Yurie, prințul Andrei”. Lista lui Tolstoi are un decalaj de 11/2 rânduri în spate, după care mâna

aceluiași scrib scrie: „Fiul lui Ivan Vasilievici, Prințul Ivan” (prin urmare, un decalaj de 7 rânduri). Balzerovsky și protograf al listei Țarsky după primii trei fii. carte Vasily Vasilyevich mai este numit și Boris și Andrey, apoi fiul său V. carte Ivan Vasilevici prințul Ivan Ivanovici. Din aceasta se poate observa că protograful general al listelor lui Balzer și țar a fost întocmit înainte de 1479, adică înainte de nașterea celui de-al doilea fiu al lui V. carte Ivan Vasilevici - Vasily. În genealogia conform acestei protografe, Semyon, al patrulea fiu al lui V., a rămas fără nume. carte Vasili Vasilievici (născut în 1446). Lista țarului listează fiii lui. carte Ivan Vasilevici și îl numește pe Vasily Ivanovici Marele Duce: vom vedea mai jos că a fost întocmit în secolul al XVI-lea.

3 Pornim de la poziția dovedită în capitolul precedent că prima ediție s-a încheiat cu vestea incendiului de la Moscova din 18 august 1422. Lipsa de știri pentru 6927-6929, iar după știrea din 6926 (1418) despre uciderea lui Anfal și Nester pe Vyatka, citim știrea din 11 iulie 6930 (1422), nu se poate să nu o compare cu omisiunea am notat (în funcție de pierderea foilor) în protograful listelor lui K.O., unde și după vestea uciderii lui Anfal și Nester și, mai mult, sub același 6926, se citește despre moartea Ayastasiei la 11 iulie. și incendiul de la Moscova din 18 august: este clar că omisiunea (din pierderea foilor) a avut loc în principal lista primei ediții. A doua ediție, cu ajutorul unei alte surse, a stabilit prezența trecerii și, după vestea uciderii lui Anfal și Nester, a inserat un număr de ani goali: 6927, 6928,^6929 și a atribuit evenimentele din iulie. 11 și 18 august până la 6930.

într-o formă mai originală, ceea ce indică o ediție mai veche a codexului de la Moscova din care au fost împrumutate.1

Cronica de la Moscova a fost folosită doar parțial: din ea s-au făcut scurte extrase, cf. pauze în rețeaua cronologică, ■lipsă de știri, nair., sub 1424, 1428-1430, 1435, 1436, 1442, 1443. Nu există nicio îndoială că acest cod de cronică, ca și toate codurile Rusiei de Nord-Est în general, s-a bazat inițial pe cronicile de la Kiev și Suzdal și, astfel, a conținut, începând cu „Povestea anilor trecuti”, o cronică integral rusească. De aici se poate presupune că același cod a fost folosit de redactorul celei de-a doua ediții a Letopisețel I Sofia pentru a corecta și completa textul primei ediții până în 1422. Și dacă, într-adevăr, găsim în textul celei de-a doua. ediție astfel de diferențe față de prima care indică utilizarea sursei cronicii, atunci nu ne va fi greu să identificăm această sursă cu codul cronicii moscovite din secolul al XV-lea, mai ales dacă vedem că aceste lecturi suplimentare sunt de acord cu cronica moscovită păstrată de către Listele Trinity și Simeonov, precum și cu cronica Suzdal care a stat la baza acestor din urmă!(asemănătoare listelor Laurențian, Radzivilov și similare).

Nimic nu indică în compilatorul primei ediții a Cronicii I Sofia o dorință de a da neapărat un cod moscovit, de a extrage din codul Novgorod din 1448 ceea ce este interesant și important pentru cititorul moscovit. Dimpotrivă, o astfel de dorință este dezvăluită clar în

compilatorul celei de-a doua ediții. S-a reflectat în primul rând în omiterea sau reducerea știrilor și articolelor din Novgorod din prima ediție. mier. omisiunea articolelor și știrilor 6650, 6664 (moartea lui Nifont), 6671 (moartea lui Arkady), 6672 (victoria asupra suedezilor), 6673 (instalarea episcopului Ilya), 6676 (campanii împotriva Polotsk și Toropets), 6677 etc. 1 2 mier. abrevierea știrilor din Novgorod, nair.: sub 6682 (cuvintele legate de novgorodieni sunt omise: „și l-a primit cu cinste”); sub 6784' (în știrea instalării episcopului Clement: „a săvârșit sfânta liturghie la tronul dat lui de Dumnezeu”); sub 6809 (apel de rugăciune privind victoria novgorodienilor asupra suedezilor); sub 6839 (lista domnitorilor care au fost numiți de Vasily); sub 6868 (despre întoarcerea lui Vladyka Alexy la Novgorod), etc.3 Aceeași dorință de a da codului un caracter mai puțin local l-a determinat pe editor să scurteze și să omite alte articole non-Novgorod. Astfel, sub 6915, un articol despre incendiul de la Rostov a fost omis, dar asemenea abateri de la prima ediție sunt foarte rare. Unele omisiuni minore îl dezvăluie pe moscovit,

1 Cp., de exemplu, știrea foametei din 1423, cea mai apropiată definiție a zilelor morții prinților Petru Dmitrievici (1427), Andrei Dmitrievici (1436), Iuri Dmitrievici (1434); mesaj despre nașterea cărții. Samson Vasilievici (1446); mai •mesaj detaliat despre căsătoria prințului. Ivan Vasilievici etc.

• 2Cp. încă sub 6682, 6683, 6701, 6736, 6757, 6775, 6795, 6803, 6815, 6838, 6858, 6870, 6883, 6896, 6899, 6926, 6906, 6906, 6904 . si multe altele Dr.

3 mier. de asemenea tsod 6807, 6808, 6819, 6839 (V T., p. 219, crim. n), 6896, 6901, *5919 și multe altele. etc.

devotat intereselor casei sale princiare: de exemplu, în articolul din 1319 despre uciderea prințului din Tver Mihail Yaroslavich, mesajul că V. carte Yuri Danilovici, împreună cu Kavgadiy, „au scris o mulțime de mărturii false împotriva celui binecuvântat”. carte Mihail” (Vt., p. 209); sub 1395, un articol despre asediul prințului. Semyon Dmitrievich Suzdalsky cu tătarii din Nijni Novgorod, unde stăteau guvernatorii. carte Dmitri, schimbat în comparație cu prima ediție, și anume Volodimer Danilovici, Grigori Volrdimerovici Hholopishchev și Ivan Likhor, care au fost numiți în prima ediție guvernatorii Marelui Duce al Moscovei, în a doua ediție sunt numiți pur și simplu guvernatori („și lor guvernanții sunt bekhu”); Să ne amintim că guvernatorii mari ducali nu au reușit să-l apere pe Nijni.

În continuare găsim o serie de inserții în textul primei ediții. Mulți dintre ei indică în mod direct prin însăși natura lor că aceste inserții au fost împrumutate din codul Moscovei, iar acest lucru este confirmat de faptul că găsim știri similare în Cronicile Trinității și Simeon, predominant Moscova. Să enumeram știrile celei de-a doua ediții care sunt de prisos pentru prima ediție din secolele al XII-lea și următoarele. În 6509 (1161), „prințul Volodymerovici Izyaslav a murit” (cf. Lavrentievskaya). Sub 6630 (1122) „din același an al lui Yasha

Lyakhov Volodar, fratele lui Vasilkov” (cf. Lavrentievskaya). Sub 6636 (1128) „Prințul Boris Vseslavich de Polotsky a murit” (cf. Lavrentievskaya). Sub 6677 (1169), articolul omis de origine Novgorod despre campania nereușită a suzdalienilor împotriva lui Novgorod a fost înlocuit cu un articol corespunzător de origine Suzdal (cf. Lavrentievskaya), care descrie evenimentele într-o formă diferită și conținând o acuzație a novgorodienilor. ca sperjuratori. Sub 6678, după cuvintele „în aceeași vară, novgorodienii l-au alungat pe prințul Roman”, s-a adăugat: „astfel este obiceiul copiilor curve”, care îl deosebește clar pe cronicarul moscovit. Sub 6872 citim: „în aceeași vară era o mare în Novgorod la Nijni și la Kostroma și la Iaroslavl” (cf. în Simeonovskaya sub acest an despre mare la Nijni, la Pereyaslavl, Kolomna și Moscova). Sub 6873, „în aceeași vară, sezonul de joasă apă era mare și era mare în Rostov”; Mai jos este știrea despre asediul Moscovei de către Olgerd, care sub 6876 este prezentată oarecum diferit. În 6877, „în același an, a fondat Marele Prinț Dmitri Ivanovici Pereyaslavl; acea vară și sfârșitul” (cf. aceeași știre la Simeonovskaya). Sub 6879, după cuvintele: „atunci ryazanii, oameni severi, oameni fioroși, mai înalt inteligenți”, a adăugat: „palumian puturoși”; un adaos care îl denunță clar pe moscoviți (ca și cuvintele anterioare incluse în codul din 1448, după cum se poate vedea din al 4-lea Novgorod). În 6896, „în același an, tătarii au luat Pereyaslavl”. Sub 6897, după cuvintele: „atunci Mitropolitul Dionisie a murit la Kiev”, a adăugat „se află în peștera lui Teodosie.”[1] Sub 6914, „în același an, marele prinț a mers pentru prima dată împotriva lui Vytautas la plutire” a fost adăugat în dezvoltare. a adăugării de mai sus „pentru trei ani” după cuvintele „luptă între voi”. În 6917, „în aceeași vară, pskoviții au luat lumea,

1 În lista lui Tsarskogo pentru 6896 a fost raportat că a fost îngropat „în cuptorul Ontoniev”.

prin comanda Novgorod, din c. Prințul Vitovt și cu germanii.”[1] Poate că lista principală a celei de-a doua ediții ar trebui să includă și articolul extins din 6720 (1212) despre moartea lui Vsevolod Yurievici: îl citim doar în listele Voskresensky (Sofia a 2-a) și Tolstoi, și rămâne neclar de ce este omis în Vorontsovsky și Balzerovsky, precum și în protograful listei lui Țarsky.

Pe lângă omisiunile deliberate ale știrilor de la Novgorod și inserările dintr-o sursă suplimentară, editorul a făcut modificări semnificative pe alocuri textului său. Deci, în prima ediție, moartea lui Alexandru. Nevsky, precum și în codul din 1448 (cf. mărturia Listei Comisiei), a fost stabilit în articolul 6769 (1261), iar sub 6770 (1262) a fost raportat din nou pe scurt. A doua ediție a mutat articolul „Presta-vleniev.kn. Alexandru Yaroslavich” sub 6770 (1262) (cf. volumul V, p. 187, nota la, și 191, nota a). Sub 6827, în articolul despre uciderea lui Mihail Yaroslavich din Tver, mitropolitul Maxim a fost corect înlocuit de Petru (V vol., p. 207, nota i; p. 208, nota a).

Aici vom vorbi despre câteva caracteristici ale listelor din a doua ediție pe care nu le-am menționat mai sus. Listele Tolstoi și Voskresensky se întorc la un protograf comun. mier. fișe generale și lecturi: „Koro-piyu” vm. „Coporia” (V τ., p. 199, pr. g), „Olgorda” (223, pr. d), „neîncălzit” * (232, nota, k.), omiterea cuvintelor „în câmp” (240, nota, b), cuvinte. „Smolnyan” (240, nota p.),. „Megnukanovi.”(175, nota, f), „la vest” vm. „pe spate” (232, nota 3). Pe alocuri lista lui Tolstoi a deviat de la acest protograf general; mier omiterea știrilor despre nașterea lui Vsevolod Iurievici, sub 1157 (V vol., p. 161, nota c).

Listele de protografe Walserovsky, Vorontsovsky și Tsarsky revin și ele la protograful general, care se deosebea de lista principală a celei de-a doua ediții prin câteva inserții care revin la cronica de la Moscova. Astfel, sub 6660 (1152) a fost inserat despre întemeierea bisericilor în Suzdal de către Iuri Vladimirovici; sub 6901 (1393) a fost introdusă moartea stareţului Serghie; sub 6885 vm. „și Sfânta Născătoare de Dumnezeu a fost depusă în biserică” în mesajul despre moartea Mitropolitului. Alexei citim: „și Sfânta Născătoare de Dumnezeu a fost depusă în biserica de lângă Chud în capela Bunei Vestiri”; sub 6810 vm. „și l-am luat pe Pereyaslavl pentru mine. carte Danilo Aleksandrovici al Moscovei și viceregii săi trimiși la Pereyaslavl” citim: „și Pereyaslavl a ordonat (adică răposatul prinț Ivan Dmitrievici) unchiului său, prințul Danil; V. aceeași carte Danilo Aleksandrovich Moskovsky și viceregii săi sunt ambasadori la Pereyaslavl.” Vestea nașterii lui Vsevolod Yuryevich a fost mutată din 6665 în 6662. Nu menționez o serie de lecturi și erori, de asemenea, în listele de mai sus. Aparent, protograful lor în unele locuri a corectat citirile listei principale în funcție de un set diferit. mier. inserarea cuvintelor: „patriarh”, mai jos: „păcatele lor” în spiritualul lui Ciprian (255, nota b și d), etc.

1 Este posibil, însă, ca această știre să fi fost și în prima ediție a Letopiseței I Sofia; că a fost în bolta anului 1448 se vede din Novgorod al 4-lea. În acest caz, este omis din protograful listelor lui K.O.

Lista Balzer (Goryushkinsky, după cum am menționat mai sus, o copie a acesteia) și protograful listei Țarsky se întorc pe rând la un protograf comun, diferit de protograful Vorontsovsky (dar înapoi, împreună cu Vorontsovsky, la un protograf comun) . Și aici putem evidenția schimbări editoriale semnificative. Deci, sub 6805, în loc de știrea „Prințul Alexandru Glebovici l-a luat pe prințul Smolensk sub lingușirea tatălui său”, citim: „Prințul Alexandru Glebovici a intrat în hoardă cu prințesa”, ca și cum ar fi rezultatul unei denaturari deliberate. mier. lecturi mai generale ale listelor lui Balzer și Țarski: „și a creat multe țări goale” vm. „și ai luptat cu multe țări” (V vol., p. 251, nota, d); „și oameni” vm. „și lodiy” (p. 232, pr. v), omiterea cuvântului „mitropolit” (p. 235, nota i); „roskinuti” vm. „dezvăluie” (p. 250, nota a); a adăugat „master” (p. 196, nota a); adăugare eronată: „și a ucis oamenii din Ladoga” (p. 200, nota a). Știrea din 6914 despre începutul acțiunilor ostile între c. carte Din

anumite motive, Vasily Dmitrievich și Bhtobtom au fost mutați în anul 6913 (p. 253, nota p.).

Lista lui Vorontsov are multe omisiuni. Apropo, omite „Predica despre viața și moartea. carte Dmitri Ivanovici" (sub 1389); o omisiune extinsă în legenda despre uciderea lui Mihail de Cernigov (V vol., p. 184, nota, g), tot în articolul 6753 (p. 182, nota, f); alte omisiuni sunt mai puțin semnificative. Aparent, lista Vorontsov a fost corectată pe alocuri conform unei alte cronici. mier. sub 6660, o adăugare după: „în Suzdal Biserica Sfântului Mântuitor” -· „și în Kidekshi lui Boris și Gleb” (dintre bisericile create de Yuri Vladimirovici). Este interesant de citit: „și prințesa Yurieva și Konchak au fost uciși”, ceea ce corespunde adevărului, pentru că prințesa Konchak a fost ucisă în Tver cu o poțiune; mier Simeonovskaya și Novgorodskaya 1, vm. care în toate listele: „dar nu ai ucis-o pe Prințesa Iurieva și pe Konchak.”1 Reconcilierea cu o altă cronică explică cazurile în care lista lui Vorontsov coincide cu K. O, iar uneori cu lista lui Țarski.

1 Poate că această lectură este cauzată de următoarea întorsătură nefericită a codului din 4448: „și i-a ucis pe fratele său Boris și pe prințesa lui cu mâinile și l-a ucis în Tferi, • și l-a condus pe Konchak la Tfer și a murit acolo” (cf. Novgorod). a 4-a).

CAPITOLUL XIX

■ LISTA ACADEMICĂ DE LA MOSCOVA A CRONICEI SUZDAL

τ | „θτο∏HCHbiπ codul cuprins în manuscrisul fostei Academie Teologice din Moscova nr. 5/182, secolul XV, este strâns legat de Radzivilovskaya, precum și de Cronica Laurențiană. Preferăm să o luăm în considerare aici, după ce am studiat bolțile Moscova-Novgorod din secolul al XV-lea, având în vedere influența neîndoielnică exercitată asupra textului său de Cronica I Sophia, precum și prezența unei surse comune între aceasta și Cronica a IV-a Novgorod, pe de altă parte.

În Lista Academică de la Moscova se evidențiază puternic trei părți: prima, legată de Cronica Radzivilov, aduce povestea la 6714 (1206), terminându-se, asemenea Cronicii Radzivilov, cu un mesaj despre moartea Mariei, soția lui Grand. Ducele Vsevolod Yuryevich; 1 al doilea, începând cu vestea din 6713 despre Vsevolod și-a trimis fiul Constantin la Novgorod, aduce povestea până în 6745, până la povestea cuceririi Kozelskului de către Batu, inclusiv; a treia cuprinde evenimente din 6745 (prima știre despre domnia lui Yaroslav Vsevolodich pe tronul mare-ducal) până în octombrie. 6927 (1418) inclusiv.

A doua parte diferă de prima prin faptul că nu găsește o corespondență în Radzivilovskaya: sursa din care este împrumutată este clară - aceasta este prima Cronica Sophia din prima ediție (listele K.O.). Textul Sophiei I a fost transmis până la ultimul articol din 6746, exact cu erorile clericale ale originalului și fără nicio abreviere. Numai știrea din 6729 („Cunoașterea prințului Vsevolod Mstislavich din Novgorod din Novgorod”) a fost mutată chiar la începutul anului 6730, iar 6729 a fost lăsat necompletat; în plus, înainte de povestea despre Bătălia de la Kalka, numele de 6732 este omis, iar în locul lui ■ se introduc cuvintele: „În același an, tătarii i-au bătut pe prinții ruși”; în sfârşit, sub 6748, după „luna 25 februarie”, „în amintirea

Sfântului Părinte Tarasie” a fost omis. Mai multe diferențe apar în articolul 6746: aici după cuvintele: „Răul lunii martie începe în ziua a 4-a” se omite: „joia. · săptămânile a patra de post”; mai departe „și mulți oameni au ieșit împotriva lui, vărsând lacrimi jalnice, lăsând o asemenea mângâiere”

1 După el, ca și în Radzivilovskaya, se notează unele din greșeală? evenimentele din 6711, precum și evenimentele din 6712 și unele evenimente din 6713.

Există un pasaj amplu „Văzând, în dragoste, această vanitate a vieții unei persoane. . . Totuși, nu încălzi speranța; cere-o lui Dumnezeu: Doamne! salvează pe cei care te iubesc”; în cele din urmă, lauda pentru Vasilko Konstantinovici a fost scurtată: în loc de pasajul „care l-a slujit și i-a mâncat pâinea. . . pe cealaltă masă și zi” citim „și cine l-a slujit nu-l poate uita nici până la moarte”.

A treia parte se deosebește de primele două prin însăși natura prezentării: în loc de mesaje lungi și detaliate, găsim aici știri scurte de 2-3 rânduri. Cu excepţia unor articole de cronică din a doua jumătate a secolului al XIV-lea. (1368, 1371 și urm.), dimensiunea restului nu depășește 1 5-7 rânduri tipărite. A treia se deosebește de partea vecină, a doua prin faptul că nu are nimic în comun cu sursa celei de-a doua - Cronica I de la Sofia. Dar pentru aceasta, este dezvăluită legătura sa cu Novgorod 4. Începând cu știrea din 6749: „Iaroslav s-a născut un fiu Vasily”, găsim în Moscova Academic. Lista conține o serie de știri generale care coincid literal cu textul celei de-a 4-a știri din Novgorod.1 Să fim atenți la următoarele circumstanțe. Vestea pe care Cronica de la Suzdal o are în comun cu Cronica a IV-a din Novgorod este, într-o serie de cazuri, prezentată mai detaliat în prima decât în cea din urmă: de exemplu, știrea din 6798 a lui Novgorod a IV-a despre sfințirea biserica din Ustyug, știrile combinate în ea cu știrile despre sfințirea Bisericii Mântuitorului din Tver („și în Ustyuz Sfânta Născătoare de Dumnezeu”), Cronica Suzdal corespunde unei știri separate și mai detaliate: „Este era sacru. Biserica Sfintei Maicii Domnului de pe Ustyuz, Episcopul Taras, sub domnitorul Dmitri”; în jurul anului 6777 în Cronica Suzdal: „Dmitri Svyatoslavich s-a odihnit, a luat jurăminte monahale de la Ignatie, episcopul de Rostov”, iar în Novgorod al 4-lea: „Dmitri Svyatoslavich s-a odihnit” etc. Mai mult: în Cronica Suzdal există multe asemănări cu cele de mai sus știri neincluse în Novgorod 4th.1 2 În cele din urmă, unele dintre;

1 Voi da exemple. În 6757, „Volodemer Kostyantinovich Uglechsky a murit”. . În 6760, „Svyatoslav Vsevolodich a odihnit”. Sub 6761 „s-a născut fiul lui Boris Vasilkovici, Dmitri”. În 6763, „s-a născut fiul lui Boris. Kostyantin. Sub 6765 „Gleb a venit de la Kanovich” (Novgorod 4); „Gleb tsriiha din pământul Kanova”. Sub 6771 „s-a născut fiul lui Gleb, Mihail”. Sub 6793 „În același an a fost înființată Biserica Sfântului Mântuitor de pe Tfiri”. Sub 6801 „Partea pe Kostroma. . . și a făcut mult rău în țara rusă”. Sub 6823 „Venind din Hoardă. . . Am făcut mult rău”. În 6826, prințul Yuri și Mihailo au venit la Hoardă.

Apoi l-a ucis pe prințul Mihail Yaroslavich în Hoardă și l-a dus la Moscova.” Sub 6829, „marea a venit peste oameni și cai”. Sub 6830' „Am venit din Hoardă. . . și nu tot Iaroslavl a fost ars”; mai jos: „în aceeași iarnă, prințul Dmitri Mihailovici a venit din Hoardă la marea domnie”. Sub 6837, „La Moscova au fost întemeiate două biserici, Sf. Ioan Lestvitch și Apostolul Petru”. Sub 6839 „Prințul Fiodor a murit. Vasilievici Rostovski.” Sub 6842 „Biserica Sf. Mihail a fost creată la Moscova, un an”. Sub 6904, „Grigory a fost numit episcop de Rostov, 19 martie, rechizitoriu 4”.

2 Hanp., sub 6756: „Boris Vasilkovich s-a căsătorit cu Iaroslav din Murom”. Sub 6759: „Gleb s-a dus la Beloozero, în patria sa”, etc._

știrile generale sunt prezentate în al 4-lea Novgorod cu erori evidente, de exemplu, știrile din 6757 „aceeași yene de iarnă Vasily Yaroslavich”, în loc de „Vasili Vsevolodich Yaroslavsky”. Prin urmare, concluzionăm că sursa celei de-a treia părți a Cronicii Suzdal nu poate fi recunoscută ca a 4-a din Novgorod. Dar din aceleași motive, este imposibil să se permită utilizarea Cronicii Suzdal de către compilatorul celui de-al 4-lea Novgorod: în aceasta din urmă, o serie de știri comune cu Cronica Suzdal sunt prezentate mai detaliat și, în multe astfel de cazuri, nu au niciun motiv să vorbesc despre influența asupra celui de-al 4-lea Novgorod - vreo sursă suplimentară. Deci, sub 6827 citim: „și prințesa lui Konchak și Iuriev de la Tferi la Rostov”, în Suzdal: „și prințesa lui Iuriev de la Tver la Rostov” (Konchaka este numele soției lui Iuriev); sub 6807, cu vestea morții lui Teodor de Yaroslavl, este indicată ziua morții sale - 19 septembrie; sub 6809, cu vestea unei furtuni la Rostov, ziua este 6 iulie; sub 6839, cu vestea morții principelui Teodor Vasilevici de Rostov, se indică ziua - 28 martie etc. d. Având în vedere acest lucru, trebuie admis că asemănarea dintre cronicile a IV-a Suzdal și Novgorod depinde de utilizarea unei surse comune. Am definit această sursă în capitolul dedicat Cronicii a IV-a Novgorod drept Codul Rostov Vladyka. Aici avem ocazia să ne confirmăm definiția, demonstrând că cea de-a treia parte a Cronicii Suzdal datează tocmai din arcul Rostov. Dar mai întâi, să acordăm atenție următoarei circumstanțe.

Printre știrile comune pentru Cronicile a IV-a de la Suzdal și Novgorod, unii găsesc o corespondență în Cronica I de la Sofia, în timp ce alții nu. Astfel, de exemplu, știrile din 6785 se dovedesc a fi comune cu Sofia 1 și Novgorod 4; „Boris Vasilkovici a murit ca tătar. Dmitri a adus cadavrul tatălui său la Rostov. Și prinții s-au dus cu toții la Yasy”; 6786: „Prințul Gleb Vasilkovici a murit, iar Borisovici Dmitri și Kostyantin au stat la Rostov”; 6789: „Armata este pe cale să-l atace pe Marele Duce Dmitri. . . iar satele Pereyaslavskaya și Rostovskaya jefuiesc”; 6791 „Marele prinț Dmitri a venit din Noguy și s-a împăcat cu fratele său Andrei și l-a ucis pe Semyon”; 6791 (și la Sofia 1 și Novgorod 4 6793): „Roman Volodymyrich Uglechsky a murit”; 6793: „Aduceți prințul Andrei Tsarevich. . . iar boierii Andreev sunt confiscați”; 6794: „Dmitri. π Kostyantin și-a împărțit patria pentru sine. . . și fiul lui Dmitri Mihailo”; 6796: „Ignatie, episcopul de Rostov, a odihnit” (Sofia 1 și Novgorod 4 adaugă: „mare făcător de

minuni”); 6798: „a fost un semn pe lună. . . si Doamne ajuta Togta”; 6802: „Prințul Dmitri Borisovici de Rostov a murit, iar după el a murit fratele său, prințul Kostyantin Borisovici”; 6803: „Marele Prinț Andrei s-a dus la Hoardă și cu prințesa”; 6805: „Prințul Alexandru Glebovici a luat prin lingușire principatul Smolensk sub tatăl său”; 6809: despre furtuna de la Rostov; 6807: despre moartea lui Teodor de Yaroslavl; 6815: „Prințul a murit în Hoardă. Kostyantin Borisovici"; 6818: „născut prințului Vasily Kostyantinovich (Novgorod al 4-lea și Sofia 1 adaugă: „Galitsky”) s, n Fedor”;

<6824: „Din Hoardă a venit principele Vasily de Rostov, și cu el ambasadorii Sabanchi și Kazapchiy” (Sofia 1 și Novgorod 4 adaugă: „și a făcut mult rău lui Rostov”); 6833: „Prințul Dmitri-Mikhai-‘Lovich a mers la hoardă”; 6834: „Prințului Ivan Danilovici i s-a născut un fiu, Ivan. . . 20 decembrie”; 6835: „atunci uciderea prințului Ivan Yaroslavich de Ryazan”; 6868: „Țarul Navrus a fost ucis și, potrivit lui, Khodyr (acest început nu este în Sofia 1 și Novgorod 4) Khodyr, iar marea domnie a lui Dmitri Suzhdalsky și a oricărui alt prinț și-a dat patria sa”; 6869: „atunci ai jefuit prinții de la Rostov în Hoardă”; 6872: „Prințul Kostyantin a mers la Ustyug”; <6893: „25 martie, la Buna Vestire a Sfintei Maicii Domnului (acest început nu este în Sofia 1 și Novgorod 4, vezi 6894) Prințul Oleg. Riazansky a luat orașul Kolomna etc.

Dimpotrivă, alte știri, comune cronicilor a IV-a Suzdal și Novgorod, nu găsesc corespondență în Sofia I. Acestea includ, de exemplu, cele enumerate mai sus în ultima notă a capitolului XIV. Știm că știrile generale ale Sofia 1 și Novgorod 4 datează din cod: 1448. Prin urmare, concluzionăm că Cronica Suzdal este aproape, pe de o parte, de codul 1448, iar pe de altă parte - de Cronicile a IV-a din Novgorod. Am explicat apropierea de acesta din urmă, în acord cu studiul anterior, prin prezența unei surse comune între compilatorul Novgorod-4th și compilatorul Suzdal. Explicăm apropierea lui Suzdal de codul din 1448 în același mod, adică că compilatorul codului din 1448 și Suzdal a folosit o singură sursă comună: dar pentru Suzdal, după cum știm, sursa a fost Codul lui Rostov Vladyka. Concluzia inevitabilă de aici că același cod a influențat codul din 1448 este pe deplin confirmată în capitolul X, unde a treia sursă a codului din 1448 a fost identificată de noi ca fiind tafanul domnitorului Rostov. Deci, codul care ne interesează, din care a fost extrasă a treia parte a Cronicii Suzdal, a fost folosit - mai întâi de compilatorul codului din 1448, apoi de compilatorul celui de-al 4-lea Novgorod; am presupus în Cap. XIV, că compilatorul codului Novgorod al 4-lea Rostov era cunoscut într-o ediție diferită, ulterioară decât compilatorul codului din 1448. Una dintre edițiile codului Rostov, am concluzionat pe baza listelor episcopilor Rostov sub 6904, se referă la vremea arhiepiscopului Grigorie (1396-1416), iar celălalt - pe vremea arhiepiscopului Efrem (1427-1454). Ne punem întrebarea, este într-adevăr posibil să recunoaștem codul din care a treia parte a Cronicii Suzdal este extrasă ca Codul Rostov Vladyka și, dacă da, atunci din ce ediție a acestuia - Grigorievskaya sau Efremovskaya?

A treia parte a Cronicii Suzdal conține o serie de indicii că a fost extrasă special din bolta Rostov. Majoritatea știrilor sale au o

legătură directă sau indirectă cu Rostov și casa domnească Rostov. Citim aici despre moartea instalării episcopilor de Rostov - (din 1262, când a murit Chiril și a fost instalat Ignatie, numit în mod greșit Ioan în Cronica Suzdal, și până în 1396, când a fost instalat Grigorie), despre furtuna de la Rostov (1301), că două clopote au izbucnit la Rostov

A. A. Şahmatov.

15

ţăruş (1305), despre mare la Rostov (1365), despre incendiul de la Rostov (1408), despre terminarea templului din Rostov (1411); se notează cu atenție știrile despre nașterea, căsătoria și moartea membrilor casei domnești din Rostov (cf. sub 1248 despre căsătoria lui Boris Vasilkovici și apoi o serie de știri similare până la știrile din 1415 despre moartea prințului Konstantin Vladimirovici de Rostov și 1419 despre moartea Anastasiei, soția lui Konstantin Dmitrievich, care era, se pare, fiica lui Konstantin de Rostov); sunt raportate informații despre orașele principatului Rostov și ale eparhiei Rostov (sub 1290 despre sfințirea bisericii din Ustyug, sub 1205 despre călătoria episcopului Tapa-siya la Ustyug, sub 1314 despre călătoria la Ustyug a principelui Konstantin Vasilyevich , sub 1416 întemeierea orașului în Kostroma, sub 1293 domnia lui Ivan Dmitrievich în Kostroma, sub 1322 arderea Iaroslavlului etc.). Adevărat, sunt raportate și știri întregi rusești, dar este remarcabil că unele dintre ele sunt prezentate într-un editorial care expune un locuitor din Rostov sau din regiunea Suzdal în general. Deci, sub 6791 citim: „Maksim a fost instalat repede ca mitropolit al Suzdalului”, în timp ce în alte cronici: „a fost instalat în Rus’” (Sofia 1, Novgorod 4 etc.). Sub 6793: „sosirea mitropolitului Maxim de Suzdal”, în timp ce Cronica din Novgorod din același an raportează sosirea lui Maxim la Novgorod (Novgorod 1). În orice caz, este clar că în codul care ne interesează, evenimentele de la Rostov au fost combinate cu cele integral rusești și că a legat cronica de la Rostov cu cea integral rusească, extrasă probabil din codul metropolitan. Atunci când stabilim momentul întocmirii Codului Rostov, ținem cont de următoarele împrejurări: în primul rând, ultimele știri extrase din acesta în Cronica Suzdal datează din 6927 (1419); în al doilea rând, ultimele știri ale Cronicii Suzdal nu aparțin lui Rostov la origine și Moscova (nașterea lui Vasily Vasilyevich, incendiul Moscovei, sosirea prinților de la Nijni Novgorod la marele prinț Vasily Dmitrievich, moartea prințului Ivan Vasilyevici cu indicarea zilei și orei, sosirea prințului Danil Borisovici la Moscova, plecarea prinților de la Nijni Novgorod de la Moscova). De aici concluzionăm că cronica integral rusească folosită de Codul Rostov a ajuns cel puțin în 1418. Ținând cont că această cronică integral rusească este cel mai probabil identică. Cu Policronul din 1423, concluzionăm că compilarea cronicii de la Rostov datează din perioada de după 1423. Aceasta ne conduce la presupunerea că ediția cronicii de la Rostov folosită de Cronica Suzdal este identică cu ediția Efremov, adică nu cu cel care a influențat arcul din 1448 și cu cel care a servit drept izvor pentru Novgorod 4th. Într-adevăr, ediția anterioară

-■ Grigorievskaya a fost întocmită înainte de 1416, căci Grigorie a murit în acel an. Nu avem date care să sugereze ediția din vremea arhiepiscopului Dionisie (1418-1427). Între timp, ediția timpului arhiepiscopului Efraim este clar indicată de lista episcopilor de la Rostov în Novgorod al IV-lea.

Numim arcul Rostov arcul suveran. Acest caracter este indicat de lista domnitorilor din articolul 1396; acelasi lucru s-a dovedit

adus la noi în Cronica Suzdal prin extracție. Las deoparte comunicări detaliate legate de schimbarea conducătorilor de la Rostov; ar fi putut fi în cronica domnească.

Aș dori să vă atrag atenția asupra faptului că caracterul codului se schimbă după anunțul instalării lui Gregory ca conducător. Înainte de 1396, în extrasul nostru nu este indicat niciun inculpat; incepand cu stirea din 19 martie. 6904 începe numărătoarea conform rechizitoriului (cf. 6913-6920). Mai departe, în extrasul nostru, vedem o pauză imediat după vestea numirii lui Grigore. Poate fi explicat acest lucru prin faptul că știrile din 6905-6911? conțineau știri locale din Rostov care păreau de puțin interes pentru redactorul Cronicii Suzdal? În cele din urmă, Grigorie este numit: „episcopul iubitor de Dumnezeu al Rostovului și al Iaroslavlului” (1411, 1412).1 Toate acestea dovedesc, mi se pare, legătura dintre codul Rostovului cu episcopul Grigorie, pe care îl recunosc așadar drept compilator al acestuia. sau, mai exact, clientul său, fondatorul. Caracterul ecleziastic al boltei Rostov este dovedit și de faptul că, începând cu anul 6912, o serie de știri despre moartea membrilor casei domnești relatează numele monahal pe care l-au adoptat înainte de moartea lor („fericitul principe Alexandru de Rostov , numit în gradul de Andrei, reposed, 19 iunie” , cf. mesaje similare ■sub 1407, 1409, 1413, 1415).

O comparație a împrumuturilor făcute din codul Rostov de către compilatorul codului din 1448 cu împrumuturile din acesta în Cronica a IV-a Novgorod dovedește asemănarea completă a edițiilor Grigorievskaya și Efremovskaya din secolele XIII și XIV. Într-adevăr, textul celei de-a treia părți a Cronicii Suzdal își găsește corespondența atât în codul din 1448 (și deci în ediția Grigorievsky), cât și în a IV-a Novgorod (și deci în ediția Efremov). Având în vedere acest lucru, precum și alte câteva indicații pe care le-am primit la analiza „Povestea anilor trecuti” conform Cronicii Suzdal, concluzionăm că ediția Efremov a repetat-o în general pe cea a lui Grigoriev, completând-o însă la final cu inserții din corpus de cronici întregi rusești — Policronul din 1423. Această concluzie este confirmată și de faptul că ediția Efremov nu depășește, judecând după Cronica Suzdal, 1419, adică aproximativ dincolo de limita la care a fost adusă ediția Grigoriev. . Totodată, avem un alt indiciu că ediția lui Efremov a adus povestea abia până în 1418-1419, poate tocmai până în 1418, când s-a instalat Dionisie: extragem această indicație din ediția ulterioară a Letopisețеi de la Rostov - a lui Trifonov, care a ajuns la noi în listele Ermolinsky și Uvarovsky; am văzut în capitolul IX că în textul acestei ediţii partea de până la 1418 inclusiv s-a diferenţiat puternic de cea ulterioară, reprezentând chiar o întrerupere între 1418 şi 1425; aceasta este

diferența dintre ambele părți ale ediției ulterioare a Cronicii de la Rostov, care se baza, desigur, pe Efremov-

1 Predecesorul său Teodor este numit Arhiepiscop de Rostov și Iaroslavl (1389, 1394). Sub 1394, înregistrarea morții sale spune că a murit la 28 noiembrie „în timp ce ei cântă liturghie”.

15

osprey, îmi explic că Efremovskaya a adus povestea până în 14181

Rezumând studiul anterior despre codul domnului de la Rostov, vedem că acesta a fost întocmit în timpul episcopului Grigorie (1396-1416) pe baza, în primul rând, a Rostovului (poate și a cronicii domnului) și, în al doilea rând, a tuturor- Letopisețul rusesc editat, care a precedat Policronul din 1423; în timpul Domnului Efraim (1427-1454), a suferit mici revizuiri și completări conform Policronului din 1423 (se pare că partea din 1415 până în 1418 a fost împrumutată de la acesta din urmă); Ulterior, deja sub episcopul Trifon, bolta Rostovului a fost revizuită mai amănunțit conform Policronului din 1423 și ■adaugă evenimentelor moderne. Redactorul Cronicii Suzdal a introdus în a treia parte a ei un extras specific din ediția Efremov, completându-l cu o notă despre moartea Anastasiei, soția lui Konstantin Dmitrievich, în 1419. Acest extras a scurtat pe alocuri în mod semnificativ textul original; Pauza dintre 1397-1403 merita o atentie deosebita; dar există pauze, deși nu atât de semnificative, chiar mai devreme, de exemplu, 1274-1275, 1279-1280, 1338-1339, 1342-1345, 1348-1351, 1366-1367. După cum s-a menționat mai sus, redactorul Cronicii Suzdal a scurtat uneori textul știrii, omițând, nair., indicațiile zilei evenimentului raportat. S-au făcut erori semnificative și în timpul corespondenței, de exemplu, după cum am văzut, în 1262 Ioan a fost numit episcop în locul lui Ignatie; sub 1250, în locul Mitropolitului Chiril îl găsim pe Mitropolitul Vasile; sub 1389 sunt omise numele celor doi mitropoliți greci sosiți cu Ciprian.

Să revenim la prima parte a Cronicii Suzdal, cea mai importantă pentru noi, deoarece conține „Povestea anilor trecuti” și ne punem întrebarea ce se află exact la baza ei – dacă este lista lui Radzivilov sau o protografă din această listă. Dacă am putea presupune că redactorul Cronicii Suzdal, atunci când a rescris prima parte a lucrării sale, a fost ghidat de o singură sursă, atunci problema ar fi rezolvată de la sine; În astfel de condiții, este imposibil să recunoaștem Radzivilovskaya ca originalul celui Suzdal, având în vedere acuratețea decisiv mai mare a cronicii Suzdal în comparație cu cea Radzivilovskaya. Dar, după ce am permis ca textul Cronicii Radzivilov să fie verificat cu alte coduri, am putea explica funcționalitatea mai mare a Cronicii Suzdal ca urmare a unei astfel de reconcilieri și atunci s-ar părea că nu există dificultăți în recunoașterea Cronicii Radzivilov. ca original al primei părți a Suzdalului. Acest lucru ar fi susținut de greșeli generale, cum ar fi „Rursky” vm. „Rușii” sub 6710, sau „dar Dumnezeu și-a pus sfatul în cei schimbați” (Cronica Suzdal:

„schimbați ceva și”). „cu uimire” sub 6633, omisiuni generale, precum un episod din bătălia de la Kiev sub 1151, când Andrei a fost lăsat

1 În acest caz, știrea din 1419 despre moartea Anastasiei, soția lui Konstantin Dmitrievich, va trebui să fie recunoscută ca postscriptie făcută de redactorul Cronicii Suzdal.

prind din urmărirea inamicilor în retragere din Polovinny, iar mai jos despre ordinele lui Andrei pe câmpul de luptă („înainte de bătrânul... echipa sa”), și mai puțin despre plecarea lui Andrei de la tatăl său la Suzdal („Andrei a vorbit... volost la Volodymer”); mier o altă omisiune extinsă la sfârșitul articolului 6662 și în cea mai mare parte a 6663; o omisiune extinsă despre episcopul Fedorets sub 6677 etc. Cu toate acestea, nu recunosc ca fiind probabil că Radzivilovskaya a servit ca original pentru Suzdal: cred că o astfel de presupunere nu ne-ar explica de ce Cronica Suzdal, ghidată de alte surse auxiliare, nu a reelaborat textul lui Radzivilovskaya mult mai amănunțit decât ceea ce vedem în practică. Astfel, sub 6713, Radzivilovskaya omite indicarea zilei morții Principesei Elena Vsevolodovna: „luna decembrie la 30, în memoria Sfântului Apostol Timon”; Dacă presupunem că în Cronica Suzdal această instrucțiune este restaurată pe baza unei surse auxiliare, atunci nu va fi clar de ce ea nu face inserții efective în textul lui Radzivilovskaya în alte locuri și, dimpotrivă, uneori o scurtează ea însăși. 1 Este, de asemenea, incredibil că Cronica Suzdal a introdus cuvintele „Kumani, rekshe Polovtsy „după înfrângerea fostului străin” în 6693 etc. Având în vedere acest lucru, cred că apropierea cronicilor Suzdal și Radzivilov depinde de aderarea ambelor la un original comun, uneori distorsionat în cronica Radzivilov și transmis mai exact în Suzdal. Diferența dintre Suzdal și Radzivilovskaya poate fi explicată prin acuratețea mai mare a transmiterii originalului general în primul dintre ele, nu în toate cazurile în care acestea există.2 Unele diferențe depind de erorile în corespondența Suzdalului,3. iar altele asupra corecțiilor deliberate din partea editorului său.4 Dar unele amendamente din Cronica Suzdal ne conduc în mod clar către surse auxiliare. Deci, sub 6683 în Radzivilovskaya, conform Pereyaslavskaya, citim: „Rostislavich a fost jefuit”, în timp ce în Suzdal, conform Lavrentievskaya și Ipatievskaya, „jăfuit”; sub 6684 în Radzivilov-

1 Hanp., pod 6623 g. a omis: „sâmbătă și a 2-a zi?”.

2 Sr. „pe foc” ca în Lavrentievskaya, vm. „Odasha” sub 6650; „chiniti gati”, ca în Lavrentievskaya,· vm. „chiniti rati”; „Lazăr”, ca în Lavrentievskaya, vm. „Zarya”, sub 6656 g.; „minunat”, ca în Lavrentyevsky, vm. „hidro i divno” sub 6659i g.; „ţara multora” etc. „întregul pământ” sub 6668; „Posul-tsem” vm. „Poltsem” sub 6646; „Kutskov” vm. „Kurkov” sub 6683; „cerul creează” vm. „Sam creat” sub 6714 d.Hr.

3 „la Cernăuți” vm. „Chernigov” sub 6662; „Berestovtsi și cu judecăți” vm. „Rostovtsi și Suzhdaltsi” sub 6665; „împinge adultera asupra ei” vm. „ciocăniți pe un vârf” sub 6677; „Posile” vm. „a mâncat”

sub 6684; „cu regimentul” vm. „cu arc” sub 6688; „s-a bucurat” vm. „stabilit” sub 6694

4 Hanp.: „cherntsi” vm. „Chernorizzi”, ca în Laurențian, sub 6654; „gonishe” vm. „zhenyashe” sub 6661; „ide” vm. „întoarce-te”, ca în Laurențian, sub 6656; „Jefuirea bisericilor goale”, vm. „jefuirea bisericilor” sub 6667; „lze” vm. „lepo”, ca în Laurențian, tsod 6667; „mama sa cea mai onorabilă” vm. „tot-pur” tsod 6683; „prinderea și legarea” vm. „legat” sub 6685; „creează rafturi” vm. „îmbrăcă-ți părul” sub 6693; „și Volodimerechi l-a auzit pe Rurik” vm. „Rurik pierdut” în 6710

Skaya, în acord cu Pereyaslavskaya: „ca și cum ar fi de acord asupra unui gând pentru eternitate”, în Suzdalskaya, în acord cu Lavrentyevskaya: „... Sunt acasă” (ceea ce este clar greșit). Avem deci motive să credem că Cronica Suzdal a corectat textul sursei sale principale (comun cu acesta și Cronica Radzivilov), dar o cronică asemănătoare Cronicii Laurențiane.

Relația Cronicii Suzdal cu bolțile mai vechi este prezentată în următorul tabel:

Masa unsprezece

CAPITOLUL XX

COLECȚIA CHRNICĂ LUI ABRAHAM ȘI UN SCURT EXTRAS DIN CODUL SH8.

(Vilna, Suprasl, Tolstoi I nr. 189 și listele sinodale nr. 151) *

Comparând între ele textul monumentelor citate în subtitlu, suntem convinși de identitatea lor completă (cu restricțiile indicate mai jos) și de originea lor dintr-un strămoș comun. Folosind Sinodalul nr. 154 ca bază pentru comparația noastră, vom face o scurtă privire de ansamblu asupra compoziției monumentelor supuse studiului nostru.

Sinodal nr. 154, secolul XV sau începutul secolului XVI, începe cu articole cronografice care acoperă istoria creației lumii și a omului, evenimentele din Vechiul Testament, cronica evenimentelor grecești și romane înainte și după nașterea lui Hristos - această cronică a fost adusă. la domnia lui Leu și Alexandru și inserează articole polemice împotriva latinilor în timpul domniei lui Mihai și a mamei sale Teodora - un scurt cronicar, aranjat conform catedralelor, „istoria neamului de la Adam până la nașterea lui Hristos”, „despre profeți”, „legenda nașterii Domnului” și un mesaj despre crearea literelor grecești; Această parte cronografică se încheie cu cuvintele: „Toți anii de la Adam până la botezul rusului sunt 6000 și 400 și 60 și 9.” O mare parte din conținutul acestei părți cronografice se bazează pe Paley. Sintagma de mai sus, care identifică în mod eronat anul botezului Rusiei (6469 vs. 6496), este urmată de titlul „Începutul ruginirii pământului” și apoi textul monumentului care ne interesează, începând cu o poveste despre așezarea slavilor („Și limba slovenă a venit din tribul lui

Afetov, numit Noriți”). După un scurt rezumat al evenimentelor dinainte de începutul secolului al XIV-lea, vedem o poveste mai detaliată, aceeași, începând cu ultima știre din 6817 (1309), știrea instalării arhiepiscopului David, cu Cronica a V-a Novgorod și terminându-se, la fel, cu știrile din 1446 despre prețul ridicat al secară la Novgorod („În același an, cutiile de secară aveau cincizeci și cincizeci”). Urmează cu l. 154 așa-zis Pskov a doua cronică * 1 fără foi definitive, pierdută de manuscris, cu fol. 225

* Notă de A. A. Shakhmatov în marginile manuscrisului: Multe schimbări în vederea revizuirii mele asupra [tezei HM] Karinsky.

1 Publicat în prima jumătate a volumului V a Culegerii complete de cronici rusești.

picturi (fără început) ale prinților, mitropoliților și domnitorilor ruși din Novgorod: și, în final, cu l. 234 text din Alexandria, ediție specială.1 Pentru a stabili momentul întocmirii întregii colecții, precum și cronica supusă studiului nostru, subliniem că Letopisețul din Pskov a fost finalizat până în 1486 și, după cum sa indicat, a continuat mai departe. , dar și-a pierdut finalul; în tablouri remarcăm că genealogia marilor prinți se termină cu lista fiilor lui Vasily Vasilyevich (numiți: Ivan, Andrei, Boris și Iuri; dintre ei, cel mai tânăr Boris s-a născut în 1449), lista mitropoliților se termină cu Gherasim, episcopii din Novgorod - cu numele lui Iona, Teofil, „a fost adus din sfinția sa la Moscova de către marele prinț Ioan Vasilievici”, Sergius (cel din urmă sfințit în 1483); lista prinților din Veliky Novgorod se încheie cu cuvintele: „apoi Dmitri Ivanovici și al optulea lui fiu Vasily.”1 2

Cronica care face obiectul studiului nostru, adusă până în 1447, este cuprinsă astfel într-o colecție alcătuită la sfârșitul secolului al XV-lea; este remarcabil că în lista domnitorilor din Novgorod, care, desigur, i-a interesat și pe pskoviți (nu poate exista nicio îndoială cu privire la originea pskovică a colecției) , Ghenadi, care a fost instalat ca arhiepiscop la sfârșitul anului 1484, nu este numit. Remarcăm că textul cronicii, finalizat până în 1447, se împarte exterior în două părți sub 6890· (1382): primul se termină în l. 106 rev. cuvinte: „și alte pachete”. coexistența unui negustor într-un oraș bogat în oameni, templele lor sunt pline de toate lucrurile bune”, continuă a doua după un decalaj de 11/2 coloane, cu cuvinte care continuă direct fraza tocmai dată: „diverse; Același ceas a jefuit totul și a jefuit pe mulți. a ruinat mănăstirea”. S-ar putea crede că aceeași împărțire exterioară a fost observată în protograful sinodal nr. 154, căci, după cum vom vedea, listele Supraslsky și Tolstovsky transmit doar prima jumătate a cronicii, lăsând a doua jumătate fără atenție. Acest protograf a fost dărâmat grav și avea pagini amestecate: drept urmare, în lista sinodală vedem în mai multe locuri un text tăiat cu cinabru, parcă scris deplasat. Deci, sub 6848, după cuvintele „și mulțimea nu a vrut”, au fost tăiate mai multe rânduri, evident pentru că continuarea imediată a textului 3 a fost plasată în mod greșit sub 6830 după cuvintele: „și m-am dus la Niz, și Novo-Torzhtsi s-a rugat

mult novgorodienilor.” ,4 unde, totuși, este tăiat cu o linie de cinabru. Deci, în 6861 după „În același an, s-a dus Mitropolitul. Theognost în hoarda murdarului țar Zhenebek din motive bisericești”, citim: „orașe, iar prințul Narimont Gedimonovici a fost numit sfânt

1 mier. V. M. Istrin. Alexandria cronografelor rusești.

2 Despre aceste tablouri vom vorbi mai jos.

3 cuvinte „și văzând că armata nu va putea scăpa din Novgorod. . . vyimasha> oh guvernator guvernatori>>.

4 Citește: ‰ mergi la Niz și roagă-te mult novgorodienilor”: „noi comercianți” · a ajuns aici din greșeală; citește fraza dată în nota anterioară: „noii invadatori au văzut”, etc.

Botezul lui Gleb a mers și în suburbiile în care l-au salutat în Lituania și l-au sărutat. cruce” - cuvinte legate de articolul 6841 și, prin urmare, tăiate ulterior cu cinabru.1

Lista Tolstoi I. Nr. 189, secolul al XV-lea, conține la început un cronograf de o compoziție deosebită, asemănătoare, dar departe de a fi identică cu tipurile cunoscute ale cronicarului elen; Lipsesc foile inițiale din cronograf. El. se încheie cu o scurtă trecere în revistă a domniei lui Romanus. După cuvintele „în vara anului 6454 a murit țarul Roman”, citim: „Cronicul rus a început rapid să scrie despre acel regat, unde și cum a început să fie țara rusă”. Ceea ce urmează este „Începutul ruginării pământului. Și limba slovenă provenea din tribul Afetov. „Noritsa”, adică textul cronicii, asemănător celui discutat. Se termină cu cuvintele: „templurile lor sunt pline de orice fel de bine”, adică conține doar prima jumătate a cronicii, împărțită în exterior în Sinodal nr. 154 (și protograful ei) în două părți. Cuvintele de mai sus sunt urmate de titlul: „Începutul prinților ruși ai cnezatului rus” și apoi o scurtă selecție din Cronica a 5-a Novgorod; selecție, acoperă evenimentele din 6370 (chemarea prinților) - 6969 (moartea episcopului Euthymius, vm. 6966). I se atribuie trei știri scurte: 6791 despre capturarea Tsaryagradului, 6991 (1482) despre capturarea Kievului la 1 septembrie de către tătarii Perekop și 6999 (1491) despre eclipsa de soare din 8 mai. O notă ulterioară de pe versoul ultimei pagini dovedește originea de vest sau de sud-vest a colecției.1 2 Funcționarea defectuoasă a protografului sinodal nr. 154, care era protograful listei noastre, pe care l-am notat mai sus, a dus la confuzie în prezentarea evenimentelor. Începe după știrea din 6830 (1322) despre moartea prințului Afanasy Danilovici și înmormântarea sa în Mănăstirea Mântuitorului din Nereditsy. Imediat după această știre, sunt descrise evenimentele din 6849-6851, apoi evenimentele din 6842-6848; 3 apoi citim sfârșitul articolului din 6830 (cuvintele „pentru ca și el să-l vadă în Ourdom .. . și să nu-l ia”), iar apoi evenimentele din 6831-6841;4 după aceasta urmează evenimentele din 6852-6875,5 evenimentele din 6876-68796" și, în final, evenimentele din 6880-6890. Funcționarea defectuoasă a protografului a dus, de asemenea, la numeroase omisiuni: de exemplu, a omis un număr de evenimente 6830,7 omis

1 Din exemplele de mai sus reiese clar că redactorul Sinodalului nr. 154 a încercat să reunească textul foilor confuze: după silaba la (prichet), s-a scris un text începând cu „oraș”, dar urma să fie rescris. după silaba la (suburbii) în alt loc.

2 „Distrugerea iudeilor Hristos a înviat și Dumnezeu să dăruiască țăranilor mântuire sufletească și Dumnezeu să dăruiască iudeilor vii să nu ia nimic de la domnii sau poporului, și Dumnezeu să dea țăranilor mila lui Dumnezeu pentru sănătate și din bunătatea lordului"

3 Care se numesc anii 6852-6858.

4 Care se numesc anii 6861-6871.

5 Care se numesc anii 6872-6895.' '

6 Se numesc 6886-6889 ani.

7 Să ne amintim că până la 6830 Sinodal Nr. 154 s-a dovedit a fi defect.

<în

^ evenimentele de la sfârșitul anului 6851,1 și ultimul dintre ele despre sfârșitul Bunei Vestiri la Așezământ și sfințirea ei au fost plasate din greșeală la sfârșitul anului 6841. În partea din 6627-6817 (1119-1309). vedem o serie de omisiuni în comparație cu Sinodal nr. 154, dar aceste omisiuni depindeau nu de o defecțiune a protografului, ci de dorința editorului de a elibera evenimente care, în opinia sa, nu erau atât de interesante.1 2

Lista Synpac aparține lui b. Arhiva principală din Moscova a Ministerului Afacerilor Externe și este stocată acolo sub nr. 26-70. Aparține primei jumătate a secolului al XVI-lea. Conține la început (la pp. 1-59) cronica de interes, terminându-se, la fel ca în lista lui Tolstoi, cu cuvintele „templele lor sunt pline de tot felul de bunătăți”, iar apoi, sub titlul „Începutul the Roux Princes of the Rowe Princedom”, aceeași selecție dintr-o ediție specială a Novgorod 4th, despre care am spus câteva cuvinte mai sus când descriem lista Tolstoi. Eșantionul include evenimente de la 6370 la 6969. și a continuat cu știrea din 6961 despre capturarea Tsaryagradului, 6991 despre capturarea Kievului la 1 septembrie de către tătarii Perekop (cf. aceeași știre în lista Tolstoi), după care citim o serie de știri din sudul Rusiei din 6989. -7008, 3 și apoi, după știrile din 6957 despre capturarea Tsaryagradului, mai multe știri din Rusia de Sud și Rusia de Vest din 6991-7023; la final este descrisă în detaliu victoria lui Konstantin Ostrozhsky asupra trupelor Marelui Duce al Moscovei în 1515. Manuscrisul se termină cu o intrare în 7052 (1543) despre vizita lui Sigismund Augustus la mănăstirea Suprasl la 11 septembrie. Deja din trecerea în revistă a conținutului listei Suprasl devine clară cea mai strânsă legătură a acesteia cu lista Tolstoi: să remarcăm și

identitatea completă a textului cronicii pe care o studiem conform listei Suprasl cu textul listei Tolstoi. ; aceleași omisiuni și rearanjamente ale știrilor, aceeași confuzie în numele anilor, aceleași abrevieri în partea de la 6627 la 6817. Ținând cont de compoziția mai originală a articolului „Începutul prinților ruși ai Principatului Rus” conform listei Tolstoi, în comparație cu lista Supraslsky, completată în mod clar de știrile din sudul și vestul Rusiei, recunosc lista Tolstoi, dacă nu este protograful lui Supraslsky, atunci o copie mai corectă a protografului comun ambelor liste.4 Lista Supraslsky a fost publicată în 1836 de M. A. Obolensky sub titlul

1 Să ne amintim că sub acest an a fost o defecțiune în Sinodal nr. 154.

® Deci, omis sub 6627 despre întemeierea Bisericii Sfântul Gheorghe din mănăstire, sub 6638 despre executarea principilor Polotsk, sub 6639 despre moartea lui Mstislav și domnia lui Yaropolk, sub 6643 despre întemeierea Biserica Maicii Domnului și despre bătălia de pe Muntele Zhdan ' sub 6646 despre domnia lui Vsevolod Olgovich, sub 6663 despre faptul că Yuri și-a plantat fiul Andren „pe Volodymeri și pe Suzhdali>>, sub 6665 despre ridicarea Biserica lui Gheorghe din Vladimir, sub 6666 despre Leontius, ■ Episcop de Rostov, și mulți alții. etc.

3 Printre ele, sub 6994 (1486) despre anexarea principatului Tver la Moscova, sub 6999 (repetată a doua oară) știrea unei eclipse, care se află și în lista Tolstoi.

4 Aici voi spune câteva cuvinte despre o selecție de știri de cronică plasate în partea a doua a listei Suprasl și numite de M. A. Obolensky „Scurtă

viem: „Manuscrisul Suprasl care conține cronicile prescurtate din Novgorod și Kiev”.

Lista Vilna este o colecție extinsă numită Cronica lui Avraam, bazată pe postscriptia aflată la sfârșitul acesteia înaintea cronicii speciale din Rusia occidentală: „În vara anului 7003, cartea a fost scrisă de cronicar, în orașul Smolens. , în timpul domniei Marelui Voievod Alexandru, din voia lui Dumnezeu și din porunca domnului. Episcopul Iosif de Smolensk, de mâna slujitorului mult păcătos al lui Dumnezeu Avraam”. Colecția a aparținut Bibliotecii Publice din Vilna și a fost publicată în volumul XVI al Colecției complete de cronici rusești. În prima parte a colecției se regăsesc articole cronografice iar după ele, după titlul: „Începutul ruginii pământului”, cronica care face obiectul studiului nostru: examinarea textului articolelor cronografice și cronica ne convinge de asemănarea completă a primei părți a colecției lui Abrahamka cu Lista sinodală nr. 154 discutată mai sus, dar asemănarea încetează după știrea din 1446 despre prețul ridicat al secară la Novgorod; Cu această veste, după cum am văzut, lista sinodală se încheie, în conformitate cu Novgorod-ul 5, între timp, în colecția lui Avraam, cronica, fără a-și schimba caracterul novgorod, este continuată cu o poveste despre evenimentele din 1446 și anii următori.

până la 1469 inclusiv. În cea de-a doua parte a colecției găsim un fragment din Cronica a IV-a din Novgorod, din 6453 („În vară

Cronica de la Kiev de la începutul pământului rusesc până în 1516.” Comparând textul acestei selecții, în primul rând, cu selecția menționată mai sus în lista lui Tolstoi și, în al doilea rând, cu o selecție similară plasată pe l|l. 235-242 din colecția colecției Pogodinsky nr. 1570, secolul al XVI-lea, vedem că comun tuturor celor trei ediții este un text care conține o selecție până la 6969 (1461).În lista Tolstoi, știrile din 6971, 6991 și 6999. este atribuit. În Supraslsky, în plus, există o serie de știri de la 6989 la 7008, apoi știrile 6957 și știrile 6991, 6999, 7023. Revenind la partea principală, la eșantionul din 6370-6969, vedem că acesta se întoarce la Cronica a 5-a Novgorod: acest lucru este dovedit, pe de o parte, de faptul că aproape întregul text al eșantionului găsește o corespondență în cronica a 4-a Novgorod și a 5-a Novgorod și, pe de altă parte, că unele dintre trăsăturile sale ne conduc tocmai la al 5-lea Novgorod, de exemplu, sub 6374 citim: „a fost țarul Mihailo și mama lui, fericita Teodora, la Constantinopol”; deci în Novgorod 5, între timp în toate listele Novgorod 4 „Irina”; în articolul de genealogie sub 6523 „Iubitor de Dumnezeu” vm. „Bogolyubsky”; sub 6856 citim: „Orehovshchina” (cf. în Novgorod 5: „și iată Orehovshchina”); sub 6911: „celălalt Prinț Alexandru Mihailovici”, care nu se află în Novgorod al 4-lea (vol. IV, p. 108), ci se află în Novgorod al 5-lea (vol. IV, p. 144). Cu toate acestea, inserțiile din Novgorod 4 au fost făcute în eșantionul din Novgorodskaya 5. Selecția a fost făcută de un locuitor din Smolny: acest lucru este evident din faptul, în primul rând, că evenimentelor din Smolensk li se acordă un loc proeminent, de exemplu, sub '6608 despre depunerea Maicii Domnului la Smolensk, sub 6563: „Izyaslav Yaroslavich a început să domnească la Kiev, iar Vyacheslav la Smolensk”, sub 6738 despre moartea prințului Mstislav Davydovich de Smolensk și foametea din Smolensk; în al doilea rând, acest lucru se vede din inserțiile care îl denunțau pe căpitanul din Smolensk: astfel, sub 6942, în știrea instalării lui Novgorod Euthymius la Smolensk, mitropolitul Gherasim a adăugat: „sub Marele Duce al Lituaniei Shvitrigail”; sub 6909, după cuvintele „și guvernatorul lui Vytautas, prințul Roman, a fost ucis” - este vorba despre Smolensk - s-a adăugat: „a mâncat măruntaiele cu pâine”; in fine, sub 6673, dupa

6453 Roman și Ștefan au venit la cuvântul lui Igor pentru a construi prima lume „> până în 6496 inclusiv (se termină cu vestea botezului pământului sloven și a zidirii lui Vladimir pe Klyazma: „și tot poporul i-a botezat pe ruși și guvernanți. "). A treia parte a colecției începe cu articolele: „Marii prinți ai Rusiei se nasc în Sitsa” și „Și acestea sunt numele tuturor fiilor prinților ruși”; sunt urmate de „Statul de drept cu privire la oamenii bisericești și la zecime și la măsurile orașului și la curțile episcopale” și apoi o serie de articole juridice care se termină cu „Manuscrisul prințului Vsevolod”. Prin urmare, articolul a fost plasat din nou, dar într-o ediție diferită: „Marii prinți ai Rusiei sunt genealogici în Sitsa” și apoi mai multe articole genealogice și cronologice (vezi mai jos). Urmând lista conducătorilor din Novgorod, citim „Povestea conducătorului Tfier este finală” (cf.

Novgorod 4th, sub, 6917) și o postfață lungă a compilatorului „cronicarului” Abrahamka. A patra și ultima parte conține „Cronica Marilor Duci ai Lituaniei”.

Mă voi opri mai detaliat asupra celei de-a treia părți a colecției. După cum s-a menționat în prefața volumului XVI, această parte a colecției este foarte asemănătoare cu anexele la lista Comisiei din Novgorod 1: într-adevăr, articole juridice, începând cu „Regula este legală” și terminând cu „Manuscrisul prințului”. Vsevolod”, se citesc în aceeași ediție și în aceeași ordine la sfârșitul Listei Comisiei (ll. 259-298); următoarele articole genealogice și cronologice, începând cu „Sitsa

vestea morții lui Rostislav Mstislavich (a fost în Novgorod 5?)> a adăugat: „Acest Rostislav Mstislavlich a fost numit în sfântul botez de către Mihai, nepotul lui Vladimer Monamakh, care a zidit Sfânta Maica Domnului la Smolensk pe 21 martie”. Nu am observat alte inserții efective în textul eșantionului, cu excepția, însă, pentru o descriere mai detaliată a eclipsei de soare din 7 iunie 6923: „la ora 3 după-amiaza și a venit la jumătate de oră. iar Domnul milostiv ne-a dat lumină.” În plus, sub 6385, în lista fiilor lui Olgerd, Korigailo a fost omis, iar în schimb au fost numiți: „Prințul Semeon, prințul Kerbout altul.” În cele din urmă, Svyatoslav a primit epitetul LeLsy: „a venit o erupție cutanată despre Igor Svyatoslav Lumina. ”; și asta, cred, se întoarce la lista principală a Novgorodului 5. Deci, concluzionăm de aici că în a doua jumătate a secolului al XV-lea. în Smolensk s-a dovedit a fi o copie a Cronicii a 5-a din Novgorod, care, după cum știm, datează din 1447, dar a fost completată de o înregistrare a morții arhiepiscopului Euthymius 6958 (din anumite motive, atribuită anului 6961), care, apropo, nu este același lucru cu înregistrarea · alte Cronici din Novgorod (de exemplu, listele sinodale și Stroevsky ale Cronicii a IV-a din Novgorod, Cronica lui Avraam). Partea principală a eșantionului într-un singur loc a fost distribuită în lista Suprasl, și anume în lista genealogică de sub 6523: în Tolstoi și Pogodinsky ajunge pe lista fiilor lui Ivan Ivanovici (ca în Novgorod 4 și Novgorod 5), și în Supraslsky în listă este continuat cu numele lui Vasily Dmitrievich, Vasily Vasilyevich („Vasili Orbul”), Ivan Vasilyevici („Ivan cel Mare autocrat-roud al tuturor pământurilor, socrul marelui prinț Alexandru de Litovsky ”) și o listă a fiilor lui Ivan Vasilyevich: Ivan („pentru fiica Tym Volosnago Stefanov”), Vasily, Yuri, Dmitry, Simeon, Andrey; numele de familie era „fiul lui Ivanov, Dmitri”. Se poate ■ trage concluzia că această adăugare a fost făcută între 1495 (căsătoria lui Alexandru al Lituaniei cu Elena Ivanovna) şi 1505 (moartea lui Ivan Vasilievici)?

■se vor naște marii prinți ai Rusiei" și la lista conducătorilor din Novgorod, ■găsiți corespondență deplină în articolele citite la începutul listei Comisiei (ll. 1-16); 1 doar într-un singur loc. găsiți o completare reală: articolul „Genealogia acelorași prinți ruși” din lista Comisiei se termină cu o listă a fiilor lui Vasily Dmitrievich, 1 2 iar în colecția lui Avraamka este numit un alt fiu al lui Vasily Vasilyevich - Ivan (născut în 1440).). Spre deosebire de aceasta,

articolul „Marii prinți ai Rouștilor se vor naște la Sitsa” se încheie în colecția lui Avraamka la fel ca și în Lista Comisiei, cu numele Marelui Duce. Vasily Vasilyevich, o listă a prinților din Novgorod numită după Vasily Dmitrievich, o listă a mitropoliților numită după Gherasim și, în sfârșit, o listă a conducătorilor din Novgorod numită după Simeon. În această a treia secțiune există, după cum am văzut, încă trei articole care nu găsesc o corespondență în Lista Comisiei - acestea sunt „Povestea Domnului Teferian al Sfârșitului”, precum și articolele „Sitsa va fi genealogic. ” și „Și acestea sunt numele tuturor fiilor prinți ruși” într-o ediție diferită de cea la care tocmai ne-am uitat. Primul dintre aceste articole scurtează textul ediției mai străvechi, dar îl continuă cu cuvintele: „Vaioc a născut pe Ioan”; al doilea se termină cu o listă a fiilor lui Vasily Dmitrievich (ca în Comisie), dar printre fiii lui Dmitri Ivanovici o numește pe Danila pe primul loc. Deci putem presupune că Avraamka a împrumutat toate articolele din secțiunea a treia a colecției dintr-un corpus de cronică asemănător celui al Comisiei, dar a avut la dispoziție un alt corpus, unde primele două articole genealogice au fost citite într-o ediție diferită, ulterioară. şi unde era „Povestea lui Tfer-•sky conducătorul sfârşitului”. Cu deplină probabilitate concluzionăm că acest al doilea set ar putea fi Cronica a IV-a Novgorod, din care s-a făcut împrumut în partea a doua a colecției lui Abrahamka, mai ales că în listele Cronicii a IV-a Novgorod care au ajuns la noi (lângă Novorossiysk) există liste. de mitropoliți, posadnikov, mii etc. Ne punem întrebarea: este probabil să permită utilizarea listei Comisiei sau a altora similare de către redactorul Cronicii lui Avraam? Răspunsul îl găsim într-o comparație a celei de-a treia părți a colecției lui Avraamka cu Lista sinodală nr. 154: rezultă că conține aceleași articole, genealogii și cronologice, ca și în cea a lui Avraamka. Astfel, a păstrat sfârșitul articolului „Genealogia acelorași prinți ruși”: 3 ediția sa este identică cu articolul din colecția lui Avraamka și Lista Comisiei, dar este continuată cu o listă a fiilor lui Vasily Vasilyevich: Ivan , Andrey Goryai, Boris și Yuri sunt numiți, 4 mai departe, ca și în colecția lui Avraamka, citim articolul „Și iată, cine sunt caustici

1 Dar Cronica lui Avraam nu conține: liste ale primarilor din Novgorod, mii de arhimandriți, precum și articolul „Și acestea sunt numele tuturor orașelor rusești, departe și aproape”.

2 Danil este inclus în mod eronat pe listă: acesta este fiul lui Dmitri Ivanovici; ■Simeon (tot fiul lui Dmitri Ivanovici) a fost numit greșit, se pare.

3 Să ne amintim că înainte de aceasta, paginile au fost rupte în Sinodal nr. 154.

* Nu există fii ai lui Vasily Vasilyevich pe lista Comisiei, ci Avrahamka: fiul său Ivan este numit.

sunt ani de domnie”, apoi articolul: „Și iată prinții Ruști” (în acest articol, Sine nr. 154, în comparație cu Comisia lui Avraam, omite

sfârșitul „Și domnia lui Ivanov a lui Danilovici... onora"); apoi găsim, ca la Abrahamka, articolul „Și iată, după sfântul botez despre domnia Kievului-stem”, urmat de o listă de mitropoliți (în Abrahamka este mai jos), terminând, ca și în Comisie și în colecție lui Abrahamka, cu numele de Gherasim, apoi o listă a conducătorilor din Novgorod, adusă nu lui Simeon (ca în Comisie și în Avraamka), ci lui Sergius (vezi mai sus), în cele din urmă o listă a prinților din Veliky Novgorod (în Avraamka este mai înalt), terminându-se, ca în Comisie și în colecția lui Avraamka, cu numele lui Vasily Dmitrievich . O comparație a celei de-a treia părți a colecției lui Avraamka cu Sinodal nr. 154 ne convinge că aceasta (adică majoritatea articolelor ei - toate articolele, cu excepția a trei) a fost împrumutată de Avraamka chiar din cronica din care a luat prima parte a colecției sale. , identic precum am văzut, cu același Sinodal Nr. 154. În acest cod, în urma cronicii aduse până la 1447, se citeau aceleași juridice, genealogice etc. articole cronologice care sunt disponibile în lista Comisiei (mai jos voi reveni încă o dată la componența acestui set). Luând în considerare toate cele de mai sus și punându-ne întrebarea despre sursele colecției lui Avraamka (adică despre primele trei părți ale colecției care poartă acest nume, care se termină cu intrarea din 1495), vedem că întregul conținut al colecției poate fi dat din două surse: 1) la cronică un cod asemănător cu cel găsit în Sinodal nr. 154; prima parte se întoarce la ea, până la știrile din 1446 despre prețul ridicat al secării la Novgorod (în publicația Comisiei Arheografice, vol. XVI, pp. 1-90), iar a treia, cu excepția primele două și ultimele articole (în publicație, pp. 262-318); 2) la Cronica a IV-a Novgorod; primele două și ultimele articole revin la el în partea a treia (pp. 261-262 și 318-319), apoi întreaga parte a doua (pp. 225-260); Povestea despre evenimentele de la Novgorod din 1446-1469 se întoarce, fără îndoială, la ea în prima parte. (p. 190–224).

Subiectul următorului nostru studiu va fi primul dintre izvoarele colecției lui Avraamka - corpus de cronici care stă la baza Sipodalului nr. 154. Dar mai întâi, să spunem câteva cuvinte despre Cronica a IV-a din Novgorod, care a fost la dispoziția lui Avraamka. . Judecând după pasajele care datează din anii 6453-6496, lista Cronicii a IV-a din Novgorod care a ajuns la Smolensk nu era cu mult diferită de listele din a doua ediție care au ajuns până la noi: găsim aici chiar și erori clericale comune cu alte liste.1 Înlocuirea Bisericii lui Iacov este cu atât mai izbitoare, unde, în conformitate cu Novgorod al IV-lea, Vladimir a fost botezat, de către Biserica Bazilisc (XVI vol., p. 256). Se numește aceeași biserică

1 Hanp. „și ambasadorul lui Blud la Volodymyr” vm. „Desfrânare” („Desfrânare” Frolovskaya și Novorossiysk); „Schimbăm bani cu darul tău pentru a plăti recompensa”, vm. „perplex” („perplex” Frolovskaya, Novorossiysk); „un oraș chiar mic lângă Kiev” vm. „mic” („mic” Frolovskaya, Novorossiysk); „la orașul recomandatului Krutsey” vm. „Mincinos” („Krutsi” Frolovskaya, Novorossiyskaya), etc.

Există, de asemenea, o listă a Comisiei și Novgorod 5th. Întrebarea care ne este în fața este: cine a introdus acest amendament și pe baza

cărei surse? Există două răspunsuri posibile: primul, conform căruia „Sf. Basilisc” a fost deja citit în lista a 4-a Novgorod pe care Avrahamka a folosit-o, iar modificarea a fost făcută la Novgorod pe baza cronicii 1 Novgorod sau a 5-a Novgorod; iar al doilea răspuns, conform căruia amendamentul a fost făcut de Avraam. Acceptarea celui de-al doilea *răspuns ne duce la presupunerea* că Avraamka avea la dispoziție o listă a cronicii I-a Novgorod sau a 5-a Novgorod; din cercetări anterioare (nota 4 la pagina 234) ştim că la sfârşitul secolului al XV-lea. în Smolensk exista o listă din Cronica a 5-a Novgorod, o listă care a stat la baza unei scurte selecții de cronică din anii 6370-6969. Prin urmare, al doilea răspuns nu ni se pare incredibil - și asta cu atât mai mult cu cât Avraamka, după cum am văzut, având în vedere a treia parte a colecției sale, a combinat două surse din Novgorod și din alte părți. Sfârșitul Cronicii a 4-a din Novgorod, care a fost în posesia lui Avraamka, a fost diferit de alte liste de pamflete cunoscute. Presupunând că Avraamka, în urma știrii „În acel an de secară, cutiile de secară aveau cincizeci și cincizeci de ani”, a început să copieze Cronica a IV-a din Novgorod, vedem că sub 6954 (1446) lista care i-a aparținut era asemănătoare listelor. lui Frolovsky, academic, sinodal și Stroevsky; era asemănător cu ei la începutul anului 6955, și mai ales cu cel Academic, căci după primul articol, comun cu alte liste, există vești despre sosirea ambasadorilor din Pskov la Novgorod și încheierea păcii în vremurile de demult, care, fără îndoială, a fost citit sub 6955 în aceeași loc în Lista Academică.1 Ceea ce a urmat, de la știrea întemeierii Bisericii Bobotează până la incendiul de pe strada Shcherkova ■ din 1469, nu este cuprins în listele indicate de Novgorod 4, dar este posibil ca același lucru să fi fost citit în Lista Academică, care și-a pierdut, după cum știm, finalul inițial. Știm că listele sinodale și Stroevsky continuă cronica a IV-a Novgorod până în 1477. Prin urmare, avem dreptul să ne asumăm existența listei a IV-a Novgorod, continuată până în 1469. Această continuare, care este foarte diferită de partea corespunzătoare a Sinodului şi listele Stroievski, conţine ■ indicaţii clare despre ceea ce a fost împrumutat de la Arhiepiscopul Sofia: cf. o descriere detaliată a tuturor evenimentelor asociate cu arhiepiscopul Novgorod, să spunem mai multe - povestea se referă numai la acele evenimente în care conducătorul Novgorod a luat una sau alta parte.

Să trecem la studiul primei părți a colecției lui Avraamka. Am subliniat identitatea sa cu Sinodal No. 154. Nu există nicio îndoială că prima parte a colecției lui Abrahamka și Sinodal No. 154 revin la același protograf. În același timp, se dovedește că această protografă în anumite părți este transmisă mai precis și mai complet în colecția lui Abrahamka decât în Sinodal nr. 154. Deci, de exemplu, în cronică, în părțile 6627-6817. găsim în Sino-

1 Datorită foii rupte și continuării adăugate, această știre a fost atribuită de către continuator lui 6954.

în depărtare există o serie de omisiuni, începând tocmai din 6701;1 există omisiuni în părți €817-6954.1 2 3 Ar fi o greșeală să credem că Sinodal Kg 154 a păstrat mai exact protograful distribuit în colecția

Dvrya, gropi cu inserții · pe bază alte bolți (cel puțin Novgorod 4, care i-a fost la dispoziție). Pentru piesa 6817-6954. acest lucru este infirmat decisiv de textul din Novgorod al 5-lea, din care a fost împrumutat: acest text se dovedește a fi transmis în Cronica lui Avraam mai complet decât în Sinodal nr. 154. Pentru partea dinainte de 6817, aceasta este infirmată de datele listelor Suprasl și Tolstoi, care au o serie de știri omise din Sinodal Nr. 154.3 Această împrejurare ne dă temei să afirmăm că plusul pe care îl găsim în Sinodal Nr. 154 împotriva Cronicii lui Avraam este o inserare în ea. Nu vom găsi știri inutile în Sinodal nr. 154, dar conține cuvinte și fraze inutile. Astfel, sub 6811 în Sinodal Nr. 154: „și mai multe soții profetice au fost arse”, în Cronica lui Avraam, Tolstoi și Suprasl nu există unele „profetice”. Sub 6776, Sipo-dalny nr. 154: „și ambele regimente s-au ridicat la luptă și a fost groaznic să vezi un mare masacru”, în Cronica lui Avraam, în schimb: „și a fost un foarte mare masacru”, în Supraslsky : „și a fost un mare carnagiu”. Totuși, având în vedere considerentele de mai sus, este imposibil în toate cazurile în care Pinodal No. 154 se abate de la Cronica lui Avraam, să se acorde preferință textului acesteia din urmă, ca o redare mai exactă a originalului general. Criteriul sunt alte două liste: unde coincid cu Cronica lui Avraam, aceasta din urmă poate fi recunoscută ca fiind mai originală decât Pinodal No. 154; dar acolo unde Sinodal Nr. 154 coincide cu Tolstoi și Suprasl, diferit de Cronica lui Avraam, avem motive să recunoaștem lecturile Sinodalului Nr. 154 ca fiind mai vechi decât lecturile Cronicii lui Avraam. Dar și aici sunt necesare rezerve. Am văzut o legătură strânsă între Sinodal nr. 154 și Tolstoi (Suprasl): pentru noi este clar că au fost copiate dintr-un original comun și defect, cu frunze amestecate și o împărțire ciudată a textului la mijlocul articolului 6890. A fost acesta protograful defect al Sinodalului nr. 154 de Tolstovsky (Supraslsky) este identic cu protograful Cronicii lui Avra-

1 Omis: a doua știre din 6701, a doua știre din 6703, 6704, 670'6, ultima știre din 6707, 6725, 6726, ultima știre din 6727, 6729, două penultima știre din 6732, prima știre din anul următor, 667392, , ultima știre din 6747 , 6765, 6774, 6794-6796, a doua știre 6797, 6798, •6800, primele două știri 6804, prima știre 6813, a doua știre 6816. În plus, există „abrevieri, sub 68016, sub 68016 6776, 6723.” si etc.

2 Hanp., sub 6843 s-a păstrat doar prima știre; sub 6844 ■numai ultimele două.

3 Deci, ele conțin știrile 6704, 6706, ultima. știrea 6707, 6725, prima știre 6726 etc. Coincidența lui Tolstoi și Supraslsky cu Sinodalni nr. 154 cu privire la omisiuni este întâmplătoare: știm că în ele textul cronicii este în general scurtat chiar și în comparație cu Sinodal nr. 154. Deci , în toate trei sunt omise a doua știre 6701, a doua știre 6703, ultima știre 6707, ultima știre 6747 etc.

.amki, dacă nu s-a abătut de la el în anumite ocazii este încă o întrebare. O comparație între Sinodal nr. 154, listele Tolstoi și Suprasl, pe de o parte, și Cronica lui Avraam, pe de altă parte, face

probabil ca protograful primelor trei liste să fi deviat efectiv în mai multe locuri de la protograful comun Cronica lui Avraam. Deci, de exemplu, sub 6710 în Sinodal nr. 154, Tolstoi și Suprasl: „cerul a fost făcut ca sângele”, în Cronica lui Avraam: „„s-a întâmplat”, că. mai nervos, cf. Novgorod 4th și Cronograf. Sub 6738, în Sinodal nr. 154 și Suprasl citim: „și la Smolensk ■ au creat 4 femei sărace și mâncăm în 1 6000, iar în 2 1000”, între timp în Cronica lui Avraam, în loc de toate sublinia: „ în doi •36000”, cf. din Novgorod 4: „două 16.000” (deci singurul număr al lui Abrahamka este incorect, iar restul este în conformitate cu Novgorod 4; în rest există o abatere clară). Dar, în general, coincidența Sinodalului nr. 154 cu alte două liste și abaterea de la Cronica lui Avraam ne conduce la un text mai original. Deci, sub 6750, Cronica lui Avraam omite, după: „și alungă Pskov” cuvintele: „în vremea aceea nemții, veniți în exil, au luat orașul Pskov și prințul Alexandru a auzit că nemții sunt în Pskov și a plecat în exil în Borze”; 1 cf. în Novgorod -4: „Pskov fusese deja luat, au fost închiși să judece” (la Sofia: „și au fost închiși în oraș”). Sub 6814 Sinodal nr. 154 și Supraslsky: „și du-te la Moscova și face pace cu Danilovici”, în Cronica lui Avraam: „cu Danilovici” (în Novgorod 4: „cu Danilovici”).. Sub 6758 Sinodal nr. 154 și Supraslsky: „Preasfințitul Mitropolit Kiril a venit în Rusia”, în Cronica lui Avrahamka: „Arhiepiscopul Mitropolit”, etc.

Deci, în orice caz, Cronica lui Avraam este superioară altor liste înrudite în sensul apropierii de protograful lor comun. Acest lucru contează și în problema originii acestui protograf și vom folosi această concluzie mai jos. Dar este posibil să refacem protograful care ne interesează doar luând în considerare mărturia tuturor celor patru liste discutate mai sus. În același timp, reiese că acest protograf cuprindea: în primul rând, o parte cronografică (conservată în Cronica lui Avraam și în Sinodal nr. 154), în al doilea rând, o cronică adusă până în 1446 (în partea de până la mijlocul anului 6890). este restaurat conform Cronicii lui Avraam, Sinodal nr. 154, Supraslsky și Tolstoi, în partea 6890-6954 conform Cronicii lui Avraam și Sinodal 154), în al treilea rând, articole genealogice și cronologice (restaurate conform Cronicii lui Avraam). Avraam și Sinodal nr. 154); este posibil, în sfârșit, să includă și acele monumente legale care s-au păstrat în colecția lui Avraam, pentru compararea întregii trei chasga.

1 Deci în Sinodal nr. 154, și în Suprasl: „în vremea aceea nemții au venit la Pskov și au fost alungați și au luat orașul și au început să se plimbe prin oraș de bunăvoie. Iar prințul Alexandro, auzind asta: ai dus nemții la Pskov și s-a dus la Dagon în Borze.”

colecția cu Lista Comisiei o aduce atât de aproape de această listă, încât prezența în ea a articolelor genealogice, cronologice și juridice, comune cu Lista Comisiei, sugerează că aceleași articole se

aflau în protograful colecției (în Sinodal nr. 154, foi au fost rupte la locul potrivit: pe ele, probabil, au fost citite articole legale, comune cu colecția lui Abrahamka și Lista Comisiei). ·

. Mă întorc la întrebarea surselor protografului reconstruit din listele indicate. Una dintre surse a fost deja identificată într-un studiu anterior - aceasta este Cronica a 5-a Novgorod. Cu siguranță pentru ea. o parte din cronică este în curs de ridicare, și anume în perioada 6817-6954, pentru că textul corespunzător se dovedește a fi în general identic cu Lista cronografică, precum și cu listele abreviatei Cronicii Novgorod-Pskov, aduse până în 1547 *

În partea de până la 6817 (1309), cronica pe care o studiem reprezintă o scurtă selecție a știrilor întregi rusești, cu o preponderență clară, totuși, din Novgorod. Pentru a determina cât de succint sunt transmise evenimentele istorice, subliniem, de exemplu, că lunga poveste despre moartea Olgăi este transmisă în patru cuvinte: „Olga a murit pe 11 iulie”; testul credinței este enunțat în trei rânduri tipărite; povestea lungă despre incendiile din Novgorod din 6702 a fost înlocuită cu cuvinte de neînțeles, totuși: „focul Votolkin”; despre evenimentele de după moartea lui Andrei Vogolyubsky, se spune doar că după el fratele său Mihail s-a așezat și a murit, domnind timp de un an, iar după el Vsevolod, „deținând toată pământul rusesc”. Caracterul predominant novgorodian al cronicii se reflectă în faptul că, de exemplu, urmărește cu atenție schimbarea conducătorilor din Novgorod, menționează schimbarea posadnikilor (de exemplu, sub 6794): raportează • despre construcția bisericilor din Novgorod, despre incendii, uneori rămânând tăcut, , că vorbim despre Novgorod.1 S-ar putea concluziona de aici că avem în fața noastră o selecție dintr-un fel de cronică din Novgorod. Dar nu ne putem mulțumi cu o astfel de concluzie pentru că, în primul rând, nu există un astfel de corpus Novgorod în care s-ar găsi să corespundă toate știrile cronicii studiate; în al doilea rând, găsim printre știrile Novgorodului o serie de știri Suzdal care nu se află deloc în arcadele Novgorodului; 1 2 în al treilea rând, cronica studiată a păstrat urme clare ale folosirii a cel puţin două surse. Acest lucru se poate vedea din știrile repetate din el: astfel, 6732 este numit de două ori și de ambele ori după numele său se citește știrea instalării lui Chiril ca Mitropolit pe pământ rusesc; Bătălia de la Kalkovo este descrisă atât în 6731, cât și în 6732; despre uciderea lui Mihail de Cernigov de două ori: sub 6753 (unde a fost numit Mihail: Kievsky) și sub 6755 (unde a fost numit Marele Prinț de Cernigov);, despre moartea lui Iaroslav Vsevolodovici de două ori - ■ sub 6753 și 6757; despre uciderea lui Mihail Yaroslavich în bătălia cu Lituania - de două ori: sub 6756-

1 Hanp., sub 6725: „a fost un incendiu în luna mai 31, iar biserica a ars în 15”.

2 Hanp.: sub 6703 despre întemeierea Pereyaslavl; sub '6761 despre sfințirea Bisericii lui Boris și Gleb din Rostov; sub 6796 despre instalarea lui Tarasius ca episcop de Rostov etc.

și 6757; sub 6816 citim despre instalarea lui Petru ca Mitropolit al Rus'ului, iar sub 6817 despre venirea Mitropolitului Petru în Rus'. Deci trebuie să presupunem că cronica studiată reprezintă o compilație de cel puțin două cronici. O comparație a știrilor de mai sus, citate de două ori în cronica noastră, cu știrile corespunzătoare ale codurilor de cronică care au ajuns la noi, relevă că una dintre sursele compilației a fost textul articolelor rusești ale Cronografului. Astfel, prima știre din 6732 despre instalarea lui Chiril într-o prezentare aproape identică se citește în Cronograful din 1512;1 descrierea bătăliei de la Kalkovo din 6731 este aproape identică cu textul Cronografului din 1512.2

Sub 6756, vestea morții lui Yaroslav este identică cu Cronograful; de asemenea, vestea din 6757 despre uciderea lui Mihail Iaroslavici, pe Porotva; știrea din 6817, despre venirea Mitropolitului Petru în Rus', corespunde unei știri similare din Cronograful pentru 6815; vestea din 6755 despre uciderea lui Mihail de Cernigov și a boierului său Fiodor nu este, de asemenea, greu de urmărit la Cronograf. Dar această știre nu este singura care are ceva în comun cu Cronograful, pot fi subliniate o serie de alte coincidențe similare. Totuși, nu trebuie să pierdem din vedere ceea ce a fost explicat mai sus în capitolul despre originea Cronografului. Cronograful în ediția sa originală (și anume despre el sau despre alte ediții timpurii nu poate fi discutat decât aici, deoarece ediția din 1512 a fost întocmită, în orice caz, mai târziu decât cronica pe care o studiem) a fost extras din codul metropolitan integral rusesc. ; același cod rusesc, împreună cu codul Novgorod din 1421 și codul Rostov, a devenit parte a codului Novgorod din 1448; Codul Novgorod din 1448 a stat la baza Cronicii a IV-a din Novgorod. În consecință, Cronograful ar trebui să conțină articole generale și lecturi generale cu Cronica a 4-a din Novgorod. Și într-adevăr, o serie de știri din cronica pe care o studiem pot fi urmărite atât la Cronograf, cât și la a 4-a Cronica din Novgorod. Las astfel de știri deoparte, pentru că este posibil, având în vedere indicațiile făcute mai sus, ca această știre să fi intrat în cronica studiată tocmai din 4a Novgorod (că acesta, însă, nu este cazul, se va arăta mai jos) . Voi sublinia o astfel de știre că nu există corespondență în Novgorod 4th și care, totuși, este disponibilă în Cronograf; Duc această știre fără ezitare la Cronograf. Sub 6627 (în mod eronat 6633), după raportarea morții lui Vladimir Monomakh și a domniei lui Mstislav, citim: „Și sa luptat cu Olga Svyatoslavich la Kolakshcha și l-a condus la Murom și de acolo la Ryazan"; același lucru se citește ceva mai detaliat în Cronograful de acolo (sub 6633). În 6646 s-a auzit vestea morții lui Yaropolk. Vladimirovici și domnia lui Vsevolod Olgovich sunt identice cu știrile corespunzătoare ale Cronografului. Sub 6654, vestea morții lui Vsevolod Olgovich și a domniei lui Igor, precum și următoarele

1 Cronica lui Avraam: „Kiril a fost numit repede mitropolit pe pământul rus", în Cronograf: „mitropolit pe. Rus".

a Expresia Cronografului este omisă: „și armata a fost înecată în nenumărate numere", iar la sfârșit: „și mulți alți asemenea eroi".

știri: „exilul său Izshslav Msdislavnch” 1 sunt identice cu Cronograful. Mai departe, vestea din 6661 despre moartea lui Izyaolav Msti-■slavich este de asemenea identică; 6663 despre domnia lui Iuri Volodimerovici și despre purtarea fiului său Andrei „pe Volodimeri și pe Suzhdali”; 6667 · despre moartea Mitropolitului. Constantin (în Novgorod 4 există o prezentare mai extinsă); 6683 despre evenimentele de după moartea lui Andrei Vogolyubsky și cuvintele: „posedarea întregului pământ” 1 2 au fost împrumutate de la Cronograf (sub 6684); ■6738 - despre sfințirea Bisericii Fecioarei Maria din Rostov; 6770 despre veche în toate orașele rusești; 6771 despre moartea lui Alexandru Nevski; 6814 despre căsătoria prințului. Mihail Andreevici în Hoardă.

Deci, avem motive să recunoaștem Cronograful într-una dintre edițiile sale străvechi drept sursa cronicii pe care o studiem. Facem acest lucru cu atât mai hotărât, cu cât însăși natura prezentării prescurtate a știrilor cronicii amintește de Cronograf pe tot parcursul acestei cronici: s-ar putea crede că compilatorul și-a propus să ofere o scurtă cronică rusă după modelul celei găsite în Cronograf.*

Având împrumuturi izolate de la Cronograf din această cronică, suntem lăsați față în față cu o compilație încă foarte complexă: ea distinge, pe de o parte, știrile din Novgorod și știrile întregi rusești, care găsesc o corespondență cu Novgorod 4th, 3 pe pe de altă parte, Novgorod , precum și știrile întregi rusești care sunt absente în Novgorod 4th.4 Fie trebuie să admitem că compilatorul studiului

1 În Sinodal nr. 154 și Sutsrasl există o eroare: „Izyaslav și Mstislav Mstislavich”, în Letoptsi Avraamki: „Tszyaslav și Mstislav”.

2 Exact așa este în Supraslskaya, iar în Avraamka se adaugă: „rusă”.

* Mai jos este textul notei lui A. A. Șahmatov pe o bucată separată de hârtie inclusă în manuscris, cu o notă a autorului: la pagina 390. Această ■pagină. 390 al manuscrisului începe cu paragraful: Deci, avem motive să recunoaștem Cronograful într-una dintre edițiile sale antice ca sursă a cronicii pe care o studiem.Observația noastră este că Cronograful a fost sursa nu în mâinile compilatorului. a ■extrasului din codul din 1448, dar la Avraam însuși, A · A. Șahmatov în ultimul său articol despre cronici (vezi p. 369) nu a făcut-o, desigur, deoarece lucrării lui Abrahamka i s-a acordat doar un loc mic acolo. Nota menționată a lui A. A. Șahmatov are următorul text: Sunt din ce în ce mai convins că Cronograful a fost o sursă nu pentru compilatorul extrasului din codul din 1448, ci pentru însuși Abraham. Acest lucru este deosebit de clar din comparația] a cronicii lui Avraamka cu cronica lui Pavel și Rogozhsky [Gopistul]· Deci, de exemplu, · uciderea lui Oleg Svyatoslavich de către Yaropolk la Avraamka este spusă sub 6481 [anul], ca în Cronograful, apoi sub 6485 [an]. Între timp, cronicarul Rogozh și Pavel știu doar 6485'. în Avra[aamka] sunt două timpuri despre crearea bisericii Maicii Domnului, iar în altele este doar unul.

3 Acestea includ, de exemplu, articolele 6627 (cu excepția sintagmei de mai sus, împrumutate de la Cronograf), 6628, 6635, 6638 (cu excepția primei știri), 6639-6644, 6649, ultimele știri 6654, 6655, 6664, 6669-6676, 6687, 6694, 6701, 6706–6710, 6715–6726, 6728, 6729, 6736–6746, 6765, 6772, 6774, 677, 677, 677. 6782, 6784–6795, 6797, 6800, 6802, 6803, 6805, 6809, 6816 etc.

4 Sub 6638, în știrea respingerii lui Vladyka Ioan din episcopie, el a fost numit Popyan (Pop Yan) și a adăugat: „aceasta nu este amintită”; sub 6665

cronicile au folosit cel puțin două cronici din Novgorod (inclusiv cronica a 4-a din Novgorod) și încă una - judecând după natura știrilor non-Novgorod - arcul Rostov, 1 sau așa să spunem. că toate aceste știri ar putea fi într-un singur cod care nu ne-a ajuns, după vestea instalării lui Arkadi ca arhiepiscop, citim: „și Maica Domnului a zidit o mănăstire” (cf. această știre în Cronica Novgorodului „ la bisericile lui Dumnezeu”); în același an s-a raportat că Biserica Sf. Gheorghe a fost ridicată în Vladimir (în Novgorod 4 pe scurt sub 6660); sub 6666, la știrea întemeierii Bisericii Maicii Domnului, Andrei a adăugat: „și împodobește-o minunat și aurit vârful”; în același loc despre sosirea episcopului Leonty la Rostov și expulzarea acestuia; sub 6675, la știrea înființării Bisericii Cotkom Sytinich din Boris și Gleb, s-a adăugat următoarele: „deasupra Volhov la capătul străzii Piskupli”; Articolul 6677 despre că novgorodienii resping armata Suzdal este declarat în conformitate cu 1-ul Novgorod, și nu cu al 4-lea Novgorod; sub 6883 sunt numiți ucigașii lui Andrei Bogolyubsky; sub 6688 se spune că Mstislav Rostislavich a fost înmormântat „în incinta Sfintei Sofia”, cf. în Lista Comisiei: „în limitele Sfintei Născătoare de Dumnezeu”, iar în Novgorod 4: „în Sfânta Născătoare de Dumnezeu”; sub 6693 s-a adăugat la știrea depunerii Înălțării: „pe strada Prusskaya” (cf. și în Cronica Novgorod „bisericile lui Dumnezeu” sub 6600); sub 6697 a fost pusă vestea sfințirii Maicii Domnului la Rostov; sub 6702, de neînțeles: „foc Votolkin”; sub 6703 a fost pus Pereyaslavl; în 6704, la porțile orașului din Vladimir a fost ridicată o biserică; sub 6711, campania prinților din sud către polovțieni și tonsura lui Rurik (cf. această știre se află în Lista Comisiei); sub 6712, vestea cuceririi Constantinopolului în comparație cu Novgorod 4 a fost răspândită, indicând că a fost luat de germani, venediți și frizi, care și-au stabilit credința acolo; sub 6713 despre căderea Bisericii Rostov, mai jos: „aprinde luna în noaptea de 8” (cf. în Novgorod 1: „luminează luna -8 nopți”); sub 6732 despre secetă; mai jos despre incendiul Troitsa de pe strada Ryadyatin (cf. Novgorod 1); sub 6736 despre moartea lui Mstislav Mstislavich; sub 6738 despre livrarea lui Kirill la Rostov; sub,

6747 indică ziua prinderii lui Pereyaslavl de către tătari (3 martie); Mai jos sunt informații despre înființarea mănăstirii Sf. de către Semenova. Pavel (cf. Novgorod 1); sub

6748 ziua prinderii Kievului este stabilită ca 19 noiembrie (și nu 6 decembrie); sub 6750, după cuvintele: „și ridicați stâlpii pe lacul Chudskoe”, s-a adăugat următorul: „pe Uzveni” (cf. „pe Uzmen” în Novgorod 1 și Sophia II), care este omis în Novgorod 4. (IV vol., p.

37); sub 6751 „Oleg a venit din Kan”; sub moartea lui Varlaam Khutynsky (cf. Novgorod 1); sub 6757 este indicată ziua morţii arhiepiscopului. Spiridon (20 iulie), omis atât în Novgorod 1 cât și Novgorod 4; în 6758, mitropolitul Kirill a ajuns în Rus'; în 6761, sfințirea Bisericii lui Boris și Gleb din Rostov; sub 6766, au fost numiți guvernatorii tătari Berka și Kasachi, sub care a avut loc al doilea recensământ tătari; sub 6769, moartea lui Chiril de Rostov; sub 6780 moartea lui Boris de Rostov; sub 6783 a fost un incendiu la Novgorod (cf. Novgorod 1); sub 6794 „a luat posadnichestvo de la Semyon” (cf. Novgorod 1); sub 6796 instalarea episcopului Tarasius de Rostov; sub 6798 „a. ar fi multă apă pentru vară” (cf. Novgorod 1); sub 6801 „Tokhta a stat pe regat”; sub 6804, căsătoria prințului. Mihail; în 6807 instalarea episcopului Simeon de Rostov; sub 6808, „în alt rând, regele Tokhta a mers împotriva regelui Noguy și l-a învins”; sub,

6811 mesaj despre o iarnă caldă și eșecul recoltei (cf. Novgorod 1); sub

6812 indiciu că Marele Voievod Andrei Alexandrovici a fost înmormântat „în biserică

Arhanghelul Mihail”. '

1 mier. Stiri de la Rostov din cele indicate in prefata si nota sub 6666, 6697, 6719, 6738, 6761, 6769, -6780, 6796, 6807.

Prima presupunere este puțin probabilă, deoarece ar lăsa deschisă întrebarea despre ce fel de alt cod din Novgorod este, care a completat știrile Cronicii a 4-a din Novgorod. Este clar că aceasta nu a fost Cronica I-a Novgorod, pentru că doar o parte din aceste știri suplimentare împotriva Cronicii a 4-a Novgorod poate fi urmărită la aceasta;1 ar trebui să presupunem existența fie a unei ediții speciale a Cronicii I-a Novgorod, complicată. prin inserții din alte surse din Novgorod, sau o ediție specială a Novgorodului 4, completată de Novgorod 1 și alte surse din Novgorod - dar nu se oferă nicio indicație despre astfel de monumente din nicio altă direcție. Dimpotrivă, a doua ipoteză despre existența bolții Novgorod, unde evenimentele Novgorodului sunt descrise mai pe deplin decât în Novgorod 1 și Novgorod 4 și unde, în plus, sunt prezentate știrile despre Rostov, ne conduce la deja cunoscuta boltă din 1448. , bolta , care a stat la baza cronicilor Novgorod 4 și Sophia 1 și mai completă decât Novgorod 4, pentru aceasta a prescurtat-o, mai complet decât Novgorod 1, căci aceasta din urmă, în ediția din 1421, a stat la baza acest cod. ' .

Explorând în cap. Cod X din 1448, am notat o serie de știri ale acesteia, care, fără a găsi o corespondență în Novgorod 4, se regăsesc în Novgorod 1 (aceste știri sunt evidențiate de Cronica I Sofia); în continuare vom nota o serie de știri ale sale, care, în ciuda originii lor din Novgorod, nu se găsesc nici în Novgorod Lth, nici în Novgorod 1 (și le mărturisește Cronica I Sofia); în cele din urmă, am subliniat utilizarea pe scară largă de către codul din 1448 a Codului Rostov Vladyka, astfel cum a fost modificat de vremea episcopului Grigorie.

Cred că trăsăturile pe care le-am notat sunt destul de suficiente pentru a identifica codul din care este extrasă (în mare parte) cronica care ne interesează cu codul din 1448. Ar fi greu de imaginat că compilatorul acestei scurte cronici. ar fi folosit multe coduri pentru a extrage material din ele; prezentarea prescurtată chiar și a celor mai importante știri, omisiunea multor povești și detalii esențiale pentru cunoașterea antichității - toate acestea dovedesc că compilatorul și-a propus să scurteze cutare sau cutare extinsă cronică; folosirea multor surse i-ar dovedi dorința de a prezenta povestea cronicii într-o prezentare detaliată, pe scară largă. Adevărat, admitem că a avut în minte o altă sursă - Cronograful și, așa cum s-a menționat mai sus, însăși utilizarea Cronografului dovedește dorința lui de a oferi un rezumat prescurtat al cronicii. De aceea susținem că sursa sa principală ar fi fost codul din 1448, unul dintre cele mai extinse coduri ale secolului al XV-lea, în care toate știrile cronicii studiate ar fi trebuit să-și găsească o corespondență dacă acest cod ar fi ajuns la noi.

1 Și anume 6677, 6688, 6711, a doua știre 6713, a doua știre 6732, a doua știre 6747, creștere sub 6750, a doua știre 6751, a doua știre 6783, 6794, ■6798, 6811; nu este disponibil în Novgorod prima inserare sub 6638, 6665, 6W5, 6693, știri 6702, inserare sub 6757.

De asemenea, găsim o confirmare indirectă că sursa reală a cronicii noastre a fost codul din 1448 în faptul că unele dintre știrile sale, care nu găsesc corespondență în Novgorod-ul 4, se găsesc în Sofia 1 și știm că Sofia. Cronica I a fost extrasă din bolta din 1448. Astfel, sub 6794 citim: „Lituania este un volost militar”, cf. în Novgorod 4 și Novgorod 1 (care este urmat evident de Novgorod 4 aici, ca și în alte cazuri): „Lituania L ovot voevasha”, între timp la Sofia 1 (lista lui O.) găsim: „Lituania a luptat cu volost Novgorod” (V vol., p. 201). După cum am văzut, sub 6766 Novgorod-ul 4 nu are numele conducătorilor militari tătari „Verka și Kasachey”, în timp ce în Sofia 1-ul sunt („Berkay și Kasachik”, V τ., p. 189). Sub 6750, după cum am indicat, Sofia 1 are: „pe lacul Chudsky, pe piatra Uzmeniu Voroniya”, cf. tot în cronica studiată, 1 Novgorod 4 omite „pe Uzmen”. Sub 6773, citim în cronica noastră: „Lituania s-a luptat între ei” etc.; , în Novgorod 4, conform Novgorod 1 (sub 6771): „a fost o răscoală în Lituania. . . vstasha ei înșiși na sya”, între timp, în Sofia 1 (sub 6773): „Lituania a fost bătută între ei.”1 2 Sub 6776, „dintre cei uciși de novgorodieni în bătălia cu germanii din 18 februarie, cronica noastră a numit-o. Tverdislav Chermny, iar primarul Mihail nu este numit după patronimul său; la fel și la Sofia 1 (și Novgorod 1), între timp Novgorod 4 îl cheamă pe primarul Mihail Fedorovich, iar în loc de Tverdislav Chermny - Mikifor Chermny.

Deci, recunoaștem ca fiind dovedit că cronica pe care o studiem în partea de până la 6817 a fost întocmită pe baza codului din 1448, iar Cronograful dintr-una dintre edițiile antice a servit ca sursă auxiliară. Am văzut că în partea de la 6817 la 6954 urmează Cronica a 5-a din Novgorod. Ne punem întrebarea: cum să înțelegem această trecere de la o sursă la alta sau de la o metodă de prezentare la alta? Ne

punem întrebarea: cui îi aparține exact această trecere către o altă sursă - compilatorul extraselor din codul din 1448, care și-a întocmit extrasele cu împrumuturi de la Cronograf, sau o altă persoană care, în 6817, a renunțat să mai copieze scurtul cronică și am trecut la cea mai detaliată - cronica a 5-a din Novgorod? Nu pot considera probabil ca trecerea sub >6817 de la o sursă la alta a aparținut compilatorului primei dintre aceste surse: scurta cronică, păstrată parțial înainte de 6817, sugerează un plan binecunoscut în compilator și indică prezența. de anumite surse în el* ; Nu este clar de ce acest plan, care urma să dea o scurtă relatare a evenimentelor istorice trecute, a fost abandonat în 6817 și de ce au fost abandonate ambele izvoare care au servit la îndeplinirea acestui plan. Dacă scriitorul

1 Cronica lui Avraamka și Suprasl: „despre Uzven”, și Sinodal nr. 154: „despre Schimbare”.

2 Același articol din Novgorod 1 sub 6773, dar din nou în el: „a fost o mare rebeliune în Lituania”.

a dorit, să zicem, tocmai din 6817, din vremea urcării lui Petru la mitropolie, să dea o relatare mai detaliată a evenimentelor cele mai apropiate timpului său, atunci de ce nu a apelat la extrase mai ample din codul din 1448, de ce? nu, în sfârșit ștergeți în întregime acest cod? În schimb, compilatorul trece la copierea unui alt monument și își tratează munca mecanic: în loc de un compilator care a scurtat în mod deliberat sursa și a selectat evenimente interesante din ea, vedem în fața noastră un simplu copist reproducând monumentul cu acuratețe literală. În același timp, a fost uitat complet codul din 1448, care, după cum știm, era aproape de Novgorodskaya b-th, care a extras direct din acesta partea din 6913: nu s-a făcut o singură inserție din el, nici măcar o singură inserție. amendamentul a fost introdus pe baza acestuia. Având în vedere acest lucru, considerăm incredibil că persoana care a inclus o parte din codul 6817-6954. din Novgorod 5, a fost la fel cu compilatorul scurtei compilații înainte de 6817. O altă presupunere posibilă este că avem în fața noastră o legătură mecanică a două monumente - începutul unuia (înainte de 6817) și sfârșitul celuilalt (din 6817).).), întreprinsă de o persoană care nu este implicată în alcătuirea primului dintre cele două monumente, nu pare să întâmpine obiecții: această persoană, nemulțumită de concizia primei dintre sursele sale - o selecție prescurtată din codul de 1448, a trecut la a doua - cronicile a 5-a din Novgorod.

Așadar, recunoaștem prima parte a cronicii studiate ca fiind prima parte a corpusului cronicii care nu ne-a ajuns în întregime. Această boltă a fost extrasă din bolta din 1448, care era prea greoaie pentru cititorul obișnuit și, prin urmare, nu foarte accesibilă. Să remarcăm faptul că înainte de cronica rusă există o compilație cronografică a evenimentelor din istoria lumii. S-ar putea crede că editorul a vrut să ofere într-un scurt extras atât istoria rusă, cât și istoria mondială, iar acest lucru confirmă și mai mult ideea noastră despre existența unui corpus complet care conține un extras din corpus din 1448 în partea sa rusă. A fost compilat la Novgorod pentru novgorodieni: acest

lucru se poate vedea din abundența de informații din Novgorod din ea, precum și, de exemplu, din această adăugare la povestea despre campania lui Vladimir împotriva lui Korsun: „Și apoi cu prințul Volodymer lângă Korsun. tot pământul rusesc și novgorodieni”. Este foarte probabil ca acest cod să fi fost finalizat înainte de 1446, adică până în același an cu sursa lui - codul din 1448. Mai jos, va trebui să ne întâlnim din nou cu el: vom vedea că a venit la Tver și acolo a format baza cronicarului Tver (cf. Capitolul XXIV, dedicat cronicarului Rogozhsky). S-a indicat mai sus că articolele incluse în a treia secțiune a colecției lui Avraamka aparțin protografului acestei colecții și listelor similare; De asemenea, acest protograf conținea o compilație cronografică care a precedat Lista sinodală nr. 154 și lista Vilna. Lăsând deoparte problema sursei acestei compilații, ne întrebăm de unde au fost împrumutate articolele genealogice, cronologice și juridice comune Listei Comisiei din protograful colecției lui Abrahamka. Construiește-le în mod natural

sau la Novgorodskaya 5 sau. la un scurt extras din codul 1448, adică la una din ambele surse pe care le-am descoperit. Nu avem nicio dovadă că aceste articole au fost citite în anexele la Novgorod 5; dimpotrivă, că ele ar putea fi citite într-un scurt extras este clar din faptul că au fost citite în codul din 1448, pentru că era din aceasta. cod că au fost împrumutate.incluse în Lista Comisiei (precum și parțial în Sophia 1 sub 6527, în Novgorod 4). Este foarte important ca lista mitropoliților din colecția lui Abrahamka, precum și din lista Comisiei, să fi fost adusă la Gherasim, în timp ce în codul din 1448 a fost aparent adusă doar la Fotie (după cum se poate vedea din lista Novorossiysk). din Cronica a IV-a din Novgorod). Este imposibil să explicăm această coincidență în așa fel încât articolele care ne interesează să fie incluse în scurtul extras din Lista Comisiei, pur și simplu pentru că nu se remarcă nicio altă legătură între Lista Comisiei și colecția lui Abrahamka. Dar nu ar trebui să presupunem că în codul din 1448 a fost numit Gherasim și că omiterea numelui său, nair., la Novorossiysk, a fost făcută în mod deliberat, având în vedere puțina faimă a acestui mitropolit (cf. absența sa în Liste de Moscova, nair., în Simeonovskaya, Nikonovskaya și alte cronici)?

Să trecem la întrebarea cum și unde codul, care era un scurt extras din codul din 1448, a intrat în legătură cu Cronica a 5-a din Novgorod? Cel mai firesc ar fi să credem că o astfel de legătură a fost făcută la Novgorod de către un cititor care dorea să aibă o relatare mai completă a evenimentelor cele mai apropiate timpului său. De aici rezultă că al 5-lea cod obținut prin combinarea scurtei cronici cu cea din Novgorod s-a mutat de la Novgorod, pe de o parte, la Smolensk și acolo a provocat apariția Cronicii lui Avraam, listele Synpacl și Tolstoi și, pe pe de altă parte, la Pskov și acolo a devenit parte a Sinodalului nr. 154: nu poate exista nicio îndoială nici cu privire la originea Smolensk (rușia de vest) a Cronicii lui Avraam, listele Suprasl și Tolstoi, fie despre originea pskovică a Sinodalului nr. .154. Dar o altă explicație pare posibilă și anume aceea că combinarea unui scurt extras din bolta din 1448; a intrat în unire cu Novgorod 5 la Smolensk și de acolo s-a mutat la Pskov. Într-adevăr, cercetările anterioare au

arătat că la sfârșitul secolului al XV-lea. Cronica a 5-a din Novgorod se afla la Smolensk, pentru că din aceasta s-a făcut scurtul extras din 6370-6969, pe care îl găsim în listele Cyn-Rasl, Tolstoi și Pogodin; extrasul, după cum am văzut, a fost făcut de un locuitor din Smolensk, prin urmare, la dispoziția compilatorului său, care locuia la Smolensk, a fost Cronica a 5-a din Novgorod în ediție, complicată de un postscript despre moartea Arhiepiscopului Euthymius al II-lea, care s-a întâmplat în 1458. Studii suplimentare ale colecției lui Abrahamka arată că compilatorul acesteia a avut la dispoziție aceeași Cronica a 5-a Novgorod, pentru că o inserare într-un fragment din Cronica a 4-a Novgorod (6453-6496) a fost făcută sub influența Cronicii a 5-a Novgorod. . În fine, aceeași colecție a lui Abrahamka demonstrează că la sfârșitul secolului al XV-lea. la Smolensk, s-a lucrat la codurile cronicilor din Novgorod: vedem în această colecție fragmente din al 4-lea Novgorod împreună cu articole care datează dintr-un alt Novgorod

seif. Având în vedere aceste date neîndoielnice, ajungem la concluzia că compilarea întregii colecții a lui Avraamka și, de altfel, tonul părții din ea în care există o cronică, s-ar fi putut întâmpla la Smolensk, unde existau materiale potrivite pentru acest. Să spunem mai multe: o altă presupunere, ipoteza despre originea din Novgorod a colecției devine incredibilă, deoarece este dificil să se permită repetarea acelorași condiții la Novgorod ca și la Smolensk, și anume concentrarea mai multor bolți într-un singur loc și lucrul asupra lor. combinație, dar afirmația decisivă că colecția Avraamki în forma sa originală, mai precis, că protograful acestei colecții a fost întocmit la Smolensk și că a existat o combinație a unui scurt extras din codul din 1448 cu al 5-lea Novgorod, trebuie să fie precedată de încrederea că listele Suprasl și Tolstoi, pe de o parte, Sinodal nr. 154, pe de altă parte, pot fi recunoscute drept reflectări ale acestui protograf. Nu văd nicio dificultate în a urmări primele două liste până la protograful cronicii lui Avraam; Presupun că această protografă, fie chiar în momentul apariției sale, fie la scurt timp după aceea, a devenit defectuoasă și anume în cronica despre 6890 (1382) a avut loc o pauză care a despărțit prima jumătate a poveștii (la mijlocul sintagma) din a doua jumătate a ei și, în plus, s-au amestecat foile, mai ales cele unde s-au povestit evenimentele din 6830 - 6854. Lista lui Tolstoi (o recunosc pe cea a lui Suprasl ca pe o copie de la el sau din protograful lui) ar putea transmite doar prima parte a cronicii, adică până la mijlocul povestirii în 6890: compilatorul ei, evident, nu și-a dat seama sau a fost lipsit de posibilitatea de a realiza că următorul după pauză textul este o continuare directă a acestei prime părți, copiată de el; în foile în care au fost consemnate evenimentele <6830-6854 nu a înțeles și a permis o confuzie incredibilă în prezentarea acestor evenimente. Conține un extras din Cronica a 5-a din Novgorod din 6370-6969. probabil că a împrumutat din același original ca și cronica; Dintre toate celelalte articole din colecție, acesta l-a interesat datorită caracterului său Smolensk; prarda, nu se află în colecția lui Avrahamka, dar, după cum vom vedea, această colecție în forma în care a ajuns până la noi a suferit o revizuire amplă. După ce am acceptat originea colecției Avraamka, listele Tolstoi (și Supraslsky) din protograf, acceptăm cu deplină încredere originea

Sinodalului nr. 154 din aceasta: într-adevăr, această listă se întoarce la același original defect ca și Tolstoi. (și Supraslsky), căci, în primul rând, în articolul 6890, există o întrerupere de o coloană și jumătate de text, exact acolo unde listele lui Tolstoi (și Suprasl) sunt întrerupte și, în al doilea rând, reprezintă confuzie (omisiuni, succesiune incorectă a textului). , apoi corectat cu cerneală cinabru) în partea în care s-au produs evenimentele ■6830-6854 Această împrejurare leagă strâns Sinodalul nr. 154 de Smolensk, unde, conform mărturiei listelor Tolstoi (și Suprasl), a fost găsit originalul defect - protograful colecției Avra-amka și, prin urmare, întărește puterea acelor date care mărturisesc originea Sinodalului nr. 154 din protograful culegerii numite

Nick - aceste date sunt următoarele: partea cronografică generală la început, textul cronicii generale până la 1446, iar la final genealogiile generale și articolele cronologice, atât textul cronicii, prescurtat clar în Sinodal nr. 154, cât și text de genealogii și alte articole, clar continuate în Sinodal nr. 154, mărturisesc marea vechime a textului din colecția lui Avraamka. Pe lângă aceste date, care sunt destul de suficiente pentru a recunoaște colecția lui Avraam, chiar și în forma în care a ajuns până la noi, ca o copie mai apropiată și mai exactă a protografului comun lui și a Sinodalului nr. 154, găsim în textul cronicii conform Sinodalului nr. 154 o inserție explicită denunțând originea ei dependentă de colecția lui Avraam. La fraza pe care am citat-o mai sus în articolul 6496: „Și cu prințul Volodimer atunci toată țara rusă și novgorodienii erau sub Korsun” în Sinodal nr. 154 se adaugă: „și pskoviții”, o postscriptie care dezvăluie în același timp Pskovul. originea monumentului (acesta este dovedit și de faptul că, după ultimele știri ale cronicii împărtășite cu colecția lui Avraam, a fost plasat textul așa-numitei Cronici a II-a Pskov.). În soluția propusă la problema relației dintre Sinodal Nr. 154 și colecția Avra-Yamka, ne confruntăm cu o singură dificultate: Sinodal Nr. 154 aduce cronica doar până în 1446 și o întrerupe în același loc în care Novgorod 5 este întrerupt, în timp ce în colecția Avraamka a fost continuată de evenimentele din 1446-1469. În consecință, în această privință, Sinodal No. 154 este mai original decât colecția lui Avraamka, căci în sursa originală a ambelor, cronica a fost, desigur, adusă doar până în 1446. Cum putem extrage Sinodal No. 154 din colecția lui Avraamka? Să presupunem că protograful acestei colecții nu conținea o poveste despre evenimentele din 1446-1469. - aceasta este același lucru cu recunoașterea prezenței unei reelaborări complete a compoziției originale a colecției, reelaborare pe baza unei alte bolți Novgorod - dar aceasta ar contrazice presupunerea făcută mai sus că lucrările la bolțile Novgorodului au fost efectuate de către compilator al colecției Abrahamka: am văzut că povestea 1446-1469 gg. extras din Cronica a IV-a din Novgorod, dar știm că compilatorul protografului colecției lui Avrahamka a plasat în ea pasajul din 6453-6496. din aceeași cronică a 4-a Novgorod și o inserare în articolul 6496 din cronica a 5-a Novgorod. Având în vedere acest lucru, recunosc că povestea din 1446-1469, extrasă din Novgorod 4, a fost citită în Protograf - colecția lui Abrahamka, dar nu a fost plasată în ea direct, nu după povestea despre evenimentele din 1309. -1446, extras din

Novgorod 5, iar după trecerea din 6453-6496, extras din aceeași Novgorod 4 Cronica: rearanjare a textului, legătură cu povestea din 1446-1469. cu povestea anterioară din 1446 aparține editorului de mai târziu al colecției Abrahamka.

Așadar, ne imaginăm istoria apariției monumentelor pe care le studiem în forma următoare. La sfârşitul secolului al XV-lea. la Smolensk, la curtea episcopului Joseph Soltan, au fost disponibile următoarele monumente ale cronicii din Novgorod: 1) un scurt cronograf de compoziție specială cu anexă

asociat cu acesta este un extras din bolta Novgorod din 1448, completat și corectat conform uneia dintre cele mai vechi ediții ale cronografului Pachomiev; în anexele acestui monument erau articole genealogice și cronologice datând din același cod din 1448; 2) Cronica a V-a din Novgorod, adusă, după cum știm, la 1446, dar complicată de o postscriptie despre moartea episcopului Euthymius (1458); 3) Cronica a IV-a Novgorod, continuată după 1446 cu o poveste despre evenimente dinainte de 1469, extrasă din Bolta Sofia Vladychny; La sfârșitul acestei cronici au fost plasate genealogii și alte articole. În 1495, din ordinul episcopului Iosif, a fost întocmit o cronică de către o persoană care se numește Avraam, combinând cele trei monumente de mai sus. La baza bolții este plasat un cronograf; În urma cronografului, a fost copiată cronica din partea de până la 6817 (1309), urmată de textul Cronicii a 5-a Novgorod (6817-6954). Astfel, s-a obținut un set complet, adus până în 1446. Dar Avraam nu a vrut să lase nefolosită Cronica a IV-a Novgorod, mai ales că conținea o poveste despre evenimentele de mai târziu, inclusiv până în 1469; în plus, un scurt extras din cronica rusă, propus de el în partea anterioară anului 1309, nu ar mulțumi cititorul, mai ales în raport cu cele mai străvechi evenimente ale ținutului rusesc. Avraam a decis să compenseze lipsa de muncă pe care o finalizase deja raportând un extras despre evenimentele din 6453-6496. conform Cronicii a 4-a din Novgorod; și după. Cu acest extras a atașat un extras despre evenimentele din 6954-6977. conform aceleiaşi cronici. În cele din urmă, în anexele la Cronicarul său, Avraam a plasat mai întâi două articole genealogice care se întorc la Cronica a 4-a din Novgorod și apoi aproape toate articolele atașate unui scurt extras din codul din 1448; nemulțumit cu aceasta, chiar la sfârșitul codexului său a scris „Povestea Domnului din Tver Arsenia”, extras din Cronica a IV-a din Novgorod. În spatele acestei povești se află o notă a lui Avraam, care indică faptul că tocmai cu această poveste s-a încheiat codexul pe care l-a compilat. Dar, se pare, deja în spatele acestei intrări a compilatorului se afla și un scurt extras din al 5-lea Novgorod, care avea sarcina de a oferi o listă a celor mai importante evenimente de la Smolensk și, prin urmare, completată în 6673 cu o inserție despre moartea lui Rostislav. Mstislavich din Smolensk și despre construcția sa a Bisericii Fecioarei Maria din Smolensk. Este important de menționat că Avraam, deși în general își transmitea cu acuratețe sursele, în unele locuri și-a permis să le corecteze. baza reciprocă. Astfel, după ce a copiat, pe baza unui scurt extras din codul din 1448, articolul „Genealogia acelorași prinți ruși”, la sfârșitul acestuia a atribuit, pe baza articolului (descris

mai sus), Cronica a IV-a Novgorod: „ fiii lui Vasilyev - Ivan.”1 După ce a copiat conform Рассκа⅛ al 4-lea Novgorod despre botezul lui Vladimir, el a înlocuit Biserica lui Iacov, unde a fost botezat Vladimir, cu Biserica Bazilisc - pe baza celui de-al 5-lea Novgorod. Vom vedea mai jos că o parte din Novgorod 5 este inclusă și în extrasul din boltă. 1448

1 mier. mai sus (XVI vol., p. 261): „Vuioc l-a născut pe Ioan”.

Colecția lui Avraamka, care satisfacea în mod evident nevoia urgentă din Smolensk de a avea o copie a cronicii rusești, a provocat în curând o serie de copii și revizuiri. Cea mai puțin abate de la original este revizuirea pe care o găsim în colecția b. care a ajuns până la noi. Biblioteca Publică din Vilna, numită Cronica lui Avraam. Compilatorul revizuirii a schimbat ceva în stilul și selecția lexicală a operei lui Abrahamka, permițându-și doar următoarele abateri semnificative: în primul rând, la cronica din 6954 (1446), a adăugat textul împrumutat de Abrahamka din Novgorod 4 și a plasat ceva mai jos, și anume o poveste despre evenimentele din 6954-6977; în al doilea rând, la sfârșitul colecției, în loc de un scurt extras din al 5-lea Novgorod, care conținea germenul cronicii de la Smolensk, el a plasat extinsa „Cronica Marilor Duci ai Lituaniei”.

Colecția lui Avraamka a prezentat defectele binecunoscute pe care le-am indicat mai sus. Poate că colecția Vilna a fost copiată dintr-o copie defectă, dar editorul iuteși nu a acordat atenție rupturii în prezentarea articolului 6890 din manuscris și a reușit să evite confuzia în povestea din 6830-6854. Copia defectă datează din lista Tolstoi, care aparține începutului secolului al XVI-lea. Această listă a înlocuit cronograful colecției lui Abrahamka cu un cronograf mai extins, combinând, după cum se pare, două compilații cronografice, dintre care una era a doua vedere a cronicarului elen; cronica pentru; Cu cronograf, a notat doar până la ruptura din povestea din 6890, fără să-și dea seama că ruptura a fost urmată de o continuare directă a acestei povești; recunoscând, evident, că nici sfârșitul cronicii, nici pasajul din 6954-6977 nu au fost interesante pentru el și pentru cititorii săi din Smolensk, având în vedere caracterul novgorodian al știrilor conținute în acestea, și recunoscând, de asemenea, că articolele genealogice și cronologice plasate la sfârșitul colecției nu erau legate direct de cronică, redactorul listei Tolstoi a copiat, totuși, ultimul articol, extrasul său din anii 6370-6969, datorită predominanței știrilor de la Smolensk în ea, și l-a completat cu trei postscripte – despre cucerirea Constantinopolului, despre capturarea Kievului în 1483 și despre eclipsa din 1491. cronici • sunt omise multe evenimente, în special cele legate de viața internă a Novgorodului.

Protograful listei Suprasl a fost întocmit pe baza listei Tolstoi sau a protografului acestei liste. Compilatorul a lăsat deoparte cronograful și a copiat doar ambele cronici, prima de la început până în 6890, a doua, conținând un extras din 6370-6969. El, ca locuitor al Rusiei de Vest, a completat-o pe aceasta a doua pe baza unei cronici locale, aparent de la Kiev, cu povestiri despre evenimentele din 1481-1500.

Odată ajuns la Mănăstirea Suprasl, acest monument a fost completat de alte câteva știri, și anume în 6957 despre capturarea Tsaryagrad, 6991, 6999, 7023. și, în sfârșit, o poveste amplă despre victoria lui Konstantin Ostrozhsky asupra trupelor moscovite în 7023. Înscrierea care urmează acestei povești demonstrează că lista Suprasl a fost întocmită înainte de 1543, deoarece această intrare este despre o vizită.

Sigismund Augustus al Mănăstirii Suprasl a fost scris cu o scriere de mână deosebită, diferită de cea în care a fost scris întreg manuscrisul. Printre modificările editoriale incluse în textul listei Tolstoi de către compilatorul protografului Supraslsky și, probabil, lista Supraslsky în sine λ

Masa 12

se referă la inserarea titlurilor de cinabru înaintea articolelor și știrilor interesante ale cronicii: aceste titluri sunt mai ales numeroase în partea de până la 6851 (1343), inclusiv (în ceea ce privește titlurile care urmează, unele dintre ele se pare că revin în colecția lui Abrahamka).).

O copie defectă a colecției lui Abrahamka a ajuns la începutul secolului al XVI-lea. la Pskov. Aici a fost folosită de compilatorul colecției care a ajuns până la noi, unde este plasată Cronica a II-a Pskov. A copiat, în primul rând, cronograful, iar în al doilea rând, cronica până în 1446, scurtând-o în multe locuri

MULTE știri. După cum știm, în colecția lui Abrahamka se aflau fragmente din al 4-lea Novgorod: compilatorul le-a înlocuit cu textul Cronicii Pskov. Din păcate, paginile care conţin sfârșitul acestei cronici și textul imediat următor au fost rupte. S-ar putea crede că acestea conțineau articole genealogice și cronologice, a căror continuare a fost păstrată pe foile supraviețuitoare ale manuscrisului, dar este posibil ca, pe lângă articolele genealogice, să conțină și monumente legale care se aflau în colecția lui Abrahamka. Deci, este probabil ca Sinodalul nr. 154 să conţină majoritatea articolelor din ultima secţiune, colecţia lui Avraam. Este remarcabil că doar două dintre aceste articole au fost continuate: aceasta este, în primul rând, genealogia marilor prinți, completată de o listă de fii. carte Vasily Vasilyevich, 1 și, în al doilea rând, lista episcopilor din Novgorod, adusă numai lui Serghie, iar Ghenadi, instalat un an mai târziu, în 1485, nu este numită.

Relația dintre listele Cronicii lui Avraam între ele și cu bătrânii: bolțile sunt descrise în tabelul 12 (vezi p. 254).

1 Nu este clar de ce fiii lui Ivan Vasilyevici nu au fost numiți, deoarece această adăugare a fost făcută la începutul secolului al XVI-lea. Aparent, baza este dată de colecția lui Abraham, unde, după cum am văzut, același articol se termină cu cuvintele: „Fiul lui Vasiliev este Ivan”.

CAPITOLUL XXI

COD MOSCOVA 1479

Aceasta este ceea ce vom numi colecția de cronici convenționale care a ajuns la noi în lista târzie și foarte defectuoasă a Bibliotecii Publice din Leningrad: Schitul Nr. 4166, secolul al XVIII-lea. Începând cu partea introductivă a „Povestea anilor trecuti”, 1 textul acestei liste ajunge la articolul 6986 (1478) „Despre campania Marelui Duce împotriva Novgorodului de către armată” și este întrerupt de o frază neterminată în acest articol. articol: „și marele prinț le-a îngăduit și a treia zi a poruncit să fie cu el” (Cf. Voskresenskaya, VIII τ., p. 192). Această frază a rămas nescrisă pe hârtie; aceasta dovedește că originalul care stă la baza copiei din secolul al XVIII-lea și-a pierdut finalul. Și înainte de sfârșit, s-au pierdut mai multe foi din original, după cum se poate observa dintr-o comparație a textului listei Schitului cu textul corespunzător din Cronica Învierii. Deci, pe baza listei Schitului, este imposibil de stabilit unde s-a terminat monumentul care face obiectul studiului nostru. Nu există alte liste ale acestui monument, dar a venit la noi împreună cu arcul sfârșit al Novgorodului în așa-numita Cronica de la Rostov a fostului. Moscova Main arhiva afacerilor externe. Componentele acestei cronici, cunoscute din lista de la începutul secolului al XVIII-lea, sunt determinate fără dificultate dacă o comparăm cu Cronica din Novgorod după lista lui Dubrovsky (Biblioteca publică din Leningrad F. IV. 238). După izolarea textului din Cronica Rostov care corespunde textului listei lui Dubrovsky, ne vom face o idee despre codul Moscovei, în conținutul său, care, în plus, este destul de identic cu lista Ermitaj . Această culegere s-a încheiat cu știrea din 9 septembrie 6988 (1479), căci, începând cu următoarea știre din 26 octombrie 6988, textul ei se dovedește a fi împrumutat din cronică, la fel ca și cronica după lista lui Dubrovsky. Având în vedere identitatea bolții Moscovei, care a fost inclusă în canelura. Din Cronica de la Rostov, cu lista Ermitage, tragem concluzia că lista originală a Ermitage, la fel ca și acest cod, a fost adusă în povestea incendiului de la Moscova din 1479.

Pentru a restaura bolta din 1479, pe lângă Cronica Schitului copiată din ea și Cronica de la Rostov derivată din aceasta, ar trebui să existe

1 Din cauza pierderii începutului manuscrisului, din care în secolul al XVIII-lea. s-a făcut o copie, textul provine din cuvintele: „Sarmați, Taurieni, Sciții, Fraci”.

atras și de așa-numita Cronică tipografică, cunoscută parțial din 6714 până în 7.041 (1206-1533). conform unei ediţii foarte defectuoase a secolului al XVIII-lea. (conținut în manuscrisul fostei Biblioteci sinodale din secolul al XVI-lea nr. 789); Același cod în părți până la

6991 (1483) inclusiv se găsește în manuscrisul Bibliotecii Publice din Leningrad E. IV.218 (Tolstovskaya I, nr. 191). Vom oferi informații mai detaliate despre ambele cronici mai jos în capitolul XXII. Aici ne vom limita la observația că Cronicile tipografice și Tolstoi nr. 191 sunt identice cu codul Moscovei din 1479 la început, și anume în cea mai mare parte a „Povestea anilor trecuti”; Abia din 6587 (1079) ambele cronici încep să difere de Codul Moscovei. Având în vedere vechimea mai mare și funcționalitatea listelor Cronicilor tipografice și Tolstoi nr. 191 în comparație cu lista Ermitage și cu lista Arhivei (Cronica Rostov), la analiza textului „Povestea anilor trecuti” conform codul Moscovei din 1479, vom folosi și parțial vom proceda din textul (până la 1078 inclusiv) din ambele cronici numite.

Semnificația codului Moscovei din 1479 este clară din faptul că a stat la baza cronicilor ulterioare de la Moscova. Cronica Învierii se dovedește a fi o reelaborare a acestui codex; a fost folosit și de compilatorii cronicilor Nikon și Lvov. Momentul compilarii codului Moscovei din 1479 ar trebui probabil recunoscut ca fiind anii 80 ai secolului al XV-lea. Vom vedea mai jos motivele care ne obligă să admitem că codul Moscovei din 1479 a luat naștere direct din codul mai vechi, adus până la 1472.

Baza bolții Moscovei din 1479 pare să fie Cronica I a Sofia.* Locuri comune pentru Cronica I a Sofia se găsesc în toate părțile bolții Moscovei. Astfel, în partea de până la 1074 (inclusiv povestea morții lui Teodosie), Codul de la Moscova este în general identic cu Cronica I de la Sofia. După 1074, Cronica I Sofia reprezintă o reducere puternică a cronicii rusești. Având posibilitatea de a folosi alte surse de cronică mai complete, Codul de la Moscova este totuși ghidat de Cronica I Sophia sau de o cronică similară, prezentând știri din Novgorod din secolele XI și XII. mier. sub 6630 (căsătoria lui Mstislav), 6631 (campania împotriva lui Em), 6632 (eclipsa de soare), 6641 (campania împotriva lui Chud), 6642 (detalii despre bătălia de pe muntele Jdan), 6644 (turburările din Novgorod și căsătoria lui Svyatoslav Olgovich), 6645 (Evenimentele din Novgorod și moartea lui Vsevolod Mstislavich), 6646 (Pskoviții împăcați cu novgorodienii), 6647 (începutul articolului cronică), 6656 (schimbarea prinților la Novgorod la sfârșitul articolului cronică), 6664 (exil). lui Mstislav Yuryevich, cf. la Sofia 1 sub anul următor), 6669 (începutul articolului cronică), 6677 ^ (sosirea mitropolitului Constantin în Rusia și o serie de știri referitoare la Novgorod, cf. la Sofia 2 sub 6675) , 6679 (evenimentele Novgorod, cf. Sofia 1 sub anul precedent), 6688 (prima știre), 6690 (evenimentele Novgorod), 6692 (evenimentele Novgorod)

* Notă de A. A. Shakhmatov în marginile manuscrisului: Toate acestea trebuie schimbate având în vedere rezultatele analizei Poveștii de către vr. ani (vezi mai jos).

evenimente), 6695 (schimbarea prinților în Novgorod), 6696 (victoria pskoviților asupra lui Chud), 6699 (evenimentele Novgorod), 6700 (evenimentele Novgorod), 6701 (moartea lui Varlaam Khutynsky), 6702 (incendiu în regiunea Novgorod) , 6703 (evenimentele Novgorod), 6704 (evenimentele Novgorod), 6705 (Sfârșitul articolului cronică), 6706 (ultimele știri), 6708 (evenimentele Novgorodului), 6709 (sfârșitul articolului cronică), etc.

Din secolul al XIII-lea numărul articolelor în comun cu Cronica I Sophia crește semnificativ. Voi nota potriviri extinse sub 6724, 6731, 6746, 6748, 6750, 6751, 6753, 6754, 6827, 6835, 6855, 6860, 6881, 6883, 6888, 6888, 6888, 6888, 6888, 6886, , 6897, 6908, 6909 , 6912, 6914, 6920, 6924, 6925, 6926 etc. Având în vedere acest lucru, s-ar părea că Cronica I-a Sofia ar trebui recunoscută ca sursă a Codului Moscovei. Dar o serie de considerente nu ne permit să acceptăm o asemenea concluzie.

În primul rând, ne punem întrebarea, pe care dintre cele două ediții principale ale Primei Cronici de la Sofia a folosit compilatorul Codului de la Moscova? Este prima ediție, reprezentată de listele lui Karamzin și Obolensky, sau a doua, reprezentată de listele lui Tolstoi, Balzer și alții? Vom vedea mai jos, analizând textul din Povestea anilor trecuti, că o parte semnificativă din lecturile Codului Moscovei converg cu listele K.O., dar că, în același timp, o serie de alte lecturi ne conduc către liste. a doua editie. Același lucru rezultă din luarea în considerare a altor părți ale Codului de la Moscova. mier. sub 6746 „abie nemilostiv", ca în K.O., vm. „abie", ca în rest (cf. V vol., p. 174, nota, d); „rit bisericesc" vm. „rit sacru" (cf. Vτ., p. 174, nota, e); sub 6747 „lyut bo be b.oi" vm. „Se luptă cu înverșunare" (cf. V vol., p. 175, nota b); sub 6748 „Galich city taken" vm. „Cetatea Galich a luat Volyn" (cf. V vol., p. 176, nota b); „înfrânge pe rege" vm. „înfrânge corabia" (cf. V vol., p. 179, nota a); „la Saber" vm. „până la Savlya" (cf. V vol., p. 179, nota, g); sub 6751 citim în Codul Moscovei, ca și în K.O., despre moartea lui Varlaam Khutynsky, care nu se află în alte liste ale Sophiei I; sub 6778 „înaintea armatei noastre" vm. „sub rândurile noastre" (cf. Vol., p. 196, notă); sub 6792: „cu tot pământul Nizovsky" vm. „cu toți rușii" (cf. Vτ., p. 201, nota a); sub 6797 „Semion Episcop de Tver" vm. „Rostovsky" (V vol., p. 210, nota, g); sub 6807 „grabă să scape" vm. „fugitiv" (cf. V τ., p. 203, nota c); sub 6827 „Maxim" vm. „Petru" (V τ., p. 207, nota, i); sub 6850 „pe piatră" vm. „pe Kamla" (cf. V vol., p. 223, nota, h); sub 6853 „din același an" vm. „la fel ca iarna" (cf. Vt., p. 225, nota a).; sub 6854 „împotriva lui [el] în Lunca" vm. „împotriva lui lui Lug"; sub 6879 despre congresul delegaților de la Novgorod cu germanii pentru încheierea păcii, care a fost omis în cea de-a doua ediție a Cronicii I de la Sofia; sub 6883 „Zubtsev, Belgorodok" vm. „Zubtsev, Velgorodok, orașul Staritsa" (cf. V τ., p. 234, nota la); „Așteptam ajutor din Lituania" vm. „Așteptam să vină la mine armata, pentru ajutor din Lituania" (Vt., p. 234, nota, p); sub 6885 „piercing and cut" vm. „sekuchi" (cf. Vt., p. 236, nota, i); sub 6886 „Andrei Olgerdovich al Lituaniei" vm. „Andrey Litovskoy" (cf. Vol., p. 237, nota a)'; sub 6895 „la musca nemiloasă

diverse execuții" (cf. lista lui Obolensky") vm. „chinuit fără milă cu diverse chinuri” (cf. V τ., p. 239, nota b); sub 690'1 „Ambasadorul Dmitrok” vm. „Ambasadorului Dmitri (cf. V vol., p. 246, nota b); sub 6908 „mult rău” vm. „mult îndoire” (cf. Vt., p., 251, nota, d); „Prințul Vasily și Boris și fiul său Ivan” vm. „și domnitorului Vasily și fiului său Ivan” (cf. V vol., p. 252, nota c); sub 6923, s-a raportat alegerea și călătoria episcopului Samson la Moscova, care a fost omisă în a doua ediție a Letopiseței I Sofia și multe altele. etc.Voi observa, de asemenea, că sub 6875 Codul Moscovei și listele K.O.menționează atacul german asupra regiunii Pskov și campania Pskov împotriva regiunii germane; tot sub 6876 (în Codul Moscovei - 6877)

Pe de altă parte, se dovedește că în cazuri mult mai numeroase și, în plus, mai semnificative, Codul de la Moscova converge nu cu prima, ci cu cea de-a doua ediție a Cronicii I Sophia. Cp., de exemplu: începutul articolului 6737 se dovedește a fi similar în Codul de la Moscova cu articolul din acest an conform Cronicii I Sofia, dar în același timp Codul de la Moscova nu conține tocmai știrile care sunt omise. în ediția a II-a a Letopiseței I Sofia față de prima; de asemenea, sub 6742, 6745, 6782, 6784, 6792, 6793, 6801, 6802, 6807, 6810, 6815, 6822, 6823, 6830, 6834, 683, 683, 683, 683, 683, 683, 683, 683, 6867, 6894 (cf. V vol., p. 241); 6896.6901 (despre capturarea lui Klichn și Ustyuzhna), 6919. si multe altele etc. Să remarcăm, ca exemplu, câteva cazuri mai puțin semnificative de coincidență a Codului de la Moscova cu cea de-a doua ediție a Sofia 1-a. Sub 6918, articolul despre sosirea lui Fotie la Moscova este stabilit în Codul Moscovei, similar cu ediția a doua; sub 6917 în prima ediție a Sofia 1 nu există pace între pskoviți și germani, cf. Codul Moscovei și ediția a doua; sub 6748 cod Moscova și a doua ediție are „Velai” (Bela), prima - „Bela” (V t., p. 176, nota, c); în povestea despre Alexandru, colecția de la Moscova și a doua ediție - „scriitorul de imnuri”, prima - „vorbitorul de imnuri” (V τ., p. 177, notă, g); în același loc: „sabie”, în prima ediție - „suliță” (V τ., p. 178, notă, g); în același loc: „și data păturii militare este proprie”, în prima ediție „și data păturii militare este proprie pe răni” (Vt., p. 181, nota b); sub 6763 în același loc „lumina binelui”, în prima ediție - „lumina răului” (V τ., p. 188, nota, d); sub 6834 „și domnitorul Vasily localul”, în prima ediție -■ „Prințul Vasily Mensky” (V τ., p. 217, nota, d); sub 6877 - știrea instalării lui Pereyaslavl, care a fost omisă în prima ediție (Vt., p. 231, nota i); sub 6826 „jăfuiește mănăstirile”, iar în prima ediție - „jefuiește mănăstirile”; sub 6792 „și cu pământul meu rusesc”, iar în prima ediție „și cu tot pământul Yunizovsky”; sub 6818, atât în Codul Moscovei, cât și în cea de-a doua ediție, nu există nicio poștadă la știrea înmormântării episcopului Theoktistus: „și sufletul s-a uitat la cer”, ca în ediția a doua (Vt., p. 205). , remarcat); sub 6885, nu s-a adăugat vestea cuceririi lui Jogaila: „stăpânirea întregului pământ al Lituaniei”, ca în prima ediție (V vol., p. 235, nota o), etc.

Astfel, la întrebarea de mai sus trebuie să se răspundă fie în așa fel încât compilatorul codului de la Moscova să folosească atât primul, cât și al doilea-17*

Ediția Roy a Cronicii I Sophia, sau că a folosit prima ediție, iar a doua a fost corectată și compilată din prima cu ajutorul Codului de la Moscova. Să permită utilizarea simultană a primei și a doua ediții ale Cronicii I Sophia nu mi se pare probabil, în primul rând pentru că este foarte îndoielnic dacă redactorul Codului de la Moscova a folosit prima dintre aceste ediții. Vedem că în unele cazuri articolele generale ale Codului de la Moscova și prima ediție a Cronicii I Sophia conduc la concluzia că există o sursă comună ambelor monumente. Astfel, vești despre ciocniri între locuitorii Pskov și germani în 6875 și 6876. în prima ediție a Cronicii I Sophia sunt mai scurte decât articolele corespunzătoare ale Codului de la Moscova; în același timp, textul codului de la Moscova poate fi urmărit până la Cronica a IV-a Novgorod; dar nu putem recunoaște această cronică ca sursă a Codului de la Moscova; De asemenea, Cronica a IV-a din Novgorod nu a fost o sursă pentru prima ediție a Cronicii I Sophia1, iar conținutul lor general se explică prin utilizarea unei surse comune, care a fost Codul Novgorod din 1448. Din același motiv, resping presupunerea că Codul de la Moscova a fost inclus în întemeierea primei ediții a Cronicii de la Sofia.

Lăsând deocamdată deschisă chestiunea relației Codului Moscovei cu cea de-a doua ediție a Sophiei I, adică să nu se pronunțe nici în favoarea faptului că Codul Moscovei a folosit această ediție, nici în favoarea faptului că, la dimpotrivă, această ediție a fost întocmită pe baza Codului de la Moscova, mă întorc să clarific relația dintre prima ediție a Cronicii Sofia și Codul de la Moscova. „După ce am respins ipoteza că redactorul Codului de la Moscova a folosit Cronica I de la Sofia în prima sa ediție, am ajuns la concluzia că este necesar să admitem o sursă comună pentru Codul de la Moscova și Cronica I de la Sofia. Constatând că unele articole comune Codului Moscovei și Cronicii 1-a Sofia le apropie de Cronica 4-a din Novgorod, am respins, totuși, posibilitatea recunoașterii acestei surse comune pentru Codul Moscova 3 și pentru prima ediție a Cronicii I-a Sofia. ca Cronica a IV-a din Novgorod. Cunoaștem sursa primei ediții a Cronicii I Sophia - acesta este Codul Novgorod din 1448. De aici concluzionăm că sursa comună a acestei cronici și Codul Moscovei trebuie să fie același Cod Novgorod din 1448.

În favoarea presupunerii că sursa arcului Moscovei a fost tocmai arcul Novgorod din 1448, oferim următoarele motive. În primul rând, utilizarea acestei surse din partea Codului de la Moscova ne va explica de ce o parte semnificativă a conținutului ei se dovedește a fi comună cu Cronica I Sophia; știm că Cronica I de la Sofia a venit din codul din 1448 și am trasat prima ediție a Cronicii I de la Sofia direct la textul codului de la 1448; Următorul

1 În articolul menționat din 6875 din prima ediție a Sofia 1 citim: „Poporul Pskovici a intrat în război pe ținutul Nizmetsya și și-a cucerit o mulțime de pământ și l-au ucis pe comandantul Pskovici Sila”. Nu există știri nici în arcul Moscovei, nici în Novgorod 4th OToro,

Prin urmare, cu explicația de mai sus, motivul apropierii Codului Moscovei cu prima ediție a Cronicii I Sophia ne devine clar.

În al doilea rând, presupunerea că Codul Novgorod din 1448 a fost folosit ca bază pentru Codul de la Moscova (și nu Prima Cronica Sophia) ne explică de ce Codul Moscovei conține o serie de pasaje comune cu Cronica a 4-a Novgorod. Voi evidenția câteva astfel de locuri: sub 6715 găsim o inserție în povestea despre campania lui Vsevolod împotriva Riazanului (cf. VII v. 115), care corespunde mult mai aproape de Novgorod 4 (6717) decât de Sofia 1; sub 6817 în bolta Moscovei și Novgorod 4 citim despre mare și foamete, în Sofia 1 această știre nu este prezentă;1 sub 6783 citim despre ridicarea unei biserici de piatră a Schimbarea la Față în Torzhok, în Novgorod, o biserică de piatră în Mănăstirea Antonyev, în Pskov Biserica de piatră Treimea, în Lyatka Biserica de piatră Sfântul Nicolae; tot în Novgorod 4 sub 6872 și 6873, dar la Sofia 1 nu există asemenea știri; sub 6874 în arcul Moscovei și Novgorod 4 despre ridicarea unei biserici de piatră a Treimii în Novgorod; sub 6875, în același loc, despre trimiterea de ambasadori de către novgorodieni cu o petiție către Dmitri Ivanovici; sub 6879 în același loc despre ridicarea bisericii de piatră a Sfântului Nicolae din Pyce și focul de la Torzhok; sub 6883 conține și detalii generale despre capturarea Kostroma de către ushkuyniki din Novgorod; 1 2 sub 6887 se citeşte şi o frază generală în povestirea despre bătălia de la Vozh;e, omisă în ediţia a II-a a Cronicii I Sofia; 3 sub 6901 în arcul Moscovei și 6898 în Novgorod 4 citim un articol despre tătarii nou botezați; sub 6918 în arcul Moscovei și Novgorod al IV-lea (IV vol., p. 113) găsim un mesaj despre a doua campanie a lui Jagiello și Vytautas lângă orașul Maryin; sub 6920, în același loc, despre plecarea lui Lugvenius din Novgorod și, la sfârșitul anului, despre călătoria episcopului Ivan la Moscova; sub 6922, în același loc, despre tonsura lui Vladyka Ivan în schemă; sub 6925 există și o descriere a ciumei care a avut loc în Novgorod și în alte orașe rusești; sub 6927 în același loc despre moartea lui Gregory Tsamblak; sub 6929 există o descriere detaliată a inundației și furtunii din Novgorod; sub 6931, a avut loc înlăturarea lui Teodosie de sub domnie și ridicarea lui Emelyan. Toate aceste articole ar fi putut ajunge în Codul de la Moscova și în Cronica a 4-a Novgorod dintr-o singură sursă, care ar fi putut fi Codul din 1448.

În al treilea rând, presupunerea noastră că codul Moscovei se bazează pe codul din 1448 este dovedită și de faptul că găsim în el astfel de articole obișnuite cu Cronica I din Novgorod care sunt absente atât în Cronicile a IV-a Novgorod, cât și în Cronicile I Sofia. Știm că codexul din 1448 se bazează pe textul Cronicii I din Novgorod (acum modificat

1 Lista lui Țarsky l-a inserat pe baza codului Moscovei (cf. volumul V, p. 204, nota la).

2 Cuvinte: „și trupele au luat armele pentru luptă. . . și prieteni în persoana lor” (cf. VIII τ., p. 23).

3 «Și atunci a venit la Grunah, rustici. dar lacrimile i s-au revărsat

lor".

adus la 1421) și că atât Sofia 1 cât și Novgorod 4 au transmis textul codului 1448 în formă prescurtată. De aici este clar că în codul Moscovei, dacă se întoarce la codul din 1448, pot exista articole comune cu Novgorod 1 și absente în Novgorod 4 și Sophia 1. Deci, sub 6884 în Codul Moscovei și Novgorod 1 (Comisie și liste similare) citim că Volhov s-a întors deja șapte zile pentru al treilea an, 1 mai departe despre sosirea mitropolitului Mark și a arhimandritului Nifont de pe Muntele Sinai, despre renunțarea la stăpânirea Alexi și călătoria sa la Moscova; la sfârșitul anului citim despre scrisoarea lui Ciprian către Novgorod și despre refuzul de a-l recunoaște dat de novgorodieni. Sub 6927, în codul Moscovei, în conformitate cu al 1-lea Novgorod, motivele sosirii prințului Konstantin Dmitrievich la Novgorod sunt expuse, între timp, în al 4-lea Novgorod, aceste motive sunt tăcute.

În al patrulea rând, voi remarca și locul menționat mai sus din arcul Moscovei, care nu găsește o corespondență nici în Novgorod 1, nici în Novgorod 4 - acesta este un mesaj despre novgorodieni care au primit o carte în 6898. Arcul Moscovei , care a folosit în mod independent arcul Novgorod din 1448., ar putea, desigur, să extragă din el astfel de știri din Novgorod care nu au ajuns în Novgorod 4, iar aceste știri din codul 1448 nu se întorc la 1 Novgorod, ci la altă sursă.

În al cincilea rând, văd o confirmare decisivă a presupunerii afirmate că sursa bolții Moscovei a fost bolta din 1448 în următoarea împrejurare. Sub 6904 găsim în el un articol despre instalarea lui Grigorie ca domnitor al Rostovului; mesajul despre aceasta este însoțit de o listă a conducătorilor care l-au precedat pe Grigorie; Grigory este numit ultimul pe listă. Nu există nicio îndoială că acest tip de articol 6904 ar trebui recunoscut ca fiind mai original decât tipul lui care se citește în Novgorod 4, unde lista este continuată cu numele lui Dionisie și Efraim și mai original decât ediția sa din Sophia 1. , Lista domnitorilor de la Rostov este omisă. Dar prezența articolului din 6904 despre instalarea lui Grigore de Rostov atât în Novgorod al 4-lea, cât și în Sofia 1 demonstrează că a fost citit și în codul din 1448 și este absolut clar că în acest cod era însoțit de o listă a conducătorilor de la Rostov ,1 2 care putea fi citită în ea într-o formă mai originală decât în Novgorod al IV-lea. Am văzut deja lista domnitorilor de la Rostov în ediția indicată, aducând ceremoniile lui Grigorie, în lista Karamzin a Letopiseței Novgorod. În același timp, analizând această listă, ajungem la concluzia că textul listei Karamzin reprezintă textul din Novgorod al IV-lea, corectat

1 Această știre se găsește și în Novgorod 4, dar instrucțiunile: „al treilea este deja așa” sunt omise din ea.

2 Un indiciu că lista se afla în sursa Sophiei 1 este evidentă din faptul că Grigorie este creditat în ea (în prima ediție) cu o domnie de 35 de ani; 35 este numărul cu care Grigorie a fost ales în ordinea alegerilor. mier. în Novgorodskaya 4: „35. Grigore”, căci Grigore a domnit doar 22 de ani.

nou și completat conform codului Nogorod din 1448. De aici putem deja concluziona cu deplină încredere că articolul despre instalarea lui Grigorie a venit la codul Moscovei din codul Novgorod din 1448.

Deci, afirmăm că baza arcului Moscovei este arcul Novgorod din 1448.* O parte semnificativă a conținutului arcului datează de la acesta, mai ales la început (înainte de 1074), precum și în prezentarea XIII-XIV și primul sfert al secolelor XV. Cu toate acestea, înainte de a trage concluzii suplimentare și de a determina modul în care compilatorul Codului Moscovei a folosit textul Codului Novgorod, să ne oprim asupra întrebării ridicate mai sus cu privire la relația Codului Moscovei cu cea de-a doua ediție a Cronicii I Sophia. Din cea anterioară este clar că cea de-a doua ediție a Cronicii I Sofia nu a fost printre izvoarele Codului Moscovei, deoarece tot ceea ce este comun Codului Moscovei, iar Cronica I a Sofia este ridicată în Codul Moscovei la Codul Novgorod din 1448. Mai sus, definind relația celei de-a doua ediții a Cronicii Sofia 1-a cu prima, am ajuns la concluzia că cea de-a doua ediție a corectat, scurtat și completat textul primei, ghidându-se după un Cod de la Moscova. Stabilim această concluzie ca bază pentru concluziile noastre ulterioare: Codexul Mbskov pe care îl studiem, într-o ediție mai veche decât cea care ne-a ajuns în Lista Ermitage nr. 416 b, a servit drept sursă de corecții, abrevieri și completări pentru cea de-a doua ediție a Cronicii I Sophia. Așadar, apropierea simultană a Codului Moscovei de prima și a doua ediție a Cronicii I Sofia se explică prin faptul că, în primul rând, baza Codului Moscovei a fost Codul Novgorod din 1448 (care stă la baza primului ediția Cronicii I Sofia), în al doilea rând, Codul de la Moscova a influențat prelucrarea textului primei ediții a Cronicii I Sofia în textul celei de-a doua ediții. Mai sus am citat o serie de locuri care deosebesc Codul Moscovei și a doua ediție a Cronicii I Sophia de prima ediție; Cred că toate aceste caracteristici generale au fost transferate de la bolta Moscovei la Sophia 1.

Concluzia pe care am făcut-o este de o importanță decisivă în problema timpului de apariție a celei mai vechi ediții a Codului de la Moscova. Am văzut mai sus că a doua ediție a Cronicii I Sofia a fost întocmită între 1456 și 1458. De aici concluzionăm că Codul Moscovei a fost întocmit cel târziu în 1458. Presupunând că Cronica I Sophia, în a doua ediție, și-a împrumutat sfârșitul (evenimentele din 6931 și anii următori) tocmai din Codul Moscovei și ținând cont de faptul că ultimul dintre acestea a fost un articol de împrumut în 1456 (cf. lista lui Balzer), concluzionăm că acest articol este citit și în Codul Moscovei. În consecință, cea mai veche ediție a Codului de la Moscova a apărut în același mod ca cea de-a doua ediție a Letopiseței I Sophia, între 1456 și 1458.

Comparând ediția a doua a Cronicii I Sofia în părțile 6931—· 6964. cu arcul Moscovei, vedem diferențe semnificative între ele. Las deoparte faptul că textul celei de-a doua ediții a Sophiei

* Notă de A. A. Şahmatov în marginile manuscrisului: Nu!

CAPITOLUL XXI

Cronica I reprezintă în această parte doar un scurt extras din textul mai complet transmis în Codul de la Moscova. Aș dori să vă atrag atenția asupra faptului că acest scurt extras conține mai multe date omise din Codul de la Moscova, atât în ediția adusă până în 1479 (Ermitul nr. 4166), cât și în ediția adusă până în 1472 (Nikanorovskaya și Vologda). - Perm cronici). Astfel, sub 6931 nu găsim în Codul de la Moscova un recurs la rugăciune după un raport de foamete; sub 6933 nu găsim vești despre moartea Prințesei de Rostov; sub 6935 nu este indicată ziua morții prințului Peter Dmitrievich; sub 6940 nu este indicată ziua morții principelui Andrei Dmitrievich; sub 6942, nu este indicată nici ziua morții, nici locul de înmormântare a prințului Yuri Dmitrievich; sub 6956 nu a existat nici o coincidență a Bunei Vestiri cu Luni în Săptămâna Mare; sub 6959 nu a fost raportată moartea prințesei Anastasia de Tver; sub 6960 nu este indicat cine a săvârşit nunta la Tver. prințul Ivan Vasilevici; sub 6963 nu s-a raportat că Vogulichs s-au luptat cu Great Perm etc. De aici concluzionăm că ediția Codului Moscovei, adusă până în 1472, s-a îndepărtat semnificativ de ediția adusă până în 1456, și anume, a scurtat-o în știri din secolul al XV-lea.

Să revenim la întrebarea surselor Codului de la Moscova, pe care, având în vedere rezultatele obținute, nu le mai putem numi nici Codul din 1479, nici Codul din 1472, căci a apărut mult mai devreme, la mijlocul secolul 15. Una dintre sursele pe care le-am identificat este Codul Novgorod din 1448. Ne punem întrebarea în ce loc în Codul Moscovei pot fi urmărite împrumuturile din această sursă? Mai sus este articolul din 1423 despre înlăturarea lui Teodosie de sub domnie și ridicarea lui Emelyan, ca obișnuit Codului de la Moscova și Cronicii a IV-a din Novgorod. Mai târziu în acest an nu găsim în codul de la Moscova articole comune cu Novgorod 4th; În ceea ce privește cea de-a doua ediție a Sophiei I, asemănarea se oprește în 1422, căci listele acestei prime ediții care au ajuns la noi se termină cu vestea incendiului de la Moscova din 18 august 1422. Ținând cont de ambele împrejurări, am este probabil să presupunem că ultima știre a codului din Novgorod din 1448, pe care compilatorul codului de la Moscova ar fi putut-o folosi, a fost mesajul de mai sus din 1423. De aici concluzionăm că codul din 1448 a fost adus doar la 1423.

Revenind la întrebarea cu privire la modul în care compilatorul Codului Moscovei și-a folosit sursa principală, observăm în primul rând o anumită dificultate în a răspunde la aceasta. Cert este că tocmai am stabilit posibilitatea de a revizui codul Moscovei din ediția originală de la mijlocul secolului al XV-lea. în timpul trecerii la ediţia din 1472 şi la ediţia din 1479 care a ajuns la noi.Am arătat că textul ediţiei originale a fost scurtat pe alocuri. Având în vedere acest lucru, când întâlnim pe alocuri în codul de la Moscova al ediției din 1479 o transmitere prescurtată a codului Novgorod din 1448, avem dreptul să presupunem că această reducere nu aparține originalului, ci ediției ulterioare a Codul Moscovei. De exemplu, ediția din 1479 a codului Moscovei a fost redusă semnificativ.

COD MOSCOVA 1479

Articolul 6754 privind crima c. carte Chernigovsky Mihail și 6827 despre uciderea lui V. carte Tverskoi Mihail. Dar au fost aceste articole prescurtate și în ediția de la Moscova din 1456? Nu au fost citite în ea la fel de complet ca în cronicile Novgorod 4 și Sofia 1? Răspunsul la aceste întrebări este foarte dificil. Dar cred că avem temeiuri binecunoscute pentru a presupune că Codul de la Moscova al ediției din 1456 a stabilit în detaliu câteva articole care au fost prescurtate în ediția din 1479 și nu au omis unele articole care au fost omise în ediția din 1479. Și anume aici, ca în. partea din 6931-6964 discutată mai sus, extragem instrucțiuni despre lecturile codului din 1456 din a doua ediție a Letopiseței I Sofia. Codul Moscovei din 1479 nu plasează nici sub 6395 (887). calcul cronologic, nici o genealogie a marilor prinți, nici o listă de eparhii, în ciuda faptului că aceste articole, după mărturia celui de-al 4-lea Novgorod și 1-a Sofia, au fost citite în codul din 1448. Comparând textul genealogiei conform a doua ediție a Sofia I cu genealogia textului conform primei ediții a acestei cronici, vedem că a doua ediție (în lista sa principală) a completat pedigree-ul primei ediții cu numele fiilor lui Vasily Vasilyevich (Ivan). , Yuri, Andrey); În plus, am corectat lista fiilor lui Vasily Dmitrievich (în loc de Yuri, Ivan, Vasily - doar Ivan și Vasily). De unde au venit aceste completări? Este firesc să presupunem că din același cod de la Moscova, care a servit, în general, drept sursă pentru corectarea și completarea textului primei ediții a Cronicii I Sophia la prelucrarea acestuia în a doua ediție. Dacă genealogia nu se află în codul Moscovei din 1479, atunci ar putea fi în ediția din 1456, conform căreia a doua ediție a Letopiseței I de la Sofia a fost completată și corectată. Din luarea în considerare a articolului corespunzător din lista lui Tsarsky, extragem instrucțiuni și mai precise. După cum vom vedea mai jos, lista lui Țarsky reprezintă textul celei de-a doua ediții a Cronicii I Sophia, corectată și completată conform Codului de la Moscova. Adăugările și corecțiile din articolul menționat mai sus al genealogiei pentru 6395 sunt deosebit de semnificative: vedem că lista Țarsky a corectat ceremoniile fiilor lui Vladimir Monomakh și Yuri Vladimirovici, care au fost numărați incorect în toate listele celui de-al doilea (și prima) ediție; a completat lista fiilor lui Dmitri Ivanovici cu numele fiului său cel mare Danil, omis în toate listele ediției a doua și, în cele din urmă, a continuat genealogia cu fiii lui Ivan al III-lea Vasilievici. Cred că toate acestea au fost împrumutate din lista Țarsky din codul Moscovei din timpul domniei lui Vasily Ivanovici: acest cod conținea o genealogie sub 6395, din care concluzionăm că genealogia ar fi putut fi cuprinsă în edițiile mai vechi ale codului, deși a fost omis în ediția din 1479.

Fără a decide, prin urmare, în ce locuri a fost scurtat textul codului Tsovgorod din 1448 în ediția originală a codului Moscovei, observăm că în codul Moscovei din 1479 există reduceri semnificative, în comparație cu cronicile I Sofia și Novgorod a IV-a, cu transmiterea textului comun acestor cronici şi a codului sursă de la Moscova. Las deoparte „Povestea anilor trecuti”, pe care o vom analiza mai jos,

și va da abrevieri din alte părți ale codexului. Secolul al XII-lea, după cum am văzut, urmează puțin din sursa principală, ale cărei date sunt înecate de împrumuturi din alte surse; sub 6724 (1216), povestea despre campania lui Mstislav Mstislavovich împotriva lui Iaroslav și Yuri a fost scurtată semnificativ; sub 6754, povestea despre uciderea lui Mihail de Cernigov a fost scurtată; sub 6760 vedem un gol în povestea despre Andrei Yaroslavino (lipsesc cuvintele: „și prințesa lui va veni la el"); sub 6767, în povestea despre evenimentele de la Novgorod sunt omise mai multe detalii; la fel și sub 6776 (lista prinților care au participat la campania împotriva lui Rakovor este omisă, urmată de reflecții pioase cu ocazia înfrângerii armatei Novgorod etc.); sub 6778, discuțiile cu privire la uciderea lui Roman Olgovich din Ryazan sunt omise; sub 6780 există din nou câteva omisiuni minore în povestea despre Dovmont; sub 6784, a doua parte a știrilor despre întoarcerea episcopului Clement la Novgorod a fost omisă; sub 6807, în mesajul despre moartea lui Dovmont citim: „și l-a așezat la Sfânta Treime, care a muncit mult pentru casa ei și pentru oamenii din Pskov" în loc de „care a muncit mult pentru casa lui". Sfânta Treime și pentru casa Sfintei Sofia, pentru marele Novgorod și pentru Pskov"; sub 6809 în povestea despre campania principelui. Andrei Aleksandrovici despre germani vedem mai multe omisiuni nesemnificative; sub 6823, înainte de povestea despre bătălia novgorodienilor cu Mihail Tverskoy, se omite următoarele: „pentru înmulțirea păcatelor noastre, cu permisiunea lui Dumnezeu, nu s-a făcut niciun rău mic"; sub 6827, povestea despre uciderea lui Mihail Yaroslavich Tverskoy a fost scurtată destul de semnificativ; sub 6837, răspunsul lui Alexandru Mihailovici la art. carte Ivan Danilovici să meargă la hoardă: „Le-a plăcut să stea jos, să ia urâciunile lui Tfer și să-și ia poporul în robie și să le taie săbiile?"; sub 6850, după „către murdarul rege Chanibek", se omite următoarele: „s-a așezat în împărăție, după ce și-a ucis cei doi frați"; sub 6855 înaintea cuvintelor: „și luarea orașului" este omis „prin harul lui Dumnezeu și mijlocirea Sfintei Sofia și rugăciunea Preasfintei Doamne a Maicii Domnului și a pururea Fecioarei Maria și a puterea cinstitei cruci, în zadarnică nădejde"; sub 6881, în povestea despre întâlnirea armatelor de la Moscova și Novgorod de lângă Lyubutsk, când a apărut o râpă de netrecut între ambele armate, se omite următoarele: „și dușmanul lor era pentru mântuire" și mai jos este un mesaj despre rugăciunea de mulțumire a lui. creștini pentru mântuirea de la moarte; sub 6888, în povestea Masacrului de la Mamaev, vedem din nou o serie de abrevieri (Nair., rugăciunile, comparațiile, textele Scripturii sunt omise); sub 6894 nu există o listă a trupelor care participă la campania lui Dmitri Ivanovici împotriva Novgorodului; sub 6897 sfârşitul vieţii c. carte Dmitri Ivanovici (după lista fiilor săi), etc.

În arcul Moscovei, la procesarea sursei principale - arcul Novgorod din 1448, a fost dezvăluită o tendință clară a Moscovei. Deci, de exemplu, compilatorul Codului Moscovei sub 6847. elimină indicația a ceea ce este în. carte Ivan Danilovici a contribuit la uciderea lui Alexandru Mihailovici Tverskoy; după cuvintele: „Prințul Alexandru și prințul Vasily Davydovich Yaroslavsky merg cu el", se omite următorul: „deocamdată". Ambasadorul Marele Duce Ivan Danilovici, socrul său, îl va redenumi în cinci sute de oameni,

dar lupta cu ei.” Pe de altă parte, în mesajul despre uciderea lui Alexandru și a fiului său Teodor, sunt omise cuvintele: „acceptând moartea necesară pe munte pentru credința creștină”. Sub 6849 în Sofia 1 și Novgorod 4 citim după povestea despre cearta dintre novgorodieni și. carte Semyon Ivanovici: „și ea a terminat lumea după vechile carte și le-a sărutat crucea” (cf.. V τ,, p. 223), iar în Codul Moscovei: „și le-a dat pace după vechile chart, și sărutat crucea” (cf. VIIIτ., p. 207). Sub 6901 la Sofia 1 și Novgorod 4: „Novgorodienii 1 au trimis marelui duce cu un mesaj despre antichitate” (cf. V τ., pp. 245—•246), între timp în bolta Moscovei: „În aceeași toamnă, Novgorodienii și-au trimis ambasadorii la Marele Duce al celor mai buni oameni, bătându-și capul pentru vinovăția lor și pentru nepoliticos și pentru neîndreptare” (cf. VIII volum, 63). Sub 6906 la Sofia și Novgorod 4: „în aceeași vară, ambasadorii Novgorodului, primarul Esif Zakharinich, o mie de Ananiya Kostyantinovich s-au dus la Moscova la Marele Duce Vasily Dmitrievich și au luat pace ъ. În aceeași vară, la Novgorod a sosit fratele Marelui Duce Vasily Dmitrievici, prințul Andrei” (cf. Vt., p. 251); Între timp, în bolta Moscovei: „în aceeași vară, ambasadorii Novgorodului, posadnikul Iosif Zakhariici și o mie de Onania Kostyantinovich s-au dus la Moscova la Marele Duce Vasily Dmitrievich cu o petiție de la Novgorod și cu multe daruri, iar marele prinț le-a acordat, ia lume și dă-i-o pe marele prinț, în locul lui, fratele său Principe Andrei.” Sub 6879, la cuvintele: „poporul Ryazan sunt oameni severi, înverșunați și foarte inteligenți” s-a adăugat: „popor palum”; Aceste cuvinte nu se găsesc nici în Cronica a IV-a din Novgorod, nici în prima ediție a Cronicii I de la Sofia.3 Sub 6679, raportând despre expulzarea prințului Roman de către novgorodieni, redactorul Codului de la Moscova adaugă: „astfel este obiceiul. a blestemaților trădători”.

După ce am determinat astfel principala sursă a Codului Moscovei, trecem la celelalte surse ale acestuia. Primul loc dintre ele este ocupat de Cronica de la Moscova. Din aproximativ al doilea sfert al secolului al XIV-lea. Găsim în Codul Moscovei o serie de știri de la Moscova necunoscute de sursa principală a Codului Moscovei, adică Codul Novgorod din 1448. Mier. în 6828, moartea prințului Boris Danilovici; sub 6834, o indicație a zilei de naștere a lui V. carte Fiul lui Ivan Danilovici, Ivan, precum și știri detaliate despre întemeierea primei biserici de piatră din Moscova - și un mesaj detaliat despre moartea Mitropolitului Petru; sub 6835' sfințirea Bisericii Adormirea Maicii Domnului din Moscova; sub 6836, căsătoria prințului Konstantin Vasilyevich cu prințul Ivan Danilovici; sub 6837, construcția la Moscova a două biserici lui Ioan Climacus și Petru etc. Se dovedește că toate aceste știri sunt disponibile în așa-numita. Simeonovskaya Chronicle și „de asemenea în Cronica Trinității, care nu a ajuns la noi, care, judecând după extrase din ea în Istorie

1 În Novgorod 4: „Și novgorodienii nu vor să vadă mai multă vărsare de sânge printre țărani”.

2 În Novgorod 4th nu există cuvinte: „cu o petiție din Novgorod”.

3 Și în cea de-a doua ediție a Letopiseiului I Sophia: „duhoarea palumiană”.

Statul rus”, a fost foarte aproape parțial înainte de 1390 de Simeonovskaya. Am văzut mai sus că Cronica Treimii a fost finalizată până în 1409. În ceea ce privește Cronica Simeonovskaia, aceasta ajunge la 1494 și reprezintă trei părți puternic delimitate una de cealaltă: prima parte din 1177 până în 1390 (Cronica Simeonovskaia începe cu 1177, adică din vremea aceea. a urcării lui Vsevolod Iurievici pe tronul Marelui Duce), în general este identică cu Treimea, deși pe alocuri se abate de la aceasta și urmează cronica aproape de bolta Moscovei (adică la lista Ermitage nr. 4166 și liste similare); 1 partea a doua de la 1390 la 1409 se dovedește a fi identică cu partea corespunzătoare a așa-numitului. cronicar Rogozhsky (vezi capitolul XIV); al treilea din 1410 până în 1494. conține un text identic cu bolta Moscovei (parțial înainte de 1479), precum și cu alte bolți ulterioare adiacente bolții Moscovei. Deci, Cronica Simeonovskaya este aproape de arcul Moscovei pe aproape toată lungimea sa, cu excepția, totuși, a celei de-a doua părți, care acoperă evenimentele de douăzeci de ani. S-ar părea posibil să recunoaștem Cronica lui Simeon, să spunem în ediția ei mai veche, care a ajuns în 1479, drept izvor al Codului Moscovei pe care îl luăm în considerare. Dar respingem această posibilitate, atât pentru că avem un indiciu că sursa codului Moscovei din 1479 a fost codul Moscovei din 1456, cât și pentru că inserările din codul Moscovei în textul Treimii, pe care le-am notat mai sus în Simeonovskaya, faceți probabil că printre sursele lui Simeonovskaya a fost Codul Moscovei. Având în vedere acest lucru, asemănarea Cronicii lui Simeon cu Codul de la Moscova în partea anterioară anului 1390, pe de o parte, și în partea din 1410 la 1479, pe de altă parte, ar trebui să aibă motive diferite. Asemănarea în partea dinainte de 1390 ar trebui să fie legată de faptul că în partea 1177-1390. Bolta Moscovei, deși asemănătoare Cronicii Simeonov, este, de asemenea, asemănătoare Cronicii Trinității (în general, după cum s-a indicat, identică cu Cronica Simeonov); prin urmare, pare probabil să explice asemănarea arcului Moscovei cu Simeonovskaya și Trinity în anumite părți ale anilor 1177-1380. faptul că printre izvoarele codului Moscovei s-a aflat Trinitatea sau o cronică asemănătoare Treimii. Între timp, asemănarea arcului Moscovei din 1479 cu Simeonovskaya în perioada 1410-1479 se explică prin faptul că Simeonovskaya a avut printre surse arcul Moscovei din 1479. Să lăsăm deocamdată partea din 1410-1479. . Codul Moscovei și să ne oprim asupra presupunerii făcute că printre sursele Codului Moscovei a fost Cronica Trinității sau o cronică similară Cronicii Trinității.

Această presupunere este confirmată în tot arcul Moscovei de la început până în 1409, când, potrivit lui Karamzin, s-a încheiat Cronica Trinității. Sursele pentru restaurarea Cronicii Trinității sunt: parțial din 1177 până în 1390. Extrasele lui Simeonovskaya și Karamzin, parțial din 1390 până în 1409. extrase Karam-

1 Astfel de retrageri sunt disponibile sub 1235-1237, 1239-1247 și 1361-1364.

zine și, în sfârșit, în partea de dinainte de 1177, în primul rând, Cronica Laurențiană, care, după toate datele disponibile, era strâns asemănătoare cu Cronica Trinității, și în al doilea rând, variantele de la Trinitate la textul laurențian păstrate în ediția lui Timkovsky (în partea de dinainte de 6414 inclusiv), în al treilea rând, extrasele lui Karamzin. Și astfel, pe baza textului Cronicii Trinității reconstruit din aceste date, prezentăm următoarele dovezi în favoarea faptului că Cronica Trinității (sau o cronică similară cu aceasta) a fost sursa Codului de la Moscova.[1]

• Parțial de la 6627 la 6685. (de la care începe Simeonovskaia și de la care putem vorbi, deci, mai clar despre Troitskaya) găsim în Codul de la Moscova o serie de articole identice cu Lavrentievskaya. Să notăm articolele de cronică din 6633 (cu excepția cuvintelor: „și novgorodienii aceleiași veri s-au așezat pe masa lui Vsevolod Mstislavich”, mergând înapoi la arcul din 1448), 6634, 6635 (cu excepția vestea unei mături groase care a venit din cer timp de patru zile), 6636, 6638, 6639, 6642, 6649, 6650, 6651, 6657 (a doua jumătate), 6658 (prima jumătate), 6663, 6678 (cu excepția începutului). și sfârșit), 6679 (cu excepția a două știri din Novgorod), 6680, 6681, 6682 (cu excepția ultimelor știri care datează din codul 1448), 6684. În plus, în alcătuirea altor articole de cronică 6627-6685. Găsim o serie de știri și pasaje mai mult sau mai puțin extinse identice cu Cronica Laurențiană. Voi nota o lectură comună cu Troitskaya: „Lacul Dulebskoye” sub .6659 (cf. volumul VIII, p. 52) în loc de „Dolobskoye” din Cronica Laurențiană.

Pornind de la articolul 6685, intitulat în Simeonovskaya la fel ca și codul Moscovei: „Cu privire la victoria Marelui Duce Vsevolod împotriva prinților Ryazan și Rostislavich”, avem ocazia să ne convingem de identitatea textului codului Moscovei, revenind la o sursă comună Cronicii Laurențiane, cu textul Cronica Trinității. Fără nicio dificultate, readucem la Treime, nair., textul articolelor 6685-6703, iar tot ceea ce este de prisos în codul Moscovei > împotriva Treimii este ușor explicat din codul din 1448 (și în articolul 6691 cuvintele : „Vsevolod l-a lăsat cu oameni din regimentul Alb-Zersky; bulgarii s-au apropiat de oameni și s-au repezit la luptă” reveniți la cronica de sud, despre care vom vorbi mai jos.) Rețineți că incendiul lui Vladimir din 6693 este atribuit de Cronica lui Simeon până la 27 aprilie, în timp ce spod-ul Moscovei și Cronica Laurențiană indică 18 aprilie, menționând că în această zi a fost amintirea lui Simeon, șarpele Domnului; Cred că în Cronica Trinității era 18 aprilie, iar modificarea lui Simeonovskaya a fost cauzată de faptul că în secolul al XVI-lea, la fel ca și acum, sărbătoarea lui Simeon, o rudă a Domnului, a căzut nu în 18 aprilie, ci în aprilie. 27. Modificarea de la 31 iunie la 31 iulie la articolul 6693 despre victoria lui Vladimir Glebovici asupra Polovtsy a fost cauzată, se pare, de cronica sudică (unde 30 iulie). Sub 6704, mai multe știri de la începutul articolului de cronică corespunzător revin și la Cronica Trinității. Acest lucru se vede din coincidenta

1 Lăsăm deoparte textul din „Povestea anilor trecuti” pentru moment.

compararea lor cu textul lui Simeonovskaya; Mai mult decât atât, nu există știri despre căsătoria lui Konstantin Romanovici în Cronica Laurențiană - iar această circumstanță exclude posibilitatea de a folosi Codul Moscovei ca sursă pentru Cronica Laurențiană. Sub 6705, cea mai mare parte a textului merge înapoi în codul Moscovei la Cronica Trinității (cf. Simeonovskaya): discursul lui Rurik Rostislavich către Vsevolod a fost extins doar prin inserare, iar la sfârșitul anului a fost plasată știrea Novgorod; aici sfințirea bisericii lui Ioachim și Ana este datată pe 27 decembrie, în timp ce la Simeonovskaya este indicată la 10 noiembrie, iar la Lavrentyevskaya la 3 noiembrie (atât la Simeonovskaya, cât și Lavrentyevskaya „în memoria sfântului mucenic Akepsima”); motivul unei astfel de abateri a Codului Moscovei de la sursa sa nu este clar. Sub 6707-0709. textul Codului de la Moscova se întoarce la Treime, ceea ce este clar din coincidența sa cu Simeonovskaya și Lavrentievskaya; tot ce este de prisos este ridicat arcului Novgorod din 1448. Sub 6710 și 6711. textul Codului de la Moscova poate fi ridicat la Treime, având în vedere coincidența sa cu Simeonovskaya, și se dovedește că avem aici o serie de știri care lipsesc în Lavrentievskaya; în plus, observăm că știrea din 6710 despre semnele cerești nu este nici în Simeonovskaya (această știre este în Radzivil. și Academy.);1 cred că Simeonovskaya a omis-o; știrea din 6711 despre semnele zilei de 22 ianuarie nu se află în listele Laurențian, Radzivilovsky și Academic, dar se află în Simeonovskaya și, prin urmare, se întoarce la Treime; cuvintele: „și i-a ucis 1000 și 700” sunt împrumutate din codul 1448.

Continuăm trecerea în revistă a relațiilor arcului Moscovei cu Treimea, având în vedere faptul că aceste relații sunt deosebit de interesante în primul sfert al secolului al XIII-lea. Sub 6712, Codul Moscovei plasează un articol din Codul Novgorod din 1448, dar ultimele două știri - despre moartea lui Oleg Svyatoslavich din Cernigov, căderea Bisericii Rostov și moartea lui Vladimir de Murom pot fi ridicate la Treime. , căci se citesc și în Simeonovskaya. Textul articolului 6713 se întoarce la Treime (cu excepția cuvintelor adresate de Vsevolod novgorodienilor: sunt preluate din codul Novgorod din 1448, iar știrile de origine neclară: „Rurik a fost dat lui Belgorod de către Olgovici, iar Olgovichi l-a băgat pe fratele său Gleb”). Articolul 6714 revine în întregime la Trinity, cu excepția ultimelor sale știri, care nu sunt clare în origine: „și a rămas cu tatăl său câteva zile în bucurie, apoi s-a dus la Novugorod”. Articolul 6715 conține mai multe astfel de știri care nu se află nici în Lavrentievskaya, nici în Simeonovskaya, care nu au fost, prin urmare, în Treime: aceste știri nu au fost nici într-o altă sursă a arcului Moscovei - arcul Novgorod din 1448, pentru că nu sunt. aflat fie în Sofia 1, cât și în Novgorod: deci, după cuvintele: „marele prinț a poruncit să-i ia pe ei și pe boierii lor și să-i conducă la Volodimer” se adaugă „și de acolo ambasadorul și la Petrov”; între cuvintele: „Dimineața, eu însumi am rătăcit peste Oka și am plecat la Pronsk” și „auzind că Kur Mikhailo Vsevolodich” a stat în picioare

1 În Sofia 1 și Novgorod 4 este, dar este menționat mai pe scurt; cuvintele:] „vom spune la fel de la ei” apar în codul de la Moscova a fi comune doar la Radzivilovskaya și Academic.

s-a poruncit: „Decolare cu ai tăi și Volodymerich Glib și Oleg cu el și Davyd din Murom și lasă-ți bărcile să meargă pe insulă la Olgov cu toate bunurile”. Mai departe, după cuvintele „marele prinț a venit la Pronsk”, se inserează următorul text: „și a pus mâna pe oraș cu regimentele tale întregi și a stat lângă el două săptămâni. Poporul Ryazan a auzit că oamenii din Suzdal și Novgorod stăteau cu mărfuri pe o insulă din apropierea orașului Olgov și i-au îmbrăcat în bărci cu mulți oameni și ei înșiși au mers la țărm cu prințul Roman Igorevici; Auzind că marele prinț Vsevolod și ambasadorul Olga Volodymerich la popor la regimentul său și au căzut lângă orașul Olgova, iar Oleg l-a învins pe Roman și a alergat pe Roman la Rezan, lodeyniki și-au văzut propriile lor fugind, aruncând bărcile care fugeau în râul da" și etc. până la cuvintele: "și de acolo voi merge la Rezan." Mai jos, după cuvintele: „și eu stau la Kiev” citim: „Să se spună: marelui prinț Vsevolod am venit în Otsia și am devenit acela” etc. la cuvintele: „Și marele prinț și-a trimis fiul Svyatoslav în domnia ambasadorului la Novgorod”. Nu există nicio îndoială că în articolul 6715 avem o combinație de două surse Suzdal, dintre care una, identică cu textul Simeonovskaya și Lavrentievskaya, se presupune că era Cronica Trinității, iar cealaltă ne era necunoscută, dar supusă celor mai apropiate noastre. definiție, o altă cronică Suzdal (în special Vladimir). Este imposibil să admitem că Codul Moscovei din articolul 6715 transmite textul unei astfel de surse din care a fost extras textul Cronicii Laurențiane (și Trinității), din care ar rezulta că Codul Moscovei nu a fost ghidat de Cronica Trinității. , dar de un altul mai vechi și mai complet decât acesta. , având în vedere faptul că, în primul rând, inserțiile de mai sus pe alocuri rup fluxul coerent al poveștii Cronicii Laurențiane (și Cronicii Trinității Simeon), iar în al doilea rând, aceste inserțiile sunt în conflict cu textul Cronicii Laurențiane și cronici similare: deci, în insert citim că Vsevolod și-a plantat tiun în Pronsk, iar în Lavrentievskaya și Simeonovskaya se spune că l-a plantat pe Prințul Olga Vladimirovici în Pronsk. Având în vedere rezultatul pe care l-am obținut, vom stabili mai jos ce altă sursă Suzdal a fost la dispoziția compilatorului Codului Moscovei, dar pentru moment, trecând la stabilirea în continuare a locurilor comune dintre Codul Moscovei și Cronica Trinității, vom reține că este posibil să urmărim până la Cronica Trinității doar o parte din știrile Suzdal despre Codul de la Moscova. Deci, la Cronica Treimii de sub 6716 adăugăm doar o parte a știrii, sub 6715 doar ultima, despre nașterea lui Vasily Konstantinovici, sub 6718 a doua și următoarea știre, cu excepția inserției referitoare la faptul că Mitropolit. Matei a slujit la Vladimir în Biserica Nașterii Domnului, sub 6719 prima știre și sfârșitul articolului, care relatează despre incendiul de la Rostov, sub 6720 doar câteva cuvinte generale în știri, despre moartea lui Vsevolod și laude către el, sub 6721 la Cronica Trinității „și aducem în discuție doar ultimele două știri: în același timp, se dovedește că vestea despre instalarea lui Simeon ca episcop a fost deja prezentată mai sus conform unei alte surse; sub 6722, doar două știri despre Rostov se întorc la Treime, despre nașterea lui Dmitri Konstantinovici și despre post

domnia lui Pahomius (în plus, există mai multe știri care datează de la arcul Novgorod din 1448), sub 6723 a doua și următoarea știre pot fi adăugate la Cronica Trinității (iar cele ulterioare aparțin parțial arcului Novgorod din 1448, parțial la o altă sursă Suzdal), sub 6724, doar ultima știre pare a fi comună cu Cronica Trinității (între timp, ultima știre, ca și întregul articol din cronică, merge înapoi la codul Novgorod din 1448), sub 6725, majoritatea din ea aparține Cronicii Trinității, dar la început, și mai ales la sfârșit există o inserție dintr-o altă sursă Suzdal, sub 6726 cea mai mare parte își are izvorul în Cronica Treimii, dar spre sfârșit și chiar la sfârșit există este o știre care merge înapoi la bolta Novgorod și la o altă sursă Suzdal, sub 6727 a doua știre se presupune că se întoarce la Treime și penultima despre nașterea lui Fiodor Yaroslavich, întregul articol din 6728, - ■ cu excepția a două știri la sfârșit, datând din Treime și o știre împrumutată din codul Novgorod din 1448 - împrumutată dintr-o altă sursă Suzdal etc.

Dacă nu mă înșel, prezența unei a doua surse de origine Suzdal poate fi urmărită până la compilatorul Codului Moscovei abia până în 6742 (1234), în care știrile despre construcția bisericii din Yuryev sunt prezentate în mai multe detaliu decât în Trinity (cf. Lavrentievskaya și Simeonovskaya). Începând din 6743, compilatorul Codului Moscovei părea să aibă doar două surse la dispoziție - Codul Novgorod din 1448 și Cronica Trinității. La acesta din urmă urmărim tot ceea ce nu poate fi dedus din sursa principală - codul 1448; excepție face articolul despre asasinarea lui Batu (6755=1247), împrumutat dintr-o sursă specială. Dar deja în 6771 citim: „Gleb s-a născut fiu și i-a pus numele Demian”, același în Lavrentievsky, între timp în Troitskaya, conform lui Karamzin și în comparație cu Simeonovskaya, fiul lui Gleb a fost numit Vasily; relația dintre arcul Moscovei și Trinitatea în acest caz este neclară; amendamentul „Demiyan” indică prezența unei alte surse Suzdal; sub 6794 citim despre moartea episcopului Teodor de Vladimir: această știre nu este nici în Laurențian, nici în Simeonovskaya, deci nu a fost în Treime, fio o găsim în Cronica Academică de la Moscova, care, după cum știm, merge înapoi. la bolta Rostovului . Tragem acum o concluzie mai hotărâtă cu privire la faptul că Codul Moscovei are la dispoziție, pe lângă Cronica Trinității, o altă sursă Suzdal. Această concluzie este confirmată în cel mai hotărâtor de articole de cronică ulterioare ale Codului de la Moscova: se dovedește că tot ceea ce este de prisos împotriva Codului Novgorod din 1448 găsește o corespondență fie în Cronica Trinității (Simeonov), fie în Cronica Suzdal, adică în Cronica lui Suzdal. Lista academică din Moscova. Astfel, sub 6796, știrile despre instalarea lui Iacov ca episcop de Volodymer și Suzdal, și Tarasiya - la Rostov, au fost împrumutate din Cronica Suzdal, sub 6797, știrile despre instalarea lui Andrei din Trinity ca episcop de Tver și știrile despre instalarea lui Dmitri Borisovici la Rostov și despre călătoria lui Constantin Borisovici la Orda

shz Suzdal, sub 6798 știrea = despre sfințirea Bisericii Schimbarea la Față de la Treime și despre sfințirea bisericii din Ustyug din Suzdal, sub •6801 toate inutile împotriva arcului Novgorod din 1448 (Sofia 1) = merge înapoi la Treime, sub 6802, vestea despre căsătoria lui Mihail Iaroslavici și Andrei Alexandrovici cu Suzdal și despre moartea episcopului Ryazan Vasily la Trinity, sub 6803, vestea plecării lui Andrei Alexandrovici și a soției sale la Hoardă și capturarea episcopului Tarasius de către Konstantin Borisovici la Suzdal și despre un incendiu Tver și instalarea lui Simeon în Vladimir din Troitskaya, sub 6804, superfluul împotriva arcului Novgorod din 1448 este ridicat la Treime, sub 6805 vestea căsătoriei lui Yuri Danilovici la Suzdal, sub 6806-6811 de prisos față de sursa principală g Trinity, aceeași sub 6812, dar vestea morții episcopului de Rostov Tarasius la Suzdal, sub 6813-6821, 6823-6826, 6828, 6832,-68 •6834, 6835. totul de prisos împotriva codului Novgorod din 1448 la Treime, sub 6836 la Treime vestea morții episcopului Prokhor și instalarea lui Antonie și vestea căsătoriei lui Konstantin Vasilyevich cu Suzdal, sub 6837 câteva detalii în articol despre campania lui Ivan Danilovici la Pskov, care nu sunt în Sofia 1, încă se întorc la bolta Novgorod din 1448 (cf. Novgorod 4), dar știrile despre întemeierea și construirea a două biserici la Treime la Moscova, sub 6838.

• aproape întregul articol se întoarce la Troitskaya (cu excepția a două știri la sfârșit), dar mesajul despre moartea lui Fiodor Vasilyevich Rostov către Suzdal. Sub 6839-6841, 6844-6847, 6849 (cf. Simeon 6844-6885), 6850-6898. excesul față de bolta Novgorod din 1448 se întoarce la Troitskaya, doar sub 6897 în Troitskaya, judecând după Simeonovskaya, nu a existat nicio veste despre nașterea fiului prințului Vladimir Andreevici Fiodor, dar, desigur, este posibil ca în Simeonovskaya să fi fost o simplă omisiune. După 6898, informațiile noastre despre Trinity „devin mai rare, deoarece Simeonovskaya, plecând de la ea, urmează o altă sursă. Cu toate acestea, se poate afirma cu deplină încredere că în parte 6898-6917. tot ce este de prisos împotriva arcului Novgorod se întoarce tocmai la Treime. Acest lucru este confirmat, de altfel, de extrasele din Troitskaya păstrate de Karamzin: nair. Totuși, nu avem niciun motiv să credem că articolul „Despre venirea lui Temir Aksak”, plasat în Codul Moscovei sub 6903, a fost citit în Trinity; probabil că a fost împrumutat dintr-o altă sursă.

După ce am recunoscut ca fiind dovedit că sursa Codului Moscovei a fost Cronica Trinității, trecem la identificarea celorlalte surse ale sale Suzdal, observate de noi în studiul anterior. , .

Aceasta, în primul rând, judecând după instrucțiunile anterioare, este așa-numita Cronica Suzdal, cunoscută de Lista Academică de la Moscova. Examinarea acestei cronici în capitolul XIX a arătat că Cronica Suzdal, după cele trei părți în care este împărțit conținutul ei, se întoarce la trei surse: 1) protograful listei Radzivilov, 2) prima ediție a Sophiei I. , 3) bolta Rostovului. Asemănări între arcul Moscovei și Suz-

CAPITOLUL XXI

Cronica Dal se remarcă doar în textul corespunzător primei părți a acestei cronici, așadar, doar în acea parte care se întoarce la bolta Rostovului. Prima știre generală despre arcul Moscovei și Suzdal apare în 6794 (moartea episcopului Fedor); Ultima știre generală a fost în 6838 mesajul despre moartea prințului Fiodor Vasilievici de Rostov. Să remarcăm că codul Moscovei indică ziua în care s-a întâmplat acest eveniment —• 25 ianuarie, în timp ce la Suzdal ziua nu este indicată. De aici concluzionăm că bolta Moscovei avea printre izvoare nu Cronica Suzdal, ci bolta Rostov, de la care a fost împrumutată prima parte a Suzdalului. Această concluzie este confirmată și de faptul că sub 6771 în codul Moscovei scrie „Gleb s-a născut fiu și i-a pus numele Demian”: am subliniat că această știre nu poate reveni la Cronica Trinității, unde este nașterea lui Vasily. raportat; nu poate fi urmărit până la Cronica Suzdal, deoarece Michael este numit în ea; consider probabil ca numele lui Demian, care apare și în Cronica Laurențiană, să se întoarcă la bolta Rostov.1

În al doilea rând, am remarcat o sursă specială Suzdal pentru arcul Moscovei sub 6716 (1207) și anii următori; Ultima știre comună acestei surse și corpusului Moscovei a fost indicată de noi sub 6742 (1234).Această sursă a descris în detaliu evenimentele din primele decenii ale secolului al XIII-lea care au avut loc la Vladimir și în regiunea Suzdal în general. Astfel, a descris în detaliu campaniile lui Vsevolod Yuryevich împotriva prinților Ryazan (6715 și 6717), neînțelegerile care au apărut între Konstantin Vsevolodich și tatăl său, precum și discordia care a urmat morții lui Vsevolod între Konstantin și frații săi (6719, 6720 și 6721), au fost raportate foarte amănunțit.se povestește o lungă poveste despre victoria câștigată de Svyatoslav Vsevolodich asupra bulgarilor (6728) și sunt raportate multe alte știri legate în principal de Iuri Vsevolodich. Nu poate exista nicio îndoială că toate aceste articole și știri se întorc la vechea Cronica lui Vladimir. Textul lui Laurentian și Trinity din partea corespunzătoare este viu colorat de tendința Rostov, favorabilă lui Constantin și ostilă adversarilor săi politici; Prin urmare, am trasat textul laurențian, în partea care acoperă evenimentele din primele decenii ale secolului al XIII-lea, până la vechea Cronica de la Rostov. În ce formă, în ce cod anume a ajuns vechea Cronica lui Vladimir la compilatorul Codului de la Moscova? Nu găsesc nicio obiecție la presupunerea că a venit la el ca parte a arcului Rostov, chiar arcul despre care tocmai am vorbit. Acest Cod Rostov, după cum se poate vedea din considerațiile exprimate în capitolul IX, a fost întocmit în timpul episcopiei lui Efraim, adică în al doilea sfert al secolului al XV-lea. Fundația bolții s-ar fi putut baza pe vechea Cronica lui Vladimir; nu este nevoie să presupunem că baza ei ar fi trebuit să fie

1 Amendamentul lui Demian la Mihail în Suzdal a fost cauzat de știrea din 7681 „Mikhailo Glebovici s-a căsătorit”.

soția este cu siguranță vechea Cronica de la Rostov (reflectată în Cronica Laurențiană). Deci, construim o serie de articole în Codul Moscovei la Codul Rostov, începând cu articolul 6615 (1107) menționat mai sus.Parțial din 6705 (1197), din care, după cum vom vedea, folosirea Sursa rusă de sud prin Codul Moscovei încetează, iar până la 6916 (1408) inclusiv, la care s-a oprit lista Trinității, aproape tot ceea ce este de prisos în textul codului Moscovei împotriva codului Novgorod din 1448 se întoarce fie la Cronica Trinității (vezi mai sus).) sau la codul Rostov: ne retragem la acesta din urmă ca ceea ce a fost scris. Am remarcat atât împrumutul de la prima și a doua sursă Suzdal a Codului Moscovei, cât și unele știri recunoscute mai sus ca fiind neclare ca origine: aceasta include, nair., sub 6713, știrea: „Rurik a fost dat lui Belgorod de către Olgovici, iar Olgovici și-a pus fratele în ea Gleb-ul său” sau știrea de la sfârșitul articolului de cronică din 6714. . „Și a stat cu tatăl său câteva zile sănătos, apoi s-a dus la Novugorod”. Aceasta include și știrea din 6016: „Anghilele l-au alungat apoi pe Volodimer Igorevici din Galich și l-au băgat în ea pe fratele său Roman”, 6718: „Rostislav Rurikovici a stat în Galich și l-a alungat pe Roman Igorevici: în aceeași toamnă, el a alungat Rostislav Rurikovici din Galich și l-a pus pe Roman Igorevici împreună cu fratele său”, sub 6719: „În aceeași vară, galicienii i-au adus pe ugri prin munți și i-au confiscat pe prinții lor Igorevici 3,. Romana cu fratele sau, si dupa ce i-a spânzurat”, 6722: „regele Ugrienilor si-a inchis fiul in Galich, si a izgonit din biserica pe episcop si preoti, si i-a adus pe preotii la slujba latina”, etc. Aceste stiri galice. putea fi citită în „vechiul Vladi-2· cronica lumească, lucru evident din faptul că știri similare se citesc în Cronica Laurențiană (cea antică Rostov depindea de cea antică Vladimir). Am spus că nu totul, dar aproape totul este de prisos împotriva arcului Novgorod.

* 1448 și Cronica Treimii poate fi ridicată în arcul Moscovei către arcul Rostov; am avut în vedere două articole - un articol despre uciderea lui Batu (6755) și un articol despre sosirea lui Temir-Atsak (6903). Ambele articole - cele din urmă în ediția originală - au în comun faptul că au făcut parte din Cronograful Pachomiev. Ca o presupunere, accept că au fost împrumutate în bolta Moscovei de la bolta Rostov, care le includea în compoziția sa de la Cronograf.

Pe lângă cele trei izvoare ale corpusului Moscovei identificate de noi - corpus Novgorod din 1448, Cronica Trinității și corpus Rostov - s-ar părea necesar să recunoaștem că avea la dispoziție un corpus rusesc de sud de o compoziție specială. Tocmai găsim, mai ales în cursul secolului al XII-lea, o serie de articole comune Codului de la Moscova și Cronicii Ipatiev. Am vorbit mai sus, în capitolul IV, despre relația Cronicii Ipatiev cu sursa comună aceasta și codul Moscovei și am ajuns la concluzia că o astfel de sursă comună este Polychron, adică cronica integral rusească de la începutul secolului al XIV-lea. : Cronica Ipatiev și-a extras conținutul direct din ea, iar codul de la Moscova a folosit Polychron într-o ediție revizuită mai târziu, și anume în 1423. Principal

18*

temeiurile unei astfel de concluzii sunt următoarele: în Codul de la Moscova și în Cronica Ipatiev există o serie de articole de cronică similare care conțin nu numai știri din Rusia de Sud, ci și știri Suzdal, datând dintr-un cod similar Cronicii Laurențiane; acest lucru poate fi explicat fie prin faptul că Codul de la Moscova, pe de o parte, și Cronica Ipatiev, pe de altă parte, au folosit surse comune - rusă de sud și Suzdal; sau faptul că Codul de la Moscova și Cronica Ipatiev au folosit o sursă comună, în care știrile din Rusia de Sud și Suzdal erau deja combinate. Dacă acceptăm prima explicație, nu vom înțelege cum într-o serie de articole din Codul Moscovei și Cronica Ipatiev plasarea articolelor din Rusia de Sud și Suzdal este aceeași: să ne referim la articolele .6655, 6659, 6660, 6667 , 6674. si etc.,; așa că, de exemplu, sub 6667, care urmează imediat corpus general de la Moscova și Cronica Ipatiev din știrile ruse de sud despre moartea văduvei lui Gleb Vseslavich (această știre nu este în Lavrentievskaya), citim ambele în corpus Moscova. iar în Cronica Ipatiev, primele două știri Suzdal, comune cu Laurențianul, dar care se deosebesc de aceasta prin inserarea cuvintelor: „în Kidekshi” după cuvintele: „în biserica sfântului mucenic de pe Nerl”; Această știre din Codul Moscovei și Ipatievskaya este urmată de un text general, care începe cu cuvintele: „În aceeași vară, Borisovici Rogvolod a plecat de la Svyatoslav Olgovici să-și caute un volost pentru el”; sub 6673, la sfârșit citim știrea Suzdal despre moartea lui Izyaslav Andreevich, comună cu Lavrentievskaya, dar diferită de aceasta prin inserarea cuvintelor: „și prințul Andrei tatăl său și fratele său Mstislav l-au plâns”; apoi urmează numele de 6673, sub care știrile generale sunt citite în Codul Moscovei și Ipatievskaya; 1 știrea despre bătaia polovțienilor de către Vasilko Yaropolcich este urmată de numele 6674 și sub ea știrea instalării episcopului. Ilya din Novgorod, 2 din căsătoria fiicei lui Svyatoslav Olgovich cu Yaropolk Izyaslavich i6' și apoi vestea Suzdal despre moartea lui Yaroslav Yuryevich; această știre este generală pentru Codul de la Moscova și Cronica Ipatiev; Știrea corespunzătoare a lui Lavrentyevskaya se distinge prin absența cuvintelor: „și fratele Andrei a plâns pentru el”. Din aceste exemple reiese clar că bolta Moscovei și Cronica Ipatiev au în comun nu numai plasarea știrilor Suzdal și a Rusiei de Sud, ci și textul știrilor Suzdal *, care diferă de textul Laurentianului, Radzivilov și alte bolțile Suzdal.

Toate acestea ne conduc la necesitatea de a accepta a doua explicație a apropierii reciproce a arcului Moscovei și a arcului Ipatiev, adică să presupunem că

1 În Cronica Ipatiev există un lucru care este de prisos pentru codul de la Moscova, știrile despre căsătoria lui Ogafya Rostislavna cu Olga Svyatoslavich.

2 În spatele acestei știri din Ipatievskaya: „atunci s-a născut Ilya din Novgorod”, iar în Codul de la Moscova există un articol special „Despre arhiepiscopul Ioan”, care începe cu cuvintele: „Acest fericit Ioan s-a născut în Veliky Novgorod”. Este posibil să credem că cuvintele citate în Ipatievskaya au fost extrase din acest articol și că, prin urmare, a fost într-o sursă comună?

COD MOSCOVA 1479

într-o sursă comună pentru ei, știrile Suzdal (într-o ediție adesea diferită de ediția codurilor mai vechi) și cele din Rusia de Sud erau deja citite în conjuncție, adică, cu alte cuvinte, pentru a recunoaște că sursa Codul Moscovei și Cronica Ipatiev a fost cronica integral rusească, Polychron. Această concluzie este puternic confirmată de faptul că articolele non-Suzdal, comune Codului de la Moscova și Cronicii Ipatiev, reprezintă cea mai pestriță combinație a mai multor cronici sudice - printre altele, Kiev, Cernigov, Galiția-Volyn, după cum poate fi văzută din natura ştirilor cuprinse în ele (cf. instrucţiunile date în capitolul IV).

Dar înainte de a ne hotărî în sfârșit asupra concluziei trase, trebuie să luăm în considerare mai multe articole din Codul Moscovei și Ipatievskaya, care, aparent, o contrazic. Astfel, sub 6665, Codul Moscovei și Ipatievskaya au raportat despre campania lui Yuri Vladimirovici cu alți prinți împotriva lui Mstislav Izyaslavich; povestea despre această campanie din Cronica Ipatiev conține o inserție explicită; Între cuvintele: „Gyurgi a stat la Volodymyr 10 zile” și cuvintele: „și fără să distrugă lumea s-a întors”, găsim pasajul: „și s-au așezat în oraș și s-a vărsat mult sânge între ei.. . si ginerele lui s-a dus la Galich,, in parohia ta”; în Codul de la Moscova nu există o astfel de inserție, iar după: „Yurya a stat la Volodimer timp de 10 zile” citim: „și nu ai creat lumea, întoarce-te”. Această diferență dintre Codul de la Moscova și Cronica de la Ipatiev este greu de explicat dacă presupunem că inserarea în Cronica de la Ipatiev a fost deja citită în sursa comună a Codului de la Ipatiev și de la Moscova, să spunem în Policron; într-adevăr, ar fi de neînțeles cum a reușit compilatorul codului de la Moscova să ghicească că după cuvintele: „Yuryzh a stat la Volodymer timp de 10 zile” a existat o inserție și cum a reușit să conecteze aceste cuvinte cu continuarea lor naturală și originală. Dar nu aș îndrăzni să trag de aici, ca o concluzie indispensabilă, inevitabil, că compilatorul Cronicii Ipatiev a folosit textul Cronicii Suzdal (asemănător Cronicii Laurențiane) independent și a combinat independent împrumuturile de la acesta cu împrumuturile din codurile ruse de sud. . Poate că există o altă explicație, în concordanță cu concluzia propusă mai sus: în Policron, adică sursa Cronicii Ipatiev și Codul de la Moscova, campania lui Iuri Vladimirovici împotriva lui Mstislav Izyaslavici a fost declarată de două ori: sub 6684 (cf. anul acesta în Laurențianul) în conformitate cu cronica Suzdal și sub 6665 conform unei surse din Rusia de Sud. Redactorul Cronicii Ipatiev a combinat ambele mesaje, inserând din primul în cel de-al doilea; compilatorul Codului de la Moscova a omis complet primul mesaj, limitându-se la transmiterea celui de-al doilea. Pot fi date o serie de exemple în care secvența originală a poveștii este păstrată de Codul de la Moscova și este perturbată de Cronica Ipatiev cu inserții din alte surse. Deci, sub 6656 din Codul Moscovei citim: „în aceeași vară, Izyaslav Mstislavich și Volodymer Davydovich, și Rostislav Yuryevich și Izyasltsv Davydovich s-au căsătorit în orașul Gorodok; și discursul lui Izyaslav Mstislavich către Volodymer Davydovich și fratele său. . ." În Cronica Ipatiev

prima parte a acestui mesaj este transmisă cu numele lui Rostislav Yuryevich omis, iar a doua parte („și discursul lui Izyaslav către Volodymyr Davidovich" și fratele său Izyaslav") este citită mai jos după inserție, care spune despre sosirea lui Rostislav Yuryevich lui Izyaslav Mstislavich și care se termină cu cuvintele: „și cântând Gyurgevich Rostislav cu el într-o plimbare la Gorodok Vustrskoye"; în bolta Moscovei, conținutul acestei inserții este menționat mai sus dintr-o altă sursă, conform Cronicii Trinității, dar influența lui Polychron, adică bolta comună din Moscova și sursa Ipatiev, s-a reflectat în adăugarea la numele orașul Vozhsk, dat de Izyaslav lui Rostislav, cuvintele „Mezhibozhye și Kotelnitsa" și alte două orașe." Deci, secvența originală din povestea despre congresul din orașul Ostersky este păstrată în bolta Moscovei, dar în bolta Ipatievskaya este întreruptă de o inserție. Rămânând la întrebarea de unde provine această inserție, trebuie să presupunem că textul ei se afla deja în Policron, deoarece a influențat textul Codului Moscovei, pe de o parte, prin adăugarea celor de mai sus la numele orașului Vozhsk și, pe de altă parte, prin adăugarea numelui lui Rostislav Yuryevich la început mesaje despre congresul de la Ostersky Gorodok. Deci, în locul luat în considerare avem un caz complet asemănător celui indicat mai sus sub 6665; dar este deosebit de interesant pentru noi deoarece indică o inserție făcută în Cronica Hipatică nu pe baza unei surse speciale din Policron, ci pe baza aceluiași Policron. Într-un mod similar, compilatorul Codului Moscovei într-un loc a încălcat secvența originală a poveștii cronicii. Sub 6652, Codul de la Moscova urmează mai întâi Cronicii Trinității; raportează și despre campania lui Vsevolod Olegovich împotriva lui Volodymerka; după cuvintele: „și Vsevolod s-a dus cu forțele lui la Zvenigorod și o sută pe această parte a orașului", ne-am aștepta, ca în Lavrentievskaya, la fraza: „și Volodymer la acea vreme a venit dintr-o altă țară a orașului," între timp în codul de la Moscova ambele fraze date separate prin inserție: „În prima zi, atacatorul a ars închisoarea de lângă el. . . și așa m-am retras din oraș." Această inserție a fost împrumutată din Polychron, așa cum se poate vedea din prezența sa în Ipatievskaya, unde o citim sub 6654 după un interval de 71/2 rânduri. Sub 6652, Ipatievskaya, urmând sursa Suzdal (cf. Lavrentievskaya) Polychron, nu descompune frazele: „Ista Vsevolod este de această parte a orașului, iar Volodymyr este o sută de acea parte". Evident, cocompilatorul Codului Moscovei, urmând Cronica Trinității și văzând din ea că este vorba despre asediul lui Vsevolod asupra lui Zvenigorod, s-a îndreptat spre locul din Polychron unde s-a discutat despre acest asediu. În Polychron, campania lui Vsevolod împotriva lui Vladimir a fost raportată de două ori: o dată în 6652 conform unei surse, iar cealaltă dată în 6654 după alta; ambele aceste locuri ale Policronului se aflau sub ochii compilatorului boltei Moscovei, după cum se vede din inserarea pe care a făcut-o în textul Cronicii Treimii: „și Vseslav (vm. Volodislav, ca în primul rând sau Boleslav). , ca în al doilea) prințul de Lyatsk ginerele său" (ultimele două cuvinte doar pe locul doi). Compilatorul lui Ipatievskaya, după ce a observat și că campania lui Vsevolod a fost spusă de două ori, a încercat să le distingă în transmiterea sa: în acest scop, sub 6652, a omis

indicația că Vsevolod s-a apropiat de Zvenigorod, așadar, a omis textul Policronului din cuvintele: „și neputând lupta, râul Seret a trecut granițele, mergând pe lângă râu, într-o săptămână, până la Zvenigorod" etc., și sub ■6654 a existat un decalaj de mai multe rânduri, care probabil a apropiat mesajul acestui an de cel precedent.

Din exemplele date, devine clar că acele pasaje care par să contrazică poziția de mai sus, care dovedesc că „de parcă compilatorii colecțiilor Ipatiev și Moscova, fiecare în mod independent, ar combina știrile și articolele din Rusia de Sud cu articolele colecției Suzdal, dovedesc, dimpotrivă, prezența ambilor compilatori ai unei surse comune, care combina deja împrumuturi din cronicile rusești de sud, pe de o parte, și corpus Suzdal, pe de altă parte. În același timp, cercetătorul este convins de complexitatea muncii de identificare a surselor originale ale Cronicii Ipatiev, cel puțin cu ajutorul datelor din Codul de la Moscova. După ce a extras din Ipatievskaya tot ceea ce este comun cu acesta și corpusul de la Moscova, cercetătorul va rămâne încă nesigur dacă a scos din Ipatievskaya tot materialul împrumutat de la Polychron (căci corpus Moscova a omis mult din Polychron). În plus, în loc de o compilație complexă a Cronicii lui Hypatian, prima va fi o compilație complexă a compilatorului Polychron. Dar nu lăudăm munca fără speranță în această direcție, ci credem că în timp va fi posibilă dezlegarea complexului compilație a Policronului de la începutul secolului al XIV-lea. iar lucrarea de compilare care a urmat-o de redactorul Cronicii Ipatiev.

Codul Moscovei este important în această lucrare, deoarece oferă instrucțiuni clare: ce părți ale acestuia pot și, uneori (dacă aceste părți nu sunt identice cu textul unei alte surse a Codului Moscovei - Cronica Trinității) trebuie să se întoarcă la Policron. . Și anume, oprindu-ne deocamdată la XIIb., afirmăm, în primul rând, că tot ceea ce are în comun bolta Moscovei cu Cronica Hypatiană poate fi urmărit până la Policron.Dar chiar și o astfel de afirmație se va dovedi insuficient de generală dacă ne dăm seama că Cronica Hypatiană are o mare parte din sursa sa principală - Polychrona - omisă; Indicații cu privire la astfel de omisiuni au fost date mai devreme, dar aici amintim, de exemplu, că o serie de lacune din textul Cronicilor Ipatiev și Hlebnikov sunt completate de Codul de la Moscova (cf. două lacune sub 6654 și sub 6668); Să mai indicăm mai multe omisiuni din Ipatievskaya, completate clar de codul Moscovei, de exemplu, sub 1140 (cuvintele lui Vyacheslav: „Eu, frate, am venit aici după frații mei Mstislav și Yaropolets, conform voinței părinților noștri; vrei această masă, părăsindu-și patria, altfel, frate, eu sunt al meu pentru tine"), sub 6654 (după: „toți îi sărută crucea" este omis: „ne-ai vorbit prinț și l-ai lingușit pt. el; dimineața ■ dar Igor s-a dus la Vyshchegorod și i-a sărutat crucea"), sub 6654 se omite sfârșitul discursului lui Svyatoslav Olgovich către fratele său Igor ("și oamenii cărora le pasă de oricine vor fi jigniți... și nu fac rău oamenilor după voia lor") ; mai jos este un scurt fragment după începutul cuvântării sfinte*

•slava lui Odgovici lui Davydovici („și acum mai vrei să mă omori..." „Am ajuns la capătul sufletului nostru în trup. Onema"); Un fragment

este omis și mai jos: după cuvintele: „și Putivlechi nu le-a cedat" („dar bătând puternic din grindină... n-au cedat"); la sfârşitul anului după „şi a venit Gyurgi la el" şi înaintea cuvintelor: „darurile sunt multe" iar omitere („râu: nu te întrista pe fiul meu; dacă Dumnezeu l-a luat pe acela, atunci voi trimite altul; dar l-am primit și pe acela"), etc. Voi nota, de asemenea, omisiunea în toată știrea Ipatievskaya, de exemplu, sub 6665 despre predarea episcopului Vasily la Pereyaslavl și Kozma în Galich (cf. VII, стр.•. 66), .. sub 6667. citim despre polovțienii noștri de lângă Nosov și până la Lta, precum și despre capturarea satului Shelomnitsa de lângă Kotelnitsa și, de asemenea, despre capturarea lui Volodsha și Vryachislav Vasilyevich de către Glebovici din Polotsk (cf. VII, p. 71) i_ Având în vedere această ultimă omisiune, afirm cu încredere că la Povestea morții mitropolitului Nikifor la Cernigov, însoțită de aparițiile miraculoase a trei stâlpi de foc peste trupul său, revine și la Policron. : această poveste din bolta Moscovei precede imediat știrile menționate mai sus despre invazia polovtsienilor și capturarea lui Glebovici Vasilievici din Polotsk; Imediat după această știre citim: „În aceeași vară, Izyaslav a mers la Putivlya împotriva Olgăi Svyatoslavich și a stat timp de 3 zile lângă oraș și, fără să aibă timp să se întoarcă la Vyrevi, de acolo a sosit; și voi veni la el la Vyrevi și se vor închide de el și nu-l vor lăsa să plece. l-a în oraș, s-a întors de acolo și s-a dus la Zaryty și, după ce a rămas acolo, s-a întors din nou la Vyrevi." În Ipatievskaya găsim doar a doua parte a acestei știri, cu cuvintele: „Vyrevtsi s-a închis de el și nu a făcut-o. lasă-l să se ducă la sine" (6668), iar înainte de aceasta se citește: „În aceeași vară; Voeva Georgy Yaroslavich de la Turov la Putivl." Este greu de pus la îndoială că compilatorul lui Ipatievskaya a combinat mecanic două știri: știrile despre campania lui Georgy Yaroslavich către Putivl și despre campania lui Izyaslav Davydovich, de asemenea, către Putivl; editorul ediției din 1871 a Cronicii Ipatiev a remarcat pe bună dreptate că după cuvintele „Aceeași vară a războiului Georgy Yaroslavich, de la Turov la Putivl" ar trebui să existe un mic decalaj în toate listele.. Nu mă îndoiesc că decalajul este cauzat de legătura remarcată a două știri și că, prin urmare, în locul omis se citesc atât sfârșitul povestirii despre campania lui Georgy Yaroslavici la Putivl, cât și începutul poveștii despre campania lui Izyaslav Davydovich la Putivl. Și având în vedere acest lucru, este destul de probabil să presupunem că în același loc omis de Cronica Ipatiev au existat știri, precedând povestea campaniei lui Izyaslav Davydovich, despre capturarea lui Volodsha și Vryachislav de către Glebovici, despre invazia. a polovţenilor şi despre moartea mitropolitului Constantin.

Un studiu comparativ al Codului Moscovei în partea în care sunt prezentate evenimentele din secolul al XII-lea, cu Cronicile I Sophia și Novgorod a IV-a pe de o parte, Cronica Treimii pe de altă parte, Cronica Ipatiev pe a treia, conduce la convingerea că întregul conținut al Codului Moscovei se află în această parte, în măsura în care nu găsește o corespondență în codul din 1448 (Sofia l-ts și Novgorod al 4-lea), ar trebui ridicat la Policron, i.e. sursa Cronicii Ipatiev.

COD MOSCOVA 1479

2811

Cercetările anterioare au făcut probabil că au existat două ediții ale Polychron: o ediție de la începutul secolului al XIV-lea. — părți binecunoscute ale Cronicii Laurențiane sunt urmărite până la ea, iar ediția din 1423 — a servit . una din izvoarele codexului din 1448. Cronica Ipatiev a folosit ■ prima ediţie a Policronului. Ne punem întrebarea: ce ediție a fost ghidată de compilatorul Codului de la Moscova? Cred că cea de-a doua ediţie a Policronului, în partea care cuprindea evenimentele din secolul al XII-lea, nu s-a abătut în mod deosebit de la prima ediţie. Acest lucru se vede, de altfel, din codul, 1448. Articolele lui Polychron împrumutate din acesta se dovedesc a fi în general identice cu articolele corespunzătoare ale Cronicii Ipatiev. . mier. o indicație sub 6655 în ziua morții lui Igor Olgovich (19 septembrie), precum și cuvintele introduse mai jos în articolul din acest an: „și în acea noapte Dumnezeu a arătat un mare semn: aprinzând toate lumânările peste el” ; mier articol suplimentar ■> 6683 despre uciderea lui Andrei Bogolyubsky, tot sub 6664 un articol despre Nifont (Novgorod al 4-lea), apoi sub 6748 o poveste despre capturarea Kievului de către Batu, sub 6687 un articol despre campania lui Mstislav Rostislavich pe pământul Peipus - (Novgorod al 4-lea) , sub 6688, un articol despre campania lui Mstislav cu novgorodienii împotriva lui Polotsk (Novgorod 4) și alții. Având în vedere acest lucru, cred că este probabil să presupunem că codul de la Moscova a folosit Polychron în ediția din 1423. Să remarcăm un loc care este comun codului din 1448 și codului Mockob și este absent în Ipatievskaya și totuși împrumutat, după cum se pare, Codul Moscovei și codul din 1448, fiecare independent, de Polychron: această inserare în mesajul despre uciderea lui Izyaslav Davydovich, sub 6668 („Încă trăiesc pentru el existența prezenței lui Rostislav și Mastislav. .. iar duhul îl va trăda.”). În locul corespunzător din Ipatievskaya (sub 6670, după cuvintele: „și că zboară de pe calul tău”) există o trecere. Deci, la cele trei surse de mai sus ale codului Moscovei - codul din 1448, Cronicile Trinității și Rostov - se adaugă o altă a patra - Policronul din 1423. * Ultima împrumutare din acesta recunosc articolele extinse de sub 6704. Nici în al XIII-lea, nici în al XIV-lea. V. Nu pot indica știrile și articolele care ar trebui să fie urmărite până la Polychron. Adevărat, o serie de articole... ridicat de noi la bolta din 1448, putea fi ridicat și la Policron, pentru bolta din 1448. le-a împrumutat tocmai de la Polichron: să citām, de exemplu, articolul din 6904 despre instalarea lui Grigorie ca episcop de Rostov; în forma în care era citit în codul Moscovei, era cunoscut în codul din 1448 (cf. . Lista Karamzin din Letopiseţul Novgorod); dar ea putea. fi cunoscut în aceeași formă lui Polychron, căci, desigur, Polychron împrumutat din Cronica de la Rostov. Dar, având în vedere dovezile că codul din 1448 (și nu Polychron) a stat la baza codului de la Moscova (cf. „Povestea anilor trecuti”, împrumutat în mod special din codul din 1448), prefer să iau în considerare codul din 1448, și nu Polychron, principala sursă a Codului Moscovei pentru secolele al XIII-lea și al XIV-lea.

* Notă de A. A. Șahmatov în marginile manuscrisului: Nu, este mai corect să credem că Bolta Moscovei a legat Prima Sofia cu Policronul de la începutul secolului al XVI-lea.

CAPITOLUL XXI

În secolul al XV-lea o nouă, a cincea sursă este descoperită în arcul Moscovei. Avem motive să credem că Cronica Trinității a fost finalizată doar până în 1408 inclusiv. Se pare că s-a încheiat cu raționament pios despre invazia Edigei. În partea din 1409 până în 1423, la care, se pare, arcul de la 1448 a fost întrerupt, găsim

Masa 13

o serie de articole care, evident, se întorc la Cronica de la Moscova și nu au fost incluse în codul din 1448. Cf. sub 6918 „Marele Prinț Vasily a ordonat tăierea orașului Pleso”, apoi articolul „Despre captivitatea lui Volodymer, despre Talych”, sub 6921 despre semnul de pe Kolocha (în codul din 1448, judecând după Sofia 1, acest lucru este discutat pe scurt), sub 6923 „Despre nașterea Marelui Duce Vasily”, etc. Aceste articole ar putea fi urmărite până la Policronul din 1423, dar de unde a împrumutat Codul Moscovei toate cronicile Moscovei ulterioare din 1424 până în 1479? Dacă Policronul conținea articolele indicate din 6918-6923, atunci de unde au fost împrumutate în acest codex integral rusesc? Cred că existenţa unei cronici princiare la Moscova nu poate fi pusă la îndoială dacă

nu este menținută de la an la an, dar completată periodic cu rapoarte privind evenimentele curente. Fie că această cronică a fost adiacentă vreunui arhetip sau dacă a reprezentat în mod fundamental un întreg independent —■ aceasta este indiferentă recunoașterii existenței unei evidențe meteorologice a evenimentelor păstrate la Moscova la curtea domnească. Consider probabil ca Cronica de la Moscova să constituie un tot independent: poate a început cu înregistrări din vremea lui. carte Ivan Danilovici. Această cronică a servit ca sursă principală pentru compilatorul Trinității, care a bazat Cronica Laurențiană; aceeași cronică a fost folosită de compilatorul Policronului din 1423.

Cred că din aceeași cronică domnească, o serie de articole sunt împrumutate în codul Moscovei, mai întâi, parțial din 1408 până în 1423, pentru a completa sursa principală a codului - codul din 1448, iar apoi, începând cu 1424, cronica domnească devine singura sursă pentru arcul Moscovei.

Mai sus, unde am vorbit despre relația Codului Moscovei cu Cronica I Sophia din a doua ediție, s-a sugerat că Codul Moscovei din 1479 a fost precedat de alte ediții ale acestui cod, iar cea mai veche datează din anii 50 ai al XV-lea, și a ajuns la 1456 Pe baza acestei prime ediții a Codului de la Moscova, Cronica de la Sofia din prima ediție a fost completată și revizuită. Dacă această presupunere a noastră este corectă și dacă este corectă și presupunerea exprimată mai jos (în capitolul XXVII) despre existența Codului Moscovei în ediția adusă până la 1472, atunci va trebui să admitem că s-au făcut împrumuturi din cronica domnească. de către editori individuali ai Codului de la Moscova în momente diferite: prima parte a acestuia până la 1456 inclusiv a fost împrumută de la acesta; apoi a doua ediție a împrumutat o parte din 1456 până în 1472; în cele din urmă, a treia parte a împrumutat din 1472 până în 1479 inclusiv.

Astfel, relația dintre codul Moscovei din 1479 și sursele sale poate fi descrisă în tabelul 13 (la pagina 282).

CAPITOLUL XXII

EDIȚIA TIKHONOV A CODULUI VLADYCHNIY ROSTOV

(Cronici tipografice și Tolstoi I nr. 191)

Acest nume este atribuit în literatura științifică corpusului de cronici, care, în partea de la 6714 la 7041 (1206-1533), a fost publicată în 1784 sub titlul „Cronică care conține istoria Rusiei de la 671A (1206) până la 7042 (1534), adică până la domnia țarului Ioan Vasilevici, care servește drept continuare a cronicarului lui Nestor” (Tipărit, în tipografia Moscovei). , 1784).1 Din avertismentul adresat cititorului este clar că „acest cronicar începe la fel ca Nikonovski și Nesterov, adică cu împărțirea după potop între fiii pământului lui Noe și este aproape cuvânt cu cuvânt. similar cu Nesterov până în anul 6714 de la crearea lumii.” Din acest motiv, editorul, recunoscând Cronicarul tipografic ca o continuare a Cronicarului lui Nesterov, l-a tipărit din locul „unde Nesterov a terminat tipărirea”. Cronica tipografică, așa cum a indicat prima dată de A.E. Presnyakov, este acum stocată în Biblioteca Sinodală din Moscova sub nr. 789 (la κθρθι∏κе vechiul nr. 43), dar anterior a aparținut Bibliotecii tipografice și a fost listată în catalogul compilat în anii 70 secolul XVIII A. Priklonsky, sub nr. 57 cu următorul titlu: „Cronicerul este același prin nașterea Marelui Voievod Vasily al fiului său Ivan Vasilievici în vara anului 7038, în ziua de 5 august, a mănăstirii Kirilov. ”21 Publicația indică un alt final, dar cum Aparent, editorii și-au permis să introducă în textul cronicii din alte surse. Lăsând deci deoparte această ediție greșită și înșelătoare, ne întoarcem la examinarea manuscrisului. Există două părți distinse în ea - una veche și cealaltă mai recentă; Ele diferă în ceea ce privește scrierea de mână, precum și întreruperile în acea parte a manuscrisului în care a avut loc o schimbare a scrisului de mână. Prima parte a fost finalizată până în 7008 (1500) inclusiv și a fost scrisă cu o singură mână la începutul secolului al XVI-lea. ; cu toate acestea, evenimentele din 7004, 7005 și începutul anului 7006 (înainte de cuvintele „a ordonat să fie în curtea lui”, înainte de care există o pauză în text) sunt scrise cu o altă scriere de mână. A doua parte începe cu 7011 (1503), 1 2

1 A doua ediție a fost pregătită de aceeași Tipografie Sinodală în 19853.

2 Îi datorez aceste informații lui S. N. Severyanov, care mi-a oferit o descriere foarte detaliată a manuscrisului însuși.

„În consecinţă, după o pauză de trei ani, se termină cu cronica ■articolul 7036 (1528). Urmează postscripte făcute de două persoane diferite: o persoană consemnată sub 7038 naşterea lui V. carte fiul lui Vasily Ivan la 25 august și pe scurt despre campania împotriva

Kazanului a marelui guvernator, prinț; , o altă persoană înregistrată sub 7042 despre moartea lui V. carte Vasili Ivanovici 4 decembrie. Următoarele genealogii, după un interval de șapte rânduri, sunt scrise din nou într-o scriere de mână diferită (rețineți că genealogia marelui ducal se termină cu cuvintele: „Marele Duce Ivan Ivanovici, fiul lui Dmitri de la Prințesa Elena Voloshanka”). Din aceasta se vede posibilitatea ■ de a considera a doua parte a manuscrisului ca o completare ulterioară la prima parte, principală, finalizată înainte de 7008.

Strâns legată de Cronica tipografică este cronica colecției Tblstov I Nr. 191 (Biblioteca publică din Leningrad F. IV. Nr. 218). Manuscrisul a fost scris în secolul al XVII-lea. Acum este defect: începutul s-a pierdut (prima foaie supraviețuitoare începe cu cuvintele: „au mâncare... și le este rușine de părinți și de trib”), sunt țesute foi din ultima scriere cu texte de origine ulterioară. în ea; manuscrisul se întrerupe la articolul rupt 7005.1 În plus, frunzele manuscrisului se amestecă la început și la sfârșit. A fost supus editării ulterioare pe alocuri pe baza unei alte cronici.

Cronica Tolstoiană se dovedește a fi aproape identică cu Cronica tipografică în partea care acoperă evenimentele până la 6992 (1484) inclusiv. După vestea abandonării temporare a mitropoliei de către mitropolitul Gerontius și a întemnițării sale în Mănăstirea Treimii (cf. Culegere completă de cronici rusești VI vol., p. '236), textul Cronicilor tipografice și tolstoiene nu mai are nimic în comun. unul cu altul.

Să lăsăm deoparte deocamdată problema aspectului și alcătuirii fiecăreia dintre cronicile supuse analizei noastre separat și trecem la partea comună ambelor, ajungând, așa cum s-a indicat, până la 1484 inclusiv. Această parte, care ne conduce la codul cronicii, adus până în 1484, se numește ediția Tihonov a codului Rostov din motivele expuse mai jos.

Examinând componența și sursele acestui cod, observăm că acesta conține două părți, care sunt diferite una de cealaltă în primul rând în raport cu alte coduri de cronică. Prima parte ajunge la 6931 (1423) inclusiv, a doua acoperă povestea din 6933-6992 (1425-1484). Prima parte, în general, reprezintă puțin original, fiind în general o prescurtare fie a codului de la Moscova, adus până în 1479 (cf. mai sus capitolul XXI), fie a unui cod de cronică asemănător Cronicii Laurențiane. Dimpotrivă, partea a doua oferă o serie de articole originale și, în general, o prezentare unică a evenimentelor din secolul al XV-lea. Ambele părți merită cea mai intensă atenție pentru datele pe care le conțin pentru a-și restabili sursele de bază. Vom începe cu prima parte.

1 „Biserica de piatră a Schimbării la Față a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru a fost sfântă” (cf. Complete Collection of Russian Chronicles, vol. VI, p. 42).

La început găsim o împrumutare completă din Codul Moscovei, transmisă integral, fără abreviere; se ajunge până la articolul 6586 (1078) inclusiv. Urmează apoi împrumuturi din corpus de cronici, asemănătoare Cronicii Laurențiane; este transferat la versiunea prescurtată, în plus, este suplimentat pe alocuri conform codului Moscova. Lăsând deoparte textul „Povestea anilor trecuti”, pe care îl vom analiza mai jos, dăm mai multe instrucțiuni în partea din 6628 (1120). În acești ani, prima știre (campania lui Yaroslav 1 împotriva polovțienilor) este prezentat în conformitate cu Laurențianul; de asemenea, a doua (campania lui George împotriva bulgarilor), dar în ea există inserții din Codul Moscovei, și anume, George este numit Volodimerovici, iar după cuvintele „despre bulgari” se adaugă: „după Volza” (cf. Codul Moscovei și Învierea VII vol., p. .25) ;. ultimele știri (campania lui Andrei împotriva lui Liakhov) au fost împrumutate din Codul de la Moscova. Sub 6629, prima știre (expulzarea berendicilor; torcii, pecenegii) a fost din bolta Moscovei, iar a doua știre (despre moartea mitropolitului Nicefor) a fost de la ceva asemănător cu cea laurențiană, după cum se vede. de la adăugarea la sfârșitul lui „aprilie”. Vestea din 6630 a fost împrumutată din Codul Moscovei, dar moartea lui Amphilochius datează din 6629, de unde a fost transferată. Stiri de la 6631-6632. întoarce-te la arcul Moscovei. Vestea din 6633 și 6634 poate fi extrasă atât din bolta Moscovei, cât și dintr-o boltă asemănătoare cu bolta Laurențiană. Știrile din 6631 (articol despre Vseslavichs) se dovedesc a fi împrumutate dintr-un cod asemănător celui laurențian. Vestea lui 6637_ poate fi extrasă atât din arcul Moscovei, cât și dintr-unul asemănător celui laurențian. Știrea din 6639 este scurtată de la ceva asemănător cu Știrile Laurențiane (cf. „plin de aer”). Stiri de la 6643-6644. se poate întoarce atât la arcul Moscovei, cât și la ceva similar cu arcul Laurențian. Stiri din 6645 din. asemănător cu Laurențianul (cf. „pune”). Vestea din 6648 se poate întoarce atât la arcul Moscovei, cât și la ceva asemănător cu cel laurențian. Știri despre 6649 de la ceva asemănător cu cel Laurențian. Știrile din 6654 de la similar Lavrentyevskaya (miercuri 30 iulie, ca zi a morții lui Vsevolod Olgovich; deci în Tolstovskaya, în Typografskaya „1 iulie”). Știrile din 6655 au fost în mod clar împrumutate din Codul Moscovei (cf., de exemplu, despre instalarea lui Klim). Stiri de la 6657-6659. întoarce-te la arcul Moscovei. Aceeași știre este din 6660, dar sub acest an se citesc două știri, care nu se găsesc nici în bolta Moscovei, nici în Lavrentievskaya, ci se întorc, după cum vom vedea, la ceva asemănător cu Lavrentievskaya. Sub 6662, vestea se întoarce la arcul Moscovei, dar unuia dintre ele i se atribuie două cuvinte, conducându-ne, după cum vom vedea, la o altă sursă, asemănătoare celei laurentine. Sub 6663 și 6664 știrile se întorc la Codul de la Moscova, dar nu există cuvinte în el: „Scriind tăcut rouko-scris pe Klim” după cuvintele: „Hrotonit ca diacon după felul lui, Klim, a fost instalat de mitropolit” (cf. VII τ., p. 65); cele mai recente știri („Episcopul lui Nester a mers la Rous din Rostov și din Souzdal, litisya enne, sulițe”) de la ceva asemănător cu Lavrentievskaya. Sub 6665, știrile se întorc la Moscova

1 Acest lucru este, de asemenea, greșit în Lavrentievskaya, în timp ce în Radzivilovskaya, și Academic: Yaropolk.

seif (cf. detalii despre moartea lui Yuri). Sub 6666, vestea întemeierii Bisericii Maicii Domnului din Vladimir se întoarce la bolta Moscovei, dar sub influența a ceva similar cu Lavrentievskaya, cuvintele au fost omise: „despre o lume"; ultimele știri (sosirea lui Leon la episcopia din Rostov dintr-un loc asemănător cu Laurențianul). Sub 6667, vestea se întoarce la arcul Moscovei (curios: „atunci Rostislav stătea în bunurile lui Vyshegorod", în timp ce în arcul Moscovei: „și apoi Rostislav stătea la Vyshegorod pe podea"). Sub. 6668 și 6669 știrea se întoarce la bolta Moscovei, deși ultimele știri despre pictura Bisericii Fecioarei Maria sunt prezentate mai aproape de bolta Laurențiană (observăm ziua de 31 august, între timp în bolta Laurențiană și Moscova: 30 de zile) . Sub 6670, știrea se întoarce la corpus de la Moscova, dar în povestea despre Leon, din ceva asemănător celui laurențian, se inserează următoarele: „și îl vrei în râu", iar la final se adaugă: „eia bo erezia lui Arian-skaa (vm. Leontian): Leon bo Nu a fost în adevăr că Souzdal, Nesterov a fost instalat ca episcop viu al Souzdal și Rostov, dar el și-a interceptat masa." În 6671, vestea morții Mitropolitului. Teodora poate reveni la Codul Moscovei, dar acesta este adăugat dintr-o altă sursă: „a fost în metropolă de 10 luni". Sub 6672, prima ediție se întoarce la Codul Moscovei, iar mitropolitul Ioan este numit în mod greșit Iona, ca în unele exemplare ale Cronicii Învierii (volumul VII, p. 77, notă etc.); a doua știre poate reveni la bolta Moscovei, dar din punct de vedere al prezentării este mai apropiată de cea laurențiană (sfințirea bisericii de pe Poarta de Aur din Vladimir); a treia știre de la ceva asemănător cu Lavrentievskaya („aceași vară în Zolojin, Biserica Sfântului Mântuitor din Volodimeri a fost construită într-o mănăstire"); cele mai recente știri sunt din Codul Moscovei, dar corectate conform Codului Laurențian (cf. „și alte 3 grade"). În 6673 au fost vești despre moartea lui Iaroslav Iurievici și Rostislav. Mstislavich se întoarce la ceva asemănător cu Laurențianul (sub 6674 și 6675); din același loc există știri despre expulzarea lui Vladimir Izyaslavici de către Mstislav Izyaslavich (cf. Lavrentyevskaya, 6676) și, totuși, se indică ziua în care Mstislav s-a așezat la Kiev, 19 mai (din Codul de la Moscova, cf. VIIIt., p. 81) . Sub 6677, vestea campaniei lui Mstislav împotriva polovtsienilor din arcul Moscovei (cf. volumul VII, p. 82), dar o altă poveste despre capturarea Kievului de către Mstislav Andreevici de la ceva asemănător cu Lavrentievskaya (totuși, „mergând la Suzdal " din arcul Moscovei, vol. „Mă duc din nou la Volodymyr"); la fel, din articolul „despre Theodor the White Cowl", asemănător cu Lavrentievskaya (anunțat integral); ultimul mesaj despre victoria lui Yikhail Yuryevich asupra polovtsienilor poate fi prescurtat din aceeași sursă. Știrile din 6678 (moartea lui Mstislav Izyaslavich) și 6680 (moartea lui Gleb și domnia lui Roman Rostislavich la Kiev) din arcul Moscovei. Sub 6682, două surse sunt deosebit de clare; mai întâi citim: „Svyatoslav Vsevolodich a luat Kievul cu frații săi pe 12 martie"; în această formă această știre este necunoscută din alte surse; Mai jos, campania lui Yuri Andreevich împotriva lui Davyd Rostislavich poate fi urmărită până la bolta Moscovei și, de asemenea, un mesaj secundar despre capturarea Kievului de către Svyatoslav, de unde a fugit Yaroslav Izyaslavich. Sub 6683, o poveste despre uciderea lui Andrei dintr-un similar

CAPITOLUL XXII

cu , Lavrentyevskaya. Știrile 6684 și 6685 poate fi ridicat atât la bolta Moscovei, cât și la cea originală din bolta Laurențiană; sfârșitul știrilor din ⅛-6685, în orice caz din bolta Moscovei („și s-a dus să-i omoare, și l-a ascultat pe Roman”). Vestea din 6686 se întoarce la un √c Laurențian similar (cf. Volok Lamskiy). Știrile de la 6688 și 6689 reveniți la ceva asemănător cu Lavrentievskaya. De asemenea, știrile 6691, 6692, 6693 √ (cp. indicarea zilei nașterii lui Luca: ziua de 11 martie), 6694, deși lor. poate fi parțial ridicat la arcul Moscovei. Știrile din 6696 (tunet

17 februarie) se întoarce la ceva asemănător cu Laurențianul; de asemenea ştirea ' 6697 (cf. indicarea zilei morţii lui Luca: 13 noiembrie); de asemenea știri. 6698 (cf. sosirea episcopului Ioan la Rostov, Suzdal și Vladimir), t-6700, 6702. (așezarea unui copil în Vladimir), dar vestea morții

*   Svyatoslav se întoarce, se pare, la bolta Moscovei (cf. „și plantează-l pe Rurik Rostislavich pe chibritul său la Kiev”). Sub 6703 știri despre lăcuste. se întoarce la o sursă necunoscută („Pruss a venit pe pământul rusesc”); /știrea cutremurului din regiunea Kiev merge înapoi la arcul Moscovei (cf. volumul VII, p. 105). Știri 6704, 6706,6707, 6708 și 6709. poate sa

>   reveniți atât la bolta de Laur, cât și la bolta Moscovei, dar la cea din urmă

știrile din 6709 despre semnele cerești numai în bolta Moscovei (VII τ.;

-     pagina 108). Știrea despre 6711 este probabil de la ceva asemănător cu Laurus. Știrile din 6712

(semne cerești, tonsura lui Rurik) din bolta Moscovei. Izve-

-     6713 (cucerirea Constantinopolului, moartea lui Oleg de Cernigov și cădere

Biserica Rostov) din bolta Moscovei, dar la penultima știre s-a adăugat „și fiul său”, iar la ultima „Adormirea Sfintei Maicii Domnului”. Sub 6714, vestea poate fi urmărită până la arcul Moscovei, dar înainte de mesajul despre expulzarea lui Rurik de către Olgovici din Kiev, a fost adăugat discursul lui Olgovichi: „un călugăr nu este vrednic să slujească și să domnească”. De asemenea, la arcul Moscovei se adaugă știri din 6715-6718. („Dionisia” este greșit)

-     butoi vm. Matei). Sub 6719, primul mesaj lung despre un incendiu la Rostov. din similar cu Lavrentievskaya, restul din arcul Moscovei. Sub 6720

prima știre despre moartea lui Vsevolod din ceva asemănător pământului Laurențian (cf. indicarea numărului de ani ai domniei sale în Rostov - · în Laurențian: - „în Suzdal” - pământ), dar se adaugă că a trăit doar 63 de ani; restul este din arcul Moscovei. Sub 6721, vestea refacerii

Bisericii Maicii Domnului din Rostov și numirea lui Pahomie ca episcop de Rostov

din Lavrentievskaya, restul din Moscova.svod. Sub 6722 de știri

• despre construirea Bisericii Maicii Domnului din Rostov din una asemănătoare celei laurentine,

> restul este din arcul Moscovei. Pe la 6723, moartea episcopului de Rostov

Pachomia de la asemănător Laurentianului. Sub 6724, vestea înființării lui f Cnaca la Yaroslavl de la ceva asemănător cu Laurențianul. Sub mesajul 6725

- despre moartea lui Konstantin din ceva similar cu Lavrentievskaya (cf., „a trăit 33 de ani"); „Restul poate fi urmărit până la Codul de la Moscova, cu excepția unei știri:

■ „În aceeași vară, regele a plecat din Ugra și cu nemții la Ierusalim și a luptat pentru Sfântul Mormânt din Sracina și nu s-a mai întors." Sub 6726

■ sfințirea Bisericii din Rostov din Boris și Gleb, similară Bisericii Laurențiane,

restul este din arcul Moscovei. Vestea din 6727 (despre campania împotriva bulgarilor) poate fi urmărită atât la bolta Moscovei, cât și la ceva asemănător cu bolta Laurențiană. Stiri din 6731-6734. din arcul Moscovei. Sub 6735, știrile despre instalarea lui Mitrofan, trimiterea lui Vsevolod Konstantinovich să domnească în Pereiaslavl de Sud, moartea lui Vladimir Vsevolodich și căsătoria lui Vasilko Konstantinovich revin la ceva similar cu Lavrentievskaya. De asemenea, întregul articol din 6737, iar în el citim următoarea știre, care nu se găsește în alte cronici: „În aceeași vară Vsevolod Kostyantinovich a venit din Pereslavl, iar prințesa Svyatoslav Vsevolodich a mers la Pereslavl" (ultima știre în bolta Moscovei si bolta Laurentiana sub 6736).). Sub 6738, aproape totul se întoarce la ceva asemănător celui laurențian, dar în știrea instalării episcopului Chiril citim: „și clericul Chiril a fost în locul lui"; în spatele acestuia se află un mesaj despre transferul moaștelor lui Leontius, care ar putea fi ridicate în bolta Moscovei, dacă nu pentru adăugiri, precum „în săptămâna I a Postului Mare" după indicarea zilei de 25 februarie, precum și „unde este încă minte" la sfârșitul mesajului. Vestea din 6739 poate fi ridicată la ceva asemănător cu cea Laurentiană; de asemenea, știrile 6741, 6742 (dar la cuvintele „termină biserica din Iuriev" s-a adăugat: „care a căzut la bătrânețe"), 6744 Știri 6745 și urm. ani se întorc la arcul Moscovei. Împrumuturile de la ceva asemănător Laurențianului pot fi remarcate doar sub 6769 („și sărbătoritor al Arhimandritului Sf. Ignatie al Bisericii Sfintei Maicii Domnului din Rostov") și sub 6770 (știrea morții lui Chiril din Rostov,

și este indicată ziua morții sale și despre instalarea lui Ignatie și este indicată ziua nașterii).

Începând din 6771, nu găsim știri împrumutate din ceva asemănător celui laurențian. Întregul text al Cronicilor tipografice și tolstoiene poate fi urmărit din 6931 până la Codul de la Moscova.1 Numai în cazuri rare pot fi notate împrumuturi și amendamente din alte surse. Sub 6849, la enumerarea fiilor lui Gediminas, după numele Narimant, s-a adăugat următorul: „numit Sf. botez Gleb”. Articolul „Despre regatul lui Takhtamyshov”, sub 6903 τ., povestea reală despre Temir-Aksak este prezentată mult mai pe deplin la început și la sfârșit. Sub 6904 găsim un articol despre instalarea episcopului Grigorie de Rostov; după cuvintele „acest Grigorie a fost 35 1 2 episcop la Rostov” găsim o listă a episcopilor de Rostov: „Și acestea sunt numele episcopilor de Rostov”. Pe locul 35 citim: „acest Grigorie”, iar în al 42-lea: „acest Tihon”.3 În cele din urmă, sub 6916 (1408), mai detaliat decât în bolta Moscovei, un incendiu în Po-

1 Prezența știrilor în 6886 despre atacul tătarilor asupra Nijni este caracteristică; în Voskresenskaya nu este, dar în Bolta Moscovei (Ermit. No. 4166) este; Caracteristică este și prezentarea articolelor din 6927-6931, care coincid tocmai cu Codul de la Moscova și diferită de Codul Învierii. mier. Există, de asemenea, unele omisiuni comune Codului de la Moscova în povestea despre masacrul lui Mamaev și în povestea despre uciderea lui Mihail Tverskoy și a altora.

2 Deci la Tolstoi; în Tipografic este eronat „35 de ani”.

3 Deci în Tipografic și în Tolstoi: „Tikhon” și apoi „43” se adaugă, dar numele celui patruzeci și treilea episcop nu este scris.

Stov, și anume, după cuvintele „a fost un mare incendiu în orașul Rostov”, „și în vârful bisericii catedrale, și două focuri au ars din ea”; iar în loc de: „mulți oameni au ars, mai mult de o mie au murit”, citim: „și mulți oameni au ars, s-au înecat pe lac, mai mult de o mie de suflete”. Aceste inserții aproape epuizează diferențele dintre textul Cronicilor tipografice și Tolstoi din perioada 6771-6931. din textul Codului de la Moscova. Las deoparte diferențele editoriale, care constau într-o reducere semnificativă a textului Codului de la Moscova, în omiterea știrilor individuale și a articolelor întregi din acesta, iar aceste reduceri au fost efectuate inegal?

Revenind la definirea izvoarelor primei părți a cronicii studiate, vedem că o examinare amănunțită a acesteia convinge că sursa principală de-a lungul acestui corpus a fost corpusul de la Moscova, cunoscut nouă în ediția din 1479. O sursă suplimentară se dovedește a fi un adevărat corpus de cronică, asemănător corpusului laurențian, în care Ne-am convins când analizăm arcul din porțiunea anterioară anului 6770; în același timp, după cum se poate observa din datele de mai sus, se dovedește că multe știri care sunt în mod clar de origine Rostov sunt

comune pentru Lavrentievskaya, cf. mai ales în relatarea evenimentelor din primele patru decenii ale secolului al XII-lea; nu există împrumuturi de la Laurențianul similar în partea din 1237, dar sub 1261 și 1262. împrumuturile sunt din nou remarcate dintr-un cod asemănător Cronicii Laurențiane, iar aceste împrumuturi se referă din nou la evenimentele de la Rostov. Toate acestea ne conduc la convingerea că cea de-a doua sursă a fost folosită de redactorul cronicii studiate pentru a completa textul cu evenimente rostovene, evenimente din ținutul Suzdal, cf. iar în povestea despre secolul al XII-lea. referiri la un cod similar cu Laurentian Chronicle, de exemplu, în articolul despre „Theodore”. glugă albă”, sau despre uciderea lui Andrei Vog.olyubsky. Găsim, prin urmare, probabil că a doua sursă a cronicii studiate ar fi fost un fel de cronică de la Rostov și că a fost bazată pe cronica Laurențiană (sau protograful Laurențian). ' Abaterile acestei cronici de Rostov de la cronica laurențiană sunt extrem de importante, în măsura în care sunt relevate din cronica pe care o avem în vedere. Am notat mai sus o astfel de retragere în 6660, unde, după vestea campaniei lui Izyaslav împotriva lui Vladimir de Galich, citim: „În aceeași vară, bulgarii au sosit fără vești de-a lungul Volzei la Iaroslavl și au părăsit un oraș din Lodiy, un orășel mic. ; iar oamenii din cetate erau istoviți de foame și sete și nu era nevoie ca nimeni să părăsească orașul și să dea de veste rostoviților; Într-o zi, de la locuitorii din Iaroslavl, a venit noaptea din oraș, a trecut râul, a ajuns la Rostov pe Borbor și le-a spus că bulgarii sunt buni. Rostoviții au venit la victoria bulgarilor.” Nu găsim această știre în alte cronici; Originea lui din Rostov este fără îndoială. Mai jos, sub același an, citim: „Atunci prințul George a fost în Souzdal și Dumnezeu cel mai înțelept și-a deschis ochii asupra clădirii bisericii și a ridicat multe biserici în toată țara Souzdal.

1 Astfel, evenimentele sunt descrise oarecum în detaliu, începând din anii 50 ai secolului al XIV-lea până aproximativ la sfârşitul anilor 80; de la 6920 la 6931 textul Codului de la Moscova a fost transmis aproape fără omisiuni.

iar Kamenou a construit biserica pe Nerl a sfântului mucenic Boris și Gleb și a Sfântului Mântuitor în Souzdal și Sfântul Gheorghe în Volodymeri, iar Kamenou și Pereslavl au transferat orașul de la Kleshchin și au întemeiat marele oraș și biserica Kamenou în el în cinstea lui Sfântul Mântuitor și a umplut-o cu cărți și moaște sfinții sunt minunati, și zidește orașul lui Gheorghe și în el biserica Sfântului Mucenic Gheorghe. Această știre se citește și în codul Moscovei, de unde provine din codul din 1448 (cf. VII τ., p. 57), precum și în Novgorod al IV-lea (cf. volumul IV, p. 8) și în unele enumeră Sofia 1 (cf. Vt., p. 160), dar nicăieri nu este menționat atât de detaliat ca în cronica noastră: astfel, în toate cronicile lipsește partea introductivă a mesajului și nu se spune nimic despre furnizarea Pereyaslavlului. biserica cu carti si moaste. Știm că printre izvoarele codului din 1448 s-a numărat Cronica de la Rostov; prin urmare, în coincidența indicată vedem alte dovezi că protograful Typografskaya și Tolstoyskaya a avut Cronica de la Rostov ca sursă suplimentară. Găsim o împrumutare evidentă din ea sub 6662 (1154): și anume, citim aici, în

conformitate cu codul Moscovei, despre nașterea lui Vsevolod Yuryevich pe Yakhroma, dar la cuvintele: „Eu sunt atunci Marele Prinț Gyurgy” : „în poliudia”; Cred că această completare, care este disponibilă și în acele liste ale Letopiseței I Sofia care inserează articolul de mai sus despre construcția de biserici de către Yuri în 6660 (listele Ts., B., V., G.), ne conduce din nou la Cronica de la Rostov.

Am văzut că compilatorul protografului Cronicilor tipografice și Tolstoi are o sursă suplimentară în partea de după 6770, după care este imposibil de indicat împrumuturi dintr-o cronică asemănătoare cu cea laurențiană. Printre completările din această parte, completări, însă, foarte puține, găsim două articole care se întorc în mod clar la Cronica de la Rostov: acestea sunt detalii despre incendiul de la Rostov din 6916 (1408) - pe de o parte, și un catalog al lui Rostov. episcopi – pe de alta. În corpus de la Moscova, acest catalog a fost adus, după cum știm, doar lui Grigorie, de aceea numele lui Dionysius, Efrem, Theodosius, Triphon, Vasyan, Ioasaf și Tihon au fost introduse fie dintr-o sursă suplimentară, fie de către redactorul cronicii. aflat în studiu, dacă era rostovit și și-a întocmit propria cronică pentru Rostov. Găsesc probabil această ultimă presupunere și țin cont în special de faptul că Tihon, care a fost numit ultimul în catalogul domnitorilor și, în plus, era în mod evident un contemporan al compilatorului („acest Tihon”), a fost arhiepiscopul Rostovului. de la 1489 până la 1505, între timp, alcătuirea cronicii studiate, protografului tipografiei și lui Tolstoi, trebuie atribuită în același timp, cf. sfârșitul ei pe articolul de cronică din 1484. Așadar, primim un indiciu că cronica studiată, după originea ei, ar trebui recunoscută drept codul Rostov, iar această origine s-a reflectat în folosirea unei alte cronici, mai veche, de Rostov (s-a bazat pe o cronică asemănătoare din Laurențian, dar conținea și părți ulterioare, cf. povestea despre incendiul din 1408), iar pe lângă lista episcopilor de Rostov mai exista

noi a ultimilor domnitori, și se termină cu numele de Tihon, un contemporan al cronicarului. Am vorbit deja în repetate rânduri despre bolțile domnului Rostov: am dat motive pentru a recunoaște una dintre aceste bolți ca izvor al bolții din 1448, altul ca izvor al bolții al 4-lea Novgorod, al treilea ca sursă și bază a protografului Cronica Uvarov, a patra ca bază a Cronicii Ermolinsk; Având în vedere listele domnilor rostoveni cuprinse în ele, am ajuns la concluzia că în edițiile din vremurile arhiepiscopului Grigorie a existat un cod domnesc de Rostov, altul - Efrem, al treilea - Trifon, al patrulea - Vassian. Acum avem în fața noastră redacția de pe vremea arhiepiscopului Tihon. Este foarte probabil să presupunem că compoziția arcului conducătorilor Rostov s-a schimbat în funcție de analele unor centre precum Moscova sau Vladimir. Bolta, alcătuită în timpul lui Trifon, pune bazele Policronului Vladimir; Între timp, arcul timpului lui Tihon înlocuiește această fundație cu arcul Moscovei, adus până în 1479. Dar ambele arcuri au în comun faptul că disting clar două părți în compoziția lor - o aduc pe prima în primul sfert al secolului al XV-

lea. (Trifonovsky până în 1418, Tikhonovsky până în 1423), ambii încep pe al doilea din 1425, anul morții lui Vasily Dmitrievich și urcarea lui Vasily Vasilyevich pe tron. Explic această trăsătură a edițiilor Trifonov și Thxohobckoh prin faptul că ediția Efremov care stă la baza acestora avea întreruperea deja indicată; această pauză ne conduce la cea mai veche ediție a lui Grigorievskaya, care se încheie în 1418 (anul morții lui Grigorie). În consecință, se poate crede că baza ediției Tikhonov nu este a lui Trifonov, ci a lui Efremov, adusă în 1418.

Progresul cronicii de la Rostov ne apare sub această formă. La curtea episcopală s-au ținut evidențe meteorologice ale evenimentelor. Cronica domnului de la Rostov cu înregistrări din vremea episcopului Grigorie a fost supusă unei anumite prelucrări sub episcopul Efrem. Această cronică de la Rostov a fost revizuită pe baza Policronului și completată cu o poveste despre evenimentele din secolul al XV-lea. sub Arhiepiscopul Trifon. Sub Tihon, arcul noului domn de la Rostov a luat sfârșit. Prima parte a ediției Efremov a fost revizuită conform codului de la Moscova, dar, aparent, s-a păstrat ceva din ediția Efremov: cu acest „ceva” recunoaștem toate acele locuri care ne conduc la o cronică asemănătoare celei laurentine. De aici concluzionăm că ediția lui Efraim s-a bazat pe o cronică asemănătoare celei laurențiane și a ajuns cel puțin până în 1263. De asemenea, concluzionăm că ediția lui Efraim conținea mesaje despre instalarea lui Grigorie sub 1396, cu o listă a conducătorilor aduși la Efraim. , apoi sub 1395 d. povestea lui Temir-Aksak, iar în final, sub 1408, povestea incendiului de la Rostov. Ediția lui Efraim a codului de la Rostov ne este deja cunoscută din cronicile a IV-a Novgorod și Suzdal: cronica a IV-a Novgorod dovedește corectitudinea unora dintre concluziile făcute aici, căci sub 1396 are un catalog al domnitorilor din Rostov, adus la Efraim. Cronica Suzdal și, în același timp, Cronica Novgorod explică prin compoziția lor de ce ediția lui Tihonov nu este zero-

se numește Efremovskaya în limitele anilor 1264-1396, nu o folosește pentru că în aceste limite ediția Efremovskaya a prezentat știri scurte, fragmentare, care au fost în mare parte prezentate mai complet în codul Moscovei (care, prin codul din 1448, includea deja o parte semnificativă a știrilor ediția lui Efraim a codului domnului).

Spunem că la baza ediției Efraim nu este Cronica Laurențiană, ci o cronică asemănătoare acesteia. O serie de știri de la Rostov au fost extrase din această cronică în Seiful Rostov Vladychny. Printre brad găsim astfel de știri de la Rostov care nu sunt în Lavrentievskaya, cf. știrile de mai sus din 1152 și 1154. Ținând cont de faptul că Cronica Laurențiană în sine este o compilație din vechea Cronica de la Rostov și din codul cronicii integral rusesc de la începutul secolului al XIV-lea, concluzionăm că ediția lui Efraim s-a bazat pe vechea Cronica de la Rostov. Această cronică, așa cum am presupus în studiul despre Cronica Laurențiană, ar fi putut fi cunoscută de compilatorul acesteia din urmă într-o ediție adusă aproximativ în anii 60 ai secolului al XIII-lea.

Cu aceste observații încheiem studiul primei părți a protografului Cronicilor tipografice și Tolstoi, pe care, având în vedere considerațiile de mai sus, o recunoaștem drept ediția lui Tihonov a codului domnului. Trebuie să spunem câteva cuvinte despre a doua parte a acestui monument.

După cum am menționat mai sus, prima parte a cronicii noastre abreviereaza în general articolele și știrile cronicii. Dar, începând cu 6919 (1411), textul Codului Moscovei a fost transmis destul de precis, fără omisiuni. Cu atât mai frapantă este particularitatea celei de-a doua părți, care de la bun început reduce textul cronicii la astfel de limite încât prima parte nu a atins-o pe toată lungimea ei. Sub anul 6933, cu care începe această parte, citim doar scurte știri despre moartea lui V. carte Vasily Dmitrievich, 6934 complet omis, 6936, 6937 și 6939. omis complet, sub 6948 există o singură știre, 6958 și 6966. omis complet, sub 6960 o singură știre, sub 6964 în loc de un articol lung despre campania în. carte Vasily Vasilyevich către Veliki Novgorod (cf. VIII volum, pp. 145-147) două rânduri: „Marele Prinț Vasily du-te la Novgorod cel Mare". Abia din 6970 (moartea prințului de un secol Vasily Vasilyevich) prezentarea devine oarecum mai detaliată, iar sub 6979, 6980, 6986, 6988, 6989, 6992. Găsim articole ample, dintre care unele transmit pe deplin textul altor culegeri de cronici relevante. În același timp, se dovedește că cea mai mare parte a conținutului cronicii noastre nu poate fi urmărită în niciun fel la sursa principală a primei părți - Codul de la Moscova. Să ne exprimăm și mai îndrăzneț: nimic din a doua parte a cronicii noastre nu se întoarce la sursa principală a primei părți - Codul de la Moscova. Astfel, aici vedem același lucru ca și în ediția Trifonov a Codului Rostov: prima parte a fost compilată dintr-o sursă, iar a doua, începând din 6933, dintr-o alta. Ar fi totuși o greșeală să credem că a doua parte a ediției Tikhonov a Codului Rostov și-a împrumutat conținutul din partea a doua a ediției Trifonov. Se dovedește că nu există nimic în comun între ei. Gândi,

că în a doua parte a ediției lui Tihonov avem în fața noastră o compilație independentă, întocmită în primul rând pe baza înregistrărilor locale din Rostov, dar pe alocuri ghidată, poate, de alte cronici.

În sprijinul acestei afirmații, voi cita mai întâi date care dezvăluie sursele Rostov ale compilației aflate în studiu. Aceasta este, în primul rând, o serie de știri de origine Rostov. Sub 6935 citim despre moartea episcopului de Rostov Dionisie și instalarea lui Efraim (această știre nu se află în codul Moscovei, ci în Cronica Învierii ea, așa cum vom vedea în capitolul... *, a fost împrumutată de la Tihonov). ediţia codului Rostov). Sub 6938: „focul de la Rostov a fost blocat toată 9 mai din curtea lui Lopenov a luat foc" (nu în Codul Moscovei). Sub 6949, a fost raportată o furtună puternică la Rostov (nu în arcul Moscovei). Sub 6962, sunt indicate despre moartea arhiepiscopului Efraim de Rostov, și ziua și ora morții sale, și mai departe despre instalarea conducătorului Rostov Teodosie și ziua sosirii sale la Rostov (în Codul Moscovei, ambele stiri sunt scurte, fara a indica

zilele). Sub 6970 despre instalarea lui Tryphon, și ziua instalării și ziua sosirii sale la Rostov sunt indicate (această știre nu este în Codul Moscovei). Sub 6975 despre zgomotul ciudat pe care lacul Rostov îl făcea când înghea; mai jos despre refuzul lui Trifon de la arhiepiscopie și mutarea lui la Yaroslavl la Mănăstirea Mântuitorului (această știre nu este în bolta Moscovei, ci în bolta Voskresenskaya sunt împrumutate de la bolta Rostov). Sub 6976, despre instalarea lui Bacnana ca Arhiepiscop al Rostovului, și se indică că a sosit la Rostov la 25 decembrie (această știre se află în Codul Moscovei, dar fără ultima indicație; cf. volumul VIII, p. 153); dedesubt „aceeași iarnă și orașul Ustyug”. Sub 6977 despre moartea lui Trifon la 30 decembrie (nu în Codul Moscovei). Sub 6979 despre moartea prințesei Martha de Rostov (văduva prințului Fiodor Vasilevici de Rostov; nu în Codul Moscovei), și mai jos despre moartea prințului Alexandru Fedorovich de Iaroslavl. Sub 6980: „din aceeași lună (?) în a 2-a zi, Marea Ducesă Maria a mers în orașul ei Rostov pentru prima dată de la Marele Duce Vasily Vasilyevich”; * 1 la sfârșitul anului: „și Marele Duce iar frații săi s-au dus de la Moscova la mama lor, Marea Ducesă Maria, la Rostov, pentru a-și vizita slăbiciunea de dragul ei” (în Codul de la Moscova, acest lucru este menționat mai jos în mesajul despre moartea lui Iuri Vasilevici, cf. volumul VIII, p. 175). Sub 6881 despre sfințirea Bisericii lui Ioan Botezătorul din Rostov. Sub 6982, despre vânzarea de către prinții Rostov a patriei lor, jumătate din Rostov, către Marele Duce (nu în Codul Moscovei, ci în Codul Voskresenskaya este împrumutat din Codul Rostov). Sub 6984 despre construcția unei clopotnițe la Rostov (nu în arcul Moscovei). Sub 6985

* Acest capitol despre alcătuirea Cronicii Învierii nu este disponibil în manuscrisul lui A. A. Shahmatov.

1 În bolta Moscovei: „în aceeași zi (adică 10 iulie), Marea Prințesă Maria a mers la Rostov”. În bolta de la Rostov, pe care o studiem, există astfel o omisiune evidentă, căci înainte de știrile de mai sus citim despre un semn ceresc petrecut pe 10 iulie.

căldura mănăstirii de pe lacul Kubenskoye (nu în arcul Moscovei). Sub 6986 ■despre lupta dintre Mitropolitul Geronţiu şi Arhiepiscopul Vasian al Rostovului despre Mănăstirea Chiril (nu în Codul Moscovei, ci în Codul Învierii este împrumutat din Codul Rostov). Sub 6988 despre incendiul Bisericii Sf. Nicolae din sat. Nikolsky în Arhiepiscopia Rostov și alții.

În plus, în unele știri care nu îl privesc direct pe Rostov, redactorul sau compilatorul era un rostovit. Deci, sub 6942 în povestea despre bătălia din. carte Vasily Vasilyevich cu Iuri Dimitrievich în domnia lui Nikola Rostov (care este menționat și în codul Moscovei, cf. VIIIt., ■p. 98), locul bătăliei este determinat de cuvintele: „pe râul pe Mogza” , iar ora bătăliei este 20 martie (în codul Moscovei: sâmbătă la Lazarev). Sub 6943 citim că bătălia din 6 ianuarie în regiunea Yaroslavl dintre prinț. Vasily Yurievici și V. carte Vasily Vasilyevich s-a întâmplat „între Kozminsky și Marele Sat” (în bolta Moscovei: la Kuzma Damian pe Kotorasli), iar învinsul Vasily Kosoy a fugit la Kashin

pe lângă Rostov (în bolta Moscovei: „și prințul Vasily a fugit la Kashin”). Sub 6944, bătălia dintre aceiași prinți, care a avut loc conform bolții Moscovei „la Sfânta Mijlocire din Skorotin” în regiunea Rostov, este determinată de ziua de 14 mai și în raport cu locul cu cuvintele: „la Rostov pe Liza”. Sub 6969, în mesajul despre instalarea lui Teodosie, Arhiepiscopul Rostovului, mitropolitul a indicat ziua instalării, omisă în Codul Moscovei (cf. volumul VIII, p. 149). Sub 6970 în mesajul despre distribuirea moștenirilor în. carte Vasily Vasilyevich în loc de: „și prințului mai tânăr Andrei i-a dat Vologda cu toate și Zaozerye” citim: „și prințului Andrei cel Mic: Vologda, Kuben, Zaozerye”, iar mai jos, în loc de un Romanov ca moștenire dată lui . carte Mary, Rostov este, de asemenea, numit. Sub 6980, în Codul de la Moscova, în mesajul despre instalarea arhiepiscopului Novgorod Teofil, episcopii care au fost la instalarea sa nu sunt numiți, iar în cronica noastră se spune că a fost instalat „din întregul Sinod iubitor de Dumnezeu. al Arhiepiscopului Vasian de Rostov și al tuturor episcopilor”. Sub 6988, în povestea dezacordului dintre Marele Duce și frații săi (care nu este în Codul Moscovei și care în Înviere este împrumutat din Codul Rostov), Arhiepiscopul Vasian de Rostov joacă un rol semnificativ: Marele Duce îl trimite de două ori să negocieze cu fraţii (cf. Învierea VIII t., p. 204). La fel, întreaga poveste despre campania împotriva Ugra, care nu era în Codul de la Moscova pentru că se încheie în 6987, poate aparține unei persoane apropiate arhiepiscopului Vasian, care a jucat un rol semnificativ în evenimentele din acea vreme: Vasian este numit de către Marele Duce către consiliu; împreună cu Mitropolitul, Starețul Treime Paisius și Marea Ducesă Marta, Vasian îl roagă pe Marele Voievod să se împace cu frații care l-au părăsit; Basian a scris și o scrisoare de acuzație către Marele Duce pe Ugra, care nu a fost inclusă în cronica studiată, dar, se pare, făcea parte din arcul domnului Rostov. Cronica noastră păstrează o recenzie dură a Marii Ducese Sofia, care nu a rămas la Moscova, ci a fugit în nord: „Am fugit la Beloozero de la tătari, aneganal.

nimeni, și în ce țări nu s-au dus, mai ales tătarii, și de la robii boieri și de la țăranii sângeși”; compilatorul lui Voskresenskaya nu a îndrăznit să repete aceste cuvinte. Articolul despre campania împotriva ugrei se încheie cu o postfață, începând cu cuvintele: „Această scrisoare nu le reproșează, dar cei proști să nu se laude cu nebunia lor. . . Fie ca aceasta să ne fie și nouă, păcătoșii, prin rugăciunile Maicii Domnului, amin.” Și apoi urmează un apel către poporul rus, avertizându-l împotriva lașității și lipsei de curaj, care au distrus deja multe țări acum cucerite de turci: „O, curajoși și curajoși fii ai Rusiei, încercați să vă salvați patria, țara rusă, din cele murdare”; se termină și cu cuvântul „amin”. Găsesc probabil să atribui atât acest pasaj, cât și chiar articolul despre campania împotriva Ugra, penei lui Bacnana, Arhiepiscopul Rostovului.

În cele din urmă, este firesc să atribuim cronicii de la Rostov o serie de mesaje despre ustiug și galicii care se află în cronica studiată, pentru că Ustyug și Galich se aflau în eparhia arhiepiscopului Rostov. mier. sub 6976 despre campania tătarilor din Kazan de lângă Galich, mai

jos despre campania galicienilor împotriva lui Cheremis, și mai jos despre capturarea a două volosturi Kostroma de către tătarii din Kazan; sub 6977 despre campania **Ustyuzhans Kamoi la Kazan;, sub 6979 despre campania guvernatorului Saburov de la Vologda la Konshenga, despre capturarea orașului Saray pe Volga de către Vyatchans, despre campania Vyatchans și Ustyuzhans împotriva novgorodienilor; sub 6983 despre bătaia ustyuzhanilor de către tătari pe Kama etc.

Să notăm la sfârşitul articolului 6989 exclamaţia care a scăpat cronicarului: „Vai, vai, binecuvântatul va pieri de pe pământ pentru păcatele noastre, după David, mântuieşte-mă, Doamne, că s-a sărăcit venerabilul, căci. adevărul s-a îndepărtat de la fiii oamenilor, verbe zadarnice fiecare sincer cu ale lui". La ce s-ar putea referi? Imediat înaintea lui citim despre numirea arhiepiscopului Ioasaf la Rostov, și a lui Gherasim la Kolomna și a lui Simeon la Ryazan; mai sus este un mesaj despre moartea principelui Andrei Vasilevici: „aceeași primăvară, suveranul bun și iubitor de Hristos, bunul și afectuosul principe Andrei Vasilevici cel Mic"; Și mai sus, a fost raportată moartea arhiepiscopului Vasian de Rostov și Iaroslavl. Cred că exclamația de mai sus se referă la mesajul despre moartea principelui Andrei Vasilevici: cf. epitetul „fericit" atât în acest mesaj, cât și în exclamația de mai sus. Dacă este așa, atunci este clar că compilatorul cronicii noastre a avut la dispoziție câteva înregistrări Vologda (Andrei Vasilyevich era prințul Vologdei), iar acest lucru este în concordanță cu rapoartele de mai sus despre Ustyuzhans și Viatchans care făceau parte din Principatul Vologda.

Așadar, cronica studiată a fost întocmită la Rostov pe baza, pe de o parte, a înregistrărilor și materialelor de la Rostov și, pe de altă parte, a cronicii Vologda, poate păstrată la curtea prințului Andrei Vasilievici. Dar este foarte probabil ca a treia sursă să fi fost alta, cronica Moscovei, poate nu domnească, ci mitropolitană. Adăugăm la acesta o serie de știri despre evenimentele de la Moscova, de exemplu, despre incendiile din 6976 și 6980,

furtună în 6984, cutremur în 6982,1 despre numirea mitropoliților în 6957, 6973, 6981, despre moartea și nașterea prinților și prințeselor, de exemplu, văduva lui Petru Dmitrievici în 6974, văduva lui Andrei Vasilyevici în 6991 . , nașterea fiului Marelui Duce Vasily în 6987, fiul său Dmitri în 6990, la kp. Ivan Ivanovici fiul Dmitri sub 6992 etc.; despre evenimente politice, de exemplu, campania Marelui Duce împotriva Novgorodului din 6988, 6984, 6979, despre evenimente străine, de exemplu, despre capturarea Constantinopolului de către turci în 6959, evenimente generale ale bisericii, de exemplu, despre finalizarea a cercului ceresc timp de 80 de ani în 6960 și multe altele. etc. Considerăm, așadar, această cronică de la Moscova nu domnească, ci una mitropolitană, pentru că diverge puternic în prezentarea multor evenimente din codul Moscovei, cunoscut nouă, care se baza în principal pe cronica domnească și pe evidențele oficiale. Tare curioasă este ultima intrare din articolul 6985: „În aceeași vară s-a făcut vârful bisericii de pe Simonov, același care a lovit tunetul, iar maestrul venețian a făcut-o de către altul, nu același care construia marele.

biserica Preasfântă” ; este clar că înregistrarea a fost făcută de un contemporan înainte de 6987, când a fost finalizată Biserica Adormirea Maicii Domnului din Moscova. Utilizarea unei surse scrise și, în plus, tocmai sub forma cronicii de la Moscova, este indicată și de știrile de mai sus din 6980 despre o călătorie în. carte Maria către Rostov, începând cu cuvintele: „Aceeași lună în a 2-a zi” după mesajul anterior despre semnul ceresc din 10 ianuarie, în timp ce această călătorie a avut loc în iulie. Este clar că în sursa cronicii noastre, înainte de știrea acestei călătorii, s-a relatat (precum și în Codul de la Moscova care a ajuns la noi) despre evenimentele din iulie sau iulie din 6980 și că aceste evenimente au fost omise de către compilator al Codului Rostov.1 2 3

În ceea ce privește Cronica de la Rostov, care a servit drept sursă pentru colecția noastră, să spunem următoarele. Cel mai probabil a reprezentat aceeași cronică meteo păstrată la curtea domnitorului Rostov, fapt dovedit de o serie de date, atât în acest cod, cât și în alte coduri cronice. Înregistrările meteo sunt indicate în special de numeroasele rapoarte meteo incluse în codul studiat, bineînțeles, în special din Cronica de la Rostov. Aceste mesaje încep cu anul 6947 (1439), sub care citim: „Ziua 1 mai, zăpada a căzut peste noapte.

1 Acest cutremur explică căderea Bisericii Fecioarei Maria, care era în construcție, în timp ce în alte cronici cauza căderii este pusă pe seama greșelilor constructorilor.

2 mier. sub 6984: „în aceeași vară a fost un tunet puternic, în ziua de 30 august, în * biserica lui Simonov vârful de piatră a fost doborât de o săgeată, iar alții au fost bătuți”. Sub 6983: „un maestru pe nume Aristotel Latynin a venit de la Veneția și a săpat temelia acelei biserici și a pus temelia de unul singur și a pus biserica și a început să lucreze cu viclenia lui. . ."

3 Remarc aici că explic locurile comune cu Lviv și Sofia a II-a împrumutând aceste cronici din bolta de la Rostov din partea protografului: cf. sub 6978-6979 (volum VI, p. 190-194), 6980 (volum VI, p. 194), 6987-6983 (volum VI, p. 222-224), 6989-6990 (volum VI, p. 232-). 233), 6991 (VI vol., p. 335), 6992 (VI vol., pp. 335-336)

în genunchi, iar a doua zi a crescut”; sub 6949 furtună și grindină au fost semnalate la 17 iunie; sub 6959: „vara era fierbinte atunci”; sub 6969: „Mai în ziua a 7-a a fost zăpadă și zăpadă timp de trei zile și frunza de pe copac a înghețat”; 1 sub 6974: „Mai în ziua a 14-a, zăpada a căzut un inch (?) și a rămas acolo două zile; În a 26-a zi a aceleiași luni a fost ninsoare pentru o zi; în ziua de 18 august a fost o mizerie, iar în ziua a 27-a o altă gunoială din aceeași lună și s-a stricat iarul”; sub 6975: „același lucru în primăvara lui mai în ziua a cincea zăpada a căzut pe jumătate- lung, a stat trei zile, iar în a patra zi s-a topit, în jurul Vecerniei; luna iunie · în a 2-a zi a fost mizerie”; sub 6977 a fost semnalată o furtună la 30 august; sub 6978: „Mai în ziua a 26-a, a căzut zăpadă noaptea, iar dimineața, în jurul mesei, s-a topit”, și altele. Nu poate exista nicio îndoială că

majoritatea acestor înregistrări ar fi putut fi făcute nu mai târziu de câteva zile după unul sau altul fenomen natural.

Având în vedere Cronica Ermolin, am indicat temeiul afirmației că unele dintre înregistrările din poveste despre evenimentele din secolul al XV-lea. luate din cronica păstrată la curtea domnitorului Rostov. Printre acestea am inclus mesajul din 6971 despre descoperirea relicvelor la Iaroslavl. Această știre nu este deloc în codul luat în considerare; este clar omis din ea.

Pentru a rezuma întregul nostru studiu despre protograful Cronicilor tipografice și Tolstoi, vom repeta câteva dintre concluziile deja raportate mai sus. Acest monument a fost ediția Tikhonov a Codului Rostov, adică ediția lui care a fost întocmită pe vremea arhiepiscopului Tihon, și anume între 1489 și 1505. Nu are aproape nimic în comun cu edițiile anterioare, Trifonovskaya și Vasianovskaya, cu excepția, însă, planul general, care constă în faptul că bolta este împărțită în două părți: cea principală, cea mai veche, adusă până în primele decenii. al secolului al XV-lea, iar al doilea - suplimentar, începând cu 6933 (1425). Ediția lui Tihonov a adus această a doua parte la 6492 (1484). Prima parte a noului arc Rostov este o reducere neuniformă a arcului Moscovei, adusă până la 1479, al cărui text este completat, însă, mai ales în partea cea mai veche până la mijlocul secolului al XIII-lea, dar parțial și în părți ulterioare pe baza ediției lui Efremov a codului domnului de la Rostov, care, se pare, a fost adusă în discuție. până la 1418. A doua parte a ediției lui Tihonov se bazează: în primul rând, pe înregistrările cronice legate de vreme păstrate la Rostov, în al doilea rând, pe înregistrări similare păstrate la Vologda și, în al treilea rând, în cele din urmă, pe cronica mitropolitană păstrată la Moscova.

Să spunem câteva cuvinte despre ambele liste ale ediției Tihonov a Codului Rostov Vladychny care au ajuns până la noi. Cronica tipografică, după ce a pus bazele acestei ediții a Codului Rostov Vladychny, a continuat-o până în 7035 (1528) (apoi sunt postscripte ulterioare). Această continuare nu conține nimic anume Rostov, deși este necesar

1 Această știre a fost transferată din Cronica de la Rostov în Cronica Învierii (volumul VIII, ■p. 149), dar nu se află în Codul de la Moscova.

rețineți mesajul foarte detaliat despre instalarea lui Tihon ca arhiepiscop al Rostovului în 6997, care nu are corespondență în alte coduri (nu este aceasta înregistrarea Uglich? Cf. mai jos). Este destul de evident că se bazează pe un cod special de la Moscova. Este important de remarcat faptul că de la aproximativ sfârșitul cronicii articolului 6997 până la 7002 inclusiv, precum și sub 7022, acest cod coincide aproape literal cu Lvov și Sophia 2; este posibil ca aceasta să depindă de utilizarea sursei a 2-a din Lvov și Sofia de către protograf, comună cu bolta indicată; Este puțin probabil ca împrumutul să fi fost făcut în acest set din protograful Lvov și Sofia 2, mai ales

că în unele locuri textul Cronicii tipografice este mai complet decât textul ambelor cronici numite (cf., de exemplu, sub 6998, mesajul despre sosirea marelui la principele maeştrilor din străinătate). Sub 6991-6997. cea mai mare parte a textului Cronicii tipografice este de acord cu Lista cronografică din Novgorod al IV-lea; la fel de asemănătoare mai departe: articolul 6998 (din știrea din 9 iulie), articolul 6999 (din sesizarea unui incendiu în Uglich), articolele 7000-7002, articolul 7003 (din știrea din 6 ianuarie, dar nu complet). Ne atrage atenția asupra articolului din 7016, unde, ca și în alte cronici, se relatează că rămășițele marilor duci ruși au fost transferate în noua Biserică a Arhanghelului Mihail. Aici, nu numai Dmitri Ivanovici Uglitsky (1521), Țereviciul Petru Abreimov (martie 1523), ci și prințul Iuri Ivanovici Dmitrovsky (1536) și V. sunt numiți ca decedați. carte Vasili Ivanovici (1533). Rezultă că codul reconstruit din Cronica tipografică a fost întocmit nu mai devreme de 1536. Există motive de a crede că Cronica tipografică, care a completat Codul Rostov cu o poveste despre evenimentele din 6990-7036, își are originea în Uglich. Vedem un indiciu în acest sens în faptul că sub 7029 (1521) se citește un articol foarte amplu „Despre odihna credinciosului și iubitor de Hristos prințul Dmitri Ivanovici Ugletsky” (p. 368-375 ale ediției); în plus, sub 7032 (1524) citim: „în luna octombrie este sfântă Biserica Mijlocirii Sfintei Fecioare de pe Uglech, lângă Mijlocire se află o biserică de cărămidă, iar în ea este limita Bobotezei” ; iar sub 7034 (1526): „în mănăstirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și cinstitele ei mijlociri, în hotarele orașului mântuit de Dumnezeu Uglech, a fost desăvârșită și sfântă Biserica Sfântului Făcător de Minuni Nicolae”.

Să remarcăm, de asemenea, că partea adițională a Cronicii tipografice (6990-7035) de la început conține câteva știri deja menționate mai sus, la sfârșitul părții sale principale. Deci, sub 6992 citim despre capturarea Kievului de către Menglapgirey, care a fost raportată, dar într-o prezentare diferită sub 6991; 1 de mai jos relatează despre instalarea lui Samson ca arhiepiscop la Novgorod, cf. de asemenea, mai mare sub 6992; Prin urmare, despre nașterea fiului lui Ivan Ivanovici Dmitri, cf. mai sus sub 6992

1 Sub 6991: „Kievul a fost luat rapid. . . păcătuiește de dragul nostru. . . această răutate s-a împlinit în luna septembrie”; iar sub 6992: „după cuvântul v. Vor veni prințul Ivan Vasilievici al Întregii Rusii și țarul Mengiri. . . și a luat orașul Kiev. . . pentru necorecția regală”.

Așadar, Cronica tipografică, întocmită în Uglich după 1536, pe baza Codului Rostov al ediției lui Tihonov, a completat-o cu ajutorul Codului Moscovei, în textul căruia a inserat articole și știri Uglich. Lista Tolstoi 1 nr. 191 reprezintă, de asemenea, o continuare a părții principale - codul Rostov al ediției Tihonov, adus până în 1484. Continuarea cuprinde articolele de cronică din 6993-7005, cu omiterea anilor 6999-7001; din cauza unui manuscris defect care a pierdut o frunză în locul potrivit, art. 7002; a venit în fragmente; s-a pierdut și prima jumătate a articolului 7003. Textul continuării, după cum am

văzut, se rupe din cauza pierderii sfârșitului de manuscris la articolul neterminat 7005. Se dovedește a fi în general foarte asemănător cu text din Lvov și Sofia 2, deși conține omisiuni caracteristice caracteristice lui , că acestea indică o mai mare vechime a textului împrumutat în monumentul studiat. 1 În același timp, există și inserții în comparație cu textul indicat, de exemplu, sub 6993, după cuvintele: „Da, întărind cetatea, da, a venit după noi din Nagai” (cf. în Sofia 2). : „da, după ce a întărit orașul, da, ne-a urmat a intrat în câmp”, VI τ., p. 237), citim despre sosirea la Moscova a prințului Kazan, alungat de fiul celuilalt prinț Meshpitsyn, care se întoarce, apoi despre mesajul dat de la rege că fostul prinț din Tver Mihail Borisovici, care locuia cu el, a dispărut și despre că Marele Duce a trimis un avanpost în orașul Starița; mai jos (sub 6994) despre închisoarea la Vologda a prințului Mihail Kholmsky și apoi a văduvei prințului Boris Alexandrovici Tverskoy; sub 7001 citim la final despre instalarea metropolei. Zosima trei cuști de piatră; sub 7004 la sfârşitul descrierii ritului de instalare a metropolei. Simon, după discursul său de răspuns către Marele Duce, citim: „și grefierii îi cântă marelui duce de mulți ani” etc.

Având în vedere această parte neterminată a Cronicii Tolstoi, cercetătorul are motive să ridice întrebarea: a constituit sfârșitul codului Rostov al ediției lui Tihonov? Există suficiente temeiuri pentru a presupune că ediția lui Tihonov a ajuns doar până în 1484? Compilatorul Typografskaya a eliminat acest final dintr-un motiv sau altul, înlocuindu-l cu text dintr-o altă sursă? Răspund la aceste întrebări negativ. Am în vedere următoarele două împrejurări: în primul rând, omiterea 6999-7001. manifestă o oarecare neglijență în raport cu sursa: este mai ușor să o admitem în raport cu o sursă suplimentară decât cu cea principală; în al doilea rând, suntem în viață

1 Astfel, s-au omis vești despre construirea unor biserici și a altor clădiri, de exemplu, sub 6993 despre finalizarea Mitropoliei. Terenty al Bisericii Rizpolozhenskaya, despre așezarea unei pivnițe mari în curtea statului, despre începutul lucrărilor la ascunzătoarea de la Poarta Chetkov, despre construcția unei camere de cărămidă și a unei porți de către Khovrin, despre așezarea camere de cărămidă de Vasily Obrazt și Golova Volodimerov; Alte știri sunt, de asemenea, omise, de exemplu, în cadrul aceluiași an despre marșul Marelui Duce la Tver, despre căsătoria fiului Marelui Duce Ryazan, sub 6996 despre pedepsirea arhimandritului Chudovsky și a altora cu bici pentru fals. a voinței domnitorului Andrei de Vologda etc.”

Ar fi fost posibil să se găsească o serie de știri despre Rostov în partea din Cronica lui Tolstoi luată în considerare dacă această parte ar fi făcut parte din Codul Rostov, dar între timp nu există asemenea știri; Mai mult decât atât, vestea instalării Arhiepiscopului Tihon este spusă foarte pe scurt: „în vara anului 6998, instalați Arhiepiscopul Tihon la Rostov”; nici măcar ziua livrării nu este indicată; Este îndoielnic că cronicarul de Rostov din vremea arhiepiscopului Tihon nu s-a oprit mai detaliat asupra acestei știri.

De remarcat că lista Tolstoi în partea sa principală (până în 1484) conține omisiuni în comparație cu Cronica tipografică; deci, de exemplu, omis în povestea despre evenimentele din secolul al XII-lea. articolele cronicii din 6630 și 6662, articolul 6667 a fost scurtat, articolul 6670 a fost omis, articolul 6683 a fost scurtat etc. Excesul din Cronica Tolstoi în comparație cu Cronica tipografică ar trebui probabil urmărit înapoi la originalul lor comun. Deci, de exemplu, la sfârșitul articolului 6643 din Typografskaya cuvintele sunt omise: „Vsevolod a fugit la Novugorod și novgorodienii l-au prins și l-au pus în curtea episcopului ca gardian și l-au ținut timp de două luni și l-au eliberat și au acceptat. fiul său Volodimer”.

CAPITOLUL XXIII

COLECȚIA RUSĂ DE VEST DE EP. PAUL SI UN SCURT EXTRAS DIN CODUL 1448

Printre manuscrisele care au aparținut episcopului Paul, aflate în Biblioteca Academiei de Științe, se numără o colecție din secolul al XVII-lea. de conținut variat, având la început imediat după articolul intitulat „Povestea cum a trimis Volodymer prin toate ținuturile să chinuiască credința și să-l boteze” (se întoarce la „Povestea anilor trecuti”), 1 text extras dintr-o compilație similar cu Colecția lui Avraam pe care tocmai am examinat-o. Componentele acestei compilații sunt următoarele: „Un discurs despre crearea întregii lumi și cum a fost creată întreaga lume”, care conține mai întâi o declarație a evenimentelor din Vechiul Testament și apoi din Noul Testament și care se termină cu un mesaj despre cele șapte concilii ecumenice; 1 2 urmat de un articol despre dobândirea alfabetizării greacă și un mesaj despre cărțile de traducere în limba slovenă;3 două articole scurte care nu ne interesează sunt apoi urmate de: „Legenda lui prinții ruși din care a născut”; 4 Apoi vine celebrul articol despre botezul lui Vladimir

1 Începe cu „Bulgarii au venit la Volodymer” și se termină cu textele profețiilor din discursul filosofului; ultima profeție: „Și David: scoală-te, Doamne, judecă pământurile și moștenește vitele”, după care se lasă un loc gol până la capătul foii.

2 În această parte, listele semiților, hamiților și jafetidelor, datând din Palea explicativă, sunt identice cu Colecția lui Avraam; mai departe „Povestea tăblițelor”; în continuare numărătoarea fiilor lui Israel făcută de Moise (se termină cu cuvintele: „și Moise a murit după ce avea 100 și 24 de ani”; apoi articolul intitulat în Culegerea lui Avraam: „Și iată profeții”, după el o declarație de Evenimentele Noului Testament (și pe alocuri colecția episcopului Pavel este mai completă, iar pe alocuri colecția lui Avraam), care se termină cu cuvintele: „judecă vii și morți și răsplătește fiecăruia după faptele lui”.

3 Acest articol și mesajul despre traducerea slovenă a cărților sunt identice în Colecția lui Avraam, cu o greșeală comună: de la Adam până la botezul țării rusești sunt 6469, nu 6496 de ani.

4 Foarte asemănător cu articolul „Marii Duci de Rusți vor fi genealogizați aici” din Colecția lui Abrahamka, dar ceva mai complet decât acesta (pe alocuri sunt numiți marii prinți care nu fac parte din lanțul genealogic direct) și în orice caz mai vechi decât acesta, pentru că ajunge doar la fiii lui Vasily Dmitrievich: · „Vasili a

născut pe Iuri și pe Ivan și pe Vasily”. Se pare că se poate crede că articolul din Colecție este pentru ea. Pavla a combinat datele din ambele articole citite la începutul celei de-a treia secțiuni a colecției.

COLECȚIA RUSĂ DE VEST EN. PAVLA

303:

și despre dobândirea alfabetizării ruse (începând: „În vara anului 6353 Kostyantin, filozoful numit Kiril”, se termină: „și s-a dus la prusaci și a fost ruinat de ei acolo”); mai departe aflăm: „Câți fii au avut prinții ruși”; 1 apoi vine articolul: „Și iată prinții ruși”, * 1 2, urmează articolul: „Adunați sfinții părinți locali”. În cele din urmă, în spatele acestui articol găsim „The Chronicler”, despre care vom vorbi mai jos. Howl poate fi din aceeași sursă ca și articolele enumerate mai sus, împrumutate din Colecția Episcopilor. Pavel „Povestea lui Erusolim Arsenie. diacon."

„Cronicerul prinților ruși și al ținuturilor ruse”, care face obiectul studiului nostru, se dovedește, în prima sa parte, a fi în general similar cu prima jumătate a cronicii din Colecția lui Avraam. Am văzut mai sus că prima jumătate a acestei cronica a ajuns la 6817 (1309) și reprezintă un sumar - o compilație extrasă din Codul Novgorod din 1448, în timp ce a doua jumătate, care acoperă evenimentele din 6817-6954 (1309-1446), își împrumută textul din Cronica a V-a Novgorod. Asemănarea primei părți a Cronicarului Episcopului. Îl punem pe Pavel în legătură cu prima parte a cronicii lui Avraam, cu asemănările tocmai observate între ambele colecții în articolele care preced (și însoțesc) cronica. Am sugerat în capitolul anterior pe care Avraam a folosit pentru compilarea sa: în primul rând, un scurt extras din codul din 1448, care era precedat de un cronograf și articole cu conținut cronografic, extrase parțial din același cod din 1448 ; în al doilea rând, cronicile a 5-a și a 4-a Novgorod. De aici concluzionăm că întocmătorul Colecției Episcopilor are la dispoziție. Paul a existat, de asemenea, un extras din arcul din 1448 și tocmai la acest extras o parte din cronograf și o parte din următorul se întorc. cronograf de articole, și anume acele părți ale Cronografului și acele articole care sunt identice cu textul corespunzător din Colecția lui Abraham.

Partea a doua a Cronicarului Episcopului. Pavel, care nu are corespondență în Culegerea lui Avraam, nu diferă în compoziție de prima parte, deoarece reprezintă aceeași scurtă selecție a știrilor din Novgorod ca și prima parte. Prin urmare, nu avem niciun motiv să presupunem că a doua parte a Cronicarului Episcopului. Paul (adică partea care începe cu 6817) este extras în colecție dintr-o altă sursă decât prima.' Tragem concluzia că toată vara

vârful lui Avraam (XVI vol., pp. 261·-262), iar primul dintre ele era cunoscut compilatorului în ediție așa cum se citește în anexă. pe lista Comisiei.

1 Aproape identic cu articolul „Genealogia acelorași prinți ruși” din Colecția lui Avraam (XVI vol., pp. 307-308), dar îl exclude pe Yaroslav din fiii lui Vladimir Monomakh, inserează Danil la începutul listei de fiii lui Dimitri Donskoy și se termină cu numele fiilor lui

Vasily Dmitrievich, așadar la fel ca articolul corespunzător din anexa la lista Comisiei din Novgorod 1, în timp ce Colecția lui Avraam îl numește și pe Ivan, fiul lui V. carte Vasili Vasilievici.

2 Identic cu articolul corespunzător din Colecția lui Avraam (vol. XVI, pp. 309-312) și se termină cu cuvintele: „și Petru era mitropolit. Amin". Din greşeala copistului Colecţiei Episcopului. Paul, articolul în cauză conține un fragment care se întoarce la cronică (Novgorod 4?).

scribe en. Pavel se întoarce la acel scurt extras din codul din 1448, la care doar prima parte a cronicii se întoarce în Colecția lui Avraam. Aceasta dezvăluie importanța cronicarului studiat și semnificația sa pentru restaurarea atât a codului din 1448, cât și a presupusului scurt extras din acesta.

Vom verifica concluzia propusă de noi printr-o examinare mai detaliată a Cronicarului. Este convenabil să luăm în considerare prima parte în legătură cu textul primei părți a Cronicii lui Avraam, iar a doua este comparabilă cu textele bolților din Novgorod, care transmit mai mult sau mai puțin pe deplin textul bolții din 1448.

Prima parte a Cronicarului către ea. Pavel se aseamănă în general cu prima parte a cronicii lui Avraam, ajungând la 6817 (1309) Diferențele dintre ambele texte se rezumă, în primul rând, la abrevierile făcute în Cronicar pentru ea. Pavel, în al doilea rând, la reînnoirea limbii în ea și neînțelegerile asociate cu înțelegerea insuficientă a limbii vechi, în al treilea rând, la păstrarea acesteia în Cronicar. Pavel a unor lecturi mai vechi, în comparație cu Letopisețul lui Avraam.

În comparație cu Cronica lui Avraam, textul Episcopului Cronicar. Paul a fost scurtat semnificativ. Enumerăm cele mai semnificative reduceri. Sub 6405, căsătoria lui Igor este omisă; sub 6419 și 6466 Numai începuturile știrilor sunt salvate; sub 6477 descrierea moravurilor lui Svyatoslav este omisă; întregul articol 6481 omis; ultima frază din articolul 6495 a fost omisă; •o parte semnificativă a articolului 6497 a fost omisă (după cuvintele: „și în alte orașe, domnitori și preoți”); Articolele 6504 și 6506 au fost omise; Articolele 6528 și 6530 au fost omise; doar prima știre s-a păstrat în articolul 6545; Articolul 6563 omis; sfârșitul articolului 6571 și a doua jumătate a articolului 6574 au fost omise; Articolele 6580, 6581, 6600 omise; sfârșitul articolului 6601 este omis; Articolele 6605, 6610 și începutul articolului 6616 au fost omise; sub 6625 (a se citi 6622) s-a păstrat doar a treia știre; Articolele 6623 și 6625 omise; se păstrează doar ultima știre din 6627; ultima știre din 6638 și 6639 este omisă; s-a păstrat doar a doua știre din 6643; 6644, 6649, 6654, 6661, 6663 omis; s-au păstrat primele două știri din 6665; 6666, 6667 și 6669 omise; ultimele cinci cuvinte sub 6675 sunt omise, precum și ultimele șase cuvinte sub 6676; Articolul 6677 este prezentat pe scurt; 6683 și 6685 au fost omise. ; se omite prima știre din 6693 și 6694. ; omis 6697 ; a doua știre din 6701 este omisă; omis 6702; prima știre din 6703 este omisă; omis 6704; știrile din 6710 omise; ultimele cinci cuvinte sub 6711 sunt omise; se omite prima știre din 6712 și 6713; omis 6715; sub 6719 totul după cuvântul

Toropets a fost omis; prima știre din 6723 a fost omisă, iar restul articolului de cronică din acest an a fost scurtat semnificativ; sub 6726 s-a păstrat doar prima știre; sub 6727 - prima și a treia știre; sub 6728, după cuvintele „au adus Mitroan” totul a fost omis; omis 6729; sub 6731 a fost omisă prima știre; sub 6732, doar vestea depunerii Sf. Paul; omis 6732 (al doilea articol); sub 6738, s-au păstrat doar vestea ridicării la stăpânire

(Spiridon și despre prețul secară; 6739, 6742, 6744, 6745, 6746, 6747 sunt omise; sub 6748 se păstrează doar ultima știre; sub 6749 doar începutul primei știri; sub 6750 există doar știri scurte Campania lui Ale -Xandra și fratele său împotriva germanilor; sub 6751 există doar a doua știre; sub 6753 doar despre uciderea prințului Andrei; 6755 este omis; sub 6756 doar despre uciderea prințului Mihail Yaroslavich; sub 6757 există doar prima știre;omise 6758;sub 6759 s-au păstrat numai ultimele știri despre instalarea Domantului *omise 6761;sub 6764 numai despre moartea lui Danil Yaroslavich;sub 6766 știrea Cronicii lui Avraam a fost omisă;omis 6769, ; sub 6770 se păstrează doar prima știre; sub 6771 există doar începutul știrii; 6772, 6774, 6779, 6780, 6781, ¢6783-6791 sunt omise; se păstrează doar a treia știre din 6792; 6794-¢6794-¢6794 sunt omise gg., 6801:; știrile din 6802 au fost omise; s-au păstrat doar prima știre din 6804; știrile din 6807 și 6808 au fost omise; s-au păstrat doar primele știri din 6809; omis 6810; sub 6812 există doar începutul primei știri; știrile din 6813-6814, 6816 omise; omis 6817

Determinând mai îndeaproape natura episcopilor omise din Cronicar. Știrile lui Pavel, vedem că multe știri foarte importante și semnificative au fost confiscate; dimpotrivă, s-au păstrat multe știri care ar putea fi de interes doar pentru un novgorodian și, mai mult, în special pentru o persoană care și-a concentrat atenția asupra evenimentelor din istoria bisericii din Novgorod. Astfel, sub 6627, știrile despre moartea lui Monomakh și exorcizarea lui Mstislav au fost omise, dar vestea a fost păstrată: „Vsevolod Olgovici a întemeiat mănăstirea Sf. Gheorghe Kiryak”. Sub 6643, vestea despre tranziția lui Pereyaslavl la Yuri și Suzdal și Rostov la Yaropolk, precum și despre bătălia novgorodienilor cu rostovenii de pe Muntele Jdan, dar vestea a fost păstrată: „Vsevolod și Vladyka Niphon au pus sfântul Maica Domnului la Torgu.” Sub 6693, știrile despre campania rusă împotriva polovțienilor au fost omise, dar știrile despre întemeierea Bisericii Apostolilor Petru și Pavel și întemeierea Bisericii Înălțarea de către lukiniți au fost păstrate. Sub 6694, știrile despre campania lui Igor Svyatoslavich au fost omise, dar vestea morții episcopului Ilya și instalarea lui Gavrila a fost păstrată. Sub 6701 s-a păstrat vestea morții episcopului Grigorie, dar informațiile despre masacrul afluenților din Ugra au fost omise. Sub 6703, ctitoria Pereyaslavl a fost omisă, dar s-a păstrat vestea ridicării Bisericii Maicii Domnului de către Episcopul Mucenic și a renovării Mănăstirii Învierii. Sub 6726, s-au păstrat știrile despre renovarea Bisericii Varvara de către episcopul Antonie, știrile despre capturarea lui Ustyug de către bulgari și despre luptele din Novgorod au fost omise. Sub 6731, bătălia de pe Kalki a fost omisă, dar vestea morții lui Mitrofan și a revenirii

la domnia lui Anthony a fost păstrată. Sub 6732, știrile despre instalarea Mitropolitului Kirill, despre secetă, despre incendiul din Novgorod, despre cometă au fost omise, dar știrile despre întemeierea Bisericii lui Pavel de către Yemen Borisovici au fost păstrate. Sub 6757 s-a păstrat vestea morții episcopului Spiridon, dar uciderea lui V. a fost omisă. carte Mihail Iaroslavici. Sub 6759, au fost omise invazia lui Nevryuy și zborul prințului Andrei Yaroslavich la Sveya, unde a fost ucis de Chud, dar vestea a fost păstrată.

despre demisia domnitorului Dalmatiei. Sub 6804, s-au păstrat știrile despre înființarea Bisericii Învierii de către episcopul Clement, iar știrile despre congresul prinților de la Vladimir și multe altele au fost omise. etc.

Ajungem astfel la presupunerea că Cronicarul este ea. Pavel reprezintă o reducere a acelei selecții prescurtate din codul din 1448, care este restaurată conform Cronicii lui Avraam și că reducerea nu a fost făcută în Rusia de Vest, nu atunci când Cronicarul a fost inclus în colecția care a ajuns până la noi. , căci este puțin probabil ca cineva din Smolensk sau Vilna să fie interesat în mod specific de istoria evenimentelor bisericești din Novgorod, dar chiar înainte ca Cronicarul să se mute în Rusia de Vest, chiar în Novgorod. Această presupunere găsește confirmare atât în partea a doua a Cronicarului, care nu are corespondență în Cronica lui Avraam, cât și în acele știri din prima parte, care se dovedesc a fi inutile în comparație cu textul lui Avraam.

Voi enumera știrile Episcopului Cronicar care nu sunt necesare împotriva Cronicii lui Avraam. Pavel. Sub 6378, despre distribuirea moștenirilor de către Svyatoslav între fiii săi. Sub 6544: „Akim a fost rearanjat și Luka a fost numit rapid mitropolit.”1 Sub 6563: „Mitropolitul Luka a fost calomniat de sclavul său Dudika și a părăsit Novgorod și a plecat la Kiev și a fost condamnat de mitropolitul Efrem și a rămas acolo timp de 3 ani.” . Sub 6566: „Mitropolitul Luke și-a preluat din nou masa de la Novgorod, dar în Dudița sclavului i-a fost tăiat nasul și i-au fost tăiate mâinile și a fugit de germani”. În 6568: „Mitropolitul Luca s-a mutat de la Kiev la Kopysy și a fost instalat mitropolitul Ștefan”. Sub, 6576: „Mitropolitul Stepan a trimis la Kiev și acolo slujitorii lui l-au sugrumat”. Sub 6577: „Metropolitan Fedor a fost instalat rapid.” Sub 6589: „Mitropolitul Herman a fost instalat și trimis la Kiev și a murit acolo”. Sub 6605: „Metropolitan Nikita a fost instalat rapid.” Sub 6616: · „Mitropolitul Nikita a fost îndepărtat și Jonah a fost instalat”. Sub 6672;g. la știrea victoriei lui Yaroslav asupra germanilor și a distrugerii a 43 de melc, s-a adăugat următorul: „au ajuns la al 60-lea melc”. Sub 6693, în știrea înființării Bisericii lui Petru și Pavel, a fost introdus „pe Silnishchi”. Sub 6710 se inserează următorul text: „a fost luat”. Kievul lui Turin Olgovici cu tot pământul polovtsian”. Sub 6723, după cuvintele: „și iaroslavii au căzut fără număr”, s-a adăugat: „și novgorodienii erau 15 oameni”. Sub 6740 citim: „Vladyka Anthony s-a

odihnit, tăcut timp de 6 ani”. Sub 6751 se inserează următorul: „Ziua de 4 mai” cu vestea morții lui Varlaam. Sub 6766 citim: „tătarii au luat Lituania”. Sub 6787: „Borkei a venit la Novgorod să ceară zecimi și l-au dat afară și nu i-au dat”. Sub 6773: „Damant din Pskov a luat pământul lituanian”. Sub 6777: „novgorodienii l-au alungat pe Yaroslav”. Sub 6778: „a sosit. !.Iaroslav a mers la Novgorod și s-a resemnat.” Sub 6779, la vestea morții domnitorului Dalmației (cf. Cronica lui Avraam sub 6782) s-a adăugat: „și l-au adus pe Clement la culcare”. Sub 6792, la știrile despre campania lui Dmitri împotriva Novgorodului, s-a adăugat următorul text: „și novgorodienii s-au dus la Sho[lo]na pentru a-l prelua pe prinț și aici l-au umilit”. Sub 6807: „Vladyka Clement a odihnit”.

1 Vom vorbi mai jos despre înlocuirea titlului de arhiepiscop cu titlul de mitropolit.

Sub 6808: „au instalat pe episcopul Teoctist și au construit biserica Sf. Mihail”. Sub 6816: „Theoktist de bună voie a părăsit stăpânirea și l-a binecuvântat pe Davyd în locul său”.

Vedem deci că episcopul este de prisos în Cronicar. Pavel împotriva Cronicii lui Avraam se dovedește a fi aproape exclusiv știri din Novgorod și, în plus, legate predominant de evenimentele bisericești. Pare puțin probabil ca această știre să fi fost introdusă în Cronica ulterior. Mai degrabă, putem presupune că toate știrile date erau într-un scurt extras din codul din 1448 și că compilatorul Cronicii lui Avraam („Smolnyan”) le-a omis ca știri locale, fără un interes deosebit pentru localnic, Smolensk. cititor. Această concluzie este confirmată de faptul că printre știrile date se numără și știri non-Novgorod, motiv pentru care presupunerea despre . Adaosul cronicarului, ep. Paul (protograful acestui Cronicar) conform sursei din Novgorod, astfel că pe alocuri textul Cronicarului este episcop. Pavel se dovedește a fi mai original și mai corect decât Cronica lui Avraam, din care rezultă că aceasta din urmă și-a supus originalul revizuirii și, prin urmare, probabil, prescurtării.

Deci, la începutul cronicii citim: „și pe Kleshchina Merya”, între timp: ca în Cronica lui Avraam (listele Vilna, Supratsl și Kirillebelozersky) vm. „zhe” - „zhi”. Sub 6384: „Marele cerc al regatului lui Mihai s-a încheiat timp de 24 de ani”, în timp ce în Cronica lui Avraam: „Țarul Mihail a murit și domnia de 24 de ani s-a încheiat și marele cerc a murit”. Sub 6562, ordinea în care sunt numiți fiii lui Yaroslav și moștenirile moștenite este mai originală decât în Cronica lui Avraam, unde, după cum am văzut, este pus pe primul loc Vyacheslav din Smolensk.

Permițând acest lucru să se întâmple. În același mod în care versiunea prescurtată din 1448 a fost revizuită când a fost inclusă în Cronica lui Avraam, nu negăm, desigur, că textul acestui fragment a fost revizuit și atunci când a fost introdus în Cronica Episcopului. Pavel. Dar credem că în textul revizuit al acestei ediții este necesar să se facă distincția între două etape: 1) prelucrarea ediției prescurtate

din 1448 la Novgorod de către un novgorodian, care și-a concentrat atenția asupra evenimentelor bisericești din Novgorod, 2) în continuare prelucrarea textului în vest. Rus' la introducerea lui. incluse în colecția rusă de vest. Primul punct include, nair., omiterea unui număr de știri care nu au legătură directă cu Novgorod, bisericile și conducătorii săi. Al doilea punct ar trebui să includă, fără îndoială, noi abrevieri, noi omisiuni: acestea includ, desigur, omisiuni ale acelor știri despre evenimentele bisericești din Novgorod, care ar fi trebuit corectate de mâna primului redactor, care s-a interesat în mod deosebit de ele. Deci, poate, vestea ar trebui pusă pe seama celui de-al doilea redactor, care lucra în Rus' de Vest: în 6715 despre un incendiu pe strada Ryatyatin, în care au ars 15 biserici; sub 6725 despre un alt incendiu, în care au ars și 15 biserici; sub 6727 despre răsturnarea episcopului Arsenie și reînființarea lui Antonie; sub 6732 despre incendiu;

Trinity pe strada Ryatyatin; sub 6747 despre întemeierea mănăstirii lui Pavel; sub 6783 despre un incendiu în care au ars 11 biserici; sub 6784 despre căderea ■zidului din Biserica Sofia şi instalarea episcopului Clement; sub 6807 despre un incendiu în care au ars 22 de biserici; sub 6813 despre ridicarea Bisericii Maicii Domnului de către Semyon Klimovici; sub 6816 despre ridicarea unei biserici în memoria „318 Părinte”, etc.

În orice caz, atribuim relatării celui de-al doilea redactor o serie de distorsiuni în textul cronicii, precum și actualizarea ei lexicală. Deci, nair., cuvântul „arhiepiscop” este înlocuit sistematic cu cuvântul „mitropolit”: cf. sub 6500 „Mitropolitul Akim a venit la Novgorod”; sub 6544, „Luca a fost numit repede mitropolit” etc. Vom nota mai jos câteva distorsiuni în textul „Povestea Anilor Trecuți” și aici indicăm o lectură distorsionată, sub 6696: „au pus 7 Sfinți bine purtători. Maica Domnului la mănăstirile Karkazhi.” vm. „Semyun a depus-o pe Sfânta Maica Domnului în Mănăstirea Orkazhi.”

Mă întorc la partea a doua a Cronicarului. Pavel. Începând din 6818, adică din locul unde Cronica lui Avraam urmează textul Cronicii a 5-a din Novgorod, se încheie cu știrea din 6969 (1461) despre ridicarea „două biserici de piatră: Vladimir pe poartă și Lazăr în Nerevskoe. sfârşit.1 În urma acestei ştiri citim: „În vara anului 6929, soarele are 17, iar luna 17, indicta. 14, anii despre bătaia germană, despre tătară și despre Lumea Mare au fost rescriși; În rest, bătaia germană este considerată de 70 de ani și vara s-a terminat, iar bătaia tătară are 82 de ani. După binecuvântarea lui Dumnezeu, mâine.” Ținând cont de faptul că în 6847, adică cu 82 de ani înainte de 6929 (1421), a avut loc campania guvernatorului tătar Tovlubiy lângă Smolensk, cred că nota de mai sus a fost inclusă la sfârșitul cronicarului dintr-o sursă din Smolensk. Nu este clar ce se înțelege prin bătaia germană, atribuită anului 6858; Ultimele cuvinte din această postscriptie sunt, de asemenea, neclare. Observ că sub Vilkomir-1ck∏m bătaia, desigur, a fost

masacrul de la Vilkomir, relatează aproximativ un milion de cronici lituaniene, sub 6943.

Cronicar Episcop Paul parțial din 6818 până în 6961. se dovedește a fi complet omogen în compoziție cu partea de dinainte de 6818. Aceasta rezultă atât din faptul că găsim în această parte știri succinte, prescurtate clar din articole de cronică mai complete, cât și din predominanța evidentă între aceste știri a celor care au un relație directă sau indirectă cu viața bisericească din Novgorod. Observ, de exemplu, că sub 6819, 6832, 6834,6838, ■6839, 6843, 6844, 6851, 6852, 6853, 6859, 6860, 6862, 6863, 6866, 686, 686, 686, 686, • , 6870 etc citim exclusiv știri despre schimbarea domnitorilor și construirea și renovarea bisericilor. De unde a venit textul cronicii din 6816-6961, citit în Cronicarul Episcopului? Pavel? Conform celei anterioare, prima parte a acestui Cronicar se întoarce la un scurt extras din codul din 1448, prin urmare, din același loc a fost împrumutată și a doua parte: partea

1 mier. știri despre întemeierea Bisericii lui Vladimir „la porțile orașului Nerevski” în Cronica lui Avraam sub 1461 (vol. XVI, p. 206).

Cronicar. Această concluzie poate fi confirmată de faptul că unele dintre știrile conținute în ea nu se află nici în cronica 1 Novgorod, nici în cronica a 4-a Novgorod și știm că corpus Novgorod din 1448 a fost mai complet decât ambele cronici, care au fost extrase fie din acest cod (4 noiembrie) sau din codul anterior din 1421 (1 noiembrie).1 Este și mai important de reținut că aici există știri care nu sunt în cronicile Novgorod, ci sunt disponibile în Cronograf, - şi ştim că mai multe articole de cronică din Cronograf au fost incluse în scurtul extras din codul din 1448 (cf. cele spuse mai sus în capitolul XX, despre alcătuirea Letopiseţei lui Avraam). Deci, sub 6988 citim: „Lituania avea sângele lui Troțki la lac”: cf. această știre este în Cronograful din 15121 2

Dar dacă a doua parte a Cronicarului Episcopului. Pavel, la fel ca prima parte a acestuia, se întoarce la un scurt extras din codul din 1448, apoi se pune întrebarea dacă putem urmări din același extras știrile din 1452-1461, care nu erau în cod. 1448. Nu văd nicio dificultate în a presupune că persoana care a făcut extrasul din codul din 1448 și l-a întocmit cu știrile Cronografului a lucrat după 1461 și, prin urmare, folosind completări ulterioare la codul din 1448, a putut extrage din ele și evenimentele din 1452-1461. S-a sugerat mai sus că codul din 1448 ar trebui să fie recunoscut ca un cod păstrat la curtea domnitorului Novgorod: compilat în 1448, ar putea fi continuat. Evenimentele din 1452-1461 Toate aparțin lui Novgorod și în cea mai mare parte sunt asociați cu conducătorii din Novgorod. Așadar, găsim aici: sub 6964, un mesaj că episcopul Euthymius făcea pace cu Marele Duce care invadase granițele Novgorodului; sub. 6966 știri despre moartea lui Eutimie și numirea lui Iona; sub 69'67, știrea înființării Bisericii lui Serghie; sub 6968 despre ridicarea Bisericii lui Nicolae pe Pidba; sub 6969 despre ridicarea a două biserici în Novgorod. Alte știri despre incendiile de la Novgorod, despre inundația de toamnă,

despre ciocnirile cu prinții, despre moartea prințului Dmitri Iurievici la Novgorod și altele. Sub 6967 se notează: „a fost o veste în Ziua Mare”. mier. în codul 1448 sub 1380 există un indiciu că acest lucru se va întâmpla peste 11 ani, adică în 1459 (6967).

Rezumând rezultatele studiului anterior și conectându-le cu concluziile la care am ajuns în timp ce studiam cronica lui Avraam, am prezentat următoarele puncte. În anii 60 ai secolului al XV-lea. un extras a fost realizat la Novgorod din arcul anului 1448, iar editorul extrasului a folosit și material împrumutat de la Cronograf. Această extracție a avut

1 Astfel, în 6931, „Nastasya Mikhailova a ridicat o biserică de piatră a Sfintei Maicii Domnului a Adormirii pe Kolmov la mănăstire”. Sub 6895: „apa a început să curgă timp de 7 zile”. Sub 6881: „Sfinții Boris și Gleb se află în Plotnitsokh”. Sub 6925: „au pus St. Nastasia și OvdoTia.” În 6899 a avut loc un incendiu la capătul Plotnitsky de la strada Kilavaya până la Radokozhitsy etc.

2 Din știrile non-Novgorod, mai notăm: în 6937, „tătarii au luat-o la botez pe Kostroma Galitsa” (cf. știri similare în Cronograf); sub 6934: „marea era pe Moscova”.

dubla soartă. Pe de o parte, s-a mutat la Smolensk și aici, în 1495, a fost pusă ca bază pentru Cronica lui Avraam, care, însă, din 6817 (1309) a urmat un alt cod Novgorod. Pe de altă parte, în timp ce a rămas în Novgorod, a fost supus reducerii, iar atenția principală a noului editor s-a concentrat asupra evenimentelor bisericești din Novgorod. Acesta este un extras prescurtat din codul 1448 în secolul al XVI-lea. a trecut la Rus' de Vest (poate la acelaşi Smolensk) şi aici a fost inclus în Colecţia Episcopilor care a ajuns până la noi. Pavel.

CAPITOLUL XXIV

Cronicarul Rogozh din secolul al XV-lea.

Deschide N. P. Likhachev în depozitul de cărți Old Believer de la B. Casa de pomană Rogozhsky din Moscova conține o colecție de conținuturi variate, printre altele, la pp. 251-363 Cronica rusă. „Este plasat după două articole intitulate – primul: „Din ziua a șasea. Cronicar preistoric”; a doua: „Cronicerul o rezumă de la Adam până astăzi”. Cronica rusă, împreună cu aceste articole, formează un întreg, după cum se vede din semnul de cinabru de pe marginea opusă titlului primului articol: „29” (fol. 246), iar nota: „30” este pe fol. 364 cu titlul articolului care urmează cronicii: „Fericitul Atonasie, Arhiepiscopul Alexandriei domnitorului Antioh”. Așadar, cronica rusă și cele două articole care o preced sunt plasate într-un singur capitol general* 29.

Primul dintre aceste articole conține mai multe pasaje comune cu cronograful scurt care precedă Cronica lui Avraam. Astfel, povestea Căderii este prezentată aproape identic, de la cuvintele „Și Nare Adam numele tuturor fiarelor și păsărilor și târâtoarelor” și până la „și tuturor lucrurilor mânia lui Dumnezeu a provocat un răspuns greu și căderea. a vieții Îngerilor” (cf. ceea ce lipsește în Cronica lui

Avraam, în lista Kirillobelozersky nr. 154). În continuare, pasajul din cuvintele: „Și Hoe a trăit după potop 350 de ani” și la cuvintele: „între Asur și Babilon” este aproape identic. „din acestea s-au înmulțit evreii” (cf. XVIt., pp. 5-). 6), și mai jos este un indiciu al vieții profeților (XVIt., p. 30) și o poveste despre evenimentele vieții pământești a lui Hristos (cf. XVIt., p. 30 -31). În cronicarul Rogozhsky, al doilea articol se termină cu informații scurte despre cele șapte catedrale. După cuvintele: „Și de la a șaptea adunare până la regatul lui Mihailov, sunt 61 de ani, iar de la țarul Kostyantin până la Mihai, regele regilor, 43 și 542 de ani. În vara anului 6360. Începutul regatului lui Mihailov”, citim titlul în cinabru: „Începutul pământului rus”, urmat de textul cronicii ruse.

Cronica rusă acoperă evenimente de la așezarea slavilor până în 6920 (1412), în care citim despre moartea lui c. carte Evdokia, soția lui V. carte Tverskoy Ivan Mikhailovici, care s-a întâmplat pe 13 aprilie. Sarcina noastră nu include

ɪ În Cronica lui Avraam, cuvintele sunt omise: „Niciodată singuri nu s-ar alătura nebuniei lor cu familia și cu vorbirea lui (dacă Dumnezeu ar fi vorbit ca om).

dit studiu al întregii compuneri a acestei cronici. Ne vom limita doar la scurte observații cu privire la posibilitatea împărțirii lui în mai multe părți, în funcție de asemănarea și legătura lor cu anumite culegeri de cronici.

Prima parte, pe care o vom discuta mai detaliat mai jos, se încheie cu vestea din 6796 (1288) despre moartea episcopului Ignatie de Rostov. A doua parte, începând cu o poveste despre cearta dintre Mihail Tverskoy și V. carte Dmitri Alexandrovici sub 6796 (1288), · ajunge la 6835 (1327): această parte este aproape identică cu tθkctoml corespunzătoare a colecției Tver (XV vol., pp. 406-417). A treia parte, începând cu 683,6? (1328), se termină în 6882 (1374): este o culegere de știri citite în Letopisețul Simeon (Culegere completă de cronici rusești, vol. XVIII) cu știri din Cronica de la Tver. În cele din urmă, partea a patra, începând din 6883 (1375) până la sfârșit, prezintă un text foarte asemănător cu unul din Cronicile lui Simeon. De aici concluzionăm că printre izvoarele cronicarului Rogozhsky s-au numărat, printre altele: 1) protograful Cronicii lui Simeon sau, poate, mai precis, primele două părți ale acestei cronici; 2) Cronica de la Tver, adusă până în 1374 și începută, după cum se pare, în 6793 (1285), și anume cu vestea întemeierii Bisericii Mântuitorului din Tver; această cronică a fost inclusă în colecția Tver (Culegere completă de cronici rusești, vol. XV). Determinarea surselor rămase ale cronicarului Rogozhsky poate fi realizată prin analiza primei sale părți, care, după cum am văzut, ajunge la 1288.

Această parte conține o serie de articole de cronică similare și identice cu Cronica lui Avraam: cf. indicaţiile de mai sus ale locurilor comune din părţile cronografice premergătoare cronicii atât în Colecţia lui Avraam cât şi în colecţia Rogozh. Lăsând deoparte

textul corespunzător Poveștii Anilor Apuse, pentru analiza lui va fi oferită mai jos, ne vom concentra asupra articolelor de cronică din 6627-6796 (1119-1288). și vom sublinia ce au ele în comun cu Cronica lui Avraam. Acestea sunt articolul 6635, prima știre 6639, articolul 6646, a doua știre 6655, prima știre 6664, articolele 6672, 6675, ultima știre 6676, articolele 6683, 6685, începutul articolului 6687, articolul 6688, a doua știre 666, 639 a doua știre ultima știre 6700, prima știre 6703, majoritatea articolului 6712, articolele 6713, 6722, majoritatea articolului 6723, începutul lui 6730, majoritatea articolului 6734,. 6738, articolele 6742, începutul 6745, primele două știri 6747, partea a doua a articolului 6748, sfârșitul 6749, articolul 6750, 6759, 6764, 6770, 6771, a doua știre 6785. Semnificația acestor locuri devine deosebit de evidentă pentru ambele monumente. ținem cont de atenție: în primul rând, că rețeaua cronologică din ambele cronici este departe de a fi completă (se omit mulți ani), în al doilea rând, că articolele de cronică sunt prezentate în ele într-un fel de abreviere și, în final, de asemenea, că aproape toate Știrile din Novgorod despre cronicarul Rogozh se dovedesc a fi generale cu Cronica" lui Avraam. Pe baza tuturor acestor date, concluzionăm că Cronicarul Rogozhsky și Cronica lui Avraam

CRONICAR ROGOZHSKI

313•' a folosit o sursă comună. Este imposibil să ne gândim la o legătură directă între aceste cronici, adică la influența Cronicii lui Avraam asupra cronicarului Rogozhsky sau invers, parțial din motive cronologice (Cronica Rogozhsky este mai veche decât Cronica lui Avraam în ceea ce privește momentul scrierii), și parțial având în vedere concluziile pe care le-am făcut cu privire la istoria literară a Cronicii Abrahamki (am identificat sursa acesteia ca un scurt extras din codul din 1448). Recunoaștem sursa Cronicii lui Avraam ca sursă comună pentru cronicarul Rogozhsky și Cronica lui Avraam și vedem confirmarea acestei concluzii în faptul că unele știri despre cronicarul Rogozh, comune cu Cronica lui Avraam, leagă strâns acest cronicar cu Cronicarul Episcopului. Paul, care, după cum am văzut, se întoarce și la un scurt extras din codul din 1448. Astfel, sub 6672 citim în cronicarul Rogozhsky: „Iaroslav Vsevolodich i-a bătut pe germani lângă Ladoga, auger 43, au ajuns la behu 60. melci”; în Cronica lui Avraam nu există ultimele cinci cuvinte, dar sunt în Cronicarul Episcopului. Pavel. Sub 6711 citim în cronicarul Rogozh: „În luna de 2 ianuarie, Kiov a fost luat rapid de Rurik Olgovici și cu toată puterea forțelor polovtsiene”; Nu există această știre în Cronica lui Avraam, ci în Cronicarul Episcopului. Paul sub 6710 scrie: „Kiev a fost luat de Rurik Olgovici cu tot pământul polovtsian”. Sub 6767 în cronicarul Rogozh: „Berka și Katsik au venit din hoardă la Novgorod pentru a cere zecimi și i-au dat afară fără să le dea”, în Cronica lui Avraam sub 6766 sunt numiti: „Verka și Kasachei”, dar există nicio veste; în Cronicarul Episcopului. Citim pe Pavel sub 6767: „Vorkei a venit la Novgorod să ceară zecimi, dar l-au dat afară și nu i-au dat”. Sub 6773, în Cronica Rogozh: „S-a dus acasă de la Pleskovici și a luat pământul lituanian”, aceasta nu este în Cronica lui Avraam, ci în Cronicarul Episcopului. Pavel sub 6773 citim: „Domant a luat pământ lituanian de la Pskov”. Sub 6777 în cronicarul Rogozh: „expulzarea lui Novgorod Yaroslav Tferskago”, aceasta nu este în Cronica lui Avraam, ci în Cronicarul Episcopului. Paul sub 6777: „au alungat pe Iaroslav Povgorodtsi”. Sub 6778, atât Cronicarul Rogozh, cât și Cronicarul

Episcopului. Paul este informat despre campania lui Iaroslav împotriva Novgorodului, care s-a încheiat cu reconciliere; Această știre nu este în Cronica lui Avraam.

Deci, afirmăm cu încredere că cronicarul Rogozhsky, Cronicarul Episcopului. Pavel și Cronica lui Avraam au o singură sursă comună și că o astfel de sursă, conform celor clarificate mai sus în legătură cu ultimele două monumente, a fost un scurt extras din Codul Novgorod din 1448.

Dar conținutul cronicarului Rogozhsky nu este acoperit numai de această sursă. Pe parcursul primei părți a acestui cronicar găsim o serie de articole de cronică care nu se găsesc nici în Cronica lui Avraam, nici în Cronicarul Episcopului. Paul și, de asemenea, nu au fost extrase din codul Novgorod din 1448, așa cum se poate vedea din instrucțiunile combinate din cronicile Novgorod 4 și Sofia 1, datând din acest cod. Judecând după știrile din secolele al XII-lea și al XIII-lea, sursa din care cronicarul Rogozhsky a completat materialul, luat dintr-un extras din bolta din 1448, a fost

este un fel de arc Suzdal în compoziția sa. Acest lucru este dovedit, în primul rând, de natura știrilor cronicarului Rogozhsky. Astfel, se notează cu atenție datele referitoare la familia prinților lui Vladimir: sub 6694 se raportează nașterea lui Konstantin Vsevolodovich, sub 6695 nașterea lui Boris Vsevolodovich, sub 6697 despre nașterea lui George, sub 6698 despre naștere. Yaroslav, sub 6702 despre nașterea lui Dmitri, sub 6704 despre nașterea lui Gabriel, sub 6706 despre nașterea lui Ioan, sub 6718 despre nașterea unui alt Ioan din același Vsevolod, 1 sub 6723 despre nașterea lui Dmitri Konstantinovici etc. Sunt indicate evenimente ecleziastice din regiunea Suzdal: în 6693, instalarea episcopului Luca, în 6697, moartea acestuia, în 67.30, instalarea lui Mitrofan, în 6700, întemeierea Bisericii Nașterea Domnului, în 6705, aducerea a scândurii din mormântul lui Dimitrie, sub 6714 întemeierea bisericii din Rostov, în -6730 ridicarea Bisericii Mântuitorului din Nijni. Se raportează construcția orașelor din aceeași regiune: în 6662 întemeierea orașului Dmitrov, în 6666 în fundația Vogolyubago, în 6700 în fundația unui zid în Suzdal, în 6729 în fundația Nijni etc. Sunt descrise evenimente politice de însemnătate locală, Suzdal: sub 6718, campania lui Vsevolod împotriva lui Tenpy, sub 6714, victoria asupra bulgarilor, sub 6707, campania lui Vsevolod împotriva polovtsienilor etc. În al doilea rând, originea Suzdal a celei de-a doua surse a cronicarului Rogozh. este dovedită de legătura sesizată între acest cronicar și cel considerat mai sus, în cap. XIX, Cronica Suzdal. Această conexiune începe cu 6747 (1239), pentru că lista academică din Moscova urmează doar restrângerea ei de aproximativ anul acesta. Dalsky, în timp ce înainte de asta a copiat așa-numitul protograf. Radzivilovskaya Chronicle și apoi Sophia 1st. Să notăm câteva articole comune (și nu numai similare, dar aproape identice) ale cronicarului Rogozh și ale Cronicii Suzdal: începutul lui 6748, începutul și mijlocul lui 6749, apoi articolele 6751, 6752, 6763, 6769, sfârșitul lui 6765. , începutul lui 6772, 6773, apoi articolele 6780, 6793, sfârșitul lui 6791. Totodată, remarcăm că în majoritatea acestor

articole generale textul cronicarului Rogozh, prescurtat în general, se dovedește a fi mai complet decât textul. al Cronicii Suzdal.1 2 Este evident că cronicarul Rogozh, pe de o parte, compilatorul

1 „Și s-a născut Ioan, fiul lui Vsevolod.” Probabil ar trebui citit: „S-a născut fiul lui Constantin Vsevolod, iar la sfântul botez l-ai numit Ioan?”

2 Deci, sub 6748, în știrea cuceririi Kievului de către tătari, s-a adăugat: „și Sf. Sofia a fost prădată și icoane și cinstite cruci”; sub 6751 'g. vm. „și a venit · dăruit” Cronica Suzdal: „Batu Yaroslav, cinstire

■lasă-mă să merg la ^ous”; sub 6752 d.Hr.: „Tsozhalova lui Batu” din Cronica Suzdal: „Batu, după ce i-a cinstit, le-a lăsat să plece cu cinste, judecând patria pentru fiecare dintre ei”; sub 6762 în loc de: „Iaroslav Yaroslavich Tfersky s-a dus la Ladoga” Cronica Suzdal: „Alexander (citiți: Yaroslav) Tfersky a mers la Ladoga pentru iarnă, părăsindu-și patria și onorând poporul Ladoga”; sub 6765 ■ în loc de: „devorând tot pământul rusesc, nu era nimic de slujit în biserică” - „și devora tot pământul Suzhdal și Ryazan și Mourom și a instalat zeci, centurioni, mii, temniki și nu așa mult preoti si diaconi <si Cerntsev”, etc. *·

.Lista academică de la Moscova.- pe de altă parte, au scurtat o ■sursă comună - Cronica Suzdal. Această cronică descrie evenimentele din secolele al XII-lea și al XIII-lea. semăna cu Laurențianul și Radzivilovskaya, dar nu coincidea cu ei. Astfel, sub 6668, într-un scurt raport despre finalizarea Bisericii Vladimir a Maicii Domnului, citim în cronicarul Rogozh: „și-i auriți vârfurile”, în timp ce în Laurențian și Radzivilovskaya: „și-i auriți vârful.”1 Sub 6704 și sub 6706. în Lista academică de la Moscova și Radzivilovskaya nu există informații despre nașterea lui Gabriel și Ioan, dar în Lavrentievskaya există. Sub 6696, o furtună a fost raportată pe 7 februarie (ca și în Radzivilovskaya), în timp ce în Lavrentievskaya a fost raportată pe 17 februarie, iar în lista Moscova-Academică abia februarie. Sub 6713 citim despre căderea Bisericii Maicii Domnului din Rostov: această știre nu se află în Laurențian, nici în lista Moscova-Academică, nici în. Radzivilovskaya. Sub 6714, a fost raportată o campanie împotriva bulgarilor (cf. Trinity), în Lavrentievskaya nu există asemenea știri; 1 2 La fel, în Laurențian nu sunt știri anul acesta despre reînnoirea Bisericii Rostov. Sub 6723, în cronicarul Rogozhsky citim despre întemeierea Bisericii Schimbarea la Față din Iaroslavl de către Constantin, în timp ce în Lavrentievskaya este raportată piatra de temelie a Bisericii Adormirea Maicii Domnului etc. Din aceasta este clar. că cronicarul Rogozhsky avea la dispoziție o astfel de cronică Suzdal, care, asemănătoare lui Laurențian și Radzivilovskaya, nu era identică cu ei.4 Compilatorul cronicarului Rogozhsky o folosește doar în prima parte (ajuns la 6796). Care a fost motivul pentru asta? Consider că cea mai probabilă explicație este presupunerea că Cronica Suzdal a ajuns doar aproximativ anul acesta. În colecția Tver, care, după cum vom vedea, a folosit această cronică Suzdal, sub 6784 (1276)

citim: „În aceeași vară, prințul era cronicar”. Nu ar trebui să presupunem că prin acest cronicar ar trebui să înțelegem tocmai Cronica Suzdal despre care vorbim?

1 Cronica de la Ipatiev la locul potrivit, urmând Policronul de la începutul secolului al XIV-lea, vorbește despre cinci vârfuri.

2 Textele listei Moscova-Academice și Radzivilovskaya sunt similare ■numai până în 1206, după care lista Mockobcko-Academică urmează Cronicii I Sofia.

3 mier. în Lavrentievskaya sub 6732 un link către semnul de carte al Mântuitorului din Yaroslavl de Konstantin.

4 De asemenea, observăm că această cronică, pe care o restaurăm, nu poate fi echivalată cu Cronica lui Simeon (reprezentând textul începând cu 1177). Deci, sub 6696 citim în Simeonovskaya 17 februarie, nu 7; nașterea lui Dmitri Vsevolodich datează din 6703 în Simeonovskaya și nu din 6702, ca în Rogozhskaya; marcajul lui Pereyaslavl aparține lui 6702 și nu lui 6703, ca în Rogozhskaya. Cronica Rogozh în primul caz coincide cu Cronica Radzivilov, iar în al doilea cu Cronica Laurențiană și Radzivilov. mier. de asemenea, asemănarea sa cu Lista Academică de la Moscova (Cronica Suzdal), de exemplu, informația generală scurtă pentru 6769 (care în Simeon este menționată mult mai detaliat). Cu toate acestea, Simeonovskaya (precum Trinity) a fost mai aproape de cronica restaurată decât, de exemplu,

Lavrentievskaya sau Radzivilovskaya.

Roma? În acest caz, evenimentele din 6785-6793 (din următorul 6796, încep împrumuturile din Cronica de la Tver) pot fi urmărite în cronicarul Rogozhsky la un extras din codul din 1448 și parțial, poate, la Cronica Tver, care, desigur, conținea evenimente și anterioare 6796 Mier. sub 6784, atât în cronicarul Rogozh, cât și în colecția de știri din Tver despre un incendiu la Tver, după care a supraviețuit doar biserica.

Așadar, prima parte a cronicarului Rogozh se bazează pe două surse: pe un extras din bolta din 1448, realizat, așa cum se sugerează în capitolul anterior, în anii 60 ai secolului al XV-lea și pe bolta Suzdal din secolul al XIII-lea. , adus, poate, abia până în 1276

Înainte de a trece la studiul „Povestea anilor trecuti”, potrivit cronicarului Rogozh, observăm că în acesta, după articolul 6730.1 și imediat înaintea articolului despre masacrul de la Kalka, intitulat „despre masacrul de la Kalka”, citim următoarele calcul cronologic: 2• „Kupno de la Adam este la 5500 de ani de Hristos, numărul mâinilor este de 23,7, iar luna este de 10,24. De la Hristos la țarul Kostyantin 318 ani, de la Kostyantin la țarul Mihail 542 ani.De la Mihail la botezul pământului bulgar ani (17). De la botezul bulgarului la transpunerea cărților de ani (29). De la traducere la botezul Țării Ruse 9 ani (2). De la țarul Mihai la Olga, marele prinț rus (29). Ot. Olga are 31 de

ani la Igor. De la Igor la Svyatoslav (ava) (33 de ani). De la Svyatoslav la Yaro[polk] ani 28. Yaropolk (prinț 8. ani), Vladimir 37 și Yaroslav 40. Vyst (botezat rus) pământ în al 9-lea an al domniei lui Vladimir. (Și de la botez) pământ rusesc până la moartea lui Vladimir (lumea) (și până la moartea lui Boris și Gleb, 28 de ani. De la uciderea lui Boris și Gleb până la renașterea puterii lor, 57 de ani. 43), (și de la) al doilea transfer [la] capturarea Kievului, 87 de ani. De la capturarea Kievului la Kalkov, 20 de ani, a zecea acuzare."

Această relatare cronologică merită atenția noastră, deoarece în Novgorod 4 și Sofia 1 a fost inclusă în „Povestea anilor trecuti" și este citită acolo sub anul 6395 (887). Întrebarea este, în primul rând, cum ar fi putut ajunge la cronicarul Rogozhsky înainte de anul 6732 (1224) și, în al doilea rând, de unde exact a fost împrumutat în acest cronicar? Să răspundem mai întâi la a doua întrebare. Ținând cont de faptul că știrile despre cometă preced calculul cronologic

1 Unde se relatează despre întemeierea Bisericii Maicii Domnului din Suzdal și despre apariția unei comete: cf. prima dintre aceste știri este în Simeonovskaya sub 6731 și în Lavrentievskaya sub 6730, iar a doua știre în Cronica lui Avraam (și Novgorod 4), * sub 6732 (în Simeonovskaya și Lavrentievskaya mesajul despre cometă este declarat sub 6732- è?31 diferit, indicat nu 12 zile, ci 11 zile).

a Introducem în paranteze rotunde cuvintele și literele rupte împreună cu marginea foii, iar în paranteze drepte anexăm omisiunile făcute de scrib. Adăugările se bazează pe articolul corespunzător al 4-lea Novgorod și 1-a Sofia (sub 6395).

β •

iar următorul articol despre masacrul de la Kalka găsește corespondență deplină * în textul Cronicii lui Avraam, presupunem cu încredere că sursa atât a știrilor despre cometă, cât și a articolului despre masacrul Kalka, iar calculul cronologic a fost pentru Rogozh. cronicar un extras din codul din 1448. Întrebarea se rezumă la de unde provine structura cronologică în acest extras, pentru că dovezile combinate ale celui de-al 4-lea Novgorod și a celei de-a 1-a Sofia demonstrează că aspectul din bolta din 1448 a fost citit nu sub 1224, ci sub 887? În legătură cu afișajul este următorul articol despre Masacrul de la Kalka. Textul acestui articol, așa cum este restaurat în conformitate cu cronicarul Rogozhsky și Cronica lui Avraam, nu poate, în extrasul său din codul din 1448, să se întoarcă la codul din 1448, deoarece se îndepărtează brusc de textul din 1. Cronica Sofia, care aparent transmite cu acuratețe în acest articol textul acestui cod.1 Dar textul articolului despre Masacrul de la Kalka, extras din codul din 1448, se dovedește a fi aproape identic cu textul Cronicii a IV-a din Novgorod. Nu există nicio îndoială că textul din Novgorod 4 din articolul despre masacrul de la Kalka se întoarce la textul codului din 1448, care aici, ca și în multe alte locuri, a fost scurtat. Din aceasta putem concluziona că compilatorul extrasului din codul din 1448 a folosit pe alocuri textul Cronicii a IV-a din Novgorod. După ce a întâlnit o

poveste amplă despre masacrul de la Kalka în codul din 1448, compilatorul extrasului din codul din 1448 a apelat la textul celui de-al 4-lea Novgorod și a extras din acesta textul prescurtat al poveștii. Dar o altă concluzie este posibilă. Știm că Cronica a IV-a din Novgorod a fost ghidată de trei surse: 1) Cronica I din Novgorod, 2) Codul din 1448 și 3) Cronica de la Rostov. O scurtă poveste despre masacrul de la Kalki ar fi putut fi extrasă din Cronica de la Rostov și că a existat o astfel de poveste în Cronica de la Rostov reiese clar din mențiunea de la sfârșitul celei de-a patra povești din Novgorod despre uciderea lui Alexandru Popovici și a 70 de eroi cu el la Kadki; iar despre Alexandru Popovici există tocmai o legendă de la Rostov (cf. colecția Tver).1 2 Nu este posibil ca nuvela despre masacrul de la Kalka, extrasă din codexul din 1448, să revină la aceeași Cronica de la Rostov? Am presupus mai sus că compilatorul extrasului avea ca sursă suplimentară doar un cronograf. Dar este posibil ca o altă sursă suplimentară să fi fost Seiba Rostov.

1 Acest lucru reiese clar din faptul că textul poveștii despre Masacrul de la Kalka din Sofia 1 reprezintă o combinație a textului din 1 Novgorod cu textul povestirii Cronicii Ipatiev. O astfel de conexiune ar fi putut fi opera compilatorului Policronului, care avea la dispoziție atât cronicile sudice, cât și cronicile din Novgorod, în timp ce legătura intermediară dintre Policron și Cronica I-a Sophia era *codul din 1448.

2 În codul din 1448 (de unde textul Sofiei I) mențiunea lui Alexandru Popovici ar fi putut proveni din Cronica de la Rostov, căci știm că acest cod a folosit această cronică, printre alte surse.

Dintre cele două presupuneri care explică de ce în extrasul din codul din 1448 (restaurat de cronica Abrahamka și cronicarul Rogozhsky) povestea masacrului de la Kalka se dovedește a fi identică cu textul cronicii a 4-a din Novgorod1, dau preferință. la a doua presupunere, conform căreia această identitate depindea de utilizarea unei singure surse comune, și anume Cronica de la Rostov, pentru acceptarea acestei presupuneri se poate explica prezența unui calcul cronologic înainte de povestea masacrului de la Kalki, un calcul împrumutat și el. din Cronica de la Rostov; Între timp, acceptarea primei presupuneri, conform căreia textul poveștii despre Masacrul de la Kalka a fost împrumutat dintr-un extras din codul din 1448 al Cronicii a 4-a din Novgorod, pleacă? Problema afișării cronologice este deschisă.

Deci, pe baza considerațiilor anterioare, concluzionez că relatarea cronologică de mai sus a fost împrumutată de la arcul Rostov, unde a precedat povestea masacrului de la Kalka. Pentru a confirma acest lucru, voi da următoarele. O serie de date indică. utilizarea colecției Tver de povești și legende de la Rostov. Dintre acestea, mai multe inserții au fost incluse în povestea Masacrului de la Kalka (care urmează, în general, Cronicii I de la Sofia), 1 2 dintre care a fost inclusă și povestea invaziei Vatu. La începutul ei citim: „Nu au trecut mulți ani, de la armata Kalkat până la zguduirea pământului, 8 ani, apoi a fost foamete, iar de la zguduirea pământului până la nașterea

baty, 8 ani. ” (cf. XV т., p. 365). Deci, povestea lui Rostov despre Batu. Invazia a fost precedată de o relatare cronologică. Nu este probabil? putem concluziona de aici că o astfel de declarație din Cronica de la Rostov a fost și un precursor al poveștii masacrului de la Kalki?

Și așa. Mai avem o întrebare în fața noastră: de ce a introdus Cronica de la Rostov o relatare cronologică înainte de povestea Masacrului de la Kalka? Cred că această relatare a fost inclusă în cronică împreună cu povestea în sine, iar povestea a avut scopul de a introduce evenimentul descris în ea în cercul altor evenimente din istoria Rusiei. Așadar, separat de cronică a existat o poveste despre masacrul de la Kalka, compilată la Rostov (cf. includerea acesteia sau un extras din ea în colecția Tver); această poveste a fost precedată de un calcul cronologic care a dat cifre de la Adam. Această expoziție, împreună cu povestea (cea din urmă prescurtată), a fost inclusă în Cronica de la Rostov. Din Cronica de la Rostov, povestea a fost inclusă în Novgorod 4th; plan și poveste - extrase din bolta din 1448.

Mai avem o întrebare: care este relația dintre cele două calcule cronologice - primul, citit în Sophia

1   Și nu prin extragere independentă din textul codului din 1448.

2   Hanp., la începutul povestirii citim: „Cineva este locuitor în Rostov. Alexandru, verbul Popovici și slujitorul său pe nume Torop”, urmat de un insert lung care explică modul în care acest Alexandru și alți eroi au intrat în slujba lui Mihail Romanovici, prințul Kievului.

1 și Novgorod 4 sub 6395 și al doilea, găsit la cronicarul Rogozh sub 6732. Primul calcul merge înapoi la arcul din 1448, unde a fost citit sub același 6395, al doilea la extrasul din arcul 1448, unde a fost citit și înainte de 6732. Ambele calcule sunt în general asemănătoare între ele: astfel, ambele conțin o indicație a numărului de ani de la țarul Mihail până la botezul bulgarilor, de la botezul bulgarilor până la depunerea cărților, de la depunerea de cărţi până la botezul pământului rusesc . Mai mult, ambii dau numărul de ani de la prima vară a lui Olgov la Igor, de la Igor la Svyatoslav, de la Svyatoslav la Yaropolk, apoi numărul de ani ai domniilor lui Yaropolk, Vladimir și Yaroslav. În cele din urmă, ambii oferă date că botezul a avut loc în al 9-lea an al domniei lui Vladimir, că au trecut 28 de ani de la botez până la moartea lui Vladimir, de la uciderea lui Boris și Gleb până la primul transfer al moaștelor lor 57 de ani, de la primul la al doilea transfer 43 de ani, de la al doilea transfer la capturarea Kievului 87 de ani, de la capturarea Kievului la Bătălia de la Kalka 20 de ani. Este clar că ambele calcule se întorc la o sursă comună. În același timp, aspectul cronicarului Rogozhsky pare să reprezinte un text mai original decât aspectul codului din 1448: în primul rând, conține o indicație a numărului de ani de la Adam până la țarul Mihai și, prin urmare, se dovedește a fi mai aproape. la sursa din care generalul în Rogozhsky. cronicar și în codul din 1448, prima frază introductivă a planului: „Împreună se adună forțele verii”, 1 cf. în Cronicarul lui

Nikephoros: „όρ,ου δέ 'τά έτη συνάγονται”, după care: „Άπό δέ Άδά[α”; în plus, o asemenea indicație Ne explică mai departe, unde anii de la Mihail până la botezul pământului rusesc și anii de la Mihail până la. primul prinț rus. În al doilea rând, citim sintagma „De la țarul Mihai la Olga, prințul drept al anului rusesc 29” în codul din 1448, nu într-un calcul cronologic, ci mai sus sub 6387; prezența sa în calculul cronologic al cronicarului Rogozhsky vorbește în favoarea originalității acestui calcul. În al treilea rând, cuvintele: „Și viteza domniei sale [i.e. e. Igor] 33 de ani după moartea Olgăi, iar sub Olza și-ar fi adus soția Oleg din Pleskov cu numele Olga 10 ani, iar Igor și Olga au trăit 43 de ani”, cuvinte inserate în codul din 1448 după „indicația anilor de la Oleg la Igor și cei absenți de la cronicarul Rogozhsky sunt, fără îndoială, o inserție, deoarece nu se află în calculul cronologic al „Povestea anilor trecuti” (sub 6360).

Ar fi, totuși, o greșeală să ridicați structura cronologică a codului din 1448 la calculul citit în cronicarul Rogozh, deoarece în acesta din urmă nu există nicio indicație a numărului de ani ai domniei lui Svyatopolk (conform codului). din 1448, 3 ani) și nicio indicație a numărului de ani ai domniei lui Vladimir>, pe care îl recunoaștem drept Vladimir Vsevolodovici.1 2

1 Deci, în codul din 1448 și numai în cronicarul Rogozhsky: „cumparat”.

2 A. A. Şahmatov. Povestea anilor trecuti, vol. I, Ptg., 1916, p. IX.

În același timp, dependența directă a calculelor arcului din 1448 de calculele cronicarului Rogozhsky este dovedită de faptul că în primul dintre ele datele cronologice sunt aduse la Bătălia de la Kalka, ca și în a doua. Dar în primul, după cuvintele: „și de la luarea Kievului la Kalkov-

- această bătălie are 20 de ani” - urmează o indicație a anilor domniei lui Svyatopolk, . iar pentru a doua poveste despre bătălia de la Kalkovo. Comunicarea afișajului cu Kalkov-

■ Bătălia este dincolo de orice îndoială.

Pentru a explica relațiile reciproce, construim ambele calcule

■ următoarele ipoteze. Într-una dintre edițiile codului de cronică Vladimir, calculul cronologic nu a fost plasat sub 360 € (852), ca în codurile Laurențian, Ipatiev și alte,

• care conține prima ediție a Poveștii anilor trecuti și sub 6395 (887) - și aceasta este în conformitate cu cea de-a doua ediție a Poveștii. Afișarea conținea, în primul rând, un număr de ani de la Adam până la Michael

- legat de relatarea propusă în prima ediție a Povestea anilor trecuti, în al doilea rând, relatarea anilor de la Mihai la botezul rusului

- (care nu era în „Povestea anilor trecuti” din prima ediție), în al treilea rând, numărarea anilor de domnie rusă, iar punctul de plecare a fost din nou țarul Mihai; această ultimă relatare s-a bazat parțial pe prima ediție a Povestea anilor trecuti, dar mai detaliat decât a dat o indicație asupra duratei domniilor individuale - Propolka, Vladimir,

■ Svyatopolk, Yaroslav, Izyaslav, Vsevolod, Svyatopolk și Vladimir, iar domnia lui Vladimir a fost determinată de patru ani (o indicație clară a compilației celei de-a doua ediții a „Povestea anilor trecuti” în 1117). Din bolta lui Vladimir, acest calcul cronologic a trecut de-a lungul timpului în policronul Vladimir.

Din el a fost împrumutat de către compilatorul unei povești speciale despre Kalk-

• bătălia care a luat naștere la Rostov și a legat această bătălie cu Alexandru Popovich. Dar compilatorul povestirii, pentru a se apropia de Bătălia de la Kalka, a întrerupt textul calculului cu cuvintele: „și Yaroslav 40”, după care a inserat o indicație că botezul Rusului a avut loc în Al 9-lea an al domniei lui Vladimir și apoi a citat o serie de momente cronologice între botez și bătălia de la Kalka. Povestea Bătăliei de la Kalka a fost inclusă, împreună cu publicația anterioară, în bolta Rostov Vladyka.

Compilatorul codului din 1448, care avea printre izvoare bolta Rostov Vladyka, a completat dispunerea lui Polychron pentru 6395 conform calculului care se afla în bolta Rostov Vladyka înainte de 6732 (1224).1 După cuvintele: „și din prezentarea cărților la botez ^оускіа pământ vechi de 92 de ani”, a inclus din calculul bolții Rostov

1 Compilatorul din 1448 a folosit și povestea bătăliei de la Kalka conform Codului Rostov Vladyka: din acesta a fost împrumutat indicația uciderii lui Alexandru Popovich în bătălie. Cu toate acestea, același lucru a fost deja citit în Polychron (sub influența aceluiași cod al lordului Rostov).

*fragment: „Țara a fost botezată în anul 9 al prințului Volodimirov. .. și de la capturarea Kievului până la bătălia Kalkovsky sunt aproximativ 20 de ani.” Imediat după aceasta, a început să continue textul lui Polychron cu cuvintele: „Svyatopolk blestematul 3 ani”, după care a dat o indicație despre anii domniei lui Yaroslav și Vladimir (Monomakh), pe care i-a confundat cu Novgorod. prințul Vladimir Iaroslavici, motiv pentru care l-a plasat după Iaroslav.

Din bolta aceluiași domn de la Rostov, aspectul, împreună cu povestea despre Bătălia de la Kalka, a fost inclus în extrasul din bolta din 1448, completat de această boltă și de cronograf.

CAPITOLUL XXV

„POVESTIA ÎN VARA PE SCURT” CU OPERAREA LUI IGNATIY SMOLYANIN SI EXTRAS DIN CODUL 1448

„/indicație în vară pe scurt”, cuprinzând evenimentele până la 6913 (1405) VJ se găsește în două liste ale Umblării lui Ignatius Smolnyanin: Sofia (fosta Academie Teologică din Petersburg) nr. 1464 și Academic (Academia de Științe) nr. 16.8 .13. Ambele liste ale secolului al XVI-lea. În ambele, „Povestea în vară” precede descrierea Salonicului și Athosului, începând cu cuvintele: „În vara anului 6913, Ignatea Smolnyan era la Seluni”; în ambele, plimbarea în sine, intitulată în părțile sale individuale „Urmează râul Don dincolo de mări și pe lângă mare până la Constantinopol” și „La nunta țarului”, este plasată pe locul trei.

Ignatie și-a încheiat plimbarea ca însoțitor al episcopului Smolensk Mihail, care l-a însoțit pe mitropolitul Pimen în călătoria sa la Constantinopol. Călătoria a început la 13 aprilie 6897 (1389).Înainte de a ajunge la Tsaryagrad, mitropolitul Pimen și episcopul Mihail însoțitor și arhimandritul Spassky Sergius i-au eliberat pe călugărul Mihail, Ignatie și un alt călugăr din ei la Tsaryugrad, care au ajuns acolo pe 29 iunie. Pimen cu Mihail și Sergius a ajuns la Tsariagrad abia pe 16 iulie. Pimen a murit pe 10 septembrie. La 1 octombrie, Episcopul Mihai, împreună cu Mitropolitul Ciprian, Ioan Episcopul Volynului, Arhimandritul Fiodor Simanovski și doi mitropoliți greci au pornit spre Rus'. Ignatie cu unii' din. foştii săi însoţitori au rămas la Constantinopol. Aici, în anul următor, a asistat la capturarea Constantinopolului de către Kaluyan Andronikovici și urcarea sa acolo, iar apoi expulzarea lui Kaluyan de către Manuil, fiul vechiului rege Kaluyan și urcarea sa în 6899 (1391). În februarie 6900 (1392).), Manuel a fost încoronat rege; Ceremonia de nuntă este descrisă în detaliu de Ignatius. Aparent, Ignatie a ramas mai intai la Constantinopol, apoi pe Athos (prima stire despre Athos in cronicarul care il insoteste dateaza din 6904), de unde a vizitat Solun.

1 mier. ediţie a Umblării lui Ignatius Smolnyanin în ediţie. 3, vol. IV al Colecției Palestina, Sankt Petersburg, 1887 (publicarea se bazează pe lista Sofia; cea academică, identică cu lista Sofia, a rămas necunoscută editorului S.V. Arsenyev).

(în 6913). Nu avem o indicație directă că Ignațiu a mers și el la Ierusalim: dar faptul că Cronica Nikon a plasat, după povestea lui Ignatie despre încoronarea regatului de către Manuel, „Umblă în Ierusalim”, face foarte probabil ca această plimbare să fi fost făcută tocmai Ignatie. și l-a descris.

Așadar, Ignatie ne-a lăsat o descriere a călătoriei sale la Constantinopol, apoi o descriere a șederii sale la Constantinopol, o descriere a Ierusalimului, Salonic și Athos. Întrebarea este dacă este posibil să-l recunoaștem pe același Ignatius ca compilatorul „Povești în vară pe scurt”, care precede lucrările sale în două liste?

În această Legendă, crezând că se termină cu articolul din cronică din 6912, o serie de știri îi aparțin fără îndoială lui Ignatie: includem aici, de exemplu, știrile din 6903 despre uciderea regelui Shishman de către turci, 6904 despre cutremurele din Athonit Jura, 6905. din nou despre cutremurele de pe Muntele Athos, 6912 despre incendiul de pe Muntele Athos - și vizita reginei Kaluyanova pe Muntele Athos. Să remarcăm în continuare că descrierea Salonicului, care începe cu indicarea lui Ignatie ca autor, este indisolubil legată de cronica anterioară, căci, plasată după intrare, începe cu o dată cronologică: „În vara anului 6913. ” Așadar, „Legenda verii pe scurt” are, în orice caz, cea mai strânsă legătură cu Ignatius Smolnyanin. Din două posibilități: prima, că „Povestea în vară pe scurt” a fost compilată de însuși Ignatius; în al doilea rând, că a fost întocmit de o altă persoană pentru a include datele cronice ale lui Ignatie în rețeaua cronologică generală rusă, mă opresc asupra a doua posibilitate și din aceste motive.

Aproape întregul text al „Poveștilor de vară pe scurt” ar trebui ridicat la acel monument, care, după cum am văzut, este restaurat comparând Cronica lui Avraam, cronicarul Rogozh și Cronicarul Episcopului. Paul, adică la un scurt extras din codul din 1448, realizat în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Pentru a demonstra acest lucru, să aruncăm o privire mai atentă la textul „Poveștii”.

Începe cu o prezentare cronologică a anilor de la Adam până la masacrul de la Kalka. Am văzut acest articol în cronicarul Rogozhsky. Se citește în ea înaintea articolelor de cronică din 6734, 6730 și 6738. în Legendă, structura menționată mai sus este urmată și de: un fragment dintr-un articol de cronică din 6734 și un articol de cronică din 6738, acesta din urmă, de altfel, după cum vom vedea, într-o prezentare similară cu cea a cronicarului Rogozhsky. Calculele cronologice ale Legendei și ale cronicarului Rogozhsky sunt foarte apropiate unul de celălalt. Cu toate acestea, aspectul din Legendă a păstrat câteva date omise de la cronicarul Rogozhsky: așadar, înaintea cuvintelor: „și luna este 10,24” citim în Legendă cuvintele: „cercul soarelui este 6”; mai departe după cuvintele: „de la țarul Mihai la botezul bulgarului 17 ani”, citim: „de la botezul bulgarului la transpunerea cărților 22 de ani”; 1 in sfarsit.

1 mier. în afișarea sub 6395 din Novgorod 4: „de la botez la transpunerea cărților, 29 de ani”.

21*

după cuvintele: „de la Igor la Svyatoslav 30 de ani” citim: „de la Svyatoslav la Păsat 28 de ani, prinții Yaropolk 8 ani.”1 Având în

vedere corespondența acestor date cu Cronica a 4-a Novgorod, noi fără ezitare. recunoașteți textul Legendei în această privință mai corect decât textul cronicarului Rogozhsky. Dimpotrivă, după cuvintele „de la botezul rusului până la moartea lui Vladimir și până la uciderea lui Boris și Gleb”, cuvintele sunt omise în Legendă: „28 de ani; de la uciderea lui Boris și Gleb” și în acest loc cronicarul Rogozhsky, care le completează, pare să fie „mai corect”. la Rogozhsky, cronicarul, această figură este smulsă; în Novgorod 4 și Sofia 1, în loc de 30 găsim 33. Mai departe, de la transferul cărților la botezul unui rus sunt indicați 22 de ani; Între timp, în cronicarul Rogozhsky, se pare, 92 (numărul 2 este smuls), cf. în Novgorod 4th și Sophia 1st 92, ceea ce nu este în întregime în concordanță cu „Povestea anilor trecuti” (6496-6406 - 90).3

Urmând structura cronologică, citim în Legendă: „Atunci am ucis 12 prinți ruși și i-am luat pe alții în viață și au căzut nenumărați oameni. Atunci îl voi ucide și pe Alexander Popovich.” mier. în cronicarul Rogozhsky: „și atunci Rus a pierdut 11 prinți și mulți oameni au fost lipsiți de numărul lor, unii au fost exilați, iar alții au fost confiscați. Atunci îl voi ucide pe Alexander Popovich.”

Sub 6738 citim despre o eclipsă de soare, ca cea a lui Avraam; mai departe ■despre foamete, ca cea a lui Avraam, în Cronicarul Episcopului. Paul (pe scurt) și cronicarul Rogozh; în același timp, potrivit cronicarului Rogozhsky, se arată că în cele două skudelnitsa construite la Smolensk, nu au fost îngropate L6.000, precum Abrahamka (lista Vilna), ci 16.000.

Articolul 6746 corespunde articolului 6746 din Cronica lui Avraam; dar cuvintele: „cu multe puteri ale limbilor necredincioase” și mai jos: „spărgeți cetăți și distrugeți sfintele biserici ale lui Dumnezeu” au fost introduse de redactorul Legendei.

1 mier. în Novgorod 4: „și din primul an al lui Yaropolch 28 de ani, iar prințul Yaropolkului 8 ani”.

a Este remarcabil că aceeași omisiune se află în afișarea lui 6395 în Novgorodskaya 4th și în Sofia 1st. Cred că coincidența Legendei cu ei este întâmplătoare: omisiunea se datorează repetarii la distanță apropiată a numelor lui „Boris și Gleb”.

3 După cum sa indicat, Legenda determină timpul de la botezul bulgarului până la transpunerea cărților 22 și timpul de la transpunerea cărților la botezul rusului tot cu 22 de ani. mier. cu aceasta în unele articole cronografice există un indiciu că de la al șaptelea sinod la transpunerea cărților au trecut 122 de ani, iar de la transpunerea cărților la botezul rusului tot 122 de ani (Colecția lui Avraam, vol. XVI, p. 37; • Lista sinodală a Colecției lui Avraam; și „Grădina de flori” a Bibliotecii Sinodale Nr. 687, comparați în On. Gor. și Nev. Nr. 326). Originea acestor numere este neclară pentru mine. În legătură cu acestea, se pare că unele articole indică faptul că botezul rusesc a avut loc în 6540. Cf. în acea ediție specială a „Mirenul cum a fost botezat Vladimir, luând Korsun”, care a fost păstrat în listele sinodale (fosta arhivă sinodală) și Bolshakovsky: „în vara anului 6540”. Cifra 6540 a fost obținută prin adăugarea 244

(adică 122 + 122) la 6296 (al șaptelea an <со6ора) \ . Dar cum au apărut numerele 122 și 122 nu este clar.

Articolul 6747 revine la textul articolului corespunzător din Cronica. Abrahamkts. Același lucru este valabil și pentru articolul 6748, dar „Tatarov” este înlocuit de polovțieni. Acest an este urmat direct de 6811: - sub el este un articol care se întoarce la textul Cronicii lui Avraam sau Cronicarul la ea. Pavel, dar în loc de: „și mai multe soții, arse” (Avraam) citim cum. în Pavlovsky: „sozhi*osha 4 soții”; următorul „rău” corespunde în Sinodal nr. 154: „profetic”.

Știm că Cronica lui Avraam, începând din 6817 (1309), nu se mai ghidează după un scurt extras din codul din 1448, ci după al 5-lea Novgorod; De asemenea, știm că cronicarul Rogozhsky la sfârșitul secolului al XIII-lea. urmează și alte surse. În consecință, în partea din 6835 (1327), care în Legendă urmează imediat după 6817 (1309), Legenda nu poate fi comparată decât cu Cronicarul Episcopului. Paul, care, după cum am văzut, datează de la extragerea din codul din 1448 în întregime. Să nu uităm însă că episcopul cronicar. Paul și-a redus foarte mult sursa.

Articolul 6835 din Legendă găsește corespondență deplină în Cronicarul Episcopului. Paul.1 Sub 6839 citim: „a fost o întunecare a soarelui”;. în cronicarul ep. Pavel nu are această știre, dar că era în extrasul din arcul din 1448 este dovedit de Novgorod 4 (unde citim: „a fost o întunecare a soarelui”). Articolul 6848 își găsește omologul în Novgorod 4 și Sofia, prin urmare, poate fi ridicat la o extragere din codul 1448. Articolul 6878: „provind din. hoarda prințului Dmitri pentru Marele Ducat” își găsește corespondența în articolul 6879 din 1-a Sofia și 4-a Novgorod.

După acest articol 6878 se repetă numele aceluiași an și mai jos. au raportat știrea campaniei lui Olgerd și Sviatoslav din Smolensk la Moscova: textul corespunzător nu se află în alte cronici și, prin urmare, nu îl putem urmări la un extras din codul din 1448 (vezi mai jos).

Articolul 6880 din prima parte își găsește omologul în Cronicarul Episcopului. Paul; 1 2 a doua parte, adică cuvintele: „și așternutul de cadavre, umane mai târziu 5 femei sărace” găsesc o corespondență în Novgorod 4 și Sofia 1; În consecință, întregul articol 6880 se întoarce la un extras din codul din 1448. Articolul 6881 își găsește omologul în cronicarul Episcopului. Pavel. Același lucru este valabil și pentru articolul 6883. Următorul articol din lista Sofia este introdus cu cuvintele: „În vara lui 6882”, dar în Academic: „în vara lui 6880”, iar o altă cifră este ștearsă după numărul 80. ; sub acest an citim: „Prințul Alexandru de Polotsky a trecut la Pleskov”; desigur, Alexandru în loc de Andrey Olgerdovici; știrile corespunzătoare din Novgorod 4 și Sofia 1 sub 6886. Articolul 6888 își găsește omologul în Novgorod 4 și Sofia

1 Unde citim: „în aceeași vară, Shcholkan a venit din hoardă la Teren cu mare putere, iar prințul Alexandru l-a ucis”.

2 Unde citim: „Prințul Mihailo a venit cu armata lui Tfersky la Torzhok și întreg orașul a fost ars și distrugerea a fost mare pentru țărani”.

CAPITOLUL XXV

.'326

1. Același lucru este valabil și pentru articolul 6890 (Novgorod 4 și Sofia 1: 6890 și 6891). Același lucru este valabil și pentru articolul 6891. Sub 6894 citim: „a fost o întunecare a soarelui lunii 1 ianuarie la ora prânzului”; această știre nu este nici în Novgorod 4, nici în Sofia 1, dar este în Novgorod 1 (fără a indica ora); de aici concluzionăm că este probabil să fi fost citit într-un extras din codul din 1448, pentru că codul din 1448 conținea o mulțime de știri din Novgorod care nu s-au încadrat în Novgorod 4 și Sophia 1 și au găsit o corespondență în Novgorod. 1. Sub 6895, știrile despre mare în Smolensk se găsesc în Novgorod 4 și Sofia 1.

Următoarea știre, în același an: „și prințul Yaroslav Svyatoslavich s-a odihnit în imaginea lui Aggelst” nu se găsește în alte cronici. Credem că Iaroslav a fost fiul lui Sviatoslav Ivanovici din Smolensk, care a fost ucis în 6894. Deci, aceasta este știrea de la Smolensk. Recunoaștem următoarea știre ca Smolensky: „În vara anului 6896, episcopul Mihailo a părăsit Smolensk la Moscova”. Această știre nu se găsește în alte cronici. Este foarte probabil că a fost scris de Ignatius 'Smolnyanin, un însoţitor al episcopului Mihail, a cărui călătorie a început în 6896 (în 6897, Pimen cu Mihail şi alţii au plecat de la Moscova).

Vestea din 6896 despre capturarea lui Pereyaslavl de către tătari își găsește corespondența în Cronicarul Episcopului. Pavel. Articolul 6897 își găsește corespondența în Novgorod 4 și Sofia (6896 și 6897), ultima sa știre este despre moartea c. carte Dmitri este, de asemenea, în Cronicarul Episcopului. Pavel. Articolul 6898 despre mare din Novgorod își găsește omologul în Cronicarul Episcopului. Pavel. Știrile despre 6901 sunt disponibile în Novgorod 4th și Sofia 1st. Articolul 6904 își găsește omologul în Novgorod 4 și Sofia (6903). Același lucru este valabil și pentru articolul 6905 despre capturarea pământului Ryazan de către Vitovt.

În spatele acestui articol din 6905 găsim știri consemnate, evident, de Ignatie și negăsite în alte cronici: 6903, uciderea regelui Shishman de către turci; 6904 și 6905 cutremur pe Muntele Athos; 6912 despre un incendiu pe același Munte și o vizită la Lavra a țarului Kaluyanova. Înainte de 6912 există un articol 6910 despre moartea episcopului Mihai. Smolensky.1

Deci, aproape întregul text al „Poveștilor de vară pe scurt” poate fi urmărit la un extras din codul din 1448. Excepțiile sunt: articolul 6878 • despre campania lui Olgerd și a prințului Smolensk Svyatoslav Ivanovici la Moscova, știrile despre moartea lui Yaroslav Svyatoslavich și apoi știri 6903-6912 gg.

Din aceasta reiese clar că „Povestea de vară pe scurt” nu ar fi putut fi întocmit de Ignatius Smolnyanin, deoarece extrasul din codul din 1448 a fost făcut în a doua jumătate a secolului al XV-lea, când Ignatius nu era în viață.

1 Se citește la Lvovskaya, Sofia a 2-a și Voskresenskaya, dar nu indică faptul că Mihail a fost episcop timp de 19 ani, ca în Legendă.

În consecință, „Povestea de vară pe scurt” a fost compilată de editorul lucrărilor lui Ignatius Smolnyanin. Presupunem că acest editor era el însuși un rezident din Smolensk și, având în vedere utilizarea de către el a însăși sursa care stă la baza primei părți a Letopiseței lui Avraam, adică un extras din codul din 1448, credem că acest editor a lucrat la sfârșitul secolului al XV-lea sau începutul secolului al XVI-lea Menționând că lucrările lui Ignatie conțin date cronologice: probabil 6896 (plecarea episcopului Mihai de la Smolensk la Moscova), 6897 (plecarea lui Pimen și a tovarășilor săi de la Moscova), 6898 (atacul fiului lui Andronikov, Kaluyan, pe țar-grad), 6899 (cutremur), 6900 (încoronarea lui Manuel), ■6903 (uciderea lui Shishman), 6904 (cutremur pe Muntele Athos), '6905 (de asemenea), 6912 (incendiu pe Muntele Athos și vizita reginei Kaluyanova), 6913 (călătorie Ignatius în Salonic) – observând această serie de ani, editorul a decis să insereze aceste date cronologice, și odată cu ele chiar lucrările lui Ignatie, într-o rețea cronologică mai integrală și mai extinsă. Pentru a face acest lucru, a folosit aspectul din 6732 (1224), pe care l-a găsit într-un extras din arcul din 1448, care a făcut legătura între anul bătăliei Kalkovskaya cu anii de la Adam, iar după aceea a plasat o selecție din același extras. , adus până în 6905. În aceasta a făcut o selecție, după cum se pare, a doar trei inserții bazate pe o altă sursă, și anume Cronica de la Smolensk: articolele 6878, știrea '6895 și știrea 6910 (1402) despre moartea episcopului Mihai. În aceeași selecție, în locurile potrivite (începând, așadar, din 6896), au fost introduse cronici scurte și articole scurte din lucrările lui Ignatie. Prima inserție este știrea din 6903 despre uciderea regelui Shishman de către turci; ultima este 6913, sub care există o scurtă descriere a călătoriei lui Ignatius la Salonic și descrierea lui a Muntelui Athos. Lucrările rămase ale lui Ignatie, și anume „Drumul de la Pimenovo la Constantinopol”, povestea despre șederea lui Ignatie la Constantinopol și articolul „Despre nunta regală” sunt plasate în spatele acestei descrieri a Muntelui Athos. Articolul „Walking in Ierusalim” a fost complet lăsat deoparte de editor. În același timp, observăm că începutul „Drumul lui Pimenov la Constantinopol”, care descrie calea către Don, a fost omis de acest editor. Urlă, poate, omiterea pilafului: „În vara anului 6897, Pimin, Mitropolitul întregii Rusii, a plecat la Constantinopol în al treilea an”, a fost cauzată omisiunea, care a dus la omiterea următorului pasaj. prin faptul că a fost menționat mai sus în selecția cronică sub 6897: „Și asta să ne învinovățim. Mitropolitul Pimin la Constantinopol”. Ediția de la Smolensk a operelor lui Ignatie nu a fost deosebit de răspândită. A ajuns la noi în două liste în colecții care se întorc în mod clar la un original comun: listele Academice și Sofia (lista Rumyantsev este o

copie ulterioară a Sofia). Se pare că o altă ediție, lipsită de inserții de cronică și de asemănări cu cronica, a fost mai răspândită. Cronica Nikon conține: „Drumul de la Pimenovo până la Constantinopol”, articolul „Despre nunta regală” și „Drumul în Ierusalim”. Povestea despre cer-

Vaniya din Constantinopol este scurtată la câteva rânduri: „și ne închinăm locașul sfânt cu un sicriu multi-vindecător și relicve miraculoase”. Cronograful Kazan, pe care S. Arsenyev l-a folosit în publicația sa, și Cartea timpului rusesc (care datează și ea din Cronograf) depind în mod clar de Cronica Nikon, dar omit „Walking in Jerusalem”. Unele colecții prezintă doar lucrări individuale ale lui Ignatius, cum ar fi: „Drumul către Constantinopol” sau „La nunta regală”.

Pentru noi, care ne-am propus să studiem copiile „Povestea anilor trecuti”, „Povestea verii pe scurt” este de interes pentru că, în primul rând, servește drept confirmare a presupunerii pe care am făcut-o mai sus că un scurt extras a fost făcut din codul din 1448, care a servit la compilarea Cronicii lui Avraam, Cronicarul Rogozh și Cronicarul Episcopului. Paul; în al doilea rând, conține o relatare cronologică înainte de bătălia de la Kalkovo, care făcea parte din „Povestea anilor trecuti” conform codului din 1448, dar, după cum se poate vedea, a fost păstrată într-o formă mai originală în extrasul din acest „cod”, care l-a împrumutat din Cronica de la Rostov.

CAPITOLUL XXVI

. CRONICILE RUSE DE VEST ŞI LITUANIE

Aceste cronici, publicate în volumul XVII al Colecției complete de cronici rusești, sunt în prezent disponibile pentru revizuire. Doar două cronici fac obiectul cercetării noastre, care conțin „Povestea anilor trecuti”. Dar se dovedește că această „Povestea” făcea parte din corpus de cronici din care au provenit toate cronicile lituaniene, într-o măsură sau alta. Prin urmare, la restaurarea acestui cod, folosim instrucțiunile celor mai multe dintre cronicile numite.

Restabilirea sursei primare comune din care provin cronicile lituaniene ne conduce, în primul rând, la evidențierea articolelor comune tuturor cronicilor lituaniene. Un grup de cronici, cel mai vechi, a păstrat mai multe astfel de articole decât alte grupuri. Acest grup străvechi este format din următoarele liste: Supraslsky, Uvarovsky, Nikiforovsky (foarte defectuos) și Academic (incomplet). Părțile comune ale acestora sunt: · 1) Articole introductive: a) „Legenda sfinților credincioși ruși” (Supraslsky, Nikiforovsky), b) Genealogia prinților ruși (Uvarovsky), c) listele fiilor Sfântului Vladimir , d) Lista episcopilor ruși (Uvarovsky); 2) Cronica integral rusă în conținut, care acoperă evenimentele de la 6362 la 6954 (854-1446); în Nikiforovskoye, partea de după 6939 (1431) nu a supraviețuit; în Uvarovsky cronicarul provine de la marele duce Vladimir de Kiev, și anume din 6478 (970), iar o parte din cronică, care, după cum s-ar

putea crede, a acoperit evenimentele din 6748 (1240) - 6902 (1394), nu a fost conservat; Lista academică a păstrat cronica în parte din 6847 (1339)—6954 (1446). ;. 3) „Cronica prinților Lituaniei”, care, după enumerarea fiilor lui Gediminas, conține o poveste despre evenimente legate de fiii săi Kestutius și Olgerd și nepoții săi Vytautas și Jagiel, iar la final menționează moartea lui Vytautas (Vytautas). murit în 1431) > (Supraslsky, Uvarovsky, Academic). Distribuția acestor trei părți în listele Suprasl, Nikiforov și Academic nu corespunde distribuției lor în Uvarovsky: în primele trei, articolul introductiv este urmat de Cronica All-Russian, iar această cronică este urmată de Cronicar. prinți ai Lituaniei (textul Cronicarului din Nikiforovsky este pierdut); În Uvarovskoye, Cronicarul Prinților Lituaniei a fost plasat pentru prima dată parțial înaintea raportului despre întâlnirea lui Vytautas cu V. carte Vasily Dmitrievich inclusiv; apoi .

' articole de cronică ale cronicii întregi rusești din 6903-6926; în continuare sfârșitul Cronicarului Prinților Lituaniei; de aici sfârşitul cronicii întregi ruseşti

■ de la 6939 la 6954; 1, în sfârșit, articole introductive și textul cronicii întregi rusești din 6478 până în 6748. (articolul de sub acest an nu este terminat). Este interzis

• să se îndoiască de faptul că ordinea materialelor de cronică a listelor Suprasl, Nikiforov și Academice este mai originală decât cea reprezentată de lista Uvarov, care, având la bază Cronicarul Prinților Lituaniei, a introdus în mijlocul și sfârșitul acesteia și , în plus, nu într-o ordine strict cronologică a articolului All-Russian Chronicle, iar apoi, sub forma unei anexe, a dat articolele All-Russian Chronicle care nu au fost incluse în compilația anterioară, reținând o parte din introducerea acesteia. articole, dar eliminând începutul cronicii până la prima mențiune a lui Vladimir Svyatoslavich. Remarcăm, totuși, că lista Uvarovsky, cu distribuția sa de material, este mai aproape de alte (ultimele) cronici lituaniene, care au prefațat textul corespunzător Cronicarului Prinților Lituaniei cu o poveste despre soarta inițială a Lituaniei până la și inclusiv moartea lui Gediminas, căsătoria lui Kestutius și nașterea lui Vytautas: de exemplu, Rumyantsevsky, listele patriarhale și Societatea Arheologică, după textul corespunzător textului Cronicarului Prinților Lituaniei (conform Suprasl listă), sunt plasate articole ale cronicii întregi rusești 6903, 6909, 6924, 6926-6954. 1 2 De asemenea, în lista Rachinsky, unde după textul corespunzător textului Cronicarului Prinților Lituaniei , · același articolele sunt incluse ca în listele de mai sus cu inserări ulterioare în ele. Diferența dintre lista Uvarovsky și lista Rumyantsevsky, Patriarhal și alții este că aceștia din urmă inserează articole din cronica integral rusească în spatele textului Cronicarului prinților lituanieni, în timp ce lista Uvarovsky plasează ■o parte din aceste articole în text. a Cronicarului însuși și cealaltă parte din spatele textului acestui Cronicar. Este imposibil să nu recunoaștem distribuția materialului de cronică, datând din urmă: a) la Cronicarul Prinților Lituaniei, b) la cronica integral rusească, în lista Uvarovsky este mai ulterioară decât în listele lui Rumyantsevsky,

Patriarh și altele.Astfel, o comparație a listei Uvarovsky cu cronicile lituaniene ulterioare ne conduce la restaurarea unei astfel de cronici, care a început cu textul Cronicarului Prinților Lituaniei, apoi a plasat articolele 6903-6954. cronică integrală rusească și s-a încheiat cu textul cronicii integrale rusești (cu articolele introductive precedente), acoperind partea până în 6902. Cronicile lituaniene de mai târziu au păstrat din acest set doar textul Cronicarului prinților lituanieni și articole ale 6903-6954, iar lista Uvarov păstrată, în plus, ca articole introductive ale cronicii întregi rusești și articole din 6478-6748,

1 Următoarele știri din 6900 despre căsătoria lui V. carte Vasily Dmitrievich despre Sofia Vitovtovna, precum și știrile 6855, 6895, 6928, 6929, 6940, 6943, 6919 inserate mai sus după 6953. de asemenea, reveniți la cronica integral rusească, dar a venit din ea încălcând ordinea cronologică.

2 Urmează apoi evenimentele ulterioare, precum și articolele 7013, 7014, 7015 și 7022, după care un scurt cronicar până la 7075 (1575)

• și, de asemenea, articolele 6855 și 6895, care dintr-o oarecare greșeală au fost incluse în spatele articolului 6953. Vom numi colecția restaurată de la Uvarovsky și mai târziu cronici lituaniene protograful listei Uvarovsky.

După cum sa indicat mai sus, distribuirea materialului cronic în protograful listei Uvarov este mai ulterioară distribuției sale în Suprasl, Nikiforov și Academic. Nu putem urmări textul protografului listei Uvarov până la textul uneia dintre cele trei liste numite, având în vedere capacitatea de funcționare mai mare descoperită în mod repetat a listei Uvarov. Dar nu vedem nicio dificultate în a echivala textul protografului listei Uvarov cu textul protografului listelor Suprasl, Nikiforov și Academice. În acest monument, pe care pentru scurtitate îl vom numi protograful listei Suprasl, textul cronicii era în general asemănător atât cu textul lui Uvarovsky, cât și cu textul listei Suprasl și a fost prezentat în succesiunea pe care o vedem în Suprasl. listă. La începutul ei, nu a fost citit un articol introductiv, ca în Supraslsky, ci încă trei, care au fost publicate în Uvarovsky; apoi a fost prezentată cronica integrală rusească până în 6954; în cele din urmă, conținea textul Cronicarului Prinților Lituaniei.

Ținând cont de faptul că, pe de o parte, textul acestui Cronicar este legat mecanic în monumentul astfel restaurat cu cronica integral-rusă și că, pe de altă parte, textul acestui Cronicar este cunoscut într-un formă separată, fără legătură cu cronica integral rusească1, avem dreptate să presupunem existența unui astfel de cod în care a fost plasată cronica integral rusească, identică cu cea citită în protograful listei Suprasl fără a face legătura cu Cronicarul. a Prinților Lituaniei. Acest corpus face obiectul cercetării noastre cele mai amănunțite, care, observăm acum, poartă urme evidente ale prelucrării Rusiei Occidentale sau chiar originii Rusiei Occidentale.

Dar mai întâi, să conturăm în termeni cei mai generali cursul cronicii lituaniene, în măsura în care a devenit clar din instrucțiunile anterioare.

În primul rând, cronica integrală rusească a apărut în procesarea rusă de vest; Această cronică a acoperit evenimentele până în 6954. Apoi i s-a adăugat textul Cronicarului Prinților Lituaniei (protograful listei Suprasl). Codul care a apărut în acest fel a fost ulterior reelaborat în legătură cu distribuirea materialului în el: textul Cronicarului Prinților Lituaniei a fost plasat la începutul codului; Articolele „6903-•6954” sunt scrise după el. cronică în întregime rusească; la sfârșit este cronica integrală rusească în partea de până la 6902 (protograful listei Uvarov). Acest set, din motive cronologice, a fost ușor modificat de către editorul ulterior, care a plasat ultimul articol al Cronicarului Prinților Lituaniei despre pământul Podolian în partea 6903-6954. (întorcându-se la cronica integral rusească), și anume după articolul 6926; incapabil să facă față textului ca urmare a acestei rearanjari, editorul a inserat articolele 6928 pe care le-a omis în timpul rescrierii?

1 Aceasta include lista de la Vilna, unde Cronicarul este plasat după cronica lui Avraam, precum și adaptările rusești ale Cronicarului (cf. în anexele la volumul XVII) și, în final, traducerea în latină a Cronicarului (volumul XVII. , p. 219-226).

6929 și 6943 după articolul 6953, inclusiv dintr-un motiv necunoscut - înainte de articolul 6928 știrile 6855 și 6895, iar după articolul 6943 știrile 6919 și, în plus, a atribuit știrile 6900 la articolul 6954 (originalul listei Uvarov , care a pierdut în sine sfârșitul tuturor - Cronică rusă). Protograful listei Uvarov a fost ulterior inclus în corpus de cronici, care conținea inițial o poveste despre destinele antice ale Lituaniei; în acest cod, cronica în întregime rusească pentru 6954 este înlocuită cu un mesaj despre evenimentele de mai târziu din Rusia occidentală (Rumyantsevsky, patriarhal, arheologic, Rachinsky).

Așadar, înaintea noastră se află cronica integral rusească, adusă până în 6954 (1446), la raportul orbirii lui V. carte Vasili Vasilievici și domnia prințului. Dmitri Yuryevich Piemyaki. Am subliniat că această cronică poate fi de origine rusă occidentală, adică prin origine o compilație din izvoarele cronicii de la Moscova, pentru cronica integral rusească de la mijlocul secolului al XV-lea. ar putea, desigur, să se desfășoare doar la Moscova. Să prezentăm aici considerentele pe care le avem în vedere. Protograful listei Suprasl conține o serie de articole și știri rusești occidentale, necunoscute din alte cronici - Moscova și Novgorod. Această serie de articole din Rusia occidentală începe cu știrile despre congresul prinților și al altor persoane conducătoare de la Vytautas, care doreau să-și asume coroana, și despre moartea sa (6939 = 1431). După moartea lui Vitovt, se raportează că cearta care a urmat dintre Svidrigail și Sigismund Kesttievici s-a încheiat cu masacrul lui Vilkomirsky, după care Smolensk, Polotsk și Vitebsk s-au supus lui Sigismund; Urmează Lauda

lui Vytautas, care este o lucrare separată care a apărut în afara cronicii; 1 în sfârșit, după Lauda citim sub 6940, 6941, 6943, 6946, 6948, 6951·, 6952 și 6953. Știrile din vestul Rusiei: vin într-un lanț aproape continuu; abia la sfârșitul anului 6946 citim despre înfrângerea moscoviților de către tătari, iar la 6952 despre campania lui Boris Tverskoy împotriva lui Veliky Novgorod; unele dintre aceste știri se dovedesc a fi identice cu cele relatate în articolul care urmează știrilor lui moartea lui Vitovt: acestea sunt știrile- 6940 despre călătoria episcopului Gherasim de Smolensk la Constantinopol și bătălia de la Anulare; 6943 despre arderea mitropolitului Gherasim de către Svidrigail și despre masacrul de la Vilkomir. Până în 6939, protograful listei Suprasl nu a prezentat astfel de știri din vestul Rusiei, precum nu erau în arcadele Moscovei și Novgorodului; Excepție par să fie unele știri despre călătoriile Mitropolitului. Fotie către Lituania, Smolensk și Rusia de Sud, 1 2 dar această știre poate fi de origine moscovită, ca referitor la mitropolit și, poate, consemnată în biroul său (cf. mai jos). Având în vedere acest lucru, recunoaștem că este probabil ca cele de mai sus

1 mier. aceasta Lauda in lista publicata in volumul XVII, pp. 417-420.

2 Hanp., sub 6909, despre călătoria lui Photius în Lituania și instalarea lui Seva-stian acolo ca domnitor la Smolensk; 6910 despre șederea lui Photius la Lutsk și Galich; 6928 despre șederea lui Photius în Lituania, Kiev, Galich, Lvov, Vladimir, Vilna, Smolensk.

o serie de știri din vestul rusesc este o inserare în textul cronicii întregi rusești: o confirmare o găsim în faptul că prima dintre aceste știri, mesajul despre congresul prinților de la Vytautas din 6939, este separat de articol de cronică anterior din 6935 printr-o inserție explicită, ■ care conține un fragment din partea introductivă a „Povestea anilor trecuti” („Râul Nipru curge de-a lungul Mării Ponețkoe... și spre est în lotul Simov”). . Evident, pentru articolul 6935, compilatorul protografului listei Suprasl a apelat la o altă sursă: și, se pare, din aceasta a împrumutat nu numai știrile din Rusia de Vest enumerate mai sus, ci și fragmentul tocmai amintit din Povestea anilor trecuti.

Determinând sursa știrilor și articolelor rusești occidentale din anii 6939-6953, incluse în protograful listei Suprasl, vom indica în primul rând că această sursă este de origine Smolensk. În evenimentele de după moartea lui Vytautas, în lupta dintre Sigismund și Svidrigail, Smolensk a jucat un rol semnificativ; de aceea aceste evenimente sunt descrise atât de detaliat la ■6939; mai departe sub 6946, 6948, 6951, 6953. citim fără îndoială știri despre Smolensk, precum: despre foametea din Smolensk, despre răscoală, despre iarna aspră, despre potopul de primăvară, despre moartea arhimandritului Spassky Anufriy, despre moartea episcopului Smolensk Samson.1 Lauda lui Vitovt. , dacă nu este compusă la Smolensk, este strâns legată de acest oraș, după cum se vede din includerea sa în cartea scrisă la Smolensk. Așadar, vedem un indiciu al existenței unei cronici locale din Smolensk, care, printre

altele, a descris evenimentele din secolul al XV-lea. Cronica All-Russian, care a fost prelucrată în Rus' de Vest, a adus din această cronică Smolensk evenimentele din 1439-1453. Aparent, cronica Smolensk nu a fost prezentată într-o rețea cronologică: acest lucru este dovedit de povestea după moartea lui Vitovt, unde evenimentele de cinci sau șase ani sunt descrise fără a indica anii; știri din 6940 și 6943, repetând știrea menționată mai sus în articolul după moartea lui Vytautas și extrasă din acesta, datată în anii indicați, se pare, de întocătorul protografului listei Suprasl; Poate că a cronometrat și știrile din 6946, 6948, 6951 și 6953 pentru a coincide cu anumiți ani. În orice caz, utilizarea Cronicii de la Smolensk în prelucrarea corpusului de cronici integral rusesc face probabil ca această prelucrare să fi avut loc tocmai la Smolensk. Am văzut deja, când examinăm Cronica lui Avraam, o prelucrare deosebită a cronicii ruse din Smolensk.

Eram convinși că Avraamka avea la dispoziție 1) extrasul din Novgorod din codul 1148, 2) o listă a cronicii a 4-a Novgorod, adusă până în 1469, 3) o listă a cronicii a 5-a Novgorod. Abundența materialului de cronică, concentrat la Smolensk, așa cum credeam, la curtea episcopului Joseph Soltan, face posibilă

1' Judecând după lista Uvarov, se știa ultimele știri de la Smolensk? - poveste despre mare in 6954. Aceasta stire nu este in Suprasl. Prin urmare, nu mi se pare de încredere: poate, având în vedere confuzia cronologică pe care am notat-o în lista Uvarov (6954 este urmată de 6900), această știre din lista Uvarov ar trebui identificată cu știrile despre mare din Smolensk în 6909.

presupunerea că codul integral rusesc care stă la baza protografului. Lista Suprasl a fost întocmită la Smolensk pe baza nu a uneia, ci a două sau mai multe surse.

Compoziția acestui cod integral rusesc este determinată de „compoziția protografului” a listei Suprasl, cu excluderea împrumuturilor tocmai considerate din Cronica Smolensk. Deci, a inclus: · articole introductive (conservate în Supraslskaya și Uvarovskaya), o cronică din 6362 până în 6954; împrumuturi din Cronica Smolensk a articolelor și știrilor din 6939-6953. au fost motivul pentru care în acești ani nu găsim aproape nicio știre obitserusskih (am notat mai sus știrile din 6946 și 6952). Să încercăm să determinăm sursele acestui cod integral rusesc.

În primul rând, ne atrage atenția asupra faptului că cronica integral rusească, supusă studiului nostru, s-a încheiat cu știrea din 6954. Știm din studiul anterior că cronica a 5-a Novgorod, precum și ediția a doua, s-au încheiat. în 6954. Novgorodskaya al 4-lea. Aceasta, în legătură cu indicația tocmai făcută a prezenței la Smolensk la sfârșitul secolului al XV-lea. atât Cronica a 5-a din Novgorod, cât și Cronica a 4-a din Novgorod (deși în ediția actualizată la 1469), face probabil ca una dintre sursele codului studiat să fie cea de-a 5-a Novgorod. sau Cronica a IV-a din Novgorod. Pornind de la această

presupunere, vom stabili ce anume în textul protografului listei Suprasl poate fi urmărit până la cronica a 5-a sau a 4-a Novgorod.

O parte semnificativă a cronicilor luate în considerare poate și ar trebui să fie urmărită până la al 5-lea Novgorod sau identic cu acesta într-o măsură semnificativă, al 4-lea Novgorod. Și anume, aici aparține întreaga parte a calculului cronologic, care arată anii de la Adam până la rege. Mihai, până în 6817, a plecat, însă, neumplut. Cele mai izbitoare semne indică faptul că acest text de cronică a fost împrumutat tocmai din Novgorod al 5-lea sau al 4-lea. Deci, sub 6362 citim: „Începutul pământului Poystep”: cf. acelaşi lucru, pe lângă cele din Novgorod, se află încă doar în Sofia 1;: sub 6389 găsim un calcul cronologic corespunzător celui citit sub 6395, atât în Sofia 1 cât şi în Novgorod 4, dar · · disponibilitate în fraza ei: „de la primul an al lui Igor până la primul an al lui Svyatoslavl”, omis în Sofia 1, indică ca sursă Novgorod al 4-lea sau al 5-lea; același lucru este confirmat mai jos de cuvintele: „și Volodimer Yaroslavich are 4 ani”, care la Sofia 1 corespunde cu: „de la Volodimer Yaroslavich are 4 ani”; în genealogia plasată în spatele acesteia în protograful listei Suprasl, numele ajung la fiii lui Ivan Ivanovici - Dmitry și John, în timp ce în Sofia 1st. pedigree-ul a continuat mai departe. Sub 6421 citim: „și Drevlyenii au intrat în luptă cu Igor”; mier în Novgorod al 4-lea și al 5-lea: „și drevlyenii s-au închis departe de Igor”, între timp la Sofia 1 (ca la Lavrentievskaya): „și drevlyenii s-au închis de Igor”. Sub 6488, în protograful listei Suprasl, Sudislav nu este numit în lista de fii.

și Pozvizd, ca în ambele Novgorod, în timp ce la Sofia 1 sunt numite. Sub 6496 citim: „Volodimer a poruncit să se reverse în oraș”, cf. .la fel în ambele Novgorod, în timp ce la Sofia 1: „a poruncit să se apropie de grindină și să toarne praf”.

Dacă aruncăm o privire mai atentă la Cronica din Novgorod, care a fost la dispoziția compilatorului protografului Cronicii Suprasl, vedem că o serie de lecturi o apropie de al 4-lea Novgorod, și nu de al 5-lea Novgorod. Deci, în această protografă s-a citit sub 6488: „și dintr-o femeie cehă a născut Vysheslav, iar din alt Svyatoslav1 și Stanislav”, același în Novgorod al 4-lea, între timp în Novgorod al 5-lea: „Svyatoslav și Mstislav”. Sub 6496: „Am luat acest oraș puternic”, ca în al 4-lea Novgorod, între timp în al 5-lea Novgorod: „glorios”* mai jos: „Am luat patru icoane”, ca în unele copii ale celui de-al 4-lea Novgorod (nair. Frolovsky), în timp ce în Novgorod al 5-lea: „4 cai” 2 etc. De aici concluzionăm că compilatorul protografului a folosit textul cronicii al 4-lea Novgorod, și nu al cronicii a 5-a. Dar nu este. exclude posibilitatea ca Novgorod 5-a să fi fost printre sursele auxiliare ale acestui compilator.

Ne atrage atenția asupra următoarei circumstanțe. Știm că Cronica lui Avraam a fost compilată din patru surse: Novgorod 5, Novgorod 4, un extras din bolta din 1448 și un cronograf. Novgorod 4th și cronograful au fost folosite ca sursă auxiliară, iar sursele principale în alcătuirea cronicii în sine au fost Novgorod 5th și ■ extrasul din bolta din 1448. În același timp, în partea de până la 6817 (1309) Abrahamka a urmat extrasul din boltă 1448 și parțial din 6817 până în

6954 Novgorod 5. Analizând protograful listei Suprasl, vedem că până în 6817 (1309), care însă a rămas necompletată, urmează cronica a IV-a Novgorod, iar începând cu 6818 * (1310), ea relevă o trecere foarte clară la o altă sursă (vezi despre această sursă mai jos). Dacă ne dăm seama că protograful listei Suprasl și Cronica lui Avraam au fost întocmite în același mod la Smolensk, atunci o astfel de coincidență în distribuirea materialului de cronică nu poate fi considerată întâmplătoare. Se pare că compilatorul protografului listei Suprasl, care se pare că a lucrat mai târziu decât Abrahamka, a dorit în prima parte a compilației sale, care corespundea primei părți a Cronicii lui Abrahamka și a ajuns la 6817 (1309), să folosească o sursă care a rămas nefolosită de Abrahamka în prima parte și a fost pusă în temelia celei de-a doua* părți a cronicii pe care a întocmit-o, adică cronica a 5-a Novgorod; în același timp, însă, după ce a observat identitatea aproape completă a Novgorod-ului 5 cu Novgorod-ul 4 (o sursă suplimentară a Abrahamka), compilatorul protografului listei Suprasl din anumite motive a preferat 4-a Novgorod. A pus-o ca temelie a operei sale și cu ea a umplut prima parte a ei, până în 6817 (1309).

1 Deci, în lista Nikiforov.

, 2 Aceasta este lectura listei Nikiforov.

S-ar părea probabil să admitem că a doua parte a protografului listei „• Suprasl a reflectat sursa lui Abrahamka care a fost folosită. numit de el în prima parte, dar ignorat în a doua (începând din 6817), adică un scurt extras din codul din 1448. Dar de fapt în partea de la 6818 la 6935 (1310-1427). găsim în protograful Suprasl-

■ lista rusă este împrumutată din surse care nu sunt deloc identice cu scurtul extras din codul 1448, nu identice pentru că

eu că în Suprasl există o serie de știri care lipsesc atât în Novgorod 4, cât și în Sofia 1, care, după cum știm, se întorc

■ atât la codul din 1448. După cum sa indicat, folosirea acestor noi surse începe în 6818. Citim în articolul de cronică din acest an o relatare detaliată a evenimentelor care au avut loc la Bryansk în perioada pre-

' Vizita mitropolitului Petru acolo. Fratele său, prințul Vasily, s-a apropiat de Bryansk, unde stătea Sviatoslav, cu armata tătară; în ciuda îndemnurilor mitropolitului, Sviatoslav nu și-a împărțit domnia cu fratele său; s-a întâmplat

• bătălia, după care oamenii din Bryansk au fugit; Sviatoslav, rămas singur cu curtea sa, a fost ucis; Mitropolitul s-a închis în biserică și astfel a rămas în viață.. Am citit și un mesaj despre acest eveniment în Novgorod 4th,

iar în Sophia 1 în aceeași prezentare: așadar, o prezentare mai detaliată a protografului listei Suprasl nu se poate întoarce nici la

codul din 1448, cu atât mai puțin la extrasul din acesta. Prezentarea protografului listei Suprasl, se dovedește, găsește o corespondență în vremennikul Simeonovskaya, Nikonovskaya și rusesc: în toate citim:

■ „cum spune scriptura: erupția de surditate se va răzbuna”, iar la final: „cum spune: Îl voi izbăvi pe alesul meu de arma cruzimii (și voi păstra lăstarii și rezultatele ei). ”1 Și acum, începând cu acest articol 6818, textul protografului listei Suprasl, net diferit de textul Sofia 1, Novgorod al 4-lea și chiar Voskresenskaya, este similar cu textul Simeonovskaya.

. și Nikon Chronicles.

Astfel, sub 6825, s-a semnalat o bătălie lângă Tver pe câmpul Vorteneve la 22 decembrie; nici în Novgorod 4, nici în Sofia 1, nici în Vosresenskaya nu este numit acest câmp și nu este indicată ziua bătăliei; la Simeonovskaya se numește Vortenevo, iar la Nikonovskaya se numește Vortenevo și se indică ziua. Sub 6860 citim: „Metropolitanul Fegnost binecuvântează pe episcopul Danil pentru stăpânirea peste Suzdal și Marele Cartier”, cf. despre aceasta atât la Voskresenskaya, cât și la Nikonovskaya (sub 6859), dar numai la Simeonovskaya găsim o corespondență cu ultimele cuvinte ale listei Suprasl: „și a slujit liturghie, prima liturghie a fost săvârșită în săptămâna crucii joi.

■ curent.” Sub 6861, numai în Suprasl și Nikonovskaya, ambasador Mihail

■ (Grechin) se numește Shcherbaty. Sub 6868, uciderea lui Taidula este raportată în Simeonovskaya și Nikonovskaya, dar în Voskresenskaya, Sofia și Novgorod 4, această știre este absentă. Sub 6879 citim că oamenii lui Vladimir nu l-au acceptat pe Mihail Tverskoy, „au spus: și l-ai luat pe prinț cu o minciună”.

1 Voskresenskaya prezintă evenimentele mai detaliat decât Sofia 1, dar nu

• conţine texte specificate ale Scripturii.

:zhenie”, în Nikonovskaya aceste cuvinte (volumul XI, p. 15) sunt omise, în Voskresenskaya și Simeonovskaya, în fiecare este diferit, sunt refăcute. Sub 6881, în știrile despre capturarea lui Pereyaslavl de către Mihail, numai în Supraslskaya și Simeonovskaya se indică faptul că acest lucru s-a întâmplat marți (în Voskresenskaya - miercuri). Sub 6892, numai în Supraslskaya și Simeonovskaya se indică faptul că Oleg Ryazansky a luat Kolomna pe 25 martie.

Dar se dovedește că asemănarea cu Simeonovskaya, Nikonovskaya și Voskresenskaya încetează cel puțin pentru o perioadă, începând cu 6893. Este important de menționat că articolul 6893 urmează articolul 6896, încălcând ordinea cronologică; mai reţineţi că articolul 6896 se repetă mai jos în locul lui şi sub acest an se repetă vestea morţii lui V.. carte Dmitri Ivanovici, menționat mai sus; în același mod, sub 6895,

citim știrea prinderii Kolomnei de către Oleg Ryazansky, care repetă știrea menționată mai sus sub 6892. La o examinare mai atentă a articolului 6896, la care încetează similitudinea cu cronicile numite, se dovedește că că în cele din urmă Citim știrea din 6891: „Marele prinț Dmitri Ivanovici și-a trimis fiul, prințul Vasily, la Ordou”. Deci, după vestea din 6896 despre moartea lui V. carte Dmitri Ivanovici și domnia lui Vasily Dmitrievich, compilatorul protografului listei Suprasl s-a mutat într-o altă sursă și a început să o copieze, dar nu din 6897, așa cum s-ar putea aștepta, ci din 6891. „Această sursă se dovedește a fi Letopisețul I Sofia și, de altfel, prima ediție a acestei cronici, ediția listelor de K. O. Împrumuturile din acest izvor merg până la 6926 (1418) inclusiv. Dovada că în parte 6891-6926. Protograful listei Suprasl a urmat tocmai Cronica I Sofia, vedem, în primul rând, în transmiterea fidelă a multor1 articole de cronică ale Sofia I în lista Suprasl, 1 sho, în al doilea rând, în faptul că în partea indicată (mai ales la fel înainte de 6918) nu există împrumuturi din alte surse: totul este explicat din ■Sophia 1st.1 2 În același timp, remarcăm că majoritatea celor special noi

1 mier. 6893, 6898, 6908, 6909, 6910, 6911, 6912 (cf. exact K.O.), - 6913 (cu excepția câtorva rânduri la sfârșit), 6917 (la Pskov - în mod eronat în Hobo-Igorodsky), 6926 (cu excepția primei știri adăugate la Supraslskaya și a știrilor despre semnare Novgorod, omis în Supraslskaya).

2Înainte de 6918, notez: sub 6896, două detalii cuprinse în lista lui Ts. și absente din K.O. și restul; sub 6903 un scurt mesaj despre Temir-Aksak; sub 6918, articolul despre venirea Mitropolitului este prezentat oarecum altfel decât în K.O. Photius (similar cu alte liste); indică în continuare ziua morții lui Vladimir Andreevici; a fost anunțată instalarea episcopului Serghie de Ryazan; mai jos despre instalarea episcopului Antonie de Tver; sub 6919 despre instalarea episcopului Smolensk Sebastian; sub 6920 despre instalarea episcopului Euthymius de Turov și întoarcerea Marelui Duce din hoardă cu o săptămână înainte de retragerea lui Filip; sub 6922 despre instalarea lui Ambrozie din Kolomna și sosirea lui Yaroslav Vladimirovici în Lituania, precum și detalii despre apariția Maicii Domnului Kolonskaya; sub 6923 despre călătoria lui Fotie în Lituania; sub 6924, sfârșitul articolului despre instalarea lui Simeon din Novgorod (cu cuvintele: „și a venit la Novgorod”, cf. Novgorod 4 sub 6924); sub 6925, instalarea lui Dionisie de Rostov.

știrile de familie sunt omise. mier. sub .6899 despre pacea novgorodienilor cu germanii;: 6900 despre ciocnirea dintre novgorodieni si germani;. 690-3 despre atacul german asupra regiunii Novgorod; 6904 despre atacul german asupra pământului Karelian; 6914 despre campania pskoviților pe pământ german; 6915 despre atac. germani în pământul Pskov. Toate aceste știri lipsesc în alte liste, cu excepția K.O., ale

Cronicii 1 din Sofia, dar se pare că omisiunea lor s-a produs în protograful Supraslskaya independent de alte liste. Sophia 1st Chronicle, pentru unele știri din Novgorod despre K.O., dispărute în alte liste, se păstrează în Suprasl; de exemplu, despre cearta din 6926, despre sosirea episcopului Ioan la Novgorod în 6912, despre instalarea episcopului Simeon în 6924.

Începând de la 6927 și până la 6935, după care se fac inserții din.; Cronica rusă occidentală, textul protografului listei Suprasl din nou nu găsește o corespondență în listele Sofia 1 și Novgorod 4;; Se potrivește strâns cu textul Cronicii Nikon, căruia îi lipsesc, totuși, o serie de știri disponibile în Cronica Suprasl.

După 6935, după cum spuneam, citim inserția de la începutul „Poveștii; Ani trecuti”, și apoi o serie de articole și știri din Rusia de Vest. Această știre merge până la 6953 inclusiv. Printre ei, sub 6946, citim: „în același an, regele Malmet 1 a bătut un moscovit”; această știre corespunde știrilor Sofia și altor cronici despre bătălia de la Belov. Sub 6952, citim: „marele prinț Boris din Tver a trimis să cucerească ținuturile Veliky Novgorod, iar printre guvernanți s-a numărat și prințul Andrei Dmitrievich și a chemat volosturile voastre pentru volosturi zero treizeci și a făcut mult rău”; cf.. știri similare din Nikonovskaya sub 6952 1 2

În cele din urmă, sub 6953 și 6954. Găsim o serie de știri care găsesc o corespondență în Nikonovskaya, Voskresenskaya și parțial în Novgorod 4.. Voi observa că cutremurul de la Moscova a fost atribuit lui Supraslsky. lista la mijlocul lunii septembrie (cu două săptămâni înainte de mijlocire), iar la Voskresenskaya și Nikonovskaya la 1 octombrie; bătălia de la Suzdal din mai și în Voskresenskaya, Nikonovskaya, Novgorodskaya 4 pe 7 iulie; mai departe în Supraslskaya se spune că Ivan Andreevici Mozhaisky a fost luat prizonier; în Nikonovskaya, în Voskresenskaya și Novgorodskaya 4 se raportează că a scăpat. În plus, subliniem că cutremurul de la Moscova nu este citit în Novgorod 4, care nici nu raportează. că Magmet și fiul său Mamut l-au eliberat pe Marele Voievod din captivitate, tocmai pe „Sf. Dmitri"; Potrivit lui Voskresenskaya și Nikonovskaya, Marele Duce a fost eliberat de Makhmet și Mamutyak pe 1 octombrie, iar la „Sf. Dmitri” a ajuns în Pereyaslavl. De aici tragem concluzia că vestea. 6953-6954, precum și știrile din 6952, au fost împrumutate în protograf>

1 În lista Suprasl: „Mikhailomet”.

2 „În aceeași toamnă ai mâncat mult din patria Marelui Duce de Tver.” Autoritățile și satele din Novgorod; Autoritățile de la Bezhitskaya Verkh și Novotozhsk s-au luptat, au capturat și ars poporul din Tver și s-au întors cu multă bogăție.”

Lista Suprasl nu este din Novgorod al 4-lea sau al 5-lea, ci dintr-o cronică asemănătoare cu Nikon și Voskresenskaya, așadar, din aceeași cronică care a servit ca sursă a Suprasl-ului în anii 6818-6896 și 6927-6935.

Să revenim la întrebarea acestei cronici: știrile din 6818-6896, 6927-6935, 6952-6954 au fost împrumutate din ea în Suprasl. În plus, urmărim cu încredere până la acesta în părțile rămase ale protografului listei Suprasl acele știri care nu pot fi urmărite în cronica Rusiei de Vest (Smolensk), în partea din 6939-6953: aceasta este știrea din 6946 despre bătălia de la Belen; alte știri care nu pot fi urmărite până la Cronica I Sofia, în partea 6891-6926: aceste știri sunt enumerate mai sus, în notă; în cele din urmă, acele știri care nu pot fi urmărite până la Cronica a 4-a din Novgorod, parțial înainte de 6817. Să enumeram aceste știri...

Sub anul 6377, s-a adăugat vestea „Țara bulgară a fost botezată”: „sub regele violenței, fiul Mihailov”.

Sub 6746, povestea despre uciderea lui Vasilko Konstantinovich conține următorul insert după cuvintele: „la fel, nu păcătui speranța ta” - „despre credința creștină, suferi, nu numai până la sânge, ci și până la lacrimi1. iar până la ultima suflare, nu te supune raw foodists ai fără suflet și nu asculta de mângâieri, care i-au promis; iubindu-l, împărțind frumusețea feței sale și împărțindu-i multe ofrande de moukou, astfel încât să fie supus furtunii și mouko, mai lustruite decât el și dormi și veșmintele sale neprețuite. Sufletul lui este mai sincer decât atât. . .>. Și nu este vorba doar despre haine și oase valoroase, ci și chiar până la măduva. El își va trăda sufletul în mâinile Domnului, cu, desigur, pocăință.” Apoi urmează cuvintele: „ne vom întoarce în viitor”, dovedind aici, ca în multe alte cazuri, că a fost introdus pasajul anterior. Textul corespunzător nu l-am găsit în alte cronici. bolte pufante. Dar este foarte remarcabil că la locul potrivit vedem o inserare în Cronica a IV-a din Novgorod; și anume după cuvintele: „de asemenea nu păcătui cerând lui Dumnezeu nădejdea lui: Doamne, mântuiește pe cei ce te iubesc”, cuvinte comune în Cronica a IV-a Novgorod cu Cronica I Sofia, citim pasajul: „O, iubite, prinți. al Rusiei, nu te lăsa sedus de pustiul gloria acestei lumini. . . iar cununa a fost primită din mâna Domnului.”[1] Acest pasaj este

1 Cu excepția acestei inserții, textul articolelor de cronică din 6745 și 6746 din Novgorod 4 este o abreviere din textul cronicii 1 Sofia, adică de fapt din textul codului din 1448. Totuși, găsim o mică inserție mai sus în povestea despre prinderea lui Vladimir, unde după cuvintele: „și ai jefuit-o pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu-biserică și i-ai distrus minunata icoană”, citim: „prințul a jefuit și a ars alte biserici și curtea, și sate și mănăstiri. . . și am luat o mulțime de proprietăți.” S-a făcut același lucru în protograful lui Supraslskaya chiar în acest loc? insert reprezentând extinderea efectivă a acestui mesaj din Cronica a IV-a din Novgorod. mier. în lista Nikiforov (în lista Suprasl acest loc este omis): „și întreg orașul a fost distrus de foc și tăiat cu armele, de la bătrân la prunc, de la bărbat la femeie, și întregul rang evreiesc și black-riza; și totul era gol și profanat, odată cu moartea amară a sufletului necesar și-a dat sufletul Domnului în 7 februarie, săptămâna mâncării de carne”.

CAPITOLUL XXVI

este numit identic cu textul care descrie uciderea lui Roman Yulgovici din Ryazan de către tătari în 1270 (cf. Sofia I, Simeonovskaya etc.). Știm că inserările în textul celei de-a 4-a Novgorod, în comparație cu textul celei de-a 1-a Sofia, se întorc la Cronica de la Rostov (cu excepția cazului în care, desigur, pot fi urmărite până la protograful celei de-a 1-a Sofia - codexul din 1448). , sau la 1 Novgorod) . De aici concluzionăm că această inserare în povestea despre uciderea prințului de la Rostov Vasily Konstantinovici se întoarce la Cronica de la Rostov. Pentru aceasta construim insertul tocmai notat în notă. Ținând cont de faptul că protograful listei Suprasl a prezentat inserții în aceleași locuri ca și Cronica a IV-a din Novgorod, avem dreptul să presupunem că sursa din care au fost preluate era într-un fel sau altul legată de Cronica de la Rostov.

Sub 6791, după a patra știre, comună cu Novgorod: „Maksim a fost numit mitropolit al Greciei”, citim: „în al treilea an la Suzdal”. •Media în Lista Academică de la Moscova a Cronicii Suzdal sub 6793: „sosirea Mitropolitului Maxim de Suzdal”.

Sub 6811, după vestea morții lui Danil al Moscovei, s-a adăugat: „și prințul avea 11 ani”.

Să enumeram acum câteva din știrile protografului listei Suprasl, în partea din 6818-6896, care nu se află în nici una din cronicile cunoscute de mine.

Sub anul 6861 citim despre unele evenimente bizantine: izgonirea înțeleptului Ioan, plecarea patriarhului Calist din Constantinopol, instalarea lui Filoteu în locul său și cutremurul de la Constantinopol.

Sub 6862 citim despre căsătoria prințului Mihail Alexandrovici cu fiica lui Konstantin de Nijni Novgorod. Acolo este numită și soția lui Boris din Nijni Novgorod - Agripina.

Sub 6865, s-a relatat că icoana din biserica Maicii Domnului, în fața căreia s-a aprins în mod miraculos o lumânare, a fost pictată de Mitropolit. Petru; S-a mai raportat acolo că Met. Alexei l-a însoțit în călătoria sa la hoarda la Vladimir. carte Ivan Ivanovici; Mai jos sunt informații despre boala mintală a lui Chanibek.

Sub 6867, există detalii despre șederea prinților în Hoardă, unde Junn s-au adunat pentru a decide cine ar trebui să fie Marele Duce.

Sub 6871, se raportează expulzarea lui Dmitri de Suzdal din Pereyaslavl de către Dmitri Ivanovici.

Sub 6872, marea a fost raportată în Kostroma, Yaroslavl și Rostov.

Sub 6873 citim despre întemeierea Bisericii de piatră Sf. Mihail din Nijni.

Sub 6878 găsim vești despre semne cerești sub formă de stâlpi.

Sub 6884, a fost raportată sosirea (unde?) a doi protodiaconi Iuri și Ioan de la mitropolit.

Despre știrea datând din cronica studiată și inserată în textul din 6891-6935. Sophia 1st Chronicle, vezi mai sus în notă. După 6927, întregul text revine la cronica studiată.

Sub 6927 găsim știri despre producția de noi clopote în Vladimir și Rostov.

Sub 6928 citim despre călătoria lui Photius în Lituania, Kiev și Galich.

Sub 6929 - despre șederea lui Fotius la Lvov, Vladimir, Vilna și întoarcerea la Moscova.

Sub 6933 - despre instalarea episcopului de Novgorod Euthymius, 1 moartea unor Mihail Fedorovich la Cerneți, despre moartea lui c. carte Vasily Dmitrievich, 1 2 despre plecarea principelui. Iuri Dmitrievici la Galich,3 despre călătoria mitropolitului la Kostroma și Galich și de acolo la Vladimir și Moscova, unde mitropolitul a plecat de sărbătoare4.

Sub 6934 despre mare în Tver și Moscova, 5 despre trimiterea de către Mitropolit la Tver a arhimandritului Iona cu Icoana Petru a Maicii Domnului; despre rămânerea înăuntru. carte Vasily Vasilyevich la Moscova (?), iar Mitropolitul în satul Viserovskoye și apoi în Vladimir, de unde s-a întors la Moscova în zilele Treimii; despre noua călătorie a Mitropolitului la Vladimir.

Sub 6935, despre șederea Marelui Voievod în satul Kurcevskoye cu mama sa, despre vizita Marelui Voievod de către Mitropolit și plecarea acestuia în sat. Ilyinskoye, iar Marele Voievod la Krasnoye Selo, despre moartea unor Ivan Galtyaev, despre călătoria Mitropolitului la Moscova, și a Marelui Voievod la Gzhel, despre moartea principilor Iaroslav și Vasily Vladimirovici, 6 atunci prințul Semyon7; despre șederea Mitropolitului la Brașov și Kolomna, despre călătoria în Lituania și întoarcerea de acolo, despre moartea prințului Petru Dmitrievici.8

Despre evenimentele din 6945, 6952, 6953 și 6954. am spus mai sus.

Articolele de cronică din 6927-6935, care, conform celui precedent, revin la codul studiat, indică cel mai hotărâtor că aceasta a fost o cronică mitropolitană. Toată atenția cronicarului din aceste articole este îndreptată către mitropolit; Nu se notează doar plecările sale de la Moscova, ci și acțiunile sale în timpul acestor călătorii. Astfel, sub 6928 se menționează că Mitropolitul l-a găsit pe Vytautas la Novgorod, iar ambasadorul țarilor Philanthropin era acolo, că la Slutsk Mitropolitul l-a botezat pe Semyon Alexandrovici, că Vytautas l-a întors pe Mitropolit din Mozyr. Sub 6929 este indicat că mitropolitul a sosit în Vladimir din Volyn în ajunul Crăciunului și a fost la Vilna

pentru botez; Mai departe, sunt indicate orașele prin care Mitropolitul a trecut în drumul său spre Smolensk și se menționează că la Mstislavl l-a vizitat pe prințul Semyon Lugvenievici, iar la Smolensk a făcut ungerea sub domnitorul Semyon Ivanovici. Sub 6933 este indicat că metroul

1 Această știre se găsește și în alte cronici.

2 La fel.

3 La fel.

4 La fel, dar nu se spune că Mitropolitul a vizitat Kostroma și Vladimir.

5 Găsit în alte cronici.

6 La fel.

7 La fel.

8 La fel.

Apa a ajuns la Vladimir de vacanță. Sub 6934, s-a raportat că Mitropolitul a sărbătorit Paștele în Vladimir și s-a întors la Moscova în zilele Treimii. Se mai menționează că în anul următor Mitropolitul a sărbătorit Paștele la Vladimir, care a fost luat aproape în acea zi de tătarii care se apropiau brusc. Sub 6935 citim că Mitropolitul a luat masa cu Marele Duce în satul Kurchevskoye etc.

Toate aceste detalii dovedesc cel mai decisiv că în bolta mitropolitană din aproximativ anii 20 ai secolului al XV-lea. s-a citit o cronică, scrisă sub mitropolit, notând cu atenție toate evenimentele asociate mitropolitului. Dar caracterul ecleziastic sau mitropolitan al corpusului studiat este clar și din știrile cronice care preced această parte a corpusului. mier. în parte 6891-6926. printre știrile introduse în textul Cronicii I de la Sofia, o serie de mesaje despre numirea episcopilor de către mitropolit (la Ryazan, Tver, Smolensk, Turov, Kolomna, Novgorod, Rostov), apoi un mesaj despre sosire lui Fotie la Moscova, sub 6923. despre călătoria lui Photius în Lituania. Aceste mesaje aproape epuizează seria de știri prezentate mai sus în notă, care în această parte a protografului listei Suprasl se întoarce la corpus studiat.

Deci, avem motive să credem că toate (sau aproape toate) știrile protografului listei Suprasl, care nu pot fi urmărite nici la Novgorod al 4-lea, nici la Sofia 1, nici la cronicile rusești occidentale înapoi la codul metropolitan . Partea din 6818-6896 este deosebit de importantă pentru restaurarea bolții: vedem că această parte dovedește apropierea cronicilor Simeon, Nikon și Învierea de această boltă mitropolitană. Astfel, analizând protograful listei Suprasl, obținem o indicație a existenței Policronului, adică o cronică integral rusească

întocmită la curtea mitropolitului. Mai sus, ne-am presupus existența Policronului pe baza datelor furnizate de cronograf, bolta Rostov, și mai ales bolta din 1448. Dintre aceste monumente, instrucțiunile cronografului sunt deosebit de valoroase, deoarece, judecând după situația din pe care a fost întocmit,1 nu este nimic de căutat în el o compilație de mai multe bolți de cronici Vestea cronografului ne conduce la Polychron. De aceea, convergența textului cronografului cu textul protografului listei Suprasl, de exemplu, în partea 6818-6896, poate fi importantă. Astfel, sub 6825 (1317) în Suprasl și Chronograph, câmpul pe care Mihail Tverskoy a luptat cu Iuri al Moscovei a fost numit Bortenev (nici în Novgorod 4, nici în Sofia 1 nu există acest nume), sub 6826 în ambele monumente raportează mare în Tver; sub 6835 (cronograf - 6833) despre instalarea lui Teognost ca mitropolit în Rus'; sub 6850 (cronograf - '6849) despre moartea uzbecului și urcarea lui Chanibek (în Novgorod 4 doar despre moartea uzbecului); sub 6854 (cronograf - 6853) despre cea de-a doua căsătorie. carte Semințele și despre divorțul său din al doilea

1 Accept că cronograful a fost întocmit de sârbul Pohomius, care nu a avut nici nevoia, nici posibilitatea să recurgă la numeroase surse la alcătuirea cronicii rusești și, cel mai probabil, s-a limitat la una.

soție; sub 6858 despre minunea peste mormântul Mitropolitului. Petra; sub 6859 (crono-tgraf - 6858) despre instalarea lui Alexei ca episcop de Vladimir, binecuvântarea lui de către Teognost la mitropolie și despre trimiterea unei ambasade la țar-grad; sub 6867 despre moartea lui Verdebek și urcarea lui Kulpa, care a fost ucis câteva luni mai târziu de Nauru Som; sub 6868 despre uciderea lui Haypyca și urcarea lui Kidar și alții.

După ce am identificat astfel codul metropolitan, care a servit drept sursă pentru protograful listei Suprasl, cu Policronul, care a stat la baza cronografului și a influențat codul din 1448, ne punem întrebarea cum să reconciliem concluzia pe care am făcut-o. mai sus decât Policronul (întocmit în 1423, cu faptul că în corpus mitropolitan studiat erau știri nu numai din 1419-1427, ci și din 1438, 1444, 1445 și 1446?

Răspunzând la această întrebare, acordăm în primul rând atenție faptului că, așa cum am arătat mai sus, începând cu anul 1419, vedem în bolta mitropolitană restaurată o cronică mitropolitană detaliată. Nu servește asta ca un indiciu că codul mitropolitan, întocmit în 1423, a continuat cu cronica mitropolitană, păstrată de la an la an? Am văzut că compilatorul cronografului a cules din acesta știri care ajungeau până în 1443 și de aici concluzionăm că la un moment dat codul metropolitan a reprezentat sfârșitul acestui an particular. În consecință, este destul de probabil ca compilatorul protografului listei Suprasl să fi avut la dispoziție codul metropolitan când a ajuns în 1446. Dar de ce depinde coincidența în acest capăt a codului metropolitan cu sfârșitul Novgorodului IV și al 5-lea Novgorod care a venit de la ea , în același 1446? Cred că această coincidență indică faptul că redactorul Cronicii a IV-a Novgorod (ediția a II-a) a folosit

codul metropolitan când a ajuns în 1446. Știm că ediția I a Cronicii a IV-a Novgorod a ajuns la 1437 .: deducem de aici că ■a folosit. bolta mitropolitană când a ajuns în 1437. Această utilizare nu putea fi directă: monumentul intermediar ar fi putut fi Cronica Sophia Vladyka.

Recunosc sfârșitul codului metropolitan din 1446 ca nu întâmplător. În 1446, Orbirea. carte Vasily Vasilyevich, care a urmat apoi, mai întâi, înlocuirea mesei mitropolitane de către Iona, episcop de Ryazan (din 1446), și apoi ridicarea sa la masa mitropolitană (în 1449) și a schimbat semnificativ relațiile anterioare ale curții mitropolitane cu eparhiile subordonate mitropolitului. În legătură cu aceasta, am pus încetarea cronicilor întregi rusești și, în același timp, mitropolitane în 1446. Mitropolitul își pierde din ce în ce mai mult semnificația politică. Cronica marilor duci devine din ce în ce mai mult o cronică integral rusească.

Redactorul protografului listei Suprasl a împrumutat din codul metropolitan, pe lângă cronică, și articole introductive la acesta. Cu încredere, urmăresc la el „Povestea credincioșilor sfinți prinți ai Rusiei”. Am întâlnit deja acest articol în lista Comisiei din Novgorod 1st

iar în Cronica lui Avraam: ediția ei în ambele monumente este identică, am ridicat-o la codul 1448. Ediția „Poveștii” din protograful listei Suprasl este mult mai originală și completă decât acea ediție. Acolo e. începe nu cu Vladimir Monomakh (ca în codul din 1448), ci cu Vladimir Svyatoslavich și întemeierea de către acesta a orașului Vladimir în pământul sloven de pe Klyazma;1 astfel, este mai precis decât ediția codului din 1448, care atribuie instalarea lui Vladimir Zalessky lui Vladimir Monomakh. Mai mult, Andrei Bogolyubsky este creditat cu „acoperirea” Poarta de Aur; se relatează că a domnit 28 de ani; că Vsevolod Iurievici a pus mâna pe boierii răzvrătiți din spatele lui Iuriev (adică în bătălia de la Iuriev); sunt enumerați fiii lui Vsevolodov și unele din faptele lor; s-a menționat cearta dintre Konstantin și Yuri Vsevolodovich, s-a raportat construcția unei biserici pe Kideksha. Boris Mihailovici (fiul lui Mihail Iurievici?). Dar alături de aceste trăsături pozitive, care plasează ediția protografului listei Suprasl deasupra ediției codului din 1448, găsim în ea și o serie de aspecte negative. Astfel, povestea a fost păstrată în codul din 1448; despre ridicarea Bisericii Bogolyubskaya a Maicii Domnului, omisă în Supraslsky; Astfel, povestește mai detaliat despre uciderea lui Andrei de către boierii Kuchkovich, mai detaliat despre represaliile lui Vsevolod împotriva boierilor etc. În plus, ediția protografului listei Suprasl se încheie cu un mesaj despre sosirea lui Alexandru. Nevski de la Novgorod la Vladimir (numit eronat Andrei Bogolyubsky), în timp ce în codul din 1448 ultimul eveniment este vestea morții prințului Ivan Vasilyevici (1417). Astfel, ambele ediții ale Legendei care au ajuns până la noi - ediția codului din 1448 și ediția protografului listei Suprasl, ambele cu abrevieri și distorsiuni cunoscute, au transmis ediția originală a Legendei, care a fost, desigur, în Policron. Faptul că Legenda, citită în articolele introductive ale protografului listei Suprasl, a fost împrumutată în ea

din codul metropolitan, face probabil ca și alte articole introductive (păstrate în lista Uvarov) să revină la aceeași sursă. Aceste articole sunt următoarele: un articol care poartă titlul în Lista Comisiei și în Colecția lui Abraham: „Aici se vor naște marii prinți ai Rusiei” și, prin urmare, conform instrucțiunilor anterioare, ne întoarcem la codul din 1448. În acesta găsiți câteva diferențe semnificative față de articolul corespunzător din Lista Comisiei și Colecția Abrahamki. Deci, după numele lui Yaroslav Vsevolodich se adaugă: „sub cei șapte prinți Batu Tătari au luat pământul rus”; Ivan este numit Bun Kalita, despre Dmitri Ivanovici se spune: „de aceea Dmitri este numit autocratic”. Atribuim aceste diferențe sursei de la care acest articol a fost împrumutat în protograful Listei Suprasl și le comparăm cu lecturile articolului corespunzător din Lista Trinității.· Cronica I din Novgorod: cf. pe Lista Trinității sub numele de Yaroslav. Vsevolodich: „a luat acest pământ tătar”, în numele lui Dmitry

1 Această știre din codul 1448 a fost mutată sub. 988 inclus in cronica..

Ivanovici: „Pentru că Dmitri este considerat un autocrat”. Deci, Lista Trinității, la fel ca protograful lui Supraslsky, a păstrat cu mai multă acuratețe ediția originală a articolului în cauză decât codul din 1448 (Commission List and Chronicle of Abrahamka); această ediție inițială se pare că este inclusă în Policronul din 1423, unde s-a terminat cu cuvintele: „Dmitry l-a născut pe Vasil.”1 Dar în protograful listei Suprasl, după aceste cuvinte citim: „Basile l-a născut pe Vasil, Vasile l-a născut pe Ioan, Ioan l-a născut pe Ioan, Ioan l-a născut pe Dmitri”. Aceeași creștere ne duce în perioada anilor 7006-7010 (1498-1502), când Dmitri putea fi numit Marele Duce. Cred că acesta este un indiciu că codul metropolitan, care a fost la dispoziția compilatorului protografului listei Suprasl, a ajuns la Smolensk într-o listă întocmită chiar la sfârșitul secolului al XV-lea sau chiar începutul secolului al XVI-lea. Al doilea articol introductiv, care conține o listă a fiilor lui Vladimir Svyatoslavich, ar fi putut fi împrumutat din codul metropolitan, unde această listă a fost citită sub 6498 (rescrisă și la început - lista protografului listei Suprasl). Al treilea articol conține o listă a eparhiilor rusești. Nu am nicio îndoială că acest articol se întoarce și la codul metropolitan (Polychron); în codul din 1448, lista eparhiilor, citită sub 6395, provenea, desigur, din aceeași sursă. Lista codului din 1448 (Sofia 1 și Novgorod 4) și protograful listei Suprasl (Uvarovsky) se dovedesc a fi destul de asemănătoare; în ambele sunt indicate 22 de eparhii. Dar în protograful listei Suprasl, a treia eparhie se numește „Cernigov și Branskaya”, în timp ce în codul din 1448 se numește eparhia Cernigov. Este dificil de explicat această modificare având în vedere faptul că deja în secolul al XIV-lea. episcopii se numeau Cernigov și Bryansk, dar în orice caz se poate crede că această listă a fost întocmită înainte de 1500, căci în 1500 arhiepiscopul Iona de Cernigov și Bryansk a fost capturat și dus la Moscova; după el dieceza a fost închisă, iar în 1515 a fost unită cu Smolensk.1 2

Să rezumăm cercetările anterioare asupra protografului listei Suprasl. Acest monument a fost alcătuit la Smolensk dintr-o combinație a codului cronicar integral rusesc cu Cronicarul Marilor Duci ai Lituaniei la începutul secolului al XVI-lea. Codul cronicii întregi rusești a fost întocmit de aceeași persoană, sau poate fi un alt compilator anterior, pe baza a patru surse: 1) codul metropolitan, adus până la 6954 (1446), în lista făcută în 1498-1502 ; 2) Cronica a IV-a Novgorod;. 3) Cronica I Sofia, ediția I; 4) Izvoarele cronicii ruse occidentale. Din prima sursă - Cronica Mitropolitană - au fost împrumutate: a) articole introductive, b) mai multe inserturi în partea anterioară anului 1309, c) partea 6818-6896, d) un număr de inserturi în partea 6891-6926, e) Part. 6927--6935, e) câteva știri din 6945, 6952, 6953 și 6954.

1 Lista Trinity a înlocuit aceste cuvinte cu altele: „Dmitry l-a născut pe Yuri”, iar codul din 1448 a adăugat în mod firesc: „L-am născut pe Vasily”.

2 N.D. Ierarhia Bisericii All-Russian, p. 91.

CAPITOLUL XXVII

NIKANOROVSKAYA ȘI CRONICI ASEMĂNATE

(Velikopermskaya, Kirillobelozerskaya nr. 251 și sinodal nr. 485).*

Numim Cronica Nikanor acea parte a colecției de cronici a Academiei de Științe Nr. 16. 17. 1, care, începând cu prefața la Temporarul Sophia, se termină cu știrea din 6980 (1471): „În aceeași toamnă, Mitropolitul Filip a poruncit pregătirea pietrelor pentru zidirea Bisericii Sfintei Născătoare de Dumnezeu.” .* 1 Această cronică a fost scrisă în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, judecând după scrisul de mână.

Împreună cu cele trei cronici numite mai jos, Nikanorovskaya se întoarce la un original comun, adus la știrile indicate din 1471 și păstrat în forma sa cea mai originală în Nikanorovskaya: acest lucru este evident din faptul că toate celelalte trei cronici similare cu acesta. au continuări mergând în secolul al XVI-lea, iar în partea principală - inserții evidente din alte surse. Analiza codului cronicii, adusă până în 1471, este precedată de o trecere în revistă a cronicilor similare cu Nikanorovskaya și de o definire a relațiilor reciproce dintre ele.

Aceasta este, în primul rând, cronica Nelikoperm, așa cum o numim acea cronică care s-a păstrat în colecția Academiei de Științe la 16.8.15 și pe care anterior am numit-o cronica Vologda-Perm. Scrisă în secolul al XVI-lea. ; și-a pierdut originea și s-a păstrat doar parțial din 6823 (1315). În parte - de la 6823 până la știrile de mai sus din 1471, se dovedește a fi aproape identic cu Nikanorovskaya și, pe alocuri, este în mod clar mai util decât acesta, de exemplu, sub 6952 (1444) ., unde în Nikanorovskaya ceva se amestecă, sub 6980 (1471), unde în Nikanorovskaya sunt două treceri. În unele locuri, dimpotrivă, Cronica Marelui Perm a distorsionat textul lui Nikanorovskaya, · de exemplu, se citește din greșeală „

* Notă de A. A. Şahmatov în marginile manuscrisului: TsB Strânsă legătură cu colecţia Voronts[ov]. Articolul meu din colecția în onoarea lui D. A. Korsakov.

1 Pe foi există o mențiune: „Această carte este din chilia cronicarului Mănăstirii Învierii din Noul Ierusalim, arhimandritul Nikanor, semnată cu propria sa mână”. Părțile rămase ale colecției au fost adăugate mai târziu și scrise în secolul al XVII-lea. Începutul conține un cunoscut articol fabulos despre începutul familiei slovene; : finalul îmbrățișează împrumuturi de la ediția de cronograf din 1617 și anume povestea despre evenimentele din 7012-7017. și se întrerupe la mijlocul propoziției. La începutul și la sfârșitul manuscrisului sunt extrase realizate parțial în rusă, parțial în latină din alte coduri cronice de mâna poate a unuia dintre academicienii secolului al XVIII-lea; '.aceeași persoană a făcut multe însemnări în marginile Cronicii Nikanor.

■o parte semnificativă din articolul 6933 (1425) şi articolele 6934-6939, sub > 6933, sub 6975, se omite vestea morţii lui V., alături de titlul articolului. carte Maria, etc. După știrile sus-menționate din 1471, Cronica Marelui Perm conține o continuare, și anume povestea Cronicii de la Moscova (cf. Voskresenskaya, Nikonovskaya etc.), adusă la 7036 * (1528) și transmisă fără întreruperi sesizabile. După articolul din cronică din 7036 despre respingerea invaziei țarului „Aalam din Perekop” vine articolul 7042 despre moartea lui V. carte Vasily Ivanovich, 7059 despre campania împotriva lui Sviyaga și 7060 despre campania împotriva Kazanului. În parte 1471-1528. povestea Marii Cronici din Perm este pe alocuri mult mai scurtă decât povestea Învierii și Cronicile Nikon, dar conține un text care, fără îndoială, se întoarce la o sursă comună cu acestea. Cu toate acestea, acest text conține multe inserții de știri care se referă la Vologda și Perm,1 ceea ce ne face să presupunem că locul în care a fost întocmită această cronică a fost curtea Marelui episcop de Perm. Este important de menționat că regiunea Vologda a fost anexată la Marea Perm în 1472, adică chiar în anul din care începe continuarea cronicii studiate după textul comun cu cronica Nikanorovskaya: prima știre, după ultima. știrile, comune cronicii Nikanorovskaya, se dovedesc a fi știri despre instalarea lui Filoteu ca episcop al Permului la 8 noiembrie 1471, împrumutate însă din textul Cronicii de la Moscova. Cercetătorul se oprește în gândire înainte de întrebarea cum să explice faptul că Cronica Marelui Perm continuă textul Nikanorovskaya cu vestea instalării lui Filoteu ca conducător al Marii Perm. S-ar putea crede că o asemenea continuare a apărut în mod firesc sub mâna redactorului Marii Cronici din Perm, care dorea să-și înceapă lucrarea cu știrile indicate, care aveau o semnificație deosebită în ochii lui. Dar se dovedește că nu numai

1 mier. sub 6989 (1481): „și orașul Vologda, după moartea lui (principatul Andrei Vasilievici) în ziua a zecea, a luat foc într-o săptămână și a ars tot, dar plantarea nu a ars cu mijlocirea lui Dumnezeu”; sub 6991 (1483) despre campania guvernatorului in. carte Saltyk la Vogulichy, iar Saltyk a părăsit Vologda pe 23 aprilie; sub

6993 (1485): „Genvar 4 prinți. Kodsk și Moldanii de aici, Pynzei, Sonta și Pytney au făcut pace sub orașul suveran Oustvym pentru pământurile lor pentru toți. . "; sub 6499 (1491) „în luna 26 martie, Marele Voievod i-a trimis pe Ivan și Victor la Pechera să caute minereuri de argint. . "; sub 7000 (14942): „aceeași iarnă a lunii martie în 1. Prințul cel Mare Ivan Vasilyevich s-a gândit la toată Rusia cu tatăl său Zosima, Mitropolitul întregii Rusii și cu <păgânii săi cu arhiepiscopi cu Ghenadi Naugorodsky, cu Tihon Ro Stovsky. iar cu toți episcopii Rusiei mitropolie, i-a dat episcopului Philofia de Perm, Mitropolitul Zosima din mitropolia sa din orașul Vologda și din suburbii i-a dat toate bisericile sale, iar Genadiya Arhiepiscopul de Novgorod din arhiepiscopul său i-a dat și el toate bisericile sale din Vologda in oras si in suburbii Perm episcop pentru folosirea viitoare nemiscata cu toate taxele bisericesti>>. Ultima știre Vologda sub 7034 (1526) r.: „în orașul rusesc pâinea era scumpă, la Moscova un sfert era pentru shti altyn, iar în Vologda și alte orașe pentru douăzeci de altyn sau mai mult, iar în Totma au cumpărat un sfert pentru o rublă.”

în Cronica Mare din Perm, dar și în Codul Moscovei din 1479, în Învierea, Simeonovskaia și alte cronici, cuvintele: „În aceeași toamnă, Mitropolitul Filip a poruncit pregătirea de piatră pentru a construi Biserica Sfintei Maicii Domnului. ”, urmează știrea instalării episcopului Filoteu din Perm. Rezultă că Velikopermskaya a fost ghidată în acest loc de una dintre bolțile Moscovei și, prin urmare, nu este nimic caracteristic în faptul că, după încheierea textului Cronicii Nikanor, prima știre înregistrată a fost mesajul despre instalarea lui Philotheus. . Resping posibilitatea ca Cronica Nikanor, ajunsă la știrea numirii lui Filoteu, să nu mai copieze Cronica Marelui Perm, deci. modul în care compilatorul său a sugerat că din acest loc urmează Cronica Marelui Perm local; Resping această posibilitate parțial pentru că înainte de 1471 nu vom găsi în Nikanorovskaya (și nici în Marele Perm) știri care să dea motive să credem că Nikanorovskaya s-a bazat pe o cronică întocmită la curtea marelui conducător din Perm: dimpotrivă. , absența în Nikanorovskaya (și Marea Perm), de exemplu, sub 6471 (1463), știrea botezului Marelui Perm de către episcopul Iona (cf. Voskresenskaya) indică faptul că Nikanorovskaya a urmat tocmai codul Moscovei (în codul Moscovei). din 1479 nu exista nici aceasta - stiri). Așadar, consider probabil ca protograful Nikanorovskaya să fi fost plasat la baza Marelui Perm și să fie comparat cu o boltă din Moscova, în general identică (în partea din 1425, cf. mai jos) cu Nikanorovskaya, dar a continuat până în 1528. ; din locul unde s-a oprit textul protografului Nikanorovskaya, compilatorul. Marea Cronica din Perm a trecut la a doua sursă și, întâmplător, s-a dovedit că primele știri trebuiau copiate din mesajul despre instalarea Perm Philotheus. În acest text al codului de la Moscova s-au făcut inserții (începând cu 1841) ale evenimentelor de la Vologda și Perm. Lăsăm deoparte problema compoziției și naturii celei de-a doua surse a Marii Cronici din Perm ■—· Codul de la Moscova, adusă până în 1528.

În strânsă legătură cu Cronica Mare din Perm: Kirillo-Belozerskaya nr. 251 (păstrată în Comisia arheografică) și Sinodal nr. 485; ambele au fost scrise în secolul al XVI-lea. În general, sunt identice între ele.

Se diferențiază doar la sfârșit. Ultima știre generală din ele se dovedește a fi un mesaj din 7046 (1538): „Marele prinț Ivan Vasilievici a ordonat ca vechii bani moscoviți să nu meargă și a ordonat ca banii moscoviți să fie făcuti într-o cutie nouă la Moscova pentru trei ruble de la o grivnă, iar cea veche era pentru o jumătate de treime de rublă cu o grivnă de la o grivnă.” Această știre din Sinodal nr. 485 este urmată de o altă știre; scris cu o altă scriere de mână decât textul anterior, deși datând tot din secolul al XVI-lea. Între timp, în Kirillobelozerskaya nr. 251 pentru

1 „Totarii din Kazan au venit la Murom și Kostroma, iar luptele au avut loc sub Kostroma în Vinerea Mare pe Plesi și, cu îngăduința lui Dumnezeu, trei, de dragul nostru, patru guvernatori ai Marelui Mare Duce, prințul Fiodor Kurpski și prințul Boris. Siseev și prințul Ondrei Tulupov au fost uciși, da prinți

Vestea dată urmează numele de 7047, sub care citim: despre execuția diaconului Fiodor Mișurin, despre înlăturarea de la masă a mitropolitului Daniel și despre ridicarea la masă a mitropolitului Ioasaph Skrypitsyn, starețul Mănăstirii Treime-Serghie. . Știrea suplimentară împotriva Sinodalului nr. 485 începe puțin mai devreme în Kirillobelozerskaya nr. 251: așadar, sub '7046, după vestea generală despre atacul tătarilor din Kazan asupra regiunilor Kostroma și Vologda,1 citim despre moartea lui V. . carte Elena, iar apoi pr. Întemnițarea prințului Ivan Fedorovich Obolensky-Telepnev Ovchina. Determinând relația dintre Kirillobelozerskaya No. 251 și Sinodal No. 485, constatăm că ambele se întorc la un original comun, care a ajuns la știrile de mai sus din 1530 despre schimbarea bancnotelor; • acest original general este transmis mai exact de Sinodal nr. 485, în timp ce Kirillobelozerskaya l-a completat cu mai multe știri, împrumutate, se pare, dintr-un codex moscovit. În ceea ce privește postscriptul, „Made in Sinodal No. 485, acesta aparține unui contemporan și a apărut în același loc în care a apărut protograful Sinodalului No. 485 pe Kirillo-Belozerskaya No. 251, după cum se poate concluziona din conținutul acestui postscriptiv, ■similar cu conţinutul ştirilor comune ambelor cronici 1538 despre atacul tătarilor din Kazan asupra Kostroma şi Vologda.

Determinarea relației dintre protograful Sinodalului Nr. 485 și Kirillo-. Belozerskaya No. 251 la Marea Cronica din Perm, vedem că partea din ultima cronică care a ajuns la noi (1315-1528) este identică în general cu textul acestei protografe.

Ținând cont de faptul că Cronica Marelui Perm este identică (în perioada 1315-1528) cu Nikanorovskaya, vedem că protograful Sinodalului nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 ar trebui să fie identic cu Cronica Nikanovskaya. Într-adevăr, putem vorbi despre identitatea semnificativă a acestui protograf cu Nikanorovskaya. Dar, se pare, acest lucru nu exclude prezența mai multor diferențe majore în protograful menționat * în comparație cu Marea Cronică Permiană, care stă în mod evident la baza ei, restaurată parțial din lista defectuoasă a acestei cronici care a ajuns la noi, și parțial din Cronica Nikanor.

Diferențele se reduc la aproximativ următoarele, dacă lăsăm deoparte „Povestea anilor trecuti”, despre care vom discuta mai jos.

Sub 6712 (1204) în Kirillobelozerskaya există un articol amplu „Despre capturarea Tsaryagradului protejat de Dumnezeu”, care a fost absent în Velikopermskaya * (nu este în Nikanorovskaya); urmate de următoarele articole: „Despre miracole

Nikita Zasekin, iar scâncetele (sic!) ale boierilor au fost multe și totarii înșiși au scăpat și guvernatorii Marelui Duce, țarul Shikhalei și prințul Fiodor Mihailovici de Mstislavskaya, au venit peste ei și totarii au fost bătuți mult și alții. împrăștiați prin pădure și au fost înghețați din zgomot, puțini dintre ei au rămas, dar Marele Duce este complet plin.”

1 „Tătarii din Kazan au venit la Kostroma și au purtat nenumărate bătălii lângă Vologda, iar mănăstirea schitului lui Pavlov a ars jumătate din el, dar înainte de Vologda nu au ajuns în oraș timp de șase mile, iar adunarea a fost plină de nenumărați srochs.”

icoane ale Preacuratei Maicii Domnului Hodegetria” și „Pe haina Preasfintei Maicii Domnului”; după ultimul articol sunt vești despre semnele cerești; aceste articole și știrile specificate nu sunt în Nikanorovskaya.

Sub 6732 (1224) în Kirillobelozerskaya există un articol extins „Masacrul de la Kala”, care lipsește în Velikopermskaya (nu este în Nikanorovskaya).

Sub 6745 (1237) în Kirillobelozerskaya există un articol amplu: „Despre luarea pământului rus de la țarul Batu”, care este absent în Velikopermskaya (nu este în Nikanorovskaya). Acest articol acoperă evenimentele din 6745-6747. și se încheie cu un mesaj despre bătălia de la râul Sărat: · „și stând în biruință timp de 3 ani și luptând până la Volodava și de-a lungul lacului și întorcându-se în pământul său, a făcut mult rău creștinilor”.

După articolul din 6753 din Nikanorovskaya citim titlul de cinabru: „Uciderea prințului Mihail de Cernigov și a lui Teodor Boierul din. Țarul Batu în Hoardă”, dar nu există niciun articol corespunzător în ea; Direct după titlu este articolul 6754 despre moartea lui Yaroslav Vsevolodich în hoardă. Între timp, în Kirillobelozerskaya citim, după titlul de cinabru: „În vara anului 6753, uciderea prințului Mihail de Cernigov și a boierului său Teodor din țarul Batu în hoardă”, chiar articolul despre această crimă (începând: „Acești binecuvântați iar marele prinț Mihail, din deznădejde, l-a iubit pe Dumnezeu o milă”.

Sub 6771, articolul de cronică din Nikanorovskaya începe cu cuvintele: „moartea Marelui Duce Alexandru”; · în spatele lor este un mesaj ·> despre rebeliunea din Lituania. În schimb, în Kirillobelozerskaya citim un titlu de cinabru: „Odihna marelui duce Alexander Yaroslavich Nevsky”

și urmat de un articol amplu despre acesta (începând: „Vai de tine, bietul om”).

Sub 6831, Kirillobelozerskaya conține aceleași știri scurte despre înființarea orașului la gura Nevei ca și Velikopermskaya, dar înainte de a fi plasată una extinsă: „Mesaj de la Arhiepiscopul Vasily de Novgorod către conducătorul Tver Theodore”. Nu este în Velikopermskaya.

Sub 6888, atât în Kirillobelozerskaya cât și în Velikopermskaya citim titlul:. „Masacrul Marelui Duce Dmitri Ivanovici pe Don cu Momai”, dar Velikopermskaya (și Nikanorovskaya) conține un articol complet diferit de Kirillobelozerskaya (și Sinodal nr. 485). Marea Cronică din Perm, după cum vom vedea, reprezintă aici o prescurtare a articolului corespunzător din Cronica I Sofia, între timp, în protograful Sinodalului nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 găsim o cu totul altă lucrare și anume Legenda al Masacrului de la Mamayev.1 Titlul de mai sus este urmat de un altul, nescris cinabru: „Povestea este utilă, apare dintr-o copie veche”. După cum se poate vedea din semnele de creion (textul povestirii este împărțit în §§), a existat o presupunere de a publica

1 Conform Sinodalului nr. 485, legenda a fost publicată de S. K. Shambinago în anexa la lucrarea sa „Povestea masacrului de la Mamayev”.

Ea, conform cronicii Cyrilobelozersky. Din cuvintele: „Prințul este Velikiy Dmi Trei Ivanovici s-a întors de acolo în orașul Moscova, care poate fi păstrat de Dumnezeu, în propria sa izbucnire cu victoria Marii Dezvoltari” în Sinodal nr. 485 · și Kirillobelozerskaya Nr. 251, textul este în curs de desfășurare cu Great Perse și, prin urmare, urcă la acesta.1 2

Vedem deci că diferențele dintre Kirillobelozerskaya nr. 251 și Sinodal nr. 485 din Velikopermskaya se reduc la prezența în primul dintre ele a unui număr de articole extinse care lipsesc în al doilea. Ambele cronici transmit, de asemenea, știri cronice, dar acolo unde ne-am aștepta să găsim unul sau altul articol amplu, acesta nu apare în Nikanorovskaya, în timp ce este în Kirillobelozerskaya nr. 251 și Sinodal nr. 485. Este posibil să presupunem că compilatorul Velikoperm -skoy a omis aceste articole ample, propunându-și să scurteze originalul deja prescurtat, în timp ce compilatorul originalului Kirillo-·Belozerskaya nr. 251 și Sinodal nr. 485 a transmis mai exact acest original, comun lui și al Marii Cronici din Perm. Dar este posibilă și o altă explicație, și anume: compilatorul Sinodalului original nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 și-a completat sursa originală cu o altă cronică, împrumutând din ea nu știri individuale, ci doar o serie de articole ample enumerate mai sus.

Consider această a doua presupunere mai probabilă și din aceste motive. După cum vom vedea mai jos, Cronica originală Nikanorovskaya, care stă la baza Marii Cronici Permian, este o abreviere a Cronicii I din Sofia; Desigur, acest monument prescurtat a omis articole ample, făcând, evident, dificilă supunerea lor la abreviere, întrucât a prescurtat anumite știri de cronică. În Sinodal Nr. 485 și Kirillobelozersk Nr. 251, articolele menționate mai sus sunt prezentate în întregime și

numai aceasta poate servi ca o indicație că persoana care le-a introdus în originalul lor nu este identică cu persoana care a compilat originalul din Nikanorov și Cronicile Marii Perm. Este adevărat, această considerație nu are nicio forță probatorie specială, deoarece în Nikanorovskaya unele dintre articolele disponibile în ea nu au fost prescurtate, în special povestea lui Alexandru Nevski sau povestea uciderii prințului Mihail Yaroslavich Tverskoy (6827) sau viața de. carte Dmitri Ivanovici (6897). Dar faptul că articolele citite în Sinodal nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 nu erau în originalul Nikanorovskaya și Velikopermskaya este susținut și de faptul că, în conformitate cu

1 Ср. еще приписки: „incluse sunt puse în notă”, „epistola este pusă în notă”, „toate sunt puse în notă” și altele:

2 În plus, putem * evidenția câteva diferențe mai puțin semnificative între Nikanorovskaya (Velikopermskaya) și Kirillobelozerskaya No. 251. Astfel, în Kirillobelozerskaya este omis articolul de cronică din 6663 (despre domnia lui Yuri la Kiev, de unde s-a retras Izyaslav Davydovich) ; a fost omis un scurt mesaj sub 6725: „în aceeași toamnă, prințul Vsevolod Mstislavich a plecat de la Novgorod la Rignou”. Dimpotrivă, în Nikanorovskaya știrile de la 6785 sunt omise: „în același an a murit prințul Boris Vasilyevich în hoardă”.

1380, vedem în ele înlocuirea articolului despre Masacrul de la Mamayev, situat în Velikopermskaya și Nikanorovskaya, cu altul mai extins: aceasta indică în mod direct adăugarea originalului Sinodal nr. 485 și Kirill-Lobelozerskaya No. 251 în comparație cu originalul lui Velikopermskaya. , Mai departe, sub 6831, găsim în Sinodal nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 „Mesajul arhiepiscopului Novgorod Vasily”; la Sofia 1 este plasat sub 6855; apariția sa în 6831 dovedește fără îndoială inserarea ei într-un text care nu avea acest articol; dacă originalul Sinodal nr. 485 și Kirillobelozerskaya No. 251 ar urma în acest caz originalul din Velikopermskaya, atunci articolul menționat ar fi, desigur, sub 6855. Aș reține, de asemenea, că originalul Sinodal No. 485 și Kirillobelozerskaya No. 251, în orice caz, a distribuit textul Cronicii Marii Perm originale: aceasta din urmă a ajuns doar până în 1528, iar acest original a ajuns în 1538; Permițând adăugarea de text la sfârșit, puteți adăuga... să știți că a fost distribuit cu inserții și la mijloc. În cele din urmă, următoarea considerație este deosebit de convingătoare: cercetările anterioare au arătat că originalul Sinodalului nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 se întoarce la originalul Marii Cronici din Perm, iar originalul Marii Cronici din Perm se întoarce la original. a lui Nikanorovskaya; orice abateri < original Sinodal nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 de la

Velikopermskaya și de la Nikanorovskaya demonstrează că aceste abateri nu pot reveni la originalul lui Velikopermskaya și, prin urmare, nu reprezintă lecturile originale (lecturi ale originalului Nikanorovskaya-

■ skoy) ; Printre astfel de abateri este inserarea articolelor enumerate mai sus: după cum este clar pentru articolele 6831 și 6888—■ aceste articole nu sunt nici în Nikanorovskaya, nici în Velikopermskaya; prin urmare, ei nu erau nici în originalul lui Nikanorovskaya.

Deci, compilatorul protografului Sinodalului nr. 485 și Kirillobe-. Lozerskaya nr. 251, bazându-și lucrarea pe textul Marii Cronici din Perm, pe de o parte, a continuat povestea cronică cu evenimentele din 7037-7046 (1529-1538), iar pe de altă parte, a completat-o cu inserții din mai multe articole ample, parțial omise în Cronica Marelui Perm, în comparație cu alte cronici, dintre care unele sunt prezentate în ea într-o versiune mai concisă. Sursa adăugărilor a fost codul cronicii, apropiat de Sofia I și, de altfel, tocmai de prima ediție. această cronică.1 Dar, în același timp, textul acestui corpus de cronici s-a abătut semnificativ pe alocuri de la textul Cronicii I Sophia, așa cum se poate vedea, de exemplu, din legenda despre uciderea lui Mihail de Cernigov și din mesajul Arhiepiscopului Novgorod Vasily.* 2 Având în vedere aceasta, nu se poate îngădui ca să

•1 mier. dovezi de mai jos în analiza Povestea anilor trecuti. De asemenea, voi nota în articolul despre masacrul de la Kalka lectura: „și Smolensk pe Rub [vm. Zarub, că în alte liste ale Sophiei 1] 400 soț este omis” (cf. V vol., p. 172, nota g./.

2 Cp' „Marele Prinț Mihai le-a spus: nu este vrednic ca creștinii să umble prin foc, nici să se închine la făpturi sau la idoli, dar creștinii se cuvine să

- compilatorul Sinodalului original nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 a fost ghidat tocmai de Sofia 1. Ținând cont de apropierea acestei cronici (și, mai mult, în prima ediție) de codul cronicii de la Moscova, precum și de faptul că utilizarea codului cronicii de la Moscova este dovedită și de știrile din 1529-1538, cred că că sursa, conform . la care s-a completat textul Marii Cronici din Perm, trebuie recunoscut codul Moscovei din ediție, care se pare că a ajuns la 1538. Văd confirmare în faptul că unele lecturi ale articolelor inserate în Sinodalul original nr. 458 și Kirillobelozersk. Nr. 251 ■ se dovedesc a fi asemănătoare lecturilor din lista Ţarski, ' care, după cum vom vedea, a revizuit textul Cronicii I Sofia pe baza codului de la Moscova.1 În acest cod de la Moscova, în 1380, nu s-a citit cronica despre masacrul de la Mamaev, ci o Legendă extinsă despre acest eveniment.

Trecând la întrebarea unde au fost compilate Sinodalul original nr. 485 și Kirillobelozerskaya nr. 251 și ținând cont de faptul că sub 1538 există știri înregistrate în Vologda (vezi mai sus), cred că a fost compilat în același loc cu Cronica Velikopermskaya, adică în Vologda la curtea Domnului Marelui Perm.

Nom închină-te în fața sfintei treimi, tată și fiu și spiritului sfânt, zeității indivizibile. Prințul Mihailo i-a vorbit boierului său Fiodor:

frate, îți amintești cum tatăl nostru Ivan ne-a învățat să nu ne închinăm făpturii, ci să propovăduim pe necredincioși adevăratul Dumnezeu? Iar Teodor a spus: domnule, cum să vă întărească Dumnezeu și părintele meu, rugăciune către voi, aș vrea să fiu cu voi, domnule, mucenici ai lui Hristos” (în loc de aceasta în Sofia 1: „Marele Voievod Mihail le-a spus: nu merită să umblăm ca creștini prin foc, nu te închina în fața sfintei treimi, părinte și fiu și duhul sfânt.Marele Voievod Mihai i-a spus boierului său Teodor: „Mai bine să nu ne închinăm înaintea lui, ci înaintea lui toți ne închinăm. ” Mai jos: „În acel loc sunt mulți creștini și oameni murdari, la fel de vizibili precum cetatea Marelui Duce Mihai. Marele Domn Mihailo și boierul său Teodor au început să cânte pentru ei în ajunul împărtășirii și, luând pentru ei sfânta împărtășanie, părintele duhovnic i-a dat pe calea preoției, iar domnitorul Mihailo și boierul său Teodor au mâncat și s-au bucurat de duh despre luarea și sfintele taine și amintindu-și de binecuvântarea duhovnicească a tatălui său, cum i-a binecuvântat să sufere pentru Hristos și să-și verseze sângele” (în schimb, în Sofia 1: „Stătând în acel loc, o mulțime de țărani și de murdari, am auzit aceste cuvinte, chiar și părintele Marelui Voievod Mihai către Țar.Atunci binecuvântat este acest Mare Voievod Mihail și boierul său Teodor au început să cânte pentru ei înșiși;după înmormântare, au luat taina pe care le-a dat părintele lor duhovnicesc și au binecuvântat ea să sufere pentru Hristos") - În scrisoarea lui Vasily de la sfârșit: „Și prin harul lui Dumnezeu le-a dus vântul, nu le va îngădui să vadă acea mare lumină și acea jubila de nedescris” (în schimb, în Sofia 1: „Au alergat înapoi, nu le este dat să vadă acea ușurință de nedescris, și bucuria și bucuria acolo auzind ").

1 mier. în legenda despre uciderea lui Mihail de Cernigov: „și ambasadorul său în numele lui Eldegu: du-te și vorbește cu prințul Mihail al Rusiei, pentru că mi-ai ascultat porunca”. În schimb, în Sofia 1: „și un singur ambasador dintre nobilii săi, un căpitan pe nume Eldegu, și a spus: de ce mi-ai sfidat porunca?”. În lista țarului, cuvintele „și vorbirea” sunt șters și în marja · este scris: „și verbul lui: du-te, rtsi” (cf. V vol., p. 184, nota d).

Cât despre Sinodal Nr. 48.5, se pare că această listă a fost făcută în aceeași Vologda; Concluzion acest lucru din faptul că Sinodalul nr. 485 atribuie textului, comun cu Kirillobelozerskaya nr. 251, doar știrile din 1510 despre raidul tătarilor din Kazan asupra Murom și Kostroma; Această știre este în concordanță cu știrile din 1538, care a raportat și un raid tătăresc asupra Kostroma și Vologda.

Kirillobelozerskaya nr. 251, după cum am văzut, conține, în comun cu știrile sinodale nr. 485 din 1538, mai multe știri despre Moscova din 1539 și o completează cu știrile despre Moscova din 1537. Este foarte probabil ca locul în care a fost întocmit această listă. este Mănăstirea Kirillobelozersk.

Să revenim la subiectul principal al cercetării noastre - Cronica Nikanor. După cum sa indicat, a fost adus până la 1471 inclusiv. Dintr-o comparație a Nikanorovskaya cu Sophia 1, este absolut evident că este necesar să se distingă două părți în Nikanorovskaya: prima până în 6926 inclusiv, și anume, înainte de vestea incendiului de la Moscova din 18 august înregistrată în acest an; a doua începe în 6928, cu un articol despre marea mare și foametea. Există o pauză și o inconsecvență cronologică între ambele părți: adevărul este că vestea morții lui Prince. Anastasia și despre incendiul din 18 august, citiți mai jos. 6926, se referă de fapt la 6930, după cum se vede din alte cronici; prin urmare, știrea din 6930, care încheie prima parte a Letopiseței Nikanor, este urmată de știrea din 6928, care deschide partea a doua a acesteia. Prima parte a Cronicii Nikanor se dovedește a fi bazată pe prima ediție a Cronicii I Sophia; această ediție, după cum se vede din listele lui Karamzin și Obolensky, s-a încheiat în același loc cu Cronica Nikanorovskaya, adică cu vestea incendiului de la Moscova, plasată în același mod ca în Cronica Nikanorovskaya, sub 6926. în al doilea rând, o parte a Cronicii Nikanorovskaya, care conține știri din 6928 -6980, nu găsește o corespondență în Cronica I Sophia din prima ediție.

După ce am remarcat astfel originile diferite ale ambelor părți ale Cronicii Nikanor, trecem la determinarea cea mai atentă a surselor ambelor părți. Faptul că prima parte a Cronicii Nikanorovskaya datează din prima ediție a Cronicii I de la Sofia nu necesită dovezi deosebit de complexe, deoarece textul de la Nikanorovskaya, deși mult abreviat în comparație cu Cronica I de la Sofia, conține o serie de lecturi care sunt comune tocmai cu listele din K. O. Sofia 1-a cronică.1 Dar nu toate,

1 Gp., de exemplu, sub 6659: „Izyaslav și Vyacheslav” (V vol., p. 160, nota e). Sub, 6668: „din toate pământurile sunt mănăstiri” (V vol., p. 162, nota b). Sub 6676: „Prințul Roman a mers cu nougorodienii la Toropch și le-a ars casele și capetele, mulți prizonieri.” Sub 6682: „și a băut cu mândria lui”. Sub 6683: „prințesă și prinț” (V vol., p. 666, nota a). Sub 6685: „și cu polovțienii murdari” (V vol., p. 167, nota c). Sub 6761: „Și Lituania a luptat cu volost Novgorod și a plecat cu po[no]m,” etc. (cf. V vol., p. 188, nota a). Sub 6764: „Priidopia svѣn, eat and sum and ditm4n”, etc. Sub 6765: „toate felurile de rău”. Sub 6771: „Moartea Marelui Duce Alexandru. A fost o rebeliune în Lituania”

ceea ce găsim în prima parte a Cronicii Nikanor poate fi urmărit până la prima ediție a Sophiei I. În primul rând, omiterea unor știri din Novgorod din prima ediție aduce în mod semnificativ (deși nu peste tot) textul lui Nikanorovskaya atât cu prima ediție a doua a Sofia, cât și cu codul Moscovei din 1479. Deci, nair., sub 6830 în articolele din mijloc în Nikanorovskaya, precum și în cea de-a doua ediție a Sofia 1-a și în Codul de la Moscova, știrea despre asediul german al orașului Karelian este omisă; sub 6800 există o singură știre despre moartea lui Alexandru, fiul lui V. carte Dmitri Alexandrovici; sub 6801, prima

știre despre înființarea unui oraș pe pământul Karelian de către suedezi a fost omisă; sub 6815, renunțarea lui Theoktistus de la domnia lui Novgorod este omisă; sub 6825, omis despre atacul german asupra Lacului Ladoga; sub 6826, campania novgorodienilor de peste mare până la râul plin este omisă; sub 6885, a fost omisă campania novgorodienilor împotriva lui Okiyan pe Tivrola etc.. În al doilea rând, unele știri din Novgorod sunt prezentate în Nikanorovskaya cu o culoare evidentă a Moscovei? deci în Sofia 1 citim sub 6690: „atunci calea pentru iarnă i s-a arătat prințului novgorodian Volodimer Svyatoslavich", între timp în Nikonorovskaya: „atunci pentru acea iarnă prințul Volodimer Svyatoslavich a părăsit Novgorod"; sub 6695: „L-am alungat pe prințul Mstislav Davydovich pe novgorodieni", iar în Nikanorovskaya: „Prințul Mstislav Davydovich a părăsit Novgorod"; sub 6704 la Sofia 1: „novgorodienii l-au alungat pe prințul Yaroslav. . . iar oamenii buni din Novgorod îi sunt milă de el, dar cei răi se bucură. . . iar Iaroslav prințul din Torzhok în volost-ul său și a primit tribut, iar de-a lungul vârfului Meta și dincolo de Volok a adus un omagiu smerdekh-ului din propria sa voință", iar în Nikanorovskaya: „Prințul Yaroslav a primit un omagiu volost-urilor din Nougorodtsky și Novotorzhsky și Meta și de-a lungul lui Zavolochya și i-a lăsat de bunăvoie; Îmi milă de oamenii buni pentru el, dar cei răi se bucură"; sub 6705 la Sofia 1: „Prințul Yaropolk Yaroslavich a venit la Novgorod de la Cernigov și i-a împlinit 6 luni și l-a alungat din Novgorod; și trimis din nou la prinț pentru Iaroslav", iar în Nikanorovskaya: „Prințul Yaropolk Yaroslavich a venit la Novgorod de la Cernigov și l-am închis timp de 6 luni și i-am terminat pe nougorodieni cu fruntea lui, prințul Yaroslav" etc. 1 În al treilea rând,

etc. (V vol., p. 191, nota a). Sub 6776: „Regimentele germane au scăpat" (V τ., p. 195, nota c). Sub 6792: „cu tot pământul de jos" (V T., p. 201, nota a). Sub, 6797: „Episcop de Tver" (V τ., p. 201, nota g). Sub 6803: „În aceeași vară germanii au întemeiat orașul Koporya; Novgorodienii au săpat orașul și l-au ucis pe guvernator ca pe Sig." Sub 6846: „Novgorodienii călăresc cu primarul. Teodor." Sub 6827: „și scrieri mărturisind de multe ori" (V vol., p. 209). Sub 6904: „30 și 5 ani" (V vol., p. 249, nota a); în același loc: „germanii au ajuns în ținutul Korel", etc. - Sub 6916: „Pereslavl, Rostov, Yuryev" (V vol., p. 257, nota, d); în același loc: „a plecat în aceeași vară prințul Svetrygailo", etc. (V vol., p. 257, nota e). Sub 6917: „și l-a trimis în hoardă la rege" (V vol., p. 257, nota g). Sub 6926: „A fost un război civil între țăranii din Novgorod" etc.

1 În aceste modificări, urmele libertăților din Novgorod sunt șterse.

în cazuri rare, totuși, Nikanorovskaya prezintă lecturi nu din prima, ci din cea de-a doua ediție a Cronicii I Sofia: de exemplu, sub 6683: „și închide părțile · toți Kiyans", ca în listele Vorontsov și Goryushkin. Sophia 1, în timp ce în rest: „și obloane și oaspeți și tot Kiyany" (V. τ., p. 166, nota c); sub 6774: „trimite cu plin", ca în a doua ediție a Sophiei I, în timp ce în listele K.O.: „trimite cu plin"

(V τ., p. 193, nota a), sub 6680 în Nikanorovskaya , conform celei de-a doua ediții a Sofia 1, citim: „Prințul Roman Rostislavich a părăsit Kievul prin testament, iar Mikhalko Yuryevich a stat la Kiev”; în listele K.O. sunt cuvintele: „de la Kiev”. . . Iurievici>? ratat. În sfârşit, în al patrulea rând, găsim la Nikanorovskaya în partea de dinainte de 1418 mai multe inserţii dintr-o altă sursă; aceste inserții sunt următoarele: sub 6395, genealogia domnească, care se termină în Sofia 1 cu cuvintele: „Copiii prințului marele Vasilyev: Iuri, Ioan, al treilea principe marele Vasily”,1 completată cu numele fiilor lui Vasily Vasilyevich. : „Și fiii lui Vasili Vasilievici: Ioan, Iurie, da Iurie, Ondrei, Boris, Ondrei.” mier. primele patru nume (cu excepția celui de-al doilea Yury) sunt în toate listele din prima ediție a doua a Sofia, iar ultimele două nume sunt în listele lui Walser, Goryushkinsky și Tsarsky. Sub 6849, după titlul: „Domnia Marelui Duce Semyon Ivanovici al Moscovei” citim: „căsătorit de 3 ori: prima din Lituania, Prințesa Anastasia, tatăl său s-a căsătorit 17 ani; al doilea sau al prințului Theodore Svyatoslavich; Al treilea a fost înțeles de prințesa Maria Alexandrovna Tfir-skago.” Aceasta nu se află în Cronica I Sofia, nici în codul din 1479. Sub 6360, în știrea morții arhiepiscopului Novgorod Vasily, se introduc cuvintele: „și a trăit opt ani, dar a fost mai înainte un arhiepiscop. ; Și a părăsit arhiepiscopia și a făcut jurăminte monahale la Skimow, după care a fost arhiepiscop mulți ani.”1 2 În cele din urmă, sub 6916, după vestea de mai sus despre plecarea lui Shvidrigail, 6916 a fost repetat și sub acesta articolele „Despre Korkot” („ în acea vreme, în aceeași vară, ciuma a venit asupra oamenilor"), „Despre pacea cu Vitoft pe Ougra”, „Despre prinții Tfira”, „Despre Edigia”, „Despre țarevici Talych și robia lui Volodymyr”, „Despre prințesa”. Anna. În vara anului 6917”. Inserarea extinsă găsește corespondență deplină în codul Moscovei din 1479 (volumul Învierea VIII, pp. 82-84 și 85-86). După acest insert citim: „Du-te Anfal la bulgari”, adică la fel ca la Sofia 1 (K.O.) urmează mesajul despre plecarea lui Svid-rigail.

Ne punem întrebarea: ce cod de cronică anume a servit pentru inserțiile și completările făcute în textul primei ediții a Cronicii I Sophia de către compilatorul Cronicii Nikanor? Având în vedere că conform acestui cod a fost posibilă editarea textului Cronicii I Sofia pe toată lungimea sa; mai departe, că în acest cod sub 6395 s-a citit

1 În Nikanorovskaya: „Yurye, Ivan, Terentey, Marele Prinț Vasily”.

2 În Kirillobelozerskaya este mai corect: „și după ce a luat jurămintele monahale după skima, a fost arhiepiscop timp de opt ani”.

genealogie princiară, ca și în Cronica I Sofia, cred că acest cod în prima sa parte a fost similar cu Cronica I Sofia. ' Inserarea sub 6916 din același cod dovedește că era strâns asemănătoare cu Codul Moscovei din 1479, pe care l-am examinat în capitolul XXI. Dar această boltă nu era identică cu bolta Moscovei. Astfel, sub 6395 în codul Moscovei din 1479 nu există nici un articol genealogic, pe care l-am notat în Nikanorovskaya și am citit în ambele surse ale acestei cronici; deci nu conține inserția de mai sus sub 6849 1 și 6860. Prin urmare, avem

presupunerea că Codul Moscovei, care a fost sursa pentru Nikanorovskaya, deși era în general similar cu Codul Moscovei din 1479, conținea în același timp unele diferențe semnificative față de acesta. Este important de determinat: aceste diferențe indică o ediție mai veche a Codului de la Moscova sau, dimpotrivă, indică revizuirea sa ulterioară? Mai jos vom vedea. că Codul de la Moscova, care a fost la dispoziția compilatorului Cronicii Nikanorovskaya, a fost adus doar la 6980 (1472). Această împrejurare ne oferă o anumită bază pentru afirmația că Cronica Nikanorovskaya a folosit Codul Moscovei din 1472, care era, prin urmare, mai veche decât Codul de la Moscova din 1479., discutat mai sus în capitolul XXI. În confirmarea acestui lucru, menționăm faptul că prezența unui pedigree sub 6395, precum și o inserție sub 6860. mărturisesc apropierea mai mare a arcului Moscovei din 1472 de izvorul său primar - arcul Novgorod din 1448. 1 2 Dar nu ne vom ascunde dificultățile pe care le întâmpină concluzia noastră. Am citat mai sus câteva știri despre evenimentele de la Novgorod, prezentate la Nikanorovskaya cu tendință de la Moscova. În codul Moscovei din 1479, aceste știri sunt prezentate în conformitate cu Cronica I Sophia, așadar, cu codul din 1448. Vom fi în mare dificultate dacă vom atribui tendința Moscovei de a transmite aceste știri în Nikanorovskaya nu lucrării editoriale. a compilatorului însuși, ci la influența asupra acestuia din sursa sa din Moscova; ar trebui să admitem că arcul Moscovei din 1472 s-a abătut pe alocuri de la arcul Novgorod din 1448 mai departe decât arcul Moscovei din 1479. Dar dacă atribuim această colorare tendențioasă redactorului însuși al Cronicii Nikanor, atunci această dificultate va fi eliminată. de la sine. ·

Așadar, prima parte a Cronicii Nikanor este o abreviere a primei ediții a Cronicii I Sophia cu inserții și corecții conform Codului de la Moscova. Să trecem la partea a doua. Începe cu anul 6928 (1420) și se termină cu știrile de mai sus din 6980 (1472). Să luăm în considerare începutul acestei părți din punct de vedere meteorologic. Sub 6928 găsim un mesaj identic cu ceea ce se citește în listă

1 Cu toate acestea, inserția despre cele trei căsătorii ale lui Simeon Ivanovici ar fi putut fi extrasă din mai multe mesaje din Codul Moscovei (cf. 6841, 6853, 6854, 6855)

2 mier. pedigree sub 6395 și în Novgorod 4; mier de asemenea caracterul novgorodian al inserării lui 6860 în știrea morții arhiepiscopului Vasily.

Tsarsky sub același an și în prima jumătate a articolului corespunzător din Cronica Învierii. Sub 6930, din nou același text cu lista țarului, dar vestea morții Anastasiei și a incendiului de la Moscova, așa cum sa menționat mai sus (la sfârșitul primei părți), este omisă. Sub 6931, știrea este identică cu primele două știri ale acestui an conform Cronicii Învierii. Sub 6932 există un text identic cu lista țarului și cu Învierea, în care, însă, la sfârșit există o inserție dintr-o altă sursă. Naminaya din 6933 până în 6980 inclusiv Nikanorovskaya este identică cu bolta Moscovei din 1479, reprezentând aceleași diferențe

față de bolta Voskresenskaya ca și această boltă. Doar câteva locuri necesită rezervare.

Sub 6938 (1430), conform lui Voskresenskaya, citim în Nikanorovskaya: „În aceeași vară, marele prinț Vasily Vasilyevich și Mitropolitul Fotius se aflau la Troțekh”, în timp ce în codul Moscovei din 1479 cuvintele: „marele prinț Vasily Vasilyevich” sunt omis; mai jos în Nikonorovskaya, după Voskresenskaya: „și marele prinț era încă în Vyazma. Și conform lui Vitofta, unchiul său Shvidrigailo s-a așezat pentru marea domnie”, între timp, în codul Moscovei din 1479: „în vara anului 39 și, potrivit lui Vitovta, unchiul său Shvidrigailo s-a așezat pentru marea domnie”.

Sub 6973, înainte de articolul despre mitropolitul Filip, citim: „Și marea Semenovskaya a venit la Novgorod și a fost înființată biserica Sf. Semyon”. Dimpotrivă, sub 6976 a fost omisă știrea: „biserica votivă din Semyon Divnogorets a fost ridicată de Marele Duce.”[1]

De unde a venit textul celei de-a doua părți a lui din Cronica Nikanor? Nu avem nicio îndoială că chiar din sursa care a fost auxiliară în compilarea primei părți, adică din Codul Moscovei, omogen cu Codul Moscovei din 1479 care a ajuns până la noi. Aceasta este convingătoare ca identitatea aproape completă a lui Nikanorovskaya. în perioada 1425-1472. cu arcul Moscovei din 1479, iar identitatea sa în perioada 1420-1424. cu Cronica Învierii şi lista lui Ţarski: · am avut deja prilej să subliniem că lista Ţarski reprezintă o reelaborare a textului Cronicii I Sophia din a doua ediţie conform Codului de la Moscova. Sursa din care textul celei de-a doua părți a fost preluat în Nikanorovskaya nu poate fi recunoscută ca fiind identică cu codul Moscovei din 1479. Am văzut mai sus că inserările din aceasta în prima parte a Nikanorovskaya nu găsesc toate o corespondență în Codul Moscovei din 1479. Aici subliniem încă o dată diferențe semnificative între sursa Nikanorovskaya și arcul Moscovei din 1479, în părțile 1420-1424. În cele din urmă, am remarcat unele diferențe în perioada 1425-1472. În ce relație între ele au fost ambele bolți de la Moscova, una restaurată conform lui Nikanorovskaya, și cealaltă, care a ajuns până la noi în lista Ermitaj? Ținând cont de faptul că

1 Lăsăm deoparte rearanjarea textului din cauza greșelii unui copist în două locuri din Cronica Nikanor: sub 1446-1447 și sub 1471.

Împrumuturile JB Nikanorovskaya din acest cod ajung doar la 1472, în timp ce în al doilea cod de la Moscova textul continuă până în 1479, avem motive să presupunem că acest al doilea cod este mai tânăr decât primul, care a fost la dispoziția compilatorului Nikanorovskaya. În favoarea acestei ipoteze, am exprimat deja câteva considerații atunci când luăm în considerare prima parte a Cronicii Nikanor. Aici ne punem întrebarea cum să reconciliem cu această ipoteză diferențele dintre ambele bolți de la Moscova în partea 1420-1424?

Faptul este că în această parte codul Moscovei din 1479 conține mai multe articole care se întorc la presupusa sursă primară a codului

Moscovei - codul Novgorod din 1448; în codul care a servit drept sursă pentru Nikanorovskaya și în egală măsură pentru lista Țarsky, această știre nu este prezentă; Acestea sunt știrile din 1420 despre sosirea lui Shvidrigail din Ugor în Lituania și despre pacea novgorodienilor cu germanii; sub 1421 a existat un mesaj lung despre o inundație în Novgorod, știri despre sosirea prințului Konstantin Dmitrievich de la Novgorod la Moscova, despre moartea arhiepiscopului Novgorod Simeon și instalarea starețului Teodosie de Klop (cf. toate aceste știri la Novgorod a 4-a). În plus, în aceeași parte există mai multe știri care nu sunt disponibile în Novgorod 4, dar cel mai probabil se întorc în arcul Moscovei din 1479 la arcul Novgorod din 1448: sub 1421 citim despre întoarcerea Prințului Yaroslav Vladimirovici din Lituania, mai departe despre mare și foame, apoi despre vizita prințesei Anastasia la tatăl ei la Moscova, în sfârșit despre căsătoria prințului Tver Iuri Ivanovici; sub 1422 citim despre călătoria lui Vel. Prințesa Sophia și fiul ei către Vytautas. Având în vedere acest lucru, având în vedere proximitatea mai mare a codului Moscovei din 1479 de codul Novgorodului din 1448, trebuie să presupunem că compoziția sa este originală cu cea a primului cod Moscova, adus până în 1472. Dar cred că că aceasta este o obiecție la ipoteza făcută mai sus va fi eliminată dacă luăm în considerare posibilitatea unei aranjamente diferite a întregului material sub 1420-1424. în primul cod de la Moscova. Compilatorul acestui cod aparent nu a putut face față sarcinii de a combina ambele surse ale sale - Codul Novgorod din 1448 și Cronica princiară de la Moscova în partea pe care o luăm în considerare. Prin urmare, el a dat mai întâi textul Codului Novgorod din 1448; După ce a adus-o până în 1423, la știrea schimbării conducătorilor din Novgorod, s-a îndreptat către cronica domnească de la Moscova și a pornit din ea anii 6428-6431 deja descriși mai sus, pentru a apoi, fără a se rupe de această cronică. , dați întregul său text ulterior . Compilatorul codului 1479 a combinat ambele surse.

Deci, găsim că este posibil să afirmăm că Moskovsky. codul din 1479 provine din codul Moscovei, care a servit drept sursă pentru Cronica Nikanor. Rezultă că ediția mai veche a codului de la Moscova a ajuns la 1472. În general, codul din 1472 era similar cu codul din 1479, diferit de acesta, nou

Aparent, doar prin locația materialului și prezența unor știri omise de redactorul ulterior. Nu putem, însă, să recunoaștem Codul Moscovei, adus până în 1472, drept primul Cod al Moscovei. A fost precedat de un altul, după cum se vede, în primul rând, din faptul că Balzer și listele similare ale Cronicii I Sophia conțin o indicație a existenței unui cod adus până în 1456; în al doilea rând, din faptul că genealogia în Moscova Codul din 1472 s-a încheiat, după cum se vede de la Nikanorovskaya, cu fiii lui. carte Vasily Vasilyevich și nu a menționat nepotul lui Vasily Vasilyevich, prinț, care s-a născut în 1458. Ivan Ivanovici. Având în vedere acest lucru, accept că primul cod de la Moscova, bazat pe codul Novgorod din 1448, a apărut în 1456-1458. Vom numi această ediție neterminată a Codului Moscovei primul Cod al Moscovei; ediția, adusă până în 1472, prin al doilea Cod de la Moscova; ediție, adusă până în 1479, prin al treilea Cod de la Moscova.

CRONICI

(Articol din „Noul Dicționar Enciclopedic” al lui Wrockhaus-Efvon, volumul XXV)

•

Scrierea cronicilor rusești a început la Kiev. Cele mai vechi două dintre monumentele sale care au ajuns până la noi sunt: în primul rând, codul cronicii de la Kiev, din care fragmente s-au păstrat ca parte a ediției Novgorod I L. juniori; Aceste pasaje acoperă L. de la întemeierea Kievului până la mijlocul articolului 1015 și apoi articolelor 1052-1074, terminându-se la povestea neterminată despre moartea starețului Teodosie; în al doilea rând, cronica de la Kiev, intitulată „Povestea anilor trecuti” și adusă în unele exemplare la 1110, în altele a continuat încă câțiva ani. O comparație a ambelor monumente demonstrează că primul dintre ele se află la baza celui de-al doilea. Acest lucru este evident și din faptul că în primul monument nu există sistematic împrumuturi din anumite surse folosite de al doilea (de exemplu, din cronica lui Amartol, din tratatele cu grecii, din legenda despre traducerea cărților din Scriptura în limba slavă); mai departe - de la faptul că unele articole incluse în „Povestea anilor trecuti ” și absente din prima dintre aceste colecții de la Kiev încalcă legătura firească a poveștii acestei colecții (de exemplu, inserția despre a treia răzbunare a Olgăi a rupt fraza: „și după ce a câștigat Ancient Leans – și i-a impus un tribut greu”; inserarea tratatului lui Svyatoslav cu grecii a rupt sintagma: „M-am dus la Lodia”). Prin urmare, primul monument poate fi numit în legătură cu „Povestea”. anilor trecuti” bolta inițială de la Kiev. Din prefața păstrată la ea, se poate ghici că a fost compilată la sfârșitul secolului al XI-lea (denunțurile prințului amintesc de denunțurile Svyatopolk de către starețul Kiev-Pechersk Ioan; numele regilor Alexandru și Isaac, căruia se presupune că i se aduce povestea, poate fi identificat cu numele lor. Alexy și fratele său Isaac Sevastokrator). O analiză a Codului inițial (în părțile păstrate din acesta, cu eliminarea modificărilor și inserărilor ulterioare de către editorul Novgorod) convinge că a fost precedat de coduri anterioare. Principalul indiciu al unui astfel de cod este rețeaua cronologică a Codului Inițial, inserată clar în cea mai veche poveste expusă în afara unei astfel de rețele. Astfel, în unele locuri, inserarea unei serii de ani goli perturbă succesiunea poveștii (de exemplu, expresia „iată, tu i-ai dat unui singur om mulți - tinerilor din Svenelzhi li s-a dat esența, armele și porturile, iar noi suntem naziștii” este ruptă prin inserarea unei parti incomplete

nenny, parțial umplut cu fraze de tranziție și mesaje din anii 6431-6452, adică 923-944). Ipoteza despre existența unei bolți care a precedat bolta inițială se bazează și pe alte considerații: prezența știrilor din Novgorod în ea (de exemplu, în 1063 despre curgerea inversă a Volhovului) indică utilizarea boltei Kievului Novgorod L., dar cronicile din Novgorod ar trebui să fie precedate de scrierea

cronicilor la Kiev. Existența bolții Kievului, compilată înainte de 1044, este dovedită de o comparație a rapoartelor din 1044 și 977 despre mormântul lui Oleg Drevlyansky. Diferit de Codul Inițial în absența unei rețele cronologice (vezi mai sus), cel mai vechi cod nu putea avea nici măcar două date cuprinse în Codul Inițial: 854 și 920; ambele date au fost luate în Codul Inițial din cronograful grec (854 ca început al domniei lui Mihai și 920 ca început al domniei lui Roman), din care au fost și rapoartele despre primele raiduri ale Rusiei asupra Constantinopolului. împrumutat: raportul despre raidul condus de Mihai rupe rapoartele cândva interconectate despre fundația Kiev și cucerirea Kievului de către khazari. Dar între intrarea de la Kiev, compilată înainte de 1044, și arcul inițial de la sfârșitul secolului al XI-lea. mai exista o boltă unde existau înregistrări contemporane cu evenimentele din a doua jumătate a secolului al XI-lea; ele sunt relevate prin datarea exactă a evenimentelor, iar cea mai veche dată exactă este 2 februarie 1061 (înfrângerea lui Vsevolod de către polovțieni). Prezența printre astfel de înregistrări a unui articol amplu despre moartea lui Teodosie demonstrează că înregistrările din a doua jumătate a secolului al XI-lea. ar putea fi condusă în Mănăstirea Kiev-Pechersk.

Așa ne facem o idee despre următoarele coduri care au precedat „Povestea anilor trecuti”: 1) Cel mai vechi Kiev ≈ c v o d , probabil compilat sub mitropolia Kievului în jurul anului 1039; 2) Bolta antică Novgorod, adusă, după cum s-ar putea crede, în anii '80 ai secolului al XI-lea; 3) Cod Kiev-Pechersk, compilat la începutul anilor 70 ai secolului al XI-lea; a pus bazele primei bolți și a fost continuat cu înregistrările evenimentelor din anii 70 și 80; 4) Codul inițial Kiev, care s-a combinat cu textul celui de-al treilea cod împrumuturi din al doilea, precum și din Cronograf și din alte surse.

Compoziția „Poveștii anilor trecuti” a fost legată de tradiția literară (mărturia lui Policarp în Patericonul Pechersk etc.) și evidența unor liste (de exemplu, Khlebnikovsky) cu numele călugărului Pechersk Nestor; s-ar putea crede că Povestea a fost compilată în 1110, la care multe dintre copiile sale aduc povestea. Întemeierea se bazează pe Codul inițial, dar textul său este completat pe baza a numeroase surse (Amartola și continuarea ei, L. Patriarhul Nikephoros, Revelația lui Metodie din Patara, viața lui Vasily Novago, Legenda traducerii cărților). , tratate cu grecii, legende populare etc.). Prima ediție a Povestea anilor trecuti nu a ajuns la noi {s-ar putea crede că compilatorul Khleb a folosit-o pentru corecții

lista lui Nikovo). A doua ediție a fost întocmită în 1116 de către starețul Mănăstirii Sf. Mihail Vydubetsky Sylvester; ea a șters câteva mesaje Kiev-Pechersk, distrugând indicația compilatorului din titlu (această ediție s-a păstrat cel mai bine în listele Laurențian, Radzivilov și Moscova Academic, dar toate depindeau într-o măsură mai mare sau mai mică de ediția a treia). A treia ediție a fost întocmită probabil în 1118 de un călugăr Kiev-Pechersk: ea a completat textul primei ediții cu povestirea O-IllO-1118, precum și multe inserții (începând din 1076), inclusiv povestea lui Vasily, mărturisitor. a

principelui Vasilko Rostislavich, ■ despre evenimentele din 1079-1099; este posibil ca în anexa la această ediție a Poveștii Anilor Apuseni să fi fost plasată învățătura lui Vladimir Monomakh cu L., adusă până în 1118 (a treia ediție a Poveștii Anilor Trecuți este cel mai bine păstrată în Ipatiev și Hlebnikov liste).

„Povestea anilor trecuti” a constituit baza pentru continuarea cronicizării Kievului și a altor centre regionale. La Kiev, după cum se poate vedea din bolțile de mai târziu (Ipatievsky și altele similare), . cronicizarea s-a făcut și în Mănăstirea Pechersk (cf., de exemplu, sub 1168 despre relația strânsă a Marelui Voievod Rostislav Mstislavici cu starețul Policarp; sub 1171 despre moartea principelui Vladimir Andreevici, pentru al cărui trup a fost trimis același stareț. ; sub 1182 despre moartea arhimandritului Policarp și despre alegerea lui Vasily în locul său), și în mănăstirea Vydubetsky (D.I. Ilovaisky a stabilit o legătură între înregistrarea din 1199 despre construcția unui zid de către Rurik Rostislavich la mănăstirea Vydubetsky cu bolta Vydubetsky a starețului Sylvester). Este foarte probabil ca bătălia să fi avut loc la curtea prințului (cf. în rapoartele despre Izyaslav Mstislavich mâna unui participant la campaniile sale). În Novgorod, scrierea cronicilor, care a început în secolul al XI-lea, a continuat la curtea domnitorului; există motive să credem că la începutul anilor 30, L. a fost condus de celebrul cleric din Novgorod Sofia - Kirik. Ridicarea mesei domnului din Novgorod în arhiepiscopie în 1165 a servit, după cum se poate ghici, ca bază pentru compilarea unei cronici; Acest cod a fost reflectat într-o formă mai completă în Temporarul Sophia (vezi < mai jos), și într-o formă prescurtată - în Lista sinodală defectuoasă „(pierdută începutul); această prescurtare a fost făcută de Herman Vojata, un preot al Bisericii lui Iacov (d. 1188). Codul arhiepiscopului Novgorod a folosit „Povestea anilor trecuti” în a treia ediție; Nu avea alte surse scrise de la Kiev. Bolta prescurtată a Bisericii Sf. Iacob a continuat să fie completată cu extrase din bolta domnului în secolul al XIII-lea; mier sub 1230 numele lui Timofei sacristanul, care a lucrat însă, judecând după prologul Lobkovsky, mult mai târziu. Că cronica din Galiția s-a bazat pe „Povestea anilor trecuti” se poate concluziona din faptul că cronicarul Vasily (vezi mai sus) a folosit ediția lui Silvestrov a Povestea (din care a preluat mesajul despre moartea lui David).

Igorevici, care s-a întâmplat în 1113). Din L. gallego-volin, condus în XII-XIII BB'. în Przemysl, sau Galich, au fost împrumutate în cronica rusă de sud a secolului al XIV-lea. (copiile din aceasta sunt listele Ipatiev și Khlebnikov), în primul rând, o serie de articole datând din secolul al XII-lea. (nair., sub 1145 despre execuția lui Petrok de către Vladislav de Lyadsky, sub 1146 despre campania lui Vsevolod Olgovici împotriva lui Galich, sub 1150 despre campania lui Vladimir la Kiev pentru a-l ajuta pe Iuri, sub 1173 despre arderea amantei lui Yaroslav de către galici, Anastasia, sub 1187 despre moartea lui Yaroslav); în al doilea rând, o poveste continuă, începând cu evenimentele din 1205 și ajungând la începutul anilor 90 ai secolului al XIII-lea. După cum se poate observa din lista lui Hlebnikov, cronica galic-voliana nu a fost prezentată într-o rețea cronologică, fără o

indicație specifică a datelor de la crearea lumii (influența uneia sau a alteia cronici nerusești?). Existența Cernigovului Leningrad în secolul al XII-lea. poate fi dovedit din multe articole din codul rusesc de sud abia amintit (cf. sub 1142 despre moartea episcopului Panteleimon, sub 1146 despre vrăjirea dintre principii Cernigovi, sub 1147 despre uciderea lui Igor Olgovici și 1164 despre evenimentele de după moartea lui Svyatoslav Olgovich, sub 1173, 1175, 1177 despre nașterea fiilor lui Igor Svyatoslavich, sub 1185 despre nefericita campanie a lui Igor împotriva polovtsienilor, sub 1198 despre moartea lui Yaroslav Vsevolodovici și mulți alții). Este posibil ca de la Cernigov Leningrad, secolul XIII. Unele articole legate de invazia tătară au fost incluse în corpus rusesc de sud. Codul din sudul Rusiei menționat, precum și înregistrările Suzdal, oferă o indicație asupra literaturii efectuate în secolul al XII-lea. în rusă Pereyaslavl (cf. sub 1118 și 1123 despre Silvestru episcop de Pereyaslavl, sub 1132 despre sosirea lui Izyaslav la Pereyaslavl, sub 1139 despre victoria lui Andrei Vladimirovici asupra lui Vsevolod Olgovici, sub 1141 t. despre moartea lui Andrei, sub 111146 despre victoria lui Izyaslav cu poporul Pereyaslav asupra lui Igor Olgovici); Această legendă a fost adusă cel puțin până în 1186, în care campania lui Igor Olgovici împotriva polovtsienilor a fost spusă în Suzdal L. (în ediția Pereyaslav).

Cronica Suzdal era strâns legată de cronicile de la Kiev și Pereyaslav (de sud). Episcopul Simon, în scrisoarea sa către Policarp, a vechiului cronicar din Rostov a însemnat „Povestea anilor trecuti”, continuată de Rostov L.. Acest Rostov L. a ajuns la noi împreună cu Vladimir L. Cea mai veche boltă, Vladimir de Suzdal, se pare că datează din 1185. Această boltă a stat la baza, în primul rând, a domnului Rostov L., condus de un apropiat al lui Konstantin Vsevolodovich (d. 1218), și apoi continuat de înregistrările ulterioare ■ secolul XIII; în al doilea rând, arcul Vladimir, adus la moartea lui Vsevolod (Ì212). Această ultimă boltă a stat la baza bolților Vladimir de mai târziu din secolul al XIII-lea și, pe de altă parte, a lui L. Pereyaslavl din Suzdal, finalizată până în 1216 și parțial din 1138 păstrată într-o formă destul de completă, în așa-numitul. Cronicar al lui Peretslavl Suzdal.

Începutul secolului al XIV-lea a făcut o schimbare semnificativă în cronicile rusești. Mitropolit Petru, pentru a-și consolida, poate, părțile individuale ale mitropoliei și a -și păstra semnificația integral rusească (cf. titlul său: Mitropolitul întregii Rusii), a decis să alcătuiască o colecție de cronici în întregime rusă. Pentru aceasta; După cum puteți ghici, el a cerut de la eparhiile subordonate liste de la localul L. Codul a fost completat până în 1305 (înainte de moartea Mitropolitului Maxim). Toate arcadele secolului al XIV-lea se bazează pe această intrare care nu a ajuns la noi. Astfel, Lavrentievskaya L., întocmit în 1377 la curtea Marelui Duce de Suzdal și Nijni Novgorod Dmitri Konstantinovici, a pus bazele L. princiar de la Rostov din secolul al XIII-lea. (vezi mai sus), în parte ■din 1240 până la sfârșit (până în 1305) reprezintă un extras din codul integral rusesc (de aceea în această parte sunt știri nu numai de la Vladimir și

Rostov, ci și de la Novgorod, Tver). , Cernigov , Smolensk). Compilat în sud-vestul Rusiei (poate prin eforturile metropolitanei galice), codexul din secolul al XIV-lea a fost păstrat în două exemplare – copia Ipatiev din secolul al XV-lea. și Khlebnikovski XVIb. - a avut printre surse Codul Vladimir All-Rusian (de unde și apropierea, de exemplu, de Ipatievskaya și Lavrentievskaya), precum și L. Kiev, Galician-Volyn, Chernigov, Pereyaslavl (sud). Bolta Novgorod, care a apărut în anii 30 ai secolului al XIV-lea. și care a ajuns până la noi în lista sinodală a Novgorodului 1 L., a pus pe temelia sa codul întocmit în secolele XII-XIII. la Biserica lui Iacov (vezi mai sus), dar a continuat-o și a completat-o în conformitate cu Vladychna Novgorod Leningrad, precum și conform codului Vladimir All-Rusian (din acesta, de exemplu, articole din 1217 despre evenimentele de la Ryazan, 1224 despre bătălia de la Kalka, 1236 despre invazia lui τaψp etc.). Este posibil ca Codul Vladimir All-Russian să fi provocat apariția în Rusia de Vest a unei colecții de cronici, păstrate în cronograful de arhivă de la Moscova din secolul al XVI-lea. (așa-numitul Cronicar al lui Pereyaslavl de Suzdal), și într-o formă incompletă - în „scenariul Academiei de Științe” al lui Nikiforov: prima parte a colecției („Cronica țarilor ruși”) pare a fi un extras din codul integral rusesc, iar al doilea (din 1138) este o copie a lui Pereyaslavl (Suzdal) L. (vezi mai sus). În apropiere de Lavra Laurențiană se află un corpus de cronici care se pare că a apărut în secolul al XIV-lea. și cunoscut din două liste care datează din originalul Smolensk - Academia de Științe Radzivilov sau Koenigsberg și lista b. Academia Teologică din Moscova: acest set reprezintă o listă dintr-o copie defectuoasă (sfârșitul este pierdut) a Pereyaslav (Suzdal) L., corectată conform Lavrentievskaya L. (ultimul eveniment este datat de lista Radzivilov la 1205).

Apariția în Vladimir a corpusului integral rusesc și adaptările sale ulterioare nu au oprit scrierea cronicilor la nivel local. A continuat la Novgorod, Rostov, Smolensk. A primit o dezvoltare puternică

în Tver. Înregistrările cronicilor de la Moscova au început în anii 1330. La începutul secolului al XV-lea. Se întocmește codul cronicii de la Moscova, reprezentat de lista Trinității care a ars în 1812, după Karamzin, finalizată până în 1409: se bazează pe Lavrentievskaya L., dar textul acestuia din urmă a fost corectat (pe baza altor coduri Suzdal). sau, poate, conform codului Vladimir All-Russian) și completat în principal de Moscova L.

Cronica secolului al XV-lea. nu se abate de la calea care a fost conturată de apariția codului integral rusesc la începutul secolului al XIV-lea. Din secolul al XV-lea Au supraviețuit mai multe bolți cu caracter integral rusesc; Printre acestea, așa-numitele au o importanță deosebită. Sofia 1 și Novgorod 4. Ambele se întorc la un original comun, care a reprezentat legătura dintre codul integral rusesc cu Novgorod L. Momentul de compilare a codului integral rusesc indicat, care nu a ajuns la noi, din mai multe motive (dintre care principalul lucru este volumul original al I Sophia L.) este determinat ca 1423; Bolta ar fi apărut la curtea Mitropoliei. Fotius și, judecând după numitul L., s-a bazat pe cronicile de la Moscova, Novgorod, Rostov,

Tver, Smolensk, Nijni Novgorod, Ryazan și Pskov. S-ar putea crede că, pentru a compila un cod integral rusesc, au fost solicitate cărți locale, inclusiv codul vechiului lord din Novgorod. Acest lucru a determinat compilarea unui nou cod de domn în Novgorod, în jurul anului 1432, numit temporar Sophia. Acest cod, judecând după știrile de uz casnic ale cronicarului Matvey Mikhailov, păstrate în Novgorod 4, a fost întocmit din ordinul celebrului registru din Sofia Matvey Kusov. Baza bolții se bazează pe o copie defectuoasă a bolții inițiale păstrată la Novgorod (vezi mai sus): din aceasta au fost împrumutate prefața și cronica din 854-1015 și 1052-1074; sursa principală a fost completată conform listei sinodale (vezi mai sus)> sau a protografului ei: sub 989, apoi, în partea 1015-1051. și parțial de la 1075 la 1333; în parte din 1333, probabil până în 1432, cartea temporară Sophia a urmat lui Vladyka L. Cartea temporară Sophia nu a ajuns la noi în forma sa originală; îl știm, în primul rând, ca parte a unei bolți extinse care a stat la baza atât a 1-a Sofia, cât și a Novgorod-ului 4-a L.; în al doilea rând, în acea modificare ulterioară, care poate fi numită Novgorod 1st L. a ediției mai tinere. Primul din; aceste bolți, numite convențional Novgorod-Sofia, sunt restaurate de-a lungul Sofiei I și Novgorodului IV; a reprezentat o combinație a codului integral rusesc, astfel cum a fost modificat în 1423 cu Sophia vremennik și a fost compilat probabil în anii 1430 la Novgorod (știrile sale din Novgorod se întorc, prin urmare, la două surse, deoarece astfel de știri se aflau atât în Sophia vremennik, cât și în în vremennikul întreg rusesc).

Sofia 1st L. a venit din arcul Novgorod-Sophia: ediția sa senior este reprezentată de listele lui Karamzin și Obolen

cer; precum si codul integral rusesc al metr. Fotie, s-a încheiat cu vestea la 18 august 1422 a unui incendiu la Moscova; ediția mai tânără este reprezentată de lista Tolstoi și alte liste complicate - Balzerovsky, Tsarsky etc.; a fost întocmit în 1456-1457. l-a adus pe L. până în 1456 și a revizuit textul ediției senior după codul cronicii de la Moscova. În strânsă legătură cu Sophia 1st L., ediția senior, este Lista Academică din Moscova a Suzdal L.: în partea dinainte de 1206, se întoarce la originalul comun cu Radzivilov L. (vezi mai sus), dar textul este corectat conform Sofiyskaya 1; în parte 1205-1237. reprezintă textul Sophiei I, iar în părți din 1237-1418. ridicat la bolta Rostov Vladychny. Adiacent Sophiei 1st L. se află și o boltă, numită convențional. Moscova; este în curs de restaurare, în primul rând, conform listei cu defecte din secolul al XVIII-lea. Schit; în al doilea rând, conform așa-numitului Rostovskaya L. (prin selectarea din acesta a unui text similar cu lista lui Dubrovsky a lui Novgorod 4th L.); în al treilea rând, conform lui Voskresenskaya și alți L. Bolta Moscovei a apărut probabil în jurul anului 1456 și, pe lângă Sophia 1, a folosit și bolta All-Russian din 1423, Moscova Trinity L., adusă în 1409 (vezi mai sus) și altele. Procesat secvenţial, acest cod s-a separat în ediţia 1^2, apoi ediţia 1479 (lista Ermitaj datează de la aceasta din urmă, precum şi sursa principală a Rostov Leningrad).

L. tipografic și lista similară Tolstoi I Nr. 191 din prima parte, adusă până în 1423, reprezintă o reducere a codului Moscovei (vezi mai sus), cu adăugiri extrase din codul Rostov al timpului arh. Tikhon (în cele mai vechi părți, și anume înainte de 1262, aceste adăugiri se dovedesc a fi identice cu Laurentian L.); a doua parte a L. tipografic cuprinde știrile din 1425-1484, prezentând o compilație originală, aparent compilată la Rostov și completată din Moscova, Vologda și alte înregistrări. Partea principală a Typografskaya L. a continuat până în 1528, iar lista Tolstoi a avut o altă continuare până în 1497. Arcul Moscovei a fost păstrat în a treia parte a Simeonovskaya L.: din 1410 până în 1480. este aproape identic cu Schitul și Rostov, iar din 1481 până în 1494. reprezintă un extras din L. oficial Moscova, care a fost completat de Codul Moscovei însuși. În ceea ce privește prima parte a Simeonovskaya L. (1177-1390), în general este identică cu Trinity L. din Moscova (vezi mai sus); a doua parte este, se pare, un extras din corpus cronicii tverene care nu a ajuns la noi.

Novgorod 4th L. menționat mai sus se întoarce la codul Novgorod-Sophia, verificat și convenit încă o dată cu Sophia vremennik, și a inclus completări din codul Rostov Vladychny din vremurile Arh. Efraim (1427-1453); ediția senior este reprezentată de listele Novorossiysk, Golitsyn și cu defecte

de Tolstoi (adus la 1437); Ediția mai tânără, care s-a îndepărtat semnificativ de cea mai veche, începând cu 1429, a fost adusă până în 1446 în lista principală și este reprezentată de listele Frolovsky, Sinodal, Stroevsky și Academic.

Aproape de ea este adiacenta insula de N a orasului, a 5-a L., care in lista principala a ajuns la 1446; aici este textul Novgor. al 4-lea este corectat pe alocuri, iar pe alocuri (955-971; 972-996; 1384-1405) ■ înlocuit cu textul Temporarii Sofia. Novgorod 5 Leningrad este reprezentat de două categorii de liste: 1) complete - Cronografic; Lista sinodală nr. 280, cuprinzând o continuare din 1446 până în 1496, revenind, poate, la codul domnului Rostov, dar bazată pe cronicile moscovite; 2) o boltă, în mare parte redusă, și de la 1447 la 1547. completată de Pskov L. • (listele lui Pogodinsky 1402 etc.).

Novgorod 1st L. conform listei Trinity (adusă până în 1015) reprezintă textul Sophia vremennik în legătură cu un alt cod, non-Novgorod.

Novgorod 1st L. din ediția mai tânără, conform listelor Comisiei, Academice și Tolstoi, reprezintă o revizuire a Sophia vremennik, completată și corectată conform codului Novgorod-Sophia (vezi mai sus) și adusă în lista academică la 1443, iar în Comisie la 1446 (cu toate acestea, partea 1440-1446 a fost scrisă de o altă mână). "

Codul lordului de la Rostov, menționat mai sus, care a influențat cronica Novgorodului, a fost reflectat și în Ermolinsky L., unde, totuși, codul menționat a fost folosit într-o ediție mai veche (din vremea arhitectului Trifon, 1462-1467), iar protograful lui Ermolinsky L. a fost, Se pare că a fost adus până în 1472, iar lista a fost

completată cu știri din 1473-1481 și 1485-1489. Lista Uvarov nr. 188 din partea dinainte de 1417 este similară cu lista Ermolinsky, din partea 1417-1478. —■ cu bolta Moscovei (vezi mai sus); restul până în 1518 este de acord cu unele Moscove L.

Strâns legat de cronica din Novgorod este Cronicarul Episcopului. Pavel (Academia de Științe); prezintă o selecție scurtată din Codul Novgorod Sophia (vezi mai sus), continuată de știrile Novgorod până în 1461: și completată cu o selecție de știri scurte rusești de la Cronograf; compilat la Novgorod, dar a venit la noi într-o colecție rusă de vest, unde a fost supus reducerii și denaturarii. Strâns legat de acest cronicar este cronicarul Rogozhsky; se bazează pe aceeași compilație de știri din Novgorod cu știrile Cronografului, dar în prima sa parte, adusă până în 1288, este combinată cu bolta Rostov Vladyka care nu a ajuns la noi, identică cu cea folosită de Moscova. Lista academică (vezi mai sus);' a doua parte a acesteia (1288-1327) se bazează pe Tver Leningrad, a treia (1328-1374) reprezintă o legătură

unele știri Tver cu știri situate 'în Simeonovskaya L. (vezi mai sus), a patra (1375-1412) conține un text asemănător cu Simeonovskaya L. Culcat la baza episcopului cronicar. Pavel și compilația cronicarului Rogozhsky au stat la baza arcului Pskov, din care provine L. numit mai jos; Acest cod, din 1309 până în 1446, a împrumutat text din al 5-lea Novgorod (vezi mai sus). Din acesta a venit Sinodalul nr. 154, unde sfârșitul codului principal a fost urmat de Pskov L.. Din acesta a venit codul, care a complicat textul principal cu o selecție din Novgorod a IV-a (din care povestea din 1446- 1469 și au fost luate o serie de articole suplimentare). Din Pskov această nouă boltă s-a mutat la Smolensk, unde a stat la baza lui L. A. vra-a mk i, scrisă în 1495. Din bolta Pskov mai sus menționată a venit o altă boltă Smolensk, reprezentată de: 1) Lista Tolstoi I No. 189 , care, în urma articolului neterminat din 1382, conține o scurtă selecție din Novgorod 5 cu adăugarea a încă trei știri, dintre care ultima este despre eclipsa de soare din 1491; 2) lista Suprasl, care, după articolul neterminat din 1382, prezintă aceeași scurtă selecție, dar adaugă la știrile suplimentare o poveste despre evenimentele Rusiei de Sud și Rusiei de Vest din 1481-1500 și 1483-1515.

Cronica de la Pskov s-a bazat pe cea de la Novgorod; înregistrările independente ale evenimentelor locale au început în secolul al XIII-lea. Pskovskaya 2-yaL. întocmit la sfârşitul secolului al XV-lea. și s-a păstrat în lista defectuoasă (menționată în Sinodal 154), unde a fost adusă până în 1486; la început, o selecție din Novgorod L.. Baza Pskov 1st L., adusă în liste diferite la 1537, 1547, - 1567 și 1650, se află un cod al secolului al XV-lea, dar componența acestui cod nu a fost încă determinat.

Cronicile rusești occidentale au fost influențate de codul metropolitan integral rusesc, adus până în 1446, și de Novgorod L. Compilat în secolul al XV-lea. Arcul Smolensk a fost bazat pe linia a 4-a Novgorod sau a 5-a Novgorod și a folosit-o până în 1309; în parte 1310-1388. este similar cu Simeonovskaya și Nikonovskaya, reprezentând astfel o

selecție din codul integral rusesc; următoarea parte este 1383-1418. asemănător Sofia 1a L. ediție senior; din 1419 până în 1427 știrea este similară cu Nikonovskaya și, prin urmare, a fost extrasă din codul integral rusesc; din 1431 până în 1445 Au fost incluse știri din Rusia de Vest; la sfârşit, 1444-1446. reveniți la codul integral rusesc; pentru 1446 s-a citit textul „Cronicarul marilor duceli ai Lituaniei” - un monument original, începând cu istoria fiilor lui Gediminas și ducând la moartea lui Vytautas. Codul Smolensk indicat a fost păstrat în lista Sulrasl a Lituaniei Lituaniene, precum și în cele incomplete: Nikiforov (Academia de Științe) și Academic. În revizuirea ulterioară a Codului Smolensk, a fost plasat la început „Cronicerul marilor duce de Lituania”, apoi sunt date articole din 1395-1446, iar la sfârșitul cărții de la început până în 1394. Această revizuire a Smolensk-ul

Bolta Lena într-o formă oarecum dărâmată și cu rearanjarea părților cunoscute și se află la baza listei Uvarov a L-ului lituanian. Într-o formă mai originală, prima parte a bolții Smolensk a fost plasată ca bază pentru o ulterioară. revizuire, unde textul „Cronicii Marilor Duci ai Lituaniei” este precedat și de o poveste despre destinele inițiale Lituaniei până la și inclusiv la nașterea lui Vytautas; a doua parte a arcului Smolensk, care conținea literatură de la început până în 1394 (vezi mai sus), a fost înlocuită cu o selecție de știri din Rusia occidentală din 1505-1514 și 1331-1528. (în unele liste continuate mai departe). Aceasta include listele Rumyantsevsky, Societății Arheologice, Patriarhal și Krasinsky.

În secolul al XVI-lea Scrierea cronicilor devine și mai centralizată. Centrul său principal este Moscova. Aici, de altfel, au apărut următoarele bolți. Lista Tsarskogo Sophia 1st L. reprezintă textul Sofia 1st L., ediția juniori, completat de Cronograful rusesc și conform L. omogen cu cel care a completat textul Cronografic al Novgorod 5th L. (acest L. se păstrează în lista Pogodin nr. 1409, 2036 și Uvarovsky nr. 567); povestea a fost adusă până în 1509. Sofiyskaya L., numită așa de editorul de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, reprezintă o combinație a listei Țarsky cu textul din Novgorod 4th L. Sophia 2nd L. parțial înainte de 1392 reprezintă textul a Sophia 1-a ediție mai tânără, iar din 1392, din articolul despre moartea starețului Serghie, până în 1518 conține textul Moscovei L. (cu inserții din 1-a Sofia). Lista Resurection New Jerusalem a acestui L. este continuată cu articole din 1519-1534.

Voskresenskaya L. se pare că a fost compilat în anii 1530 sau 1540; în edițiile originale, care nu au ajuns la noi, ea a adus povestea doar în 1533 și 1537. Ediția ulterioară prezintă povestea înainte de 1541; Fundația se bazează pe codul Moscovei, adus până în 1479, adus în mod sistematic mai aproape de textul Sofiei I, și de lista țarului. Lista lui Karamzin a lui Voskresenskaya L. a fost completată din 1542 până în

1552. după Lvovskaya L., iar ulterior complicată de știrile din 1552-1560.

Lvovskaya L. în cele două liste care au ajuns până la noi este adusă până în 1560, dar istoria sa complexă ne permite să concluzionam că în ediția sa originală a ajuns la 1533; sursa principală a fost codul senior, adus până în 1518 și folosind ■Sofia 2nd L., codul Suzdal , apropiat de lista Radzivilovsky, codul integral rusesc din 1423 etc. Aproape de Lviv L. Tolstoi I Nu 188, reprezentând modul în care pare să fie o combinație a părților principale: Lvov, adus până în 1534, cu bolta Novgorod din 1539 (vezi mai jos) și alte izvoare.

Nikonovskaya L. în ediția sa principală, care nu a ajuns la noi, a fost compilată în jurul anului 1556, iar această ediție se pare că a ajuns în 1541. O copie păstrată în lista lui Obolensky,

a completat-o după L. oficială, mai întâi până în 1656, iar apoi cu cealaltă mână până în 1558; copia prezentată de Lista Patriarhală a recurs la împrumuturi de la L. oficial, începând cu 1534, și le-a continuat până în 1556. Listele rămase sunt adiacente listei lui Obolensky, dar protograful lor a fost verificat cu ediția principală. Compoziția Nikonovskaya L. este foarte complexă: se bazează pe lista cronografică a Novgorodului 5, care a ajuns până la noi; este completat de multe cronici, inclusiv de lista Laurentiană, precum și de surse non-cronice, de altfel, de câteva ediții ale Cronografului rusesc, precum și de Cronograful rusesc de Vest, apărut la mijlocul anilor 1550. (S.P. Rozanov); pentru partea 1437-1520. sursa principală a fost Joasaph L. (Comisia arheografică), prezentată în parte 1437-1479. gg. textul Codului de la Moscova cunoscut de noi; pentru partea 1521-1541. Sursa principală a lui Nikonovskaya a fost Voskresenskaya L.

Probabil în anii 70. a fost realizată o ediție ilustrată de L. Nikonovskaya; a ajuns la noi (parțial în liste neilustrate) în componența sa până în 1567 cu mici întreruperi (de la început până în 1114 și din 1501 până în 1563). Cartea regală pare a fi una dintre părțile codexului ilustrat, acoperind anii 1534-1553, ea a fost păstrată într-o ediție diferită (Lista sinodală nr. 962).

Corpusul extins, completat înainte de 1584 și păstrat în lista b., nu a fost încă studiat. Arhiva de Afaceri Externe din Moscova nr. 351 (800); se bazează pe Nikonovskaya L., dar este completat de alte surse.

În plus, în secolul al XVI-lea. bolțile au apărut în Novgorod și în alte orașe. Codul Novgorod, completat până în 1539 și compilat în 1542-1548, este păstrat în lista lui Dubrovsky; Novgorod 4th L. este plasat la baza boltii; textul ei este completat conform Novgorodului 5, precum și conform L., folosit de Lista cronografică a Novgorodului 5 și Lista Țarsky în ediția adusă până în 1491; pentru partea 1498-1539. (imediat după articolul 1491) sursele au fost Codul Novgorod Vladychny și Moscova Leningrad.Acest cod într-o formă prescurtată a completat Lista Academică a Novgorodului 4; în legătură cu Sofia 1 L. a ediţiei mai tinere, începând din 1452, apare astfel. numit Extras din L. conform

listei Învierea Noului Ierusalim; în legătură cu Codul Moscovei din 1479, așa-numitul Rostovskaya L. (n. Arhiva Afacerilor Externe din Moscova). Tverskaya L. este o colecție compilată în 1534 de un originar din regiunea Rostov și păstrată în două liste din sud-vestul Rusiei. Este probabil, totuși, că numai prima parte a colecției, care acoperă evenimentele dinainte de 1255, să aparțină acestui compilator; a doua parte a acesteia nu a fost păstrată, dar a fost înlocuită cu o altă compilație, care acoperă evenimentele din 1248 până în 1499. Prima parte a legat știrile

24'

Sofia prima ediție senior, Novgorod 1, că Suzdal L., care a fost folosit de sursa principală a Lvovskaya (vezi mai sus), apoi codul apropiat de Ermolinskaya (vezi mai sus) și câteva altele. A doua parte a folosit alte surse , Printre acestea se numără Tver L., a cărui prefață este dată sub 1402. În combinație cu inserții din cronica lui Safonovici, același L. a fost păstrat în lista nr. 145 a lui Tolstoi I.

Arkhangelogorodskaya L. în ediția care a supraviețuit datează de la începutul secolului al XVII-lea, deoarece aduce prezentarea la 1598; dar se bazează pe un cod mai vechi compilat în Veliky Ustyug și completat înainte de 1516; în partea de dinainte de 1473, una dintre sursele codului se dovedește a fi L. menționat mai sus, folosit de lista lui Tsarsky (Pogodinsky nr. 1409 etc.), iar cealaltă este ediția 1 juniori Novgorod; Știrile Ustyug datează din secolul al XIII-lea.

În Vologda, Marele Perm L. a fost probabil compilat în anii 1540; păstrat în lista Academiei de Științe, Kirillo-Belozersky nr. 251 și Sinodal nr. 485; prezentarea în prima dintre listele numite este până în 1528 T., iar în rest până în 1538; fundația se bazează pe L., similar cu Nikanorovskaya (vezi mai sus); partea din 1472 a fost bazată pe speciala Moscova Leningrad și completată de știrile Vologda și Perm. Potrivit acestui L., partea principală a listei Vorontsov a Sofia 1, care a ajuns la 1423, a fost completată: au fost aduse completări la 1486; la sfârșit există un cazier al morții. carte Andrei Vas., care a murit la Vologda în 1544.

A. Şahmatov.

TIPOGRAFII

Page	LinePrintedMust Read
34	7 superschiahia
59	9" sau sau
59	10 mai jos sau dacă
74	22 de mai sus extras extras
112	9 de jos prinţul
1⅛1	5" "prințese
214	6 "refillablerefillable
221	15 de sus mutat mutat
229	21 „Despre diferenţeDiferențe

246   21 „notenotenotă
281   23"aceasta
281   Notă.Secolul XVI.Secolul XIV.
342   Note limitate
345   18 de deasupra boltitei
https://neculaifantanaru.com
https://neculaifantanaru.com/en/